R. P. R.

DOS. Nr. 40002 VOL. Nr. 80

MINISTERUL SECURITAŢII STATULUI

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta PĂTRĂŞCANU LUCREŢIU

PAVEL CONSTANIN

ŞI ALŢII

1960022
P 000218, Vol. 80

Data 26 IUN 1954

P 218/80

Urmează vol. Nr. 81

c. 5403

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Direcția VIII-a

11259 Vol. 1o

ANUL 1954

DOSAR NR.

Referitor la PAVEL CONSTANTIN

VOLUMUL I

REPUBLICA POPULARA ROMANA
PARCHETUL CURTII BUCURESTI
Cab.1 Instrucţie
Criminali de Război.

MANDAT DE ARESTARE Nr.o1261

In numele legii şi al Prezidiului Republicii Populare Romîne

Noi, Rudolf Rosman, Procuror de pe lîngă Parchetul Curţii Supreme, delegat la Parchetul Curţii Bucureşti, Cabinet Crime de Război;

Avînd în vedere toate actele de procedură aflate în dosarul Nr..... încheiate în contra lui PAVEL CONSTANTIN, născut la 21 Iulie 1911 în com. Habat satul Brăteşti-Prahova, de profesie funcţionar, cu ultimul domiciliu în Bucureşti sos. Bonaparte Nr.26, acuzat prin aceia că a organizat şi a ajutat la pregătirea pentru a fugi din ţară a lui Lucreţiu Pătrăşcanu, pentru a scăpa pe acesta de a fi cercetat şi judecat pentru crimele săvîrşite contra păcii.

Avînd în vedere că din actele dosarului rezultă conexitatea între faptele săvîrşite de acest acuzat şi ale lui Lucreţiu Pătrăşcanu şi sunt indicii grave de culpabilitate contra acuzatului.

Avînd în vedere că faptele de mai sus expuse şi prevăzute de art.2 lit.c şi art.4 leg.291/1947 cu modificările ei ulterioare comb.cu art.284 c.p.

Văzînd şi dispoz.art.6 alin.1 şi 2 din aceiaşi lege.

PENTRU ACESTE MOTIVE

D I S P U N EM:

Arestarea preventivă a lui PAVEL CONSTANTIN.

Ordonăm tuturor agenţilor forţei publice ca în conformitate cu legea, să-l aresteze şi să-l conducă în Penitenciarul Jilava.

Invităm pe toţi depozitarii forţei publice să dea concursul cuvenit pentru executarea acestui mandat, care s-a semnat de noi.

Agentul însărcinat cu executarea acestui mandat este dator a lăsa copie depe dînsul inculpatului şi să se conformeze dispoz. art.258, 259, 260 şi 442 din codul de procedură penală.

Dat în cabinetul nostru din Palatul Justiţiei din Bucureşti, azi 9 aprilie 1948.

PROCUROR,
ss/indesifrabil

Tolu în le-
gătură cu filler
și trimis la S.S.I.
Stăpânescu

B.2

M.122.2

C - 14.II.

PROCES VERBAL

Astăzi 19 luna Septembrie anul 1949
Noi Petrescu Petre slt. de securitate
în Direcţiunea Generală a Securităţii Poporului;

Constatăm prin prezentul proces verbal că, percheziţionând pe numitul Tasul M. Constantin de ani 38 de profesie Functionar originar din Jud. Prahova cu domiciliul în Buc. Str. Bucin. Post. 26. trimis de Jilava cu raportul Nr. ____

S'au găsit asupra sa următoarele:

fulor,

Drept pentru care am încheiat prezentul proces verbal, spre cele legale.

Subcăpitanul de securitate .

Asistenţi:

Reţinut C. S. Stănescu

D O V A D A

Am primit banii şi obiectele prevăzute în prezentul proces verbal.

Reţinut

T/M.

UNITATEA M.S.S.

Grupul 1

3

Sef Nr. 236

61

PROCES VERBAL Nr. ____

DE DEPUNERE ŞI PERCHEZIŢIE CORPORALĂ

Făcut astăzi, 13-3-953 *ora* ____ *în* Bucureşti

Noi, Lt. Balaşov Andrei *din* M.S.S.

în virtutea drepturilor ce ne sunt acordate, dispunem depunerea în arest în interesul cercetărilor a numitului PAVEL EFIM *născut la* [illegible] *în comuna* HARLĂU

Raionul Jud. PRAHOVA *fiul lui* GHIORGHE *şi* IOANA

de profesiune FUCT. *căsătorit cu* ELENA *domiciliat în* Bucureşti

Str. Serarie BONA PRATE *Nr.* 26 *primit conform ordinului / raportului* 8.5.00170020/95

Nr. ____ *din* 13-3-953

Procedând la percheziţia corporală a susnumitului, am găsit asupra lui următoarele obiecte şi valori:

un buzar, un pieptar, una ţigară, una carnesă rupte, un pantalon, pen duty

/ / / / / /

Drept care am încheiat prezentul proces verbal.

OFIŢER DE SERVICIU,

Lt Bălaşov

Percheziţionat.

C.S. [illegible]

Transferat la ____ **conform Ordinului Nr.** ____ **din** ____

Am predat,
OFIŢER DE SERVICIU,

Am primit, reţinutul şi obiectele menţionate în prezentul proces verbal.

D O V A D A

Am primit obiectele şi valorile menţionate în prezentul proces verbal.

Data ____

A. G. 1 — 5483

Md. 8

UNITATEA B.J.

Grup. G

4

Sef Nr. 149

61

PROCES VERBAL Nr. 32

DE DEPUNERE ŞI PERCHEZIŢIE CORPORALĂ

6 I

Făcut astăzi, 30 Aprilie 952 *ora* 15 *în* Bucureşti

Noi, cpt. Lt. Militar Gheorghe *din* C.U.S.

în virtutea drepturilor ce ne sunt acordate, dispunem depunerea în arest în interesul cercetărilor a numitului PAVEL C-TIN *născut la* 21 Iulie 1911 *în comuna* HARAU-CRAIDEŞTI

Raionul Topliţa *fiul lui* Gheorghe *şi* Ioana

de profesiune funcţionar *căsătorit cu* Elena *domiciliat în* Bucureşti

Str. Sos. Bunu Pastre *Nr.* 26 *primit conform* *ordinului / raportului* D.O. Jar. 22 Vlădaia Telef.

Nr. *din*

Procedând la percheziţia corporală a susnumitului, am găsit asupra lui următoarele obiecte şi valori:

1 fular, cămaşă ruptă, pantalon uzat şi diferite corpuri fără valoare.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal.

OFIŢER DE SERVICIU,

Lt. Maior

Lt. Bănescu

Percheziţionat

(ss) Illegible

Transferat la **conform Ordinului Nr.** **din**

Am predat,
OFIŢER DE SERVICIU,

Am primit,
reţinutul şi obiectele menţionate în prezentul proces verbal.

D O V A D A

Am primit obiectele şi valorile menţionate în prezentul proces verbal.

Data

A. G. 1 — 5483

Md 8

CR A1 Pavel. I 8 8

Penitenciarul | Numele P Constantin | Nr. fişei 1356/90 | Data complectării | Complet. de

C 50 =

Fişă medicală pentru deţinuţi

Sexul | Necăsătorit, (ă) căsătorit (ă), văduv (ă) divorţat (ă) | Venit dela 0788.
Vârsta | Locul naşterii | Data întrării în Penitenciar
Naţionalitatea | Domiciliul actual | Tatăl | Mama
Religia | Recidivist (nerecidivist) | Ocupaţia Tatălui
Ocupaţia | A fost în Inst. de Minori? | Mamei

ANTECEDENTE HEREDO-COLAT: Tatăl | Mama
Fraţi, surori | copii
ANTECEDENTE PERSONALE: Alimentaţia | Boli venerice
Fumatul | B. alcoolice | Alte afecţiuni
Menstruaţia (caractere) | Nr. naşterilor la termen | „ „ premature | „ avorturilor spontane | „ „ provocate | Boli infecto-contagioase | Operaţiuni chirurgicale
Vaccinări: antivariolică | T.A. B. | altele
S. Reacţia B-W | Meintke
Alte analize

Consultaţiuni ulterioare

6

Data	SEMNE CLINICE	DIAGNOSTIC	TRATAMENT	Observaţiuni
17.XII.92.	Dg: Peritonita tbc ascitogenă. a fost internat la data de 3.X.92. Pleacă vindecat Ieşit de voinţă S^C Cimitir			

7 2 44

FIŞE INDIVIDUALĂ

Numele PAVEL Pronumele CONSTANTIN.-

Numele tatălui GHEORGHE PAVEL, profesia agricultor.-

Numele mamei IOANA, nasc. STOICA casnică.-

Domiciliul părinţilor Com. HĂBUD, satul BRĂTEŞTI, - PRAHOVA

Fraţi şi surori:

	Numele	Profesia	Domiciliul
1.	PAVEL MARIN	agricultor	HĂBUD-BRĂTEŞTI-PRAHOVA
2.	ION MARIA	casnică	HĂBUD- PRAHOVA
3.	VASILESCU- ELENA	funct.	C.A.N.- BELVEDERE
4.	PAVEL NICOLAE	agric.	HĂBUD- BRĂTEŞTI- PRAHOVA
5.	BALEA STELA	Casnică	BRAŞOV, STR. V.le Lucaci 56.-
6.	\	\	\

Locul naşterii HĂBUD-BRĂTEŞTI-PRAHOVA anul 1911, luna Iulie, ziua 2j.

Domiciul actual BUC. SOS. BONAPARTE 26.- din 1934 până la arestare

Domicilii în trecut (se va specifica şi în ce timp le-a avut) 1930- 1934 la căminul de studenţi a fost. PRAHOVA.-

Apartenenţa politică P.M.R. provenit din P.C.R.

Studii Licenţa filozofie şi Litere

Profesiunea şi instituţia unde lucrează DIRECTOR of. de STUDII la INSTIT. CENTR. de STATISTICĂ.-

Profesiuni şi instituţii unde a lucrat în trecut La Instit. de stat. din 1940.- 1939- 40 funct. la U. Ec. Naţionale.- Gazetar la Ţăranul, Viaţa Nouă, Revista, Dacia Nouă.-

Motivul schimbării profesiuni sau instituţiei pentru a obţine autorizarea pt. lucru

Dacă primeşte vreo retribuţie dela Stat, cât, şi sub ce formă? 11.000 lei.-

Căsătorit cu ELENA, numele de fată al soţiei BODEANU

profesiunea soţiei funct. TRIB. Ilfov.

Copii:

Numele	Etatea	Profesiunea
/	/	/

Serviciul militar: unitatea Cerc. Tent. Buc.; gradul Sublocot., contig. 1933.-

Dacă a mai fost arestat şi judecat (când, de ce, de care organe) Nu a mai fost arestat. Arestat dela 9.IV. 1948. suspiciune trădare

Data intrării în închisoare

Cine a dispus internarea

Data ieşirii din închisoare .....

Cine a dispus ieşirea .....

Unde a plecat? ....., Eliberat .....

Lagărul .....

Închisoarea ..... } Pe cât timp?

Alte organe .....

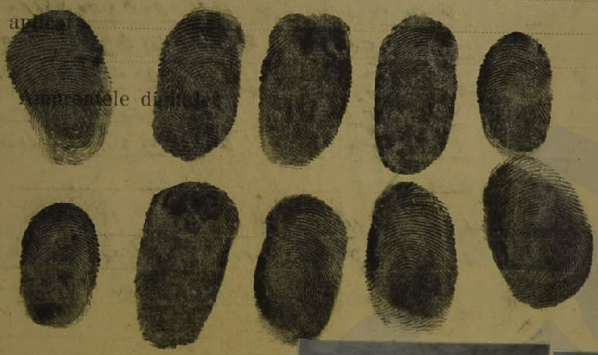
Ce regim s'a cerut de noi să i se aplice acolo? .....

Numărul adresei cu care a plecat .....

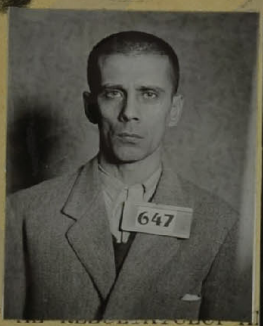
Conduita în timpul detenţiunei la noi .....

Regimul aplicat .....

Amprentele digitale

Fotografia

REZUMAT [illegible]

DIRECTOR,

Anchetator,

Data .....

FIŞE INDIVIDUALĂ

8

Numele PAVEL **Pronumele** CONSTANTIN -

Avere personală

Numele tatălui Gheorghe Pavel, profesia agricultor

Numele mamei Ioana, născ. Stoica „ casnică

Averea părinţilor

Domiciliul părinţilor Com. HĂBUD, satul BRĂTEŞTI - PRAHOVA

Fraţi şi surori:

	Numele	Profesia	Domiciliul
1.	Pavel Mariu	agricultor	HĂBUD-Brăteşti - Prahova
2.	Ion Maria	casnică	— " — — " — — " —
3.	Vasilescu. Elena	funct.	C.A.M. Belvedere
4.	Pavel Nicolae	agricultor	Hăbud - Prahova
5.	Balcu Stela	casnică	Braşov - Str. V^le Lucaci 56
6.			

Locul naşterii HĂBUD - BRĂTEŞTI - , anul 1911 , luna Iulie , ziua 21.

Domiciliul actual Buc. Şos. Bonaparte 26. din 1934 până la arestare.

Domicilii în trecut (se va specifica şi în ce timp le-a avut) din 1930 - 1934 la caminul de studenţi a Jud. Prahova

Apartenenţa politică P.M.R. provenit din P.C.R.

Studii Liceul filozofie şi litere

Profesiunea şi instituţia unde lucrează Director Of. de studii la Institut. Central de statistică

Profesiuni şi instituţii unde a lucrat în trecut La instit. de stat din 1940. - 1931-940 funct. la ch. Ec. Naţionale. Ziarist la „Dimineaţa, Adevărul, revista „Dacia Nouă.

Motivul schimbării profesiuni sau instituţiei pentru a obţine mobilizarea pt. lucru.

Dacă primeşte vreo retribuţie dela Stat, cât, şi sub ce formă? 11000 Lei.

Căsătorit cu ELENA , numele de fată al soţiei BODEANU ,

profesiunea soţiei funct. Trib. Hfov

Copii:

Numele	Etatea	Profesiunea

Serviciul militar: unitatea Cerc. Terit. Bucureşti , gradul Sublocot. , conf. 1930.

Dacă a mai fost arestat şi judecat (când, de ce, de care organe) N'a mai fost arestat.

Data intrării în închisoare Arestat dela 9-IV-948 - uzpricinuire de tâlhărie.

Cine a dispus internarea

Data ieşirii din închisoare

Cine a dispus ieşirea

Unde a plecat ?

, Eliberat

Lagărul

Închisoarea

Alte organe

Pe cât timp ?

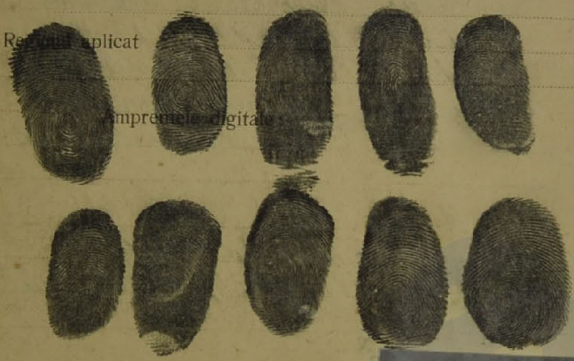
Ce regim s'a cerut de noi să i se aplice acolo ?

Numărul adresei cu care a plecat

Conduita în timpul detenţiunei la noi

Regimul aplicat

Amprentele digitale :

Fotografia

il

REZUMA

DIRECTOR,

Data

10

9

Declarație

Subsemnatul Constantin Ch. Pavel, cu domiciliul în Șos. Bonaparte 26 ap. II Buc. asupra celor interogate cu privire la cazul Dlui Botea Nicolae, funcționar în Institutul Central de Statistică, declar următoarele:

În cursul lunii Noiembrie 947 am primit un telefon dela Dl Botea Nicolae prin care mă anunța că o cunoștința a Dnei Coleta, va veni să mă roage cu o rugăminte și mă ruga să fac tot posibilul să i satisfac cererea. Peste 2-3 zile a venit la mine Dna Coleta, pe care de altfel o cunoșteam din vedere din timpul când venea în vizită la Institut, la Dl Botea, și mi-a spus, din partea Dlui Botea, să i dau cu vre o bani, întrucât urmează să plece în provincie.

Neavând bani la îndemână, am rugat-o să treacă peste o zi.

Întrebând-o dacă nu vine Dl Botea la birou, mi-a spus că niște chestii personale îl obligă să plece în provincie.

Cum lipsea dela birou de aproape zece zile, i-am spus că dorește să-l văd. Peste 2-3 zile primesc un telefon prin care îmi spune că dacă vreau să-l văd să trec pe str. Stirbey Vodă, căci să nu uit să i aduc și cu bani. Am luat un acont din salariu de 2.000 (două mii) și i-am dus. Întrebându-l de ce nu vine la birou, mi-a spus că niște chestii personale îl obligă să plece în provincie imediat și mă roagă să-l trec absent dela serviciu, urmând să și aranjeze singur, mai târziu, absența. Acest lucru nu m'a surprins, întrucât era aproape un obicei absența Dlui Botea dela birou, venind ulterior cu cereri de motivare a absențelor.

Peste aproape o lună de zile îmi trimite vorbă printr'o cunoștință a Dnei Gabi, că vrea să mă vadă, comunicându-mi în acelaș timp dacă tot sunt să-i aduc și cu bani. L-am văzut pe o stradă pe lângă liceul Mihai Viteazul și mi-a spus că are nevoie de bani, întrucât și-a aranjat treburile de așa natură că în curând va pleca în străinătate. Cum și subsemnatul aveam o bursă de studii în Franța, i-am spus dacă nu așteaptă până ce voi căpăta pașaport și să plecăm împreună. Mi-a spus că el are alte aranjamente și speră să plece mai repede pe calea pe care o are la îndemână.

Cum nu am putut face rost de bani, îmi cerea 5000-6000 lei, a rămas stabilit să-l văd peste 4-5 zile, urmând ca el să mă anunțe unde îl găsesc spre vedere. Deabia peste 10-12 zile mă anunță prin Dra Florica Fărcașu, fostă funcționară la Institut, secția design, că Botea vrea să mă vadă urgent, întrucât în 2-3 zile pleacă din București.

Mi-a dat o adresă, dacă nu mă înșel str. Rândunicii, o stradelă

pe lângă liceul Nikai Zitescul. Acolo, după ce am sunat de trei ori l-am găsit pe Betea și mi-a spus că treburile lui s-au aranjat și peste o zi pleacă în străinătate și a ținut să mă vadă înainte de plecare. Mi-a spus să-mi iau ce mănânc că n-am gustat grau Rost de bani, că și-a vândut niște haine și alte lucruri și a făcut Rost de bani. La rugămintea mea să-mi spună despre natura demersurilor lui, mi-a spus zâmbind și cu oarecari subînțelesuri, că sunt aliția în România care pleacă și fără pasaport, în aceeași clădire, într-o cameră alăturată, când am ieșit, am zărit doi domni înalți, în vârstă, cam în jurul vârstei de 40-50 ani. L-am întrebat cine sunt și mi-a spus că este gazda și un bun amic al lui Betea.

Când D-na Florica Fărcaș mi-a dat adresa lui Betea, mi-a dat să înțeleg că D-na este acea care știe anumite lucruri și îl informează.

În prima zi după D-na Florica Fărcaș a venit la Institut să mă roage să i-o scot pe fiul ei de la școală și în același timp să mă întrebe cum să facă să-și ridice banii de la bancă și în același timp să mă întrebe cum să facă să-și recâștige locul la Institut, de unde fusese eliminată. După ce i-am spus modalitățile prin care poate să-și ridice banii de la bancă și după ce i-am spus cum să facă cererea de reprimire la Institut, am întrebat-o dacă are știri de la Betea. Mi-a spus că Betea este departe, făcând un semn din care se putea înțelege că este peste graniță.

În timp ce discutam cu D-na, a venit la mine în birou D-l Major Gabrielescu, pe care-l cunoșteam de la oaspeți, să mă roage dacă se poate ca o vară a D-lui, dacă nu mă înșel, Livada sau Livideanu, să fie mutată de la Școala Nr. 1 Focșani la Școala Nr. 2 Focșani. Le-am făcut cunoștință în localul din Cotroceni al Institutului cu cel din Bucureștiuri. Le-am făcut cunoștință și l-am recomandat pe maiorul Gabrielescu ca un bun prieten al meu.

Au plecat împreună, D-na Florica Fărcaș și D-l maior Gabrielescu.

Pela sfârșitul lunii Februarie, în ajun de a pleca la școala de cursori, a venit din nou D-l maior Gabrielescu la mine să mă întrebe ce am făcut cu cererea D-lui și printre altele mi-a întrebat ce fel de fată este D-na Florica Fărcaș. I-am spus că a fost funcționară la Institut, este foarte muncitoare și conștiincioasă, în multe seriozitate și la Institut a fost citată printre funcționarele excepționale. Mi-a întrebat deasemenea dacă știu ce politică face. I-am spus că la Institut, cât a fost nu știu să fi făcut politică. A dat din cap, părând a semnifica ceva, și a plecat.

În cursul lunii Martie a.c. D-na Florica Fărcaș a venit deasemenea de câteva ori la mine să mă întrebe ce s-a făcut cu cererea D-lui de reprimire la Institut. Auzind că plec la Sebeș Alba, mi-a rugat dacă nu i-ar fi de nici un folos, întrucât D-l nu are bani; după ce termin cursurile să mă duc un serviciu, întrucât D-l nu are bani; după ce termin cursurile să mă duc repede până la Cluj la o prietenă a D-lui Coca și să i comunic din partea D-lui ca bogdaproste să mai aștepte 10-12 zile că va veni cineva să-l ia. Am fost pe acolo prin Iunie și atunci am avut surpriza să-l văd pe Betea. L-am întrebat ce este cu el și mi-a spus că s-au încurcat treburile dar speră ca în câteva zile să se lămurească. Betea mi-a întrebat dacă am să-i las niște bani și i-am lăsat cei aproape o mie de lei și în aceeași zi m-am întors la Sebeș și apoi la București.

Făcută azi 9 Aprilie 1948. C. G. Bancu

RM.

11 ✶

D E C L A R A T I E

(Date autobiografice)

1./ CONSTANTIN GH.PAVEL, de profesiune funcţionar public, la Institutul Central de Statistică, Oficiul de Studii.-

2./ Domiciliul actual în Bucureşti, Sos.Bonaparte Nr. 26,ap.II. ; născut în comuna Hăbud,satul Brăteşti, în anul 1911, luna Iulie în 21.-

3./ In armată cu gradul de sublocotenent de infanterie.

4./ Căsătorit cu ELENA BODEANU, în anul 1934, luna Decembrie. Fără copii.-

5./ Licenţiat al Facultăţii de Litere din Bucureşti, posedând limba franceză în scris şi citit.-

6./ Tata cu numele de GHEORGHE,mama IOANA, ca ocupaţi agricultori ; în vârstă de ; Tata de 68 ani, mama de 63 ani ; părinţii locuesc în comuna Hărbud,satul Brăteşti şi n'au militat în nici un partid politic.-

7./ Am ca fraţi : MARIN de 42 ani, agricultori, având 1,1/2 ha. pământ arabil, căsătorit, fără copii; NICOLAE de 29 ani, având 3 ha. pământ arabil, căsătorit cu doi copii.-

Surori : MARIA de 4o ani, casnică, având 2 ha. pământ arabil, căsătorită fără copii ; ELENA de 36 ani, agentă sanitară la C.A.M., căsătorită fără copii şi fără nici un fel de avere mobilă sau imobilă ; STELA de 24 ani, căsătorită, fără profeise, având un copil şi fără nici un fel de avere mobilă sau imobilă.-

Niciunul din fraţi sau surori n'a fost înscris în vre-un partid politic şi n'a militat în vre-o organizaţie politică.-

8./ Subsemnatul nu posed nicinun fel de avere mobilă sau imobilă.-

9./ N'am suferit nici un fel de condamnare penală sau politică.-

10./ Am fost membru activ al partidului comunist din România din anul 1935.-

11./ Partidele comuniste reprezintă o concepţie superioară de viaţă şi luptă pentru realizarea ei.-

- // -

12

12./ Am fost recomandat în anul 1935 de studenţii : POPOVICI ANDREI şi TITO SANDROVSCHI.-

13./ Până în anul 1942, membru activ al Partidului Comunist, în anul 1942, luna Mai, suspendat din partid pentru acte de indisciplină, până la suspendare activitate în cadrul partidului comunist, îndeplinind muncile cari mi se dădeau. După suspendare, muncă de ajutorare a celor cari se găseau în lagăre şi închisori.-

14./ In prezent munca politică se reduce la activitatea în cadrul Sindicatului Institutului Central de Statistică.

15./ M'am înscris în partidul comunist, pentrucă reprezintă o concepţie superioară de viaţă şi luptă pentru realizarea ei.-

16./ Am fost recomandat de studenţii : POPOVICI ANDREI şi TITO SANDROVSCHI.-

17./ Cei cari m'au recomandat activau în Frontul Studenţesc Democrat, In prezent POPOVICI ANDREI este membru al P.M.R. , iar TITO SANDROVSCHI se găseşte în U.R.S.S. din anul 1940.-

18./ N'am nici un fel de legătură cu persoane (cetăţeni) străini, aflaţi în ţară sau în afara hotarelor.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţiu, şi o semnez propriu.-

ss/ CONSTANTIN GH.PAVEL.

2 Mai 1949

3 exemplare

13

Declarație (Date autobiografice).

1. Constantin Gh. Pavel, de profesiune funcționar public la Institutul Central de Statistică, oficiul de studii.

2. Domiciliul actual în București, Șo. Bonaparte 26, ap. II; născut în com. Hălbud, satul Brătești, în anul 1911, luna Iulie în 21.

3. În armată cu gradul de sublocotenent de infanterie.

4. Căsătorit cu Elena Bodeanu, în anul 1934, luna Dec., fără copii.

5. Licențiat al Facultății de Litere din București, posedând limba franceză în scris și citit.

6. Tatăl cu numele de Gheorghe, mama, Ioana; ca ocupație agricultori în vârstă: tatăl de 68 ani, mama de 63 ani; părinții locuesc în com. Hălbud, satul Brătești și n'au militat în niciun partid politic.

7. Am ca frați: Ioniță de 42 ani, agricultor, având 1½ ha pământ arabil, căsătorit, fără copii; Niculae de 29 ani, agricultor, având 3 ha. pământ arabil, căsătorit cu doi copii.

Surori: Maria de 40 ani, casnică, având 2 ha pământ arabil, căsătorită fără copii; Elena de 36 ani, agentă sanitară la C.A.M, căsătorită fără copii și fără nici un fel de avere mobilă sau imobilă; Stela de 24 ani, căsătorită, fără profesie, având un copil și fără nici un fel de avere mobilă sau imobilă.

Niciunul din frați sau surori n'a fost înscris în vreun partid politic și n'a militat în vreo organizație politică.

8. Subsemnatul nu posed niciun fel de avere mobilă sau imobilă.

9. N'am suferit niciun fel de condamnare penală sau politică.

10. Am fost membru activ al Partidului Comunist din România din anul 1935.

11. Partidele Comuniste reprezintă o concepție superioară de viață și luptă pentru realizarea ei.

12. Am fost recomandat în anul 1935 de studenții: Popovici Andrei și Tita Saidaroschi.

13. Până în anul 1942 membru activ al Partidului Comunist, în anul 1942, luna Mai, suspendat din partid pentru acte de indisciplină. După la suspendare, activitate în cadrul Partidului Comunist, îndeplinind munciile cari mi se dădeau. După suspendare,

muncă de ajutorare a celor care se găseau în lagăre și închisori.
4. În prezent muncă politică se reduce la activitatea în cadrul Sindicatului Institutului Central de Statistică.
5. Nu am înscris în Partidul Comunist pentrucă reprezintă o concepție superioară de viață și luptă pentru realizarea ei.
6. Nu fost recomandat de studenții: Popovici Andrei și Tița Sandrovschi.
7. Cei cari mi-au recomandat activarea în Frontul Studențesc democrat. În prezent Popovici Andrei este membru al P.M.R., iar Tița Sandrovschi se găsește în U.R.S.S. Din anul 1940.
8. N'am nicidun fel de legături cu persoane (cetățeni) străini, aflați în țară sau în afara hotarelor.

Acesta îmi este declarația, o susțin și o semnez propriu.

2. Mai 1949. C. G. Gavel

RM.

15

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, CONSTANTIN GH.PAVEL, de profesiune funcţionar public la Institutul Central de Statistică, cu ultimul domiciliu în Sos. Bonaparte Nr.26, ap.II., declar următoarele :

Am cunoscut pe Dl. LOSNIUV EUGEN, în anul 1939, în cadrul Serviciului Social, unde dsa. ne făcea orele de educaţie fizică. Acolo ne-am şi înprietenit şi dsa. s'a alăturat, în urma unor discuţii cu subsemnatul, grpului de stânga, care se constituise în cadrul Serviciului Social. Munca politică a Dlui. LOSNIUV, ca simpatizant al Partidului Comunist, consta din ajutorarea celor dela închisori şi lagăre şi ducea deasemenea activitatea de lămurire a diferitelor probleme, printre elevii Serviciului Social, după ce aceste probleme erau desbătute în şedinţele grupului de stânga. Din anul 1939, toamna, când s'a desfiinţat Serviciul Social şi până în anul 1944 l-am mai văzut pe Dl. LOSNIUV EUGEN de cel mult de zece ori, Dsa. fiind mobilizat, eu deasemenea, sau fiind ocupat cu lucrări în cadrul Institului Central de Statistică. In toamna anului 1944, Dl.LOSNIUV a venit la mine şi m'a întrebat cum să facă pentru a se incadra organizatoric în Partidul Comunist. I-am spus că cel mai bun lucru este, să ia contact cu organizaţia de bază dincartierul unde locueşte sau cu cea de unde face serviciu. Cum şi-a dus activitatea în cadrul Partidului Comunist şi ce însărcinări a avut nu pot spune nimic, deoarece n'am discutat această problemă. In cursul anilor 1946-1947, am fost la Dl.LOSNIUV EUGEN de 6-7 ori, unde am făcut exerciţii de educaţie fizică impreună. Cu aceste ocazii, Dl. LOSNIUV EUGEN mi s'a plâns că are încurcături familiare şi că urmează să divorţeze.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţiu şi o semnez propriu.-

ss/ C.G.PAVEL

Azi, 2 Mai 1949

3 exemplare

16

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel, de profesiune funcționar public la Institutul Central de Statistică, cu ultimul domiciliu în Bd. Bonaparte 26, ap. II, declar următoarele:

Am cunoscut pe Dl Loșniov Eugen în anul 1939 în cadrul Serviciului Social, unde Dsa ne făcea orele de educație fizică. Acolo ne-am și împrietenit și Dsa s'a alăturat, în urma unor discuții cu subsemnatul, grupului de stânga care se constituise în cadrul Serviciului Social. Ținuta politică a Dlui Loșniov, ca simpatizant al Partidului Comunist, consta în ajutorarea celor dela încălzitori și lagăre și duceau reasemenea activitate de lămurire a diferitelor probleme, printre elevii Serviciului Social, după ce aceste probleme erau desbătute în ședințele grupului de stânga. Din anul 1939, toamna, când s'a înființat Serviciul Social, și până în anul 1944 l-am mai văzut pe Dl Loșniov Eugen de cel mult zece ori, Dsa fiind mobilizat, cu deasemenea, sau fiind ocupat cu lucrări în cadrul Institutului Central de Statistică. În toamna anului 1944, Dl Loșniov a venit la mine și mi'a întrebat cum să facă pentru a se încadra organizatoric în Partidul Comunist. I-am spus că al mai bun lucru este să ia contact cu Organizația de bază din cartierul unde locuește sau cu cea unde face serviciu. Cum și-a dus activitatea în cadrul Partidului Comunist și ce însărcinări a avut nu știu absolut nimic, deoarece n'am discutat aceste probleme. În cursul anilor 1946-1947 am fost la Dl Loșniov Eugen de 6-7 ori, unde am făcut exerciții de educație fizică împreună. Cu aceste ocazii, Dl Loșniov Eugen mi-s'a plâns că are încurcături familiare și că urmează să divorțeze.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și o semnez proprie. Azi 2 Mai 1949 C. Gh. Pavel

Cu „fel-fel-ism" adăugat de mine C. Gh. Pavel

RM.

18

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, de profeiune funcţionar public la Institutul Central de Statistică, cu ultimul domiciliu în Bucureşti Sos.Bonaparte 26, ap.II., declar următoarele :

In cursul lunei Noembrie 1947, în a doua jumătate a lunii am primit un telefon dela Dl.BETEA NICOLAE, funcţionar la Institutul Central de Statistică, Oficiliu de Studii, în care îmi spunea că va veni cineva din partea d-sale la mine şi mă roagă să fac tot posibilul să-i satisfac cererea.- Peste câteva zile a venit la mine la birou Dna. PADINEANU, cu rugămintea din partea Dlui.BETEA NICOLAE să-i împrumut suma de lei 2.000/douămii/ având nevoie să plece în provincie. Cum eu nu aveam bani la mine am rugat-o pe Dna.PADINEANU să treacă peste câteva zile.Deoarece Dnul.BETEA NICOLAE lipsea dela birou de vre-o 10-12 zile,fără să fi lăsat vre-o cerere de permisie sau concediu şi cum avea unele lucrări din cadrul Oficiului de Studii în întârziere, am rugat pe Dna.PADINEANU să-i comunice că doresc să-l văd. Lipsa dela birou a Dlui.BETEA fără o cerere prealabilă de permisie sau concediu nu m'a surprins, întrucât se mai repetase cazuri similare, motivarea zilelor lipsă, făcând-o la reîntoarecerea la serviciu. Dealtfel Dl. BETEA mă rugase la telefon ca în condica de prezenţă să-l trec absent. Peste 4-5 zile după aceasta, am primit un telefon dela Dl.BETEA în care mă anunţa că dacă doresc să-l văd să trec pela Dna.PADINEANU în Str.Stirbey Vodă, reamintinduómi dacă pot să-i aduc şi cei 2.000/douămii/ lei. Am luat aconto din salariul meu şi am trecut pela Dna- PADINEANU chiar în aceiaşi zi. Dl.BETEA mi-a spus că nişte treburi familiare urgente îl obligă să plece în provincie şi imediat ce va scăpa va veni la birou. După aproape o lună de zile am fost anunţat de o doamnă GABY că Dl.BETEA NICOLAE doreşte să mă vadă,dându-mi loc de întâlnire pe o stradă pe lângă liceul Mihai Viteazul. La întâlnire Dl.BETEA NICOLAE mi-a spus că are nişte încurcături familiare, că trebuie să-şi scoată nişte acte şi că are nevoie pentru asta de 5oo-6ooo lei /de cinci până la şase mii lei/ I-am spus că nu am aceasta suma şi să mă lase câteva zile să văd dacă pot face rost, urmând ca Dsa. să-mi telefoneze pentru a mă întreba dacă am făcut rost de cei 5ooo-6ooo lei.

Aceste împrumuturi de bani şi alte lucruri erau frecvente între mine şi Dl. BETEA, aşa că cererea Dsale. nu m'a surprins câtuşi de puţin.-

După aproape o lună de zile am fost anunţat de Dna. FLORICA FARCASU, că Dl.BETEA NICOLAE doreşte să mă vadă şi mi-a dat o adresă pe o stradă tot pe lângă liceul Mihai Viteazul, îndicându-mi şi casa. Am fost acolo am sunat de trei ori şi m'a primit Dl.BETEA. Dsa. mi-a spus că în curând va pleca în străinătate, că şi-a scos actele şi m'a chemat să-şi ia rămas bun, spunându-mi să nu-mi fac necaz că n'am putut să-i aduc cei 5ooo-6ooo lei, de care mă rugase, întrucât a făcut rost din altă parte. La întrebarea mea că dece nu aşteaptă să plecăm împreună, deoarece aveam o bursă dela Institutul Francez, pentru

19

studii în Franţa, mi-a spus în glumă că în România se poate pleca şi fără paşaport. Personal nu am crezut în aceste proecte de plecare ale Dlui.BETEA NICOLAE, mai ales că îmi spusese de mai multe ori că are atâtea necazuri familiare pe cap că nu ştie cum să le aranjeze.-

In cursul lunii Februarie 1948, a venit la mine la birou Dna.FLORICA FARASCU pentru a se interesa de situaţia Dsale.dela birou, întrucât fusese comprimată pentru economii bugetare şi urma să fie reprimită la serviciu, cu care ocazie am întrebat-o dacă mai ştie ceva de Dl.BETEA NICOLAE. Dsa. mi-a făcut un gest cu mâna din care reesea că Dl.BETEA NICOLAE nu mai este în ţară şi că a plecat.-

La una din vizitele Dnei.FLORICA FARCASU la mine la birou, a întâlnit şi pe Dl.Maior GABRIELESCU cu care ocazie s'i s'au cunoscut. Dl.Maior GABRIELESCU pe care îl cunoscusem la Odesa şi care venise să mă roage dacă pot aranja ca o vară a Dsale să fie mutată cu serviciul la una din secţiile Institutului din Str. Brezoianu, a plecat împreună cu Dna.FLORICA FARCASU.Peste câteva zile Dl.Maior GABRIELESCU a trecut iarăşi pela mine să se intereseze dacă am făcut ceva pentru vara Dsale., cu care ocazie m'a întrebat dacă cunosc bine pe Dna. FLORICA FARCASU şi dacă ştiu ce fel de politică a făcut. I-am spus că Dna-FLORICA FARCASU a fost funcţionara la Oficiul de Studii, secţia de Desemn, că a fost una din funcţionarele cele mai conştiincioase şi muncitoare şi nu cunosc să fi făcut vre-odată politică. Dnul.Maior GABRIELESCU s'a uitat la mine a dat semnificativ din cap şi a plecat.-

La începutul lunii Martie 1948, în timp ce mă pregăteam să plec la Sebes pentru a ţine nişte cursuri pentru şcoala de censori şi cum Dna-FLORICA FARCASU ştia de această plecare, m'a rugat dacă pot să-i fac un serviciu , ca dela Sebeş după ce termin lecţiile la şcoala de cursuri, să trec, în drum spre casă, pela Cluj şi să anunţ logodnicul verişoarei sale să rămână în Cluj că în curând va veni cineva din Bucureşti la Dânsul. Mi-a dat o adresă pe Str.Avram Iancu la vara Dsale. COCA. Am fost acolo şi am avut supriza să-l întâlnesc pe Dl.BETEA NICOLAE care mi-a spus că o serie de treburi şi necazuri familiare i-au stricat planurile şi mi-a spus că în curând va veni la Bucureşti pentru a-şi relua serviciul în cadrul Institutului Central de Statistică. In aceiaşi zi au am plecat cu trenul spre Bucureşti.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau nesilit de nimeni, o susţiu şi o semnez propriu.-

ss/ CONSTANTIN GH.PAVEL

Azi 2 Mai 1949

3 exemplare

2p

Declarație.

Subsemnatul Constantin Ch. Pavel, de profesie funcționar public la Institutul Central de Statistică, cu ultimul domiciliu în București str. Bonaparte 26, ap. II, declar următoarele:

În cursul lunii Noembrie 1947, în a doua jumătate a lunii, am primit un telefon dela dl Beteș Nicolae, funcționar la Institutul Central de Statistică, oficiul de Studii, în care îmi spunea că va veni cineva din partea d-sale la mine și mă ruga să fac tot posibilul să i satisfac cererea. După câteva zile a venit la mine la birou dna Pădineanu, cu rugămintea din partea dlui Beteș Nicolae să i împrumut suma de lei 2.000 (două mii) având nevoie să plece în provincie. Cum eu nu aveam bani la mine am rugat pe dna Pădineanu să treacă peste câteva zile. Deoarece dnul Beteș lipsea dela birou de vreo 10-12 zile, fără să fi lăsat vreo cerere de permisie sau concediu și cum aveam unele lucrări din cadrul Oficiului de Studii în întârziere, am rugat pe dna Pădineanu să i comunice că doresc să-l văd. Lipsa dela birou a dlui Beteș fără o cerere prealabilă de permisie sau concediu nu m'a surprins, întrucât se mai respectă fiecare cazuri similare, motivarea zilelor lipsă făcând-o la reîntoarcerea la serviciu. De altfel dl Beteș mă rugase la telefon să în cadrul de prezență să-l trec absent. După 4-5 zile după aceasta, am primit un telefon dela dl Beteș în care mă anunță că dacă doresc să-l văd să trec pela dna Pădineanu în str. Știrbey Vodă, reamintindu-mi de cât fost să i aduc și cei 2.000 (două mii) lei. Am luat acest dlui salariul meu și am trecut pela dna Pădineanu chiar în aceeași zi. Dl Beteș mi-a spus că niște treburi urgente familiare îl obligă să plece în provincie și imediat ce va scăpa va veni la birou. După aproape o lună de zile am fost anunțat de o doamnă Galiș că dl Beteș Nicolae dorește să mă vadă, dându-mi loc de întâlnire pe o str. pe lângă liceul Mihai Viteazul. La întâlnire dl Beteș Nicolae mi-a spus că are niște încurcături familiare, că trebue să și scoată niște acte și că are nevoie pentru aceasta de 5.000 - 6.000 lei (de cinci până la șase mii lei) I-am spus că nu am această sumă și să mă lase câteva zile să văd dacă fost face rost, urmând ca după să-mi telefoneze pentru a mă întreba dacă am făcut rost de cei 5.000-6000 lei.

Aceste împrumuturi de bani și alte lucruri erau frecvente între mine și dl Beteș, așa că cererea sale nu m'a surprins câtuși de puțin.

C. C. Pavel — 2 Mai 1949.

După aproape o lună de zile am fost anunțat de Dna Florica Fărcașu că Dl Betea Nicolae dorește să mă vadă și mi-a dat o adresă pe o stradă fiind pe lângă liceul Iliuhai Vitezul, indicându-mi și casa. Am fost acolo, am sunat de trei ori și m'a primit Dl Betea. Dsa mi-a spus că în curând va pleca în străinătate, că și-a scos actele și m'a chemat să și ia rămas bun, spunându-mi să nu-mi fac nicaz că n'am putut să i aduc cei 5.000-6000 lei, de care mă jurgase, întrucât a făcut fost și altă furtă. La întrebarea mea dacă nu ar fi de astă să plecăm împreună, deoarece aveam o bursă pela Institutul Francez pentru studii în Franța, mi-a spus în glumă că România se poate pleca și fără pașaport. Personal n'am crezut în aceste proiecte de plecare ale Dlui Betea Nicolae, mai ales că mi spunea de mai multe ori că are altăta necazuri familiare pe cap că nu știe cum să le aranjeze.

Cuvântul „în" adăugat de mine C.G. Dănel

În cursul lunii Februarie 1948 a venit la mine la birou Dna Florica Fărcașu pentru a se interesa de situația Dsale pela birou, întrucât fusese comprimată pentru economii bugetare și urma să fie reprimită la serviciu, cu care ocazie am întrebat-o dacă mai știe ceva de Dl Betea Nicolae. Dsa mi-a făcut un gest cu mâna din care prezia că Dl Betea nu mai este în țară și că a plecat.

La una din vizitele Dnei Florica Fărcașu la mine la birou a întâlnit și pe Dl maior Gabrielescu cu care ocazie s'au cunoscut. Dl maior Gabrielescu, pe care îl cunoșteam la Odesa și care venise să mă roage dacă pot aranja ca o verișoară a Dsale să fie mutată cu serviciul la una din Secțiile Institutului din str. Brezoianu, a plecat împreună cu Dna Florica Fărcașu. Peste câteva zile Dl maior Gabrielescu a trecut iarăși pela mine să se intereseze dacă am făcut ceva pentru vera Dsale, cu care ocazie m'a întrebat dacă cunosc bine pe Dna Florica Fărcașu și dacă știu ce fel de politică a făcut. I am spus că Dna Florica Fărcașu a fost funcționară la Fiscul de studii, secția de Oltenia, că a fost una din funcționarele ale mai constituționaliste și muncitoare și nu cunosc să fi făcut vreodată politică. Dnul maior Gabrielescu s'a mulțumit la mine, a dat semnificativ din cap și a plecat.

La începutul lunii Martie 1948, în timp ce mă pregăteam să fac la Sebeș pentru a ține niște cursuri pentru școala de cenzori și cum Dna Florica Fărcașu știa de această plecare, m'a rugat dacă fost să i fac un serviciu, ca dela Sebeș, după ce termin lecțiile la școala de cenzori, să trec, în drum spre casă, pela Cluj și să anunț (~~[illegible]~~) logodnicul verișoarei Dsale să plănuiască în Cluj că în curând va veni cineva din București la Dânsul. Mi-a dat o adresă pe strada Avram Iancu la vera Dsale, Coca. Am fost acolo și am avut surpriza să-l întâlnesc pe Dl Betea Nicolae care mi-a spus că o serie de treburi și necazuri familiare l-au stricat planurile și mi-a spus că în curând va veni la București pentru a-și relua serviciul în cadrul Institutului Central de Statistică. În aceeași zi, eu am plecat cu trenul la București.

Această mi este declarația pe care o dau mesilit de nimeni, o susțin și o semnez proprie. Azi 2 Mai 1949 C.G. Dănel

P.S. Cuvintele „pe una vară" sunt șterse de subsemnatul.
C.G. Dănel

22

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Legătura regulată cu P.C.R. am avut-o începând din anul 1935, când am devenit membru. Inainte de această dată, ca elev de liceu la Ploeşti şi mai târziu ca student la Bucureşti, am avut legătură cu mişcarea de stânga. La Ploeşti prin fraţii cismari TANASE şi GHEORGHE AVRAMESCU, prin anii 1927-1930, am cunoscut, în cadrul Blocului Muncitoresc şi Tarănesc, o serie de tineri muncitori. Activitatea se mărginea la discuţii pe marginea anumitor evenimente, la comentarea unor cărţi, la adunarea de ceva bani pentru cei dela închisori, la sărbătorirea zilei de 1 Mai împreună la câmp. Perioada 1930/1935 de studenţie, fiind obligat să dau meditaţii, să muncesc cu ziua pentru a-mi putea termina studiile, mai ales că în acest interval am făcut şi armata, nu înregistrează nici ea o activitate politică organizată. Frecventam cercurile de studii ale Partidelor Socialiste din Str.Izvor şi Câmpineanu, vizitam foarte des casa cismarului POPOVICI din Str.Romană, participam la conferinţe, toamna anului 1934 şi primăvara anului 1935 am participat la discutarea problemei ţărăneşti din cadrul partidului Tărănesc-Radical, unde conferenţia deseori C.STERE. In cadrul partidului Tărănesc-Radical am cunoscut o parte din tineretul acestuia, precum şi o parte din membrii Frontului Studenţesc Democrat, deoarece îşi avea sediul chiar în localul acestui partid. Dau câteva nume din tineretul ţărănesc-radical din acea vreme: N.LUNGESCU, DINU, IOAN IORDAN muncitor la Pirotehnie, NECULAE VASILE muncitor la Distribuţia, ANGHEL PACURARU, croitor în Str.Sebastian, STEFANESCU muncitor la Telefonae, DUMITRU PECEF cismar în Cal.Rahovei,etc. Dela Frontul Studenţesc Democrat am cunoscut: MIRCEA BRATUCU, POPOVICI ANDREI, MIRON COSTANTINESCU, COSTANTA CRACIUN, BIBI BENDEL-MARCUSOHN, MANESCU CORNEL, MIHAIL DRAGOMIRESCU, TITO SANDROVSCHI, etc. In timpul discuţiilor privitoare la problema ţărănească. Din cadrul partidului Tărănesc-radical am fost remarcat ca un om în convingeri de stânga, aşa că n'a întârziat propunerea de a face parte din P.C.R. Propunerea a venit din

./.

partea studenţilor: POPOVICI ANDREI şi TITO SANDROVSCHI, cari, deşi numai membri ai Frontului Studenţesc Democrat, participau şi ei la discutarea problemei ţărăneşti. După ce am cerut câteva zile de gândire, am acceptat propunerea de a face parte din P.C.R. In câteva şedinţe mi s'au dat lămuriri privitoare la istoricul P.C.R. la ideologia sa şi metodele sale de lucru.

Printre altele mi s'a spus că U.T.C. ca organizaţie de masă a fost dizolvat, iar membrii săi au intrat în partidele aşa zise democrate: naţional ţărănesc, ţărănesc radical, socialişti pentru a lupta la închegarea tuturor forţelor democrate, pentru a se putea opune cu mai mult succes valului fascist care începuse să cuprindă Europa, implicit România. Mi s'a spus că cel mai bun lucru este ca subsemnatul să rămân în cadrul partidului Tărănesc Radical, mai ales că mă ocupam în acel timp, împreună cuN.LUNGESCU, la redactarea organului central al partidului Tărănesc-Radical "Deşteptarea". Aici trebuia să scriu o serie de articole în care să explic necesitatea închegării forţelor democrate, în cadrul unui Front Popular.

Lucru pe care l-am şi făcut. Deasemenea trebuia, în cadrul tineretului Tărănesc Radical, să discutăm această problemă şi să creem un curent favorabil închegării forţelor democrate. Si lucru acesta am reuşit să-l ducem la bun sfârşit, când într'un Congres al tineretului pe Capitală şi apoi pe Tară întreg tineretul Tărănesc-Radical a aderat la Frontul Popular, punându-se prin această acţiune în afara conducerii centrale a partidului care avea un punct de vedere deosebit de al tineretului. Această acţiune a atras după sine dizolvarea de către conducerea centrală a partidului a organizaţiei de tineret şi excluderea din partid a membrilor cari au militat pentru Frontul Popular. Cel mai inverşunat adversar al Frontului Popular din acea vreme în conducerea centrală era secretarul general al partidului, inginerul TUDOR IONESCU. Mai târziu, la acţiunea tineretului au aderat toate organizaţiile de bătrâni din Basarabia, organizaţia de Dâmboviţa cu ION GH.MAURER, organizaţia din Braşov cu RADU OLTEANU, cea din Dorohoi cu C.STROICI şi încă câteva organizaţii din restul ţării, pe care nu le mai ţiu minte.

In afară de activitatea din cadrul partidului Tărănesc-Radical, am lucrat în această vreme la o serie de reviste ca: "Dacia Nouă", "Reporter", "Comentar", "Deşteptarea Ilfovului", publicând articole pe aceeaş temă a necesităţii închegării forţelor democrate. In această vreme am avut legătură permanentă cu P.C.R. printr'o fată TASE, cu unul

./.

24

MARIN dela C.F.R., cu un muncitor taxator la S.T.B. care şedea prin com.Roşu.

In perioada alegerilor parlamentare din 1937 am fost trimis în Moldova în judeţele Dorohoi, Botoşani, Iaşi, unde am stat timp de trei luni, având aceeaş însărcinare, ca în întruniri publice, să explic necesitatea Frontului Popular. In aceste Judeţe am luat contact cu organizaţiile de tineret dela Naţional Taranişti, Socialişti, organizând întruniri comune.

In anul 1938, după venirea la conducerea Tării a guvernului fascist Goga-Cuza s'a pus problema păstrării şi lărgirii organizaţiilor cari luptaseră împreună pentru Frontul Popular. Am fost repartizat cu munca printre tinerii din Sect.Albastru. In acest an până în primăvara anului 1939 am avut legătură cu P.C.R. prin muncitorul STERE NICHIFOR şi SORIN TOMA cu care scoteam şi difuzam printre tineretul din Capitală revista "Fapta".

In primăvara anului 1939 am intrat la Serviciul Social. Aici am lucrat până în Sept.1939, când am fost concentrat. Munca politică în cadrul Serviciului Social era de a pune în discuţii cât mai largi necesitatea unor reforme economice, politice pentru masele populare, de a combate spiritul fascist care domnea în cadrul Serviciului Social şi de a lărgi grupul democrat din Serviciul Social. Grupul democrat era format din: MIRON CONSTANTINESCU, MIRCEA TIRIUNG, Ing.VERJBA subsemnatul şi încă câţiva tineri pe cari nu-i mai ţiu minte. Aici am cunoscut pe BETEA, LOSNIOV, RATIU, cu cari mai târziu am devenit prieten.

Am fost concentrat la reg.7 Dorobanţi din Septemvrie 1939 până în luna Mai 1940. In această perioadă muncă politică n'am prea putut face, întrucât eram foarte supraveghiat, deoarece se primise la Divizia 13 de care aparţineam şi apoi la Regiment o adresă dela Siguranţa Generală, cu fotografia subsemnatului, în care se cerea organelor militare să mă supravegheze îndeaproape, fiind cunoscut ca agitator comunist în Bucureşti. După desfiinţarea serviciului Social am fost repartizat ca funcţionar la Min.Economiei Naţionale aşa că la desconcentrare, în luna Mai 1940, m'am prezentat la acest Minister, unde am funcţionat până în luna Sept.1941, când am fost mobilizat pe front. In această perioadă am avut legătură cu P.C.R. prin MIRON CONSTANTINESCU, ALEXANDRA SIDOROVICI, STERE NICHIFOR şi unul cu numele de STEFAN (FANE).

./.

Munca politică a constat în special în strângerea de bani, alimente şi îmbrăcăminte pentru cei dela închisori şi lagăre. Mi se comunicase că trebue să privim cu foarte multă seriozitate această muncă, întrucât viaţa celor dela închisori şi lagăre este în pericol din cauza condiţiilor de viaţă ce li se creiaseră.

Pachetele cu îmbrăcăminte şi alimente strânse de subsemnatul au fost predate sorei lui N.POPESCU DOREANU şi soţiei lui ION GH.MAURER pentru a fi duse la cei din închisori şi lagăre, aşa cum primisem dispoziţii, iar banii strânşi au fost înmânaţi legăturii de partid pe care o aveam în acel timp. Imi reamintesc, printre alte sume strânse de subsemnatul şi de Auma de lei 50.000 (cincizecimii) care a fost înmânată în rate de câte 10.000 lei CONSTANTEI CRACIUN şi lui MIRON CONSTANTINESCU. In toamna anului 1940, ducându-mă să cer ceva bani dela MAURICIU WEXLER, care cotiza cu oarecare regularitate, mi-a spus că a dat partea sa de cotizaţie lui MIHAIL N.POPESCU DOREANU în sumă de lei 10.000 (zecemii), în rate de câte 5.000 lei. Căutându-l pe MIHAIL N.POPESCU DOREANU şi întrebându-l dacă a încasat dela MAURICIU WEXLER vre-un ban, la început a negat, dar pus faţă în faţă cu MAURICIU a sfârşit prin a recunoaşte, dar că a avut nevoe de bani pentru nişte cheltueli personale şi că în curând îmi va restitui suma. Am primit din aceşti bani numai 5.000 lei.

Deasemenea tot în acest timp ştiu că MIHAIL N.POPESCU DOREANU a vândut nişte bucăţi de talpă şi piele pe care le lăsase un evreu, care plecase în Basarabia pentru a fi vândute şi bani daţi Partidului. Din banii încasaţi vre-o 8.000 (optmii) mi-a înmânat numa 1.200. Si în cazul acestor bucăţi de talpă şi piele (furda cum se numeşte), când MIHAIL N.POPESCU DOREANU a fost întrebat dacă ştie ceva, mi-a spus că nu s'a mai interesat de acest lucru, că marfa nu face nici-un ban, deşi el o vânduse de aproape două luni de zile. Din aceste fapte şi din alte mai mărunte am tras concluzia că este un om incorect şi că îşi făcuse o meserie din a strânge bani pentru Partid şi în numele Partidului, pe cari îi cheltuia pentru nevoi sorii personale. Aceste fapte au fost aduse la cunoştinţa Partidului, prin MIRON CONSTANTINESCU şi ALEXANDRA SIDOROVICI, de către subsemnatul. In timpul cât am stat anul trecut în Cal.Rahovei în celulă cu un fost agent de poliţie, VASILATU OCTAVIAN, mi-a spus că MIHAIL N.POPESCU DOREANU în perioada 1938-1941 venia foarte des la fostul comisar ANANIU şi mai târziu la unul SAVA DUMITRESCU

./.

26

şefii brigăzii II-a din Prefectura de Poliţie şi VASILATU OCTAVIAN afirma că MIHAIL N.POPESCU DOREANU era agent informator la Prefectură.

Personal nu cred că MIHAIL N.POPESCU DOREANU era agent informator, dar convins că era un om incorect în ce priveşte manipularea de bani, deşi pare curios că în anul 1941, deşi contigent tânăr şi deşi Regimentul din care el făcea parte a plecat pe front, el a rămas totuşi în Bucureşti în perfectă legalitate.

In luna Decemvrie 1940 legătura mea organizatorică cu Partidul era STERE NICHIFOR. Pe lângă munca pe care o duceam pentru strângerea de bani, alimente, îmbrăcăminte şi medicamente pentru cei dela închisori şi lagăre, STERE NICHIFOR într'una din întâlnirile pe care le-am avut, mi-a comunicat că Partidul a hotărât să se organizeze de sărbătorile Crăciunului şi Anului Nou o serie de echipe de coruri şi colinde care să meargă prin casele oamenilor, iar colindele să fie astfel scrise încât să cuprindă lozinci împotriva războiului. Subsemnatul am scris câteva asemenea colinde şi am organizat echipele de colindători în Sect.Albastru.

Tot cu această ocazie, la propunerea subsemnatului, s'au trimis prin poştă de Anul Nou felicitări la unii din membrii partidului Naţional-Tărănesc şi Tărănesc-Radical. Adresele au fost luate din lista abonaţilor la "Dreptatea" şi "Deşteptarea" organele celor două partide.

Aceste felicitări, scrise şi expediate de subsemnatul, cuprindeau cam următorul text: "Ce să facem în 1941? Să gonim dela cârma ţării guvernul legionar fascist al lui Antonescu. Să eliberăm Tara de bandele hitleriste cari sug vlaga Tării şi ne împing la război". Textul acestor felicitări înainte de a fi expediat, a fost înmânat lui STERE NICHIFOR pentru a fi văzut de Partid şi ai da aprobarea. După câteva zile STERE NICHIFOR mi l-a înmânat, puţin modificat faţă de original, şi mi-a spus că le pot trimite. După ce aceste felicitări fuseseră expediate, la o întâlnire cu STERE NICHIFOR acesta mi-a comunicat că cei bătrâni din Partid nu aprobă trimiterea acestor felicitări, deoarece destinatarii lor ar putea avea neplăceri din partea poliţiei şi acţiunea este fără succes practic. Lucrul nu mai putea fi reparat; fusese deja consumat.

Tot în cursul anului 1940, cam prin luna Septemvrie, am fost trimis de Partid, prin MIRON CONSTANTINESCU, în regiunea minieră Abrud-Roşia, pentru a lua contact cu

./

muncitorii, a le aduce la cunoştinţă linia Partidului şi a forma un comitet de acţiune locală.

Anul 1941, până în Septemvrie, s'a scurs în aceiaşi muncă de ajutorare a celor din lagăre şi închisori, legătura cu Partidul păstrând-o tot prin STERE NICHIFOR.

La începutul lunii Septemvrie 1941 am fost mobilizat pe front, unde am stat până la sfârşitul lunii Noemvrie acelaş an. Pe front efectiv n'am fost, fiind repartizat la Manutanţa Diviziei. La întoarcere în Ţară în luna Decemvrie m'am mutat cu serviciul la Institutul Central de STATISTICA, căpătând şi mobilizare pentru lucru.

La venirea mea la Institutul Central de Statistică, am găsit ca angajaţi noui pe următorii: BIJI MIRCEA, BUCUR SCHIOPUL, CAMIL SUCIU, OANCEA ION, STOIANOVICI TUDOR, STEFAN POPESCU, BETEA NICOLAE, RATIU ANTON, MANESCU CORNEL, CORBEA DUMITRU, LEVENTE MIHAIL, DJAMO, MICLE GHEORGHE. Pe unii îi cunoşteam personal, de alţii auzisem, oricum toţi erau cunoscuţi ca oameni cu convingeri de stânga.

Deşi lucram în cadrul aceleaşi direcţii, oficiul de studii şi deşi eram toţi cu convingeri de stânga, în cei câţiva ani de muncă şi convieţuire nu ne-am prezentat niciodată sub o formă unitară. Naturi deosebite, temperamente diferite, nu amor propriu exagerat, individualităţi în formare, ironii şi glume câteodată răutăcioase şi deplasate, pretenţii nu întotdeauna justificate, toate la un loc şi fiecare în parte au contribuit la menţinerea acestei atmosfere. Cu oarecare aproximaţie se puteau contura totuşi două grupe; grupul BIJI MIRCEA, BUCUR SCHIOPUL, CAMIL SUCIU şi OANCEA ION deoparte şi grupul BETEA NICULAE, PAVEL CONSTANTIN, MANESCU CORNEL, CORBEA DUMITRU, RATIU ANTON, STEFAN POPESCU, DJAMO, de altă parte. Cei rămaşi în afara acestor grupe: LEVENTE MIHAIL, MICLE GHEORGHE şi STOIANOVICI TUDOR menţineam relaţii de perfectă colegialitate, dar nu de prietenie, cu ambele grupe. Primul grup era mai conformist, mai legalist, mai ordonat, mai disciplinat, mai legat de instituţionalism, mai preocupat de aspectele materiale ale vieţii, mai grijuliu de gradele în ierarhia administrativă, mai preocupat de o viaţă cât mai comodă.

Al doilea grup mai zburdalnic, mai gălăgios, mai temperamental, un fel de anarhism în gesturi şi fapte, mai heidelbergian, oarecum epicureian, un fel de boemism în viaţă, o tinereţe prelungită până aproape de toamna vieţii.

In primăvara anului 1942 subsemnatul am avut, din

./.

cauza unor lucrări în cadrul Oficiului de Studii, un schimb de cuvinte cu LEVENTE MIHAIL, fapt care a făcut ca un timp să nu ne vorbim.

N'aş putea spune dată toţi din acest grup erau membrii de partid, dacă aveau legături organizatorice cu Partidul şi dacă lucrau efectiv ceva.

La reântoarcerea mea depe front legătura mea cu Partidul s'a menţinut tot prin STERE NICHIFOR. Ca muncă principală mi s'a dat preocuparea de material documentar, asupra mersului războiului, material care trebuia răspândit în cercuri cât mai largi pentru a lămuri masele de războiul nenorocit în care Tara a fost vârâtă de Antonescu. Tot în acest timp am primit sarcina de a multiplica două rezoluţii ale P.C.R., la maşina de scris, privitoare la situaţia internă şi externă în urma războiului banditesc pornit de Hitler împotriva U.R.S.S.-ului.

In discuţii particulare, în aluzii lăturalnice, LEVENTE MIHAIL lăsa să se înţeleagă că el este responsabilul Partidului în cadrul Institutului Central de Statistică. Personal n'am avut nici-un fel de legătură cu dânsul pe linie de partid. Totuşi, la începutul lunii Mai 1942 am primit, prin STEFAN POPESCU, un bileţel prin care mi se aducea la cunoştiinţă că sunt suspendat din Partid pentru dese acte de indisciplină comise de subsemnatul. Mai târziu, STEFAN POPESCU m'a informat că bileţelul i-a fost dat de ALEXANDRA SIDOROVICI, iar aceasta îl primise dela LEVENTE. Am comunicat acest lucru legături mele de partid care urma să cerceteze, iar eu continuându-mi să-mi fac munca de partid. Situaţia aceasta a rămas neschimbată până în luna Iulie 1942, când subsemnatul, în cadrul unei Comisii de recensământ a Institutului Central de Statistică, am plecat în Ucraina. Din această Comisie de recensământ făceau parte: BETEA NICULAE, MANESCU CORNEL, RATIU ANTON, STEFAN POPESCU, CORBEA DUMITRU, LEVENTE MIHAIL, POPESCU GHEORGHE, mai târziu şi BIJI MIRCEA şi STOIANOVICI TUDOR.

In cadrul acestei Comisii de recensământ eu am lucrat izolat de restul grupului, ocupându-mă cu recensământul la oraşe, restul grupului cu recensământul la sate. Am rămas în Ucraina până în luna Octomvrie 1943. Nu cunosc activitatea desfăşurată de membrii Comisiei cari au lucrat la pete, dar din informaţii lăturalnice am aflat că aveau însărcinări din partea Partidului, transmise prin LEVENTE, de a strânge bani, din vânzarea produselor pe care le aveau la dispoziţie, şi

./.

că aceşti bani au fost înmânaţi lui LEVENTE MIHAIL.

In luna Decemvrie 1943 a fost arestat la Siguranţa Generală grupul VLADESCU RACOASA - MIHAIL MAGHERU, iar dela Institutul de Statistică au fost arestaţi: BIJI MIRCEA, STOIANOVICI TUDOR şi MICLE GHEORGHE, iar LEVENTE MIHAIL reuşind să fugă printr'o fereastră dosnică din biblioteca Institutului.

In momentul arestării grupului dela Statistică eu nu reuşisem să reiau legătura cu Partidul, aşa că am lucrat din proprie iniţiativă.

Am strâns suma de lei 300.000 (treisutemii) dela: subsemnatul 150.000 lei, GOLOPENTIA ANTON 100.000 lei şi BETEA -RATIU 50.000 lei. Erau bani ce mi se cuveneau ca diurnă în urma lucrărilor de recensământ din Ucraina. Aceşti bani au fost daţi astfel: av.PETRE PANDREA, prin GOLOPENTIA ANTON, ca onorariu şi alte cheltuieli avocăţeşti suma de lei 250.000 lei, mama lui STOIANOVICI TUDOR 20.000 lei, soţia lui MICLE GHEORGHE 20.000 lei şi soţia lui BIJI MIRCEA 10.000 lei. Deasemenea soţia lui MIRCEA BIJI a fost trimeasă în perioada Aprilie-August 1944 perioada bombardamentelor, la subsemnatul la ţară.

După 23 August 1944 până în vara anului 1947 am lucrat în cadrul Sindicatului Institutului Central de Statistică, în calitate de secretar al Sindicatului. In această perioadă am cerut clarificarea situaţiei mele de partid de câteva ori. In vara anului 1945 am fost chemat de LEVENTE MIHAIL la sediul central al Uniunii Patrioţilor, rugându-mă să lucrez cu dânsul la Uniunea Patrioţilor. Am condiţionat acest lucru întâi de clarificarea situaţiei mele de membru de partid şi să mi se explice ce este cu suspendarea mea din partid din 1942, cine a dat-o şi faptele precise cari au dus la această suspendare. In discuţia avută cu LEVENTE, acesta a recunoscut că este în vină faţă de mine, că între timp s'a schimbat şi dânsul foarte mult, să uităm trecutul şi să începem o perioadă rodnică de colaborare. Eu n'am cedat. Deasemenea, tot în această perioadă, am fost chemat de STERE NICHIFOR la Frontul Plugarilor pentru a face muncă de partid. Si lui STERE i-am spus acelaş lucru ca şi lui LEVENTE că ţiu înainte de toate să mi se clarifice situaţia de membru de partid. Acesta mi-a spus că dece ţiu aşa de mult să desgop morţii. Era în atitudinea mea un fel de amor propriu exagerat, o încăpăţânare deplasată, nejustificată de nimic, ambele brodate pe o amărăciune, depresiune şi neâncredere.

./.

30 ~~40~~

Avem tot timpul sentimentul că ceva s'a rupt în mine, că maşinăria scârţie, se poticneşte, nu mai merge.

In timpul activităţii în cadrul Sindicatului Institutului Central de Statistică am avut unele discuţii cu unii membrii ai P.C.R. din cadrul Institutului. Erau discuţii pe marginea unor măsuri exagerate cari se luau. Supra licitarea către măsuri ultrastângiste era susţinută mai ales de foşti legionari deveniţi membrii ai P.C.R., iar ei ca oameni nu reprezentau în ochii funcţionarilor nici putere de muncă, nici pricepere, nici corectitudine şi nici o pregătire intelectuală mai remarcabilă.

ss.C.G.PAVEL

14 Octomvrie 1949

31

Declarație

Legătură regulată cu P.C.R am avut-o începând din anul 1935, când am devenit membru. Înainte de această dată, ca elev de liceu la Ploiești și mai târziu ca student la București, am avut legătură cu mișcarea de stânga. În Ploiești prin fratii cismari Tănase și Gheorghe Stroiescu, prin anii 1927-1930, am cunoscut, în cadrul Blocului Muncitoresc și Țărănesc, o serie de tineri muncitori. Activitatea se mărginea la discuții pe marginea anumitor evenimente, la comentarea unor cărți, la adunarea de ajutoare pentru cei dela închisori, la sărbătorirea zilei de 1 Mai împreună cu câmpul. Perioada 1930/1935 de studenție, fiind obligat să dau meditații, să muncesc cu timpul pentru a-mi putea termina studiile, mai ales că în acest interval am făcut și armata, nu mă înregistrează nici eu o activitate politică organizată. Frecventam cercurile de studii ale partidelor socialiste din Str. Știrbei și Sărindarului, vizitam foarte des casa cismarului Poporici din Str. Romană, participam la conferințe, toamna anului 1934 și primăvara anului 1935 am participat la discutarea problemei țărănești în cadrul partidului Țărănesc-Radical, unde conferențiau deseori C. Stere. În cadrul partidului Țărănesc-Radical am cunoscut o parte din tineretul acestuia, precum și o parte din membrii Frontului Studențesc Democrat, deoarece își aveau sediul chiar în localul acestui partid. Dau câteva nume din tineretul țărănesc-radical din acea vreme: N. Rungescu, Dima, Ivan Irdan muncitor la Prioritățile, Nicolae Vasile muncitor la Distribuție, Anghel Păcuraru, croitor în Str. Sebastian, Ștefănescu muncitor la Telefoane, Dumitru Pecef cismar în satul Rahovei, etc. Dela Frontul Studențesc Democrat am cunoscut: Mircea Brătucu, Poporici Andrei, Mirun Constantinescu, Constanța Crăciun, Bibi Bendel-Marcusohn, Hănescu Cornel, Mihail Dragomirescu, Tita Șandrovschi, etc. În timpul discuțiilor privitoare la problema țărănească în cadrul partidului Țărănesc-Radical am fost remarcat ca unul cu convingeri de stânga, așa că mi s-a întârziat propunerea de a face parte din P.C.R. Propunerea a venit din partea studenților: Poporici Andrei și Tita Șandrovschi, care, deși numai membri ai Frontului Studențesc Democrat, participau și ei la discutarea problemei țărănești. După ce am cerut câteva zile de gândire, am acceptat propunerea de a face parte din P.C.R. În câteva ședințe mi s-au dat lămuriri privitoare la istoricul P.C.R, la ideologia sa și metodele sale de lucru.

Printre altele mi s'a spus că U.T.C. ca organizație de masă a fost dizolvat, iar membrii săi au intrat în partidele așa zise democrate: național țărănesc, țărănesc radical, socialiști pentru a lupta la încheierea tuturor forțelor democrate, pentru a se putea opune cu mai mult succes valului fascist care începuse să cuprindă Europa, implicit România. Mi s'a spus că cel mai bun lucru este ca subsemnatul să rămân în cadrul partidului Țărănesc Radical, unde alesei mă ocupam în acel timp, împreună cu N. Lungescu, la redactarea organului central al partidului Țărănesc-Radical „Deșteptarea". Aici trebuia să scriu o serie de articole în care să explic necesitatea încheierii forțelor democrate, în cadrul unui Front Popular. Lucru pe care l-am și făcut. Deasemenea trebuia, în cadrul Tineretului Țărănesc Radical, să discutăm această problemă și să creem un curent favorabil încheierii forțelor democrate. Și lucrul acesta am reușit să îl ducem la bun sfârșit, când într'un congres al tineretului pe Capitală și apoi pe Țară întreg tineretul Țărănesc-Radical a aderat la Frontul Popular, punându-se prin această acțiune în afara conducerii centrale a partidului care avea un punct de vedere deosebit de al tineretului. Această acțiune a atras după sine dizolvarea de către conducerea centrală a partidului a organizației de tineret și excluderea din partid a membrilor cari au militat pentru Frontul Popular. Cel mai înverșunat adversar al Frontului Popular din acea vreme în conducerea centrului era secretarul general al partidului, nișgi. Tudor Grigore. Mai târziu, la acțiunea tineretului au aderat toate organizațiile de țărănism din Basarabia, organizație de Dâmbovița cu Ion Gh. Lăurer, organizația din Brașov cu Radu Olteanu, cea din Dorohoi cu C. Stroici și încă câteva organizații din restul țării, pe care nu le mai țin minte.

În afară de activitatea din cadrul partidului Țărănesc-Radical, am lucrat în acești ani la o serie de reviste ca „Dacia Nouă", „Reporter", „Cuvântul", „Deșteptarea Țărănimii", publicând articole pe aceeași temă a necesității încheierii forțelor democrate. În acești ani am avut legături permanente cu P.C.R. printr'o fată Tase, cu unul Marin dela C.F.R., cu un muncitor tâmplar la S.T.B. care ședea prin com. Rosu.

În perioada alegerilor parlamentare din 1937 am fost trimis în turneu în județele Dorohoi, Botoșani, Iași, unde am stat timp de trei luni, având acestă însărcinare, ca în întruniri publice, să explic necesitatea Frontului Popular. În aceste județe am luat contact cu organizațiile de tineret ale Național Țărăniști, Socialiști, organizând întruniri comune.

32

În anul 1938, după venirea la conducerea Țării a guvernului fascist Goga-Cuza s'a pus problema pășirii și lărgirii organizațiilor care luptaseră împreună pentru Frontul Popular. Am fost repartizat cu muncă printre tinerii din sect. Albastru. În acest an până în primăvara anului 1939 am avut legătură cu P.C.R prin muncitorul Stere Nicuțor și Sorin Toma cu care serbam și difuzam printre tineretul din Capitală revista „Fapta".

În primăvara anului 1939 am intrat la Serviciul Social. Aici am lucrat până în Sept. 939, când am fost concentrat. Munca politică în cadrul Serviciului Social era de a pune în discuție cât mai larg necesitatea unor reforme economice, politice pentru masele populare, de a combate spiritul fascist care domnea în cadrul Serviciului Social și de a lărgi grupul democrat din Serviciul Social. Grupul democrat era format din: Liviu Constantinescu, Lucrețiu Pătrășcanu, ing. Verjbi subsemnatul și încă câțiva tineri pe care nu i mai știu numele. Aici am cunoscut pe Bețeș, Roșnivschi, Radu cu care mai târziu am devenit prieteni.

Am fost concentrat la reg. 7 Dorobanți din Sept 1939 până în luna Mai 1940. În această perioadă muncă politică n'am prea putut face, întrucât eram foarte supravegheat, deoarece se primise la Divizia 13 de care aparțineam și apoi la Regiment o adresă dela Siguranța Generală, cu fotografia subsemnatului, în care se cerea organelor militare să mă supravegheze îndeaproape fiind cunoscut ca agitator comunist în București. După destrămarea Serviciului Social am fost repartizat ca funcționar la Min. Economiei Naționale așa că la descentrare în luna Mai 1940, m'am prezentat la acest minister, unde am funcționat până în luna Sept. 1941, când am fost mobilizat pe front. În această perioadă am avut legături cu P.C.R prin Liviu Constantinescu, Alexandra Sidorovici, Stere Nicuțor și unul cu numele de Ștefan (Țăranu). Munca politică a constat în special în strângere de bani, alimente și îmbrăcăminte pentru cei dela închisori și lagăre. Mi se comunicase că trebue să privim cu foarte multă seriozitate această muncă, întrucât viața celor dela închisori și lagăre este în pericol din cauza condițiilor de viață ce li se creiaseră.

Pachetele cu îmbrăcăminte și alimente strânse de subsemnatul au fost predate soției lui N. Popescu Doreanu și soției lui Ion Ch. Mauber pentru a fi duse la cei din închisori și lagăre, așa cum primisem dispoziții, iar banii strânși au fost înmânați legăturii de partid pe care o aveam în acel timp. Îmi reamintesc, printre alte sume strânse de subsemnatul, și de suma de lei 50.000 (cincizeci mii) care a fost înmânată în rate de câte 10.000 lei Constantei Crăciun și lui Liviu Constantinescu. În toamna anului 1940, ducându-mă să cer cevа bani dela Mauricu Wexler, care cotiza cu oarecare regularitate, mi-a spus că a dat parte din de cotizație lui Mihail N. Popescu Doreanu în sumă de lei 10.000 (zece mii), în rate de câte 5.000 lei. Căutându-l pe Mihail N. Popescu Doreanu și întrebându-l dacă a încasat dela Mauricu Pecker vreun ban, la început a negat, dar pus față în față cu Mauricu a sfârșit prin a recunoaște, dar că a avut nevoie de bani pentru niște cheltuieli personale și că în curând îmi va restitui suma. Nu primit din acești bani numai lei 5.000.

Deasemenea tot în acest timp știu că Mihail N. Popescu Doreanu a vândut niște bucăți de talpă și piele pe care le lăsase un evreu care plecase în Basarabia pentru a fi vândute și bani dați Partidului. Din banii încasați vreo 8.000 (opt mii) mi-a înmânat numai lei 1200. Și în cazul acestor bucăți de talpă și piele (furda cum se numește), când Mihail N. Popescu Doreanu a fost întrebat dacă știe ceva, mi-a spus că nu s'a mai interesat de acest lucru, că marfa nu face niciun ban, deși el o vânduse de aproape două luni de zile. Din aceste fapte și din altele mai mărunte am tras concluzia că este un om incorect și că își făcuse o meserie din a strânge bani pentru Partid și în numele Partidului, pe cari îi cheltuia pentru nevoi strict personale. Aceste fapte au fost aduse la cunoștința Partidului, prin Liviu Constantinescu și Alexandru Sidorovici pe când subsemnatul. În timpul cât am stat anul trecut în celula Rahovei în celulă cu un fost agent de poliție, Vasilatu Octavian, mi-a spus că Mihail N. Popescu Doreanu în perioada 1938-1941 venia foarte des la fostul comisar Anania și mai târziu la urmașul Sava Dumitrescu șefi brigăzii II-a din Prefectura de Poliție și Vasilatu Octavian afirma că Mihail N. Popescu Doreanu era agent informator la Prefectură.

Personal nu cred că Mihail N. Popescu Doreanu era agent informator, am convins că era un om incorect în ce privește manipularea de bani, deși pare curios că în anul 1941, deși contingent tânăr și deși Regimentul din care el face parte a plecat pe front, el a rămas totuși în București în perfectă legalitate.

În luna decembrie 1940 legătura mea organizatorică cu Partidul era Stere Nicuțor. Pe lângă munca pe care o duceam pentru strângerea de bani, alimente, îmbrăcăminte și medicamente pentru cei dela închisori și lagăre, Stere Nicuțor, într'una din întâlnirile pe care le-am avut, mi-a comunicat că Partidul a hotărît să se organizeze de sărbătorile Crăciunului și Anului Nou o serie de echipe de colinde cari să meargă prin Casele oamenilor, iar colindele să fie astfel scrise încât să cuprindă lozinci împotriva războiului. Subsemnatul am scris câteva asemenea colinde și am organizat echipele de colindători în sect. Albastru.

Tot cu această ocazie, la propunerea subsemnatului, s'au trimes prin poștă de Anul Nou felicitări la unii din membrii partidului Național-Țărănesc și Țărănesc-Radical. Adresele au fost luate din lista abonaților la „Dreptatea" și „Deșteptarea" organele celor două partide.

Aceste felicitări, scrise și expediate de subsemnatul, cuprindeau cam următorul text: „Ce să facem în 1941? Să gonim dela cârma Țării guvernul legionar fascist al lui Antonescu. Să eliberăm Țara de bandele hitleriste cari ard vlaga Țării și ne împing la război." Textul acestor felicitări, înainte de a fi expediat, a fost înmânat lui Stere Nicuțor pentru a fi văzut de Partid și a i-l da aprobarea. După câteva zile Stere Nicuțor mi l-a înmânat, putin modificat față de original, și mi-a spus că le pot trimite. După ce aceste felicitări fuseseră expediate, la o întâlnire cu Stere Nicuțor acesta mi-a comunicat că cei bătrâni din Partid nu aprobă trimiterea acestor felicitări, deoarece destinatarii lor ar putea avea neplăceri din partea poliției și astfel este fără succes practic. Lucrul nu mai putea fi reparat; fusese deja consumat.

Tot în cursul anului 1940, cam prin luna septembrie, am fost trimis de Partid, prin Mitu Constantinescu, în regiunea minieră Abrud-Roșia, pentru a lua contact cu muncitorii, a le aduce la cunoștință linia Partidului și a forma un comitet de acțiune locală.

Anul 1941, până în septembrie, s'a scurs cu aceeași muncă de ajutorare a celor din lagăre și închisori, legătura cu Partidul păstrând-o tot prin Stere Nicuțor.

La începutul lunii septembrie 1941 am fost mobilizat pe front, unde am stat până la sfârșitul lunii Noembrie acelaș an. Pe front efectiv n'am fost, fiind repartizat la mamutanta Diviției. La întoarcere în Țară în luna Decembrie m'am mutat cu serviciul la Institutul Central de Statistică, căpătând și mobilizare pentru lucru.

La venirea mea la Institutul Central de Statistică, am găsit ca angajați noui pe următorii: Bizi Mircea, Bucur Schiopul, Camil Lucia, Dancea Ion, Strianovici Tudor, Ștefan Popescu, Beteș Nicolae, Ratiu Anton, Mănescu Cornel, Corbea Dumitru, Levente Mihail, Djamo, Micle Gheorghe. Pe unii îi cunoșteam personal, de alții auzisem, oricum toți eram cunoscuți ca oameni cu convingeri de stânga. ~~Nici la venirea~~ ~~mea în Institut~~. Deși lucram în cadrul același direcții, Oficiul de studii și deși eram toți cu convingeri de stânga, în cei cățiva ani de muncă și convietuire nu ne-am prezentat niciodată sub o formă unitară. Firi, Năzuri deosebite, temperamente diferite, un amor propriu exagerat, individualități în formare, ironii și glume câteodată răutăcioase și deplasate, pretenții nu întotdeauna justificate, toate la un loc și fiecare în parte au contribuit la menținerea acestei atmosfere. În oricare aproximație se puteau contura totuși două grupe: grupul Bizi Mircea, Bucur Schiopul, Camil Lucia și Dancea Ion de-o parte și grupul Beteș Nicolae, Pavel Constantin, Mănescu Cornel, Corbea Dumitru, Ratiu Anton, Ștefan Popescu, Djamo, de altă parte. Cei rămași în afara acestor grupe: Levente Mihail, Micle Gheorghe și Strianovici Tudor menținem relații de perfectă colegialitate, dar nu de prietenie, cu ambele grupe.

Primul grup era mai conformist, mai legalist, mai ordonat, mai disciplinat, mai legat de instituționalism, mai preocupat de aspectele materiale ale vieții, mai grijuliu de gradele în ierarhia administrativă, mai preocupat de o viață cât mai comodă.

Al doilea grup mai sfruntat nic, mai gălăgios, mai temperamental, un fel de anarhism în gesturi și fapte, mai heidelbergian, oarecum epicurian, un fel bovarism în viață, o tinerețe prelungită până aproape de toamna vieții.

În primăvara anului 1942 subsemnatul am avut, din cauza unor lucrări în cadrul Oficiului de studii, un schimb de cuvinte cu Levente Mihail, fapt care a făcut ca un timp să nu ne vorbim.

N'aș putea spune dacă toți din acest grup erau membrii de partid, deși aveau legături organizatorice cu Partidul și dacă lucrau efectiv cu ~~nazistii~~.

34

La reintoarcerea mea dupa fost legătura mea cu Partidul s'a menținut tot prin Stere Nicuțor. Ca muncă principală mi s'a dat procurarea de material documentar ~~[illegible]~~, asupra mersului războiului, material care trebuia răspândit în cercuri cât mai largi pentru a lămuri masele de războiul nenorocit în care Țara a fost vârâtă de Antonescu. Tot în acest timp am primit sarcina de a multiplica dorită rezoluții ale P.C.R, la mașina de scris, privitoare la situația internă și externă în urma războiului banditesc pornit de Hitler împotriva U.R.S.S-ului.

În discuții particulare, în alunecările noastre, Levente Mihail lăsa să înțeleagă că el este responsabilul Partidului în cadrul Institutului Central de Statistică. Personal n'am avut niciun fel de legătură cu dânsul pe linie de partid. Totuși, la începutul lunii Mai 1942 am primit, prin Ștefan Popescu, un bilețel prin care mi se aducea la cunoștință că sunt suspendat din Partid pentru deșa acte de indisciplină comise de subsemnatul. Mai târziu, Ștefan Popescu mi'a informat că biletelul i-a fost dat de Alexandra Sidorovici, iar acesta îl primise dela Levente. Am comunicat acest lucru legăturii mele de partid care urma să ceratează, iar eu continuând să-mi fac munca de partid. Situația aceasta a rămas neschimbată până în luna Iulie 1942 când subsemnatul, în cadrul unei comisii de recensământ a Institutului Central de Statistică, am plecat în Ucraina. Din această Comisie de recensământ făceam parte: Bălan Nicolae, Mănescu Cornel, Radin Anton, Ștefan Popescu, Cobea Dumitru, Levente Mihail, Popescu Gheorghe, mai târziu și Biji Mircea și Stoianovici Tudor.

În cadrul acestei Comisii de recensământ eu am lucrat izolat de restul grupului, ocupându-mă cu recensământul la orașe, restul grupului cu recensământul la sate. Am rămas în Ucraina până în luna octombrie 1943. În cursul activității desfășurată de membrii comisii cari au lucrat la sate, dar ~~[illegible]~~ informații lăturalnice am aflat că avem însărcinări din partea Partidului, transmise prin Levente, de a strânge bani, din vânzarea produselor pe care le aveam la dispoziție, și că acești bani au fost înmânați lui Levente Mihail.

În luna Decembrie 1943 a fost arestat de Siguranța Generală grupul Vlădescu Răcoasa-Mihail Magheru, iar dela Institutul de Statistică au fost arestați: Biji Mircea, Stoianovici Tudor și Lucia Gheorghe, iar Levente Mihail reușind să fugă printr'o fereastră dosnică din biblioteca Institutului.

În momentul arestării grupului dela Statistică eu nu reușiserăm să reiau legătura cu Partidul, așa că am lucrat din proprie inițiativă.

Am strâns suma de lei 300.000 (trei sute mii lei) dela: Subsemnatul 150.000 lei, Colopentia Antim 100.000 lei și Betea-Ratiu 50.000 lei. Erau bani ce mi se cuveneau din lucrările de Recunoaștere din Ucraina. Acești bani au fost dați astfel: av. Petre Pandrea, prin Colopentia Antim, ca onorariu și alte cheltuieli avocățești suma de lei 250.000 lei, mama lui Stoianovici Tudor 20.000 lei, soția lui Alide Gheorghe 20.000 lei și soția lui Biji Mircea 10.000 lei. Deasemenea soția lui Mircea Biji a fost trimisă în perioada Aprilie-August 1944, perioada bombardamentelor, la subsemnatul la țară.

După 23 Aug. 1944 până în vara anului 1947 am lucrat în cadrul Sindicatului Institutului Central de Statistică, în calitate de secretar al Sindicatului. În această perioadă am cerut clarificarea situației mele de fostă de câteva ori. În vara anului 1945 am fost chemat de Levente Iuhail la sediul central al Uniunii Patriotilor, rugându-mă să lucrez cu dânsul la Uniunea Patriotilor. Am condiționat acest lucru întâi de clarificarea situației mele de membru de partid și să-mi se explice ce este cu suspendarea mea din partid din 1942, cine a dat-o și faptele precise care au dus la această suspendare. În discuția avută cu Levente, acesta a recunoscut că este în vină față de mine, că între timp s'a schimbat și dânsul foarte mult, și uităm trecutul și să începem o perioadă rodnică de colaborare. Eu n'am cedat. Deasemenea, fost în această perioadă, am fost chemat de Stere Nicolior la Frontul Plugarilor pentru a face muncă de partid. Și lui Stere i-am spus acelaș lucru ca și lui Levente că înainte de toate să mi se clarifice situația de membru de partid. Acestuia mi-e spus că deocamdată este prea mult să desgroape morții. Eu în atitudinea mea un fel de amor propriu exagerat, o încăpățânare deplasată, nejustificată de nimic, ambele brodate pe o amărăciune, depresiune și neîncredere. Aveam în timpul sentimentul că ceva s'a rupt în mine, că mașinăria sciției, se poticnește, nu mai merge.

În timpul activității în cadrul Sindicatului Institutului Central de Statistică am avut unele discuții cu unii membrii ai P.C.R. din cadrul Institutului, erau discuții pe marginea unor măsuri exagerate care se luau. Supralicitarea către măsuri ultrastângiste era susținută mai ales de foști legionari deveniți membrii ai P.C.R., iar de ca oameni nu reprezentau în ochii funcționarilor nici putere de muncă, nici pricepere nici corectitudine și nici o pregătire intelectuală mai remarcabilă.

14 octombrie 1949 C.G. Davel

35 ~~377~~

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

I.= N'am fost niciodată la ION GH.MAURER să-i cer relaţii cu privire la procesul VINTE- CRACIUN şi nici nu ştiu când a avut loc acest proces. N'am avut niciodată legătură organizatorică de partid cu ION GH.MAURER. Mă duceam din când în când la ION GH.MAURER ca prieten, luam masa uneori la dânsul şi discutam cu dânsul diferite probleme. De foarte multe ori în vizitele la ION GH.MAURER am fost însoţit de MIHAIL N.POPESCU DOREANU.

II.= La începutul anului 1939, în timp ce aveam legătură organizatorică cu o fată TASE, soţia lui STEFAN FORIS, s'a pus problema menţinerii şi lărgirii organizaţiilor judeţene care luptaseră pentru închegarea forţelor democrate, în cadrul Frontului Popular. Discuţiile pe marginea acestei probleme au avut loc în mai multe şedinţe în casă la MIRCEA BRATUCU. La aceste şedinţe au luat parte: MIRCEA BRATUCU, subsemnatul şi din partea P.C.R.-ului TASE. Am stabilit împreună, ca eu şi cu MIRCEA BRATUCU să mergem la Iuliu Maniu în delegaţie şi să-i explicăm necesitatea întăririi organizaţiilor democrate pentru a lupta cu mai mult succes împotriva valului fascist.

Deasemenea trebuia să-i explicăm lui Iuliu Maniu greutăţile pe care le întâmpinăm în munca noastră politică în mase din cauza duplicităţii liniei politice a partidului naţional ţărănesc, în urma pactului politic cu organizaţiile fasciste legionare din timpul alegerii din 1937 şi mai ales să cerem ca organizaţiile judeţene naţional ţărăneşti să rupă orice legătură cu organizaţiile legionare.

Noi mergeam la Iuliu Maniu în calitate de membrii ai tineretului naţional ţărănesc, ca unii cari luptaserăm pentru Frontul Popular. La una sau două intrevederi dela Iuliu Maniu, pe lângă subsemnatul şi MIRCEA BRATUCU a luat parte şi un un doctor, (pe doctor îl chema DORAN, şeful tineretului naţional ţărănesc din Sect.Albastru, care şedea în Cal.Rahovei şi în casa căruia era aşa zisa redacţie a revistei "Fapta". Deasemenea am cerut lui Iuliu Maniu ca în comitetul executiv şi în Comitetul Central al partidului naţional ţărănesc să fie reprezentat şi tineretul

./.

36

naţional ţărănesc, ca unul ce luptase pentru închegarea forţelor democrate în timpul Frontului Popular. Asupra acestei cereri Iuliu Maniu a dat un răspuns evasiv, spunând că va supune această chestiune în discuţia forurilor superioare şi că ne va comunica şă dea dispoziţii organizaţiilor judeţene în sensul de a rupe orice legătură cu organizaţiile fasciste legionare.

Iuliu Maniu ne-a spus, că acest lucru îl ştiu organizaţiile judeţene. La insistenţele noastre, că linia politică oficială a partidului naţional ţărănesc trebue să fie bine precizată şi că organizaţiile judeţene naţional ţărăniste trebue să cunoască acest lucru destul de bine, Iuliu Maniu a căzut de acord ca cineva din Bucureşti să meargă în provincie, în numele Partidului naţional ţărănesc, să ia contact cu organizaţiile de bătrâni şi tineri şi să le aducă la cunoştinţă acest lucru. Iuliu Maniu a rămas să comunice şefilor organizaţiilor judeţene că va veni cineva din Bucureşti în numele său pentru a lua contact cu dânşii. Deasemenea Iuliu Maniu ne-a comunicat că nu este nevoe să luăm contact cu organizaţiile din Transilvania, deoarece acest lucru îl va face dânsul, având legătură aproape permanentă cu aceste organizaţii. A rămas ca noi să delegăm pe cineva care să meargă în provincie în numele partidului naţional ţărănesc. Am comunicat acest lucru lui TASE şi în urma consfătuirii avute la MIRCEA BRATUCU s'a hotărât să plec eu, MIRCEA BRATUCU având serviciu la Ministerul Muncii. Pentru a-mi justifica deplasarea în provincie, în eventualitatea că voiu fi arestat, am căpătat dela ziarul "Lumea Românească" o legitimaţie că sunt redactor al acestui ziar şi că sunt trimes de acest ziar în provincie pentru a scri o serie de reportaje.

Această legitimaţie am căpătat-o prin ION GH.MAURER dela "Lumea Românească" după ce stătuse de vorbă în această chestiune cu ION GH.MAURER soţul lui TASE, STEFAN FORIŞ.

Pentru această deplasare, de acord cu TASE, am scos un abonament pe timp de o lună pe C.F.R. Banii pentru acest abonament în sumă de lei 5.000 (cincimii) i-am primit dela Iuliu Maniu, iar banii pentru alte cheltueli vre-o 3.000 (treimii) dela TASE. In drumul meu, eu trebuia să iau contact cu toţi şefii organizaţiilor democrate cari luptaseră în cadrul Frontului Popular, pentru a le explica necesitatea păstrării, întrării şi lărgirii organizaţiilor democrate.

./.

37 ~~77~~

Al doilea drum, la reântoarcerea din Chişinău, am fost la Iaşi. Aici am stat de vorbă cu Prof.NECULCE, un doctor SOLOMON şi unul GRUMBERG, un student la matematici, mic şi negru, pe nume, dacă nu mă înşel BACICOV. Adresa acestuia din urmă mi-a fost dată de TASE.

Dela Iaşi am fost la Botoşani unde am stat de vorbă cu şeful Org. naţional ţărăniste din Botoşani, cu BENDEL EUGEN pe care îl cunoşteam din Bucureşti şi cu un doctor la care m'a dus BENDEL.

Cum subsemnatul nu aveam timpul necesar să vizitez toate organizaţiile judeţene din Basarabia şi Moldova a rămas stabilit ca Comitetele de acţiune stabilite în judeţele vizitate de mine să ia contact cu organizaţiile judeţene vecine să le lămurească noua linie politică şi să treacă imediat la alcătuirea unor comitete de acţiune cât mai largi.

Dela Botoşani am venit în Bucureşti, după care am plecat la Constanţa. Aici am stat de vorbă cu şeful org.judeţene, LAPEDATU, dacă nu mă înşel. La el am fost cu VICTOR DUSA. Adresa lui VICTOR DUSA am căpătat-o dela MIRCEA BRATUCU.

Am vizitat deasemenea organizaţiile naţional ţărăniste şi ţărănist-radicale din Prahova, Dâmboviţa şi Vlaşca. In toate vizitele făcute am constatat că IULIU MANIU nu comunicase şefilor organizaţiilor judeţene nimic cu privire la sosirea unui delegat din Bucureşti din partea partidului naţional-ţărănesc, fapt care mi-a îngreunat destul de mult munca.

In timp ce eram la Giurgiu în gară m'a prins o razie militară, care după ~~xx~~ o reţinere de câteva ore şi după verificarea actelor civile şi militare m'a lăsat liber. Acest lucru l-am comunicat lui TASE imediat ce am sosit în Bucureşti.

In urma acestor vizite în provincie, am făcut o dare de seamă scrisă, pe care am citit-o, am dat amănunte verbale suplimentare, în casă la subsemnatul.

De faţă erau: STEFAN FORIS şi MIRCEA BRATUCU, iar darea de seamă a fost luată de STEFAN FORIS.

II.= In toamna anului 1940 am fost chemat la familia POPESCU DOREANU şi fiul acestuia, MIHAIL, spunându-mi că mama lui NICULAE BELU are să-mi comunice ceva important din partea fiului său, cu care eram prieten şi care în acel timp era arestat la închisoarea militară dela Târgşor, lângă Ploeşti. Am fixat ziua şi m'am dus. Aici, mama lui NICULAE BELU mi-a spus că a fost la fiul său la închisoare, că o duce foarte greu acolo, că este ţinut tot timpul în lanţuri şi că viaţa îi

./.

38 ~~120~~

este amenințată în fiecare clipă. NICULAE BELU îmi comunica prin mama sa și mă ruga să transmit mai departe Partidului această situație. Deasemenea mă ruga să transmit Partidului, dacă nu s'ar putea aranja o soluție pentru a fi scos dela închisoare, eventual o fugă.

NECULAE BELU era condamnat pentru încercare de trecere frauduloasă a graniței, în timp ce era militar, și fusese condamnat mi se pare, șase luni. Am transmis această situație, precum și rugămintea lui NICULAE BELU, Partidului, prin NICHIFOR STERE. La câteva zile după aceasta, l-am revăzut pe STERE care mi-a comunicat că a transmis acest lucru Partidului și că Partidul dorește să știe care este situația exactă a lui NICULAE BELU la închisoare și mă întreabă dacă nu m'aș putea duce eu la închisoare și să stau de vorbă cu NICULAE BELU. I-am spus lui STERE că nu-mi este prea greu să fac acest lucru. Am aranjat plecarea la închisoare cu MIRCEA TIRIUNC, avocat, care tocmai avea la acea închisoare un client și căruia trebuia să-i ia o declarație în vederea apelului pe care urma să-l facă clientul său. Am plecat la Târgșor cam în jurul datei de 10-12 Noemvrie 1940. Acolo situația nu era așa de disperată cum mi-o povestise mama lui NICULAE BELU. El lucra la cancelaria închisorii, se plimba oarecum liber, iar de lanțuri nici pomeneală. NICULAE BELU mi-a povestit cum a ajuns să fie arestat și că nu se gândește la nici-o fugă, neavând motiv, fiind hotărât să rămână la închisoare până la terminarea pedepsei. NICULAE BELU punea problema reântoarcerii în București, unde era cunoscut ca comunist și îi trebuia o casă unde să stea și un buletin de populație pe alt nume. La reântoarcerea mea în București, am transmis aceste lucruri lui STERE. In ziua când am fost la familia POPESCU DOREANU și în timp ce mama lui NECULAE BELU povestea tragedia fiului său, MIHAIL N.POPESCU DOREANU a spus că dacă va fi nevoe de un buletin de populație fals pentru NIC.BELU el poate să facă rost de unul.

Așa că eu am comunicat lui STERE că în privința buletinului de populație fals pentru NIC.BELU se poate aranja, dar în privința unei case unde să stea, mai greu pentru un moment, eu neavând nici-o posibilitate. Mai târziu când l-am văzut pe STERE, acesta mi-a dat o adresă unde putea să vină NIC.BELU, dacă nu mă înșel era prin cartierul Colentina și mi-a spus să transmit această adresă lui NICULAE BELU, împreună cu buletinul de populație, dacă am făcut rost de el.

./.

39 ~~771~~

Eu am luat buletinul de populaţie dela MIHAIL N. POPESCU DOREANU, adresa cu casa dela STERE şi l-am rugat pe MIRCEA TIRIUNG să mai facă un drum până la Tprgşor şi să le înmâneze lui NICULAE BELU. Ceeace s'a şi făcut.

De unde a făcut rost şi cum a făcut rost de buletinul de populaţie MIHAIL N.POPESCU DOREANU, aceasta n'o ştiu şi nici n'am discutat-o vreodată cu el.

Mai târziu l-am văzut pe NIC.BELU prin Bucureşti plimbându-se. La întrebarea mea dece nu stă în casă mi-a spus că adresa care i s'a transmis nu îndeplinea condiţiile unei case conspirative şi era nehigienică.

ss. C.G.PAVEL

17.X.1949

40

Declarație.

I N'am fost niciodată la Tm Gh. Maurer să i cer relații cu privire la procesul Vinte - Crăciun și nici nu știu când a avut loc acest proces. N'am avut niciodată legătură organizatorică de partid cu Tm. Gh. Maurer. Eu îl duceam din când în când la Tm Gh. Maurer ca prieten, luam masa împreună la dânsul și discutam cu dânsul diferite probleme. De foarte multe ori în vizitele la Tm Gh. Maurer am fost însoțit de Mihail N. Popescu Doreanu.

II La începutul anului 1939, în timp ce aveam legătură organizatorică cu o fată Tase, soția lui Ștefan Toriș, s'a pus problema mențineriî și lărgirii organizațiilor județene care luptaseră pentru înțelegerea forțelor democrate; în cadrul Frontului Popular. Discutările pe marginea acestei probleme au avut loc în mai multe ședințe în casă la Mircea Brătucu. La aceste ședințe au luat parte: Mircea Brătucu, subsemnatul și din partea P.C.R. Tase. Am stabilit împreună, ca eu și cu Mircea Brătucu să mergem la Iuliu Maniu ~~este~~ în delegație și să i explicăm necesitatea întăririi organizațiilor democrate pentru a lupta cu mai mult succes împotriva valului fascist.

Deasemenea trebuia să i explicăm lui Iuliu Maniu greutățile pe care le întâmpinăm în munca noastră politică în mase, din cauza duplicității liniei politice a partidului național țărănesc, în urma pactului politic cu organizațiile fasciste legionare din timpul alegerii din 1937 și mai ales să cerem ca organizațiile județene național țărănești să rupă orice legătură cu organizațiile legionare.

Noi mergeam la Iuliu Maniu în calitate de membrii ai tineretului național țărănesc, fa unii pari luptaserăm pentru Frontul Popular. La una sau două întrevederi dela Iuliu Maniu, pe lângă subsemnatul și Mircea Brătucu a luat parte și un "doctor"*, șeful tineretului național țărănesc din Sect. Albastru, care ședea în calea Rahovei și în casa căruia era așa zisa redacție a revistei "Fapta". Deasemenea am avut la Iuliu Maniu ca în Comitetul Executiv și în comitetul Central al partidului național țărănesc să fie reprezentat și tineretul național țărănesc, ca unul ce luptase pentru înțelegerea forțelor democrate în timpul Frontului

* pe adevăratul lui nume DORIAN.

Popular. Asupra acestei cereri Iuliu Maniu a dat un răspuns evaziv, spunând că va reflecta, că va supune această chestiune în discuția forurilor superioare și că ne va comunica.

La cererea noastră ca Comitetul Central național țărănesc să dea dispoziții organizațiilor județene în sensul de a rupe orice legătură cu organizațiile fasciste legionare, Iuliu Maniu ne-a spus că acest lucru îl știe organizațiile județene. La insistențele noastre, că linia politică oficială a partidului național țărănesc trebue să fie bine precizată și că organizațiile județene național țărăniste trebue să cunoască acest lucru destul de bine, Iuliu Maniu a căzut de acord ca cineva din București să meargă în provincie, în numele partidului național țărănesc, să ia contact cu organizațiile de bătrâni și tineri și să le aducă la cunoștință acest lucru. Iuliu Maniu a rămas să comunice șefilor organizațiilor județene că va trimite cineva din București în numele său pentru a lua contact cu dânșii. Deasemenea Iuliu Maniu ne-a comunicat că nu este nevoie să luăm contact cu organizațiile din Transilvania, deoarece acest lucru îl va face dânsul, având legătură aproape permanentă cu aceste organizații. A rămas ca noi să delegăm pe cineva care să meargă în provincie în numele partidului național țărănesc. Am comunicat acest lucru lui Tase și în urma consfătuirii avute la Mircea Brătucu s'a hotărît să plec eu, Mircea Brătucu având serviciu la Ministerul Muncii. Pentru a-mi justifica deplasarea în provincie, în eventualitatea că voiu fi arestat, am căpătat dela ziarul „Lumea Românească" o legitimație că sunt redactor al acestui ziar și că sunt trimes de acest ziar în provincie pentru a scrie o serie de reportaje.

Această legitimație am căpătat-o prin Ion Gh. Maurer dela „Lumea Românească", după ce stătusem de vorbă în această chestiune cu Ion Gh. Maurer soțul lui Tase, Ștefan Foriș.

Primul drum l-am făcut la Chișinău unde am stat de vorbă cu Al Mătă și șefii Tineretului național țărănesc și țărănist-radical. Pentru Al Mătă am primit și o scrisoare din partea lui Ion Gh. Maurer, în care mă recomanda și îl ruga să-mi dea tot sprijinul.

Pentru această deplasare, de acord cu Tase, am scos un abonament pe timp de o lună pe C.F.R. Banii pentru acest abonament în sumă de lei 5.000 (cinci mii) i-am primit dela Iuliu Maniu, iar banii pentru alte cheltuieli circa 3000 (trei mii) dela Tase. În drumul meu, eu trebuia să iau contact cu toți șefii organizațiilor democrate cari luptaseră în cadrul Frontului Popular, pentru a le explica necesitatea păstrării, întăririi și lărgirii organizațiilor democrate.

La doilea drum, la reîntoarcere din Chișinău, am fost la Iași. Aici am stat de vorbă cu prof. Neculce, un doctor Solomon și unul Grünberg, un student mic și negru, pe nume, dacă nu mă înșel, Băcicov. Adresa acestuia din urmă mi-a fost dată de Tase.

Dela Iași am fost la Botoșani unde am stat de vorbă cu șeful org. național țărăniste din Botoșani, cu Bendel Eugen pe care îl cunoșteam din București și cu un doctor la care mi-a dus Bendel.

Cum subsemnatul nu aveam timpul necesar să vizitez toate organizațiile județene din Basarabia și Moldova a pornas stabilit ca comitetele de acțiune stabilite în județele vizitate de mine să ia contact cu organizațiile județene vecine să le lămurească noua linie politică și să treacă imediat la alcătuirea unor comitete de acțiune cât mai largi.

Dela Botoșani am venit în București, după care am plecat la Constanța. Aici am stat de vorbă cu șeful org. județene, Rapedatu, dacă nu mă înșel. La el am fost cu Victor Dusa. Adresa lui Victor Dușa am căpătat-o dela Mircea Brătucu.

Am vizitat deasemenea organizațiile național țărăniste și țărănist-radicale din Prahova, Dâmbovița și Vlașca. În toate vizitele făcute am constatat că Iuliu Maniu nu comunicase șefilor organizațiilor județene nimic cu privire la sosirea unui delegat din București din partea partidului național-țărănesc, fapt care mi-a îngreunat destul de mult munca.

În timp ce eram la Giurgiu în gară mi-a pus o pază militară, care după o reținere de câteva ore și după verificarea actelor civile și militare m-a lăsat liber. Acest lucru l-am comunicat lui Tase imediat ce am sosit în București.

În urma acestor vizite în provincie, am făcut o dare de seamă scrisă, pe care am citit-o, am dat amănunte verbale suplimentare, în casă la subsemnatul. De față erau: Ștefan Foriș și Mircea Brătucu, iar darea de seamă a fost luată de Ștefan Foriș.

III În toamna anului 1940 am fost chemat la familia Popescu Dorcanu de fiul acesteia, Mihail, spunându-mi că mama lui Nicolae Belu are să-mi comunice ceva important din partea fiului său, cu care eram prieten și care în acel timp era arestat la închisoarea militară dela Târgșor, lângă Ploești. Am fixat ziua și m-am dus. Acă, mama lui Nicolae Belu mi-a spus că a fost la fiul său la închisoare, că o duce foarte

greu acolo, că este tinut tot timpul în lanțuri și că viața îi este amenințată în fiecare clipă. Nicolae Belu îmi comunica prin mama sa și mă ruga să transmit mai departe Partidului această situație. Deasemenea mă ruga să transmit Partidului, dacă mi s'ar putea aranja o soluție pentru a fi scos dela închisoare, eventual o fugă. Nicolae Belu era condamnat pentru încercare de trecere frauduloasă a granitei, în timp ce era militar, și fusese condamnat, mi se pare, șase luni. Am transmis această situație, precum și rugămintea lui Nicolae Belu, Partidului, prin Nichifor Stere. La câteva zile după aceasta, l-am revăzut pe Stere care mi-a comunicat că a transmis acest lucru Partidului și că Partidul dorește să știe care este situația exactă a lui Nicolae Belu la închisoare și mă întreabă dacă nu m'aș putea duce eu la închisoare și să stau de vorbă cu Nicolae Belu. I-am spus lui Stere că nu-mi este prea greu să fac acest lucru. Am aranjat plecarea la închisoare cu Mircea Tiriung, avocat, care tocmai avea la acea închisoare un client și căruia trebuia să i ia o declarație în vederea apelului pe care urma să-l facă clientului său. Am plecat la Târgșor cam în jurul datei de 10-12 Noembrie 1940. Acolo situația nu era așa de disperată cum mi-o povestise mama lui Nicolae Belu. El lucra la cancelaria închisorii, se plimba oarecum liber, iar de lanțuri nici pomeneală. Nicolae Belu mi-a povestit cum a ajuns să fie arestat și că nu se gândește la nicio fugă, neavând motiv, fiind hotărît să rămână la închisoare până la terminarea pedepsei. Nicolae Belu punea problema pământurilor în București, unde era cunoscut ca comunist și îi trebuia o casă unde să stea și un buletin de populație pe alt nume. La întoarcerea mea în Buc. am transmis aceste lucruri lui Stere. În ziua când am fost la familia Popescu zăreanu și în timp ce mama lui Nicolae Belu povestea tragedia fiului său, Mihail N. Popescu zăreanu a spus că dacă va fi nevoie de un buletin de populație falș pentru Nic. Belu el poate să facă rost de unul

Așa că eu am comunicat lui Stere că în privința buletinului de populație falș pentru Nic. Belu se poate aranja, dar în privința unei case unde să stea, mai greu pentru un moment; eu neavând nicio posibilitate. Mai târziu când l-am văzut pe Stere, acesta mi-a dat o adresă unde putea să vină Nic. Belu, dacă nu mă înșel era prin Cotrocenul Colentina, și mi-a spus să transmit această adresă lui Nicolae Belu, împreună cu buletinul de populație, dacă am făcut rost de el.

C. G. Stere 17-10-949.

H2J

Eu am luat buletinul de populație dela Mihail N. Popescu-Dorcanu, adresa cu casa dela Stere și l-am rugat pe Mircea Tiriung să mai facă un drum până la Târgșor și să le înmâneze lui Nicolae Belu. Ceeace s'a și făcut.

De unde a făcut rost și cum a făcut rost de buletinul de populație Mihail N. Popescu Dorcanu aceasta n'o știu și nici n'am discutat-o vreodată cu el.

Mai târziu l-am văzut pe Nic. Belu prin București plimbându-se. La întrebarea mea dece nu stă în casă mi-a spus că adresa care i s'a transmis nu indeplinea condițiile unei case conspirative și era nehigienică.

C. G. Dobrogeanu 17-10-949.

43

_C_A_R_A_C_T_E_R_I_Z_A_R_I_

MIRCEA BIJI - Foarte inteligent şi foarte cult, posedând o cultură marxistă remarcabilă, cu putere de muncă deosebită, ştiind să pună accentul pe ce este principal şi nepierzându-se în amănunte; foarte metodic în lucru şi cu mult spirit pedagogic; are conştiinţa valorii personale, dar nu încearcă să şi-o evidenţieze niciodată printr'un act de voinţă, lăsând ca acest lucru să reiasă ca dela sine înţeles, din discuţie şi atitudine, cu multă ironie, chiar sarcasm, în discuţie; ştie să-şi ascundă slăbiciunile şi chiar preocupat de acest lucru;cu prestanţă în atitudine; dârz în discuţie şi cu multă logică; prietenos, dar acest lucru îl drămueşte şi îl rezervă numai unor persoane după ce au fost bine studiate şi îndelung observate; cleveteşte foarte rar pe seama oamenilor; cu spirit de sacrificiu; nu-l sperie greutăţile şi trece, fără prea multă văicăreală, dela o stare comodă, la una din de lipsuri.

CAMIL SUCIU : Inteligent şi cult, având o cultură în multe domenii, dar nedisciplinată; cu putere de muncă, dar fără suflu de lungă durată; oboseşte uşor în discuţie şi muncă; nervos şi oarecum gălăgios; n'are abilitate şi nu ştie să îmbine lucrurile; se pierde în amănunte; îl fură repede senzaţionalul; nu cruţă oamenii în discuţie şi în momente de nervozitate este capabil să arunce cuvinte ofensatoare; se supără repede, dar se împacă repede; cleveteşte şi îi place clevetirea; se împrieteneşte uşor, dar termină şi uşor cu prietenia; are o părere bună despre dânsul şi încearcă să şi-o impună, în povestire are un element de exagerare; cu multă fantezie; îi place să trăiască şi se văicăreşte mai mult decât trebue în faţa lipsurilor; bravează şi infuntă oamenii, sentimental şi săritor la nevoile oamenilor.

./.

44

OANCEA ION. Inteligent şi cult, tăcut şi retras; Nu are spontaneitate; trebue să aştepţi până capeţi un răspuns; cu părere bună despre dânsul, încercând să şi-o impună pe uşa de din dos; nu are încredere în oameni; tot timpul are sentimentul că îl trage cineva pe sfoară, bănuitor câteodată până la refuz; fricos şi fără spirit de sacrificiu, ştie să strecoare o cleveteală la timpul şi locul nimerit, cântăreşte mult şi preocupat de avantagele şi desavantajele pe care le-ar putea avea personal în urma unei atitudini; preocupat de o viaţă cât mai comodă, ştie, să-şi aranjeze treburile personale pentru a nu duce lipsă de nimic.

BUCUR SCHIOPUL: Foarte inteligent, cult şi cu cunoştinţe în diferite domenii, o părere excepţional de bună despre dânsul şi nu pierde ocazia să şi-o evidenţieze oricând şi oriunde crede nimerit, cu foarte multă abilitate; ştie să-şi ascundă slăbiciunile omeneşti şi îl preocupă acest lucru permanent; îi place să pozeze şi ţine ca lumea să-l vorbească de bine; îi plac onorurile şi umblă după ele; ţine să-şi spună părerea în orice domeniu şi încearcă cu multă grijă ca părerea sa să fie ultima; ştie să pună accentul pe ce este principal şi necesar; ştie să subordoneze amănuntul, întregului; ştie să îmbine lucrurile; cu multă putere de muncă; foarte ordonat şi cu foarte mult simţ practic; ştie să-şi aranjeze treburile personale ca nimeni altul; îi place viaţa comodă, chiar afulentă, nu se grăbeşte şi ştie să aştepte; urmăreşte cu foarte multă dârzenie realizarea unui plan pe care şi l-a propus, îşi ia toate măsurile de precauţie; nu riscă niciodată: fricos, dar ştie să-şi ascundă acest sentiment.

MICLE GHEORGHE - Inteligent şi cult, natură vulcanică, cu foarte multă fantezie, cu putere de muncă, dar oboseşte repede, se pierde în amănunte; nu are viziunea ansamblului; natură impresionistă şi sentimentală; o părere foarte bună despre dânsul; neâncrezător în oameni, chiar bănuitor; suferă oarecum de mania persecuţiei; îi place să trăiască bine şi să pozeze; tăeşte într'o lume, uneori, de planuri şi vise; ştie să-şi ceară drepturile şi pretenţiile sunt câteodată mai mari decât posibilităţile; crede că unele lucruri i se cuvin ca dela sine; cam pripit în vorbe, atitudini şi fapte.

./.

115 370

LEVENTE MIHAIL. - Foarte inteligent, foarte cult, posedă o cultură marxistă deosebită, cu foarte multă pricepere în muncă şi cu o rezistenţă remarcabilă; foarte metodic; se pierde de multe ori în amănunte, pierzând viziunea de ansamblu; o părere excepţional de bună despre dânsul şi ţine să şi-o manifeste prin acte de voinţă; îi place să domine; să-şi impună punctul său de vedere; individualist şi nesociabil; oarecum ironic şi dispreţuitor; neâncrezător în oameni; îi place să facă şi să controleze el totul; îi place să trăiască bine şi îl preocupă acest lucru ; atitudinea sa, faptele sale sunt numai acte de voinţă impuse, nu este o manifestare naturală, o curgere lină, fără salturi; la el totul este legat, înodat, ghemuit; ţine ca lumea să aibe o părere bună despre el; îi place să fie lăudat; îi plac clevetirile, dar nu cleveteşte decât foarte rar; ambiţios şi ţine să ajungă; cu foarte mult spirit de sacrificiu; crede că unele lucruri i se cuvin de drept şi le revendică cu dârzenie; oarecum răzbunător; ştie să-şi recunoască greşelile şi să le repare.

STOI ANOVICI TUDOR - Foarte inteligent, foarte cult, tăcut, retras, sârguincios şi studios, metodic în lucru; dârz şi cu multă putere de muncă; disciplinat şi ordonat; ştie să subordoneze amănuntele ansamblului; încrezut şi oarecum dispreţuitor, ironic şi câteodată răutăcios, cam lăudăros; nu se grăbeşte; judecă şi cântăreşte riscurile înainte de a lua o hotărâre; îl preocupă ideia de a ajunge; rece ca ghiaţa în relaţiile cu oamenii; puţin invidios; individualist şi nesociabil; ştie să conducă o discuţie, posedând o logică strânsă;

BETEA NICULAE. - Inteligenţă sclipitoare, cultură remarcabilă în domenii foarte diferite; în discuţie, logică strânsă de oţel; nu-i scapă nici cel mai mic amănunt, nici argumentul cel mai neânsemnat pentru a-şi susţine punctul său de vedere, în discuţie pune de foarte multe ori accentul mai mult pe amănunte; discuţia cea mai neânsemnată pentru alţii, dânsul o priveşte şi o tratează cu foarte multă seriozitate; în discuţie ţine să câştige el cu orice preţ, aşa cum un boxer ţine să-şi câştige partida, doborând adversarul; cu foarte multă putere de muncă şi rezistenţă; o natură anticonformistă, preocupat foarte puţin de exterior, nici-un fel de preocupare pentru problemele materiale ale vieţii, mănâncă şi doarme fără program; nu l-am văzut niciodată preocupat pentru ziua de mâine; priveşte

46

lucrurile oarecum sub specie aeternitatis; foarte înţelegător cu slăbiciunile oamenilor; el nu acuză oamenii; încearcă să-i explice; acordă prietenia sa cu foarte mare greutate oamenilor şi numai anumitor oameni; odată prietenia acordată nu ezită nici-o clipă să se sacrifice pentru aceasta; l-am văzut de foarte multe ori vânzându-şi tot, haine, cămăşi, cărţi, pentru a-şi ajuta un prieten; pentru dânsul prezentul valorează mai mult decât viitorul; diferite aspecte ale vieţii le tratează oarecum printr'o prismă de întreceri sportive.

MANESCU CORNELIU. Foarte inteligent, puţin cult, fără putere de muncă, ştie să îmbine lucrurile, dar nu are răbdare să le ducă până la capăt, oboseşte uşor; în discuţie argumentare logică, ştiind să sesizeze esenţialul; face eforturi pentru a fi conformist; îi place să trăiască cât mai comod şi să se îmbrace cât mai elegant; alege în viaţă calea cea mai uşoară, cea mai lipsită de greutăţi şi eforturi, ironic şi oarecum dispreţuitor cu oamenii; capabil de prietenie şi sacrificii; funcţiile administrative îl preocupă numai în măsura în care îi pot creia o viaţă cât mai comodă şi cât mai lipsită de grije; nu-i plac onorurile şi funcţiile oficiale şi nici nu umblă după ele.

POPESCU V.STEFAN. Mai mult cult decât inteligent; natură vulcanică; temperamentată; oarecum gălăgios; cu multă putere de muncă şi foarte priceput în meseria sa; ştie să îmbine lucrurile şi nu pierde din vedere nici avantajele personale; nu ştie să conducă o discuţie şi nu are nici răbdare pentru acest lucru; cleveteşte din plin şi îi plac clevetirile; invidios şi îl preocupă ideia de a ajunge; îl roade mereu gândul cum ar putea face rost de bani; se crede mereu nedreptăţit; îi place să fie lăudat şi ştie să-şi combine lucrurile pentru aceasta; are o părere bună despre dânsul şi talentul său; fricos şi fără spirit de sacrificiu; ~~când ajută şi talentul său; fricos şi fără spirit de sacrificiu;~~ când ajută pe cineva nu o face cu discreţie; ţine ca toată lumea să ştie că el a făcut-o; prietenos, dar incapabil de prietenie în profunzime; oarecum flecar; natură influenţabilă; povestirilor le dă o notă de exagerare; are o notă de fantezie.

./.

47 244

RATIU ANTON Inteligent, dar cultura lasă foarte mult de dorit, foarte muncitor, cu multă rezistenţă, dar fără suflu lung; sesizează esenţialul, dar nu ştie să îmbine lucrurile; grăbit în aprecieri; atitudini şi fapte; cu pretenţii mai mari decât posibilităţile sale; legat de problemele materiale ale vieţii; îl urmăreşte gândul de a parveni, natură influenţabilă; foarte prietenos, capabil de prietenie adâncă şi de sacrificiu; în povestiri are o notă de exagerare, senzaţionalul îl atrage şi îl influenţează; natură sentimentală.

CORBEA DUMITRU Inteligenţă şi cultură de nota şase; citeşte relativ mult, dar îi rămâne puţin şi nu ce este esenţial; Cu putere de muncă, dar incapabil la rezistenţă lungă; o natură cam nedisciplinată şi instabil; se plictiseşte uşor; vrea mereu ceva nou; are foarte multă exagerare în povestiri, unele lucruri le inventează pur şi simplu; îl ia gura pe dinainte; drumul său în viaţă este un drum în zigzaguri; nu se pricepe la discuţii şi nu ştie să organizeze un punct de vedere personal; natură foarte influenţabilă; problemele materiale ale vieţii îl preocupă oarecum puţin; nu cere dela viaţă prea mult; îi place să braveze; oarecum prietenos, dar fără spirit de sacrificiu.

DJAMO. Inteligenţă şi cultură de nota cinci, muncitor şi sârguincios; disciplinat, se pierde în amănunte şi nu sesizează ce este principal; incapabil să conducă o discuţie şi să argumenteze un punct de vedere personal; prietenos, un fel de prietenie de apă caldă; fricos şi incapabil de sacrificiu; îi place viaţa oarecum comodă, o viaţă de mic burghez, aşa cum o duc funcţionarii de percepţii şi producătorii din provincie; ştie să asculte şi să muncească; în povestiri sare cu foarte multă uşurinţă dela un subiect la altul; uită uşor ce a povestit cu câteva minute mai înainte; o natură inconştientă şi oarecum haoutică.

ss.C.G.PAVEL

18 Octomvrie 1949

5 exemplare

48 ~~din 45~~ 47

Caracterizări

Mircea Biji. Foarte inteligent și foarte cult, posedând o cultură marxistă remarcabilă; cu putere de muncă deosebită, știind să pună accentul pe ce este principal și nepierzându-se în amănunte; foarte metodic în lucru și cu mult spirit pedagogic; are conștiința valorii personale, dar nu încearcă să-i o evidențieze niciodată printr-un act de vanitate, lăsând ca acest lucru să reiasă cu deosebire din discuție și atitudine; cu multă ironie, chiar sarcasm, în discuție; știe să-și ascundă slăbiciunile și chiar preocupat de acest lucru; cu fermitate în atitudine; dârz în discuție și cu multă logică; prietenos, dar acest lucru îl arămâne și îl rezervă numai unor persoane pentru care are o bună stimă și îndelungă observație; clevetește foarte rar pe seama oamenilor; cu spirit de sacrificiu; nu-l atrag grețurile și trece, fără prea multă vâlvătaie, dela o ființă comodă, la cea de lipsuri.

Camil Lucin. Inteligent și cult, având o cultură în multe domenii, dar nedisciplinată; cu putere de muncă, dar fără stăruință de lungă durată; obosește ușor în discuție și muncă; nervos și oarecum gălăgios, n'are abilitate și nu știe să îmbine lucrurile; se pierde în amănunte; îl fură repede entuziasmul; nu crută oamenii în discuție și în momentele de nervozitate este capabil să arunce cuvinte jignitoare; se împacă repede, dar se supără repede; clevetește și îi place clevetirea; se împrietenește ușor, dar termină și ușor cu prietenia; are o părere bună despre dânsul și încearcă să și-o impună; în povestire are un element de exagerare; cu multă fanteziе; îi place să trăiască și se răsfățește mai mult decât trebue în fața lipsurilor; bravează și înjură oamenii; sentimental și săritor la nevoile oamenilor.

Nancea Ion. Inteligent și cult; tăcut și retras; nu are spontaneitate; trebue să aștepți până capeți un răspuns; cu părere bună despre dânsul, încercând să și-o impună de ușa de la dos; nu are încredere în oameni; față de femei are sentimentul că îl trage cineva pe sfoară; bănuitor cîteodată până la răgaz; fricos și fără spirit de sacrificiu; știe să strecoare o clevetire la timpul și locul nimerit; căutărește mult și preocupat de avantajele și dezavantajele pe care le-ar putea avea pășirea în urma unei atitudini; preocupat de o viață cât mai îndestulată; știe să-și aranjeze trebuile personale pentru a nu duce lipsă de nimic.

Bucur Schiopul Foarte inteligent, cult și cu cunoștințe în diferite domenii; o părere excepțională de bună despre dânsul și nu pierde ocazia să și-o evidențieze oricând și oriunde crede nimerit; cu foarte multă abilitate; știe să-și ascundă slăbiciunile omenești și îl preocupă acest lucru permanent; îi place să pozeze și știe ca lumea să-l vorbească de bine; îi plac onorurile și îmbla după ele; voiește tine să-și spună părerea în orice domeniu și încearcă cu multă grijă ca părerea sa să fie ultima; știe să pună accentul pe ce este principal și necesar; știe să subordoneze amănuntul, întregului; știe să îndrume lucrările; cu multă putere de muncă; foarte ordonat și cu foarte mult simț practic; știe să-și aranjeze treburile personale ca nimeni altul; îi place viața comodă, chiar opulentă; nu se grăbește și știe să aștepte; urmărește cu foarte multă dăruire realizarea unui plan pe care și l-a propus; își ia toate măsurile de precauție; nu riscă nicicodată; ferox, dar știe să și ascundă acest sentiment.

Lucia Gheorghe Inteligent și cult; natură vulcanică; cu foarte multă fantezie; cu putere de muncă, dar obosește repede. Se pierde în amănunte; nu are viziunea ansamblului; natură impresionistă și sentimentală; o părere foarte bună despre dânsul; neîncrezător în oameni, chiar bănuitor; în fiecare omul de mania persecuției; îi place să trăiască bine și să pozeze; trăește într-o lume, uneori, de planuri și vise; știe să-și ceară drepturile și pretențiile sunt câteodată mai mari decât posibilitățile; credi că toate lucrurile i se cuvin ca dela sine; cam pripit în vorbe, atitudini și fapte.

X Levente Mihail. Foarte inteligent, foarte cult, posedând o cultură marxistă desăvârșită; cu foarte multă pricepere în muncă și cu o rezistență remarcabilă; foarte metodic; se pierde de foarte multe ori în amănunte, pierzând viziunea de ansamblu; o părere excepțional de bună despre dânsul și tine să și-o manifeste prin acte de voință; îi place să domine; să și impună punctul său de vedere; individualist și neasociabil; arogant, ironic și disprețuitor;

neînțeleptăciune în oameni; îi place să facă și să contribuie el totul; îi place să trăiască bine și îl preocupă acest lucru; atitudinea ta, frățele dale sunt numai acte de voință impuse, nu este o manifestare naturală, o curgere lină, fără salturi; la el totul este legat, inodat, ghemuit; ține cu tenacea să aibă o părere bună despre el; îi place să fie lăudat; îi plac cleveteli, dar nu clevetește decât foarte rar; ambițios și ține să ajungă; cu foarte mult spirit de sacrificiu; crede că unele lucruri i se cuvin de drept și le revendică cu dârzenie; oarecum răsbunător; știe să-și recunoască greșelile și să le repare.

Stănovici Tudor. foarte inteligent, foarte cult, tăcut, retras, sârguincios și studios; metodic în lucru; dârz și cu multă putere de muncă; disciplinat și ordonat; știe să subordoneze amănuntele ansamblului; încrezut și oarecum disprețuitor; ironic și citeodată răutăcios; cam lăudăros; nu se sfiește; judecă și cântărește riscurile înainte de a lua o hotărâre; îl preocupă ideia de a ajunge; rece cu glaciale în relațiile cu oamenii; putin invidios; individualist și nesociabil; știe să conducă o discuție, pradând o logică strânsă;

Beles Niculae. Inteligență sclipitoare, cultură remarcabilă în domenii foarte diferite; în discuție, logică strânsă de oțel; nu-i scapă nici cel mai mic amănunt, știe argumentul cel mai neînsemnat pentru a-și susține punctul său de vedere; în discuție pune de foarte multe ori accentul mai mult pe amănunte; discuția ca un neînsemnați pentru altii, dânsul o privește și o tratează cu foarte multă seriozitate; în discuție ține să câștige el cu orice preț, așa cum un boxeur ține să-și câștige partida, doborând adversarul; cu foarte multă putere de muncă și rezistență; o natură anticonformistă, preocupat foarte puțin de exterior; niciun fel de preocupare pentru problemele materiale ale vieții; mănâncă și doarme fără program; nu l-am văzut niciodată preocupat pentru ziua de mâine; privește lucrurile oarecum sub specie aeternitatis; foarte ~~[illegible]~~ inteligător cu slăbiciunile oamenilor; el nu acuză oamenii, încearcă să i explice; acordă prietenia cu foarte mare greutate oamenilor și numai anumitor oameni; odată prietenia acordată nu ezită nicio clipă să se sacrifice pentru aceasta; l-am văzut de foarte multe ori vânzându-și fie, haine, cărți, pentru a-și ajuta un prieten; pentru dânsul prezentul înlocuiește

mai mult decât visînd; diferite aspecte ale vieții le trăiește oarecum printr'o prismă de întrecere sportivă.

Mănescu Cornelia. Foarte inteligent, puțin cult; fără putere de muncă; știe să îmbine lucrurile, dar nu are răbdare să le ducă până la capăt, abordează ușor; în discuție argumentare logică, știind să sesizeze esențialul; face eforturi pentru a fi conformist; îi place să trăiască cât mai comod și să se îmbrace cât mai elegant; alege în viață calea cea mai ușoară, cea mai lipsită de greutăți și eforturi; ironic și oarecum disprețuitor cu oamenii; capabil de prietenie și sacrificii; funcțiile administrative îl prevăzută numai în măsura în care îi pot crea o viață cât mai comodă și cât mai lipsită de griji; îi plac onorurile și funcțiile oficiale și nici nu umblă după ele.

~~Ștefan~~ Popescu V. Ștefan. Mai mult cult decât inteligent; natură vulcanică, temperamentală, oarecum galeșios; cu multă putere de muncă și foarte priceput în meseria sa; știe să îmbine lucrurile și nu pierde din vedere nici avantajele personale; nu știe să conducă o discuție și nu are nici răbdare pentru acest lucru; clevetește din plin și îi plac clevetirile; invidios și îl preocupă ideea de a ajunge; îl roade mereu gândul cum ar putea face rost de bani; se crede mereu nedreptățit; îi place să fie lăudat și știe să-și combine lucrurile pentru aceasta; are o părere bună despre dânsul și talentul său; frico și fără spirit de sacrificiu; când ajută pe cineva nu o face cu discreție, ține ca toată lumea să știe că el a făcut-o; prietenos, dar incapabil de prietenie în profunzime; oarecum flecar; natură influențabilă; povestirilor le dă o notă de exagerare; are o notă de fantezie.

Rațiu Victor. Inteligent, dar pretenție lasă foarte mult de dorit; foarte muncitor, cu multă rezistență, dar fără suflu lung; sesizează esențialul, dar nu știe să îmbine lucrurile; grăbit în aprecieri, atitudini și fapte; cu pretenții mai mari decât posibilitățile sale; legat de problemele materiale ale vieții; îl urmărește gândul de a parvenii, natură influențabilă; foarte prietenos, capabil de prietenie adâncă și de sacrificiu; în povestiri are o notă de exagerare; sentimentalul îl atrage și îl influențează; natură sentimentală. ——— C.G. 5 Apud 18-10-949.

Corbea Dumitru Inteligență și cultură de rută școală; citește relativ mult, dar îi rămâne puțin și nu ce este esențial; cu putere de muncă, dar incapabil la rezistență lungă; o natură cam nedisciplinată și instabil; se plictisește ușor; vrea mereu ceva nou; are foarte multă exagerare în povestiri; unele lucruri le inventează pur și simplu; își ia gura pe dinainte; drumul său în viață este cam drum în zigzaguri; nu se pricepe la discuții și nu știe să argumenteze un punct de vedere personal; natură foarte influențabilă; problemele materiale ale vieții îl preocupă oarecum prea mult; îi place să trăiască; oarecum prietenos, dar fără spirit de sacrificiu.

Djamo Inteligență și cultură de rută cinci; muncitor și sârguincios; disciplinat; se pierde în amănunte și nu deosebește ce este principal; incapabil să conducă o discuție și să argumenteze un punct de vedere personal; prietenos, un fel de prietenie de apă călduță; fricos și incapabil de sacrificiu; îi place viața oarecum comodă, o viață de mic burghez, așa cum o duc funcționarii de percepții și judecătorii din provincie; știe să asculte și să muncească; în povestiri sare cu foarte multă ușurință dela un subiect la altul; uită ușor ce a povestit cu câteva minute mai înainte; o natură inconsistentă și oarecum haotică.

C. G. Jung 18-10-949.

51

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Ideia trimeterii unei Comisii de recensământ în Ucraina a aparţinut Direcţiei generale a Institutului Central de Statistică.

Noi, grupul de stânga din Institut, am îmbrăţişat această idee oarecum cu entuziasm din două motive: 1.= era o posibilitate de a fi mobilizat pentru lucru şi scăpam astfel de front şi 2.= încasam şi ceva parale ca diurnă de deplasare. Aşa că în această privinţă n'a fost nici-o discuţie, a fost un consimţământ general.

Inainte de a pleca, nu prea ştiam noi ce aveam de făcut acolo, decât în linii generale. Imediat ce am ajuns la Odesa, grupul s'a despărţit în două: eu şi POPESCU GHEORGHE am plecat la Nicolaev, iar restul s'a dus pe Malul Bugului, la Vosnesensk. Aceasta era la începutul lui August 1942. Eu n'am mai luat contact cu membrii grupului depe malul Bugului decât către sfârşitul lunii Oct.1942, când am venit într'o permisie la Bucureşti. Odată cu mine, la Bucureşti a venit LEVENTE şi MANESCU. In cele câteva zile cât am stat la Vosnesensk înainte de a pleca spre Buc. am stat de vorbă cu MANESCU, STEFAN POPESCU şi CORBEA. Aceştia m'au informat că LEVENTE le-a comunicat că dispoziţia Partidului este să strângă bani din vânzarea produselor pe care le aveau la dispoziţie prin înscrierea pe formulare a unor familii inventate. Aceşti bani urmau să fie predaţi lui LEVENTE, iar după plecarea acestuia, banii urmau să fie strânşi de STEFAN POPESCU. Personal, mie LEVENTE nu mi-a comunicat nimic în această privinţă, deşi am stat câteva zile la Vosnesensk şi am venit împreună la Bucureşti. Deasemenea m'au informat, din grupul MANESCU, CORBEA, POPESCU STEFAN, că LEVENTE le a comunicat că dispoziţia Partidului este că nici unul din ei să nu stea de vorbă cu mine şi să nu menţină nici-un fel de legătură. La venirea mea la Vosnesensk se discuta de o afacere proastă pe care o făcuseră. Făcuseră economii, cum li se spuneau, prin înscrierea în fals a o serie de familii, de un sac cu tutun de 500 pachete, că dăduseră acest sac cu tutun la un şofer să-l vândă la Odesa şi că acesta băuse toţi banii. Cum a fost organizată în

./.

52 124

amănunt această operaţie de strângere a banilor, cine se ocupa de acest lucru, cât a strâns fiecare, cui au fost vărsaţi banii şi câţi bani s'au strâns, asta nu ştiu. Personal n'am strâns nici-un ban şi n'am dat nici-un ban.

In timpul recensământului din Ucraina şi eu am avut un surplus de produse pe care le-am dat în mod gratuit la o serie de familii indiferent de naţionalitate pe care o aveau după următoarele criterii; dacă aveau soţul pe front, dacă aveau copii mici, dacă aveau copii luaţi în Germania. Deasemenea am vărsat o cantitate apreciabilă de produse spitalului ucrainean civil din Kirovograd, unde erau foarte mulţi răniţi, în majoritate foşti militari. Acestui spital i-am adus din Bucureşti o serie de medicamente de care ducea lipsă, medicamente cumpărate din bani personali. Acest lucru l-am făcut aproape prin toate oraşele în care am lucrat.

ss.C.G.PAVEL

18 Octomvrie 1949

Declaratie.

B 103 58

Ideia trimiterii mei comisii de recensământ în Ucraina a aparținut Direcției generale a Institutului Central de Statistică.

Noi, grupul de străini din Institut, am îmbrățișat această idee odrecanu cu entuziasm din două motive: 1. era o posibilitate de a fi mobilizat pentru lucru și scăpam astfel de front și 2. încasam și câte o parale ca diurnă de deplasare. Așa că în această privință n'a fost nicio discuție, a fost un consimțământ general.

Înainte de a pleca, ne prea știam noi ce aveam de făcut acolo, decât în liniile generale. Înțeles ce am ajuns la Odesa, grupul s'a despărțit în două: eu și Popescu Gheorghe am plecat la Nicolaev, iar restul s'a dus pe malul Bugului, la Voznesensk. Aceasta era la începutul lui Aug. 1942. Eu n'am mai luat contact cu membrii grupului pe malul Bugului decât către sfârșitul lunii oct. 942, când am venit într'o permisie la București. Odată cu mine, la Buc. a venit Levente și Stănescu. În cele câteva zile cât am stat la Voznesensk înainte de a pleca spre Buc. am stat de vorbă cu Stănescu, Ștefan Popescu și Corbea. Aceștia m'au informat că Levente le-a comunicat că dispoziția Partidului este să strângă bani din vânzarea produselor pe care le aveam la dispoziție prin înscrierea pe formulare a unor familii inventate. Acești bani urmau să fie predați lui Levente, iar după plecarea acestuia, banii urmau să fie strânși de Ștefan Popescu. Personal, mie Levente nu mi-a comunicat nimic în această privință, deși am stat câteva zile la Voznesensk și am venit împreună la București. Deasemenea m'am informat, din grupul Stănescu, Corbea, Popescu Ștefan, că Levente le-a comunicat că dispoziția Partidului este că nici unul din ei să nu stea de vorbă cu nimeni și să nu mențină nicio fel de legături. La venirea mea la Voznesensk se discuta de o afacere proastă pe care o făcuseră. Făcuseră economii, cum li se spuneau, prin înscrierea în fals a unei serii de familii, de un soc pe tuțun de 500 pachete, că îl duseră acest soc cu tutun la un sofer să-l vândă la Odesa și că acesta băuse toți banii. Cum a fost organizată în avânsul acestă operație de strângere a banilor, cine se ocupa de acest lucru, cât a strâns fiecare, cui au fost vărsați banii și câți bani s'au strâns, astea nu știu. Personal n'am strâns niciun ban și n'am dat niciun ban.

În timpul recensământului din Ucraina și eu am avut un surplus de produse pe care l-am dat în mod gratuit la o serie de familii indiferent de naționalitate pe care o aveau după următoarele criterii: dacă aveau fotul pe front, dacă aveau copii mici, dacă aveau copii luați în Germania. Deasemenea am vărsat o cantitate apreciabilă de produse spitalului ucrainean civil din Kirovograd, unde erau foarte mulți răniți, în majoritate foști militari. Acestui spital i-am adus din București o serie de medicamente de care duceau lipsă, medicamente cumpărate din banii personali. Acest lucru l-am făcut aproape prin toate orașele în care am lucrat.

C. G. Davel 18-10-949.

59 ~~244~~

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Institutul Central de Statistică a organizat şi a făcut un recensământ general al populaţiei în luna Aprilie 1941. În acea vreme eu eram funcţionar la Min.Ec.Naţionale. Printr'un decret al Preşedenţiei Consiliului de Miniştri, Institutul Central de Statistică era autorizat să angajeze un anumit număr de funcţionari noui şi era deasemenea autorizat să detaşeze dela alte instituţii funcţionari pentru tot timpul lucrărilor de recensământ.

Cum pentru aceste lucruri se plătea o anumită diurnă, eu am trecut pela Institut şi i-am spus lui GOLOPENTIA ANTON că ţiu să iau şi eu parte la lucrările de recensământ. Institutul a făcut adresă la Min.Ec.Naţionale în care îi aducea la cunoştinţă că pe baza decretului Preşedenţiei Consiliului de Miniştrii No..... eu sunt detaşat de Institut pe tot timpul lucrărilor de recensământ. GOLOPENTIA ANTON era deja funcţionar la Institut cu gradul de director, iar pe el îl cunoşteam dela Serviciul Social şi dela Institutul Social Român. Am stat la Institut luna Aprilie şi Mai, după care m'am reântors la Min.Ec.Naţionale.

Cu ocazia recensământului am întâlnit pe: BETEA NICULAE, IOSNIEV EUGEN, RATIU ANTON, EMILIAN GRIGORESCU, MIRCEA TIRIUNG, POPESCU STEFAN, MANESCU CORNELIU, etc. toţi luând parte la lucrările de recensământ. In timpul recensământului mi-am manifestat dorinţa faţă de GOLOPENTIA de a mă transfera cu serviciul la Institut. GOLOPENTIA mi-a spus că la prima ocazie se va îngriji de aceasta. In Sept.1941 eu am fost mobilizat pe front, unde am stat până la sfârşitul lui Noemvrie acelaş an. Când m'am reântors depe front, m'am găsit transferat definitiv cu serviciul dela Min.Ec.Naţionale la Institut. Printr'un alt decret al Preşedenţiei Consiliului de Miniştri, Institutul era autorizat să angajeze funcţionari noui, să detaşeze şi să transfere funcţionari dela alte instituţii în vederea prelucrării şi publicării materialului strâns cu ocazia recensământului.

Aşa am ajuns funcţionar la Institut. Dealtfel aşa au ajuns şi ceilalţi cari lucrează la recensământ: BETEA, RATIU, GRIGORESCU, TIRIUNG, POPESCU STEFAN, MANESCU, etc.etc.

ss.C.G.PAVEL

19.X.1949

Declarație.

Institutul Central de Statistică a organizat și a făcut un recensământ general al populației în luna Aprilie 1941. În acea vreme eu eram funcționar la Min. Ec. Naționale. Printr'un decret al Președinției Consiliului de Miniștri, Institutul Central de Statistică era autorizat să angajeze un număr numai de funcționari noui și era deasemenea autorizat să detașeze dela alte instituții funcționari pentru tot timpul lucrărilor de recensământ.

Cum pentru aceste lucrări se plătea o anumită diurnă, eu am trecut pela Institut și l-am rugat pe Gologanu Anton că tine să iau și eu parte la lucrările de recensământ. Institutul a făcut adresă la Min. Ec. Naționale în care îi aducea la cunoștință că pe baza decretului Președinției Consiliului de Miniștri nr. ... eu sunt detașat la Institut pe tot timpul lucrărilor de recensământ. Gologanu Anton era deja funcționar la Institut cu gradul de director, iar pe el îl cunoșteam dela Serviciul Social și dela Institutul Social Român. Am stat la Institut luna Aprilie și Mai, după care m'am reîntors la Min. Ec. Naționale.

Cu ocazia recensământului am întâlnit pe: Betea Nicolae, Popescu Eugen, Ratiu Anton, Emilian Grigorescu, Mircea Tiriung, Popescu Ștefan, Ioanițescu Corneliu, etc. toți luând parte la lucrările de recensământ. În timpul recensământului mi-am manifestat dorința de a mă transfera cu serviciul la Institut. Gologanu mi-a spus că la prima ocazie se va ingriji de aceasta. În Sept. 1941 eu am fost mobilizat pe front, unde am stat până la sfârșitul lui Noembrie acelaș an. Când m'am reîntors deja front, m'am găsit transferat definitiv cu serviciul dela Min. Ec. Naționale la Institut. Printr'un alt decret al Președinției Consiliului de Miniștri, Institutul era autorizat să angajeze funcționari noui, să detașeze și să transfere funcționari dela alte instituții în vederea prelucrării și publicării materialului strâns cu ocazia recensământului.

Așa am ajuns funcționar la Institut. De altfel așa au ajuns și ceilalți care lucrasera la recensământ: Betea, ~~Nicolae~~, Ratiu, Grigorescu, Tiriung, Popescu Ștefan, Ioanițescu, etc. etc.

C. G. Stavel 19-10-949.

56 345

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

L'am cunoscut pe STERE NICHIFOR în anul 1938, când venea la redacţia revistei "fapta", la doctorul DORAN acasă, în Str.Rahovei şi lua un număr de reviste pe care le distribuia. In această perioadă n'am avut nici-o legătură organizatorică cu dânsul. L'am mai întâlnit în acelaş an la Sf.Dumitru la Iuliu Maniu în Str.Clemenceau. Iuliu Maniu îşi serba onomastica şi cu ocazia aceasta fusese invitat şi tineretul naţional ţărănesc din Capitală. Noi ne dusesem acolo ca naţionali ţărănişti.

Eu am fost acolo însoţit de MIRCEA BRATUCU şi Dr.DORAN. La ieşire dela Iuliu Maniu, pela ora 11 noaptea, eu şi MIRCEA BRATUCU am fost legitimaţi de nişte agenţi de poliţie cari aşteptau la intrare să vadă cine a luat parte la această consfătuire. De atunci nu l-am mai văzut pe STERE NICHIFOR decât foarte rar şi întâmplător. La jumătatea anului 1940 eu aveam legătură organizatorică cu MIRON CONSTANTINESCU şi un timp cu SASA SIDOROVICI. Cu SASA SIDOROVICI mă pusese în legătură MIRON CONSTANTINESCU, iar SASA SIDOROVICI urma să se cheme de atunci în colo cu numele conspirativ de IRINA.

Numele a fost propus de mine şi acceptat. In toamna anului 1940 am fost chemat de MIRON CONSTANTINESCU. L-am întâlnit într'o casă prin cartierul Panduri la un cunoscut comun ATANASIU TANASE. Aici am întâlnit şi pe STERE NICHIFOR.

MIRON CONSTANTINESCU mi-a comunicat că deacum în colo voiu ţine legătură cu Partidul prin STERE NICHIFOR. Aceasta era cam prin luna Oct.-Noemvrie 1940. Primul lucru pe care mi l-a cerut STERE NICHIFOR, ca o dispoziţie venită din partea Partidului, a fost să organizăm de sărbătorile Crăciunului şi Anului Nou nişte echipe de colindători cari să meargă din casă în casă, să cânte anumite colinde şi să facă anumite urări. Eu trebuia să scriu anumite colinde şi urări cari trebuiau să cuprindă lozinci împotriva războiului şi trebuia să organizez echipele de colindători în Sect.III Albastru. Acest lucru l-am şi făcut. Câtva timp, la începutul anului 1941, în perioada rebeliunii legionare, am pierdut legătura cu el. Am reuşit să reiau legătura cu el. Mi-a transmis ziua şi locul când îl pot vedea prin fratele său care era funcţionar la Ministerul Economiei Naţionale.

57 351

La această întâlnire STERE NICHIFOR mi-a spus că Partidul mă însărcinează să strâng material documentar din ziare, reviste, cărţi, emisiuni de radio, alte informaţii, privind cât mai multe seectoare: economic, politic social, militar, atât din ţară cât şi din străinătate, şi că acest material trebue adus la cunoştinţa unor cercuri cât mai largi, pentru ca massele să poată avea o informaţie cât mai justă asupra stărilor de lucruri. Aceasta a fost munca principală pe care am avut-o tot timpul cât am avut legătură cu STERE. Paralel cu aceasta, de două sau de trei ori, la întâlnirile avute, am primit un număr anumit din "Scânteia" pe care le-am distribuit. Deasemenea STERE NICHIFOR mi-a cerut într'un timp să-i fac rost de o casă unde să se poată întâlni. Am găsit o casă pe Str.Pantelimon la nişte muncitori dela Malaxa, cari erau dela mine din sat de fel, la IRIMIA STOICA şi VINTILA DUMITRU.

Aici l-am văzut pe STERE NICHIFOR de câteva ori, el utilizând această casă de mai multe ori.

Cu LEVENTE MIHAIL n'am avut niciodată legătură organizatorică de partid şi cu el n'am discutat niciodată ce fel de muncă fac eu şi care este legătura mea. Este adevărat că mă vedeam adeseori cu LEVENTE, mai ales în vara anului 1941, că discutam cu el anumite probleme, dar mai ales venea la mine pentru bicicletă, pe care i-o împrumutam de câte ori avea nevoe.

Deasemenea în primăvara anului 1942 STERE mi-a dat două rezoluţii ale Comitetului Central al P.C.R. privind situaţia internă şi externă şimi-a cerut să le bat la maşină şi în mai multe exemplare. Acest lucru a fost făcut de soţia lui MANESCU CORNELIU, la dânsa acasă, în Str.Dionisie Lupu, cu o maşină de scris pe care am luat-o dela Institut.

La întâlnirile pe care le aveam cu STERE NICHIFOR, îi mai vărsam, din când în când, ceva bani, pe care reuşeam să-i adun

ss.C.G.PAVEL

19.X.1949

Declarație.

58 126 21

L'am cunoscut pe Stere Nichifor în anul 1938, când venia la redacția revistei „Fapta", la doctorul Dorian acasă, în Str. Rahovei și lua un număr de reviste pe care le distribuia. În această perioadă n'am avut nicio legătură organizatorică cu Dăusul. L'am mai întâlnit în acelaș an la Sf. Dumitru la Iuliu Maniu în str. Clemenceau. Iuliu Maniu își serba onomastica și cu ocazia aceasta fusese invitat și tineretul ~~țără~~ național țărănesc din Capitală. Noi ne dusesem acolo ca național țărăniști.

Eu am fost acolo împreună cu Mircea Brătucu și dr. Dorian. La ieșire dela Iuliu Maniu, pela ora 11 noapte, eu și Mircea Brătucu am fost legitimați de niște agenți de poliție cari așteptau la intrare să vadă cine a luat parte la această consfătuire. De atunci nu l-am mai văzut pe Stere Nichifor decât foarte rar și întâmplător. La începutul anului 1940 eu aveam legătură organizatorică cu Mircea Constantinescu și un timp cu Sașa Sidorovici. Cu Sașa Sidorovici mă pusese în legătură Mircea Constantinescu, iar Sașa Sidorovici urma să se deplaseze în acele cu numele împrumutat de Irina. Numele a fost propus de mine și acceptat. În Februarie anului 1940 am fost chemat de Mircea Constantinescu. L-am întâlnit într'o casă prin cartierul Pandurii la un cunoscut comun Atanasiu Tănase. Aici am întâlnit și pe Stere Nichifor. Mircea Constantinescu mi-a comunicat că deacum în colo voiu ține legătură cu Partidul prin Stere Nichifor. Aceasta era cam prin luna Oct-Noembrie 1940. Primul lucru pe care mi l-a cerut Stere Nichifor, ca o dispoziție venită din partea Partidului, a fost să organizăm de sărbătorile Crăciunului și Anului Nou niște echipe de colindători cari să meargă din casă în casă, să cânte anumite colinde și să facă anumite urări. Eu trebuia să scriu anumite colinde și urări cari trebuiau să conțină lozinci împotriva regimului și trebuia să organizez echipele de colindători în Sect. II-Albastru. Acest lucru l-am și făcut. Câtva timp, la începutul anului 1941, în perioada rebeliunii legionare, am pierdut legătura cu el. Am încercat să reiau legătura cu el. Mi-a transmis prin Irina și locul când îl voi vedea prin fratele său care era funcționar

la Ministerul Economiei Naționale. La această întâlnire Ștefan Nicifor mi-a spus că Partidul mă însărcinează să strâng material documentar din țară, reviste, cărți, emisiuni de radio, altă informație, privind cât mai multe sectoare: economic, politic, social, militar, atât din țară cât și din străinătate, și că acest material trebue adus la cunoștința unor cercuri cât mai largi, pentru ca masele să fiată avea o informație cât mai justă asupra stărilor de lucruri. Aceasta a fost munca principală pe care am avut-o tot timpul cât am avut legătură cu Ștefan. Paralel cu aceasta, de două sau de trei ori, la întâlnirile avute, am primit un număr anumit din „Scânteia" pe care le-am distribuit. Deasemenea Ștefan Nicifor mi-a cerut într'un timp să-i fac rost de o casă unde să se poată întâlni. Am găsit o casă pe str. Pantelimon la niște muncitori dela Leaua, carierau dela mine din sat de fel, la Trinia Storica și Vintilă Stan.

Aici l-am văzut pe Ștefan Nicifor de câteva ori, el utilizând această casă de mai multe ori.

Cu Leonte Mihail n'am avut niciodată legătură organizatorică de partid și cu el n'am discutat niciodată de fel de muncă față de care este legătura mea. Este adevărat că mă vedeam adesea cu Leonte, mai ales în vara anului 1941, că discutam cu el anumite probleme, dar mai ales venia la mine pentru bicicletă, pe care i-o împrumutam de câteori avea nevoe.

Deasemenea în primăvara anului 1942 Ștefan mi-a dat două rezoluții ale Comitetului Central al P.C.R privind situația internă și externă și mi-a cerut să le bat la mașină în mai multe exemplare. Acest lucru a fost făcut de soția lui Leonte Cornelia, la dânsa acasă, în str. Dionisie Lupu cu o mașină de scris pe care am luat-o dela Institut.

La întâlnirile pe care le aveam cu Ștefan Nicifor, îi mai vărsam, din când în când, cevа bani, pe care Leonte îi aduna.

C. G. Dănel 19-10-949.

59 3to

D E C L A R A T I E

Dintre personnele cunoscute în cadrul partidului ţărănist radical, m'am împrietenit şi am rămas în relaţii prieteneşti cu următorii: ION.GH.MAURER, MARIN SULICA, N.LUNGESCU, TRANTEA ION, muncitorul IVAN IORDAN dela Piotehnie, croitorul ANGHEL PACURARU depe Str.Sebastian, GOGU POPESCU din Dâmboviţa şi MIHAIL N.POPESCU DOREANU.

Afară de N.LUNGESCU cu care mă vedeam mai rar, cu ceilalţi mă vedeam foarte des. Am fost, deasemenea, de mai multe ori şi la RADU CIUTEANU, dar cu el n'aş putea spune că eram prieten. In vizitele la ION GH.MAURER şi MARIN SULICA de mai multe ori am fost însoţit de MIHAIL N.POPESCU DOREANU şi GH.POPESCU din Dâmboviţa.

ss.C.G.PAVEL

19.X.1949

60 ~~62~~ 63

Declaratie.

Dintre personale cunoscute în cadrul partidului țărănist radical, m'am împrietenit și am păstrat relații prietenești cu următorii: Ion Gh. Ghaurer, Ilarie Sulică, N. Cungescu, Frantes Ion, mancitorul Ivan Iordan dela Pirotehnie, croitorul Anghel Păcuraru dela str. Sebastian, Grigu Popescu din Dâmbovița și Mihail N. Popescu Doreanu.

Afară de N. Cungescu cu care mă vedeam mai rar, cu ceilalți mă vedeam foarte des. Am fost, deasemenea, de mai multe ori și la Radu Petrescu, dar cu el n'aș putea spune că eram prieten. În vizitele la Ion Gh. Ghaurer și Ilarie Sulică de mai multe ori am fost însoțit de Mihail N. Popescu Doreanu și Gh. Popescu din Dâmbovița.

C. G. Dunăre 19-10-949.

61 ~~761~~

D E C L A R A Ţ I E

In luna Sept.1939 am fost concentrat la Reg.7 Dorobanţi Ploeşti şi repartizat la Batalionul de mitraliere Divizionar (B.M.D.) care era afectat direct pe lângă Divizia 13. După ce am fost concentrat, pe vremea aceea eu aveam gradul se sergent, am plecat în Ardeal la Jibu, unde am stat un timp, cam până în luna Oct.acelaş an, după care, Divizia 13, respectiv şi B.M.D, ne-am deplasat în Moldova. In timp ce eram într'un sat din Nordul judeţului Dorohoi, adjutantul Batalionului un subloco-tenent STANCU GH.CONSTANTIN, cu care fusesem coleg de liceu timp de şapte ani şi coleg de Facultate timp de 4 ani, m'a informat că la Batalion s'a primit o adresă dela Divizia 13 în care cerea comandantului Batalionului să mă supravegheze fiind cunoscut ca un agitator comunist în Bucureşti. Adresa Diviziei către Batalion era bazată pe o altă adresă venită dela Siguranţa Generală către Divizia 13 în care îi aduce la cunoştinţă acest lucru. Am fost chemat la Batalion de Maiorul CRISTESCU comandantul Batalionului, de faţă fiind aproape toţi ofiţerii Batalionului şi m'a întrebat dacă este adevărat ceeace se scrie în adresă.

Am negat că aş fi comunist şi că aş avea legătură cu Partidul Comunist. Ofiţerii din Batalion cu care eram prieten, cu majoritatea din ei fusesem la şcoala militară de ofiţeri de rezervă din Ploeşti în 1933, m'au luat pe garanţia lor, dând asigurări în ce priveşte sentimentele mele patriotice şi convingerile mele. S'a răspuns Diviziei 13 că din cercetările întreprinde şi pe baza garanţiilor date de ofiţerii din Batalion nu mi se pot pune la îndoială sentimentele mele patriotice şi convingerile mele şi că la mijloc nu poate fi vorba decât de o informaţie cu totul eronată. Incidentul s'a închis, iar eu n'am avut nimic de suferit. Acest lucru l-am raportat lui TASE în casă la dânsa, de faţă fiind şi soţul STEFAN FORIS, imediat de am venit în Bucureşti. Acest lucru se întâmpla cam pela sfârşitul lunii Mai 1940.

ss.C.G.PAVEL

19.X.1949

62

Declaratie

In luna Sept. 1939 am fost concentrat la Reg. 7 Dorobanti Ploesti si repartizat la Batalionul de Intaliere Divizionar (BID) care era afectat direct pe lângă Divizia 13. După ce am fost concentrat, pe vremea aceea eu aveam gradul de Serg, am plecat in Ardeal la Jibou, unde am stat un timp, cam până în luna Oct acelaș an, după care, Divizia 13, respectiv și BID, ne-am deplasat în Moldova. În timp ce eram într'un sat din nordul județului Dorohoi, adjutantul Batalionului un subocotenent Stanca Gh. Constantin, cu care fusesem coleg de licen timp de șapte ani și coleg de facultate timp de patru ani, mi'a informat că la Batalion s'a primit o adresă dela Divizia 13 în care cerea comandantului Batalionului să mă supraveghieze fiind cunoscut ca un agitator comunist în București. Adresa Diviziei către Batalion era bazată pe o altă adresă venită dela Siguranța Generală către divizia 13 în care îi aducea la cunoștință acest lucru. Am fost chemat la Batalion de maiorul Cristescu comandantul Batalionului, de față fiind aproape toți ofițerii Batalionului și mi'a întrebat dacă este adevărat ceeace se scrie în adresă.

Am negat că aș fi comunist și că aș avea legătură cu Partidul Comunist. Ofițerii din Batalion cu care eram prieten, cu majoritate din ei fusesem la școala militară de ofițeri de rezervă din Ploești în 1933, mi'au luat pe garanția lor, dând asigurări în ce privește sentimentele mele patriotice și convingerile mele. S'a răspuns Diviziei 13 că din cercetările întreprinse și pe baza garanțiilor date de ofițerii din Batalion nu mi se pot pune la îndoială sentimentele mele patriotice și convingerile mele și că la unitate nu prezint ~~primejdie~~ decât informație cu totul eronată. Incidentul s'a închis, iar eu n'am avut nimic de suferit. Acest lucru l-am raportat lui Tase în casă la dânșa, de față fiind și bobul ei Ștefan Foriș, imediat ce am venit în București. Acest lucru se întâmpla cam pela sfârșitul lunii Mai 1940.

C. G. Stanca 19-10-949.

63 ~~361~~

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

In toamna anului 1934 şi primăvara lui 1935 se desbătea în cadrul partidului ţărănist-radical, problema ţărănească, pentru a se fixa un punct de vedere oficial al partidului asupra acestei probleme. Aici conferenţia deseori C.STERE. La aceste conferinţe luau parte nu numai membrii partidului ţărănist-radical, ci şi oameni din afară, în special tineret. Eu participam aproape regulat la aceste desbateri. In aceeaş perioadă eu ajutam lui N.LUNGESCU la scoaterea oficiosului partidului "Deşteptarea", aşa că eram la sediul acestui partid aproape zilnic. Partidul ţărănist-radical aprobase "Frontului Studenţesc Democrat", la intervenţia studenţilor ţărănişti radicali, să-şi ţină şedinţele, ori de câte ori aveau nevoe, într'una din camerele partidului ţărănist-radical.

Mai târziu " Frontul Studenţesc Democrat" şi-a mutat chiar sediul aici, precum şi biblioteca pe care o aveau. La conferinţele din cadrul Partidului ţărănist-radical participau şi membrii "Frontului Studenţesc Democrat" şi uneori luau parte şi la discuţii. Cu această ocazie am cunoscut pe cea mai mare parte din membrii "Frontului Studenţesc Democrat. Am cunoscut pe : MIRON CONSTANTINESCU, MIRCEA BRATUCU, MIHAIL DRAGOMIRESCU, POPOVICI ANDREI, TITA SANDROVSCHI, DOLFI TROST, CONSTANTA CRACIUN, MANESCU CORNEL, etc.

ss.C.G.PAVEL

19.X.1949

Declarație.

64 119

În toamna anului 1934 și primăvara lui 1935 se desbăteau în cadrul partidului țărănist-radical, problema țărănească, pentru a se fixa un punct de vedere oficial al partidului asupra acestei probleme. Aici conferențiau Ilieșcu, C. Stere. La aceste conferințe luau parte nu numai membrii partidului țărănist-radical, ci și oameni din afară, în special tineret. Eu participam aproape regulat la aceste desbateri. În aceași perioadă eu ajutam lui N. Lungescu la scoaterea oficiosului partidului „Deșteptarea", așa că eram la sediul acestui partid aproape zilnic. Partidul țărănist-radical aprobase „Frontului Studențesc Democrat", la intervenția studenților țărăniști radicali, așa-și ținea ședințele, ori de câte ori aveau nevoie, într'una din camerile partidului țărănist-radical.

Mai târziu „Frontul Studențesc Democrat" și-a mutat chiar sediul aici, precum și biblioteca pe care o aveau. La conferințele din cadrul partidului țărănist-radical participam și membrii „Frontului Studențesc Democrat" și uneori luam parte și la discuții. Cu această ocazie am cunoscut pe cea mai mare parte din membrii „Frontului Studențesc Democrat". Am cunoscut pe: Mircea Constantinescu, Grigore Răducănescu, Ilie Constantinovschi, Bibi Bendel Iancu-Iohn, Horia Brătucu, Lupaș Dragomirescu, Zaporici Andrei, Tița Sandrovschi, Adolf Frost, Constantin Crăciun, Ioanescu Cornel, etc.

C. G. Dunel. 19-10-949

65 ~~46~~

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

In momentul când a fost arestat grupul RACOASA, GOLOPENTIA ANTON nu era în Bucureşti, era prin Transnistria, eu ţinându-i locul la Direcţia Oficiului de Studii. Imediat i-am dat o telegramă, rugându-l să vină imediat în Bucureşti. N'a ezitat s'o facă şi la vre-o trei zile după expedierea telegramei a sosit. Eu l-am pus în curent cu cele întîmplate. In urma discuţiilor, am stabilit:

1.= că este necesar să se facă apel la toate cunoştinţele şi la toate posibilităţile pe care le are pentru a se interveni ca cei arestaţi să nu fie bătuţi, schinjuiţi; 2.= să se dea posibilitate familiilor celor arestaţi să le ducă alimente şi îmbrăcăminte; 3.= să se urgenteze cât mai mult ancheta şi cei arestaţi, dacă este cazul, să fie trimişi în judecată.

S'a făcut imediat o adresă din partea Direcţiei Generale a Institutului Central de Statistică către Siguranţa Generală prin care se garanta cinstea, corectitudinea şi patriotismul celor arestaţi dela Institut; BIJI MIRCEA, STOIANOVICI TUDOR şi MICLE GHEORGHE, Institutul luându-şi întreaga răspundere morală a celor arestaţi. In cea- priveşte pe LEVENTE MIHAIL se cerea încetarea urmăririi. Această adresă a fost făcută de GOLOPENTIA ANTON şi dusă la Siguranţa Centrală de Dr.SABIN MANUILA.

Deasemenea GOLOPENTIA ANTON a rugat pe Dr.GEORGESCU DUMITRU subdirector general la Institut, să intervină la nişte cunoştinţe ale sale la Siguranţa Generală, pentru ca cei arestaţi să fie trataţi cât mai omeneşte şi să se urgenteze ancheta. Stiu că acest lucru a fost făcut de Dr.GEORGESCU DUMITRU. GOLOPENTIA ANTON a rugat, deasemenea, pe Dr.SABIN MANUILA să se ducă la Iuliu Maniu pentru a se face intervenţii în sensul celor stabilite. Intervenţii în acelaş sens a făcut GOLOPENTIA ANTON la Mircea Vulcănescu care era subsecretar de Stat la Finanţe şi la un general ARBORE. Am rugat pe GOLOPENTIA ANTON să nu plece din Bucureşti până ce situaţia celor arestaţi nu va fi lămurită la Siguranţa Generală. Ceeace a şi făcut. Deasemenea a consimţit ca din banii pe care îi aveam de luat dela Institut ca diurnă în legătură cu lucrările de recensământ din Ucraina să fie ajutate

./.

66 ~~219~~

familiile celor arestaţi pentru a putea cumpăra alimente. S'a strâns suma de lei 300.000 (trei sute mii lei) dela: GOLOPENTIA ANTON 100.000 (una sută mii lei), subsemnatul 150.000 (una sută cincizeci mii) lei, dela BETEA şi RATIU suma de 50.000(cincizecimii) lei. Aceşti bani au fost repartizaţi astfel: soţia lui MICLE 20.000 lei, mama lui STOIANOVICI TUDOR 20.000 lei şi soţia lui BIJI MIRCEA 10.000 lei.

Restul de 250.000 (douăsutecincizecimii) lei au fost vărsaţi mai târziu lui PETRE PANDREA drept onorariu la proces şi pentru alte cheltueli.

In acest timp MANESCU CORNELIU, dispăruse dela Institut, socotindu-se ameninţat a fi arestat. GOLOPENTIA ANTON a consimţit să fie trimis în delegaţie în Basarabia, deşi nu avea nimic de făcut acolo. Eu i-am făcut actele necesare lui MANESCU CORNELIU şi i le-am înmânat.

Tocmai în acel timp CORBEA DUMITRU era mobilizat pe frpnt la Odesa şi îmi trimisese vorbă să fac tot posibilul pentru a-i trimite nişte acte cu ajutorul cărora să fugă depe front şi să poată trece Nistrul şi să ajungă în Bucureşti. GOLOPENTIA ANTON a căzut de acord şi asupra acestui lucru. Eu i-am făcut hârtiile necesare lui CORBEA DUMITRU şi i le-am trimes. La câteva zile după aceasta, CORBEA DUMITRU sosise în Bucureşti.

In timpul procesului grupului RACOASA, GOLOPENTIA ANTON s'a dus deasemenea de câteva ori la PETRE PANDREA ducând liste de martori pentru cei arestaţi şi interesându-se de mersul procesului. După ce grupul RACOASA a fost judecat şi condamnat, a trimes alimente celor arestaţi la Văcăreşti dela Cooperativa Institutului, prin Dna BIJI, alimentele fiind plătite personal de GOLOPENTIA ANTON.

ss.C.G.PAVEL

19.X.1949

67 116 51 69

Declaratie.

In momentul când a fost arestat grupul Răcoasa, Golopenția Anton nu era în București, era prin Transnistria, la Tiraspol, locul de Direcția Arhivelor de Stat. Imediat i-am dat o telegramă, rugându-l să vină imediat în București. N'a ezitat s'o facă și la vreo trei zile după expedierea telegramei a și sosit. Eu l-am pus în curent cu cele întâmplate. În urma discuțiilor, am stabilit: 1: că este necesar să se facă apel la toate cunoștințele și la toate posibilitățile pe care le are pentru a se interveni ca cei arestați să nu fie bătuți, schingiuiți; 2: să se dea posibilitate familiilor celor arestați să le ducă alimente și îmbrăcăminte; 3: să se urgenteze cât mai mult ancheta și cei arestați, dacă este cazul, să fie trimiși în judecată.

S'a făcut imediat o adresă din partea Direcției generale a Institutului Central de Statistică către Siguranța Generală prin care se garanta conștiinciozitatea și patriotismul celor arestați de la Institut: Biji Mircea, Stroia-Novici Tudor și Micle Gheorghe, Institutul luându-și întreaga răspundere morală a celor arestați. În ce-l privește pe Ciobanu Mihail se cerea înlocuirea urmăririi. Această adresă a fost făcută de Golopenția Anton și dusă la Siguranța Generală de Dr. Sabin Manuila.

Deseînemea Golopenția Anton a rugat pe Dr. Georgescu Dumitru subdirector general la Institut, să intervină la niște cunoștințe ale sale la Siguranța Generală, pentru ca cei arestați să fie tratați cât mai omenește și să se urgenteze ancheta. Știu că acest lucru a fost făcut de dr. Georgescu Dumitru. Golopenția Anton a rugat, deseînemea, pe Dr. Sabin Manuila să se ducă la Sabin Manuila pentru a se face intervenții în sensul celor stabilite. Intervenția în acelaș sens a făcut Golopenția Anton la Mircea Vulcănescu care era subsecretar de stat la finanțe și la un general Arbore. Am rugat pe Golopenția Anton să nu plece din București până ce situația celor arestați nu va fi lămurită la Siguranța Generală. Ceea ce a și făcut. Deseînemea a consimțit să dăm banii pe care îi aveam de luat de la Institut ca deocamdată în legătură cu lucrările de recensământ din Ucraina să fie ajutate familiile celor arestați pentru a putea cumpăra alimente.

S'a ridicat suma de lei 300.000 (trei sute mii lei) de la: Golopenția Anton 100.000 (una sută mii lei), subsemnatul 150.000 (una sută cincizeci mii lei), de la Beker și Zalin suma de 50.000 (cincizeci mii lei). Acești bani au fost repartizați astfel: soției lui Micle 20.000 lei, mamei lui Stroia-Novici Tudor 20.000 lei și soției lui Biji-Mircea 10.000 lei.

Restul de 250.000 (Două sute cinci zeci mii) lei au fost virsați unui tărzii lui Petre Pandrea drept onorariu la proces și pentru alte cheltueli.

În acest timp Mănescu Cornelin dispăruse dela Institut, temîndu-se a nu-i intra arestat. Colonelul Anton a cunoscut să fie trimis în delegație în Basarabia, deși nu avea nimic de făcut acolo. Eu i-am făcut actele necesare lui Mănescu Cornelin și i le-am înmânat.

Tocmai în acel timp Corbea Dumitru era mobilizat pe front la Odesa și îmi trimitea vorbă să fac tot posibilul pentru a-i trimite niște acte ca ajutorul cirora să fugă depe front și să poată trece Nistrul și să ajungă în București. Colonelul Anton a căzut de acord și asupra acestui lucru. Eu i-am făcut hîrtiile necesare lui Corbea Dumitru și i le-am trimes. La cîteva zile după aceasta, Corbea Dumitru sosise în București.

În timpul procesului grupului Răcoasa, Colonelul Anton s'a dus deasemenea de cîteva ori la Petre Pandrea ducînd liste de martori pentru cei arestați și interesîndu-se de mersul procesului. După ce grupul Răcoasa a fost judecat și condamnat, a trimes alimente celor arestați la Văcărești dela cooperativa Institutului, prin Dna Biji, alimentele fiind plătite personal de Colonelul Anton.

C. G. Dănel 19-10-949.

68 ~~248~~

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Am stat în celulă cu fostul agent de poliţie VASILATU OCTAVIAN în Cal.Rahovei dela 29 Iulie până la 9 Sept.1948 şi apoi la Min.Afacerilor Interne dela 9 Sept.până la 13 Oct.1948..

Când a venit în celulă şi s'a recomandat eu mi-am reamintit de numele lui, pentrucă se vorbea de el în cercurile de stânga ca de un element foarte periculos şi de care trebuia să te fereşti.

Eu nu-l văzusem niciodată până atunci. Mi-a povestit viaţa lui familiară, munca pe care o făcea la Prefectură, mizeriile pe care le-a îndurat dela şefii săi şi mai ales dela PARIZIANU, mi-a dat relaţii cum era organizată Prefectura pe brigăzi, cine erau şefii, cum se purtau cu subalternii şi multe alte fleacuri. La întrebarea mea dacă cunoaşte oameni de stânga, el mi-a înşirat o serie de nume din care eu nu cunoşteam decât pe: STEFAN VOICU, DOREANU şi DAVID. Mi-a spus că el se purta bine cu cei arestaţi, că nu n'a bătut, că cel mult brusca pe unii şi îi înjura şi că cu unii era prieten, se saluta când se întâlneau pe stradă. Aşa, se ducea deseori la cinematograful "Izbânda" din Cal.Văcăreşti şi că STEFAN VOICU, care era acolo plasator de bilete, îl băga gratuit la cinematograf, nu numai pe el, dar chiar dacă era cu un prieten. Că de foarte multe ori s'a întâlnit cu băiatul lui N.POPESCU DOREANU, cu MIHAIL, şi că acesta îl saluta cu expresia: "hai să trăieşti Nea VASILATU". La întrebarea mea, cam pe unde se întâlnea cu MIHAIL N.POPESCU DOREANU mi-a spus că pe stradă şi că de foarte multe ori la întâlnit la Prefectură. Că de câte ori îl întâlnea pe MIHAIL N.POPESCU la Prefectură, acesta avea un fel de jenă când îl zărea. Că vizitele lui MIHAIL N.POPESCU DOREANU la Prefectură erau foarte dese, aproape săptămânale, că acest lucru se întâmpla pe vremea când ANANIU era şeful brigăzii II şi că aceste vizite au continuat şi după ce ANANIU a plecat dela brigada II şi în locul lui a venit SAVA DUMITRESCU. Din aceste relatări VASILATU tragea concluzia cu MIHAIL N. POPESCU DOREANU era omul lui ANANIU şi al lui SAVA DUMITRESCU.

./.

Expresia lui VASILIATU OCTAVIAN a fost aceasta: nu bag mâna în foc sută în sută că MIHAIL N.POPESCU DOREANU era omul lor, dar mai mult ca sigur".

Că în această privinţă poate da informaţii şi agentul GUSA care a lucrat tot timpul la brigada II şi care a văzut şi el pe MIHAIL N.POPESCU DOREANU venind pela Prefectură.

ss.C.G.PAVEL

19.X.1949

70 125/60

Declarație.

Am stat în celulă cu fostul agent de poliție Vasilatu octavian în celea Rahovei dela 29 Iulie până la 9 Sept 1948 și apoi la Min. Afacerilor Interne dela 9 Sept până la 13 oct. 1948.

Când a venit în celulă și s'a recomandat eu mi-am reamintit de numele lui, pentrucă se vorbia de el în cercurile de stânga ca de un element foarte periculos și de care trebuia să te ferești.

Eu nu-l văzusem niciodată până atunci. Mi-a povestit viața lui familiară, munca ce care o făcea la Prefectură, mizeriile pe care le-a îndurat dela șefii săi și mai ales dela Zarifiano, mi-a dat relații cum era organizată Prefectura pe brigăzi, cine erau șefii, cum se purtau cu subalternii și multe alte fleacuri. La întrebarea mea dacă cunoaște oameni de stânga, el mi-a înșirat o serie de nume din care la un moment dat am reținut pe: Ștefan Voicu, Doreanu și David. Mi-a spus că el se purta bine cu cei arestați, că n'a bătut, că cel mult brusca pe unii și îi injura și că cu unii era prieten, se saluta când se întâlneau pe stradă. Așa, se ducea deseori la cinematograful „Jo bâlnă" din calea Văcărești și că Ștefan Voicu, care era acolo plasator de bilete, îl băga gratuit la cinematograf, nu numai pe el, ci chiar dacă era cu un prieten. Că de foarte multe ori s'a întâlnit cu bătrânul lui N. Popescu Doreanu, cu Mihail, și că acesta îl salută cu expresia: „Hai să trăiești Nea Vasilatu". La întrebarea mea, cam pe unde se întâlnea cu Mihail N. Popescu Doreanu mi-a spus că pe stradă și că de foarte multe ori la întâlnit la Prefectură. Că de câteori îl întâlnea pe Mihail N. Popescu la Prefectură, acesta avea un fel de jenă când îl zărea. Că vizitele lui Mihail N. Popescu Doreanu la Prefectură erau foarte dese, aproape săptămânale, că acest lucru se întâmpla pe vremea când Anania era șeful brigăzii II și că aceste vizite au continuat și după ce Anania a plecat dela brigada II și în locul lui a venit Sava Dumitrescu. Din aceste relatări Vasilatu trage concluzia că Mihail N. Popescu Doreanu era omul lui Anania

si al lui Sava Dumitrescu. Expresia lui Vasilatu Octavian a fost aceasta: „Nu bag mâna în foc zuti ni zuti că Mihail N. Popescu Dorasm era omul lor, dar mai mult ca sigur."

Că în aceasta privinta fusese dat informatii si agentul Gusă care a lucrat tot timpul la Brigada II si care a vazut si el pe Mihail N. Popescu Dorasm venind pela Prefectură.

19-10-949 C.G. Samel.

71 334

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

In anul 1939, luna Mai, Serviciul Social a deschis două noui şcoli, una la Pietriş şi alta la Poiana Câmpina, pentru a pregăti noui cadre necesare Serviciului Social. Eu am fost repartizat la Scoala dela Pietriş şi tot aici şi MIRON CONSTANTINESCU, iar un prieten comun, MIRCEA TIRIUNG, la şcoala dela Poiana Câmpina.

Pe acea vreme aveam legătură organizatorică cu o fată TASE.

Munca noastră politică în cadrul Serviciului Social consta din a pune în discuţie necesitatea unor reforme economice, politice sociale pentru România, de a combate spiritul şi metodele fasciste cari existau în serviciul social, de a forma, pe cât ne este posibil, comitete de acţiune, din elemente cunoscute prin convingerile lor democrate; de a discuta diferite probleme cu unii din elevii şcolii şi de a încerca să ni-i apropiem. Munca aici a fost dusă de MIRON CONSTANTINESCU şi subsemnatul. Cu această ocazie am cunoscut şi mai târziu m'am împrietenit cu: BETEA, EMILIAN GRIGORESCU, LOSNIOV. Cursurile şcolii dela Pietriş au durat numai o lună de zile. Reântorşi la Bucureşti, înainte de a pleca pe teren, am mai făcut o şcoală timp de 15 zile la Făgăraş. La această şcoală au luat parte toţi elevii dela şcolile; Pietriş, Poiana Câmpina, Valea Vinului.

Aici grupul democrat s'a mărit. Era format din MIRON CONSTANTINESCU, Ing.VERJBA, MIRCEA TIRIUNG, un student dela Iaşi, un inginer agronom din Chişinău, BETEA, EMILIAN GRIGORESCU, LOSNIOV, RATIU ANTON,etc. Pe RATIU ANTON eu l-am cunoscut aici, la Făgăraş. Munca politică a fost aceeaş ca şi la şcoala dela Pietriş. După terminarea şcolii dela Făgăraş am plecat pe teren, rămânând ca fiecare să ducă mai departe aceaşi muncă, la şcoala la care fusese repartizat. Eu şi MIRCEA TIRIUNG am fost repartizaţi la ~~şcolile~~ şcoale dela Fundul Moldovei. Ceilalţi nu mai ştiu unde au fost repartizaţi. Serviciul Social n'a avut o viaţă prea lungă, deoarece în Septemvrie acelaş an a fost desfiinţat. Eu în Sept.1939 am fost concentrat până în Mai 1940 aşa că n'am mai avut contact cu grupul închegat la Serviciul Social. Mai târziu, o parte din elevii dela Serviciul Social i-am întâlnit la Institutul Central de Statistică, cu ocazia recensământului din 1941. Aceştia erau: BETEA, LOSNIOV, RATIU şi EMILIAN GRIGORESCU, pe care nu-i văzusem de mai bine de un an.

19.X.1949 ss.C.G.PAVEL

72 114 ~~110~~

~~71~~

Declarație

În anul 1939, luna lui, Serviciul Social a deschis două noui școli, una la Pietriș și alta la Poiana Câmpina, pentru a pregăti noui cadre necesare Serviciului Social. Eu am fost repartizat la școala dela Pietriș și tot aici și Liviu Constantinescu, iar un prieten comun, Mircea Tiriung, la școala dela Poiana Câmpina.

Pe acea vreme aveam legătură organizatorică cu o fată Tase. Munca noastră politică în cadrul Serviciului Social consta din a pune în discuție necesitatea unor reforme economice, politice sociale pentru România; de a combate spiritul și metodele fasciste care existau în Serviciul Social; de a forma, pe cât ne este posibil, comitete de acțiune, din elemente curajoase prin convingerile lor democrate; de a discuta diferite probleme cu unii din elevii școlii și de a încerca să ni-i apropiem. Munca aici a fost dusă de Liviu Constantinescu și subsemnatul. Cu această ocazie am cunoscut și mai târziu m'am împrietenit cu: Beteș, Emilian Grigorescu, Lupaș. Cursurile școlii dela Pietriș au durat numai o lună de zile. Reîntorși la București, înainte de a pleca pe teren, am mai făcut o școală-tip de 15 zile la Făgăraș. În această școală au luat parte toți elevii dela școlile: Pietriș, Poiana Câmpina, Valea Viilor.

Aici grupul de democrați s'a mărit. Era format din: Liviu Constantinescu, ing. Perișă, Mircea Tiriung, un student dela Iași, un inginer agronom din Chișinău, Beteș, Emilian Grigorescu, Lupaș, Radu Rușu, etc. De Radu Rușu nu l-am cunoscut aici, la Făgăraș. Munca politică a fost aceeași ca și la școala dela Pietriș. După terminarea școlii dela Făgăraș am plecat pe teren, rămânând ca fiecare să discută mai departe aceeași muncă, la școala la care fusese repartizat. Eu și Mircea Tiriung am fost repartizați la școala dela Fundul Moldovei. Ceilalți nu mai știm unde au fost repartizați. Serviciul Social n'a avut o viață prea lungă, deoarece în septembrie același an a fost desființat. Eu din Sept. 1934 am fost concentrat până în Iulie 1940 așa că n'am mai avut contacte cu grupul inchegat la Serviciul Social. Mai târziu, o parte din elevii dela Serviciul Social l-am întâlnit la Institutul Central de Statistică cu ocazia recensământului din 1941. Aceștia erau: Beteș, Lupaș, Radu și Emilian Grigorescu, pe care nu-i văzusem decât foarte rar de un an. C.C. Giurescu 19-X-949.

8/-

pag. 2, 3.

73 1/24

D E C L A R A T I E

Am venit dela concentrare în prima jumătate a lunii Mai 1940. Pela sfârşitul lunii Mai 1940am văzut-o pe TASE la dânsa acasă, de faţă fiind şi soţul ei STEFAN FORIS, în Str.Sf.Stefan. eu am povestit ce este pela armată, cum a mers concentrarea, care este atmosfera printre soldaţi, etc. Cu această ocazie i-am povestit şi cele întâmplate mie la Batalion, cu adresa aceea venită dela Divizie în care se ordona să fiu supraveghiat, fiind cunoscut ca comunist în Bucureşti. La câteva zile după aceasta, revăzând-o pe TASE, mi-a comunicat că deacum în colo voiu ţine legătura cu Partidul prin MIRON CONSTANTINESCU. Cu această ocazie mi-a fixat şi întâlnirea cu MIRON CONSTANTINESCU. La întâlnirea cu MIRON CONSTANTINESCU, acesta mi-a făcut o expunere a situaţiei interne şi externe, după care mi-a comunicat că Partidul pune ca sarcină specială pentru toţi membrii săi problema ajutorării victimelor teroarei fasciste şi că toţi membrii de partid trebue să se mobilizaţi în jurul acestei probleme. Pentru aceasta trebue să se formeze cât mai multe grupuri cu sarcina principală de a strânge bani, îmbrăcăminte, medicamente, alimente şi că aceste lucruri trebuesc trimise la cei cari se găseau în lagăre şi închisori Aceasta a fost munca principală pe care am primit-o dela MIRON CONSTANTINESCU. Banii pe care i-am strâns în acest timp, i-am înmânat lui MIRON CONSTANTINESCU.

In aceaşi vreme, am fost trimis de MIRON CONSTANTINESCU la Mislea, aproape de închisoare, lângă un pod, unde trebuia să întâlnesc un inginer la ora 9 seara şi căruia trebuia să-i aduc la cunoştinţă noua linie politică a Partidului şi ce sarcină se pun membrilor de partid.Ziua plecării, locul şi parola pentru a putea identifica pe acel inginer, au fost stabilite de MIRON CONSTANTINESCU. Eu am fost acolo, dar inginerul nu a venit. Reântors în Bucureşti, i-am comunicat acest lucru lui MIRON CONSTANTINESCU şi acesta mi-a spus că între timp au intervenit greutăţi şi că întâlnirea nu s'a putut aranja.

La câtva timp după aceasta, MIRON CONSTANTINESCU mi-a spus că este necesar să mă deplasez în regiunea minieră Abrud-Roşia, că trebue să iau contact cu muncitorii din regiune, în convorbirile

74 285

pe care le am cu ei să le fac şi o expunere a situaţiei interne şi externe, să văd cari sunt nevoile lor şi să stabilesc comitete de acţiune care să ducă munca mai departe. Stiam că soţia lui TRANTEA ION, funcţionar la C.A.P.S. şi pe care îl cunoşteam din cadrul partidului ţărănist-radical, este chiar din Roşia, aşa că am rugat-o să-mi dea nişte scrisori de recomandaţie la rudele sale din Roşia. Ceeace a şi făcut. Am stat în regiunea Roşia-Abrud vre-o 10-12 zile, ducând la bun sfârşit sarcina ce primisem. La reântoarcere în Bucureşti, i-am expus lui MIRON CONSTANTINESCU cele constatate la Roşia-Abrud şi ceeace am reuşit să realizez. Aceste lucruri le-am şi scris şi bileţelul i l-am dat tot lui MIRON. In timpul cât am fost la Roşia Abrud dela Min.Ec.Naţ. unde eram funcţionar, mi-am cerut o învoire pentru interese personale.

Prin lunile August-Septemvrie acelaş an, la o întâlnire pela statuia aviatorilor, MIRON CONSTANTINESCU a venit şi cu SASA SIDOROVICI şi mi-a spus că pentru un moment voiu ţine legătură cu dânsa.

Am stabilit împreună că deacum încolo SASA SIDOROVICI se va numi cu numele conspirativ de IRINA, iar eu cu cel de DINU. Numele conspirative au fost propuse de subsemnatul şi acceptate. Munca mea politică principală, şi în perioada când am avut legătură cu SASA SIDOROVICI, consta din a strânge bani, îmbrăcăminte, medicamente pentru cei dela lagăre şi închisori. Cu SASA SIDOROVICI n'am avut prea mult timp legătură, căci prin luna Octomvrie mi s'a comunicat de SASA SIDOROVICI că am o întâlnire cu MIRON CONSTANTINESCU. SASA SIDOROVICI mi-a comunicat şi locul şi ziua unde îl pot vedea pe MIRON CONSTANTINESCU. In acest timp, adică în intervalul Iunie-Octomvrie, adică în vremea când am avut legătură cu MIRON CONSTANTINESCU şi SASA SIDOROVICI, am comunicat ambilor că MIHAIL N.POPESCU DOREANU a încasat nişte bani pentru Partid şi în numele Partidului şi că i-a cheltuit în interes personal. Incasase dela MAURICIU VEXLER suma de 10.000 (zecemii) în două rate a câte 5.000 (cincimii) şi vânduse nişte bucăţi de piele şi talpă, furda cum se numeşte, pe care luase 8.000 (optmii) lei. La început, când a fost întrebat de mine dacă este adevărat că a încasat nişte bani dela MAURICIU VEXLER, a negat şi numai pus faţă în faţă cu MAURICIU a recunoscut. Aceasta se întâmpla la MAURICIU VEXLER în casă. Din cei 10.000 (zecemii) lei, MIHAIL N. POPESCU DOREANU mi-a înmânat numai lei 5.000 (cincimii). Acelaş lucru s'a întâmplat şi când l-am întrebat dacă este adevărat că a vândut bucăţile acelea de piele şi talpă. A negat pur şi simplu, spunând că marfa nu se caută şi nu face nici-un ban. El o vânduse şi încasase suma de lei 8.000 (optmii). Mai târziu mi-a restituit din aceşti bani numai suma de lei 1.200.

Când a fost descoperit că a vândut talpa aceea, a plâns şi s'a rugat de mine să nu comunic acest lucru Partidului, spunând că a avut o slăbiciune omenească şi că va încerca să repare acest lucru. Aceasta se întâmpla la familia DOREANU acasă, de faţă fiind şi tatăl său, care a asistat la toată discuţia dintre mine şi fiul său.

SASA SIDOROVICI comunicându-mi locul şi ziua, l-am văzut pe MIRON CONSTANTINESCU prin cartierul Panduri, la un cunoscut comun, ATANASIE TANASE. Aici am întâlnit şi pe STERE NICHIFOR. MIRON CONSTANTINESCU mi-a comunicat că deacum încolo voiu ţine legătură cu STERE NICHIFOR. Am stabilit o primă întâlnire cu STERE NICHIFOR şi ne-am despărţit. La întâlnire STERE NICHIFOR mi-a spus că Partidul continuă să pună ca sarcină principală pentru membrii săi strângerea de bani pentru cei dela lagăre şi închisori, dar că nu trebue neglijată munca politică şi o informare cât mai justă a oamenilor asupra stărilor de lucruri. Cu această ocazie i-am comunicat lui STERE NICHIFOR şi cazul NICULAE BELU. Mama lui NICOLAE BELU mă chemase cu câtva timp înainte la familia DOREANU, prin fiul acesteia MIHAIL, înştiinţându-mă că vrea să-mi comunice ceva din partea fiului său cu care eram prieten şi care în acel timp era la închisoarea militară dela Târgşor. Mama lui NICOLAE BELU mi-a spus că fiul său o duce foarte prost, că este ţinut în lanţuri şi că viaţa îi este ameninţată în fiecare clipă. Mă ruga să comunica Partidului situaţia sa şi dacă nu se poate găsi o soluţie pentru a fi scos dela închisoare, eventual o evadare. In timpul când mama lui NICOLAE BELU mi-a povestit toate aceste lucrui, de faţă era şi MIHAIL N.POPESCU-DOREANU, precum şi mama acestuia. In timpul acestei povestiri MIHAIL N.POPESCU DOREANU a spus că dacă va fi nevoe de acte false pentru NICOLAE BELU, el poate să facă rost.

După ce am expus cazul NICULAE BELU lui STERE NICHIFOR, acesta mi-a spus că va comunica Partidului acest lucru. La câteva zile l-am revăzut pe ŞTERE şi mi-a spus că a înştiinţat Partidul despre situaţia lui NICULAE BELU, dar că Partidul vrea să ştie care este situaţia exactă a lui NICULAE BELU la închisoare şi dacă eu nu mă pot duce până la Târgşor şi să stau de vorbă cu NICOLAE BELU. Am spus că acest lucru nu-mi este prea greu s'o fac, întrucât cunosc regiunea, iar satul meu este la o depărtare de numai 10 Km. de Târgşor. Am plecat la Târgşor cu un prieten al meu, avocatul MIRCEA TIRIUNG, care avea şi el ceva treabă la Târgşor cu un client al său, căruia trebuia să-i ia o declaraţie pentru a-i face apel. La închisoarea Târgşor situaţia lui NICULAE BELU nu era aşa de gravă. Lucra la

./.

76

cancelaria închisorii, se plimba oarecum liber, iar de lanţuri nici pomeneală.

NICULAE BELU mi-a povestit cazul său, cum a ajuns la închispare, că nu se gândeşte nicidecum la fugă, fiind hotărât să rămână la închisoare până îşi va termina pedeapsa, mai ales că nu mai avea mult de făcut. Ceeace îl preocupa cel mai mult era situaţia lui când va veni în Bucureşti, fiind cunoscut de poliţie ca comunist şi că situaţia era şi mai grea prin faptul că era evreu. M'a rugat să comunic Partidului care este situaţia lui şi dacă nu se poate găsi pentru el o casă în Bucureşti, unde să stea, precum şi un buletin de populaţie fals. La reântoarcere în Bucureşti, aceasta era cam prin 10-12 Noemvrie 1940, am comunicat toate acest lucruri lui STERE NICHIFOR, iar acesta a rămas să comunice toate aceste lucruri mai departe Partidului. Când i=am expus la început lui STERE cazul NICULAE BELU, i-am comunicat acestuia şi despre oferta lui MIHAIL N.POPESCU DOREANU că el poate face rost de un buletin de populaţie fals pentru NICULAE BELU.

La câtva timp după aceasta, STERE NICHIFOR mi-a dat o adresă, dacă nu mă înşel prin Colentina şi mi-a spus să o comunic de grabă lui NICULAE BELU la Târgşor.

Eu am luat adresa dela STERE NICHIFOR, buletinul de populaţie dela MIHAIL N.POPESCU DOREANU, le-am înmânat lui MIRCEA TIRIUNC şi l-am rugat să île ducă lui NICULAE BELU la închisoare. Ceeace a şi făcut. Nu am discutat niciodată cu MIHAIL N.POPESCU DOREANU de unde a făcut rost de buletin şi cum a făcut rost de el. Mai târziu l-am întâlnit pe NICULAE BELU prin oraş şi la întrebarea mea dece nu stă ascuns în casa în care i s'a găsit mi-a spus că adresa care i s'a dat n'a putut fi folosită, întrucât nu îndeplinea condiţiile unei case conspirative şi nu era nici higienică.

La o nouă întâlnire cu STERE NICHIFOR, era prin luna Decemvrie 1940, acesta mi-a spus că este necesar ca de Sărbătorile Crăciunului şi Anului Nou să organizăm nişte echipe de colindători cari să meargă din casă în casă şi să cânte anumite colinde şi să facă anumite urări, cari să cuprindă lozinci împotriva războiului. Eu trebuia să scriu aceste colinde, să introduc în ele unele lozinci împotriva războiului. Am făcut acest lucru şi am înmânat colindele scrise lui STERE NICHIFOR.

Cu această ocazie eu am propus să se trimeată de Anul Nou nişte felicitări anumitor persoane, felicitări cari trebuiau să aibă un anumit conţinut. Conţinutul acestor felicitări a fost scris de subsemnatul şi era cam acesta:"Ce să facem în 1941? Să alungăm dela cârma ţării guvernul fascisto-legionar al lui Antonescu.

77 134

Să eliberăm Tara de bandele fascisto-hitleriste care sug vlaga Tării şi ne împinge la războiu!" Textul acestor felicitări a fost înmânat deasemenea lui STERE pentru a fi văzut de Partid şi ai da aprobarea.

La o nouă întâlnire cu STERE, acesta mi-a înmânat textul felicitărilor, puţin modificat faţă de original şi mi-a spus că le pot trimite. Am trimis aceste felicitări la nişte adrese luate după lista de abonaţi la oficioasele "Dreptatea" şi "Deşteptarea", organele partidelor naţional ţărăniste şi ţărănist-radical, liste de abonaţi pe care le aveam subsemnatul.

Imediat după Anul Nou când l-am revăzut pe STERE, acesta m'a întrebat dacă am expediat acele felicitări şi eu i-am răspuns afirmativ. Acesta mi-a comunicat că am făcut o greşeală că le-am trimes, că cei bătrâni din Partid nu au fost de acord cu acest lucru, pentrucă este fără urmări practice politice şi cei la care sunt adresate ar putea avea neplăceri din partea poliţiei, dacă ar fi desfăcute şi citite. Lucrul nu mai putea fi reparat, deoarece expedierea lor se făcuse.

S'a dovedit în urmă că bătrânii din Partid au avut dreptate. Ideea mea de a trimite aceste felicitări, idee copilărească, pripită şi necugetată, a avut într'adevăr urmări neplăcute pentru unii din cei cari le primiseră. Cunosc numai cazul din plasa Ghergani Jud.Dâmboviţa, unde unii din cei cari primiseră aceste felicitări au fost arestaţi de legionari şi chiar bătuţi. Cei arestaţi de poliţia legionară din cauza primirii acestor felicitări, după câteva zile au fost eliberaţi. Deasemenea din cauza acestor felicitări era să fie arestat şi ION GH.MAURER ca unul care era cunoscut ca şeful partidului ţărănist-radical pe pentru Judeţul Dâmboviţa, poliţia legionară crezând că aceste felicitări au fost trimise de partidul ţărănist-radical, respectiv de ION GH.MAURER. Poliţia legionară a venit să-l caute pe ION GH. PAURER acasă, să-l aresteze, acesta reuşind să scape şi a stat fugit până după rebeliunea legionară, la NICULAE LUNGESCU.

Un timp nu l-am mai văzut pe STERE NICHIFOR. Deabia prin luna Februarie am reluat legătura cu el. El mi-a transmis ziua şi locul, unde îl pot vedea, prin fratele său care era funcţionar la Min.Ec.Naţionale. Cu această ocazie STERE NICHIFOR mi-a cerut să adun material documentar din ziare, reviste, cărţi, telegrame externe, emisiuni de radio, privind toate sectoarele: economic, politic, social, militar, atât din ţară cât şi din străinătate, şi că acest material trebuie triat şi adus la cunoştinţa cât mai multor persoane, pentruca masele să fie bine informate asupra stărilor de lucruri şi să aibă o viziune cât

./.

78 ~~189~~

mai justă asupra desfăşurării evenimentelor. O parte din acest material eu îl primeam dela redacţia ziarului "Timpul" prin STEFAN ROLL şi GEORGE MACOVESCU. Deasemenea aceştia îmi dădeau mie, din când în când şi ceva bani pentru Partid. Aceasta a constituit munca mea principală de partid aproape tot timpul anului 1941, cât timp am avut legătură cu STERE. Deasemenea în timpul anului 1941, când aveam legătură cu STERE, acesta mi-a dat, de două sau de trei ori, un număr anumit din "Scânteia", pe care le-am distribuit.

La un moment dat STERE mi-a cerut să-i fac rost de o casă unde să se întâlnească, el nemai având nici-o posibilitate

I-am găsit o casă pe Sos.Pantelimon la nişte muncitori dela Malaxa, IRIMIA STOICA şi VINTILA DUMITRU. Aceştia erau dela mine din sat şi lucrau la Malaxa. Aici m'am întâlnit cu STERE de câteva ori, el utilizând această casă de mai multe ori. In întâlnirile pe care le aveam cu STERE, îi vărsam acestuia şi banii pe care reuşeam să-i strâng între timp. Legătura cu STERE a durat până la 1 Septemvrie 1941, când eu am primit ordin de mobilizare pe front. Cum eu trebuia să mă prezint la unitatea militară în timp de 24 ore dela primirea telegramei, n'am avut posibilitate să-l văd pe STERE, să-l înştiinţez că plec şi să-i predau munca. Deacea am fost la SASA SIDOROVICI acasă, de faţă era şi LEVENTE MIHAIL, i-am spus că trebue să plec pe front şi că o rog să comunice acest lucru Partidului. Deasemenea i-am spus că îl poate folosi pe POPESCU STEFAN pentru a încasa anumiţi bani pentru Partid. Eu încasam, cu oarecare regularitate, pentru Partid bani dela : STEFAN ROLL, GEORGE MACOVESCU, STEFAN POPESCU, IOANA ANDREESCU, logodnica lui MIRCEA TIRIUNG, TRANTEA ION.

M'am reântors depe front la sfârşitul lunii Noemvrie 1941. La reântoarcere am revăzut-o pe SASA SIDOROVICI tot la ea acasă şi am rugat-o să comunice Partidului că m'am reântors. Aceasta era în a doua jumătate a lunii Decemvrie 1941. In cursul lunii Ianuarie 1942 am fost căutat acasă de STERE NICHIFOR şi aşa am reluat legătura cu Partidul. Am menţinut legătura cu STERE NICHIFOR până către sfârşitul lunii Mai 1942. In această perioadă STERE NICHIFOR mi-a dat două rezoluţii ale Comitetului Central al P.C.R.-ului privind situaţia internă şi externă, rugându-mă să le bat la maşină în mai multe exemplare şi să le împart la cunoscuţi, pentru a lua cunoştinţă de ele. Acest lucru l-am făcut. A este rezoluţii au fost copiate mai întâi cu mâna, deoarece exemplarul date de STERE trebuia să i-l restitui imediat, având nevoe de el. Cele două rezoluţii ale Comitetului Central au fost scrise în mai multe exemplare la

maşina de scris de soţia lui MANESCU CORNELIU, la dânsa acasă, pe Str.Dionisie Lupu, cu o maşină de scris luată dela Institut. Altfel de muncă politică în cursul anului 1942 nu am făcut. La începutul lunii Mai 1942 am primit un bileţel prin POPESCU STEFAN prin care mi se aducea la cunoştinţă că pentru acte de indisciplină sunt pentru un moment suspendat din Partid. Din acel moment şi până acum n'am mai avut nici-un fel de legătură organizatorică cu Partidul.

ss.C.G.PAVEL

21.X.1949

80

Declaratie.

Am venit ala concentrare în prima jumătate a lunii Mai 1940. Pela sfârșitul lunii Mai 1940 am văzut-o pe Tase la Vânsa acasă, de faţă fiind şi sotul ei Ştefan Foriş, în str. Sf. Ştefan. Eu am povestit ce este pela armată, cum a mers concentrarea, care este atmosfera printre soldaţi, etc. La această ocazie i-am povestit şi cele întâmplate mie la Batalion, cu adresa acest venită dela Divizie în care se ordona să fiu supravegheat, fiind cunoscut ca comunist în Bucureşti. La câteva zile după aceasta, revăzând-o pe Tase, mi-a comunicat că dacă nu voi vrea eu legătură cu Partidul pot lua-o Gustav Constantinescu. La această ocazie mi-a făcut şi întâlnirea cu Liviu Constantinescu. La întâlnirea cu Liviu Constantinescu, acesta mi-a făcut o expunere a situaţiei interne şi externe după care mi-a comunicat că Partidul pune ca sarcină principală pentru toţi membrii săi problema ajutorării victimelor terorei fasciste şi că toţi membrii de partid trebue pe lângă sarcinile obligate în jurul acestei probleme. Pentru aceasta trebue să se formeze cât mai multe grupuri cu sarcina principală de a strânge bani, îmbrăcăminte, medicamente, alimente şi că aceste lucruri trebuesc trimise la cei care se găseau în închisori. Aceasta a fost munca principală pe care am primit-o dela Liviu Constantinescu. Banii pe care i-am strâns în acest timp, i-am înmânat lui Liviu Constantinescu.

În acelaşi timp, am fost trimis de Liviu Constantinescu la Uzinele, aproape de închisoare, lângă un pod, unde trebuia să întâlnesc un inginer la ora 9 seara şi căruia trebuia să-i aduc la cunoştinţă noua linie politică a Partidului şi ce sarcini se pun membrilor de partid. Ziua întâlnirii, locul şi parola pentru a putea identifica pe acel inginer, au fost stabilite de Liviu Constantinescu. Eu am fost acolo, dar ingenerul nu a venit. Revenind în Bucureşti, i-am comunicat acest lucru lui Liviu Constantinescu şi acesta mi-a spus că până atunci au intervenit greutăţi şi că întâlnirea nu s'a putut aranja.

La câtva timp după aceasta, Liviu Constantinescu mi-a spus că este necesar să mă deplasez în regiunea minieră Abrud - Roşia, că trebue să iau contact cu muncitorii Lie-

regime, în convorbirile pe care le am cu ei să le fac și o expunere a situației interne și externe, să văd care sunt mișcările lor și să stabilesc comitete de acțiune care să ducă munca mai departe.

Știam că soția lui Frunteș-Ion, funcționar la CASS și pe care îl cunoșteam din cadrul partidului țărănist-radical, este chiar din Roșia, așa că am rugat-o să-mi dea niște scrisori de recomandație la rudele sale din Roșia, ceeace a și făcut. Am stat în regiunea Roșia-Abrud vreo 10-12 zile. Odată le-am sfârșit sarcina ce priveam. La întoarcere în București, i-am expus lui Liviu constatările ce constatate la Roșia-Abrud și ceeace am reușit să realizez.

Aceste lucruri le-am și scris și biletelul i l-am dat tot lui Liviu. În timpul cât am fost la Roșia-Abrud, dela Lin. Ec. Nat., unde eram funcționar, mi-am cerut o învoire pentru interese personale.

Prin lunile Aug.-Septembrie acelaș an, la o întâlnire pela Fabrica aviatorilor, Liviu Constantinescu a venit și cu Sașa Sidorovici și mi-a spus că pentru un moment vrea tot legătură cu dânșa.

Am stabilit împreună că deocamdată în colo Sașa Sidorovici se va numi cu numele conspirativ de Irina, iar eu cu cel de Dinu. Numele conspirative au fost propuse de subsemnatul și acceptate. Munca mea politică principală, și în perioada când am avut legătură cu Sașa Sidorovici, consta în a strânge bani, subvenționări, medicamente pentru cei dela legăile și închisori. Cu Sașa Sidorovici n'am avut prea mult timp legătură, căci prin luna octombrie mi s'a comunicat de Sașa Sidorovici că am o întâlnire cu Liviu Constantinescu. Sașa Sidorovici mi-a comunicat și locul și ziua unde îl voi vedea pe Liviu Constantinescu. În acest timp, adică în intervalul Iunie-octombrie, adică în timpul când am avut legătură cu Liviu Constantinescu și Sașa Sidorovici, am comunicat am lui Liviu că Mihail N. Popescu dorește a încasat niște bani pentru Partid și în numele partidului și că i-a cheltuit în interes personal. De cosașe dela Americi vreo sume de 10000 (zece mii lei) în trei rate a câte 5.000 (cinci mii) și vându-se niște lucruri de piele și talpă, furde cum se numește, pe care făcuse 8000 (opt mii lei). La început, când i-a fost întrebat de către

dacă este adevărat că a încasat niște bani dela Mauriciu Verker, a negat și numai gus față în față cu Mauriciu a recunoscut. Aceasta se întâmpla la Mauriciu Verker în casă. Din cei 10.000 (zece mii) lei Mihail N. Popescu dorea mi-a înmânat numai 5.000 (cinci mii). Acelaș lucru s'a întâmplat și când l-am întrebat dacă este adevărat că a vândut bucățile acelea de piele și talpă. A negat fur și firește, spunând că marfa nu se poartă și că nu face nici un bun. El o vându se și încasase suma de cei 8.000 (opt mii). Mai târziu mi-a justificat doi acești bani numai suma de cei 1200.

Când a fost descoperit că a vândut talpa aceea, a plâns și s'a rugat de mine să nu comunic acest lucru Partidului, spunând că a avut o slăbiciune omenească și că va încerca să repare acest lucru. Aceasta se întâmpla la familia Dorea mu acasă, de față fiind și tatăl său, care a asistat la toată discuția dintre mine și fiul său.

Sasa Sidorovici, comunicându-mi lui și fiu, l-am văzut pe Mirn Gustantinescu prin cartierul Pandurii, la un cunoscut comun, Atanasiu Tănase. Aci am întâlnit și pe Stere Nicifor. Mirn Gustantinescu mi-a comunicat că deacum în colo vrea ține legătură cu Stere Nicifor. Am stabilit o primă întâlnire cu Stere Nicifor și ne-am despărțit. La întâlnire Stere Nicifor mi-a spus că Partidul intenă să pună la sarcină principală pentru membrii săi strângerea de bani pentru cei dela Lagăre și închisori, dar că mai trebue neglijată munca politică și o informare cât mai justă a membrilor asupra stărilor de lucruri. Cu această ocazie l-am comunicat lui Stere Nicifor și cazul Nicolae Bella. Soția lui Nicolae Bela mi chemase cu câtva timp înainte la familia Dorea mu, prin fiul acesteia Mihail, înștiințându-mă că are să-mi comunice ceva din partea fiului său, cu care eu eram prieten și care în acel timp era la închisoarea militară dela Târgșor. Soția lui Nicolae Bela mi-a spus că fiul său o duce foarte prost, că este ținut în lanțuri și că viața îi este amenințată în fiecare clipă. Mă ruga să comunic Partidului situația sa și dacă nu se face ceva o soluție pentru a fi scos dela închisoare, eventual o evadare.

În timpul când mama lui Nicolae Bela mi-a povestit toate aceste lucruri, de față era și Mihail N. Popescu

Dreamu, precum și mama acestuia, în timpul acestei povestiri Mihail N. Popescu Dreamu a spus că dacă va fi nevoie de acte false pentru Nicolae Belu, el poate să facă rost.

După ce am expus cazul lui Nicolae Belu lui Stere Nichifor, acesta mi-a spus că va comunica Partidului acest lucru. La câteva zile l-am revăzut pe Stere și mi-a spus că a înștiințat Partidul despre situația lui Nicolae Belu, dar că Partidul își dă seama care este situația creată de lui Nicolae Belu la închisoare și dacă cu mine să fie dus până la Târgșor și să stau de vorbă cu Nicolae Belu. Am spus că acest lucru nu mi este prea greu să-l fac, întrucât cunosc regiunea, iar satul meu este la o depărtare de numai 10 km de Târgșor. Am plecat la Târgșor cu un prieten al meu, avocatul Mircea Tiriung, care avea și el ceva treabă la Târgșor cu un client al său, căruia trebuia să-i dea o declarație pentru a-i face apel. La închisoarea Târgșor situația lui Nicolae Belu nu era așa de gravă. Încă la cancelaria închisorii, se plimba oarecum liber, iar de lanțuri nici pomeneală. Nicolae Belu mi-a povestit cazul său, cum a ajuns la închisoare, că nu se gândește nici decum la fugă, fiind hotărât să rămână la închisoare până își va termina pedeapsa, mai ales că nu mai avea mult de făcut. Ceea ce îl preocupa cel mai mult era situația lui când va veni în București, fiind cunoscut de poliție ca comunist și că situația era și mai grea pentru el de față. Mi-a rugat să comunic Partidului care este situația lui și dacă nu se poate găsi pentru el o casă în București, unde să stea, precum și un buletin de populație falsă. La întoarcere în București, aceasta era cam prin 10-12 Noembrie 1940, am comunicat Forte aceste lucruri lui Stere Nichifor, iar acesta a rămas să comunice toate aceste lucruri mai departe Partidului. Când i-am expus la început lui Stere cazul Nicolae Belu, i-am comunicat acestuia și despre oferta lui Mihail N. Popescu Dreamu că el poate face rost de un buletin de populație falsă pentru Nicolae Belu.

La câtva timp după aceasta, Stere Nichifor mi-a dat o adresă, dacă nu mă înșel prin Colentina și mi-a spus să o comunic de grabă lui Nicolae Belu la Târgșor.

Eu am luat adresa dela Stere Nicliţor, buletinul de populaţie dela Mihail N. Popescu Dorcanu, le am înmânat lui Mircea Trifu şi l-am rugat să i le dacă lui Nicolae Belu la închisoare. Acesta a şi făcut. Nu am discutat niciodată cu Mihail N. Popescu Dorcanu de unde a făcut rost de buletin şi cum a făcut rost de el. Mai târziu l-am întâlnit pe Nicolae Belu prin oraş şi la întrebarea mea dacă nu stă ascuns în casa care i s'a găsit mi-a spus că adresa care i s'a dat n'a putut fi folosită, întrucât nu îndeplinea condiţiile unei case conspirative şi nu era nici higienică.

La o nouă întâlnire cu Stere Nicliţor, era prin luna Decembrie 1940, acesta mi-a spus că este necesar ca de sărbătorile Crăciunului şi Anului Nou să organizăm nişte echipe de colindători, cari să meargă din casă în casă şi să cânte anumite colinde şi să facă anumite urări, cari să cuprindă laşitatea împotriva războiului. Eu trebuia să scriu aceste colinde, să introduc în ele unele laşităţi împotriva războiului. Am făcut acest lucru şi am înmânat colindele scrise lui Stere Nicliţor.

Cu această ocazie eu am propus să se trimită de Anul Nou nişte felicitări anumitor persoane, felicitări cari trebuiau să aibă un anumit conţinut. Conţinutul acestor felicitări a fost scris de subsemnatul şi era cam acesta: „Ce să facem în 1941? Să alungăm dela cârma Ţării guvernul fascisto-legionar al lui Antonescu. Să eliberăm Ţara de bandele fascisto-hitleriste cari sug vlaga Ţării şi ne împing la război!" Textul acestor felicitări a fost înmânat deasemenea lui Stere pentru a fi trăgut de Partid şi a i da aprobarea.

La o nouă întâlnire cu Stere, acesta mi-a înmânat textul felicitărilor, puţin modificat faţă de originalul şi mi-a spus că le-a fost trimise. Am trimes aceste felicitări la nişte adrese luate după liste de abonaţi la oficioasele „Dreptatea" şi „Sfetnicul", organele partidelor naţional ţărăniste şi ţărăniste Radicale, liste de abonaţi pe care le aveam subsemnatul.

Imediat după Anul Nou când l-am revăzut pe Stere, acesta mi-a întrebat dacă am expediat aceste felicitări şi eu i-am răspuns afirmativ. Acesta mi-a comunicat că am făcut o greşeală că le-am trimes, că cei bătrâni din Partid

nu au fost deacord cu acest lucru, pentrucă este fără urmări practice pentru poliție și cei la care sunt adresate ar putea avea neplăceri din partea poliției, dacă ar fi descoperite și citite. Lucrul nu mai putea fi reparat, deoarece expedierea lor se făcuse.

S'a dovedit în urmă că bătăiașii din Partid au avut dreptate. Ideea mea de a trimete aceste felicitări, idee copilărească, pripită și necugetată, a avut într'adevăr urmări neplăcute pentru unii din cei cari le primiseră. Cunosc numai cazul din plasa Obergani jud. Dâmbovița, unde unii din cei cari primiseră aceste felicitări au fost arestați de legionari și chiar bătuți. Cei arestați de poliția legionară din cauza primirii acestor felicitări, după câteva zile au fost eliberați. Deasemenea, din cauza acestor felicitări era să fie arestat și Ion Gh. Lemnaru ca unul care era cunoscut ca șeful partidului țărănist-radical pentru județul Dâmbovița, poliția legionară crezând că aceste felicitări au fost trimise de partidul țărănist-radical, respectiv de Ion Gh. Lemnaru. Poliția legionară a venit să-l caute pe Ion Gh. Lemnaru acasă, să-l aresteze, acesta reușind să scape și a stat fugit până după rebeliunea legionară, la Nicolae Iorgescu.

Un timp nu l-am mai văzut pe Stere Nicifor. Către luna Februarie am reluat legătura cu el. El mi-a transmis ziua și locul, unde îl voi vedea, prin fratele său care era funcționar la Min. Ec. Naționale. Cu această ocazie Stere Nicifor mi a cerut să adun material documentar din ziare, reviste, cărți, telegrame externe, emisiuni de radio, privind toate sectoarele: economic, politic, social, militar, atât din țară cât și din străinătate, și că acest material trebue triat și adus la cunoștința cât mai multor persoane, pentruca masele să fie bine informate asupra stărilor de lucruri și să aibă o viziune cât mai justă asupra desfășurării evenimentelor. O parte din acest material cu el primeam dela redacția ziarului „Timpul" prin Ștefan Roll și George Ioanovescu. Deasemenea aceștia îmi dădeau mie, din când în când, și ceva bani pentru Partid. Această a constituit munca mea principală de partid aproape tot timpul anului 1941, cât timp am avut legătură cu Stere Nicifor.

Deasemenea, în timpul anului 1941, când aveam legătură cu Stere, acesta mi-a dat de două sau de trei ori, în număr amănunt din „Scânteia", pe care le-am distribuit.

La un moment dat Stere mi-a cerut să i fac rost de o casă unde să se întâlnească, el nemaiavând nicio posibilitate. I-am găsit o casă pe strada Lanteluoni la niște muncitori dela Malaxa, Ioanida Florica și Dumitru Dumitru. Aceștia erau dela mine din sat și lucrau la Malaxa. Aici m-am întâlnit cu Stere de câteva ori, el utilizând această casă de mai multe ori. În întâlnirile pe care le aveam cu Stere, îi dădeam acestuia și banii pe care reușeam să i strâng între timp. Legătura cu Stere a durat până la 1 Sept. 1941, când eu am primit ordin de mobilizare pe front. Cum eu trebuia să mă prezint la unitatea militară în timp de 24 ore dela primirea telegramei, n-am avut posibilitate să-l văd pe Stere, să-l înștiințez că plec și să i predau munca. Deaceea am fost la Sasa Sidorovici acasă, de față era și Levente Mihail, i-am spus că trebue să plec pe front și că o rog să comunice acest lucru Partidului. Deasemenea i-am spus că îl poate folosi pe Popescu Ștefan pentru a încasa anumiți bani pentru Partid. Eu încasam cu oarecare regularitate, pentru Partid bani dela: Ștefan Roll, Gheorghe Nescovescu, Ștefan Popescu, Ioana Andreescu, logodnica lui Mircea Mureșanu, Frantea Ion.

Mă-am reîntors de pe front la sfârșitul lunii Noembrie 1941. La reîntoarcere am revăzut-o pe Sasa Sidorovici fiind la ea acasă și am rugat-o să comunice Partidului că m-am reîntors. Aceasta era în a doua jumătate a lunii Decembrie 1941. În cursul lunii Ianuarie 1942 am fost căutat acasă de Stere Nicifor și așa am reluat legătura cu Partidul. Am menținut legătura cu Stere Nicifor până către sfârșitul lunii Mai 1942. În această perioadă Stere Nicifor mi-a dat două rezoluții ale comitetului central al P.C.R. din primăvara internă și externă, rugându-mă să le bat la mașină în mai multe exemplare și să le împart la cunoscuți, pentru a lua cunoștință de ele. Acest lucru l-am făcut. Aceste rezoluții au fost copiate mai întâi cu

mână, deoarece exemplarul dat de Stere trebuia să-l restituie imediat, având nevoie de el. Cele două rezoluții ale Comitetului Central au fost scrise în mai multe exemplare la mașina de scris de soția lui Dănescu Corneliu, la dânsa acasă, pe str. Dionisie Lupu, cu o mașină de scris luată dela Institut. Astfel de muncă politică în cursul anului 1942 nu am făcut. La începutul lunii Mai 1942 am primit un bilețel prin Popescu Ștefan prin care mi se aducea la cunoștință că pentru acte de indisciplină sunt pentru un moment suspendat din Partid. Din acel moment zi până acum n'am mai avut nicicum fel de legătură organizatorică cu Partidul.

C. G. Bârlad 21-10 949.

84
199

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, declar prin prezenta că nu am avut legătură cu nici-o organizaţie care se ocupa cu trecerile peste graniţă şi n'am discutat aceste lucruri niciodată cu LOSNIOV EUGEN.

In cazul când mi se va dovedi contrariul, înţeleg să trag toate consecinţele.

ss.C.G.PAVEL

24.X.1949

C.N.S.A.S.

85 446

85

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Bazil declar prin prezenta că nu am avut legătură cu nicio organizație care să treacă peste granițe și n'am știut de aceste lucruri nici odată cu Iosif Engel. În cazul când mi se va face dovada contrarul, pot fi trag toate consecințele.

24-10-949. C. Gh Bazil

86

99

Informații despre Losmiu Englu.

1/ L'am cunoscut în cadrul Serviciului Social, în anul 1939, la școala dela Pietriș, unde Losmiu Englu era comandant și era însărcinat cu programele de educație fizică.

2/ Am avut legături de prietenie. Ne vedeam mereu și discutam diferite probleme.

3/ Nu cunosc nicio fel de activitate politică a lui Losmiu Englu. Prin anul 1941 am primit dela Losmiu Englu cere bani pentru Partid. După 23 Aug. 1944 știu că era înscris în P.C.R., dar în ce a constat munca sa politică, asta nu o cunosc.

4/ Lucrări de teorie multe și simple în cursul nostru. Este foarte apreciat în ce privește pregătirea sa profesională. Pe lângă cunoștințele tehnice, caracteristice profesiei sale, este unul care se bucură de respectul celor ce au avut cu educație fizică și ale sale de educație fizică constituie o desfătare pentru cei care participă la ele.

5/ În cât timpul Serviciului Social a fost interdus în grupul oamenilor de stânga, unde a rămas tot timpul. În toate discuțiile noastre, înainte și după 23 Aug. 1944 a fost cunoscut prin atitudinea sa net antifascistă, antilegionară și prin convingeri de stânga. Nu l-am văzut și nu l-am auzit vreodată oscilând dela aceste poziții.

6/. Nu știu ce misiuni a avut de îndeplinit, nici înainte și nici după 23 Aug. 1944.

7/ Nu cunosc nicio misiune care i s'a dat și pe care a refuzat-o îndeplinească.

8/ Cei mai apropiați prieteni ai lui sunt: C.G. Pavel și Bela Nicolae.

C.G. Orașul 23-10-949.

Informații despre Ratiu Aurel.

87 ~~188~~

1) L'am cunoscut în anul 1939 la Serviciul Social, la școala sala Sagalos. Nu-mi reamintesc cine mi l-a recomandat. Încă dela început a fost introdus în grupul oamenilor de stânga.

2) Tot timpul am avut cu Ratiu Aurel legături de prietenie. Aceste legături s'au desvoltat și întărit mai ales din anul 1941, luna decembrie, când m'am întors dela armată și l-am găsit pe Ratiu Aurel funcționar la Institutul Central de Statistică.

3) Nu cunosc activitatea politică a lui Ratiu Aurel nici înainte nici după 23 Aug 944, întrucât eu n'am avut niciodată legături organizatorice cu dânsul. Știu că înainte de a pleca în Ucraina, adică înainte de Iulie 1942, Ratiu Aurel dădea deseori bani pentru cei dela lagăre și închisori. De câteva ori mi-a dat și mie. În timpul recensământului din Ucraina știu că a avut legătură cu Locotenent Mihail și că primea dela acesta dispoziții ce să facă.

În perioada lui 23 Aug. 944 știu că a lucrat cu Petre Nicolae, că a fost prin provincie cu mașina, dar ce anume a lucrat și cu cine a avut legătură, aceasta nu o știu. Știu deasemenea că a lucrat un timp la „Uniunea Patrioților" cu Locotenent Mihail. După 23 Aug. 1944 a fost tot timpul nedespărțit de Locotenent Mihail, era prietenul lui intim.

4) Petre Nicolae îmi spunea deseori că Ratiu Aurel lucrează cu Locotenent, că dovedește foarte multă prisosință în muncă, că s'a făcut un ordonanț și că face eforturi pentru a căpăta o documentare de stânga cât mai deplină.

5. Atât înainte cât și după 23 Aug. 944 a avut o atitudine ostilă față de antihitleriști și antilegionari și a menținut tot timpul legătura cu oameni de stânga.

6. Nu știu ce misiuni a avut de îndeplinit

7. N'am auzit de nici o misiune care i s'a dat și pe care ar fi refuzat s'o îndeplinească.

8. Prietenii mei apropiați: Locotenent Mihail, Petre Nicolae. Popescu Ștefan, Maca Vasile, Pascu Gh. Gustenița.

C. G. Oancea 23-10-949.

Informații despre Petru Iuculae

88 24 191

1. L'am cunoscut pe Petru Iuculae în cadrul Școlii Speciale de la școala de la Pietriș. Dormeam alături, eu, Petru și Miron Constantinescu. În timpul unei discuții despre Blaga, Petru s'a remarcat prin felul cum punea problema privind filosofia lui Blaga. Am constatat că aveam puncte de vedere comune asupra filosofiei lui Blaga și de atunci ne-am împrietenit și am rămas prieteni.

2/ Tot timpul am avut legături de perfectă prietenie. Discutam împreună diferite probleme. De multe ori Petru Iuculae mi-a dat bani pentru cei de la lagăre și închisori.

3/ Până la 23 Aug. 944 n'am cunoștință de o activitate politică organizată a lui Petru. În timpul lui 23 Aug. 944 știu că a lucrat ceva, dar precis nu știu ce, eu n'am fost în București. Știu că mi-a scris pe cineva că a lucrat în Lucrețiu Pătrășcanu, Petru Silber, Gheorghiu Anton și Petru Anton. Știu deasemenea că în timpul alegerilor din 1946 a fost în jud. Arad. Știu forte, ca membru al P.C.R.-ului, din organizația de bază din cadrul Institutului Central de Statistică. Nu am nicio idee cum își ducea munca politică și în ce a constat aceasta. Am aflat că într-o parte frunte regulat la ședințele care se țineau la Institut și deasemenea într-o parte la discuțiile care aveau loc.

4/ De la el și de alții am aflat că era un intim al lui Lucrețiu Pătrășcanu și că se ducea frunte des la acesta. Deasemenea îl știu, odată când în când, pe Petru Silber, cu care deasemenea era prieten.

5/ Atât înainte cât și după 23 Aug 944, atât în discuții cât și în fapte, s'a manifestat ca un om cu convingeri bolșevizate de stânga și ca un adversar al mișcărilor de dreapta. Niciodată n'am putut constata cea mai mică oscilație la Petru după aceste poziții de stânga.

6/ Nu știu ce misiuni a avut de îndeplinit în timpul cât făcea parte din P.C.R.

7/ Nu cunosc nicio misiune care i s'a dat și pe care a refuzat sau s'a codit să o îndeplinească.

8/ Prieteni mai apropiați: Gheorghiu Anton, Lucrețiu Pătrășcanu, C. G. Danel, Petru Anton, Levental Mihail, Petru Silber, Bibi Levin, Stoianovici Tudor.

C. G. Danel 23-10-949.

Informații despre Gologeanu Anton.

89

1/ L'am cunoscut dela Facultate, unde era asistent universitar. Mai târziu, în 1939, la Serviciul Social, unde a venit și ne-a ținut câteva lecții de sociologie. Aici, la cercul dela Pietriș, am discutat de câteva ori cu dânsul diferite probleme, mai ales chestia țărănească.

Din primele discuții, pe marginea acestei probleme, Gologeanu Anton s'a remarcat ca un om cu vederi de stânga.

2/ La început eram simpli cunoscuți, mai târziu în cadrul Institutului Central de Statistică, după ce ne-am cunoscut mai bine, ne-am mai împrietenit. Gologeanu Anton era Directorul Oficiului de studii, iar eu funcționar în cadrul acestui Oficiu. După ce Gologeanu Anton a primit delegația de Director general, eu am plecat cu conducerea Oficiului de studii.

3/ N'am cunoștință de nici un fel de activitate politică a lui Gologeanu Anton. Știu că simpatiza cu grupul de stânga din Institut și că odată-ori avea ocazie ajuta cu ce i stă în putință oamenii cari făceau parte din acest grup. În jurul datei de 23 Aug. știu că a lucrat cevа cu R. Dănișescu, Petre Nicolae, Petru Silberg, Zaharia Anton, dar precis nu știu ce. Deasemenea în timpul procesului Rădescu a dat un sprijin remarcabil: a dat bani, (100.000 sute mii lei), a alcătuit liste de muncitori, a ținut intervenții ca oamenii arestați să nu fie bătuți, a luat contact cu Av. Petre Pandrea, iar după proces a trimes alimente celor arestați.

4/ Oamenii au o părere excepțional de bună despre Gologeanu Anton, ca om de carte, cu pricepere, cu gust de muncă, toate grefate pe o modestie și o prietenie rare la extrem.

5/ Înainte și după 23 Aug 944, Gologeanu Anton s'a remarcat ca un om cu convingeri de stânga, dispărându-i necesarele bătăi și pripite.

6/ Nu știm ce misiuni politice a avut de îndeplinit.

7/ Nu cunoaștem nici o sarcină care i s'a dat și a refuzat s'o îndeplinească sau s'a eschivat dela aceasta.

8/ Pe cât mai apropiați: Petre Nicolae, Ștefan Birzea, Bucur Schiopu, Pavel Gh. Constantin, Petre Gheorghe.

C.G. Jurel 23-10-949.

Informații despre Levente Mihail. 90

1/ L'am cunoscut prin anii 1936-1937 în cadrul tineretului național țărănesc în perioada Frontului Popular, prin Mircea Brătucu, dacă nu mă înșel.

2/ Lucram împreună, el în cadrul tineretului național țărănesc, eu în cel țărănist-Radical, pentru înțelegerea fronturilor democrate. Am menținut cu dânsul legături oarecum de prietenie în perioada 1940-1941 în timpul ce eu eram funcționar la Min. Ec. Naționale, iar dânsul la Oficiul Central al Licitațiilor din Min. de Finanțe. Aceste legături au devenit mai strânse în perioada când eram amândoi funcționari la Institutul Central de Statistică. Legături organizatorice de partid n'am avut niciodată cu dânsul.

3/ Nu știu în ce a constat activitatea politică a lui Levente Mihail, el având legătură cu Partidul.

4/ Aflam aderesuri dela oamenii de stânga aprecieri foarte bune în ce privește activitatea lui Levente, priceperea lui în muncă și spiritul său de sacrificiu. Unii dintre oameni făceau remarca asupra lui Levente că este prea personal, nu este maleabil, că este autoritar și că nu știe să creeze prietenii. Aceștia contribuia la faptul de a se face un fel de gol în jurul său. Nu lipsea nici aprecierea că este cam ambițios.

5/ Atât înainte cât și după 23 Aug. a avut o atitudine net pe linia Partidului și n'am auzit niciun comentariu dela oameni că Levente Mihail ar avea un alt punct de vedere decât cel al Partidului.

6/ Nu știu ce misiuni a îndeplinit și cum și-a dus la bun sfârșit încărcările ce a primit.

7/ N'am auzit de nicio misiune care i-o'a dat și ar fi refuzat sau s'ar fi eschivat să n'o îndeplinească.

8/ Prietenii mai apropiați: Radu Autu și Florescu Tudor.

C. G. Dâmb 23-10-949.

Informații despre Strănovici Tudor. 91 ~~101~~

1/ L'am cunoscut în cadrul Institutului Central de Statistică, cu ocazia Recensământului din Aprilie 1941. El, împreună cu Iulian Cornelius și Mircea Tiriung, se ocupa cu partea propagandistică a Recensământului.

2/ Am avut cu dânsul simple legături colegiale de birou.

3/ Nu știu ce activitate politică a desfășurat, eu neavând nici un fel de legătură organizatorică cu dânsul. Era cunoscut ca un om de stânga și se manifesta în discuții ca atare.

4/ Oamenii îl apreciau în bine pentru prietenia și dărnicia în muncă. După 23 Aug. 1944 am aflat dela Biji Mircea că și Strănovici Tudor a fost arestat ca unele lucruri ale Legiunea Generală le-a aflat dela el. Era, deasemeni, discuție, între el și Mircea Biji, pe această temă. I se reproșează că este cam rece și relațiile cu oamenii, că este dezfaut, oarecum pedant și invidios.

5/ Atât înainte, cât și după 23 Aug a avut o atitudine net de stânga și pe această temă n'am auzit niciun comentariu contrariu.

6/ După 23 Aug 1944 până la jumătatea anului 1947 a făcut parte în subcomitetul din comitetul sindicatului dela Institut. Ce alte misiuni a avut de îndeplinit nu știu.

7/ N'am auzit de nicio misiune care i s'a dat și a refuzat s'o îndeplinească.

8/ Prieteni mai apropiați: Ciurte Mihail, Rațiu Aurel, Beteș Nicolae.

C.C. Dacul 23-10-949.

Informații despre Biji Mircea. 92

1/ L'am cunoscut în cadrul Institutului Central de Statistică în anul 1941, luna decembrie, după ce reformatul au venit dela armată. Lucram împreună la Oficiul de studii.

2/. Am avut cu Mircea Biji simple legături colegiale în cadrul serviciului.

3/ Nu știu ce activitate politică a desfășurat Mircea Biji înainte și nici după 23 Aug. 1944. Era cunoscut ca un om de stânga. Eu am discutat cu dânsul foarte rar.

4/ Se știa despre dânsul că avea o activitate politică de stânga foarte bogată pe vremea când era la Cluj. În cercul său de prieteni era socotit ca cel mai pregătit și cel mai priceput în discuție.

5/ Atât înainte cât și după 23 Aug. atitudinea sa a fost net de stânga și pe linia fixată de Partid. N'am constatat nicio oscilare pe această temă. Își recunoștea greșelile pe care le-a făcut în timpul cât a fost arestat și hotărît' să facă orice muncă politică pentru a se reabilita.

6/ Nu știu ce misiuni a îndeplinit

7/ Nu cunosc nicio misiune care i s'a dat și pe care a refuzat s'o îndeplinească.

8/ Prietenii mai apropiați: Bucur Ștefan, Oancea Ion, Beteș Nicolae, Gologlatiș Anton.

C. Gorunul 23-10-949.

93/106

Informații despre Naca Vasile.

1/ L'am cunoscut în cadrul Institutului Central de Statistică, la început la Oficiul de studii, iar el la Secția Demografică. L'am inițiat și l-am cunoscut în primăvara anului 1942 la echipa de volley a Institutului.

2/ Am avut cu dânsul simple legături colegiale de birou.

3/ Nu cunosc nici un fel de activitate politică pe care s'o fi desfășurat-o Naca Vasile.

4/ Știu dela alții că era un om cu convingeri democrate și că începând din 1944 era tot timpul cu Ratiu Antoniu și că au lucrat împreună la „Uniunea Patrioților".

5/ Înainte de 23 Aug 1944 știu că era un democrat, un antihitlerist și antilegionar, iar după 23 Aug am aflat că s'a înscris în Partid și că lucra împreună cu Ratiu sub directivele lui Levente Mihail. După 23 Aug Naca Vasile a plecat din Institut, așa că nu îl vedeam foarte rar.

6/ Nu știu ce misiuni a avut de îndeplinit.

7/ N'am aflat de nici o misiune care i s'ar fi dat și ar fi refuzat s'o îndeplinească.

8/ Prieteni mai apropiați: Ratiu Antoniu, Storian Nicu Tudor, Petre Nicolae, Levente Mihail.

C.G. Oancea 23-10-949.

94

Informații despre Bucur Scliogu.

1/ L'am cunoscut în cadrul Institutului Central de Statistică în anul 1941, luna Decembrie, după ce ordonanțatul am venit dela armată. Lucram împreună la Oficiul de Studii, mai târziu Bucur Scliogu a trecut la Secția Economică, unde lucra cu Roman Moldovanu.

2/ Am avut cu Bucur Scliogu simple legături colegiale în cadrul Institutului.

3/ Nu știu ce activitate politică a desfășurat Bucur Scliogu nici înainte, nici după 23 Aug 1944. Era cunoscut ca un om cu convingeri de stânga, că avea foarte mulți prieteni la național țărăniști și că tot timpul era în contact cu ei. Eu am discutat cu el doar foarte rar, iar după 23 Aug, niciodată.

4/. Le știu despre Bucur Scliogu că a avut tot timpul convingeri de stânga, dar că nu a desfășurat niciodată vreo activitate, găsind întotdeauna motive pentru a se sustrage oricărei obligații.

5/ Înainte de 23 Aug 944 știu că avea o atitudine de stânga, că era un antifascist și antilegionar și nu se ferea să-și manifeste aceste convingeri.

6/ Nu știu ce misiuni a îndeplinit.

7/ Nu cunosc nicio misiune care i s'a dat și pe care a refuzat s'o îndeplinească.

8/ Prieteni mai apropiați: Bijii Mircea, Barbu Zevedei, Dinu Roman, Dancea Zoe, Gheorghiu Anton, Roman Moldovanu.

C. G. Timiș 23-10-949.

95 / 108

Informații despre Belu Silber.

1/ Îl cunoaștem din vedere de prin anul 1937-1938 dela redacția revistei „Viața Românească". Personal l-am cunoscut, prin Petre Nicolae, la Belu Silber acasă, cred în anul 1946.

2/ N'am avut cu Belu Silber niciun fel de legătură. Simple cunoștințe.

3/ Nu cunosc activitatea politică desfășurată de Belu Silber, nici înainte, nici după 23 Aug 1944.

4/ Știu dela Petre Nicolae că în timpul lui 23 Aug 1944, Belu Silber a lucrat foarte mult, că este un om foarte priceput și că este foarte descurcăret. Tot Petre mi-a spus că Belu Silber are o pregătire marxistă remarcabilă și că este o plăcere să discuți cu Dânsul.

5/ Nu știu ce atitudine a avut înainte și după 23 Aug. 1944.

6/ Nu știu ce misiuni a îndeplinit.

7/ Nu știu ce misiuni a refuzat să îndeplinească și nici n'am auzit dela alții să fi refuzat vreo însărcinare care i s'ar fi dat.

8/ Prieteni mai apropiați: Lucrețiu Pătrășcanu și Petre Nicolae.

C. C. Dănuț 23-10-949.

Informații despre Popescu Ștefan. 96 109

1/ L'am cunoscut prin anii 1936-1937 prin Mircea Tiriung în timpul când Popescu Ștefan era bibliotecar la Facultatea de Litere.

2/ Prin anii 1937-1938 participam împreună la diferite discuții în cadrul unui cerc literar al revistei „Cadrun" pe care o conducea Popescu Ștefan. La începutul lui Septembrie 1941 l-am făcut legătura cu Sașa Sidorovici, eu fiind obligat să plec pe front, urmând ca Popescu Ștefan să strângă acei bani pentru Partid și să i-i verse lui Sașa Sidorovici. Fiind împreună funcționari la Institutul Central de Statistică, am menținut tot timpul raporturi de prietenie.

3/. În cadrul cercului literar al revistei „Cadrun" știu că Popescu Ștefan avea legături cu Partidul prin Mircea Constantinescu. După Septembrie 1941 știu că activitatea politică a lui Popescu Ștefan consta din a strânge bani pentru Partid și aceasta muncă a avut-o și în timpul pecetluirii din Ucraina, în timp ce avea legătură cu Locotenent Mihail.

Ulterior am aflat că în jurul lui 23 Aug. 1944 Popescu Ștefan a avut legătură cu Partidul și a avut sarcina de a scoate primele numere din „Romania Liberă" la tipografia Institutului din str. Latină. După 23 Aug 1944 a făcut parte din Comitetul Sindicatului dela Institut, ocupându-se cu resortul cultural, iar un timp a îndeplinit funcția de președinte al sindicatului.

4/ Știu dela Mircea Constantinescu că în timp ce Popescu Ștefan scotea revista „Cadrun" a fost chemat la Poliție și i s'a cerut să întrerupă scoaterea revistei, ceeace Popescu Ștefan a și făcut. Era acuzat de Poliție că prin scoaterea acestei reviste dă posibilitate unor oameni de stânga să se strângă și să ducă o activitate politică.

5/ Atât înainte cât și după 23 Aug 1944 Popescu Ștefan a avut o atitudine hotărâtă de stânga și în tot ce discuta și în tot ce făcea se manifesta aceasta. Știu că făcea parte din organizația de bază a Partidului în cadrul Institutului și că lua parte la ședințe cu oarecare regularitate.

6/ Nu știu ce misiuni a avut de îndeplinit.

7/ Nu cunosc și nici dela alții n'am aflat, să fi primit vreo însărcinare și să fi refuzat s'o îndeplinească.

8/ Prieteni mai apropiați: Ralin Petre, Stoianovici Tudor, Locotenent Mihail, Betea Nicolae, Bîzîi Mircea, Pavel Gh. Constantin.

C.S. Iunie 23-10-949.

97

147

Declarație

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel, declar prin prezenta că nu am discutat niciodată cu Losiov Eugen proiectul unei plecări în străinătate și nici nu i-am propus acest lucru vreodată. În cazul când mi se va dovedi contrariul înțeleg să suport consecințele.

D E C L A R A Ț I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH. PAVEL, declar prin prezenta că nu am discutat niciodată cu LOSIOV EUGEN proiectul unei plecări în străinătate și nici nu i-am propus acest lucru vreodată. În cazul când mi se va dovedi contrariul înțeleg să suport consecințele.

ss.C.G.PAVEL

24.X.1949

98

178

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Gavrel, declar prin prezenta că nu am discutat niciodată cu Ion Zaharia Evghen proiectul unei plecări în străinătate și nici nu i-am propus acest lucru vreodată. În caz când mi se va dovedi contrariul cunosc legea și urmările consecințele.

24-10-949.

C. G. Gavrel

99

Declarație.

În vara anului 1947, într'una din vizitele lui Losnițeanu Eugen la mine, la Institut, i-am spus acestuia că este posibil ca un timp să nu ne mai vedem, întrucât eu am urma să plec în străinătate, în Franța, și că plecarea ar urma să aibă loc în cursul lunilor August-Septembrie. L-am informat că prin grija lui Golopenția și a lui Pătrășcanu, Institutul Francez printre bursele acordate studenților Români, a acordat și patru burse pentru Institutul Central de Statistică. Aceste burse au fost acordate pentru: Beteu Nicolae, Ratiu Petru, Popescu Ștefan și subsemnatul. Eu și cu Beteu trebuia să ne specializăm în probleme de conjunctură economică și să vedem în acelaș timp cum este organizat și cum lucrează „Institutul de cercetare a opiniei publice" din Franța, pentru a pune bazele unui asemenea Institut și în România, în cadrul Institutului Central de Statistică. Ratiu Petru și Popescu Ștefan urmau să se informeze și să se specializeze în problemele de circulație a bunurilor, precum și în partea propagandistică care ajută la circulația acestor bunuri. I-am spus lui Losnițeanu Eugen că întârzierile foarte multe privitoare cu eliberarea actelor, cât se cer foarte multe, că bursa acordată este pe timp de șase luni și că este foarte mică, față de cheltuelile din Franța. Acestea au fost discuțiile mele cu Losnițeanu Eugen pe marginea unei eventuale plecări în străinătate.

N'am discutat niciodată cu Losnițeanu Eugen despre eventualitatea unei fugi cu un avion „Târș" pilotat de Ilie Heurlescu și nici despre vreo organizație „Trust" care s'ar ocupa cu asemenea plecări.

C. G. Ionescu

25-10-949.

Declarație

100 454 134

În toamna anului 1944, prin luna Noiembrie - Decembrie, a venit la mine Lăzniru Eugen și m'a întrebat cum să facă să fie înscris în P.C.R., rugându-mă în același timp să-l recomand eu pentru a se înscrie, ca unul care îl cunoșteam. I-am spus că cel mai bun lucru este să se contacte cu organizația de Partid dela Asigurările Sociale, unde își avea serviciul sau cu cea din cartierul Tei și să-și facă înscrierea acolo, iar în ce privește recomandarea în Partid eu nu i-o pot da, deoarece am această cădere, fiind suspendat din Partid. În primăvara anului 1945, când l-am revăzut pe Lăzniru Eugen, mi-a spus că atât el cât și soția sa s'au înscris la P.S.D. și că în ședința funcționarilor dela Asigurările Sociale sunt înscriși la P.S.D. și că șefii lui ierarhici l-au cerut să facă acest lucru. La câteva luni după aceasta, Lăzniru Eugen a venit la mine la Institut și mi-a spus că pleacă din organizația P.C.R. din cartierul Tei a venit cu dânsul și i-a cerut să se înscrie în Partid și că el a ajuns să spună că este deja înscris. Atunci i s'a cerut lui Lăzniru Eugen să facă dovada acestui lucru, pentru a se face intervențiile necesare la Partid pentru a fi transferat și încadrat în organizația din cartierul Tei, unde locuia și unde își avea și serviciul. Lăzniru Eugen mi-a spus că nu știe ce să facă și cum s'o scoată la capăt în fața acestei noui situații și m'a întrebat dacă nu se poate aranja să se înscrie în organizația de Partid dela Institut fără să prezinte o dovadă în acest sens. I-am spus că acest lucru este o imposibilitate și l-am sfătuit să ia imediat legătura cu organizația din cartier și să-și perfecteze înscrierea în Partid. La câtva timp după aceasta, Lăzniru Eugen a trecut pela mine, la Institut, și printre alte lucruri mi-a spus că s'a aranjat și cu înscrierea lui în Partid și că deacum încolo el și soția fac parte din P.C.R. Mi-a spus că deacum încolo nu va mai putea trece prea des pela mine că este foarte ocupat, atât el și soția, cu munca dela prelucrări, cu numeroasele ședințe la care trebuie să ia parte, fie în cartier, fie la Asigurările Sociale, fie la Sfatul R.P.R.U.S. din cartier.

Din anul 1945, până în vara anului 1947, l-am văzut pe Lăzniru Eugen cred că de vreo 2-3 ori. Pela jumătatea verii anului 1947 a venit la mine la Institut soția lui Lăzniru Eugen și mi-a rugat să trec neapărat pela dânșii, că este certată cu Lăzniru de câteva luni, că Lăzniru vine foarte târziu acasă, că aseară a venit beat, că se ceartă foarte des, că Lăzniru se plimbă cu fete prin oraș, că cheltuește banii și că este hotărât să divorțeze de dânsa. Soția lui Lăzniru a plâns și mi-a spus că dacă n'ar avea fetița și pe

luna lunea în cap. Am fost la ei într-o seară și am reușit să îi îmbrobodesc. O duceam foarte prost cu mâncarea, îmbrăcămintea și aveam și o mulțime de datorii. Deodată Losnic Eugen mi a rugat, dacă Losnic mai vine pela mine, să nu-l refuz prea mult și mai ales să nu ne mai încurcăm pela vreo bodegă. I-am promis aceste lucruri. Începând din vara anului 1947, până în primăvara anului 1948, Losnic Eugen trecea destul de des pela mine, după ce își termina orele pe care le avea la liceul Nichi Titeanul, trecea pela mine la birou și plecam împreună către casă.

În această perioadă am discutat cu Losnic Eugen diferite probleme ca: problema stabilizării, problema alimentării, epurările de funcționari, munca pe care el o depune la proveditoriu și greutățile pe care le întâmpină.

I-am spus că nu se poate face nimic împotriva inflației monetare decât printr-o stabilizare monetară imediată, că este nevoie de reforme imediate și radicale, că situația în care am ajuns se datorește în parte colaborării Partidului cu grupul Tătărescu, care ocupă sectoarele principale din viața economică a țării, că oamenii lui Tătărescu nu fac altceva decât să saboteze măsurile pe care le ia guvernul, că nu se poate merge înainte pe o colaborare cinstită cu acest grup și că după mine este o greșală să se continue cu această colaborare, că grupul Tătărescu nu este decât calul troian în guvern, mai ales că acest grup nu reprezintă nici o forță politică și că acest grup este format din niște afaceriști murdari cunoscuți de toată lumea ca: Bejan și Nicolau de la Economia Națională, Iosif de la Banca Națională. I-am spus lui Losnic că, după mine, greșala s'a făcut chiar din anul 1945, când s'a pornit la drum cu acest grup, știut fiind că Tătărescu nu se bucura de nici un fel de prețuire în masă și că Tătărescu a fost tot timpul secretul cu farsor politic.

În problema alimentării îi spuneam că greutățile de aprovizionare se datoresc neîncrederii țăranilor în banii din circulație, că țăranii preferă să își dea produsele pe schimb, că articolele de care țăranii au nevoie lipsesc sau se găsesc foarte rar și la prețuri foarte mari, că este o prăpastie între prețurile produselor agricole și cele industriale, că produsele agricole până ajung la consumator trec prin zece mâini, că raționalizarea unele produse i'a dat rezultate, întrucât a dat posibilitate celor cari dispuneau de bani să cumpere aceste produse și să facă depozite serioase, că, după mine, este necesar să se pună accentul pe organizarea și dezvoltarea industriilor de care viața și bunăstarea țăranilor este legată, ca: industria prelucrării, industria textilă, fabricile de ciment, fabricile de cherestea, etc. Socoteam că morile sectoare trebuesc lăsate comerțului liber și că zarzavaturile cu aceste trebuesc făcute cât mai multe centre de cooperative de unde

Țării să-și formeze cadrele necesare. 101 132

În problema epurărilor de funcționari apreciam că s'au luat unele măsuri pripite care au contribuit, în parte, la desorganizarea serviciilor, că s'au îndepărtat multe elemente capabile care puteau fi apropiate și încadrate în muncă, că era necesar întâi să se formeze cadrele necesare și apoi treptat, treptat, să fie înlocuite elementele care nu corespundeau, care erau cunoscute ca necinstite și care aveau o mentalitate fascistă.

Dessemnea am afirmat că s'a făcut o greșală că s'a dat posibilitate la o serie de elemente cunoscute ca fasciste și legionare să facă parte din P.C.R. și că acest lucru a contribuit să îndepărteze de Partid multe elemente cinstite, muncitoare, din rândul funcționarilor.

Loșnicov Eugen îmi spunea de greutățile pe care le întâmpină în muncă la preventoriu, că i se cer foarte multe lucruri, că nu știe cum să se mai descurce, având pe cap administrarea preventoriului, programele de educație fizică, orele la liceu, că s'a plâns deseori de aceste greutăți la Casa Asigurărilor Sociale și că acolo nu găsește nici o înțelegere, că s'a pus problema înlocuirii sale și a soției dela conducerea preventoriului, că cei „cari îl lucrează" sunt niște elemente neîmpăcate și oportuniste. I-am spus că cel mai bun lucru este să discute greutățile sale în muncă la organizația de bază din care face parte și dessemnea l-am sfătuit să aducă și la cunoștința lui Miron Constantinescu aceste lucruri, întrucât fusese chemat de Miron Constantinescu să organizeze programele de educație fizică la unul din șantierele naționale.

Cam aceștia erau natura discuțiilor mele cu Loșnicov Eugen.

C. G. Bunea 25-10-949.

102 ~~189~~

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Prin grija lui PATRASCANU şi GOLOPENTIA în timpul cât au fost la Paris, Institutul Central de Statistică a căpătat patru burse pentru studii în Franţa. Aceste burse urmau să fie aprobate de Comisia din România, formată din membrii dela Institutul Francez şi dela Min.Educaţiei Naţionale. Această comisie, în şedinţele pe care le-a ţinut şi în urma intervenţiilor făcute a acordat aceste burse astfel:

BETEA NICOLAE, RATIU ANTON, POPESCU STEFAN şi subsemnatul. Eu şi cu BETEA NICULAE trebuia să ne ocupăm de probleme de conjunctură economică şi să vedem în acelaş timp cum este organizat şi cum lucrează " Institutul de cercetare a opiniei publice pentru a pune bazele unui asemenea Institut şi în România în cadrul Institutului Central de Statistică.

RATIU ANTON şi POPESCU STEFAN urmau să se ocupe de problema circulaţiei bunurilor, precum şi de partea propagandistică - care sta la baza acestei circulaţii. Imediat după ce am fost înştiinţaţi de Institutul Francez că ni s'au acordat aceste burse, am început să strângem actele necesare. Atât RATIU ANTON, cât şi POPESCU STEFAN îmi aduceau mie actele lor şi le alcătuiam dosarul fiecăruia. Discutam adeseori lucrurile de care aveam nevoe pentru plecare şi mai ales banii necesari. După ce am strâns actele necesare, înainte de a le trimite pentru a scoate paşapoartele, LUCRETIU PATRASCANU a adus la cunoştinţa Partidului aceste lucruri şi a cerut încuviinţarea de a pleca. Deasemenea GOLOPENTIA ANTON a vorbit în acelaş sens cu MIRON CONSTANTINESCU. Aceste intervenţii au fost fără rezultat practic, întrucât ni s'a comunicat că nu este timpul acum de asemenea studii şi în orice caz suntem mai de folos aici, în sectorul de lucru al fiecăruia.

Lucrurile au rămas în acest stadiu până acum. Niciodată n'am discutat cu RATIU ANTON eventualitatea plecării forţate cu un avion TARS. Discuţiile între noi erau cu ce vom face drumul până în Franţa. Eu eram pentru tren, întrucât costă mai ieftin, POPESCU STEFAN era pentru vapor pentru a vedea Sudul Franţei, iar RATIU ANTON era pentru avion.

Alte discuţii pe această temă n'au avut loc.

25.X.1949 ss.G.G.PAVEL

6 ex 103 151 134

Declarație.

Pe lîngă grija lui Pătrășcanu și Gologuțiu în timpul cât au fost la Paris, Institutul Central de Statistică a căpătat patru burse pentru studii în Franța. Aceste burse urmau să fie aprobate de comisia din România, formată din membrii dela Institutul Francez și dela Min. Educației Naționale. Această comisie, în ședințele pe care le-a ținut și în urma intervențiilor făcute a acordat aceste burse astfel: Petre Nicolae, Ratiu Petre, Popescu Ștefan și subsemnatul. Eu și cu Petre Nicolae Felicia să ne ocupăm de problema de conjunctură economică și să vedem în acelaș timp cum este organizat și cum lucrează Institutul de cercetare a opiniei publice pentru a putea baza pe acest asemenea Institut și în România în cadrul Institutului Central de Statistică. Ratiu Petre și Popescu Ștefan urmau să se ocupe de problema circulației bunurilor, precum și de partea propagandistică care stă la baza acestei circulații. Imediat după ce am fost înștiințați de Institutul Francez că ni s'au acordat aceste burse, am început să strângem actele necesare. Atât Ratiu Petre, cât și Popescu Ștefan îmi aduceau mie actele lor și le alcătuiam dosarul fiecăruia. Discutam adeseori lucrările de care aveam nevoie pentru plecare și mai ales banii necesari. După ce am strâns actele necesare, înainte de a le trimite pentru a scoate pașapoartele, Pătrășcanu a adus la cunoștința Partidului această hotărâre și a cerut încuviințarea de a pleca. Deasemenea Gologuțiu Petre a vorbit în acelaș sens cu Mihai Constantinescu. Aceste intervenții au fost fără rezultat practic, întrucât ni s'a comunicat că nu este timpul acum de asemenea studii și în orice caz putem mai de folos aici, în sectorul de lucru al fiecăruia.

Lucrurile au rămas în acest stadiu până acum. Niciodată n'am discutat cu Ratiu Petre eventualitatea plecării forțate cu un avion „Tarș". Discuțiile între noi erau cu ce vom face drumul până în Franța. Eu eram pentru tren, întrucât costa mai ieftin, Popescu Ștefan era pentru vapor pentru a vedea țărmul Franței, iar Ratiu Petre era pentru avion. Alte discuții pe această temă n'am avut loc. C. S. Dumitriu

25-10-949

104 ~~2~~

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

I-am cunoscut pe Maiorul GABRIELESCU în anul 1942 la Odesa cu ocazia recensământului din Ucraina. Eu am căpătat o maşină "Horch" dela o unitate militară de Transmisiuni, din care făcea parte şi GABRIELESCU pentru a mă transporta la Nicolaev. In timpul discuţiilor pe care le-am avut atunci cu GABRIELESCU, acesta arăta o atitudine net antigermană şi socotea războiul o nebunie. Din anul 1942 nu l-am maivăzut pe GABRIELESCU decât în anul 1947, către toamnă. Venea la Institut, unde auzise că sunt locuri vacante, să se intereseze pentru o vară a sa să vadă dacă nu poate intra la Institut ca funcţionară. In luna Noemvrie eu am fost plecat un timp la Pietroşeni pentru inventarierea întreprinderilor, iar la reântoarcere maiorul GABRIELESCU a venit pela mine şi mi-a spus că vara sa a intrat la Institut, dar că a fost repartizată cu serviciul la una din secţiile din Cotroceni, că îi vine foarte greu să se ducă acolo, fiind mult prea departe de casă şi având nevoe să schimbe mai multe tramvaie, M'a rugat pe mine să mă intereseze dacă nu se poate găsi o posibilitate să fie mutată la una din secţiile din Brezoianu. A rămas ca eu să mă interesez şi să vedem ce se poate face.

Deseori venea la mine în birou Dra FLORICA FARCASU, fost funcţionară la Institut, la secţia desen din cadrul Oficiului de Studii care fusese comprimată pentru economii bugetare. Dra FLORICA FARCASU primea din când în când de lucru cu bucata dela Institut, când la Secţia de desen era prea mult de lucru şi se angajeau funcţionari cu ora pentru a termina mai repede ceeace avea de făcut.

Deasemenea Dra FLORICA FARCASU venea la Institut să se intereseze de soarta Dsale şi să vadă dacă nu se poate să fie reprimită, mai ales că se făceau în acelaş timp angajări noui. Dra FLORICA FARCASU îmi spusese că o duce foarte greu, că are o mamă bolnavă şi o soră bolnavă de t.b.c. şi că este obligată, în afară de lucrul pe care-l primeşte dela Institut, să lucreze diferite broderii noaptea cu acul şi că se simte foarte obosită şi că şi dânsa este bolnavă.

La unele din vizitele Drei FLORICA FARCASU la subsemnatul a găsit la mine în birou şi pe maiorul GABRIELESCU, cu care subsemnatul i-am făcut cunoştinţă.

105 Bot

La discuţia greutăţilor vieţii şi fiecare îşi spunea necazul său, Dra FLORICA FARCASU a spus la un moment dat că dacă n'ar avea mamă şi soră bolnavă ar fi în stare să plece şi peste nouă mări, că îi pare rău că nu este liberă că i-au oferit nişte evrei la care dânsa lucrează să plece cu ei în străinătate. La aceste cuvinte, maiorul GABRIELESCU a spus că şi el ar fi dispus că plece oriunde, că a fost comprimat dela armată, că n'are nici-un serviciu şi nu întrevede nici-o posibilitate pentru a fi angajat undeva.

La aceste discuţii eu am spus în glumă; cel mai bun lucru este să vă schimbaţi rolurile; Dra FLORICA FARCASU are posibilitate să plece şi nu poate, iar maiorul GABRIELESCU este dispus să plece, dar n'are posibilitate. Acestea au fost discuţiile între mine, Dra FLORICA FARCASU şi maiorul GABRIELESCU. Intr'una din zile a trecut iarăşi maiorul GABRIELESCU pela mine să se intereseze de vara sa, cu care ocazie m'a rugat să trec pela dânsul pe acasă. La spusele mele că sunt foarte ocupat, mi-a spus că mă roagă foarte mult şi că ţine să mă întrebe anumite lucruri. Am fost într'o după amiază pela maiorul GABRIELESCU. Acesta m'a întrebat dacă o cunosc bine pe Dra FLORICA FARCASU şi dacă ştiu ce politică face.

I-am spus că o cunosc pe Dra FLORICA FARCASU dela Institut, că la Secţia de Desen unde lucra era cunoscută printre funcţionarele cele mai muncitoare, foarte conştiincioasă, foarte serioasă şi nu ştiu şi nici n'am auzit să fi făcut vre-odată politică.

La spusele mele maiorul GABRIELESCU a dat din cap şi mi-a spus: bine. La întrebarea mea de ce îmi cere aceste referinţe, mi-a spus că vrea să ştie precis ce fel de fată este FLORICA FARCASU şi că îl interesează aceste lucruri.

Discuţia între mine şi maiorul GABRIELESCU a durat cam 30-45 minute. Din ziua aceia nu l-am mai văzut pe maiorul GABRIELESCU.

ss.C.G.PAVEL

25.X.1949

5 ex

106

137

Declarație.

L'am cunoscut pe maiorul Gabrielescu în anul 1942 la Odesa cu ocazia recensământului din Ucraina. Eu am căpătat o mașină, Horch de la o unitate militară de transmisiuni, din care făcea parte și Gabrielescu, pentru a mă transporta la Nicolaev. În timpul discuțiilor pe care le-am avut atunci cu Gabrielescu, acesta arăta o atitudine rău antigermană și spunea războiul o nebunie. Din anul 1942 nu l-am mai văzut pe Gabrielescu decât în anul 1947, către toamnă. Venea la Institut, unde auzise că sunt locuri vacante, să se intereseze pentru o soră a sa să vadă dacă nu poate intra la Institut ca funcționară. În luna Decembrie eu am fost plecat un timp la Pietroșeni pentru inventarierea întreprinderilor, iar la revenirea maiorul Gabrielescu a venit pe la mine și mi-a spus că vara sa a intrat la Institut, dar că a fost repartizată cu serviciul la una din secțiile din Otlaceni, că îi vine foarte greu să se ducă acolo, fiind mult prea departe de casă și având nevoie să schimbe mai multe tramvaie. M'a rugat pe mine să mă interesez dacă nu se poate găsi o posibilitate să fie mutată la una din secțiile din Brezoianu. A rămas ca eu să mă interesez și să vedem ce se poate face.

Deseară venea la mine în birou dna Florica Fărcașu, fostă funcționară la Institut, la secția Desen din cadrul Oficiului de studii care fusese comprimată pentru economii bugetare. Dna Florica Fărcașu primea din când în când de lucru cu bucata dela Institut, când la Secția de Desen era prea mult de lucru și se angaja funcționari cu oră pentru a termina mai repede ceeace aveau de făcut.

Deseară venea Dna Florica Fărcașu la Institut să se intereseze de soarta D-sale și să vadă dacă nu se poate să fie reprimită, mai ales că se făceau în acel timp angajări noui. Dna Florica Fărcașu îmi spusese că o duce foarte greu, că are o mamă bolnavă și o soră bolnavă de t.b.c. și că este obligată, în afară de lucrul pe care-l primește dela Institut, să lucreze diferite broderii noaptea cu acul și că se simte foarte obosită și că și dânsa este bolnavă.

La una din vizitele Mei Florica Fărcașu la subsemnatul a găsit la mine în birou și pe maiorul Gabrielescu, cu care subsemnatul i-am făcut cunoștință.

Le discută asupra greutăților vieții și fiecare își spunea necazul său. Dra Florica Fărcașu a spus la un moment dat că dacă n'ar avea mama și sora bolnavă ar fi în stare să plece și peste noapte mai, că îi pare rău că nu este liberă că i-au oferit niște evrei la care dânsa lucrează să plece cu ei în străinătate. La aceste cuvinte, maiorul Gabrielescu a spus că și el ar fi dispus să plece oriunde, că a fost comprimat dela armată, că n'are nici un serviciu și nu întrevede nicio posibilitate pentru a fi angajat undeva.

La aceste discuții eu am spus în glumă: cel mai bun lucru este să vă schimbați odăile; Dra Florica Fărcașu are posibilitate să plece și mâine, iar maiorul Gabrielescu este dispus să plece, dar n'are posibilitate. Aceste au fost discuțiile între mine, Dra Florica Fărcașu și maiorul Gabrielescu. Într'una din zile a trecut iarăși maiorul Gabrielescu pela mine să se intereseze pe de rost ce, cu care ocazie mi-a rugat să trec pela dânsul pe acasă. La spusele mele că sunt foarte ocupat, mi-a spus că mă roagă foarte mult și că fiind să mă întrebe ceva mărunțiș. Am fost într'o seară chemat pela maiorul Gabrielescu. Acesta mi-a întrebat dacă o cunosc bine pe Dra Florica Fărcașu și dacă știu ce politică face.

I-am spus că o cunosc pe Dra Florica Fărcașu dela Institut, că la Secția de Desen unde lucra era cunoscută printre funcționarele ale mai muncitoare, foarte conștiincioasă, foarte serioasă și nu știu și nici n'am auzit să fi făcut vreodată politică.

La spusele mele maiorul Gabrielescu a dat din cap și mi-a spus: bine. La întrebarea mea dacă îmi cere aceste referințe, mi-a spus că vrea să știe precis ce fel de fată este Dra Florica Fărcașu și că îl interesează aceste lucruri.

Discuția între mine și maiorul Gabrielescu a durat cam 30-45 minute. Din ziua aceea nu l-am mai văzut pe maiorul Gabrielescu.

C. C. Saul 25-10-949

~~171~~ 107

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

1.= După terminarea războiului prin zdrobirea statelor fasciste hitleriste cari pregătiseră şi provocaseră acest război se întrevedea pentru mine o perioadă destul de lungă de colaborare pe toate planurile între statele cari purtaseră şi câştigaseră acest război. Socoteam că această perioadă este un proces firesc, natural, necesar, pentru a se da posibilitate statelor să-şi vindece o parte din rănile provocate de acest război. Pentru mine Europa se înfăţişa ca o casă sguduită de cutremur, cataclism, care după terminarea lui oamenii nu se gândesc la construcţii noi, ci încearcă să repere ce se poate repera să strângă ce se poate strânge, să cârpească unele spărturi mai mari şi să-şi poată continua viaţa, chiar într'o viaţă schiopătândă.

Prezenţa trupelor U.R.S.S. în Centrul Europei, cari purtau cu ele faima că reuşiseră să zdrobească cea mai puternică maşină de război ce se cunoscuse până atunci, maşina germană, putea să dea naştere la bănuieli la unele guverne ale Europei occidentale. Pentru marea burghezie şi mica burghezie occidentală socoteam că va fi necesar să treacă o perioadă destul de lungă pentru a se dezintoxica de ideile cu care fusese îndopată ani în şir în ce priveşte mişcările de stânga. Pentru cercurile burgheze oamenii de stânga nu erau nişte oameni cari luptă pentru o viaţă mai bună, mai liniştită, mai veselă; în capul marelui şi micului burghez omul de stânga lua înfăţişarea omului cu cuţitul în gură, cu dinamita la el, pornit să distrugă totul în calea lui, să provoace haos şi să menţină acest haos. Deaceea, pentru mine se punea problema că este nevoe de foarte mult tact, de foarte multă abilitate, de multe ocoliguri, pentru a se realiza unele reforme şi că orice încercare de a pune accentul pe nişte reforme mai radicale, de a împinge lucrurile mai către stânga ar avea ca urmare o alarmare a cercurilor burgheze, o solidarizare a lor, fapte cari ar contribui la adâncirea procesului de despărţire între statele cari luptaseră împreună şi câştigaseră războiul. Aceste semne de alarmă din partea cercurilor burgheze în ce priveşte rostul şi necesitatea unor reforme ar fi menţinut o stare de nesiguranţă, de îngrijorare, de haos, fapte cari nu ar fi putut contribui câtuşi de puţin la păstrarea unor relaţii normale între statele cari luptaseră şi câştigaseră războiul şi ar fi înfrânat procesul de vindecare a rănilor, provocate de război; ori ce o urmă care mereu este sgândărită şi însângerată.

De altă parte, prin înaintarea trupelor U.R.S.S. în Europa, aceştea au luat contact cu felul de viaţă al locuitorilor din aceste regiuni; cu stilul lor de viaţă, cu organizarea lor, cu mentalitatea lor, cu valorile lor spirituale, cu civilizaţia şi tehnica lor. Pentru cetăţeanul din U.R.S.S. Europa se înfăţişa ca un galantar plin de jucării cu multe culori şi lumini cari îţi ieu ochii, te obosesc, te ameţesc, te antrenează, te prind şi te încâlcesc.

Socoteam că va fi necesar un timp îndelungat pentru o cercetare amănunţită, pentru o observaţie atentă, pentru o analiză serioasă a felului de viaţă al locuitorului din Europa, pentru ca cetăţeanul U.R.S.S.-ului să-şi dea seama că în dosul acestei panorame de viaţă, plină de lumini şi culori, se ascunde, pentru marea majoritate a poporului, un trai greu, negru, plin de mizerii şi nesiguranţă.

Deci pentru mine se punea problema realizării în timp a două procese psihologice, de realizarea cărora ar fi depins vindecarea a o parte din rănile provocate de război şi menţinerea unor raporturi normale între statele cari luptaseră şi câştigaseră războiul. Deoparte era un proces de desintoxicare a burgheziei şi mai ales a micii burghezii în ce priveşte atitudinea lor faţă de mişcările de stânga şi necesitatea unor reforme, iar de altă parte un proces în care cetăţeanul soldat al U.R.S.S.-ului să-şi dea seama că la baza alcătuirii vieţii statelor burgheze din Europa sălăşlueşte ceva putred, fals, fără durată, ceva sortit pieirii şi că faţa de culori şi lumini cari îţi răpesc privirea şi te amuţesc nu este decât un văl pentru a ascunde putreziciunea din dos.

2.= Deasemenea pentru mine Europa se prezenta ca un bolnav, care după o boală grea şi lungă reuşise să supravieţuiască, eşind din această boală slăbit, anemiat, cu nervii sdruncinaţi, cu capul golit, fără ideal şi fără speranţă, cu multe drumuri în faţă, dar fără să ştie pe care să apuce, dar cu o dorinţă de a trăi, de a sta liniştit, de a nu fi şguduit, de a fi lăsat în pace. Bolnavul din Europa cerea o perioadă de convalescenţă cât mai îndelungată. Dorea să-şi ducă viaţa aceasta de convalescenţă chiar cârpită, înodată, cu oarecare târgeli şi scărţâituri. Nu putea şi nu era în stare să se ridice drept în sus şi cei cari au suferit să-şi strângă rândurile, cu simţea tăria cotului vecin, nu avea încrezânie şi fruntea sus, era moale, fleşcăită, de gumă, picioarele lui în loc să meargă în cadenţă pentru a mătura tot din cale ce provocase boala, deabinaux se târau. Din acest punct de vedere

./.

Crestley în cartea sa "Trei oameni în haine noi" şi [illegible] în "Mai presus de orice" înfăţişează ambii destul de bine pe cetăţeanul de rând eşit din acest război.

3.= La sfârşitul celui de al doilea război mondial situaţia se prezenta cam aşa: deoparte U.R.S.S. care dusese greul acestui război, cu pierderi, după datele U.R.S.S.-ului, de aproape 17 milioane de morţi, dispăruţi, răniţi nerecuperabili, cu regiuni întregi distruse şi devastate, cu oraşe întregi rase depe faţa pământului, cu industrii aruncate în aer, cu un inventar agricol viu şi mort la colhozuri şi sovhozuri aproape inexistent, în regiunile unde pătrunseseră trupele fasciste-hitleriste; de altă parte U.S.A. cu pierderi de numai 235.000 oameni, fără nici-un oraş distrus, cu o flotă şi o aviaţie numeroasă, cu o capacitate industrială extraordinară, cu baze strategice în numeroase regiuni cu o influenţă puternică asupra economiei Americii de Sud.

In această situaţie întrevedeam posibilitatea unei colaborări de lungă durată între U.R.S.S. deoparte şi U.S.A. dealtăparte. Socoteam această colaborare ca absolut necesară, până ce U.R.S.S. va fi reuşit să-şi vindece rănile războiului, să-şi refacă oraşele, să reclădească industriile, să-şi completeze inventarul agricol viu şi mort.

Orice măsură s'ar fi luat care socoteam că contribue la păstrarea colaborării între U.R.S.S. şi U.S.A. o priveam cu bucurie şi o sprijineam şi orice măsură care mi se părea că contribue la adâncirea procesului de separare între U.R.S.S. şi U.S.A. o socoteam ca o greşeală, ca o măsură pripită, ca o atitudine ultrastângistă.

Socoteam că procesul de supraproducţie în U.S.A. de criză economică, până la degringoladă economică, este un proces care se va produce mult mai târziu şi nu în anii imediat după război.

Mergeam până acolo în a conchide că dacă se va pune pentru U.R.S.S. problema unei noi păci Brest-Litowsk, aceasta va fi acceptată de U.R.S.S. pentru a nu pune în pericol existenţa primului stat socialist din lume.

4.= In afară de faptul că pentru mine mişcarea muncitorească din Europa în lupta sa pentru revendicări se prezenta oarecum lipsită de dinamism, de spirit revoluţionar, cam obosită, datorită anilor grei de război, aparatura de stat se reorganizase după război mult mai repede, devenise mult mai eficace, în stare să facă faţă, cu câtpeli ete, adevărat, nouilor probleme care i se puneau faţă de revendicările maselor. Burghezia occidentală dovedea oarecare mai abilitate, făcea unele concesiuni maselor, pentru a-şi putea păstra poziţiile sale.

~~111~~ 110

Planurile de refacere economică, de redresare economică a Statelor din Europa Occidentală, Anglia, Franţa, Germania, Italia, sprijinite din plin de Capitalul american, au reuşit să dea de lucru la o bună parte din muncitorime, s'o încadreze în muncă, să-i asigure atât cât să poată trăi, să treacă perioada de convalescenţă şi să-şi vindece în parte rănile provocate de război.

In actualele condiţii de desvoltare a tehnicii spaţiul a fost învins, a fost subordonat tehnicii, omului. Politica pe care au dus-o unele state după primul război mondial, politică de autorhie economică, de multe ori în detrimentul maselor, cred că nu mai poate fi continuată. Interdependenţa economică a statelor este o condiţie de viaţă a existenţei lor. Socot că nu mai poate fi concepută izolarea, politică de sine şi că o colaborare internaţională pe toate planurile va fi un lucru care se va impune dela sine, va fi un proces inevitabil, cu sau fără voia noastră.

6.= In numeroasele mele discuţii cu BUTEA pe marginea cărţii lui André MALVAUX: "La condition humaine" conchideam împreună că MALVAUX n'a prins decât un moment din viaţa eroilor săi, că acel moment de manifestare nu constitue caracterul său general, felul său de a se manifesta în faţa lucrurilor şi în relaţiile cu oamenii, că este pur şi simplu un moment de manifestare ca şi oricare alt moment şi oamenii au momente de manifestare foarte diferită, câteodată neaşteptată şi că este nevoe de un şir întreg de manifestări ale omului pentru a-l putea prinde bine, pentru a-l creiona exact, pentru a-l eticheta.

In viaţă poţi fi în acţiunile tale individualist, personal, anarhic plin de sacrificiu ca TCHEN, crezând că printr'o acţiune de a ta ai rezolvat toate relele, ai înlăturat toate greutăţile, ai tăiat nodul gordian; deasemenea în unele împrejurări poţi fi foarte calculat, rece, stăpânit, ţinând lucrurile strâns în mână, nepierzând din vedere obiectivul de atins, subordonând totul scopului de atins, dârz, lipsit de sentimentalism, neremunţând la bătălie până în ultimul moment, stăpânindu-ţi nervii până în faţa morţii, aşa cum a făcut KATOV; deasemenea te poţi ridica până la momente de sacrificiu nebănuite, până la dăruire totală, deşi eşti o natură sentimentală şi iubitor de oameni şi cu multe tare din viaţa în care ai fost crescut, aşa cum era KYO, care în momentul când soţia sa MAY îl înştiinţează că l-a înşelat spune: "înţeleg totul, dar nu subscriu la ce ai făcut; oricui i se poate întâmpla în viaţă să facă cum a făcut MAY care, deşi îşi iubea soţul foarte mult, îl respecta şi chiar îl adora, să se culce cu un alt bărbat, nu că-l iubea, ci pur şi simplu că acesta i-a cerut-o şi MAY face gestul din milă, dintr'o înţelegere omenească a lucrurilor

~~III~~ III

egti forţat uneori să adopţi în viaţă atitudinea lui Oblique care văzând că lucrurile nu-i mai merg, că este încolţit de poliţie, că viaţa lui este ameninţată încearcă să scape furişându-se pe un vapor, luând o măsură la întâmplare şi făcând pe măsurătorul fiind socotit ca personal de serviciu pe acel vapor. Unii în asemenea momente folosesc vaporul, iar alţii încearcă să folosească avionul.

7.= Faptele oamenilor, cari viu în contrazicere la un moment dat cu legile şi regulamentele cari stau la baza unei alcătuiri sociale, sunt penalizate. Nu se cunosc până acum societăţi cari să aibe la bază legi aşa de bune încât toate faptele oamenilor cari viu în contrazicere cu dispoziţiile legale în vigoare să poată fi încadrate perfect în aceste dispoziţii. Întotdeauna s'e simţit nevoia unor completări, unor adaosuri. Aceste completări priveau fie alcătuirea completărilor de judecată cu elemente alese şi nu numite, pentru a avea o judecată mai largă asupra faptelor oamenilor, fie că aceste completări priveau faptele oamenilor şi prin prizma unor "circumstanţe atenuante". Unii oameni calcă dispoziţiile legale în vigoare conştient, cu oarecare cinism, urmărind un scop material bine precizat. Cele mai multe încălcări se fac inconştient, sunt mici trageri de chiul legilor şi regulamentelor în vigoare pe care oamenii le comit destul de des. Oamenii cari comit aceste mărunte ilegalităţi sunt în general oameni cu o natură sentimentală pronunţată, cu o încredere prea mare în oameni. Oamenii din această categorie prin felul lor de a se purta în relaţiile cu semenii săi sunt în general elemente cari contribue la măcinarea, la disolvarea, într'o oarecare măsură, a legalităţii a dispoziţiilor, a disciplinei. Trec cu vederea anumite fapte, închid ochii la anumite încălcări, se lasă duşi de o încredere exagerată în cinstea şi corectitudinea oamenilor.

O bună parte din relaţiile mele cu oamenii aveu la bază acest fel de manifestare, din care cauză şi nenumărate amărăciuni ce mi-au fost rezervate. Omul învaţă până moare.

8.= Incontestabil că România a înregistrat în ultimii ani prefaceri economice politice, sociale de o însemnătate uriaşă, pe cari în vremuri normale, liniştite, nu le-ar fi putut înregistra niciodată. In această perioadă unii oameni, neacomodându-se noilor schimbări, au preferat drumul peste graniţă, iar alţii au trebuit să fie trimişi în lagăre şi închisori. Viaţa peste graniţă şi viaţa din lagăre şi închisori nu contribue la o înţelegere a transformărilor întâmplate în România.

Oamenii din această categorie adună în sufletul lor tot mai multă amărăciune, tot mai multă ură, colţii li se ascut pe zi ce trece, judecata lor nu mai are claritate,

sentimentul de răzbunare apare la fiecare vorbă, însoţeşte fiecare gest. Sunt convins că actualelor stări încordate pe plan extern le vor lua loc în curând nişte relaţii normale între state.

România va intra inevitabil şi ea în acest proces şică cea mai mare parte din oamenii cari se găsesc în prezent în lagăre şi închisori vor fi redaţi societăţii, vor fi încadraţi în muncă, vor avea ocazia să-şi spună cuvântul în multiplele treburi ale Statului.

Omenirea nu poate trăi în această tensiune, în această nesiguranţă, în această teamă, mai ales după un război atât de nimicitor, atât de distrugător.

Din cauza mijloacelor tehnice cari stau la dispoziţia oamenilor, omenirea a intrat deja într'un proces de unitate politică economică socială şi acest proces se va accelera pe zi ce trece. Sunt convins că acest lucru va veni, cum vine ziua după noapte.

9.= Oamenilor de vârsta mea nu le-a fost hărăzită o viaţă liniştită, comodă, veselă, lipsită de griji. Născuţi în preajma sau în timpul celuilalt război, învăţând la şcoală în condiţii destul de grele, obligat să alergi după un ban pentru o carte sau o bucată de pâine, timpul şi evenimentele ne-au cam imprimat pecetea lor. Ceeace am învăţat şi ştiu a fost pe apucate, în fugă nesistematizat, fără temei. Împotriva unei alcătuiri sociale nedrepte, false am dat şiou ce am putut şicât am putut. Mă preocupa în ultimul timp mai mult gândul unei munci sistematizate, o pregătire profesională cât mai temeinică, specializarea într'o anumită direcţie, pentru anumite probleme. Acestea au fost motivele cari au stat la baza ideii de a pleca în Franţa. Am sentimentul câteodată că am ajuns în situaţia eroilor din piesele lui Cehov, care se entuziasmează pentru anumite lucruri, fac planuri foarte amănunţite, se hotărăsc să-şi schimbe total felul de viaţă, dar a doua zi totul este uitat şi viaţa îşi continuă cursul fără nici-o schimbare, asemănătoare cu cea de eri şi alaltăeri. Noroc că a venit "reţinerea" aceasta de mai bine de un an şi jumătate în vederea cercetărilor, cu care ocazie am mai pus ordine prin fafturile din interior.

Cam acestea au fost cauzele cari mi-au conturat atitudinea şi unele fapte după 23 August 1944 până acum.

ss.C.G.PAVEL

26.X.1949

Declarație.

113 ~~127~~

1. După terminarea războiului prin zdrobirea statelor fasciste hitleriste care pregătiseră și provocaseră acest război se întrevede pentru mulți o perioadă destul de lungă de colaborare pe toate planurile între statele care purtaseră și câștigaseră acest război. Socotesc că această perioadă este un proces firesc, natural, necesar, pentru a se da posibilitate statelor să-și vindece o parte din rănile provocate de acest război. Pentru mine Europa se înfățișa ca o casă sguduită de un cutremur, catclism, care după terminarea lui oamenii nu se gândesc la construcții noi, ci încearcă să repare ce se poate repara, să strângă ce se poate strânge, să căpească unele spărturi mai mari și să-și facă contenina viață, chiar ruinată și viață schiopătândă.

Prezența trupelor U.R.S.S. în centrul Europei, care pentru cu ele forma că reușiseră să zdrobească cea mai puternică mașină de război ce se cunoscuse până atunci, mașina germană, putea să dea naștere la bănuieli la unele guverne ale Europei occidentale, pentru marea burghezie și unele burghezii occidentale socoteam că va fi necesar să treacă o perioadă destul de lungă pentru a se desintoxica de ideile cu care fusese îndopată anii și ani în ce privește pericolul de stânga. Pentru cercurile burgheze oamenii de stânga nu erau niște oameni care luptă pentru o viață mai bună, mai liniștită, mai veselă; în capul marelui și micului burghez omul de stânga lua înfățișarea omului cu cuțitul în gură, cu diamata la el, gata să distrugă totul în calea lui, să provoace haos și să mențină acest haos. Desigur, pentru mine se punea problema că este nevoie de foarte mult tact, de foarte multă abilitate, de multe concesiuni, pentru a se realiza unele reforme și că orice încercare de a pune accentul pe niște reforme mai radicale, de a împinge lucrurile mai către stânga ar avea ca urmare o alarmare a cercurilor burgheze, o solidarizare a lor, fapte care ar contribui la sădirea pericolului de despărțire între statele care luptaseră împreună și câștigaseră războiul. Aceste semne de alarmă din partea cercurilor burgheze mi-a privește rostul și necesitatea unor reforme, ar fi menținut o stare de nesiguranță, de îngrijorare, de haos, fapte care nu ar fi putut contribui cât de puțin la păstrarea unor relații normale între statele care luptaseră și câștigaseră războiul și ar fi întârziat procesul de vindecare a rănilor provocate de război; ceea ce o toată care mărea ele sgândărită și răsăngerată.

De altă parte, prin menținerea trupelor U.R.S.S. în Europa, acestea au luat contact cu felul de viață al locuitorilor din acele regiuni, cu stilul lor de viață, cu organizarea lor, cu mentalitatea lor, cu înzestrarea lor spirituală, cu civilizația și tehnica lor. Pentru cetățeanul din U.R.S.S. Europa se

înfățișa ca un galanter plin de jucării cu multe culori și lumini care îți iau ochii, te orbesc, te amețesc, te atrag, te prind și te înlănțuiesc.

Socoteam că va fi necesar un timp îndelungat pentru o cercetare amănunțită, pentru o observare atentă, pentru o analiză serioasă a felului de viață al locuitorului din Europa, pentru ca cetățeanul U.R.S.S.-ului să își dea seama că în acest fanteziste de viață, plină de lumini și culori, se ascunde, pentru marea majoritate a poporului, un trai greu, negru, plin de mizerii și nesiguranță.

Deci pentru mine se punea problema realizării în timp a două procese psihologice, de realizarea cărora ar fi depins vindecarea a o parte din rănile provocate de război și menținerea unor raporturi normale între statele care luptaseră și câștigaseră războiul. Deoparte era un proces de desintoxicare a burgheziei și mai ales a micii burghezii în ce privește atitudinea lor față de mișcările de stânga și necesitatea unor reforme, iar de altă parte un proces în care cetățeanul soldat al U.R.S.S.-ului să își dea seama că la baza acestei vieți a statelor burgheze din Europa se află ceva putred, fals, fără durată, ceva asemănător pieirii și că fațada de culori și lumini care îți răpește privirea și te amețește nu este decât un văl pentru a ascunde putregaiul din dos.

2) Desarmatul pentru mine Europa se prezenta ca un bolnav, care după o boală grea și lungă prezintă semne de convalescență, ieșind din această boală slăbit, anemiat, cu nervii zdruncinați, cu capul gol, fără ideal și fără speranță, cu multe datorii în față, dar fără să știe pe cine să apuce, dar cu o dorință de a trăi, de a-și liniști, de a nu fi îngrijorat, de a fi lăsat în pace. Bolnavul din Europa cere o perioadă de convalescență cât mai îndelungată.

Dorea să își dea viața această de convalescență chiar cârpită, înșurubată, cu oarecare târâșeli și șchiopătături. Nu putea și nu era în stare să se pricepă drept în jurul celor care au reușit să-și strângă rănile, nu știa de ce tânăra colului vecin, nu avea dar pentru a înțelege, era moale, fleșcăită, de gumă, picioarele lui în loc să meargă înainte cădeau pentru a mătura tot ce cale ce provocase boala, deabia se târâia. Din acest punct de vedere Priestley în cartea sa „Trei oameni în barcă nouă" și J. Bright în „Mei pașnic de viață" înfățișează amănunțit destul de bine pe cetățeanul de rând ieșit din acest război.

3) La sfârșitul celui de al doilea război mondial situația de pe pământ era următoarea: deoparte U.R.S.S. care dusese greul acestui război, cu pierderi, după datele U.R.S.S.-ului, de aproape 17 milioane

de morți, dispăruți, răniți nerecuperabili, cu pierderi întregi distruse și devastate, cu orașe întregi rase de pe fața pământului, cu industrii aruncate în aer, cu un inventar agricol viu și mort la colhozuri și sovhozuri aproape inexistent, în regiunile unde pătrunseseră trupele fasciste-hitleriste; de altă parte U.S.A. cu pierderi de numai 235.000 oameni, fără nici un oraș distrus, cu o flotă și o aviație foarte numeroasă, cu o capacitate industrială extraordinară, cu baze strategice în numeroase puncte, cu o influență puternică asupra economiei lumii de azi.

În această situație întrevedeam posibilitatea unei colaborări de lungă durată între U.R.S.S. de o parte și U.S.A. de altă parte. Socoteam această colaborare ca absolut necesară, pentru că U.R.S.S. va fi nevoit să își vindece rănile războiului, să își refacă orașele, să reclădească industriile, să își completeze inventarul agricol viu și mort.

Orice măsură s'ar fi luat care tindea să contribue la păstrarea colaborării între U.R.S.S. și U.S.A. o primeam cu bucurie și o sprijineam. Orice măsură care mi se părea că contribue la adâncirea procesului de separare între U.R.S.S. și U.S.A. o priveam ca o greșală, ca o măsură păgubitoare, ca o atitudine ultra-învechită.

Socoteam că procesul de supraproducție în U.S.A., de criză economică, până la declanșarea economică, este un proces care se va produce mult mai târziu și nu în anii imediat după război.

Mergeam până acolo în a crede că dacă se va face pentru U.R.S.S. problema unei noui păci Brest-Litovsk, aceasta va fi acceptată de U.R.S.S., pentru a nu face în pericol existența primului stat socialist din lume.

4/ În afară de faptul că pentru nicio mișcare muncitorească din Europa în luptă sa pentru revendicări se prezenta oarecum liniștită de dinamism, de spirit revoluționar, cum obișnuită, datorită ororilor grii de război, aparatura de stat se reorganizase după război mult mai repede, devenise mult mai eficace, în stare să facă față, cu succes este adevărat, noilor probleme care i se puneau față de revendicările muncitorilor. Burghezia occidentală dovedea oarecare maleabilitate, făcea unele concesiuni muncitorilor, pentru a-și putea păstra poziția sa. Planurile de refacere economică, de redresare economică, a statelor din Europa occidentală, Anglia, Franța, Germania, Italia, primind din plin de capitalul american, au reușit să dea de lucru la o bună parte din muncitorime, i-o încadreze în muncă, să i asigure atât cât să poată trăi, să treacă perioada de tranziție și să își vindece în parte rănile provocate de război.

6) În actualele condiții de desvoltare a tehnicii spațiul a fost învins, a fost subordonat tehnicii, omului. Politica pe care au dus-o unele state după primul război mondial, politică de autarhie economică, de multe ori în detrimentul maselor, cred că nu mai poate fi continuată. Interdependența economică a statelor este o condiție de viață a existenței lor. Sunt că nu mai poate fi concepută izolarea politică de zise și că o colaborare internațională pe toate planurile va fi un lucru care se va impune dela sine, va fi un proces inevitabil, cu sau fără voia noastră.

6) În numeroasele mele discuții cu Beta pe marginea cărții lui André Malraux: „La condition humaine" încheiem împreună că Malraux n'a prins decât un moment din viața eroilor săi, că acel moment de manifestare nu constitue caracterul său general, felul său de a se manifesta în fața lucrurilor și în relațiile cu oamenii, că este fără și simplu un moment de manifestare ca și oricare alte momente și oamenii au momente de manifestare foarte diferite, ~~destule~~ câteodată neașteptate și că este nevoie de un șir întreg de manifestări ale omului pentru a-l putea prinde bine, pentru a-l cunoaște exact, pentru a-l eticheta.

În viață poți fi în actimile tale individualist, personal, anarhic plin de sacrificiu ca Tchen, căutând să printr-o acțiune de a te ai reperat toate relele, ai tăiat toate zgârciile, ai tăiat nodul gordian; deasemenea în unele împrejurări poți fi foarte calculat, rece, răbdător, ținând lucrurile strâns în mână, nepierzând din vedere obiectivul de atins, subordonând total scopului de atins, dârz, lipsit de sentimentalism, nerenunțând la bătălie până în ultimul moment, stăpânindu-ți nervii până în fața morții, așa cum a făcut Katov; deasemenea te poți ridica până la momente de sacrificiu nebănuite, până la dăruire totală, deși este o natură sentimentală și iubitor de oameni și cu multe tare din viața în care ai fost crescut, așa cum era Kyo, care în momentul când soția sa May îl ~~iubea~~ mărturisește că l-a înșelat spune: „Iubesc totul, dar nu înțeleg ce ai făcut"; oricui îi se poate întâmpla în viață să facă cum a făcut May care, deși îl iubea ~~foarte~~ foarte mult, îl respecta și chiar îl adora, să se culce cu un alt bărbat, nu că-l iubea, ci pur și simplu că acesta i-a cerut-o și ~~[illegible]~~ May face gestul din milă, dintr-o înțelegere omenească a lucrurilor; ești forțat uneori să adopți în viață atitudinea lui Clappique care știa că lucrurile nu i-au mers, că este încolțit de poliție, că viața lui este amenințată încearcă să scape fugind-se pe un vapor, luând o mătură la întâmplare și făcând pe măturătorul fiind primit ca personal de serviciu pe acel vapor. Unii în anumite momente folosesc vaporul, iar alții încearcă să folosească avionul.

7/ Faptele oamenilor, cari vin în contrazicere la un moment dat cu legile și regulamentele cari stau la baza unei alcătuiri sociale, sunt penalizate. Nu se cunosc până acum societăți cari să aibă la bază legi așa de bune încât toate faptele oamenilor cari vin în contrazicere cu dispozițiile legale în vigoare să fie și încadrate perfect în aceste dispoziții. Întotdeauna s-a simțit nevoia unor completări, unor adaosuri. Aceste completări priveau fie alcătuirea completărilor de judecată cu elemente alese și nu numite, pentru a avea o judecată mai largă asupra faptelor oamenilor, fie că aceste completări priveau faptele oamenilor și prin prisma unor „circumstanțe atenuante". Unii oameni calcă dispozițiile legale în vigoare conștient, cu oarecare cinism, urmărind un scop material bine precizat. Cele mai multe încălcări se fac inconștient, sunt mici trageri de chiul legilor și regulamentelor în vigoare pe care oamenii le consideră destul de des. Oamenii cari comit aceste mărunte ilegalități sunt în general oameni cu o natură sentimentală prea multă, cu o încredere prea mare în oameni. Oamenii din această categorie prin felul lor de a se purta în relațiile cu semenii săi sunt în general elemente cari contribuie la mărginarea, la disolvarea, într-o oarecare măsură, a legalității, a dispozițiilor, a disciplinei. Trec cu vederea anumite fapte, incluzând celor la anumite încălcări, se lasă duși de o încredere exagerată în cinstea și corectitudinea oamenilor.

O bună parte din relațiile zilnice cu oamenii avea la bază acest fel de manifestare, din care cauză și nenumăratele amărăciuni ce mi-au fost rezervate. Omul învață până moare.

8/. Incontestabil că România a înregistrat în ultimii ani prefaceri economice politice, sociale ale o însemnătate covârșitoare, pe cari în vremuri normale, liniștite nu le-ar fi putut înregistra niciodată. În această perioadă unii oameni, neacomodându-se noilor schimbări, au preferat drumul peste granițe, iar alții au trebuit să fie trimiși în lagăre și închisori. Viața peste granițe și viața din lagăre și închisori nu contribuie la o înțelegere a transformărilor întâmplate în România.

Oamenii din această categorie adună în sufletul lor tot mai multă amărăciune, tot mai multe urâ, cultă li se pare pe zi ce trece, judecata lor un mai are claritate, sentimentul de răzbunare apare la fiecare cotă, însoțește fiecare gest. Sunt convins că acestor stări încordate pe plan exterior le vor lua locul în curând niște relații normale între state.

România va intra inevitabil și ea în acest proces și că cea mai mare parte din oamenii cari se găsesc în prezent în lagăre și închisori vor fi redați societății, vor fi încadrați în muncă, vor avea ocazia să-și spună cuvântul în multiplele treburi ale Statului.

Oamenii au foste trăi în această tensiune, în această uneori gravitate, în această teamă, mai ales după un război atât de nimicitor, atât de distrugător. ~~[illegible]~~

Dar cauza mijloacelor tehnice care stau la dispoziția oamenilor, oamenii a intrat deja într-un proces de unitate politică, economică, socială și acest proces se va accelera pe zi ce trece. Sunt convins că acest lucru va veni, poate vine ziua după noapte.

Și oamenilor de vârsta mea nu le-a fost hărăzită o viață liniștită, comodă, veselă, lipsită de griji. Născuți în preajma sau în timpul celuilalt război, învățând la școală în condiții destul de grele, obligați să alergi după un ban pentru o carte sau o bucată de pâine, timpul și evenimentele ne-au cam imprimat pecetea lor. Ceeace am moștenit și știm a fost pe ajucate, în fugă, nesistematizat, fără temei. Împotriva unei alcătuiri sociale nedrepte, false am dat și ce am putut și cât am putut. Mă preocupă în ultimul timp mai mult gândul unei munci sistematizate, o pregătire profesională cât mai tehnică, specializare într'o anumită direcție, pentru anumite probleme. Acestea au fost motivele care au stat la baza ideii de a pleca în Franța. Am sentimentul căterdată că am ajuns în situația eroilor din piesele lui Cehov, care se entuziasmează pentru anumite lucruri, fac planuri foarte amănunțite, se hotărăsc să-și schimbe total felul de viață, dar a doua zi totul este uitat și viața își continuă cursul fără vicio schimbare, asemănătoare cu cea de ieri și alaltăieri. Numai că a venit „pretinerea" aceasta de mai bine de un an și jumătate în vederea circulărilor, cu care ocazie am mai pus ordine prin rafturile din interior.

Cam acestea au fost rânduri care mi-au conturat atitudinea și unele fapte după 23 Aug 944 până acum.

C. G. Dănel 26-10-949.

116/424

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

In perioada când făceam pregătirile necesare cu strângerea actelor în vederea scoaterii pașaportului pentru a pleca în Franța, discutam adesea între noi ce vom face în situația când Partidul nu ne va da aprobarea pentru a putea pleca. RATIU ANTON a spus într'una din zile că el este hotărât să facă orice pentru a pleca, indiferent de ce vom face noi, și că el este hotărât să plece cu avionul pe care îl avea "Direcția Controlului Economic" la dispoziție, cu care RATIU ANTON făcea dese curse prin țară. Eu și POPESCU STEFAN am rămas hotărâți pe poziție de a folosi numai formele legale și priveam procedeul lui RATIU ANTON ca copilăros și de domeniul fanteziei. Aceasta era pela începutul toamnei anului 1947 cam în aceeași vreme a venit la mine căp.ZAHARIA, pe care-l cunoșteam de foarte scurtă vreme, cu o cerere pe care mă ruga, din partea lui RATIU ANTON, să fac să provină în mâna lui MICSA și să-l rog să se ocupe de ea.

Cererea era însoțită de o dovadă dela Sindicat prin care se certifica, că ZAHARIA fusese comprimat din armată din motive de economii bugetare și că poate ocupe servicii. Urma ca MICSA să se ocupe de această cerere la Min.Aerului și să-i aducă aprobarea de reprimire a lui ZAHARIA la serviciu. Era vorba să fie reprimit la Aeroportul Băneasa, la un oarecare comandantPAVLOVSCHI Eu am înmânat cererea lui ZAHARIA, lui MICSA, cu rugămintea din partea lui RATIU de a se ocupa de ea.Mai târziu când l-am revăzut pe MICSA l-am întrebat dacă a făcut ceva cu cererea lui ZAHARIA, iar acesta, râzând, mi-a spus, că nu face parale să se ocupe cu asemenea lucruri " și că cererea împreună cu Dovada aceea dela Sindicat le-a rupt și le-a aruncat în coș. După ce ZAHARIA mi-a înmânat cererea, trecea deseori pela mine să mă întrebe dacă am vre-un resultat dela MICSA. Într'una din aceste vizite ZAHARIA m'a rugat să stăruiesc și eu pe lângă MICSA pentru a i se rezolva cererea mai repede și mi-a spus,râzând, că dacă vreau să plec în Franța, trebue să stăruiesc și eu pe lângă MICSA să i se aprobe cererea. Eu i-am spus că nici nu mă gândesc să plec în Franța cu avionul și că nu el nici până la Rusalii n'am curajul să plec cu avionul.

./.

La aceste cuvinte, el mi-a spus că nu este vorba numai de el, ci şi de maestrul aviaţiei române, fără să-mi indice vre-un nume. Pentru prima dată când am asociat că în aceste pregătiri de plecare ar fi vorba şi de MAX MANOLESCU a fost când DAN DUTESCU a fost arestat şi după ce a fost eliberat m'a întrebat dacă eu ştiu de vre-o combinaţie a lui RATIU ANTON şi BUTEA cu MAX MANOLESCU, întrucât a fost chestionat la arestare asupra acestui lucru. I-am spus că n'am auzit dela BUTEA şi RATIU ANTON niciodată vorbindu-se despre aceasta. Ideea aceasta de a pleca cu un avion în Franţa constituia unul din subiectele de haz, de glumă, mai ales între mine şi MICSA, cari socoteau aceste proecte de domeniul fanteziei, copilăriei, bune de o comedie humoristică. Aceste glume pe marginea plecării cu avionul în Franţa le făceam şi faţă de alţi prieteni cari veneau pela mine prin birou, nu era nici-un fel de jenă, nu constituia nici-un secret. N'am luat în seriosxx aceste proecte niciodată şi nu le-am dat nici-o atenţie.

ss.C.G.PAVEL

29.X.1949

118

Declarație

În perioada când făceam pregătirile necesare cu strângerea actelor în vederea eliberării pașaportului pentru a pleca în Franța, discutam adesea între noi ce vom face în situația când Partidul nu-mi va da aprobarea pentru a putea pleca. Ratiu Aurel a spus într-una din zile că el este hotărât să facă orice pentru a pleca, indiferent de ce vom face noi, și că el este hotărât să plece cu avionul pe care îl avea „Direcția Controlului Economic" la dispoziție, cu care Ratiu Aurel făcea deseori curse prin țară. Eu și Popescu Ștefan am rămas hotărâți pe poziția de a folosi numai formele legale și privam prevestul lui Ratiu Aurel ca copilăros și de domeniul fanteziei. Aceasta era pela începutul lunii anului 1947. Cam în aceasta vreme a venit la mine cap. Zaharia, pe care-l cunoșteam de foarte scurtă vreme, cu o cerere pe care mă ruga, din partea lui Ratiu Aurel, să fac să parvină în mâna lui Leicșa și să-l rog să se ocupe de ea.

Cererea era însoțită de o dovadă dela sindicat prin care se certifica, că Zaharia fusese comprimat din armată din motive de economii bugetare și că poate ocupa serviciu. Urma ca Leicșa să se ocupe de această cerere la Min. Afacerilor și să i aducă aprobarea de reprimire a lui Zaharia la serviciu. Era vorba să fie reprimit la aeroportul Băneasa, la un oarecare comandant Dabrovschi. Eu am înmânat cererea lui Zaharia, lui Leicșa, cu rugămintea din partea lui Ratiu de a se ocupa de ea. Mai târziu când l-am revăzut pe Leicșa l-am întrebat dacă a făcut ceva cu cererea lui Zaharia, iar acesta, răspunzând, mi-a spus, că nu face parale să se ocupe cu asemenea lucruri" și că cererea împreună cu dovada dela sindicat le-a rupt și le-a aruncat la coș. După ce Zaharia mi-a reînmânat cererea, trecu deseori pela mine să mă întrebe dacă am vreun rezultat dela Leicșa. Într-una din aceste vizite Zaharia mi-a rugat să stărui și eu pe lângă Leicșa pentru a i se rezolva cererea mai repede și mi-a spus, răspunzând, că dacă vreau să plec în Franța, trebuie să stărui și eu pe lângă Leicșa să i se aprobe cererea. Eu i-am spus că nici nu mă gândesc să plec în Franța cu avionul. Și că cu el nici până la Ploești n'am curajul să plec cu avionul.

La aceste cuvinte, el mi-a spus că nu este vorba numai de

el, ci și de maestrul aviației Române, fără să-mi îndrept vreun nume. Pentru prima dată când am asociat că mi aceste pregătiri de plecare ar fi vorba și de Max Haneles a fost când Dan Botescu a fost arestat și după ce a fost eliberat mi a întrebat dacă eu știu de vreo combinație a lui Radu Beton și Botez cu Max Haneles, întrucât a fost chestionat la arestare asupra acestui lucru. I-am spus că n'am auzit dela Botez și Radu Beton niciodată vorbindu-se despre aceasta. Ideea aceasta de a pleca cu un avion și Franța constituia unul din subiectele de haz, de glume, mai ales între noi și Micșa, cari scorteam aceste proiecte de domeniul fanteziei, copilăriei, bune de o comedie humoristică. Aceste glume pe marginea plecării cu avionul în Franța le făceam și fală de alți prieteni cari veneau pela noi mai firesc, nu era nici un fel de glumă, nu constituia niciun secret. N'am luat în serios aceste proiecte niciodată și nu le-am dat nicio atenție.

C. G. Dunca 29-10-949.

119

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

In perioada când ne pregăteam actele necesare, adică în vara anului 1947, pentru scoaterea paşaportului în vederea plecării în Franţa, aveau loc discuţii între mine, RATIU ANTON, POPESCU STEFAN, MICSA REMUS, BETEA NICULAE, ce vom face în situaţia când Partidul nu va fi de acord cu plecarea noastră. RATIU ANTON a spus că este hotărât să facă orice pentru a putea pleca şi în extremis el pleacă şi singur, indiferent de ce vom face noi. Că el în cazul cel mai rău se va folosi de avionul pe care îl are la dispoziţie la "Direcţia Controlului Economic", cu care făcea dese curse prin ţară în legătură cu serviciul. Eu şi POPESCU STEFAN am rămas fermi pe poziţia că nu vom folosi decât formele legale şi priveam proectul lui RATIU de domeniul fanteziei, copilărici. BETEA NICOLAE, care încă nu adusese nici-un act pentru a-şi complecta dosarul în vederea scoaterii paşaportului, a spus că lucrurile sunt greu de realizat, în cazul când Partidul se opune la plecare. In această perioadă s'au făcut intervenţii la Partid prin tov.L.PATRASCANU,şi GOLOPENTIA ANTON pentru a ni se da aprobarea de plecare. Am fost înştiinţaţi că Partidul nu este de acord cu plecarea noastră. După această înştiinţare, într'una din vizitele lui RATIU ANTON la mine, m'a întrebat dacă eu sunt de acord să plecăm cu un avion dela "T.A.R.S.", că lucrul este realizabil prin aceia că pilotul care conduce avionul dela "Direcţia Controlului Economic" vrea să plece şi el. Proectul lui RATIU ANTON era acesta: scoatem bilete în regulă dela Băneasa pentru Timişoara, luăm benzină suficientă prin pilotul pe care el îl cunoştea şi împingeam avionul până în Austria.

I-am spus că planul său este foarte copilăros, că pe mine nu mă preocupă asemenea proecte şi că sunt hotărât să folosesc numai formele legale. Tot în această vreme a venit la mine Cpt.ZAHARIA cu o cerere prin care solicita să fie reprimit la serviciu, cu rugămintea din partea lui RATIU ANTON să înmânez această cerere lui MICSA pentru a se ocupa de ea.

./.

120 346

După ce am înmânat această cerere lui MICSA, acesta, la câteva zile după aceia, ~~xxxxx~~ mi-a spus că nu face parale să se ocupe cu asemenea lucruri şi mi-a spus că a rupt cererea şi a aruncat-o la coş. Intr'una din vizitele Cpt.ZAHARIA la mine pentru a se interesa ce s'a făcut cu cererea sa, mi-a spus să stărui şi eu pe lângă MICSA pentru a i se rezolva cererea favorabil, dacă vrea să plec în Franţa, că plecarea noastră depinde de rezolvarea favorabilă a acestei cereri. I-am răspuns că nici prin minte nu-mi trece să plec cu avionul în Franţa şi cu el nici până la Ploeşti n'am curajul să plec, mai ales că eu nu m'am urcat până acum niciodată în avion. La aceste lucruri el mi-a spus că nu este vorba numai de el, ci de asul aviaţiei române, fără să-mi indice vre-un nume. Pentru prima dată când am asociat că în aceste proecte ale lui RATIU ANTON ar fi vorba şi de MAX MANOLESCU a fost când DUTESCU DAN a fost arestat. La eliberare mi-a spus dacă eu ştiu de vre-o combinaţie a lui RATIU ANTON şi BETEA NICULAE cu MAX MANOLESCU, întrucât a fost chestionat asupra acestui lucru. I-am spus că RATIU ANTON şi BETEA NICULAE nu mi-au vorbit niciodată de MAX MANOLESCU şi nici n'am auzit de vre-o combinaţie a lor cu MAX MANOLESCU. Proectul acesta a lui RATIU ANTON de a fugi cu un avion TARS depe aerodromul Băneasa a constituit unul din subiectele de discuţie şi de haz între noi. De acest proect a lui RATIU ANTON ştia şi MICSA REMUS şi LOSNIOV EUGEN şi POPESCU STEFAN. După ce BETEA NICULAE a dispărut, nu l-am mai auzit pe RATIU ANTON vorbind de proectul său de plecare cu avionul "TARS" şi nici de alte proecte, mai ales cunoscându-mi punctul meu de vedere în legătură cu plecarea în Franţa.

2.= După ce BETEA NICULAE a dispărut, am discutat cu RATIU ANTON şi MICSA REMUS pe marginea acestei întâmplări. Ambii erau de acord că BETEA a fost încurcat de Dr.SABIN MANAILA, fost director general la Institut. Precis niciunul nu ştia, cel puţin mie nu mi-a spus, ce făcuse într'adevăr BETEA. Se ştia la Institut că Dr.MANAILA este dispărut şi că este căutat de poliţie.

Intr'una din intrevederile mele cu BETEA, în perioada când era "dispărut", l-am întrebat dacă are motive serioase să stea ascuns şi ce a făcut anume. Mi-a spus: "Nu este nimic grav, nişte chestii cu Doctorul". Acestea au fost singurele explicaţii pe care le-am primit dela BETEA. Eu văzând că nu-mi spune mai multe, n'am insistat şi nici până azi nu ştiu precis în ce constă vina efectivă a lui BETEA.

./.

121 34

3.= La vre-o două săptămâni după ce BETEA a dispărut, am primit un telefon dela el la birou în care mă anunţa că are să vină cineva din partea lui la mine şi mă roagă să fac tot posibilul să-i satisfac cererea. A doua sau a trei azi a venit la mine Dna PADINEANU, pe care o cunoscusem prin BETEA la Institut, spunându-mi că BETEA mă roagă să-i împrumut 2.000 (două mii) lei, că are nevoe urgentă.

I-am spus Dnei PADINEANU că în prezent nu am bani, dar că a doua zi îi pot face rost. Cum BETEA lipsea de aproape două săptămâni dela birou, i-am spus Dnei PADINEANU să comunice lui BETEA că doresc să-l văd, când îi voi duce şi banii. A doua zi dimineaţa am primit iarăşi un telefon dela BETEA în care îmi comunica că îl pot vedea pe Str.Stirbey Vodă. Am luat acont din salariul meu şi m'am dus în Str.Stirbey Vodă. BETEA mi-a spus că este nevoit să plece pentru nişte treburi urgente în provincie şi mă roagă să-l trec absent la Institut. N'am stat la el decât 10-15 minute, întrucât mi-a spus că are treburi şi este foarte grăbit şi că la prima ocazie îmi va da de ştire. După aceia eu am plecat în provincie la Petroşani şi Deva în legătură cu inventarierea întreprinderilor industriale, de unde m'am reântors la jumătatea lunii Decemvrie. La câteva zile după reântoarcerea mea dela Deva a venit la mine la birou Dna GABI ANGELESCU spunându-mi că BETEA doreşte să mă vadă şi mi-a dat întâlnire pe o stradă lângă liceul Mihai Viteazul. Cu această ocazie BETEA mi-a spus că are nevoe absolută de nişte bani 5.000 -6.000 lei şi mă roagă să fac tot posibilul să găsesc, că îi trebuesc aceşti bani pentru a-şi scoate actele necesare, întrucât este hotărât să plece în străinătate. I-am spus că imediat nu pot face rost, dar să mă lase câteva zile. A rămas stabilit că peste 10-12 zile să trimeată pe cineva la mine pentru a ridica banii. Eu am făcut rost de bani dar BETEA n'a trimes pe nimeni la mine. Pela jumătatea lunii Ianuarie 1948 a venit la mine Dra FLORICA FARCASU spunându-mi că BETEA doreşte să mă vadă, dându-mi întâlnire într'o casă pe o stradă înfundată, tot pe lângă liceul Mihai Viteazul. Cu această ocazie BETEA mi-a spus că m'a chemat să-şi ia rămas bun dela mine, întrucât peste câteva zile pleacă peste graniţă şi că a aranjat acest lucru. L-am întrebat dacă pleacă cu paşaport sau fără, mi-a spus în glumă că ce-i aia paşaport, că în România se poate pleca şi fără paşaport. Cu această ocazie m'a rugat să am grijă de CORCIOVESCU AURORA şi dacă are nevoe de ceva să-i dau tot sprijinul. Deasemenea m'a rugat să fac tot posibilul ca Dra FLORICA FARCASU să fie reprimită la serviciu, iar până atunci să-i mai dau lucrări acasă, deoarece nu are nici-un ban şi moare de foame.

./.

122/34

La câteva zile după aceia, cam pela 18-20 Ianuarie eu am plecat în partea de Sud a Moldovei în legătură cu recensământul populaţiei, care avea loc în acea vreme (25 Ianuarie). M'am reântors din Moldova la jumătatea lunii Februarie 1948. La reântoarcere, la una din vizitele Dnei FLORICA FARCASU la birou, am întrebat-o dacă mai are vre-o ştire dela BETEA. Mi-a făcut un semn din mână în care vrea să arate că BETEA plecase deja peste graniţă. Cu această ocazie i-am mai dat Drei FLORICA FARCASU nişte lucrări de desen pentru a fi terminate acasă. N'am stat în Bucureşti decât 4-5 zile, după care am plecat la Sebeş-Alba la şcoala de cenzori, unde am ţinut câteva lecţii de sociologie şi statistică. M'am reântors dela Sebeş la sfârşitul lunii Februarie. Am stat în Bucureşti vre-o zece zile, după care am plecat iarăşi la Sebeş la o nouă şcoală de cenzori statistici, pentru a ţine şi la această serie de cenzori câteva lecţii de sociologie şi statistică. Inainte de a pleca a trecut pela mine Dra FLORICA FARCASU şi auzind că plec la Sebeş m'a rugat dacă nu vreau să-i fac un serviciu şi anume să duc nişte scrisori la o vară a sa la Cluj, întrucât dânsa trebue să rămână în Bucureşti, având mama grav bolnavă şi afară de aceasta nu are nici bani. Mi-a spus că este o chestie urgentă şi dacă pot să mă duc întâi la Cluj şi apoi la Sebeş. I-am spus că acest lucru nu pot să-l fac, întrucât îmi sunt deja fixate orele la şcoala de cenzori şi nu se mai poate face nici-o schimbare. Am fost întâi la Sebeş, mi-am ţinut orele la şcoala de cenzori şi pela 18-20 Martie am fost la Cluj, pe Str.Avram Iancu No.38. Am predat scrisorile la o fată COEA, într'o tutungerie. Aceasta după ce a cetit scrisorile, a plecat în casă, lăsându-mă în tutungerie. După aproape o oră de aşteptare în tutungerie, am fost chemat în casă. Aici am avut surpriza să-l revăd pe BETEA, pe care eu, după spusele Drei FLORICA FARCASU, îl ştiam deja plecat. Cu această ocazie BETEA mi-a spus că între timp s'au ivit greutăţi în legătură cu plecarea, că a fost şi bolnav şi speră ca lucrurile să se aranjeze. Discuţiile mele cu BETEA s'au referit mai ales la treburile dela Institut. M'a întrebat dacă am ceva ştiri politice. I-am spus că de un timp sunt tot pe drum şi nu-i pot da nici-o noutate. In aceeaş zi eu am plecat la Bucureşti. De atunci nu l-am mai văzut pe BETEA.

4.= De dispariţia lui BETEA, în afară de grupul de prieteni mai apropiaţi: RATIU ANTON, MICSA REMUS, POPESCU STEFAN, STOIANOVICI TUDOR, ştia foarte multă lume, aproape întreg Institutul, iar comentariile pe care le-am auzit prin Institut erau toate puse în legătură cu Dr.SABIN MANAILA. Se spunea că BETEA l-a ascuns pe Dr.S.MANAILA, iar alţii spunea că BETEA urmează să plece cu Dr.SABIN MANAILA în străinătate.

ss.PAVEL G.C.

2.XI.1949

Declarație

123

În perioada până ne pregăteam actele necesare, adică în vara anului 1947, pentru eliberarea pașaportului în vederea plecării în Franța, aveam loc discuții între noi, Ratiu Aurel, Popescu Ștefan, Lucsa Rémus, Betea Nicolae, ce vom face în situația când Partidul nu va fi de acord cu plecarea noastră. Ratiu Aurel a spus că este hotărît să facă orice pentru a putea pleca și în cazul că el pleacă și singur, indiferent de ce vom face noi. Că el în cazul cel mai rău se va folosi de avionul pe care îl are la dispoziție la „Direcția Controlului Economic", cu care făcea deseori curse prin țară în legătură cu serviciul. Eu și Popescu Ștefan am rămas fermi pe poziția că nu vom folosi decât formele legale și priveam proiectul lui Ratiu de domeniul fanteziei copilărești. Betea Nicolae, care încă nu adusese niciun act pentru a-și completa dosarul în vederea eliberării pașaportului, a spus că lucrurile sunt greu de realizat în cazul când Partidul se opune la plecare. În această perioadă s'au făcut intervenții la Partid prin tov. Pătrășcanu și Gheorghiu Dej pentru a ni se da aprobarea de plecare. Am fost înștiințați că Partidul nu este de acord cu plecarea noastră. După această înștiințare, într'una din vizitele lui Ratiu Aurel la mine, mi-a întrebat dacă eu sunt de acord să plec cu un avion dela „Târs", că lucrul este realizabil prin aceea că pilotul care conduce avionul dela „Direcția Controlului Economic" vrea să plece și el. Proiectul lui Ratiu Aurel era acesta: scoatem bilete în regulă dela Băneasa pentru Timișoara, luăm benzină suficientă până la pilotul pe care el îl cunoștea și împingem avionul până în Austria.

I-am spus că planul său este foarte copilăros, că pe mine nu mă preocupă aceasta acum și că sunt hotărît să folosesc numai formele legale. Tot în această vreme a venit la mine cpt. Zaharia cu o cerere prin care solicita să fie repus în serviciu cu rugămintea din partea lui Ratiu Aurel să înaintez această cerere lui Lucsa pentru a se ocupa de ea. După ce am înaintat această cerere lui Lucsa, acesta, la câteva zile după aceea, mi-a spus că un grup paralel să se ocupe cu aceasta lucrare și mi-a spus că a luat cererea și a aruncat-o la coș. Într'una din vizitele cpt. Zaharia la mine pentru a se interesa ce s'a făcut cu cererea sa, mi-a spus să otărnicesc și eu pe lângă Lucsa pentru a i se rezolva cererea favorabil, dacă vrem să plec în Franța, că plecarea noastră depinde de rezolvarea favorabilă a acestei cereri.

7. am răspuns că nici prin minte nu-mi trece să plec cu avionul în Franța și în el nici gînd la Plaiești n'am curajul să plec, mai ales că eu nu m'am urcat până acum niciodată în avion. La aceste lucruri el mi-a spus că nu este vorba numai de el, ci de asul aviației Română, fără să-mi indice vreun nume. Pentru prima dată când am asociat că în aceste proiecte ale lui Ratiu Aurel ar fi vorba și de Max Manolescu a fost când Victoria Dan a fost arestat. La eliberare mi-a spus dacă eu știu de vreo combinație a lui Ratiu Aurel și Petre Nicolae cu Max Manolescu, întrucât a fost chestionat asupra acestui lucru. I-am spus că Ratiu Aurel și Petre Nicolae nu mi-au vorbit niciodată de Max Manolescu și nici n'am auzit de vreo combinație a lor cu Max Manolescu. Proiectul acesta a lui Ratiu Aurel de a fugi cu un avion „Tars" dela aerodromul Băneasa a constituit unul din subiectele de discuție și de haz între noi. De acest proiect a lui Ratiu Aurel știa și Lucica Remus și Lăpușneanu Eugen și Popescu Ștefan. După ce Petre Nicolae a dispărut, nu l-am mai auzit pe Ratiu Aurel vorbind de proiectul său de plecare cu avionul „Tars" și nici de alte proiecte, mai ales cunoscându-mi punctul meu de vedere în legătură cu plecarea în Franța.

2/ După ce Petre Nicolae a dispărut, am discutat cu Ratiu Aurel și Lucica Remus pe marginea acestei întâmplări. Aceștia erau de acord că Petre a fost încurcat de dr. Sabin Manuila, fost director general la Institut. Precis vinovatul nu știa, cel puțin mie nu mi-au spus, ce făcuse în adevăr Petre. Se știa la Institut că dr. Manuila este dispărut și că este căutat de poliție.

Într'una din întrevederile mele cu Petre, în perioada când era „dispărut", l-am întrebat dacă are motive deosebite să stea ascuns și ce a făcut anume. Mi-a spus „nu este nimic grav, toate chestiile pe urmă". Acestea au fost singurele explicații pe care le-am primit dela Petre. Eu văzând că nu mi spune mai multe, n'am insistat și nici până azi nu știu precis în ce constă vina efectivă a lui Petre.

3. La vreo două săptămâni după ce Petre a dispărut, am primit un telefon dela el la birou în care mă anunța că are să vină cineva din partea lui la mine și mă ruga să fac tot posibilul să i satisfac cererea. A doua zi a venit la mine Mr. Lăpușneanu, pe care o cunoscusem prin Petre la Institut, spunându-mi că Petre mă roagă să i împrumut 2000 (două mii) lei, că are mare urgență.

Unde se intâlnesc cu Petre (3)

Ce discutat cu acestea și părerile lor despre (4)

I-am spus Dnei Păduraru că în prezent nu am bani, dar că îi voi face rost. Cum Beteș lipsea de aproape două săptămâni dela Cernăuți i-am spus Dnei Păduraru să comunice lui Beteș că doresc să-l văd, când îi vine lui bine. A doua zi dimineață am primit iarăși un telefon dela Beteș în care îmi comunică că îl găsesc pe str. Mirbei Vodă. Am luat acest din salariul meu și m-am dus în str. Mirbei-Vodă. Beteș mi-a spus că este nevoit să plece pentru niște treburi urgente în provincie și mi roagă să-l aștept. Am stat la el decât 10-15 minute, întrucât mi-a spus că are treburi și este foarte grăbit și că la prima ocazie îmi va da de știre. După aceea eu am plecat în provincie la Petroșeni și Deva în legătură cu inventarierea întreprinderilor industriale, de unde m-am întors la jumătatea lunii decembrie. La câteva zile după întoarcerea mea dela Deva a venit la mine la birou Dna Gabi Angelescu spunându-mi că Beteș dorește să mă vadă și mi-a dat întâlnire pe o stradă lângă liceul Mihai Viteazul.

La această ocazie Beteș mi-a spus că are nevoie absolută de niște bani 5.000-6000 lei și mă roagă să fac tot posibilul să găsesc, că îi trebuesc acești bani pentru a-și scoate actele necesare, întrucât este hotărât să plece în străinătate. I-am spus că imediat nu pot face rost, dar să mă lase câteva zile. A rămas stabilit ca peste 10-12 zile să trimeată pe cineva la mine pentru a ridica banii. Eu am făcut rost de bani, dar Beteș n-a trimes pe nimeni la mine. Pela jumătatea lunii Ianuarie 948 a venit la mine Dna Florica Farcaș spunându-mi că Beteș dorește să mă vadă, dându-mi întâlnire într-o casă pe o stradă înfundată, tot pe lângă liceul Mihai Viteazul. La această ocazie Beteș mi-a spus că mi-a chemat să și ia răspuns bun dela mine, întrucât peste câteva zile pleacă peste graniță și că a aranjat acest lucru. L-am întrebat dacă pleacă cu pasaport sau fără, mi-a spus în glumă că ce i-ala pasaport, că în România se poate pleca și fără pasaport. La această ocazie mi-a rugat să am grijă de Corciovescu Aurora și dacă are nevoie de ceva să i dau tot sprijinul. Deasemenea mi-a rugat să fac tot posibilul ca Dna Florica Farcaș să fie reprimită la serviciu, iar până atunci să i mai dau lucrări acasă, deoarece nu are niciun ban și suferă de foame.

La câteva zile după aceea, cam pela 18-20 Ianuarie, eu am plecat în partea de sud a Moldovei în legătură cu recensământul populației, care avea loc în acea vreme (25 Ianuarie), și am întors din Moldova la jumătatea lunii Februarie 948. La întoarcere, la una din vizitele Dnei Florica Farcaș la birou, am întrebat-o dacă mai are veo știre dela Beteș. Mi-a făcut un semn din mână ca care voia să arate că Beteș plecase deja peste graniță. La această ocazie i-am mai dat Dnei Florica Farcaș niște lucrări de desen pentru a fi terminate acasă. N-am stat în București decât 4-5 zile, după care am plecat la Sebeș-Alba la școala de cenzori, unde am

fiind câteva lecții de sociologie și statistică. Și am venit de la Sebeș la sfârșitul lunii Februarie. Am stat în București vreo zece zile, după care am plecat iarăși la Sebeș la o nouă școală de censori statistici, pentru a ține și la această serie de censori câteva lecții de sociologie și statistică. Înainte de a pleca, a trecut pela mine Dna Florica Farcașu și auzind că plec la Sebeș mi a rugat dacă nu vreau să îi fac un serviciu și anume să duc niște scrisori la o vară a sa la Cluj, întrucât dânsa trebue să rămână în București, având mama grav bolnavă și afară de aceasta nu are nici bani. Mi-a spus că este o chestie urgentă și dacă fot să mă duc întâi la Cluj și apoi la Sebeș. I-am spus că acest lucru îl fot să-l fac, întrucât îmi sunt deja fixate orele la școala de censori și nu se mai poate face nicio schimbare. Am fost întâi la Sebeș, mi-am ținut orele la școala de censori și pela 18-20 seara am fost la Cluj, pe str. Horea Iancu 38. Am predat scrisorile la o fată Coca, într'o tutungerie. Această după ce a citit scrisorile, a plecat în casă, lăsându-mă în tutungerie.

După aproape o oră de așteptare în tutungerie, am fost chemat în casă. Aici am avut surpriza să-l revăd pe Betea, pe care eu, după spusele dnei Florica Farcașu, îl știam deja plecat. În această ocazie Betea mi-a spus că între timp s'au mai petrecut în legătură cu plecarea, că a fost și bolnav și speră ca lucrurile să se aranjeze. Discuțiile mele cu Betea s'au referit mai ales la Federația dela Institut. Mi a întrebat dacă am vreo știri politice. I-am spus că de un timp sunt fot pe drum și îmi pot da nicio noutate. În această zi eu am plecat la București, de atunci nu l-am mai văzut pe Betea niciodată.

4/ De dispariția lui Betea, în afară de grupul de prieteni mei apropiați: Ralin Stan, Alicia Romas, Profesor Ștefan, Ștefănescu Tudor, știa foarte multe lume, aproape întreg Institutul, iar amănuntele pe care le-am aflat prin Institut erau Toate fiind în legătură cu Dna Sabina Teamila. Se spunea că Betea l-a ascuns pe Dna Sabina Teamila, iar alții spuneau că Betea urmează să plece cu Dna Sabina Teamila în străinătate.

C. G. Dumitrescu
-2-XI-949.

125

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

In urma intervenţiei făcute de Institutul Central de Statistică pe lângă Institutul Francez de a se acorda unor funcţionari dela Institutul de Statistică un număr de burse pentru studii în Franţa, în vederea specializării în anumite domenii, am fost înştiinţaţi că Comisia Română-Franceză, care funcţiona pe lângă Ministerul Educaţiei Naţionale, a aprobat pentru Institutul de Statistică un număr de patru burse pe timp de un an.

Aceste burse au fost acordate pentru : BETEA NICOLAE, RATIU ANTON, POPESCU STEFAN şi PAVEL GH.CONSTANTIN. Imediat ce am fost înştiinţaţi că ni s'au aprobat aceste burse, am început să strângem actele necesare pentru alcătuirea dosarelor în vederea scoaterii paşapoartelor. In acest timp s'au făcut prin tov. LUCRETIU PATRASCANU şi GOLOPENTIA ANTON demersuri la Partid pentru a ni se da încuviinţarea de a pleca.

Urma ca imediat ce vom căpăta încuviinţarea Partidului de a pleca în Franţa, să înmânăm dosarele cu actele noastre lui MICSA REMUS pentru a se ocupa dânsul cu scoaterea paşapoartelor, ca unul care cunoaşte cum merg treburile la Ministerul Afacerilor Interne. MICSA REMUS, care venea deseori la mine la birou, cunoştea îndeaproape toate intervenţiile cari s'au făcut pentru căpătarea burselor.

După ce am fost înştiinţaţi că Partidul nu este de acord cu plecarea noastră, n'a mai fost nevoe să apelăm la serviciile lui MICSA pentru scoaterea paşapoartelor, lucrurile rămânând în studiul lor de proect.

ss.C.G.PAVEL

8.XI.1949

126

Declarație.

În urma intervenției făcute de Institutul Central de Statistică pe lângă Institutul Francez de a se acorda unor funcționari dela Institutul de Statistică un număr de burse pentru studii în Franța, în vederea specializării în anumite domenii, am fost înștiințați că Comisia Română Franceză, care funcționa pe lângă Ministerul Educației Naționale, a aprobat pentru Institutul de Statistică un număr de patru burse pe timp de un an.

Aceste burse au fost acordate pentru: Betea Nicolae, Rațiu Anton, Popescu Ștefan și Pavel Gh. Constantin. Imediat ce am fost înștiințați că ni s'au aprobat aceste burse, am început să strângem actele necesare pentru aceștuirea dosarelor în vederea scoaterii pasaportelor. În acest timp s'au făcut prin ton. Lucrețiu Pătrășcanu și Colegenția Antonescu demersuri la Partid pentru a ni se da încuviințarea de a pleca.

Urma ca imediat ce vom căpăta încuviințarea Partidului de a pleca în Franța, să înmânăm dosarele cu actele noastre lui Ticșa Remus pentru a se ocupa dânsul cu scoaterea pasaportelor, ca unul care cunoștea cam merg treburile la Ministerul Afacerilor Interne. Ticșa Remus, care venea deseori la noi la birou, cunoștea îndeaproape toate intervențiile cari s'au făcut pentru căpătarea bursellor.

După ce am fost înștiințați că Partidul nu este de acord cu plecarea noastră, n'a mai fost nevoie să apelăm la serviciile lui Ticșa pentru scoaterea pasaportelor, lucrurile rămânând în stadiul lor de proiect.

C. S. Gane 8-II-949.

127 126

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

La începutul lunii Noemvrie 1947 a venit la mine în birou soţia lui DAN DUTESCU plângând, spunându-mi că nu ştie ce este cu soţul său, întrucât lipseşte de câteva zile de acasă. Mi-a spus că a fost chemat într'o după amiază la telefon de BETEA NICOLAE pentru o jumătate de oră pentru a-i face o traducere şi de atunci n'a mai venit acasă.

După vre-o 20 de zile a reapărut DAN DUTESCU la Institut, unde era funcţionar, la Direcţia Oficiului de Studii. Venind la mine în birou cu nişte traduceri pe care i le dădusem să le facă, l-am întrebat ce s'a întâmplat şi dece a lipsit dela serviciu.

DAN DUTESCU mi-a spus că într'o după amiază a fost chemat la telefon de BETEA NICULAE şi l-a rugat să vină până la el pentru o jumătate de oră pentru a-i face nişte traduceri din limba engleză de care are nevoe urgent. După ce i-a făcut traducerea, a plecat cu BETEA, s'au urcat într'o maşină şi au plecat spre centru. In maşina în care s'a urcat, în afară de şofer mai era un domn pe care nu l-a recunoscut, dar că după înfăţişare parcă aducea cu Dr.SABIN MANAILA. DAN DUTESCU, în continuare, mi-a spus că la un moment dat a constatat că erau urmăriţi de un camion. Au mers aşa un timp, maşina mergând în viteză destul de mare, până în Calea Victoriei.

Acolo maşina s'a oprit, BETEA s'a dat jos din maşină, împreună cu celălalt domn, el rămânând în maşină, după care au venit nişte domni şi l-au arestat. Acestea sunt lucrurile povestite de DAN DUTESCU. La una din intrevederile mele cu BETEA, l-am întrebat ce a fost cu DAN DUTESCU. Acesta a refuzat să-mi dea vre-o explicaţie. Eu văzând că ezită, n'am insistat.

ss.C.G.PAVEL

8.XI.1949

128

Declarație

La începutul lunii Noembrie 1947 a venit la mine în birou soția lui Dan Dutescu plângând, spunându-mi că nu știe ce este cu soțul său, întrucât lipsește de câteva zile de acasă. Îi-a spus că a fost chemat într'o după amiază la telefon de Betea Nicolae pentru o jumătate de oră pentru a i face o Traducere și de atunci n'a mai venit acasă.

După vreo 20 de zile a reapărut Dan Dutescu la Institut, unde era funcționar, la Direcția Principii de pază. Venind la mine în birou cu niște Traduceri pe care i le dădusem să le facă, l-am întrebat ce s'a întâmplat și de ce a lipsit de la serviciu.

Dan Dutescu mi-a spus că într'o după amiază a fost chemat la telefon de Betea Nicolae și l-a rugat să vină până la el pentru o jumătate de oră pentru a i face niște Traduceri din limba engleză de care are nevoie urgent. După ce i-a făcut Traducerea, a plecat cu Betea, l'au urcat într'o mașină și au plecat spre centru. În mașina în care s'a urcat, în afară de șofer mai era un domn pe care nu l-a recunoscut, dar că după înfățișare parcă aducea cu Dr. Sabin Manuila. Dan Dutescu, în continuare, mi-a spus că la un moment dat a constatat că erau urmăriți de un camion. Au mers așa un timp, mașina mergând în viteză destul de mare, până în calea Victoriei. Acolo mașina s'a oprit, Betea s'a dat jos din mașină, împreună cu felcărul domn, el rămânând în mașină, după care au venit niște domni și l-au arestat. Acestea sunt lucrurile povestite de Dan Dutescu. La una din întrevederile mele cu Betea, l-am întrebat ce a fost cu Dan Dutescu. Acesta a pefuzat să-mi dea vreo explicație. Eu văzând că ezită, n'am insistat.

C. S. Gavril 8-XI-949.

129 bis

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Intr'una din zile, în vara anului 1947, când ne pregăteam actele în vederea scoaterii paşapoartelor pentru a pleca în Franţa a venit la mine Căpt.ZAHARIA, din partea lui RATIU ANTON, cu o cerere, însoţită de o adeverinţă dela Sindicatul din care făcea parte, prin care solicita să fie reprimit la serviciul de/unde fusese comprimat. M'a rugat să înmânez cererea lui, împreună cu adeverinţa, lui MICSA REMUS pentru a se ocupa dânsul de ea şi să vadă dacă se poate face ceva. Eu am înmânat această cerere lui MICSA, cu rugămintea din partea lui RATIU de a se ocupa de ea.Cp.t ZAHARIA solicita să fie reprimit la serviciu la Baneasa, la un oarecare comandant PAVLOVSCHI.

Intr'una din vizetele lui MICSA REMUS la mine, l-am întrebat ce a făcut cu cererea lui ZAHARIA şi acesta mi-a spus că nu face parale să se ocupe cu asemenea lucruri şi mi-a spus că a rupt cererea şi adeverinţa dela Sindicat şi le-a aruncat la coş. Cpt.ZAHARIA trecea deseori pela mine să mă întrebe dacă am vre-un rezultat dela MICSA relativ la ceferea lui.

Eu i-am spus că mă îndoesc că cererea lui va fi aprobată, la care el mi-a spus să stărui pe lângă MICSA să facă tot ce poate pentru a i se rezolva favorabil cererea, că nu mai ştie ce să facă, neavând nici-un ban şi este muritor de foame.

Intr'una din vizitelelui ZAHARIA la mine, pentru a se interesa dacă s'a făcut ceva cu cererea sa, mi-a spus râzând că dacă vreau să plec în Franţa să stărui şi eu pe lângă MICSA pentru a i se aproba cererea. Eu i-am spus că nici prin minte nu-mi trece să plec cu avionul în Franţa, mai ales că eu nu m'am urcat niciodată în avion şi cu el nici până la Ploeşti n'am curajul să merg. La acestea el mi-a spus că nu este vorba numai de el, ci şi de maestrul aviaţiei române, fără să-mi indice vre-un nume. Pentru prima dată când am asociat că în această poveste este vorba de MAX MANOLESCU a fost când DAN DUTESCU a fost arestat. Acesta la eliberare, reântorcându-se la Institut, m'a întrebat dacă eu ştiu de vre-o combinaţie a lui BETEA şi RATIU cu MAX MANOLESCU, întrucât a fost interogat asupra acestui lucru. Eu i-am spus că n'am auzit nici pe BETEA şi nici pe RATIU vorbind de acest lucru şi mie nu mi-a spus

./.

130 ~~46~~

nimic şi este pentru prima dată când aud de acesta. Acestea sunt toate relaţiile pe care le-am avut cu ZAHARIA. După acea eu am plecat în provincie cu ocazia inventarierii întreprinderilor industriale şi cu recensământul populaţiei şi n'am mai avut nici-un contact cu Cpt.ZAHARIA.

ss.C.G.PAVEL

8.XI.1949

137 A74 153

Declarație

Într'una din zile, în vara anului 1947, când ne pregăteam actele în vederea eșanării pașaportelor pentru a pleca în Franța a venit la mine cap. Zaharia, din partea lui Ratiu Aurel, cu o cerere, însoțită de o adeverință dela Sindicatul din care făcea parte, prin care solicita să fie reprimit la serviciul de unde fusese concediat. M'a rugat să înmânez cererea lui, împreună cu adeverința, lui Micșa Remus pentru a se ocupa oblușul de ea și să vadă dacă se poate face ceva. Eu am înmânat această cerere lui Micșa, cu rugămintea din partea lui Ratiu de a se ocupa de ea. Cap. Zaharia solicita să fie reprimit la serviciu la Băneasa, la un oarecare comandant Zadovschi.

Într'una din vizitele lui Micșa Remus la mine, l-am întrebat ce a făcut cu cererea lui Zaharia și acesta mi-a spus, că nu face parale să se ocupe cu asemenea lucruri și mi-a spus că a pus cererea și adeverința dela Sindicat și le-a aruncat la cos. Cap. Zaharia trecea deseori pela mine să mă întrebe dacă am vreun rezultat dela Micșa relativ la cererea lui.

Eu i-am spus că mă îndoiesc că cererea lui va fi aprobată, la care el mi-a spus să stărui pe lângă Micșa să facă tot ce poate pentru a i se rezolva favorabil cererea, că nu mai știe ce să facă, neavând niciun ban și este muritor de foame.

Într'una din vizitele lui [illegible] Zaharia la mine, pentru a se interesa dacă s'a făcut ceva cu cererea sa, mi-a spus râzând că dacă vreau să plec în Franța să stărui și eu pe lângă Micșa pentru a i se aproba cererea. Eu i-am spus că nici prin minte nu-mi trece să plec cu avionul în Franța, mai ales că eu nu mi-am urcat niciodată în avion și cu el nici până la Ploești n'am curajul să merg. La acestea el mi-a spus că nu este vorba numai de el, ci și de maestrul aviației române, fără să-mi indice despre cine. Pentru prima dată când am aflat că în această poveste este vorba de Max Manolescu a fost când Ratiu a fost arestat. Acesta la eliberare, reîntorcându-se la Institut, mi-a întrebat dacă eu știu de vreo combinație a lui Bătrâna și Ratiu cu Max Manolescu, întrucât a fost interogat asupra acestui lucru. Eu i-am spus că n'am auzit nici pe Bătrâna și nici pe Ratiu vorbind de acest lucru și mie nu mi-au spus nimic și este pentru prima dată când aud de aceasta. Acestea sunt toate relațiile pe care le-am avut eu cu Zaharia. După aceea eu am plecat în provincie cu cazul recenzării întreprinderilor industriale și cu recensământul populației și n'am mai avut niciun contact cu cap. Zaharia. C.G. Târnava 8-II-949.

132

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

L-am cunoscut pe maiorul GABRIELESCU la Odesa în anul 1942, cu ocazia lucrărilor de recensământ. Eu trebuind să plec la Nicolaev am căpătat o maşină "Horch" dela o unitate militară de transmisiuni sau de artilerie din care făcea parte şi GABRIELESCU In discuţia de câteva minute pe care am avut-o atunci cu GABRIELESCU acesta se arăta ca un duşmani neâmpăcat al Germanici şi privea războiul care se ducea ca o nebunie curată şi spunea, după expresia lui, „că se merge către sinucidere naţională".

De atunci nu l-am mai văzut pe maiorul GABRIELESCU decât în toamna anului 1947. M'am întâlnit cu dânsul în faţa Institutului, pe Str.Brezoianu. Mi-a spus că a auzit că la Institut se caută funcţionari şi că se interesează pentru o rudă a sa, să vadă dacă poate intra funcţionară, deoarece are familie grea, cu copii, şi nu are nici ce mânca.

După ce eu m'am reântors dela Petroşani şi Deva, unde fusesem pentru inventarierea întreprinderilor industriale, a venit iarăş GABRIELESCU pela mine şi mi-a spus că ruda sa a reuşit să intre funcţionară la Institut, dar că a fost repartizată cu serviciul la o direcţie în localul din Cotroceni. Mi-a spus că-i este foarte greu rudei sale să se ducă tocmai în Cotroceni, că trebue să ia mai multe tramvaie, că este bulnavă şi m'a rugat să încerc eu dacă nu se poate să fie transferată cu serivicial în localul din Brezoianu. A rămas ca eu să mă interesez şi să vedem dacă se poate face aceastâ transferare.

Lucrul nu s'a putut face, deoarece Institutul avea extrem de mult de lucru şi mai ales era în perioada reorganizării serviciilor şi prelucrării materialului dela inventarierea întreprinderilor industriale. La una din vizetele lui GABRIELESCU pentru a se interesa de ruda sa dacă s'a făcut ceva, acesta m'a aşteptat până am terminat serviciul şi am plecat împreună către casă. Pe drum mi-a spus că şi dânsul o duce foarte greu, că a fost comprimat din armată, că n'are nici-un serviciu şi nu intrevede nici-o posibilitate pentru a găsi ceva. L-am întrebat din ce trăeşte acum şi mi-a spus că pentru un moment lucrează, din când în când, ca şofer pe o cisternă a unei societăţi particulare şi că ce scoate nu-i ajunge nici de mâncare. I-am spus că pentru el este mult

./.

mai uşor să se descurce, este neânsurat, este inginer, e destul de tânăr. 133 231

Aceasta se întâmpla înainte de Crăciun 1947. De atunci nu l-am mai văzut pe GABRIELESCU decât pela jumătatea lunii Februarie 1948, deoarece eu am plecat la ţară, iar după aceea am fost în partea de Sud a Moldovei cu ocazia recensământului general al populaţiei. La reântoarecere din Moldova, maiorul GABRIELESCU a trecut pela mine la birou, sugerându-mi o soluţie pentruca ruda sa să fie transferată cu serviciul în localul din Brezoianu. Era vorba să facă schimb cu o funcţionară care lucra în Brezoianu şi care dorea să se mute în Cotroceni. A rămas ca eu să mă interesez de această posibilitate. In timp ce era la mine în birou maiorul GABRIELESCU a venit şi Dra FLORICA FARACASU, fostă funcţionară la Institut, la direcţia Oficiului de Studii, secţia desemn. Dra. FLORICA FARCASU fusese comprimată dela Institut pentru economii bugetare şi făcuse cerere de reprimire, mai ales că la secţia de desen se simţea nevoe de funcţionari de specialitate. Dra. FLORICA FARCASU primea din când în când lucrări acasă, când Secţia de desemn era prea aglomerată şi venise şi pentru aceasta să vadă dacă nu-i poate da ceva de lucru. Discuţiile se purtau asupra greutăţilor vieţii, a lipsei de lucru. La un omemnt dat Dra FLORICA FARCASU a spus că nu ştie ce să mai facă, că n'are nici lemne, nici mâncare, că are pe cap o mamă bolnavă în pat şi o soră bolnavă de t.b.c., că îi vine să-şi pună ştreangul de gât. A mai spus deasemenea că dacă n'ar avea aceste greutăţi pe cap, ar pleca în lumea largă, că i s'a oferit să plece în străinătate cu nişte evrei la care dânsa lucrează lingerie, dar că nu poate să-i lase pe ai săi aşa singuri. Maiorul GABRIELESCU a spus că şi el o duce foarte greu, că nici el nu întrevede nici-o posibilitate, că este dispus să facă orice fel de muncă şi că ar fi în stare să se ducă şi la capătul pământului să lucreze. La aceste văicăreli eu am spus în glumă că n'au decât să-şi schimbe rolurile, deoarece Dra FLORICA FARCASU are posibilitate să plece şi nu poate, iar maiorul GABRIELESCU poate pleca oriunde, dar n'are nici-o posibilitate. Aceasta a fost toată discuţia dintre mine, dra FLORICA FARCASU şi Maiorul GABRIELESCU la mine în birou. La vre-o 4-5 zile după această discuţie, am primit un telefon dela maiorul GABRIELESCU în care mă ruga să trec neapărat pela dânsul pe acasă, că are să mă întrebare ceva. I-am spus că îmi este imposibil, deoarece am foarte mult de lucru. A doua zi după acest telefon a venit la mine la birou maiorul GABRIELESCU şi a insistat să trec pela dânsul, numai pentru câteva minute şi mi-a dat o adresă în Parcul Negroponte pe Cal.Floreasca. Chiar în aceea zi

./.

după amiaza am fost la maiorulG GABRIELESCU. Acesta m-a cerut 134 857 relaţii privitor la Dra FLORICA FARCASU; m'a întrebat dacă este o fată serioasă, dacă se poate încrede în dânsa şi dacă ştiu ce politică a făcut.

I-am spus că o cunosc pe Dra FLORICA FARCASU dela birou, că era socotită una din funcţionarele cele mai harnice şi mai pricepute, că este apreciată ca foarte serioasă, dar că n'am auzit să fi făcut vreodată politică. N'am stat la maiorul GABRIELESCU decât vre-o 10-15 minute, după care am plecat. Am înţeles din interesul pe care maiorul GABRIELESCU îl punea în discuţie că îl preocupă cu adevărat ideea plecării în străinătate şi că Dra FLORICA FARCASU i-a vânturat o posibilitate pentru realizarea acestei idei.

Acestea au fost toate rebţiile mele cu mairoul GABRIELE- SCU şi de atunci nu l-am mai văzut niciodată.

ss.C.G.PAVEL

9 Noemvrie 1949

Declaratie.

135 135

L'am cunoscut pe maiorul Gabrielescu la Odesa în anul 1942, cu ocazia lucrărilor de recunoaștere. Eu trebuind să plec la Nicolaev am căpătat o mașină „Horch" dela o unitate militară de transmisiuni sau de artilerie din care făcea parte și Gabrielescu.

În discuția de câteva minute pe care am avut-o atunci cu Gabrielescu acesta se arăta ca un plus-man reîmpăcat al Germaniei și privea războiul care se ducea ca o retragere curată și spuma, după expresia lui, „că se merge către sinucidere națională".

De atunci nu l-am mai văzut pe maiorul Gabrielescu decât în Februarie anului 1947. M'am întâlnit pe dânsul în fața Institutului, pe str. Brezoianu. Mi-a spus că a auzit că la Institut se caută funcționari și că se interesează pentru o pildă a spa, să vadă dacă poate intra funcționară, deoarece are familie grea, cu copii, și nu are ce mânca.

După ce eu m'am plimbat dela Petroșeni și Deva, unde fusesem pentru inventarierea întreprinderilor industriale, a venit la casă Gabrielescu pela mine și mi-a spus că pilda pa a reușit să intre funcționară la Institut, dar că a fost repartizată la serviciul de o direcție în localul din Cotroceni. Mi-a spus că-i este foarte greu să se ducă tocmai în Cotroceni, că trebue să ia mai multe tramvaie, că este bolnavă și m'a rugat să încerc eu dacă nu se poate să fie transferată cu serviciul în localul din Brezoianu. A rămas ca eu să mă interesez și să vedem dacă se poate face această transferare.

Lucrul nu s'a putut face, deoarece Institutul avea extrem de mult de lucru și mai ales era în perioada reorganizării serviciilor și prelucrării materialului dela inventarierea întreprinderilor industriale. La una din ședințele lui Gabrielescu pentru a se interesa de pilda pa dacă s'a făcut ceva, acesta m'a așteptat până am terminat serviciul și am plecat împreună către casă. Pe drum mi-a spus că și dânsul o duce foarte greu, că a fost comprimat din armată, că n'are nicăieri serviciu și nu întrevede nicio posibilitate pentru a găsi ceva. L'am întrebat din ce trăește acum și mi-a spus că pentru un moment lucrează, din când în când, ca șofer pe o camionetă a unei societăți particulare și că a scăpat mai ușurel nici de

mâncare. I-am spus că pentru el este mult mai ușor să se descurce; este neînsurat, este ingener și destul de tânăr.
Aceasta se întâmpla înainte de Crăciun 1947. De atunci nu l-am mai văzut pe Gabrielescu decât pela jumătatea lunii Februarie 1948, deoarece eu am plecat la țară, iar după aceea am fost în partea de Sud a Moldovei cu ocazia recensământului general al populației. La întoarcere din Moldova, maiorul Gabrielescu a trecut pela mine la birou, sugerându-mi o soluție pentru a mă fi transferată cu serviciul în localul lui Brezoianu. Era vorba să facă schimb cu o funcționară care lucra în Brezoianu și care dorea să se mute în cotroceni. A rămas ca eu să mă interesez de această posibilitate. În timp ce era la mine în birou maiorul Gabrielescu, a venit și Dna Florica Farcaș, fostă funcționară la Institut, la secția oficiului de studii, secția desenuri. Dna Florica Farcaș fusese pensionată dela Institut pentru economii bugetare și făcuse cerere de pensionare, mai ales că la secția de desen se simțea nevoie de funcționari de specialitate. Dna Florica Farcaș pornea din când în când lucrări acasă, când secția de desen era prea aglomerată și venise și pentru aceasta să vadă dacă mi-i pot da ceva de lucru. Discuțiile se purtau asupra greutăților vieții, a lipsei de lucru. La un moment dat Dna Florica Farcaș a spus că nu știe ce să mai facă, că n'are nici lemne, nici mâncare, că are pe cap o mamă bolnavă în pat și o soră bolnavă de t.b.c., ca în vine pă-și pună ștreangul de gât. A mai spus deasemenea că dacă n'ar avea aceste greutăți pe cap, ar pleca în lumea largă, că i s'a oferit să plece în străinătate cu niște evrei la care lăsa lucrează lingerie, dar că nu poate să i lase pe ai săi așa singuri. Maiorul Gabrielescu a spus că și el o duce foarte greu, că nici el nu întrevede nicio posibilitate, că este dispus să facă orice fel de muncă și că ar fi în fiare să se ducă și la capătul pământului să lucreze. La aceste căicâteli eu am spus în glumă că n'am decât să și schimbe Bolurile, deoarece Dna Florica Farcaș are posibilitate să plece și nu poate, iar maiorul Gabrielescu poate pleca oriunde, dar nare nicio posibilitate. Aceasta a fost prima discuție dintre mine, Dna Florica Farcaș și maiorul Gabrielescu la mine în birou. La vreo 4-5 zile după această discuție, am primit un telefon dela maiorul Gabrielescu în care mă ruga să trec neapărat pela dânsul pe acasă, că are să mă întrebe ceva. I-am spus că îmi este imposibil, deoarece am foarte mult de

lucru. A doua zi după acest telefon a venit la mine la birou maiorul Gabrielescu și a insistat să trec pe la dânsul, numai pentru câteva minute și mi-a dat o adresă în Parcul Regele Carol pe Calea Floreasca. Chiar în acea zi după amiază am fost la maiorul Gabrielescu. Acesta mi-a cerut relații privitor la dra Florica Farcașu; m'a întrebat dacă este o fată serioasă, dacă se poate încrede în dânsa și dacă știu ce politică a făcut.

I-am spus că o cunosc pe dra Florica Farcașu dela birou, că era socotită una din funcționarele cele mai harnice și mai pricepute, că este apreciată ca foarte serioasă, dar să n'am auzit să fi făcut vreodată politică. N'am stat la maiorul Gabrielescu decât vreo 10-15 minute, după care am plecat. Am înțeles din interesul pe care maiorul Gabrielescu îl punea în discuție că îl preocupă cu adevărat ideea plecării în străinătate și că dra Florica Farcașu i-a înfățișat o posibilitate pentru realizarea acestei idei.

Acestea au fost toate relațiile mele cu maiorul Gabrielescu și de atunci nu l-am mai văzut niciodată.

C. G. Gaul 9-XI-949.

137

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Vremea când l-am văzut cel mai des pe LOSNIOV EUGEN a fost în vara şi toamna anului 1947. Işi făcuse un obiceiu ca ori de câte ori era prin centru, sau avea ore la liceul Mihai Viteazul, să treacă pela mine la birou şi plecam împreună acasă. Acest lucru se întâmpla aproape săptămânal şi câteodată chiar de două ori pe săptămână. Era tocmai vremea când noi ne pregăteam actele necesare pentru scoaterea paşapoartelor în vederea plecării în Franţa. In urma deselor vizite ale lui LOSNIOV EUGEN la mine, acesta ştia toate preparativele pe care le făceam pentru scoaterea paşapoaretlor în vederea plecării în Franţa.

Nu era un secret pentru nimeni pregătirile pe care noi le făceam. Se întâmpla uneori ca în vizitele lui LOSNIOV EUGEN pela mine să găsească fie pe RATIU, fie pe BETEA, fie pe MICSA şi câteodată chiar pe toţi. Obişnuiam, mai ales când eram toţii, înainte de despărţire, să ne abatem pela vre-o cârciumă pentru o bere sau un pahar de vin. Este foarte posibil ca în aceste vizite ale lui LOSNIOV EUGEN la mine să fi auzit dela mine sau dela altul din noi şi discuţia despre proectul lui RATIU ANTON de a pleca cu avionul în Franţa, chiar şi de unul singur.

Proectul lui RATIU ANTON era acesta: scoatem bilete în regulă dela Băneasa pentru Timişoara, aranjăm cu pilotul să ia benzină mai multă, era vorba de pilotul care conducea avionul dela Direcţia Controlului Economic şi cu care RATIU ANTON făcea dese curse prin ţară în legătură cu serviciul său, şi în loc să ne dăm jos la Timişoara, împingem avionul până în Austria. Acest proect al lui RATIU n'a fost luat niciodată în serios, n'a găsit nici-un fel de aprobare din partea nimănui şi a constituit unul din subiectele noastre de glumă şi distracţie ori de câte ori ne întâlneam. După ce BETEA NICULAE a dispărut nu l-am mai auzit pe RATIU ANTON vorbind de proectul lui de plecare cu avionul în Franţa şi nici de alte proecte.

In afară de aceste discuţii pe marginea plecării în Franţa, am discutat deseori, în drum către casă, cu LOSNIOV EUGEN diferite probleme de economie, de politică, de statistică, abordând în special problemele de politică externă. Eu opiniam că actualelor încordări a relaţiilor internaţionale le vor urma în foarte scurtă vreme

./.

138

zile de destindere politică între marile puteri şi cu [illegible]rsiuni şi asupra situaţiei interne din România. Eram convins, de atunci sunt şi acum convins, că încordarea pe plan extern nu va putea dura multă vreme şi că în nici-un caz nu se va ajunge la război. Desigur că discutam unele măsuri pe care le lua guvernul.

In ceeace priveşte politica economică socoteam necesar că accentul trebue pus pe organizarea şi desvoltarea industriilor pentru a produce articole de mare consum, necesare maselor largi. Spuneam deseori că industria noastră trebue desvoltată numai în funcţie de materiile prime de care dispune România şi că unele industrii trebuesc lichidate, iar altora trebue să li se reducă, în funcţie de materiile prime autohtone, capacitatea de producţie. Vedeam acest lucru realizat în timp, adaptarea industriei noastre la o producţie de pace, făcându-se treptat. Desigur că acest lucru ar fi însemnat relaţii economice internaţionale cu toate Statele, implicit şi dependenţa noastră economică, în anumite sectoare, de aceste relaţii. Socoteam că politica autarhică pe care au practicat-o statele înainte de război nu mai poate fi inaugurată, că această politică de autorhie economică a avut urmări dezastruase pentru marele consumator din România, deoarece era obligat să cumpere unele articole la preţuri foarte mari când aceste articole puteau fi importate şi cumpărate la preţuri cu mult sub cele cari se vindeau pe piaţa românească. Deasemenea socoteam că în unele sectoare din viaţa politică românească s'au impus lucrurile mult spre stânga şi dam exemplu cu comprimarea şi epurarea unor elemente atât în sectorul funcţiilor de Stat, cât şi a întreprinderilor particulare. Prin măsuri mai puţin dure şi făcute în timp mai îndelungat s'ar fi putut ajunge la capacitarea politică a unor elemente cari şedeau în expectativă, la menţinerea lor în procesul de producţie, urmând ca treptat, treptat să se pregătească noui cadre, pentru a putea înlocui pe cele vechi. Acest lucru ar fi putut înlătura în parte dezorganizarea serviciilor, care în acea vreme, era, după mine, destul de pronunţată. In afară de discuţiile privind greutăţile casnice ale fiecăruia, cam acestea erau problemele pe care le discutam la întâlnirile mele cu LOSNIOV EUGEN. De câteva ori LOSNIOV EUGEN mi s'a plâns de greutăţile pe care le întâmpină cu serviciul, spunându-mi că este vorba să fie înlocuit atât el cât şi soţia dela conducerea preventiviului şi cei cari vizează acest post sunt nişte elemente nepregătite şi oportuniste.

ss.C.G.PAVEL

9.XI.1949

5

Declarație.

139 161

Vremea când l-am văzut cel mai des pe Coșniuc Eugen a fost în vara și toamna anului 1947. Își făcuse un obicei ca ori de câte ori era prin centru, sau avea ore la liceul Iuliu Maniu, să treacă pe la mine la birou și plecam împreună acasă. Acest lucru se întâmpla aproape săptămânal și câteodată chiar de două ori pe săptămână. Era tocmai vremea când noi ne pregăteam actele necesare pentru eliberarea pașapoartelor în vederea plecării în Franța. În urma deselor vizite ale lui Coșniuc Eugen la mine, acesta știa toate preparativele pe care le făceam pentru eliberarea pașapoartelor în vederea plecării în Franța. Nu era un secret pentru nimeni pregătirile pe care noi le făceam. Se întâmpla uneori ca în vizitele lui Coșniuc Eugen pe la mine să găsească pe pe Ratiu, fie pe Beteș, fie pe Micșa și câteodată chiar pe toți. Obișnuiam, mai ales când eram toți, înainte de despărțire, să ne abatem pe la vreo cârciumă pentru o bere sau un pahar de vin. Este foarte posibil ca în aceste vizite ale lui Coșniuc Eugen la mine să fi auzit de la mine sau de la altul din noi și discuția despre proiectul lui Ratiu de a pleca cu avionul în Franța, chiar și de unul singur.

Proiectul lui Ratiu astfel era acesta: scoatem bilete în regulă până la București pentru Timișoara, aranjăm cu pilotul să ia benzină mai multă, era vorba de pilotul care conducea avionul de la Direcția Controlului Economic și cu care Ratiu astfel făcea deseori curse prin țară în legătură cu serviciul său, și în loc să ne dăm jos la Timișoara, împingem avionul până în Austria. Acest proiect al lui Ratiu n'a fost luat niciodată în serios, n'a găsit nici un fel de aprobare din partea niminui și a constituit unul din subiectele noastre de glumă și distracție ori de câte ori ne întâlneam. După ce Beteș Nicolae a dispărut nu l-am mai auzit pe Ratiu astfel vorbind de proiectul lui de plecare cu avionul în Franța și nici de alte proiecte.

În afară de aceste discuții pe marginea plecării în Franța, am discutat deseori, în drum către casă, cu Coșniuc Eugen diferite probleme de economie, de politică, de statistică, abordând în special problemele de politică externă. Eu opiniam că actualele încordări a relațiilor internaționale le vor urma în foarte scurtă vreme zile de destindere politică între marile puteri și cu repercusiuni și asupra situației interne din România. Eram convins, după cum sunt și acum convins, că încordarea pe plan extern nu va putea dura multă vreme și că în nicicaz nu se va ajunge la război.

Desigur că discutam și unele măsuri pe care le lua guvernul. În ceeace privește politica economică credeam necesar că accentul trebue pus pe organizarea și desvoltarea industriilor pentru a produce articole de mare consum, necesare maselor largi. Spuneam deasemeni că industria noastră trebue desvoltată numai în funcție de materiile prime de care dispune România și că unele industrii trebuesc lichidate, iar altora trebue să li se reducă, în funcție de materiile prime autohtone, capacitatea de producție. Vedeam acest lucru realizat în timp, adaptarea industriei noastre la o producție de pace, făcându-se treptat. Desigur că acest lucru ar fi însemnat relații economice internaționale cu toate statele, implicit și dependența noastră economică, în anumite sectoare, de aceste relații. Socoteam că politica autarhică pe care au practicat-o statele înainte de Războiu nu mai poate și inaugurată, că această politică de autarhie economică a avut urmări dezastruoase pentru marele consumator din România, deoarece era obligat să cumpere unele articole la prețuri foarte mari, când aceste articole puteau fi importate și cumpărate la prețuri cu mult sub cele cari se vindeau pe piața românească. Deasemenea socoteam că în unele sectoare din viața politică românească s'au impus lucruri mult spre stânga și dam exemplu cu comprimarea și epurarea unor elemente atât în sectorul funcțiilor de Stat, cât și a întreprinderilor particulare. Prin măsuri mai puțin dure și făcute în timp mai îndelungat s'ar fi putut ajunge la capacitarea politică a unor elemente cari vedeau în expectativă, la menținerea lor în procesul de producție, urmând ca treptat, treptat să se pregătească noui cadre, pentru a putea înlocui pe cele vechi. Acest lucru ar fi putut înlătura în parte desorganizarea serviciilor, care în acea vreme, era, după mine, destul de pronunțată. În afară de discuțiile privind greutățile cauzate de fiecare, cam aceste erau problemele pe care le discutam la întâlnirile mele cu Lesnin Anglu. De câteva ori Lesnin Anglu mi s'a plâns de greutățile pe care le întâmpină cu serviciul, spunându-mi că este voiba să fie înlocuit atât el cât și soția dela conducerea proiectorului și cei cari vizează acest post sunt niște elemente nepregătite și oportuniste.

C. S. Cluj 9-II-944.

1 ~~2~~ 0 ~~334~~

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Se făcuse un obiceiu ca pela ora prânzului, aproape de terminarea serviciului, să treacă pela Institutul Central de Statistică: MICSA REMUS, RATIU ANTON, BIRO EUGEN, POPESCU STEFAN, LOSNIOV EUGEN.

La Institut mă găseau permanent pe mine, uneori BETEA lipsea, deoarece lucra în nişte comisii la Ministerul de Justiţie. Câteodată BETEA venea la Institut însoţit de MICSA şi BIRO EUGEN, direct dela Ministerul de Justiţie. Uneori aceste întâlniri se făceau seara pela orele 20-21, după ce eu îmi terminam lucrările curente la Institut. Cei cari veneau mai rar pela Institut erau RATIU şi POPESCU STEFAN.

RATIU ANTON era plecat aproape tot timpul în provincie cu serviciul, mai ales în vremea colectărilor, iar POPESCU STEFAN lucra şi la Radio şi nu aveau timp, după expresia lui, "de cafema". După ce am fost înştiinţaţi că ni s'au acordat bursele pentru studii în Franţa, aproape toată grija noastră era în jurul procurării actelor în vederea scoaterii paşapoartelor şi discuţiile se purtau pe marginea acestei plecări. Eu ţineam dosarele cu acte ale fiecăruia şi pe măsură ce fiecare îşi procura actele venea la mine şi mi le înmâna. Urma ca imediat ce ne-am procurat toate actele necesare şi am căpătat aprobarea Partidului de a pleca, MICSA să se ocupe cu scoaterea paşapoartelor noastre, ca unul care ştia cum merg treburile la Ministerul Afacerilor Interne. In vara anului 1947 au avut loc discuţii pe marginea dărilor de seamă făcute de BETEA NICULAE şi MICSA REMUS asupra felului cum au mers operaţiile de ajutorare a Maramureşului. Aceste dări de seamă după ce au fost discutate şi comentate dehoi, au fost bătute la maşină de scris la Institut de subsemnatul şi apoi prezentate Ministerului de Justiţie.

Deasemenea în toamna anului 1947 au avut loc discuţii pe marginea unui referat făcut de BIRO EUGEN în legătură cu obştiile de moşneni. Aceste discuţii au durat mai bine de o lună de zile, alcătuindu-se şi un proect de lege, ca urmare a referatului alcătuit de BIRO EUGEN. Referatul lui BIRO EUGEN a dat naştere la contraverse serioase; eu şi cu BETEA eram pe punctul de vedere ca întreg patrimoniul obştiilor de moşneni să treacă în proprieta-

tea Statului, urmând ca Statul să acorde foştilor proprietari anumite drepturi în ceiprivește păşunatul şi procurarea de lemne de foc şi de construcţie, fără să se ţină seamă de numărul de dramuri pe care le avusese fiecare, ci de greutăţile materiale şi familiare ale fiecăruia, de participarea la războiu, etc. BIRO EUGEN era pe punctul de vedere de a se păstra proprietatea colectivă în cadrul obştiilor de moşneni, anulându-se privilegiul care dăinuia aproape în toate obştiile că numărul de voturi la adunările generale ale obştiilor este în funcţie de numărul de dramuri pe care le avea fiecare, acordându-se unele avantagii materiale în plus familiilor sărace, cu familie numeroasă, celor cari participaseră la războiu, etc.

Mai ales în toamna anului 1947, BIRO EUGEN era aproape zilnic la mine la Institut, câteodată şi dimineaţa şi după amiază. Strângea material documentar statistic pentru lucrările sale la Ministerul Economiei Naţionale; eu îi procuram cărţile necesare şi îi dam indicaţii de unde să scoată şi cum să scoată acest material.

Deasemenea BIRO EUGEN m'a rugat să-i strâng materialul necesar statistic pentru postul său de ataşat comercial la Budapesta, unde spunea că va fi numit. Acestea erau preocupările noastre şi discuţiile în vizitele pe care le făceau la Institut.

Desigur că aveau loc şi discuţii cu caracter politic privind evoluţia evenimentelor pe plan extern şi comentam unele măsuri cari se luau în ţară. Cu unele din aceste măsuri eram de acord, iar cu altele apreciam că s'eu împins lucrurile mult spre stânga.

Mai ales pe această poziţie mă situam eu, spre deosebire de BETEA NICULAE şi BIROU EUGEN. MICSA REMUS era mai ales preocupat de o serie de intervenţii pe care trebuia să le facă la diferite autorităţi în legătură cu cererile cari îi veneau din judeţul Arad. MICSA REMUS venea deseori să ne consulte în legătură cu aceste cereri şi cu intervenţiile pe care urma să le facă. Îi era frică să nu facă vre-o "boroboaţă" după cum obişnuia să spună. La plecare dela Institut, când unul din noi avea bani, obişnuiserm înainte de despărţire, să ne abatem pentru o bere sau un pahar de vin. De multe ori ne întâlneam direct la o cârciumă de lângă Institut, la "Cicago" cum îi spuneam noi. Aproape că nu trecea săptămână să nu ne vedem şi câteodată şi de mai multe ori pe săptămână.

ss.C.G.PAVEL

10.XI.1949

Declarație

1142

Se făcuse un obicei ca pela ora prânzului, aproape de terminarea serviciului, să treacă pela Institutul Central de Statistică: Lucsa Remus, Ratiu Aurel, Biro Eugen, Popescu Ștefan, Roșmiru Eugen.

La Institut mă găseam permanent pe mine, uneori Betea lipsea, deoarece lucra în niște comisii la Ministerul de Justiție. Câteodată Betea venea la Institut însoțit de Lucsa și Biro Eugen, direct dela Ministerul de Justiție. Uneori aceste întâlniri se făceau seara pela orele 20-21, după ce eu mi terminam lucrările curente la Institut. Cei cari veneau mai rar pela Institut erau Ratiu Aurel și Popescu Ștefan; Ratiu Aurel era fecat aproape tot timpul în prosecuție cu serviciul, mai ales în vremea colectărilor, iar Popescu Ștefan lucra și la Radio și nu avea timp, după expresia lui, „de cafenea". După ce am fost înștiințați că ni s'au acordat burselе pentru studii în Franța, aproape toată grija noastră era în jurul procurării actelor în vederea eliberării pașapoartelor și discuțiile se purtau pe marginea acestei chestiuni. Eu făceam dosarul cu acte ale fiecăruia și pe măsură ce fiecare își procura actele venea la mine și mi le înmâna. Urmarea, imediat ce ne-am procurat toate actele necesare și am căpătat aprobarea Partidului de a fi trimiși, Lucsa Bă se ocupa cu eliberarea pașapoartelor noastre, ca unul care știa cum merg treburile la Ministerul Afacerilor Interne. În vara anului 1947 au avut loc discuții pe marginea dărilor de seamă făcute de Betea Nicolae și Lucsa Remus asupra felului cum au mers operațiile de epurare a aparatului de stat. Aceste dări de seamă după ce au fost discutate și amendate de noi, au fost bătute la mașină de scris la Institut de subsemnatul și apoi prezentate Ministerului de Justiție.

Deasemenea în toamna anului 1947 au avut loc discuții pe marginea unui referat făcut de Biro Eugen în legătură cu obștile de moșneni. Aceste discuții au durat mai bine de o lună de zile, ocazionându-se și un proiect de lege, ca urmare a referatului alcătuit de Biro Eugen. Referatul lui Biro Eugen a dat naștere la controverse serioase; eu și cu Betea eram pe punctul de vedere ca întreg patrimoniul obștilor de moșneni să treacă în proprietatea Statului, urmând ca Statul să acorde foștilor proprietari amintite

dreptul în ce privește pășunatul și procurarea de lemne de foc și de construcție, fără să se țină seamă de numărul de dramuri pe care le avusese fiecare, și de greutățile materiale și familiare ale fiecăreia, de participarea la război, etc. Biro Eugen era și pentru ca votul la adunările generale ale obștilor să fie în funcție de numărul de dramuri pe care le avea fiecare, acordându-se unele avantagii materiale în plus familiilor sărace, cu familie numeroasă, celor care participaseră la război, etc.

Mai ales în toamna anului 1947, Biro Eugen era aproape zilnic la mine la Institut, cătodată și dimineața și după amiază. Strângea material documentar statistic pentru lucrările sale la Ministerul Economiei Naționale; eu îi procuram cărțile necesare și îi dam indicații de unde să scoată și cum să scoată acest material.

Deseminea Biro Eugen mi-a propus să-i strâng materialul necesar statistic pentru postul său de atașat comercial la Budapesta, unde spunea că va fi numit. Acestea erau preocupările noastre și discuțiile în vizitele pe care le făceam la Institut.

Deseori aveam vorbe și discuții cu caracter politic privind evoluția evenimentelor pe plan extern și comentam unele măsuri care se luau în țară. La unele din aceste măsuri eram de acord, iar cu altele apreciam că s'au impus lucrurile mult spre stânga. Mai ales pe această postură mă situam eu, spre deosebire de Petre Iuncal și Biro Eugen. Unica Remus era mai ales preocupat de o serie de intervenții pe care trebuia să le facă la diferite autorități în legătură cu cererile care îi veneau din nucleul rural. Unica Remus voia deseori să mă consulte în legătură cu aceste cereri și cu intervențiile pe care urma să le facă. Și era frică să nu facă vreo „boroboață" după cum obișnuia să spună. La plecare dela Institut, când unul din noi avea bani, obișnuiam, înainte de despărțire, să ne abatem pentru o bere sau un pahar de vin. De multe ori ne întâlneam direct la o cârciumă de lângă Institut, la „Chicago" cum îi spuneam noi. Aproape că nu trecea săptămână să nu ne vedem și cătodată și de mai multe ori pe săptămână.

C. G. Orel 10-II-949.

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

După ce BETEA NICULAE a dispărut dela Institut, Dl. GOLOPENTIA ANTON m'a întrebat într'una din zile dacă ştiu unde este BETEA şi dacă ştiu ce a făcut de stă ascuns. I-am comunicat Dlui GOLOPENTIA că l-am văzut pe BETEA şi l-am întrebat şi eu ce a făcut şi dacă are motive să stea ascuns. BETEA NICOLAE mi-a spus să nu mă alarmez zadarnic, că nu este nimic grav şi că nu este nimic altceva decât nişte chestii cu Dr.SABIN MANAILA. Dl.GOLOPENTIA ANTON m'a rugat să-i transmit din partea Dsale rugămintea că indiferent ce a făcut, cel mai bun lucru este să se prezinte la Institut, că faptul de a sta fugit îi îngreunează situaţia, că mai trage după el şi alţi oameni, că aceşti oameni în cele din urmă vor avea de suferit şi că este o copilărie ce face. La întâlnirea pe care am avut-o cu BETEA pe stradă în jurul Liceului Mihai Viteazul, i-am transmis rugămintea Dlui GOLOPENTIA şi am insistat şi eu pe lângă BETEA să se gândească bine ce face, rugându-l ca chiar de a doua zi să vină la Institut. BETEA mi-a spus că apreciază sfaturile Dlui GOLOPENTIA şi ale mele, că ne mulţumeşte pentru grija pe care i-o purtăm, dar chestiile lui îl privesc numai pe dânsul. La câteva zile după această întrevedere cu BETEA, l-am informat pe GOLOPENTIA că am transmis rugămintea Dsale lui BETEA şi că acesta ne-a rugat să nu ne mai ocupăm de dânsul, că treburile sale şi le descurcă singur.

Cum eu ca prieten eram îngrijorat de situaţia lui BETEA şi cum în ultimul timp, adică în vara lui 1947, BETEA arăta în relaţiile lui cu mine oarecare răceală şi la unele întrebări îmi răspundea monosilabic şi prin gesturi, i-am sugerat Dlui GOLOPENTIA ideia de a sta dânsul de vorbă cu BETEA, să-l convingă să se reântoarcă la Institut, ştiind că BETEA avea faţă de Dl.GOLOPENTIA un respect şi o afecţiune deosebită. I-am spus Dlui GOLOPENTIA că este singurul care îl poate convinge pe BETEA şi că pe zi ce trece situaţia lui BETEA se îngreunează şi pentru a-l hotărâ pe BETEA este nevoe de o atitudine hotărâtă faţă de el şi de o argumentare convingătoare.

./.

Aşa s'a născut ideia întrevederii dintre GOLOPENTIA, BETEA şi subsemnatul. Intrevederea a avut loc în casa lui BLAGAN NICULAE, funcţionar la Institut.

Argumentele Dlui GOLOPENTIA faţă de BETEA NICULAE au fost următoarele:

1.= Cu cât stă mai mult ascuns cu atât situaţia lui se îngreunează.

2.= Stând asuns trage după sine şi alţi oameni, cari vor avea de suferit;

3.= Faptul de a sta ascuns contribue ca asupra Institutului să planeze o atmosferă grea şi deci o imposibilitate de conlucrare.

4.= Prietenii lui vor fi suspectaţi, supraveghiaţi şi poate arestaţi.

5.= Stând ascuns lumea va face inevitabil legătură între el şi PATRASCANU cu care el este prieten, provocându-i acestuia o situaţie grea, contribuind la naşterea unei atmosfere de suspiciune.

BETEA NICOLAE a ascultat această argumentare, a spus că în cea mai mare măsură avem dreptate, că şi dânsul se gândeşte la soluţia propusă de noi, dar nu se poate hotărâ aşa de grabă dintr'o serie întreagă de considerente şi să-l mai lăsăm câteva zile să se gândească.

Mai târziu, când l-am revăzut pe BETEA, l-am întrebat dacă s'a hotărât să se reântoarcă la Institut şi să-şi lămurească situaţia. BETEA mi-a spus că apreciază foarte mult prietenia mea, că este surprins de grija pe care i-o port, dar mă roagă să nu mă amestec în chestiunile sale personale, să nu mai insist asupra ceeace trebue să facă, că ştie să se descurce şi singur.

Cum BETEA NICOLAE mi-a spus aceste lucruri pe un ton de plictiseală şi enervare, eu am evitat de a mai deschide vreodată discuţia asupra acestei chestiuni şi deasemenea am avitat orice fel de întrebări asupra motivelor reale care îl determină să stea ascuns.

ss.C.G.PAVEL

18 Noemvrie 1949

Declarație

1145 T 70

După ce Betea Nicolae a dispărut pela Institut, D-l Gologenția Anton mi-a întrebat într'una din zile dacă știu unde este Betea și dacă știu ce a făcut de stă ascuns. I-am comunicat D-lui Gologenția că l-am văzut pe Betea și l-am întrebat și eu ce a făcut și dacă are motive să stea ascuns. Betea Nicolae mi-a spus să nu mă alarmez zadarnic, că nu este nimic grav și că nu este nimic altceva decât niște dosții cu D-l Sabin Gaemila. D-l Gologenția Anton m'a rugat ~~să~~ să i transmit din partea D-sale rugămintea că indiferent ce a făcut, cel mai bun lucru este să se prezinte la Institut, că spitalul de azil fugit îți îngreunează situația, că mai trage după el și alți oameni, că acești oameni în cele din urmă vor avea de suferit și că este o copilărie ce face. La întâlnirea pe care am avut-o cu Betea pe ostrada în jurul liceului Mihai Viteazul, i-am transmis rugămintea D-lui Gologenția și am insistat și eu pe lângă Betea să se gândească bine ce face, rugându-l ca cheiat de a doua zi să vină la Institut. Betea mi-a spus că apreciază sfaturile D-lui Gologenția și ale mele, că ne mulțumește pentru grija pe care i-o purtăm, dar chestiile lui îl privesc numai pe dânsul. La câteva zile după această întrevedere cu Betea, l-am informat pe D-l Gologenția că am transmis rugămintea D-sale lui Betea și că acesta ne-a rugat să nu ne mai ocupăm de dânsul, că treburile sale și le descurcă singur.

Cum eu eu pe timpul eram îngrijorat de situația lui Betea și cum în acel timp, adică în vara lui 1947, Betea arăta în relațiile lui cu mine oarecare răceală și la unele întrebări mi răspundea monosilabic și prin gesturi, i-am sugerat D-lui Gologenția ideia de a pune dânsul de vorbă cu Betea, să-l convingă să se reîntoarcă la Institut, știind că Betea avea față de D-l Gologenția un respect și o afecțiune deosebită. I-am spus D-lui Gologenția că este singurul care îl poate convinge pe Betea și că pe zi ce trece situația lui Betea se îngreunează și pentru a-l hotărî pe Betea este nevoie de o atitudine hotărîtă față de el și de o argumentare convingătoare.

Așa s'a născut ideia întrevederii dintre Golopenția, Betea și subsemnatul. Întrevederea a avut loc în casa lui Blăgan Nicolae, funcționar la Institut.

Argumentele lui Golopenția față de Betea Nicolae au fost următoarele:

1. Cu cât stă mai mult ascuns cu atât situația lui se îngreunează;
2. Stând ascuns trage după sine și alți oameni, cari ar avea de suferit;
3. Faptul de a ședea ascuns contribue ca asupra Institutului să plutească o atmosferă grea și deci o imposibilitate de conlucrare;
4. Prietenii lui vor fi suspectați, supravegheați și poate arestați;
5. Stând ascuns, lumea va face inevitabil legătura între el și Pătrășcanu cu care el este prieten, provocându-i acestuia o situație grea, contribuind la ~~nașterea~~ nașterea unei atmosfere de suspiciune.

Betea Nicolae a ascultat această argumentare, a spus că în cea mai mare măsură avem dreptate, că și dânsul se gândește la soluția propusă de noi, dar nu se poate hotărî așa de grabă dintr'o serie întreagă de considerente și să-l mai lăsăm câteva zile să se gândească.

Mai târziu, când l-am revizut pe Betea, l-am întrebat dacă s'a hotărît să se întoarcă la Institut și să și lămurească situația. Betea mi-a spus că apreciază foarte mult prietenia mea, că este surprins de grija pe care i-o port, dar mă roagă să nu mă amestec în chestiunile sale personale, să nu mai insist asupra ceeace trebue să facă, că știe să se descurce și singur.

Cum Betea Nicolae mi-a spus aceste lucruri pe un ton de plictiseală și enervare, eu am evitat de a mai deschide vreodată discuția asupra acestei chestiuni și deasemenea am evitat orice fel de întrebări asupra motivelor reale cari îl determină să stea ascuns.

18 Noem. 1949. C.G. Dumitrescu

Declaraţia No.2.=

AS/146

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, declar prin prezenta că prin toamna anului 1947 m'am întâlnit cu BETEA NICOLAE în casa lui BLAGAN NICOLAE.

La BLAGAN NICOLAE se mai găseau două călugăriţe, prietene ale lui BLAGAN NICOLAE.

N'am trecut în declaraţia No.1 că m'am întâlnit cu BETEA NICULAE în casa lui BLAGAN NICULAE pe simplu motiv că am scăpat din vedere. In afară de persoanele aflate mai sus la BLAGAN NICULAE, la una din întâlnirile mele a venit şi Dl.GOLOPENTIA ANTON.

Dl.GOLOPENTIA ANTON m'a întrebat adeseori ce este cu BETEA NICULAE, spunându-mi că este un mare nerod ce face, că ar trebui să vină imediat la Institut şi m'a rugat pe mine să-i transmit rugămintea Dsale. Eu i-am spus că BETEA nu ascultă de sfaturile mele, că zâmbeşte şi spune că sunt un copil. I-am spus Dlui GOLOPENTIA că cel mai bun lucru este să stea Dsa de vorbă cu BETEA, întrucât este singurul om de sfaturile căruia ascultă şi le urmează. Am stabilit cu Dl.GOLOPENTIA să-l vedem împreună pe BETEA şi să-l determinăm să vină la Institut, pentru a-şi lămuri situaţia. In urma consfătuirii BETEA a promis dar a cerut un răgaz să se mai gândească.

Această întâlnire a avut loc în perioada când BETEA NICOLAE dispăruse dela Institut.

ss.C.G.PAVEL

18 Noemvrie 1949

Declaratia Nr 2.

147 ~~177~~

Declaratie.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar prin prezenta că prin Toamna anului 1947 m'am întâlnit cu Beles Ioanide în casa lui Blăjan Ioanide.

La Blăjan Ioanide se mai găseau două cunoștințe, prietene ale lui Blăjan Ioanide.

M'am trecut în declarația Nr 1 că m'am întâlnit cu Beles Ioanide în casa lui Blăjan Ioanide pe simplu motiv că am scăpat din vedere. În afară de persoanele aflate mai sus la Blăjan Ioanide, ca una din întâlnirile acele a venit și dl Gologanu Anton.

Dl Gologanu Anton mi'a întâlnit aderenți ce este cu Beles Ioanide, spunându-mi că este un mare nevoie ce face, că ar fi avut de vină întâlnit cu Institutul și mi'a rugat pe mine să i transmit rugămintea dlui. Eu i-am spus că Beles nu ascultă de sfaturile mele, că înțelege și spune că e mai un copil. I-am spus dlui Gologanu că cel mai bun lucru este să stea

Da se vorbă cu Beter, Petrică este singurul om de afacerile căruia ascultă și le urmează. Am stabilit cu Dl Goloșatiu să-l vedem împreună pe Beter și să-l determinăm să vină la Institut, pentru a-și lămuri situația. În urma consfătuirii Beter a plecat, dar a cerut cu tărie să se mai gândească.

Această retragere a avut loc în perioada când Beter încalcă disciplina de la Institut.

18 Iulie 1949. C. G. Jung

Declaraţia No.1

148

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, declar prin prezenta că în perioada anilor 1946-1948 nu m'am întâlnit cu BETEA NICOLAE în locuri străine de birou decât la următoarele adrese: RATIU ANTON, BELU SILBER, Dna PADINEANU, pe o stradă lângă liceul Mihai Viteazul, la Cluj pe Str.Avram Iancu.

Aceasta îmi este declaraţia.

ss.C.G.PAVEL

18 Noemvrie 1949

7 Declarație 4 v. 1.

142

1149

~~74~~

Declarație

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar prin prezenta că în perioada anilor 1946-1948 nu m'am întâlnit cu Beter Nicolae și Ioanovici străine de birou decât la următoarele adrese: Ratiu Artur, Beku Lilber, Stra Bălcescu, pe o stradă lângă liceul Mihai Viteazul, în Cluj pe str Horia Tincu.

Această mi este declarația C. Gh. Pavel

18 Dec. 1949

D E C L A R A T I E

In vara anului 1947, aproape toată grija noastră, a grupului BETEA, PAVEL, RATIU, MICSA, POPESCU STEFAN, era concentrată pentru pregătirea dosarelor în vederea scoaterii paşapoartelor pentm a pleca în Franţa.

Ideia unor burse de studii în Franţa aparţinuse Dlui GOLOPENTIA care luase contact, în timp ce era la Paris, cu diferiţi conducători de instituţii de acolo. Se căpătase de acolo principial cinci burse şi cu această aprobare principială s'a făcut intervenţii la Institutul Francez pentru a se avea în vedere la repartizarea burselor în Comisia Franco-Română din Bucureşti. BETEA a fost rugat de Dl.GOLOPENTIA şi noi să facă intervenţiile necesare pe lângă Dl.PATRASCANU, iar acesta la rândul său pe lângă Dl.ROSETTI, pentru a susţine aprobarea noastră a Institutului de Statistică în căpătarea celor cinci burse. In şedinţa care a avut loc la Comisia Franco-Română s'a aprobat cererea de Statisitcă, dar în loc de cinci burse s'a aprobat numai patru. Institutul de Statistică propusese pentru a pleca în Franţa pe următorii : BETEA NICOLAE, RETEGAN GHEORGHE, PAVEL GH.CONSTANTIN şi POPESCU STEFAN. De RATIU ANTON nu era vorba, mai ales că în acel timp el lucra la Direcţia Controlului Economic. La propunerea lui BETEA, în convorbirile cu Dl.PATRASCANU, RETEGAN GHEORGHE a fost înlocuit cu RATIU ANTON. Considerentele cari au stat la baza acestei înlocuiri au fost, după BETEA NICUIAE, următoarele: RATIU ANTON îi era prieten şi membru de partid, în timp ce RETEGAN GHEORGHE nu îndeplinea aceste condiţii. BETEA NICULAE mi-a spus atunci că trebue lucrat în aşa fel încât să nu i se poată reproşa Dlui PATRASCANU că a susţinut pe cineva care nu era membru de Partid şi deasemenea mi-a spus că toate pregătirile trebuesc făcute pe îndelete şi cu multă pricepere pentru a putea avea sorţi de izbândă, întrucât să nu pară că Dl.PATRASCANU ar avea intenţia de a trimite în străinătate oameni din jurul său, fapt care ar atrage după sine eşuarea încercărilor noastre. Munca noastră a fost repartizată oarecum tacit astfel: eu mă ocupam cu strângerea actelor şi alcătuirea dosarelor: MICSA REMUS trebuia să se intereseze la Ministerul de Interne de eventualele greutăţi pe care aveam să le întâmpinăm pentru scoaterea paşapoartelor, ca unul care se

mai ocupase cu aşa zisa parte diplomatică pentru a creia condiţiile favorabile în Partid şi a ni se da aprobarea de a pleca. In acest sens BETEA a vorbit cu LEVENTE MIHAIL şi cu nu mai ştiu cine.

Tot în acest timp BIRO EUGEN se ţinea mereu de BETEA NICULAE pentru a-i uşura plecarea în străinătate ca ataşat comercial şi pentru aceasta BETEA NICULAE urma să apeleze la relaţiile Dlui PATRASCANU.

In pregătire dosarelor pentru scoaterea paşapoartelor toţi eram aproape cu actele gata, afară de BETEA NICULAE care nu adusese nici-un act. L-am întrebat odată, el ce face cu dosarul său şi mi-a spus că este mai bine să plecăm noi înainte că va veni şi el mai târziu. Când am fost înştiinţaţi că Partidul se opune la plecarea noastră, RATIU a sugerat ideia de a pleca şi fără această aprobare, încercând să scoatem paşapoartele pe tăcute, folosindu-ne de relaţiile lui MICSA la Ministerul de Interne, spunând că vine în numele Dlui PATRASCANU. Cu această idee am fost şi eu de acord şi POPESCU STEFAN, afară de BETEA NICULAE care i-a spus lui MICSA REMUS să nu se apuce de acest lucru decât în momentul când îi va spune dânsul. Tot în acest timp RATIU ANTON a propus ideia de a pleca clandestin cu un avion dela"TARS" . Cu acest proect n'a fost nimeni de acord din noi. Lucrurile s'au târâgânit aşa până la începutul lunii Noemvrie, când BETEA NICULAE a dispărut. La câteva zile după ce BETEA a dispărut l'am întâlnit pe RATIU ANTON şi l-am întrebat dacă ştie ceva despre el. Tot în acel timp circula şi svonul despre arestarea lui MAX MANOLESCU. RATIU ANTON mi-a dat următoarele informaţii: după ce MANOLESCU a fost arestat a fost adus la Direcţia Controlului Economic şi că de acolo a reuşit să fugă întrucât camera unde fusese băgat MAX MANOLESCU n'a fost încuiată şi acesta a plecat, lăsându-şi haina înăuntru. După ce MAX MANOLESCU a ieşit în stradă nu s'a dus acasă la el, ci într'o casă unde trebuia să se întâlnească cu RATIU ANTON şi Dr.SABIN MANAILA. Aceste informaţii dela RATIU ANTON au fost primele pe care le-am căpătat şi din care eu am tras concluzia că la mijloc se lucrează la un proect de plecare cu avionul.

Tot dela RATIU ANTON am căpătat informaţia că în momentul când MAX MANOLESCU a fugit şi s'a aflat acest lucru, o echipă din poliţia economică a luat o maşină şi s'a dus la el acasă într 'o stradă prin Cotroceni. Printr'o coincidenţă bizară, în timp ce maşina dela Controlul Economic aştepta pe strada unde era casa lui MAX MANOLESCU, BETEA însoţit de DAN DUTESCU aştep-

./.

44/752

tau o maşină dela Legaţia Americană, care trebuia să vină să-i ia, după cum fusese înţelegerea. DAN DUTESCU fusese chemat de BETEA pentru a-i face nişte traduceri din limba engleză, în realitate DAN DUTESCU fusese chemat să facă pe interpretul între BETEA şi acel american, întrucât BETEA nu ştia englezeşte. BETEA fusese rugat să facă acest serviciu din partea Drului SABIN MANAILA care era ascuns şi nu putea circula pe stradă. Urma ca BETEA să transmită acelui american nu ştiu ce rugăminte din partea Drului SABINA MANAILA.

Deşi Dr.SABIN MANAILA îi spusese lui BETEA că nu se poate duce la întâlnire cu acel american şi îl rugase pe el să-i facă acest serviciu, totuşi Dr.SABIN MANAILA a venit la întâlnire. Si aşa s'au găsit în acea maşină americană: Dr.SABIN MANAILA, BETEA, DAN DUTESCU şi un american care făcea pe şoferul. Cei din poliţia economică cari aşteptau în stradă, când l-au văzut pe BETEA NICULAE l-au luat drept MAX MANOLESCU şi au vrut să-l aresteze, dar în acel timp a sosit şi maşina americană s'au urcat în ea, împreună cu Dr.SABIN MANAILA şi au dat drumul la maşină. Cei dela Controlul Economic s'au urcat şi ei în maşină lor şi atunci a început o urmărire prin oraş până în Cal.Victorie când BETEA şi Dr.SABIN MANAILA au reuşit să fugă, iar DAN DUTESCU a fost arestat.

Toate aceste informaţii le-am căpătat dela RATIU ANTON şi în parte dela DAN DUTESCU. BETEA NICOLAE, când l'am întrebat cum s'au întâmplat lucrurile s'a mulţumit să râdă şi mi-a spus doar atât" a fost o chestie americană grozavă".

După ce s'a terminat consfătuirea din casa aceia dintre Dr.SABIN MANAILA, RATIU ANTON şi MAX MANOLESCU, RATIU ANTON l-a luat pe MAX MANOLESCU şi l-a dus nu ştiu dacă la el acasă sau în altă parte, întrucât acesta nu avea pentru un moment unde să se ascundă. In acest timp BETEA NICULAE, după spusele lui RATIU, şedea ascuns la o cunoştinţă prin Bucureştii Noi.

Aşa şedeau lucrurile la jumătatea a doua a lunii Noemvrie 1947.

La jumătatea a doua a lunii Noemvrie am primit un telefon dela BETEA NICULAE în care îmi spunea că are să vină cineva din partea sa la mine şi mă roagă să fac tot posibilul să-i satisfac cererea.

A doua zi a venit la mine la birou Dna PĂDINEANU, pe care o cunoscusem la birou prin BETEA NICULAE, şi m'a rugat din partea lui BETEA să-i împrumut suma de lei 2.000, de care are absolută nevoe. Cum BETEA NICULAE lipsea dela birou de aproape

15 zile şi cum aflasem între timp ştirile dela RATIU ANTON despre BETEA, i-am comunicat Dlui PADINEANU că doresc să-l văd pe BETEA neapărat. A doua zi am fost anunţat la telefon de BETEA în care mă înştiinţa că îl pot vedea la Dna.PADINEANU pe Str. Stirbei Vodă. M'am dus acolo, ducându-i şi cele două mii lei. BETEA mi-a spus că trebue să plece urgent în provincie şi că imediat ce se întoarce îmi va da de ştire. M'am stat la el decât 10-15 minte, întrucât BETEA era foarte grăbit şi nervos. M'a întrebat în fugă ce zice lumea de el şi eu i-am spus că cei din Institut comentează svonul că el şi MAX MANOLESCU au fost prinşi făcând contrabandă de devize. Când i-am spus acest svon, BETEA mi-a spus că n'ar fi fost rău să fie aşa. După aceia eu am plecat în provincie la Petroşeni şi Deva cu ocazia inventarierii întreprinderilor industriale şi nu m'a reântors decât în prima jumătate a lunii Decemvrie. La reântoarcerea mea,din provincie a venit la mine Dna GABI ANGELESCU care mi-a spus că BETEA doreşte să mă vadă. Cunoscusem pe Dna GABI ANGELESCU şi pe soţul său prin BETEA şi mă rugase să stărui să fie numiţi funcţionari la Institut, întrucât în acel timp se ţinea concurs pentru ocuparea unor locuri vacante în Institut. Rugămintea lui BETEA a fost uşor realizată şi soţii ANGELESCU au devenit funcţionari la Institut. Pentru a-l vedea pe BETEA, mi-am dat întâlnire cu Dna ANGELESCU în Piaţa Dr.BOTEANU (Matache Măcelaru) şi m'a dus într'o casă pe Str.Popa Tatu, la ultimul etaj. Nu ştiu la cine şade; mai târziu am aflat dela Dna ANGELESCU că familia este un inginer MUNTEANU cu care BETEA era bun prieten. Cu această ocazie BETEA mi-a spus dacă mă mai preocupă ideia plecării în străinătate, că s'a ivit o ocazie şi ţine să mă întrebe şi pe mine şi mai ales ţine ca eu să plec neapărat. I-am spus că am rămas la vechiul meu punct de vedere, de a folosi numai formule legale, iar dacă se pune problema să plecăm idelgal, mă înscriu la orice proect cu condiţia să meargă şi el. În orice caz, i-am spus, nu ţiu să mă bag într'o gaşcă prea mare, cu oameni pe care nu-i cunosc şi cu care nu am nimic comun. În această casă l'am mai văzut odată pe BETEA şi în timp ce eram la el, a venit şi MICSA REMUS. MICSA REMUS l-a luat pe BETEA deoparte şi au vorbit în şoaptă vre-o cinci minute, dar fără să ştiu ce. Am plecat împreună cu MICSA. Acesta pe stradă mi-a spus că PATRASCANU este foarte supărat pe BETEA pentru năzdrăvăniile pe care le-a făcut, că nu mai vrea să audă de el şi prietenii lui, că sunt nişte aventurieri şi că i-a comunicat lui MICSA să rupă orice legătură cu BETEA şi prietenii lui.

./.

La câteva zile după aceasta l-am revăzut iarăşi pe BETEA pe o stradă pe lângă liceul Mihai Viteazul. Intâlnirea mi-a fost transmisă prin Dna ANGELESCU. Cu această ocazie BETEA m'a rugat să-i fac rost de nişte bani 5.000-6.000 lei, că are absolută nevoie să-şi scoată nişte acte şi că se gândeşte să plece peste graniţă. Cum eu aveam bani, a rămas ca BETEA să trimeată peste câteva zile pe cineva la mine şi să-i ridice. Eu i-am făcut rost de bani, dar n'a mai trimis pe nimeni. Aproape de Crăciun, pela 20-22 Dec. BETEA m'a chemat la el prin ZAHARIA. L'am întâlnit pe ZAHARIA la liceul Mihai Viteazul şi m'a condus într'o casă unde am găsit pe BETEA, MAX MANOLESCU şi Ing.VASILESCU, gazda lor. BETEA mi-a spus că m'a chemat să discutăm împreună un proect de plecare cu avionul.

Proectul aparţinea Ing.VASILESCU şi lui MAX MANOLESCU. Acest proect era următorul: plecăm cu toţii la Sibiu sau la Braşov nu mai ţiu minte exact, ne urcăm în avionul care vine dela Arad, şi în timp ce avionul se îndreaptă către Bucureşti, la un moment Ing.VASILESCU strigă foc, în avion se face panică iar MAX MANOLESCU şi ZAHARIA ameninţând pilotul şi radiotelegrafistul le ocupă locurile şi îndreaptă avionul spre Turcia! Pentru a avea toate informaţiile necesare, ZAHARIA urma să plece din Bucureşti la Sibiu cu avionul şi să se reântoarcă tot cu avionul. ZAHARIA trebuia să observe cât de sever este controlul, cum se scot biletele, ce acte se cer, dacă se urcă deobicei lume multă dela Sibiu spre Bucureşti, etc. Acest drum ZAHARIA l-a făcut şi informaţiile aduse arătau că proectul are şanse de reuşită, după spusele lui. Cei cari urmau să plece erau următorii: Ing.VASILESCU, MAX MANOLESCU, ZAHARIA, BETEA, MALINAS IULIU, LOSNIOV EUGEN, PAVEL CONSTANTIN şi eventual Ing.MUNTEANU. La propunerea lui BETEA dacă să-l înscrim şi pe RATIU ANTON pentru acest proect, eu m'am opus hotărât şi am condiţionat că dacă merge RATIU, eu renunţ la plecare. Deasemenea am condiţionat plecarea mea, numai în cazul că BETEA este hotărât să plece.

Intr'o convorbire particulară cu BETEA, acesta mi-a spus că el este hotărât să nu plece într'o combinaţie cu MAX MANOLESCU, că în caz de nereuşită lucrurile n'ar eşi tocmai bine şi mă roagă s'o fac pentru el să plec în grup şi să-l accept şi pe RATIU.

Eu am rămas la punctul meu de vedere, comunicându-i în acelaş timp că nici LOSNIEV EUGEN şi nici MALINAS IULIU nu pleacă fără mine. Cu această ocazie BETEA mi-a spus că îi vine foarte greu să stea cu MAX MANOLESCU, dar nu are altă soluţie, că

MAX MANOLESCU trebue ţinut de scurt, că este un om nervos şi că este în stare să strice toate lucrurile. In timpul acestor discuţii MAX MANOLESCU îşi aducea învinuirea că din cauza lui nu s'a realizat un alt proect mai vechi, depe vremea când el nu era arestat. Atunci am aflat că MAX MANOLESCU urmase să plece încă din vara anului 1947 cu Dr.SABIN MANAILA, cu BETEA şi cu RATIU. Atunci am făcut şi legătura cu grija lui RATIU şi a lui BETEA de a-l ascunde pe MAX MANOLESCU. L-am întrebat pe BETEA ce este cu proectul cel vechiu. El mi-a spus că n'a fost de fapt un proect, ci simple tatonări, cari au rămas în stadiul lor tatonări şi că MAX MANOLESCU cunoaşte îndeaproape toate aceste preperative. Discuţiile au mai durat câteva zile, dar se vedea că pe zi ce trece proectul are din ce în ce mai puţine şanse de reuşită. Mai târziu acest proect a fost complect părăsit. Despre acest proect de plecare i-am vorbit şi lui MALINAS şi lui LOSNIEV EUGEN.

De Creciun şi sărbătorile Anului Nou eu am lipsit din Bucureşti fiind plecat la ţară la mine. După ce m'am reântors pela jumătatea lunii Ianuarie 1948, a venit la mine la birou Dra FLORICA FARCASU, fostă funcţionară la Institut şi mi-a comunicat că BETEA doreşte să mă vadă. Mi-a dat aceeaş adresă la Ing. VASILESCU.

Acolo erau: Ing.VASILESCU, MAX MANOLESCU şi BETEA. BETEA m'a chemat într'o cameră separată şi mi-a spus că m'a chemat să-şi ia rămas bun dela mine, întrucât peste câteva zile pleacă peste graniţă. M'a rugat cu această ocazie să dau tot sprijinul meu Drei FLORICA FARCASU pentru a reveni la Institut şi să mă îngrijesc de Dra CORCIOVESCU AURORA. Cu această ocazie BETEA mi-a spus că este vorba de a trece clandestin graniţa cu un curier special şi că acest proect deşi are foarte puţine şanse de reuşită, el totuşi se gândeşte să-l folosească. L-am întrebat ce face cu MAX MANOLESCU şi BETEA mi-a spus că are şi el combinaţiile lui.

Dela BETEA alte informaţii n'am aflat. In schimb m'a informat Dra FLORICA FARCASU, într'una din vizitele sale la mine la birou.

Aceasta mi-a spus că Dr.SABIN MANAILA a plecat peste graniţă cu ajutorul unor evrei cari se ocupau cu asemenea treceri şi la cari evrei dânsa lucra lingerie. Ca legătură cu aceşti evrei o menţine un oarecare GRIGORE, funcţionar la Banca Naţională.

In momentul când Dr.SABIN MANAILA a plecat peste graniţă l-a rugat pe acest GRIGORE să facă tot posibilul şi să-l trimită şi pe BETEA. In momentul când s'a ivit această ocazie, BETEA a spus că el poate să mai aştepte, că important acum este să plece MAX MANOLESCU care dă semne de enervare şi ameninţă în tot timpul

că el se predă poliţiei. Ing.VASILESCU văzând că BETEA nu doreşte să plece într'o combinaţie cu MAX MANOLESCU, a cerut el să plece. Cererea Ing.VASILESCU era aşa de insistă încât mergea până la şantaj, ameninţând în orice clipă că se duce şi divulgă totul la poliţie.

Aşa s'a născut, după spusele Drei FLORICA FARCASU, planul să plece întâi MAX MANOLESCU şi Ing.VASILESCU şi în urmă, cu altă ocazie BETEA.

In momentul când s'a căzut de acord asupra acestor proecte, BETEA a părăsit casa Ing.VASILESCU, urmând ca acest GRIGORE să se ocupe de plecarea imediată a lui MAX MANOLESCU şi Ing.VASILESCU.

După ce BETEA a plecat dela Ing.VASILESCU a stat câteva zile la Dna GABI ANGELESCU, care între timp se despărţise de soţ şi îşi luase o cameră nemobilată în oraş, pe o stradă pe lângă Parcul Carol.

Aici l-am văzut de câteva ori. Urma ca eu să ţiu legătura cu BETEA şi Dra FLORICA FARCASU şi să-l înştiinţez dacă între timp s'a ivit ceva nou, în legătură cu plecarea. Intr'una din vizitele mele la BETEA, acesta mi-a spus că se simte foarte prost în casa care locueşte, că sunt foarte mulţi chiriaşi, că nu prezintă destule garanţii de siguranţă şi mă roagă dacă pot să-i fac rost de altă locuinţă. Am vorbit cu BLAGAN NICULAE, funcţionar la Institut şi acesta a consimţit să-l primească pe BETEA pentru câteva zile. Eu personal l-am luat şi l-am dus pe BETEA la BLAGAN. Aci am discutat de câteva ori cu BETEA dacă n'ar fi mai bine să renunţe la toate proectele lui de plecare peste graniţă şi dacă n'ar fi mai bine să vină la Institut şi să-şi lămurească situaţia, chiar dacă va fi arestat pentru câtva timp. Aceiaş părere o manifestase şi Dl.GOLOPENTIA care mă rugase să i-o transmit lui BETEA. L-am rugat pe Dl.GOLOPENTIA că ar fi mai bine să stea dânsul de vorbă cu BETEA şi să încerce să-l convingă de a renunţa la toate proectele lui de plecare. Am venit într'una din seri la BLAGAN cu Dl.GOLOPENTIA şi am discutat posibilitatea ieşirii lui BETEA din ilegalitate. BETEA a căzut de acord, numai după ce MAX MANOLESCU reuşeşte să plece peste graniţă. Dela BLAGAN NICOLAE, BETEA a plecat la Cluj la o adresă pe care i-a dat-o Dra FLORICA FARCASU. BETEA urma să stea acolo până când va venit GRIGORE să-l ia şi să plece peste graniţă. Pela jumătatea lunii Februarie 1948 a venit la mine la birou Dra. FLORICA FARCASU cu acel GRIGORE care trebuia să se ocupe de plecarea lui MAX MANOLESCU, Ing.VASILESCU şi a lui BETEA.

Aceste mi-a spus că îl preocupă o serie întreagă de date privind situaţia economică şi mă roagă să-i pun la dispoziţie şi toate publicaţiile Institutului. Eu i-am înmânat publicaţiile oficiale ale Institutului precum şi un Buletin informativ, tras la Gestetner în care erau cuprinse investiţiile de capital în societăţile particulare, precum şi programele de producţie pe anul 1947.

Aceste GRIGORE n'a stat la mine decât câteva minute şi a plecat.

La vre-o două zile după aceasta a venit iarăşi Dra FLORICA FARCASU pela mine să mă întrebe dacă n'am să-i dau ceva de lucru. Cu această ocazie Dra FLORICA FARCASU mi-a spus că GRIGORE pe care l-am cunoscut a reuşit să treacă peste graniţă pe MAX MANOLESCU şi Ing.VASILESCU şi că s'a primit veste că au ajuns bine. Deasememe mi-a spus că în curând îi vine şi rândul lui BETEA. Cu această ocazie mi-a cerut să-i dau câteva ordine de serviciu în alb, întruct are nevoie de ele pentru a se duce la Cluj împreună cu o vară a sa şi poate are nevoie şi BETEA de asemenea ordine de serviciu. Nu ştiu exact câte i-am dat, 4 sau 5. Deasemenea Dra FLORICA FARCASU mi-a spus că GRIGORE vede cu greutate plecarea lui BETEA, întrucât el nu ştie nici ungureşte nici nemţeşte şiacest lucru este absolut necesar pentru a se putea descurca. Atuni eu am propus ca BETEA să plece cu maiorul GABRILESCU, care îşi manifestase dorinţa de a pleca, şi care ştie, după spusele lui, perfect nemţeşte şi franţuzeşte. Aşa s'a născut proectul plecării maiorului GABRILESCU. Urma ca acest lucru să i se aducă la cunoştinţă lui BETEA şi să vadă dacă este de acord cu acest plan sugerat de mine. La jumătatea lunii Martie, după ce eu am fost la Sebeş Alba şi mi-am ţinut orele de sociologie şi statistică, am plecat la Cluj unde m'am întâlnit cu BETEA. L'am informat că, după spusele Drei FLORICA FARCASU el urmează să plece în câteva zile şică va fi însoţit de maiorul GABRILESCU. BETEA a acceptat acest aranjament al meu. Deasemenea i-am spus că MAX MANOLESCU şi Ing.VASILESCU au plecat şi că au şi scris că au ajuns cu bine. BETEA a stat un timp, s'a gândit şi mi-a spus că informaţia aceasta este vestea cea mai bună pe care i-o aduc şi este singura bucurie pe care o are în ultima vreme. In timpul discuţiei mele cu BETEA la Cluj, acesta mi-a spus că pe el personal plecarea peste graniţă de fapt nu-l preocupă prea mult şi că acum se gândeşte şi el mai serios la sfaturile mele şi ale Dlui GOLOPENTIA~~GOLOPENTIA~~ de a eşi din ilegalitate.

Eu, deşi îi adusesem lui BETEA informaţia din partea Drei FARCASU că va pleca în câteva zile, i-am spus lui BETEA că nu văd realizat acest plan aşa de uşor şi i-am spus că sunt

./.

167 118

îngrijorat de soarta lui, întrucât aflasem de măsuri foarte severe luate la graniţă şi îi duceam grija să nu fie împuşcat.

Deasemenea BETEA mi-a spus că se simte în vină faţă de PATRASCANU că i-a creiat o mulţime de încurcături şi greutăţi şi că ar ţine foarte mult să se explice.

Am uitat să spun că în casă la BLAGAN s'a discutat şi despre PATRASCANU. BETEA era foarte afarat de informaţia pe care i-o adusese MICSA din partea lui PATRASCANU care îl caracterizase aventurier şi că îi ceruse acestuia să rupă orice legătură cu BETEA şi prietenii lui. BETEA i-a sugerat Dlui GOLOPENTIA ideia de a se duce la PATRASCANU, de a căuta să afle care este starea lui şi de a observa din discuţie dacă păstrează vre-o avesiune faţă de el.

ss.C!G.PAVEL

23.XI.1949

Declarație

În vara anului 1947, aproape toată grija conducerii grupului Betea, Pavel, Ratiu, Aricșa, Popescu Ștefan, era concentrată pentru pregătirea dosarelor în vederea scoaterii pașapoartelor pentru a pleca în Franța.

Folosirea unor burse de studii în Franța aparținuse fostei Gaborgentia care luase contact, în timpul ce era la Paris, cu diferiți conducători de institute de acolo. Se căpătase de acolo principalul cinci burse și cu această aprobare principială s'a făcut intervenții la Institutul Francez pentru a se avea în vedere la repartizarea burselor în Comisia Franco-Română din București. Betea a fost pregătit de Dl Gaborgentia să facă intervențiile necesare pe lângă Dl Pătrășcanu, iar acesta la rândul său pe lângă Dl Rosetti, pentru a ține aprobarea noastră a Institutului de Statistică în căpătarea celor cinci burse. În școlile care a avut loc la Comisia Franco-Română s'a aprobat cererea Institutului de Statistică, dar în loc de cinci burse s'au aprobat numai patru. Institutul de Statistică propunea pentru a pleca în Franța pe următorii: Betea Nicolae, Rețegan Gheorghe, Pavel Gh. Constantin și Popescu Ștefan. De Ratiu Anton nu era vorbă, mai ales că în acel timp el lucra la Direcția Controlului Economic. La propunerea lui Betea, în convorbirile cu Dl Pătrășcanu, Rețegan Gheorghe a fost înlocuit cu Ratiu Anton. Considerentele care au stat la baza acestei înlocuiri au fost, după Betea Nicolae, următoarele: Ratiu Anton îi era prieten și era membru de partid, în timp ce Rețegan Gheorghe nu îndeplinea aceste condiții. Betea Nicolae mi-a spus atunci că trebue lucrat în așa fel încât să nu se poată exprima Dlui Pătrășcanu că a înlocuit pe cineva care nu era membru de partid și deasemenea mi-a spus că toate pregătirile trebuesc făcute pe îndelete și cu multă prudență pentru a putea avea sorți de izbândă, întrucât să nu pară că Dl Pătrășcanu ar avea intenția de a trimete în străinătate oameni din jurul său, fapt care ar atrage după sine eșuarea încercărilor noastre. Sarcina noastră a fost repartizată oarecum tacit astfel: eu mă ocupam cu strângerea actelor și alcătuirea dosarelor; Aricșa Remus trebuia să se intereseze la Ministerul de Interne de eventualele greutăți pe care aveam să le întâmpinăm pentru scoaterea pașapoartelor, ca unul care se mai ocupase cu asemenea lucruri; iar Betea Nicolae trebuia să se ocupe cu acea fază parte diplomatică pentru a cărei condiții ~~favorabile~~ favorabile în Partid și a ni se da aprobarea de a pleca. În acest sens Betea a vorbit cu Tovarășul Mihail și cu nu mai știu cine.

Tot în acest timp Birzo Eugen se tinea mereu de Betea Nicolae pentru a i asigura plecarea în străinătate ca atasat comercial și pentru aceasta Betea Nicolae urma să apeleze la relațiile Dlui Petrașcanu.

În pregătirea dosarelor pentru scoaterea pasaportelor toți eram aproape cu actele gata, afară de Betea Nicolae care mi-a adus cîteva act. L-am întrebat odată, el ce face cu dosarul său și mi-a spus că este mai bine să plecăm noi înainte că va veni și el mai târziu. Când am fost înștiințați că Partidul se opune la plecarea noastră, Radin a sugerat ideia de a pleca și fără această aprobare, încercând să scoatem pasaportele pe tăcute, folosindu-ne de relațiile lui Micșa la Ministerul de Interne, spunând că vine în numele Dlui Petrașcanu. La această idee am fost și eu de acord și Dogescu Ștefan, afară de Betea Nicolae care i-a spus lui Micșa Remus să nu se apuce de acest lucru decât în momentul când îi va spune dânsul. Tot în acest timp Radin Anton a propus ideia de a pleca clandestin cu un avion dela „Tars". La acest proect n'a fost nimeni de acord din noi. Lucrurile s'au tărăgănit așa până la începutul lunii Noembrie, când Betea Nicolae a dispărut. La câteva zile după ce Betea a dispărut l-am întâlnit pe Radin Anton și l-am întrebat dacă știe ceva despre el. Tot în acel timp circula și zvonul despre arestarea lui Max Manolescu. Radin Anton mi-a dat următoarele informații: după ce Max Manolescu a fost arestat a fost adus la Direcția Controlului Economic și că deacolo a reușit să fugă întrucât camera unde fusese băgat Max Manolescu n'a fost încuiată și acesta a plecat, lăsându-și haina înauntru. După ce Max Manolescu a ieșit în stradă nu s'a dus acasă la el, ci într'o casă unde trebuia să se întâlnească cu Radin Anton și Dr. Salvi Mamila. Aceste informații dela Radin Anton au fost primele pe care le-am căpătat și din care eu am tras concluzia că la mijloc se încurcă la un proect de plecare cu avionul.

Tot dela Radin Anton am căpătat informația că în momentul când Max Manolescu a fugit și s'a aflat acest lucru, o echipă din Poliția economică a luat o mașină și s'a dus la el acasă într'o stradă prin Cotroceni. Printr'o coincidență bizară, în timp ce mașina dela Controlul Economic aștepta pe stradă unde era casa lui Max Manolescu, Betea ieșind

de Dan Dutescu așteptau o mașină dela Legația Americană, care trebuia să vină să i ia, după cum fusese înțelegerea. Dan Dutescu fusese chemat de Beteș pentru a i face niște traduceri din limba engleză; în realitate Dan Dutescu fusese chemat să facă pe interpretul între Beteș și acel american, întrucât Beteș nu știe englezește. Beteș fusese rugat să facă acest serviciu din partea Dlui Sabin Manuila care era ascuns și nu putea circula pe stradă. Urma ca Beteș să transmită acelui american mulțumirile și rugăminte din partea Dlui Sabin Manuila.

Deși Dr Sabin Manuila îi spusese lui Beteș că nu se poate duce la întâlnire cu acel american și îl rugase pe el să i facă acest serviciu, totuși Dr Sabin Manuila a venit la întâlnire. Și așa s'au găsit în acea mașină americană: Dr Sabin Manuila, Beteș, Dan Dutescu și un american care făcea pe șoferul. Cei din poliția economică care așteptau în stradă, când l-au văzut pe Beteș Nicolae l-au luat drept Max Hasnoleșcu și au vrut să îl aresteze, dar în acel timp a sosit și mașina americană s'au urcat în ea, împreună cu Dr Sabin Manuila și au dat drumul la mașină. Cei dela Control Economic s'au urcat și ei în mașina lor și atunci a început o urmărire prin oraș până în calea Victoriei, când Beteș și Dr Sabin Manuila au reușit să fugă, iar Dan Dutescu a fost arestat.

Toate aceste informații le-am căpătat dela Ratiu Breton și în parte dela Dan Dutescu. Beteș Nicolae, când l-am întrebat cum s'au întâmplat lucrurile s'a mulțumit să râdă și mi-a spus doar atât: „a fost o chestie americană grozavă".

După ce s'a terminat cuștefuirea din casa aceia dintre Dr Sabin Manuila, Ratiu Breton și Max Hasnoleșcu, Ratiu Breton l-a luat pe Max Hasnoleșcu și l-a dus undeva la el acasă sau în altă parte, întrucât acesta nu avea pentru un moment unde să se ascundă. În acest timp Beteș Nicolae, după spusele lui Ratiu, sedea ascuns la o cunoștință prin București Noi.

Așa redeam lucrurile la jumătatea a doua a lunii Noembrie 1947.

C. G. Dancu

107

La jumătatea a doua a lunii Noembrie am primit un telefon dela Betea Nicolae în care îmi spunea că aresă vină cineva din partea sa la mine și mă ruga să fac tot posibilul să i satisfac cererea.

A doua zi a venit la mine la birou Dna Pădineanu, pe care o cunoscusem la birou prin Betea Nicolae, și mi'a rugat din partea lui Betea să i împrumut suma de lei 2.000, de care are absolută nevoe. Cum Betea Nicolae lipsea dela birou de aproape 15 zile și cum aflasem între timp știrile dela Ratin despre Betea, i-am comunicat Dnei Pădineanu că doresc să-l văd pe Betea neapărat. A doua zi am fost anunțat la telefon de Betea în care mă înștiința că îl pot vedea la Dna Pădineanu pe str. Stirbei Vodă. M'am dus acolo, ducându-i și cele două mii lei. Betea mi-a spus că trebue să plece urgent în provincie și că imediat ce se întoarce îmi va da dezlegare. N'am stat la el decât 10-15 minute, întrucât Betea era foarte grăbit și nervos. M'a înștiințat în fugă că fiu Lunea de el și eu i-am spus că cei din Institut comentează zvonul că el și Dax Isanescu au fost prinși făcând contrabandă de dezlegi. Când i-am spus acest lucru, Betea mi-a spus că n'ar fi fost rău să fie așa. După aceea eu am plecat în provincie la Petroșeni și deci cu ocazia inventarierii întreprinderilor industriale și eu m'am reîntors decât în prima jumătate a lunii Decembrie. La reîntoarcerea mea din provincie a venit la mine Dna Gabi Angelescu care mi-a spus că Betea dorește să mă vadă. Cunoșcusem pe Dna Gabi Angelescu și pe soțul său prin Betea și mă rugase să stărui să fie numiți funcționari la Institut, întrucât în acel timp se ținea concurs pentru ocuparea unor locuri vacante în Institut. Rugămintea lui Betea a fost deci realizată și soții Angelescu au devenit funcționari la Institut. Pentru a-l vedea pe Betea, mi-am dat întâlnire cu Dna Angelescu în piața Dr Botescu (lângă Liceul ...) și m'a dus într'o casă pe str. Soya Tatu, la ultimul etaj. Nu știam la cine vade; mai târziu am aflat dela Dna Angelescu că familia este un inginer Dumitrescu în care Betea era bun prieten. Cu această ocazie Betea mi-a spus dacă mă mai preocupă ideia plecării în străinătate, că

s'a ivit o ocazie și Fane să mă întrebe și pe mine și mai ales Fane ca eu să plec neapărat. I-am spus că am rămas la vechiul meu punct de vedere, de a folosi numai formule legale, iar dacă se găsesc probleme să plecăm ilegal, mă înscriu la orice proiect cu condiția să meargă și el. În orice caz, i-am spus, nu Fane să mă bag într'o găscă prea mare, cu oameni pe care nu i cunosc și cu care nu am nimic comun. În această casă l-am mai văzut odată pe Betea și în timp ce eram la el, a venit și Nicușa Remus. Nicușa Remus l-a luat pe Betea deoparte și au vorbit în șoaptă vreo cinci minute, dar fără să știu ce. Am plecat împreună cu Nicușa. Acesta pe stradă mi-a spus că Pătrășcanu este foarte supărat pe Betea pentru năzdrăvăniile pe care le-a făcut, că nu mai vrea să audă de el și prietenii lui, că sunt niște aventurieri și că i-a comunicat lui Nicușa să rupă orice legătură cu Betea și prietenii lui.

La câteva zile după aceasta l-am revăzut iarăși pe Betea pe o stradă pe lângă liceul Lahai Vitează. Întâlnirea mi-a fost transmisă prin Mia Angelescu. Cu această ocazie Betea mi-a rugat să i fac rost de niște bani 5000-6000 lei, că are absolută nevoie să și scoată niște acte și că se gândește să plece peste granită. Cum eu nu aveam bani, a rămas ca Betea să trimită peste câteva zile pe cineva la mine și să i ridice. Eu i-am făcut rost de bani, dar n'a mai trimes pe nimeni. Aproape de Crăciun, pela 20-23 decemb. Betea m'a chemat la el prin Zaharia. L'am întâlnit pe Zaharia la liceul Lahai Vitează și m'a condus într'o casă unde am găsit pe Betea, Max Manolescu și ing. Vasilescu, gazda lor. Betea mi-a spus că m'a chemat să discutăm împreună un proiect de plecare cu avionul.

Proiectul aparținea ing. Vasilescu și lui Max Manolescu. Acest proiect era următorul: plecăm cu toții la Sibiu sau la Brașov nu mai fin exact, ne urcăm în avionul care vine dela Arad, și în timp ce avionul se îndreaptă către București, la un moment ing. Vasilescu strigă foc, în avion se face panică, iar Max Manolescu și Zaharia amenințând pilotul și radio-telegrafistul le ocupă locurile și îndreaptă avionul spre

Turcia. Pentru a avea toate informațiile necesare, Zaharia urma să plece din București la Sibiu cu avionul și să se întoarcă tot cu avionul. Zaharia trebuia să observe cât de sever este controlul, cum se scot biletele, ce acte se cer, dacă se urcă deodată cinci persoane, multă lume la Sibiu spre București, etc. Acest drum Zaharia l-a făcut și informațiile aduse arătau că proiectul are șanse de reușită, după spusele lui. Cei care urmau să plece erau următorii: ing. Vasilescu, Max Manolescu, Zaharia, Betea, Stăilinas Iulian, Lozovan Eugen, Pavel Ciuc și eventual ing. Dumitrescu. La propunerea lui Betea dacă să-l înscrim și pe Ratiu Victor pentru acest proiect, eu mi-am spus hotărât și am condiționat că dacă merge Ratiu, eu renunț la plecare. Ceilalți au condiționat plecarea mea, numai în cazul că Betea este hotărât să plece.

Într-o convorbire particulară cu Betea, acesta mi-a spus că el este hotărât să nu plece într-o combinație cu Max Manolescu, că în caz de nereușită lucrurile n-ar ieși frumoase și mă roagă să fac pentru el să plece în grup și să-l accept și pe Ratiu.

Eu am rămas la punctul meu de vedere, comunicându-i în același timp că nici Lozovan Eugen și nici Stăilinas Iulian nu pleacă fără mine. Cu această ocazie Betea mi-a spus că îi vine foarte greu să ceară cu Max Manolescu, dar nu are altă soluție, că Max Manolescu trebuie făcut de scurt, că este un om nervos și că este în stare să strice toate lucrurile. În timpul acestor discuții Max Manolescu își aducea aminte că din cauza lui nu s-a realizat un alt proiect mai vechi, despre vremea când el nu era arestat. Atunci am aflat că Max Manolescu urmase să plece încă din vara anului 1947 cu or. Sabin Manuila, cu Betea și cu Ratiu. Atunci am făcut și legătura cu grija lui Ratiu și a lui Betea de a-l ascunde pe Max Manolescu. L-am întrebat pe Betea ce este cu proiectul cel vechi. El mi-a spus că n-a fost de fapt un proiect, ci simple tatonări, cari au rămas în stadiul lor de tatonări și că Max Manolescu cunoaște îndeaproape toate aceste preparative. Discuțiile au mai durat câteva zile, dar se vedea că pe zi ce trece proiectul are din ce în ce mai puține șanse de reușită. Așa încât acest proiect a fost complet părăsit. Despre acest proiect de plecare i-am vorbit și lui Stăilinas și lui Lozovan Eugen.

De Crăciun și sărbătorile Anului Nou eu am lipsit din București fiind plecat la țară la mine. După ce m'am întors pela începutul lunii Ianuarie 1948, a venit la mine la birou Dna Florica Fărcașu, fostă funcționară la Institut și mi-a comunicat că Betea dorește să mă vadă. Mi-a dat aceeași adresă la ing. Vasilescu. Acolo eram: ing Vasilescu, Max Manolescu și Betea. Betea m'a chemat într'o cameră separată și mi-a spus că m'a chemat să-și ia rămas bun dela mine, întrucât peste câteva zile pleacă peste granită. Mi'a rugat cu această ocazie să dau fol sprijinul meu Dlui Florica Fărcașu pentru a reveni la Institut și să mă îngrijesc de Dna Corciovescu Aurora. Cu această ocazie Betea mi-a spus că este vorba de a trece clandestin granița cu un curier special și că acest proect deși are foarte puține șanse de reușită, el totuși se gândește să-l folosească. L-am întrebat ce face cu Max Manolescu și Betea mi-a spus că are și el combinațiile lui.

Dela Betea alte informații n'am aflat. În schimb m'a informat Dna Florica Fărcașu, într'una din vizitele sale la mine la birou. Aceasta mi-a spus că D Sabin Manuila a plecat peste granită cu ajutorul unor evrei cari se ocupau cu asemenea treceri și la cari evrei dânsa lucra lingerie. Că legătura cu acești evrei o menține un oarecare Grigore, funcționar la Banca Națională. În momentul când D Sabin Manuila a plecat peste granită l-a rugat pe acest Grigore să facă tot posibilul și să-l trimeată și pe Betea. În momentul când s'a ivit această ocazie, Betea a spus că el poate să mai aștepte, că important acum este să plece Max Manolescu care dă semne de enervare și amărăciune în tot timpul că el se predă politiei. Ing. Vasilescu văzând că Betea nu dorește să plece într'o combinație cu Max Manolescu, acesta el să plece. Cererea ing. Vasilescu era așa de insistă încât mergea până la șantaj, amenințând în orice clipă că se duce și dă vulgă totul la politie.

Așa s'a născut, după spusele Dnei Florica Fărcașu, planul să plece întâi Max Manolescu și ing Vasilescu și în urmă, cu altă ocazie, Betea.

În momentul când s'a căzut de acord asupra acestor proecte, Betea a părăsit casa ing. Vasilescu, urmând ca acest Grigore să se ocupe de plecarea imediată a lui Max Manolescu și ing. Vasilescu.

După ce Betea a plecat dela ing Vasilescu a stat câteva zile la Dna Gabi Angelescu, care între timp se despărțise de soț și îi lăsase o cameră mobilată în oraș, pe ostrada pe lângă Parcul Carol. Aici l-am văzut de câteva ori. Urmea ca eu să țin legătura cu Betea și dra Florica Farcaș și să-l îndrumez dacă între timp s'a ivit ceva nou, în legătură cu plecarea. Într'una din vizitele mele la Betea, acesta mi-a spus că se simte foarte prost în casa în care locuește, că sunt foarte multe chiriași, că nu prezintă destule garanții de siguranță și îmi ruga dacă fort să i fac rost de altă locuință. Am vorbit cu Blăgan Nicolae, funcționar la Institut și acesta a consimțit să-l primească pe Betea câteva zile. Eu personal l-am luat și l-am dus pe Betea la Blăgan. Aici am discutat de câteva ori cu Betea dacă n'ar fi mai bine să renunțe la toate proiectele lui de plecare peste graniță și dacă n'ar fi mai bine să vină la Institut și să-și îi numească o funcție, chiar dacă va fi arestat câteva zile. Aceeași părere o manifestase și Dl Golopenția care mi rugase să îo transmit lui Betea. L-am rugat pe Dl Golopenția că ar fi mai bine să stea de vorbă cu Betea și să încerce să l convingă de a renunța la toate proiectele lui de plecare. Am venit într'una două seri la Blăgan cu Dl Golopenția și am discutat posibilitatea ieșirii lui Betea din ilegalitate. Betea a căzut de acord, numai după ce Max Ionescu reușește să plece peste graniță. Dela Blăgan Nicolae Betea a plecat la Cluj la o adresă pe care i-a dat-o dra Florica Farcaș. Betea urma să stea acolo până când va veni Grigore să-l ia și să plece peste graniță. Pela jumătatea lunii Februarie 1948 a venit la mine la birou dra Florica Farcaș cu acel Grigore care trebuia să se ocupe de plecarea lui Max Ionescu, ing. Vasilescu și a lui Betea. Acesta mi-a spus că îl preocupă o serie întreagă de date privind situația economică și mi ruga să i fiu la dispoziție și toate publicațiile Institutului. Eu i-am înmânat publicațiile oficiale ale Institutului precum și un Buletin informativ, către la Gestetner, în care erau cuprinse investițiile de capital în societățile

particulare, precum și programele de producție pe anul 1947.
Acest Grigore n'a stat la mine decât câteva minute și a plecat.
La vreo două zile după aceasta a venit iarăși tov. Florica Fărcaș pela mine să mă întrebe dacă n'am să i dau ceva de lucru. Cu această ocazie tov. Florica Fărcaș mi-a spus că Grigore pe care l-am cunoscut a reușit să treacă peste granița pe la Max Ionescu și ing. Vasilescu și că s'a primit veste că au ajuns cu bine. Deasemenea mi-a spus că în curând îi vine și rândul lui Beteș. La această ocazie mi-a cerut să i dau câteva ordine de serviciu în alb, întrucât are nevoie de ele pentru a se duce la Cluj împreună cu o soră a sa și foarte are nevoie și Beteș de asemenea ordine de serviciu. Nu știu exact câte i-am dat, 4 sau 5. Deasemenea tov. Florica Fărcaș mi-a spus că Grigore vede cu grentate plecarea lui Beteș, întrucât el nu știe nici ungurește nici nemțește și acest lucru este absolut necesar pentru a se putea descurca. "Atunci eu am propus ca Beteș să plece cu maiorul Gabrielescu, care își manifestase dorința de a pleca și care știe, după spusele lui, perfect nemțește și franțuzește. Așa s'a născut proiectul plecării maiorului Gabrielescu. Urma ca acest lucru să i se aducă la cunoștința lui Beteș și să vadă dacă este de acord cu acest plan sugerat de mine. La jumătatea lunii martie, după ce eu am fost la Sebeș Alba și mi-am ținut orele de sociologie și statistică, am plecat la Cluj unde m'am întâlnit cu Beteș. L-am informat, că, după spusele dlui Florica Fărcaș el urmează să plece în câteva zile și că va fi însoțit de maiorul Gabrielescu. Beteș a acceptat acest aranjament al meu. Deasemenea i-am spus că Max Ionescu și ing Vasilescu au plecat și că au și scris că au ajuns cu bine. Beteș a stat un timp, s'a gândit și mi-a spus că ~~acest~~ informație aceasta este veștea cea mai bună pe care i-o aduc și este singura bucurie pe care o are în ultima vreme. În timpul discuției mele cu Beteș la Cluj, acesta mi-a spus că pe el personal plecarea peste granița de fapt nu-l preocupă prea mult și că acum se gândește și el mai serios la afacerile mele și ale Dlui Goloșlotia, de a ieși din ilegalitate.
Eu, deși îi aduseseam lui Beteș informația din partea dlui Florica Fărcaș că va pleca în câteva zile, i-am spus lui Beteș că nu văd realizat acest plan așa de ușor și i-am spus că sunt îngrijorat de soarta lui, întrucât aflasem de deăsemeni foarte severe luate la graniță și îi duceam grija să nu fie împușcat.

Deasemenea Beteș mi-a spus că se zvonește în viață față de Pătrășcanu, că i-a creiat o multime de încurcături și greutăți și că ar fine foarte mult să se explice.

Am uitat să spun că în casă la Blăgan s'a discutat și despre Pătrășcanu. Beteș era foarte aferat de informațiile pe care i-o adusese Lucișa din partea lui Pătrășcanu care îl caracterizase aventurier și că îi cerusе acestuia să rupă orice legătură cu Beteș și prietenii lui. Beteș i-a sugerat lui Gologanu ideia de a se duce la Pătrășcanu, de a căuta să afle care este starea lui și de a observa în discuție dacă păstrează vreo aversiune față de el.

C. G. Olmul 23-ii-949.

165

D E C L A R A T I E

După ce încercarea de a scoate paşapoarte pentru a pleca în Franţa, în urma refuzului Partidului de a ne da încuviinţarea de a pleca, pentru mine ideia de a pleca în străinătate pe alte căi decât cele legale nu s'a mai pus în nici-o formă şi nici n'am mai discutat cu cineva această eventualitate până în ziua când BETEA m'a chemat prin Dna ANGELESCU în casa din Str.Popa Tatu. In acest timp BETEA era în ilegalitate. Discuţia a avut loc numai între mine şi BETEA.

BETEA m'a întrebat dacă mai ţiu să plec în străinătate, pentrucă s'a ivit o ocazie şi ţine să mă întrebe şi pe mine şi mai ales ţine ca eu să plec. Cu această ocazie BETEA nu mi-a expus nici-un fel de plan din care să-mi dau seama în ce constă modalităţile de plecare.

Eu i-am spus că ideia de a pleca în străinătate nu m'a părăsit, dar prefer să utilizez căile legale. Dacă totuşi se pune problema de a folosi alte căi decât celel legale pentru a pleca în străinătate, i-am subliniat în mod ferm hotărârea mea că nu voi merge pe acest drum decât cu condiţia ca şi el să meargă şi că voiu refuza să intru în vre-o combinaţie cu oameni pe cari nu-i cunosc şi cu care nu am nimic comun. Cu această ocazie BETEA m'a întrebat la ce oameni mă gândesc şi cu care aş putea pleca şi cu care să mă simt bine. I-am spus că pentru mine important este să plec la drum cu nişte oameni cu care sunt prieten, cu care mă simt bine, cu cari mă pot înţelege, chiar dacă convingerile noastre politice nu sunt identice asupra diferitelor probleme. M'am referit la LOSNIOV EUGEN, MALINAS IULIU şi TREBICI VLADIMIR. BETEA a căzut de acord cu mine asupra acestui lucru şi a rămas ca eu să vorbesc cu cei de mai sus şi să-i întreb dacă şi ei subscriu la un plan de plecare în străinătate pe cale ilegală. Primul cu care am vorbit a fost LOSNIOV EUGEN, care dela primele tatonări a acceptat ideia plecării, spunând că dacă eu merg, merge şi el, chiar dacă ar fi să plecăm la capătul celălalt al pământului. Deasemenea am vorbit şi cu MALINAS IULIU şi TREBICI VLADIMIR. Nu ţiu minte dacă am vorbit separat cu fiecare sau odată cu amândoi. MALINAS IULIU mi-a spus că unde sunt eu şi BETEA vrea să fie şi el şi că cu noi amândoi merge oriunde. TREBICI VLADIMIR mi-a spus că pe el gândul

./.

plecării nu-l preocupă, că se simte obosit după patru ani de prizonierat, că vrea deacum încolo să stea liniştit, că se gândeşte şe gândeşte foarte serios să se însoare, să-şi închege o familie şi o gospodărie şi să ducă o viaţă liniştită, după expresia lui, " cu mâncare multă şi bună, cu un pat moale, un păhăruţ de vin, un somn liniştit". Spunea că acestea sunt toate lucrurile pe care el le cere dela viaţă.

După ce eu m'am reântors dela Petroşani şi Deva, unde fusesem pentru inventarierea întreprinderilor industriale, BETEA m'a chemat la el prin ZAHARIA.

M'am întâlnit cu ZAHARIA la Liceul Mihai Viteazul şi acesta m'a dus la noua locuinţă a lui BETEA pe o stradă înfundată. Era ziua pela ora 10 dim. Aici am găsit pe BETEA, Ing.VASILESCU şi MAX MANOLESCU. Aici am luat cunoştinţă de un plan de plecare cu avionul. Planul era alcătuit de Ing.VASILESCU şi MAX MANOLESCU şi era şi o schiţă din creion cu interiorul unui avion. Planul expus de Ing.VASILESCU era următorul: toţi cei cari ar urma să plece trebuie să ne deplasăm la Braşov sau Sibiu, nu ţiu minte exact, aşteptăm cursa care vine dela Arad sau Timişoara, ne scoatem bilete în regulă, ne urcăm în avion şi după ce avionul s'a îndreptat spre Bucureşti, la un moment dat unul din noi strigă foc în avion, Ing.VASILESCU v'a ameninţa pilotul cu revolverul, ceilalţi vor avea grijă de pasagerii străini cari sunt în avion, iar în acest timp MAX MANOLESCU şi ZAHARIA ocupă locul pilotului şi radiotelegrafistului şi îndreaptă avionul către Turcia. Pentru a căpăta toate informaţiile necesare BETEA a propus că ZAHARIA să plece din Bucureşti până la Sibiu (Braşov) şi să se reântoarcă tot cu avionul. ZAHARIA trebuia să observe cum se scot bilete, cât de sever este controlul pe aeroport, cine îl face şi cam ce piloţi fac curs pe acest traseu. ZAHARIA şi-a luat obligaţia ca în chiar a doua zi sau a treia zi să facă acest drum.

In afară de cei de mai sus urma să mai fie: LOSNIOV EUGEN, MALINAS IULIU şi eventual Ing.MUNTEANU. BETEA m'a întrebat dacă sunt de acord să-l înscrim şi pe RATIU ANTON. Eu am fost hotărât împotriva acestui lucru, spunându-i că dacă vine RATIU eu refuz să mai plec. După această primă consfătuire, a rămas să ne vedem peste câteva zile, după ce ZAHARIA face drumul la Sibiu (Braşov) pentru a avea toate informaţiile necesare. A doua consfătuire a avut loc înainte de Craciun pela 20-22 Dec. şi la ea au participat: Ing.VASILESCU, MAX MANOLESCU, BETEA, PAVEL, ZAHARIA şi MALINAS IULIU pe care l-am adus eu. ZAHARIA ne-a adus informaţii că planul are sanse de reuşită pe baza observaţiilor făcute în cursa Bucureşti-Sibiu (Braşov) şi retur.

./.

In timpul acestei consfătuiri, BETEA m'a luat deoparte şi mi-a spus că el n'ar dori să plece în combinaţie cu MAX MANOLESCU şi mă roagă foarte mult să plec fără el şi să accept să vină şi RATIU. I-am spus că dacă consimt să plec pe acest drum n'o fac decât din spirit de solidaritate şi prietenie faţă de el şi că nu subscriu în nici-un fel la alt plan. M'a rugat să nu spun la ceilalţi că el nu este hotărât să plece, pentruca proectul să rămână totuşi în picioare pentru orice eventualitate.

MALINAS IULIU s'a arătat foarte sceptic în realizarea acestui plan, spunând că controlul este foarte riguros la urcarea în avion şi oricine poate observa şi poate da de bănuit când un număr aşa de mare de persoane se urcă în avion dela Sibiu. A rămas, înainte de a fixa ziua de plecare, să mai căpătăm şi alte informaţii privitoare la cursele de avicane şi cu acest lucru trebuia să se îngrijească ZAHARIA. Eu am plecat cu MALINAS IULIU şi pe drum i-am spus că nici eu nu împărtăşesc acest plan şi mai ales, afară de BETEA, cu nişte oameni cu care nu am nimic. M'am înţeles cu MALINAS ca după Crăciun, după ce el şi eu ne întorceam dela ţară să stăm de vorbă cu BETEA pentru a renunţa la acest plan şi să rup imediat cu aceşti oameni. După ce am venit dela ţară am fost într'o seară la BETEA cu MALINAS, tot în casă la Ing.VASILESCU şi i-am spus că noi nu mai subscrim la plecare şi îl rugăm foarte mult să rupă imediat orice contact cu MAX MANOLESCU, Ing.VASILESCU şi ZAHARIA. BETEA ne-a spus că momentan nu are ce face, că nu are unde se muta, dar că va căuta să lichideze cât mai repede cu aceşti oameni. După această convorbire cu BETEA, n'a mai avut loc nici-un fel de discuţie pe marginea plecării cu avionul şi planul a fost complect părăsit. BETEA după aceia a plecat dela Ing.VASILESCU şi s'a mutat la Dna ANGELESCU pe o stradă pe lângă Parcul Carol. După ce planul plecării cu avionul a fost părăsit, am aflat dela Dra FLORICA FARCASU de alt plan de trecere ilegală peste graniţă şi aici era vorba numai de BETEA. Trebuia să se ocupe de plecarea lui BETEA, GRIGORE, care ajutase şi Dr.MANAILA să plece. Era vorba de nişte evrei cari se ocupau cu aceste treceri şi la care Dra FLORICA FARCASU lucra lingerie. Dra FLORICA FARCASU mi-a spus că Dr.SABIN MANAILA l-a rugat pe acest GRIGORE să se ocupe de trimiterea lui BETEA în străinătate. BETEA, după spusele evrei. FLORICA FARCASU, i-a spus lui GRIGORE că este mai bine să plece întâi MAX MANOLESCU şi că el refuză să plece odată cu MAX MANOLESCU. Imediat ce Ing.VASILESCU a observat că BETEA refuzăsă plece peste graniţă alături de MAX MANOLESCU, a cerut să fie el trecut şi să-l însoţească pe MAX MANOLESCU. Toate aceste informaţii le deţin numai dela Dra FLORICA FARCASU. BETEA numi-a vorbit de aceste încurcături. Prin luna Februarie, la început,

Dra FLORICA FARCASU mi-a spus că GRIGORE cu ajutorul acelor evrei a reuşit să treacă peste graniţă pe MAX MANOLESCU şi Ing.VASILESCU şi că acum, foarte curând, vine şi rândul lui BETEA.

Intr'una din vizitele maiorului GABRILESCU la mine, în drum spre casă mi-a spus că o duce foarte prost, că este comprimat din armată, că nu are cu ce să trăiască, că a trebuit să intre şofer la o întreprindere unde scoate deabia pentru masă şi că îl preocupă foarte mult ideia plecării peste graniţă.

In momentul când Dra FLORICA FARCASU mi-a spus că GRIGORE vede plecarea lui BETEA cu destulă greutate, întrucât nu ştie nici ungureşte nici nemţeşte, eu m'am gândit imediat la maiorul GABRILESCU care ştia, după spusele lui, perfect germana şi franceza şi am propus să plece împreună cu BETEA pentru a-i fi de ajutor. Cum plecarea lui BETEA era o chestie de zile , 2-3, eu am vorbit cu maiorul GABRILESCU că este o posibilitate de plecare fără să-i dau nici-un amănunt cu cine va pleca. Tot în acest timp, Dra.FLORICA FARCASU mi-a cerut nişte ordine de serviciu în alb spunând că are nevoie să facă întâi un drum cu o vară a sa în Ardeal şi poate vor trebui şi pentru BETEA. I-am dat 4-5 ordine de serviciu.

Inainte de a pleca eu la Sebeş Alba către jumătatea a doua a lunii Februarie la cursurile de censori, Dra.FLORICA FARCASU trecând pela mine la birou am întrebat-o ce este cu BETEA şi dânsa mi-a făcut un semn cu mâna din care reeşea că BETEA a plecat deja şi că este departe.

Către jumătatea a doua a lunii Martie când am plecat iarăşi la Sebeş la o nouă şcoală de censori, Dra FLORICA FARCASU m'a rugat să-i fac un serviciu şi să trec pela Cluj la o rudă a sa şi să-i duc nişte scrisori că este o chestie urgentă şi că dânsa nu poate pleca că nu are nici bani şi are şi mamă bolnavă în pat. Am primit să-i fac acest serviciu după ce îmi termin orele la şcoala de censori. Am fost la Cluj pe Str.Avram Iancu la o rudă a Drei FLORICA FARCASU, o fată COCA, şi aici după ce m'a ţinut vre-o oară în tutungerie m'a primit în casă. Aici am găsit pe BETEA pe care îl ştiam plecat după spusele Drei FARCASU. BETEA mi-a spus că între timp au revenit greutăţi dar din scrisorile pe care le-am adus se pare că lucrurile s'au aranjat între timp.

Cu această ocazie i-am spus lui BETEA şi informaţiile pe care mi le dăduse Dra FARCASU că MAX MANOLESCU şi Ing.VASILESCU au plecat. Din discuţiile pe care le-am avut cu BETEA şi din ştirile pe care le căpătase din scrisorile aduse de mine, BETEA credea tot mai puţin că planul plecării pentru el va putea fi realizat. I-am rugat să plecăm imediat împreună la Bucureşti, dar mi-a spus că mai trebue să aştepte câteva zile să vadă ce se poate realiza. Acestea sunt faptele şi discuţiile la care am luat parte personal pe marginea plecării în străinătate a mea şi a lui BETEA.

27.XI.1949

ss.C.G.PAVEL

Declarație

16 8 193

După ce încercasem de o sută pașaporte pentru a pleca în Franța, în urma refuzului Partidului de a ne da încuviințarea de a pleca, pentru mine ideia de a pleca în străinătate pe alte căi decât cele legale nu s'a mai pus în nicio formă și nici n'am mai discutat pe această eventualitate până în ziua când Betea m'a chemat prin Șef Bugeleșcu în casa lui str. Sopa Tatu. În acest timp Betea era în ilegalitate. Discuția a avut loc numai între mine și Betea. Betea mi'a întrebat dacă mai țin să plec în străinătate, pentrucă s'a ivit o ocazie și ține să mă întrebe și pe mine și mai ales ține pe cât să plec. Cu această ocazie Betea nu mi-a expus nicicum fel de plan din care să-mi dau seama în ce constă modalitățile de plecare.

Eu i-am spus că ideia de a pleca în străinătate nu m'a părăsit, dar prefer să utilizez căile legale. Dacă totuși se pune problema de a folosi alte căi decât cele legale pentru a pleca în străinătate, i-am subliniat în mod ferm hotărîrea mea că nu voiu merge pe acest drum decât cu condiția ca și el să meargă și că voiu refuza să intru în vreo combinație cu oameni pe cari nu i cunosc și cu care nu am nimic comun. Cu această ocazie Betea mi'a întrebat la ce oameni mă gândesc și cu care aș putea pleca și pe care să mă știu bine. I-am spus că pentru mine important este să plec la drum cu niște oameni cu care sunt prieten, pe care mă știu bine, pe cari mă pot înțelege, chiar dacă convingerile noastre politice nu sunt identice asupra diferitelor probleme. Mi'am referit la Horvinu Eugen, Hălăucaș Iulie și Trebici Vladimir. Betea a căzut de acord cu mine asupra acestui lucru și a rămas ca eu să vorbesc cu cei de mai sus și să-i întreb dacă și ei subscriu la un plan de plecare în străinătate pe cale ilegală. Primul cu care am vorbit a fost Horvinu Eugen, care dela primele tatonări a acceptat ideia plecării, spunând că dacă eu merg, merge și el, chiar dacă ar fi să plecăm la capătul celălalt al pământului. Deasemenea am vorbit și cu Hălăucaș Iulie și Trebici Vladimir. Nu țin minte dacă am vorbit separat pe fiecare sau odată pe amândoi. Hălăucaș Iulie mi-a spus că unde sunt eu și Betea vrea să fie și el și că cu noi amândoi merge oriunde. Trebici Vladimir mi-a spus că pe el gândul plecării nu-l preocupă, că se simte obosit după atâția ani de prizonierat, că vrea deocamdată în cele să-și liniștească

se gândește foarte serios să se însoare, să își înființeze o familie și o gospodărie și să ducă o viață liniștită, după expresia lui „ cu mâncare multă și bună, cu un pat moale, un fălcărut de vin, un somn liniștit ". Spunea că acestea sunt toate lucrurile pe care el le cere dela viață.

După ce ne-am pierdut dela Petroșeni și Deva, unde fusesem pentru inventarierea întreprinderilor industriale, Beta mi-a dumat la ele pe Zaharia. Ne-am întâlnit cu Zaharia la liceul Mihai Viteazul și acesta ne-a dus la noua locuință a lui Beta pe o stradă nu fundată. Era ziua pela ora 10 dim. Aici am găsit pe Beta, ing. Vasilescu și Max Leanderscu. Aici am luat cunoștință de un plan de plecare cu avionul. Planul era alcătuit de ing. Vasilescu și Max Leanderscu și era și o schiță din creion pe interiorul unui avion. Planul expus de ing Vasilescu era următorul : toți cei cari ar urma să plece trebuia să ne deplasăm la Brașov sau Sibiu, nu știu precis exact, așteptăm pursa care vine dela Arad sau Timișoara, ne scoatem bilete în regulă, ne urcăm în avion și după ce avionul s'a îndreptat spre București, la un moment dat unul din noi strigă foc în avion, ing. Vasilescu i-a amenințat pilotul cu revolverul, ceilalți vor avea grijă de pasagerii străini cari sunt în avion, iar în acest timp Max Leanderscu și Zaharia ocupă locul pilotului și radiotelegrafistului și îndreaptă avionul către Turcia. Pentru a căpăta toate informațiile necesare Beta a propus ca Zaharia să plece din București până la Sibiu (Brașov) și să se întoarcă tot cu avionul. Zaharia trebuia să observe cum se scot bilete, cât de sever este controlul pe aeroport, cine îl face și cum se pilotează cursa pe acest traseu. Zaharia și-a luat obligația ca chiar a doua zi sau a treia zi să facă acest drum.

În afară de cei de mai sus urma să mai fie : Postumiu Eugen Stelicaș Iulia și eventual ing. Dumitrescu. Beta mi-a întrebat dacă sunt de acord să-l înscrie și pe Radu Petru. Eu am fost hotărât împotriva acestui lucru, spunându-i că dacă vine Radu eu refuz să mai plec. După această primă consfătuire, a rămas să ne vedem peste câteva zile, după ce Zaharia face drumul la Sibiu (Brașov) pentru a avea toate informațiile necesare. A doua consfătuire a avut loc înainte de Crăciun pela 20-22 Dec. și la ea au participat : ing. Vasilescu, Max Leanderscu, Beta, Pavel, Zaharia și Stelicaș Iulia pe care l-am adus eu. Zaharia ne-a adus informații că planul are șanse de reușită pe baza observațiilor făcute în cursa București - Sibiu (Brașov) și retur.

In timpul acestei consfatuiri, Betea m'a luat deoparte si mi-a spus ca ar dori sa plece in combinatie cu Max Leanlescu si mi-a rugat foarte mult sa plec fara el si sa accept sa mai ia si Ratiu. I-am spus ca daca consimt sa plec pe acest drum nu o fac decat plin de spirit de solidaritate si prietenie fata de el si ca un subscriu in niciun fel la alt plan. Si a rugat sa nu spun la ceilalti ca el nu este hotarat sa plece, pentrucă proiectul să rămână tuturor în ficioare pentru orice eventualitate.

Mălinaș Iuliu s'a aratat foarte sceptic în realizarea acestui plan, spunând că controlul este foarte riguros la urcarea în avion și oricine poate observa și poate da de bănuit când un număr așa de mare de persane se urcă în avion dela Sibiu. A doua oară, înainte de a fixa ziua de plecare, să mai căpătăm și alte informații privitoare la cursele de avioane și cu acest lucru trebuia să se îngrijească Zaharia. Eu am plecat cu Mălinaș Iuliu și pe drum i-am spus că nici eu nu împărtășesc acest plan și mai ales, afară de Betea, cu niște oameni cu care nu am nimic. Si am înțeles cu Mălinaș ca după Crăciun, după ce el și eu ne întoarcem dela țară să stăm de vorbă cu Betea pentru a renunța la acest plan și să luăm măsuri împreună cu acești oameni. După ce am venit dela țară am fost într'o seară la Betea cu Mălinaș, tot în casă la Ing. Vasilescu și i-am spus că eu nu mai subscriu la plecare și îl rugăm foarte mult să ia măsuri orice contact cu Max Leanlescu, Ing. Vasilescu și Zaharia. Betea ne-a spus că momentan nu are ce face, că nu are unde se mute, dar că va căuta să lichideze cât mai repede cu acești oameni. După această convorbire cu Betea, n'a mai avut loc niciun fel de discuție pe marginea plecării cu avionul și planul a fost complet părăsit. Betea după aceea a plecat dela Ing Vasilescu și s'a mutat la Mme Angelescu pe o stradă pe lângă Parcul Carol. După ce planul plecării cu avionul a fost părăsit, am aflat dela Mme Florica Farcașu de alt plan de trecere ilegală peste granițe și aici era vorba numai de Betea. Trebuia să se ocupe de plecarea lui Betea, Grigore, care ajutase și Mme Leanuța să plece. Era vorba de niște evrei cari se ocupau cu aceste treceri și la care Mme Florica Farcașu lucra lingerie. Mme Florica Farcașu mi-a spus că Mme Sabin Mălinaș l-a rugat pe acest Grigore să se ocupe de trimeterea lui Betea în străinătate. Betea, după spusele Mmei Florica Farcașu, i-a spus lui Grigore că este mai bine să plece întâi Max Leanlescu și că el refuză să plece odată cu Max Leanlescu. Imediat ce Ing. Vasilescu a observat că Betea refuză

să fluce peste graniță alături de Max Manolescu, acesta să fie el trecut și să-l însoțească pe Max Manolescu. Toate aceste informații le dețin numai dela Dna Florica Farcașu. Bătea nu mi-a vorbit de această încurcătură. Spre luna Februarie, la început, Dna Florica Farcașu mi-a spus că Grigore cu ajutorul acelor evrei a reușit să treacă peste granită pe Max Manolescu și Ing. Vasilescu și că acum, foarte curând, mâine și până-n Bătea.

Zile-una din vizitele maiorului Gabrielescu la mine, în drum spre casă mi-a spus că o fluce foarte prost, că este emfizemat, că nu are cu cine să tărăsească, că a trebuit să intre șofer la o întreprindere unde scoate de abia pentru masă și că el prevăzu foarte mult ideia fugăriei peste granită.

În momentul când Dna Florica Farcașu mi-a spus că Grigore vede fugarea lui Bătea cu destulă ghiontire, întrucât nu-și face nici nemâncare, eu m-am gândit imediat la maiorul Gabrielescu care știa, după spusele lui, perfect germana și franceza și am propus să fluce împreună cu Bătea pentru a-i fi de ajutor. Cum fugarea lui Bătea era o chestie de file, 2-3, le am vorbit cu maiorul Gabrielescu că este o posibilitate de fugare fără să i dau nicicum amănunte cu cine va fluce. Tot în acest timp, Dna Florica Farcașu mi-a cerut multe ordine de servicii în alb spunând că are nevoie să facă unui ofițer un drum cu o mașină a sa în Ardeal și foarte urgent vor trebui și pentru Bătea. I-am dat 4-5 ordine de servicii.

Înainte de a fluce eu la Sebeș către jumătatea lunii a doua a lunii Februarie la cursurile de cenzori, Dna Florica Farcașu trecând pela mine la birou am întrebat-o pe ea cu Bătea și dânsa mi-a făcut un semn cu mâna deci pare reeșia că Bătea a fugat deja și că este departe.

Către jumătatea a doua a lunii Martie când am fugat iarăși la Sebeș la o nouă școală de cenzori, Dna Florica Farcașu mi-a rugat să i fac un serviciu și să trec pela Cluj la o rudă a sa și să i duc niște cenzori că este o chestie urgentă și că dânsa nu poate fluce că nu are nici bani și are și mama bolnavă nu știu. Am primit să i fac acest serviciu după ce îmi termin orele la școala de cenzori. Am fost la Cluj pe str. Avram Iancu la o rudă a Dnei Florica Farcașu, ofițer cred, și aici după ce mi-a trimis vreo oră în întâmpinarea mi-a primit mi casă. Aici am găsit pe Bătea pe care îl știam fugat după spusele Dnei Farcașu. Bătea mi-a spus că între timp au intervenit greutăți dar cenzorii pe care le-am adus se pare că lucrurile s'au aranjat între timp.

La această ocazie l-am spus lui Beles și informațiile pe care mi le dăduse dra Fărcașu că Leax Lucrețiu și Ing. Vasilescu au [illegible] discutate pe care le-am avut cu Beles și din știrile pe care le cîpătase dei scrisorile aduse de mine, Beles credea tot mai puțin că planul plecării pentru el va putea fi realizat. L-am rugat să plecăm imediat împreună la București, dar mi-a spus că mai trebue să aștepte câteva zile să vadă ce se poate realiza.

Acestea sunt faptele și discuțiile la care am luat parte personal pe marginea plecării înstrăinătate a mea și a lui Beles.

27-XI-949. C. G. Dumitrescu

172

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Discutam adeseori cu BETEA despre PATRASCANU ca om luat singular, aşa cum se manifestă el în relaţiile cu oamenii şi PATRASCANU ca om politic. Eu opiniam că prin structura sa sufletească prin conformarea sa intelectuală, prin temperamentul său niciodată nu se va putea ridica la nivelul oamenilor politici de talie revoluţionară pe care îi cunoşteam din istoria mişcărilor revoluţionare din Franţa şi mai ales din Rusia. Spuneam că pentru PATRASCANU fenomenul revoluţionar este un fenomen pe care dânsul îl trăeşte intelectualiceşte, că rămâne în acest stadiu şi că oricât ar încerca să-l materializeze în afară printr'o serie de măsuri cari necesită duritate sânge rece, calm, nu va reuşi niciodată. Ceeace te apropie înainte de toate de PATRASCANU, ceeace te leagă, ceeace te atrage nu este poziţia sa politică, ci felul său de a fi, de a se manifesta în relaţiile cu oameni. Din tot ce face, din tot ce spune, din tot ce scrie, din orice atitudine simţi că se degajă în fluid de sentimentalism, de bunătate, de înţelegere dincolo de omenescul obişnuit, de delicateţe, de intelectual rafinat. Este ca o cameră deschisă în care poţi vedea tot dela prima aruncătură de ochi.

BETEA spunea că în parte observaţiile mele sunt juste, dar că eu din literatura pe care am citit-o mi-am făcut o idee puţin exagerată despre oamenii perioadelor revoluţionare şi că dacă fenomenele revoluţionare şi oamenii cari au participat la ele ca conducători ne apar acum într'o anumită lumină se datoreşte şi faptului că acele perioade sunt mult prea departe de noi, le privim şi le judecăm numai prin prisma realizărilor, transformărilor cari au avut loc. Că şi în acele perioade revoluţionare au existat oameni cari în relaţiile lor cu semenii purtau omenescu cu ei, se înduioşeau, că aveau şi ei momente când oscilau şi cu toate acestea au făcut acte revoluţionare remarcabile şi că n'au fost cu nimic mai prejos decât alţii. Ca termen de comparaţie era figura lui DANTON din mişcarea revoluţionară franceză.

BETEA îmi spunea că din discuţiile pe care le avea cu PATRASCANU nu se degaja niciodată nici cea mai mică neâncredere cu forţele revoluţionare din România şi din străinătate că avea o încredere oarbă în aceste forţe, aproape era obsedat de acest lucru, dar că vedea o serie de transformări sociale, politice, economice realizate deocamdată în timp, pe etape şi că împingerea

mult prea către stânga în actuala conjunctură internaţională ar putea mai mult să strice mişcării internaţionale revoluţionare. BETEA îmi spunea că PATRASCANU opinia că fără sprijinul U.R.S.S.-ului nu pot fi concepute transformări structurale politice, economice, sociale în diferite state şi că acest lucru nu poate fi realizat decât cu o U.R.S.S. foarte puternică şi că va trebui să treacă un timp pânăce U.R.S.S.-ul îşi va fi vindecat rănile provocate de război, după ce îşi va reface economia şi puterea sa industrială va fi pusă la punct pentru a atinge nivelul dinainte de războiu şi apoi depăşit.

Deasemenea BETEA îmi spunea că PATRASCANU opinia că Europa va intra într'un fel de perioadă de N.E.P. şi că această perioadă nu va dura mai mult decât atâta timp cât va fi necesar ca U.R.S.S.-ul să-şi refacă economia distrusă de războiu.

In ceeace priveşte România, PATRASCANU era convins că economia noastră se va reface mult mai uşor decât a altor state cari au avut de suferit depe urma războiului şi că această refacere se va realiza numai cu posibilităţile noastre interne, fără să fie nevoe de a apela la sprijinul altor state.

Desigur că n'am discutat cu BETEA niciodată în amănunt cum vede PATRASCANU realizările practic în România diferite probleme din viaţa statului. Cunoşteam în linii mari punctul de vedere al lui PATRASCANU asupra diferitelor probleme şi mai ales trăgeam singur concluziile din manifestările politice, din scrierile sale, din măsurile pe cari le lua la Ministerul de Justiţie, etc. Pe mine personal PATRASCANU mă atrage mai mult ca om, ca fel de a fi, ca fel de a se manifesta, ca ţinută aş putea spune şi nu atât ca om politic.

ss.C.G.PAVEL

27.XI.1949

Declarație.

Discutam adesea cu Betea despre Pătrășcanu ca om luat singular, așa cum se manifestă el în relațiile cu oamenii și Pătrășcanu ca om politic. Eu opiniam că prin structura sa sufletească, prin conformarea sa intelectuală, prin temperamentul său niciodată nu se va putea ridica la nivelul oamenilor politici de talie revoluționară pe care îi cunoaștem din istoria mișcărilor revoluționare din Franța și mai ales din Rusia. Spuneam că pentru Pătrășcanu ~~este~~ fenomenul revoluționar este un fenomen pe care dânsul îl trăește intelectualiceste, că rămâne în acest stadiu și că oricât ar încerca să-l materializeze în afară printr'o serie de măsuri cari necesită duritate, sânge rece, calm, nu va reuși niciodată. Ceeace te apropie ~~de~~ (mai puțin de Pătrășcanu, ceeace te leagă, ceeace te atrage nu este poziția sa politică, ci felul său de a fi, de a se manifesta în relațiile cu oamenii. Din tot ce face, din tot ce spune, din tot ce scrie, din orice atitudine simți că se degajă un fluid de sentimentalism, de bunătate, de înțelegere dincolo de omenescul obișnuit, de delicatețe, de intelectual rafinat. Este ca o cameră deschisă în care poți vedea tot dela prima aruncătură de ochi.

Betea spunea că în fapte observațiile mele sunt juste, dar că în ochi literatura pe care am citit-o mi-au făcut o idee puțin exagerată despre oamenii perioadelor revoluționare și că dacă fenomenele revoluționare și oamenii cari au participat la ele ca conducători ne apar acum într'o anumită lumină se datorește și faptului că acele perioade sunt mult prea departe de noi, le privim și le judecăm ~~prin~~ (numai prin prisma realizărilor, transformărilor cari au avut loc. Că și în acele perioade revoluționare au existat oameni cari în relațiile lor cu semenii purtau omenescul cu ei, se înduioșau, că aveau și ei momente când oscilau și cu forțe acestea au făcut acte revoluționare remarcabile și că n'au fost cu nimic mai prejos decât alții. La termen de comparație era figura lui Danton din mișcarea revoluționară franceză.

Betea îmi spunea că din discuțiile pe care le aveam cu Pătrășcanu nu se degaja niciodată nici cea mai mică neîncredere în forțele revoluționare din România și din străinătate că aveam o încredere oarbă în aceste forțe, aproape era obsedat de acest lucru, dar că vedea o serie de transformări sociale, politice, economice reali-

fate (deosebite) în timp, pe etape și că împingerea lucrurile mult prea către stânga în actuala conjunctură internațională ar putea mai mult să strice mișcării internaționale revoluționare. Betea îmi spunea că Pătrășcanu opinia că fără sprijinul U.R.S.S.-ului nu pot fi concepute transformări (structurale) politice, economice, sociale în diferite state și că acest lucru nu poate fi realizat decât cu o U.R.S.S. foarte puternică și că va trebui să treacă un timp până ce U.R.S.S.-ul își va fi vindecat rănile provocate de război, după ce își va reface economia și puterea sa industrială va fi pusă la punct pentru a atinge nivelul dinainte de război și apoi depășit.

Deasemenea Betea îmi spunea că Pătrășcanu opinia că Europa va putea intra într-un fel de perioadă de N.E.P. și că această perioadă nu va dura mai mult decât atât timp cât va fi necesar ca U.R.S.S.-ul să-și refacă economia distrusă de război.

În ceeace privește România Pătrășcanu era convins că economia noastră se va reface mult mai ușor decât a altor state care au avut de suferit după urma războiului și că această refacere se va realiza numai cu posibilitățile noastre interne, fără să fie nevoie de a apela la sprijinul altor state.

Desigur că n'am discutat cu Betea niciodată în amănunt cum vede Pătrășcanu realizate practic în România diferite probleme din viața statului. Cunoșteam în linii mari punctul de vedere al lui Pătrășcanu asupra diferitelor probleme și mai ales trăgeam oricum concluziile din manifestările politice, din scrierile sale, din măsurile pe cari le lua la ~~xxx~~ ministerul de justiție, etc. De mine personal Pătrășcanu mă atrage mai mult ca om, ca fel de a fi, ca fel de a se manifesta, ca ființă aș putea spune și nu atât ca om politic.

27-XI-949. C. G. Bauer

1195

D E C L A R A T I E

Incă din timpul preparativelor pentru scoaterea paşapoartelor de a pleca în străinătate erau discuţii între noi ce vom face în străinătate.

Toţi erau de acord cu ideia că timpul sburdălniciilor a trecut, că şi aşa am împins lucrurile mult prea mult, că a venit timpul să ne liniştim şi să ne apucăm serios de treabă, să ne pregătim fiecare într'o anumită direcţie, să ne specializăm într'un anumit sector. Aceste au fost obligaţii pe cari ni le-am luat unii faţă de alţii şi mai ales obligaţia de a nu desminţi încrederea lui PATRASCANU şi GOLOPENTIA care ne-o acordase stăruind la plecarea noastră, La început n'a fost vorba de nici-un fel de activitate politică în străinătate, nu s'a discutat acest lucru în nici-un fel şi n'am auzit pe nimeni abordând această idee. Pentru prima dată când s'a pus această problemă a fost în urma discuţiei mele cu BETEA în casă la Ing.MUNTEANU pe Str.Popa Tatu. Aci BETEA mi-a spus că el socoate că în curând actualelor relaţii încordate pe plan extern le vor lua loc relaţii normale, că lucrurile se vor linişti, că problema României va fi hotărâtă în forurile internaţionale şi că vom asista la o liniştire a atmosferei politice interne. Aceste idei le împărtăşeam şi eu şi le discutasem de mai multe ori cu BETEA. Apreciam atunci că vom intra, nu numai România, dar aproape toate statele din Europa, într'un fel de perioadă de N.E.P. european, de lungă durată. N'am discutat cu BETEA în nici-un fel vre-o formă de activitate politică în străinătate pe care ar fi trebuit s'o desfăşurăm. Era vorba de a observa fenomenele politice, economice, sociale din străinătate, ce contururi iau, cum încep să se stratifice. Desigur că fiind în străinătate trebuia să observăm şi în ce constă activitatea grupului naţional ţărănesc şi liberal de acolo, ce se discută, cum văd ei rezolvate anumite probleme ca privesc România, ce curente sunt printre ei, ce fel de oameni sunt. Era vorba de a îndeplini rolul de observatori cât mai fideli a fenomenelor politice din străinătate, de a le înregistra, de a le discuta şi de a trage concluziile necesare raportându-le la România. Acestea au fost considerentele care au stat la baza ideii lui BETEA când mi-a făcut propunerea de a pleca în străinătate. Din acest grup urma să facă parte: BETEA, PAVEL, LOSNIOV, MALINAS şi eventual TREBICI VLADIMIR. ss.C.G.PAVEL 27.XI.1949

Declarație.

Încă din timpul pregătirilor pentru scoaterea pașapoartelor de a pleca în străinătate erau discuții între noi ce vom face în străinătate.

Toți eram de acord cu ideia că timpul slugărnicilor a trecut, că și așa am împins lucrurile mult prea mult, că a venit timpul să ne liniștim și să ne apucăm serios de treabă, să ne pregătim fiecare într'o anumită direcție, să ne specializăm într'un anumit sector. Acestea au fost obligații pe care ni le-am luat unii față de alții și mai ales obligația de a nu desmînti încrederea lui Bățăiș care ne-o acordase stăruind la plecarea noastră. La început n'a fost vorba de nicicum fel de activitate politică în străinătate, nu s'a discutat acest lucru în nicicum fel și n'am auzit pe nimeni abordând această idee. Pentru prima dată când s'a pus această problemă a fost în urma discuției mele cu Betea în casă la Ing. Munteanu pe str. Popa Tatu. Aci Betea mi-a spus că el socotește că în curând actualele relații încordate pe plan extern le vor lua loc relații normale, că lucrurile se vor liniști, că problema Românieĭ va fi hotărîtă în forurile internaționale și că vom asista la o liniștire a atmosferii politice interne. Aceste idei le împărtășeam și eu și le discutaseem de mai multe ori cu Betea. Apreciam atunci că vom intra, nu numai Romînia, dar aproape toate statele din Europa, într'un fel de perioadă de N.E.P. europeană, de lungă durată. N'am discutat cu Betea în nicicum fel vreo formă de activitate politică în străinătate pe care ar fi trebuit s'o desfășurăm. Era vorba de a observa fenomenele politice, economice, sociale din străinătate, ce curenți iau, cum încep să se stratifice. Desigur că fiind în străinătate trebuia să observăm și în ce constă activitatea grupului național țărănesc și liberal de acolo, ce se discută, cum văd ei rezolvate anumite probleme ce privesc Romînia, ce curente sunt printre ei, ce fel de oameni sunt. Era vorba de a îndeplini rolul de observatori cât mai fideli a fenomenelor politice din străinătate, de a le înregistra, de a le discuta și de a trage concluziile necesare raportându-le la Romînia. Acestea au fost considerentele care au stat la baza ideii lui Betea când mi-a făcut propunerea de a pleca în străinătate. Din acest grup urmau să facă parte: Betea, Lăpedatu, Ionescu-Gion, Mănescu și eventual Trebici Vladimir. c. c. Caransebeș 27-II-949.

177

D E C L A R A T I E

In timp ce Dl.GOLOPENTIA ANTON era la Paris, cu ocazia conferinţei de pace, a luat contact cu Directorul Insitutului de Demografie, cu Directorul Institutului de Conjunctură şi Directorul Institutului de Cercetare a opiniei publice din Franţa împărtăşindu-le metodele de lucru ale Institutului Central de Statistică din România, lucrările pe care le-a scos şi planul de lucru pentru viitor. Cu această ocazie Dl.GOLOPENTIA a tatonat posibilitatea trimiterii unui grup de funcţionari dela Institutul Central de Statistică din România în Franţa, prin acordarea unor burse pe timp de un an. Aceşti funcţionari trebuiau să prezinte o lucrare în sectorul fiecăruia de activitate, lucrare ce urma să fie publicată fie în Franţa fie în România. Dl.GOLOPENTIA a căpătat principial cinci burse nenominale şi cu acest rezultat a venit la Bucureşti. După aceia Dl.GOLOPENTIA a făcut o adresă la Institutul Francez din România prin care îi aducea la cunoştinţă căpătarea acestor burse şi propunerea ca Institutul Francez să susţină în Comisia Franco-Română cererea Institutului de Statistică. Dl.GOLOPENTIA a propus pentru aceste burse pe următorii: BETEA NICULAE, RETEGAN GHEORGHE, PAVEL GH.CONSTANTIN, POPESCU STEFAN şi MIRCEA BIJI. Cum MIRCEA BIJI a declinat această propunere a fost trecut RATIU ANTON. Această cerere a fost supusă Comisiei Franco-Română şi aprobată principial, dar în loc de cinci burse s'au acordat numai patru. Beneficiarii celor patru burse erau: BETEA NICOLAE, PAVEL GH.CONSTANTIN, POPESCU STEFAN şi RATIU ANTON.

RETEGAN GHEORGHE a fost şters. Nu cunosc în amănunt cum s'a ajuns la scoaterea lui RETEGAN GHEORGHE, dar presupun că a contribuit la acest lucru faptul că nu era membru de partid şi nu era socotit ca om de stânga. Pentru ca cererea Institutului de Statistică să aibă sorţi de reuşită şi să fie susţinută la Comisia Franco Română s'au făcut intervenţie la Dl.PATRASCANU şi Dl.ROSETTI prin Dl.GOLOPENTIA ANTON şi BETEA NICOLAE. Cererea a fost supusă Comisiei şi aprobată.

./.

Dl.GOLOPENTIA luând cunoştinţă din comunicarea Institutului Francez că RETEGAN GHEORGHE , a fost şters şi cum ţinea ca dânsul să fie trecut pe tablă neapărat, a făcut o adresă la Institutul Francez spunând că Institutul de Statistică susţine ca RETEGAN GHEORGHE să fie unul din beneficiarii acestor burse, propunând să fie trecut în locul lui RATIU ANTON. Institutul Francez a răspuns că acum nu se mai poate face nimic, dar că la anul următor dă asigurări că se va acorda şi lui RETEGAN GHEORGHE o bursă în Franţa pentru studii pe timp de un an.

In Franţa trebuia să lucreze fiecare într'un anumit sector şi rolurile erau repartizate astfel, prinicpial: BETEA trebuia să se ocupe de statistică socială şi problema de psihologie socială pe baza datelor statisticei, PAVEL GH.CONSTANTIN trebuia să lucreze la Institutul de cercetare a opiniei publice din Franţa şi la Institutul de Conjunctură economică, POPESCU STEFAN şi RATIU ANTON trebuia să se ocupe de probleme demografice şi de probleme de circulaţie a bunurilor, organizare, metode, reclame, etc.

După ce s'au căpătat aceste burse s'au făcut intervenţie la Partid pentru a se căpăta aprobarea de plecare. Stiu că BETEA l-a rugat pe Dl.PATRASCANU să susţină cererea Institutului de Statistică în faţa Partidului, iar Dl.GOLOPENTIA a vorbit cu MIRON CONSTANTINESCU. S'au făcut deasemenea, intervenţii din partea lui BETEA şi RATIU la LEVENTE MIHAIL rugându-l să sprijine, dacă i se va cere părerea, cererea Institutului de Statistică. LEVENTE MIHAIL a promis acest lucru şi am aflat dela RATIU ANTON că LEVENTE MIHAIL a vorbit în acest sens cu un tovarăş dela cadre MIREL. Deasemenea ştiu că s.au făcut intervenţii în acest sens la BUCUR SCHIOPU dar nu ştiu exact de cine şi BUCUR SCHIOPU a promis că va da tot sprijinul său.

Rezultatul acestor intervenţii n'a fost satisfăcător, comunicându-mi-se că nu este acum timpul de a pleca în străinătate.

ss.C.G.PAVEL

28.XI.1949

Declarație.

În timp ce Dl Gologenția Rotaru era la Paris, cu ocazia unei ședințe de lucru, a luat contact cu Directorul Institutului de Demografie, cu Directorul Institutului de Conjunctură și Directorul Institutului de Cercetare a opiniei publice din Franța împărtășindu-le metodele de lucru ale Institutului Central de Statistică din România, lucrările pe care le-a scos și planul de lucru pentru viitor. Cu această ocazie Dl Gologenția a făcut posibilitatea trimiterii unui grup de funcționari dela Institutul Central de Statistică din România în Franța, prin acordarea unor burse pe timp de un an. Acești funcționari trebuiau să se specializeze în anumite probleme și la urmă trebuiau să prezinte o lucrare în sectorul fiecărui de activitate, lucrare ce urma să fie publicată fie în Franța, fie în România. Dl Gologenția a căpătat principial cinci burse nenominale și cu acest rezultat a venit la București. După aceea Dl Gologenția a făcut o adresă la Institutul Francez din România prin care îi aducea la cunoștință căpătarea acestor burse și propunea ca Institutul Francez să susțină în Comisia Franco-Română cererea Institutului de Statistică. Dl Gologenția a propus pentru aceste 5 burse pe următorii: Betea Nicolae, Rotegan Gheorghe, Pavel Gh. Constantin, Popescu Ștefan și Mircea Biji. Cum Mircea Biji a declinat această propunere a fost trecut Ralin Rotaru. Această cerere a fost supusă Comisiei Franco-Române și aprobată principial, dar în loc de cinci burse s'au acordat numai patru. Beneficiarii celor patru burse erau: Betea Nicolae, Pavel Gh. Constantin, Popescu Ștefan și Ralin Rotaru.

Rotegan Gheorghe a fost șters. Nu cunosc în amănunt cum s'a ajuns la ștergerea lui Rotegan Gheorghe, dar presupun că a contribuit la acest lucru faptul că nu era membru de partid și nu era socotit ca un om de stânga. Pentru ca cererea Institutului de Statistică să aibă șorți de reușită și să fie susținută la Comisia Franco Română s'au făcut intervenții la Dl Patrașcanu și Dl Rosetti prin Dl Gologenția Rotaru și Betea Nicolae. Cererea a fost supusă Comisiei și aprobată. Dl Gologenția luând cunoștință din comunicarea Institutului Francez că Rotegan Gheorghe a fost șters și cum ținea ca dânsul să fie trecut pe tablou neapărat, a făcut o adresă la Institutul Francez spunând că Institutul de Statistică susține ca Rotegan Gheorghe să fie unul din beneficiarii acestor burse, propunând să fie trecut în locul lui Ralin Rotaru. Institutul Francez a răspuns că acum nu se mai poate face nimic, dar că la anul următor dă asigurări că se va acorda și lui Rotegan Gheorghe o bursă în Franța pentru studii pe timp de un an.

La Frunză trebuia să lucreze fiecare într'un anumit sector și volumele erau repartizate astfel, principial: Betea trebuia să se ocupe de statistica socială și probleme de psihologie socială pe baza datelor statistice; Pavel Ch Constantin trebuia să lucreze la Institutul de cercetare a opiniei publice din Frunză și la Institutul de conjunctură economică. Popescu Ștefan și Ratiu Victor trebuiau să se ocupe de probleme demografice și de probleme de circulație a bunurilor, organizare, metode, reclame, etc.

După ce s'au căpătat aceste bunuri s'au făcut intervenții la Partid pentru a se căpăta aprobarea de plecare. Știu că Betea l'a rugat pe tov Vătășeanu să susțină cererea Institutului de Statistică în fața Partidului, iar tov Gologanția a vorbit cu Victor Constantinescu. S'au făcut deasemenea intervenții din partea lui Betea și Ratiu la Tovarășul Mihail rugându-l să dea sprijin, dacă îsi va da părerea, cererea Institutului de Statistică. Tovarășul Mihail a promis acest lucru și am aflat dela Ratiu Victor că Tovarășul Mihail a vorbit în acest sens cu un tovarăș dela cadre Mihel. Deasemenea știu că s'au făcut intervenții în acest sens la Bucur Ion Iliopol, dar nu știu exact de cine și Bucur Ion Iliopol a promis că va da fată oprizișul său.

Rezultatul acestor intervenții n'a fost satisfăcător, comunicându-mi se că nu este acum timpul de a pleca în străinătate.

28-IX-949. C. G. Oanul

227

180

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar prin prezentă că în casa lui Blăgan Nicolae s'a discutat la începutul anului 1948 între Dl Golopenția Petru, Petea Nicolae și Pavel Gh. Constantin, ca Dl Golopenția să se ducă la Dl Vătrașcanu în partea lui Petea pentru a vedea ce mai face, cum se comportă, ce atitudine are, dacă poate oloară în discuție că mai fost acuzat fără despre Petea pe care o transmise prin Nicolae în numele că Dl Vătrașcanu îl caracterizase pe Petea ca aventurier, că i-a provocat o serie de neplăceri. După ce Dl Golopenția ar fi adus aceste informații, Petea trebuia să se gândească la o soluție pentru a-l vedea pe Dl Vătrașcanu pentru a avea o explicație cu dânsul.

Eu i-am spus adeseori lui Petea că este mult mai bine să lasă din ilegalitate, părere pe care o împărtășia și Dl Golopenția, pentrucă prin faptul că el stă ascuns atrage după sine și pe alți oameni, aduce prejudicii moral celui Vătrașcanu cu care dânsul este prieten.

28-XI-949. C. G. Pavel

Declarație

1871 2.6.65

Fiică dupe vremea cînd era la Pref. de Poliție a Capitalei Locotenent Mihail a cerut dela Institutul de Statistică un număr de funcționari cari să fie detașați la Prefectură și să se ocupe cu scrierea și distribuirea cartelelor de pâine. Acești funcționari primeau pentru munca lor o anumită diurnă. Afară de acești funcționari detașați la Prefectură pentru scrierea și distribuirea cartelelor de pâine, mai erau câțiva funcționari tot dela Institut cari lucrau chiar la biroul central de distribuire a cartelelor. Acestia erau: Stoianovici Tudor, Stoicanu și, dacă nu mă înșel, Igor Iliasevici și D. Vlad.

După ce Locotenent Mihail a trecut la Direcția Controlului Economic a solicitat deasemenea Institutului Central de Statistică un număr de funcționari care să fie detașați la Dir. Controlului Economic pentru a se ocupa cu partea statistică. În adresa înaintată Institutului de către Locotenent Mihail, acesta indica și persoanele ~~pe~~ pe care le solicita ca să li se aprobe detașarea. Funcționarii detașați la Direcția Controlului Economic aveau avantajul că în afară de salariul lor primeau o diurnă în plus, care după spusele funcționarilor, era echivalentă cu încă un salariu. Mai târziu, Direcția Controlului Economic simțind nevoia de noui funcționari, prin alte adrese a mai solicitat dela Institut detașarea altor funcționari. Nu știu dacă în toate adresele Direcției Controlului Economic se indica și persoanele cari urmau să fie detașate. Procedeul era următorul: dacă în adresa Direcției Controlului Economic se specificau persoanele cari urmau să fie detașate, șeful secției respective din Institut unde era funcționarul solicitat pentru detașare punea un referat favorabil, care avea mai mult un caracter formal, și apoi Direcția Generală a Institutului aproba detașarea pe un anumit timp. La expirarea termenului de detașare aproape în regulă generală venea o nouă adresă dela Direcția Controlului Economic prin care solicita prelungirea detașării funcționarului respectiv. Dacă în adresa Direcției Controlului Economic nu se specificau persoanele cari urmau să fie detașate, atunci adresa Direcției Controlului Economic se trimetea în copie, cu o notă de serviciu a Direcției Institutului, către șefii de secție cu rugămintea de a indica câteva persoane cari ar putea să fie detașate și de care secția respectivă s'ar putea dispensa de ei pentru un moment.

Cum avantajele materiale la Direcția Controlului Economic erau remarcabile: în afară de salariu o diurnă, după spusele funcționarilor, egală cu un salariu, ore suplimentare în plus și o cotă de produse alimentare mai ~~mare~~ mare decât primeau alți funcționari, precum și o cantină bine aprovizionată și ieftină, au început ca mulți

funcționarii să solicite detașarea, făcând intervenții, prin persoanele pe care le cunoșteau, să capete detașarea la Direcția Controlului Economic.

Când Direcția Controlului Economic a avut posibilitatea legală de a face o parte din funcționarii săi bugetari, funcționarii Institutului de Statistică detașați la Direcția Controlului Economic au cerut transformarea la această Direcție, iar unii funcționari din Institut au demisionat dela Institut pentru a li se face o numire nouă la Direcția Controlului Economic.

Unii din funcționarii Institutului de Statistică detașați la Direcția Controlului Economic lucrau în serviciile exterioare ale acestei Direcții, alții în centrală la diferite servicii în special la cele statistice, iar alții lucrau la Institutul Central de Statistică adunând diferite date statistice necesare Direcției Controlului Economic.

29-IV-949 C. G. Savel

? care

HC/182

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

Dra FLORICA FARCASU mi-a declarat că Dr.SABIN MANAILA care fusese trecut peste graniţă cu ajutorul lui GRIGORE prin nişte evrei la care dânsa lucra, i-a lăsat ca sărcină lui GRIGORE să se ocupe de trimiterea neapărat a lui BETEA NICOLAE peste graniţă în Austria. Aceste discuţii au avut loc după Crăciunul din 1947 la Institut în birou la mine. In acest scop trebuia să vină un curier să-l ia pe BETEA şi să-l treacă peste graniţă. Presupun că acest curier special urma să fie trimis de Dr.SABIN MANAILA ca să-l ridice pe BETEA NICULAE pentru a-l trece peste graniţă. Despre venirea curierului în ţară am auzit dela Dra FLORICA FARCAS că această venire a avut loc pela începutul lunii Februarie 1948.

Aceasta îmi este declaraţia.

ss.C.G.PAVEL

29 Noemvrie 1949

183
~~227~~

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele: Dna Florica Francisc mi-a declarat că Dr. Sabin Manuila care fusese trecut peste granițe cu ajutorul lui Grigore pentru misiuni secrete la care obișnuia lucra, i-a lăsat ca sarcină lui Grigore să se ocupe de trimiterea neapărat a lui Betea Nicolae peste granițe în Austria. Aceste obiecții au avut loc după Crăciunul anului 1947 la Institutul de Igienă la mine. În acest scop trebuia să vină un curier să-l ia pe Betea și să-l treacă peste granițe. Presupun că acest curier special urma să fie trimis de Dr. Sabin Manuila ca să-l aducă pe Betea Nicolae pentru a-l trece peste granițe. Despre venirea curierului în țară am aflat dela Dna Florica Francisc că acesta venise a avut loc pela începutul lunii Februarie 1948.

Aceasta îmi este declarație. 29 Ianuarie 1949. C.G. Pavel

184

Declarație.

În anul 1941 când am venit la Institut l-am găsit pe Igor Iwasiwow funcționar al Institutului. Eu lucram la direcția Oficiului de statistică, iar dânsul la secția Biroul populației împreună cu dr. O. Vlad și un grup restrâns de funcționari. Plasamentul Igor Iwasiwow era folosit pentru traduceri din limba rusă și redactarea în același timp funcția de secretar tehnic la lucrarea „Enciclopedia României".

Eu n'am avut cu dânsul nimic fel de relații și până în 1943 nu știuseem împreună de viața noastră. În toamna anului 1943 în timp ce eu eram la Odesa a fost trimis la Odesa de către direcția Institutului și Igor Iwasiwow, ca împreună să scoatem o documentare pentru biografia din fișierul bibliotecii centrale din Odesa privitoare la relațiile româno-ruse în trecut, precum și date istorico-statistice privitoare la colonizarea românilor în fostul imperiu țarist. Aici cu privire la colonizarea românilor Igor Iwasiwow mi-a spus că dânsul, împreună cu fratele său Ivan care este funcționar la direcția Oficiului de statistică din ministerul de finanțe, este originar dintr-un orășel Alexandria, între Kirovograd și Dniepropetrovsk. Eu fusesem în acest oraș cu ocazia lucrărilor de recensământ și mi-a cerut diferite informații privitoare la acest oraș în care el și fratele său învățase. În această ocazie Igor Iwasiwow mi-a spus că dânsul și fratele său au venit în România prin anii 1917-1918, întâi la niște rude în Basarabia și apoi în București. Mi-a spus că este însurat, că are o fată care este studentă la Arta dramatică, că locuește împreună cu fratele său Ivan. Dela dânsul am aflat că este funcționar al Institutului din 1930, cu ocazia recensământului general al populației, că a intrat la Institut prin concurs și că în timp ce era funcționar și-a făcut și studiile, luându-și licența în drept. După anul 1944 Igor Iwasiwow a fost însărcinat pe supravegherea tipăriturilor Institutului și făcea în același timp traduceri din limba rusă pentru editura „Ziarul".

Despre mine știu că lucrez și la Pref. Poliției Capitalei la un fișier al populației și fusese chemat de câteva ori la direcția Generală a Poliției de către Lucreția Brătianu pentru a spune la cunoștință fel de fel de buletine de populație fișe care fusese trecute în Institut și pe care și-le însușise „Direcția Generală a Poliției".

La fratele lui Igor Liasnicov n'am avut nicicun fel de legătură. Știu că mainte ca statistica financiară din ministerul de Finanțe să fi trecut la Institut, Ivan Liasnicov venea adesori la Institut și în colaborare cu Institutul se întocmeau formularele pentru statistica financiară. Prin anul 1946 am auzit că Ivan Liasnicov a fost numit director oficiului de studii din ministerul de Finanțe.

30-IV-949. C. G. Taniel

Declarație.

185

După ce Betea Nicolae a dispărut dela Institut m'a chemat la dânsul prin Dna Angelescu în casă la Reg. Mantenanu pe str. Poarta Albă.

Aci Betea mi-a spus că m'a chemat să mă întrebe dacă mai țin să plec în străinătate, că i s'a dat o ocazie și că el ca prieten îmi dă voie să mergi. Eu i-am spus că ideia de a pleca în străinătate nu m'a părăsit, dar că am rămas la punctul de vedere cel vechiu de a nu folosi decât căile legale și că pentru mine principalul este de a lucra în Franța la Institutul de Conjunctură economică și la Institutul de cercetare a opiniei publice, că țin să mă specializez în anumite probleme, să mă pregătesc într'un anumit sector, folosind bursa de studii care mi se acordase. I-am spus că pentru mine preocupările de natură politică sunt cu totul secundare, că sunt săturat până peste cap de asemenea preocupări, că nu mai am entuziasm pentru asemenea îndeletnicire și că țin să fiu un simplu spectator și că decum mi-ar fi dat prilejul în viața mea mai la nimic actiune politică nu mă mai atrage. La această ocazie Betea mi-a schițat vreun plan în ce ar consta modalitățile de plecare, cum vede el practic plecarea în străinătate, ce mijloace vor fi folosite. Mi-a spus că decum mi-ar oferi mai pot fi folosite căile legale la care eu țin, că lucrurile s'au încurcat și să mi rasă din cap ideia că voi mai putea ajunge în Franța având pașaport în regulă.

Tot în această ocazie Betea mi-a făcut o mică expunere a felului cum vede el situația internațională și desfășurarea viitoare a evenimentelor politice. El socotea că actualele încordări internaționale în foarte scurt timp, apreciind la câteva luni, le vor lua loc relații pașnice între state, mai ales între marile puteri U.R.S.S. și America.

Că soarta României va fi hotărâtă de forurile internaționale, că viitoarele forme politice ale României, că structura sa politică economică, socială va fi o rezultantă a consensului general al factorilor internaționali și că se merge către o uniformizare a acestor forme între punctul de vedere al U.R.S.S. și al anglo-americanilor. Că din punct de vedere economic vom intra, și noi într'un fel de N.E.P. european pe o durată destul de lungă, că acest

Lucrul este limpede în primul rând de faptul că U.R.S.S.-ul are nevoie de o perioadă lungă pentru a-şi reface economia distrusă de război şi că U.R.S.S.-ul nu va risca în niciun caz o situaţie ca, punând în pericol existenţa primului stat socialist din lume.

Beteş apreciază că nu se poate conta în anii ce vin pe producerea unei crize economice în statele capitaliste şi în special în America, mergând cu argumentarea până acolo că U.R.S.S., din cauza importanţei sale internaţionale, dacă va fi nevoie, nu va evita să ajungă la un fel de pace Brest-Litovsk.

Deasemenea Beteş apreciază că în anumite sectoare politice, economice, sociale din viaţa Statului Român s'au impus lucrurile mult către stânga, că în momentul când apele se vor linişti, când relaţiile internaţionale nu vor mai fi aşa de încordate, când se va ajunge la un modus vivendi între U.R.S.S. şi America (pe care el îl consideră ca un proces inevitabil în actualele împrejurări internaţionale, inevitabil că şi în România vor avea loc schimbări, că România va căpăta o nouă structurare politică, economică, socială, că alţii vor fi oamenii de viaţă ai României, decât cei care se cutreieră şi se trasează acum.

Plecând dela aceste argumente, Beteş mi-a spus că în actualele împrejurări ar fi bine ca nişte oameni de ai noştri, înţelegând prin oameni de ai noştri, oameni din jurul lui Pătraşcanu sau oameni cari nutresc aceleaşi convingeri ca Pătraşcanu să fie în străinătate. Beteş nu mi-a spus, în scurta expunere asupra situaţiei externe, dacă acesta era punctul său de vedere personal şi dacă acest punct de vedere era şi al lui Pătraşcanu.

Eu i-am spus lui Beteş că dacă este vorba să merg pe acest drum, plecând în străinătate ilegal, n'o fac decât dintr'un sentiment de prietenie pentru el şi că nu plec pe acest drum decât cu două condiţii: 1: să meargă şi el şi 2: că nu plec pe acest drum decât cu nişte oameni cu cari mă pot înţelege, cu care sunt prieten, cu cari să mă simt bine, chiar dacă convingerile lor politice nu coincid în total cu ale mele şi că voiu refuza să merg pe acest drum cu oameni pe cari

nici cunosc și cu cari nu am nimic comun. Betea [illegible] laxe prieteni mă gândesc și eu m'am referit la [illegible] Trebici Vladimir și Stăniloae Dalu. Betea mi-a spus că nu are nimic împotriva punctului meu de vedere și că este în total de acord cu mine.

Am discutat practic ce vom face în străinătate, în ce va consta activitatea noastră, subliniindu-i faptul că nu vom renunța câtuși de puțin la ideia de a-mi cheltui cea mai mare parte a timpului pentru pregătirea profesională, lucrând la unul din Institutele din Paris, folosind bursa ce mi s'a dat.

II Betea mi-a spus că nu trebue să mă preocupe gândul că nu voiu avea timp să-mi văd de studii, că pentru asta voiu avea suficient timp, că el nu se gândește decât la ideea de a lua legături cu grupul celor din străinătate, de a vedea din ce oameni este compus, ce fel de oameni sunt, ce gândesc, cum lucrează, ce lucrează, cum văd ei rezolvate anumite probleme ce privesc România, de a descifra din desfășurarea evenimentelor internaționale viitoarele forme de viață ale statelor, că noi nu trebue să ne confundăm cu ei, că dacă se va ivi ocazia, să ne spunem și noi punctul nostru de vedere.

Acestea au fost argumentele lui Betea cari pledau pentru necesitatea ținerii legăturii cu grupul celor din străinătate.

30-XI-949. C. G. Dănel

~~186~~ 187

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

In vara anului 1947 a venit la mine la birou NICOARA care era agent de poliţie pe lângă tov.BUCUR SCHIOPU. Pe NICOARA îl cunoscusem prin MIHAIL POPESCU DOREANU depe vremea activităţii subsemnatului în cadrul tineretului ţărănist-radical a frontului popular. Acesta a spus că a venit la mine să mă vadă şi printre altele mi-a spus că grupul lor din Sectorul verde, Bucureştii Noi a avut o cădere împreună cu GH.DUMITRESCU zis Tiganu. Mi-a spus că această cădere el crede că se datoreşte lui MIHAI POPESCU DOREANU şi trăgea această concluzie din faptul că MIHAIL POPESCU DOREANU trăia cu soţia lui DUMITRESCU GHEORGHE zis Tiganul şi că după căderea lui DUMITRESCU GHEORGHE, MIHAIL POPESCU DOREANU continua să trăiască cu soţia lui. Că el ştie că după aceasta au urmat şi alte arestări.

5.XII.1949

ss.C.G.PAVEL

P.S. Căderea grupului DUMITRESCU GHEORGHE zis Tiganul a avut loc după 1940, cam între anii 1942-1944. DUMITRESCU GHEORGHE zis Tiganul lucra în 1944-45 la ziarul "România Liberă" şi era funcţionar şi la Ministerul Propagandei.

ss.C.G.PAVEL

5.XII.1949

188

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele:

În vara anului 1947 a venit la mine la birou Nicoară care era agent de poliție pe lângă Fost Buzău Teleorman. De Nicoară îl cunoscusem prin Mihail Bogdan Dobrescu după venirea activiștilor subsemnatului în cadrul Frontului Țărănist-radical a Frontului Popular. Acesta a spus că a venit la mine să mă vadă și printre altele mi-a spus că grupul lor din sectorul Verde, București Nord a avut o căderea împreună cu Gh. Dumitrescu zis Figaru. Mi-a spus că această cădere el crede că se datorește lui Mihail Bogdan Dobrescu și Frățea această concluzie din faptul că Mihail Bogdan Dobrescu Frățea cu soția lui Dumitrescu Gheorghe zis Figarul și că după căderea lui Dumitrescu Gheorghe Mihail Bogdan Dobrescu continua să trăiască cu soția lui. Că el știe că după aceasta au urmat și alți arestări.

5-XII-949 C. Gh. Pavel

D.S. Căderea grupului Dumitrescu Gheorghe zis Figarul a avut loc după 1940, cam în anii 1942-1944. Dumitrescu Gheorghe zis Figarul lucra în 1944-45 la ziarul România Liberă și era funcționar și la Ministerul Propagandei. C. Gh. Pavel

1-XII-949

~~187~~ 189

P.S. Menţionez că în perioada 1941-1944 în timpul mobilizării, deşi MIHAIL POPESCU DOREANU era contigent tânăr, a rămas în Bucureşti.

ss.C.G.PAVEL

5.XII.1949

190 239 ~~215~~

O.S. Menționez că în perioada 1941 - 1944 în Finul mobilizării, deși Mihail Bogdan dorește era contingent Finăr, a fă mea în București

C. G. Dunea

5-VII-949.

~~140~~ 191

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, declar următoarele :

Prin anii 1936-1937 în timp ce eu lucram la gazeta partidului ţărănist-radical "Deşteptarea" venea deseori la sediul acestui partid un agent de poliţie ION RADULESCU, care era înscris şi în tineretul ţărănist-radical. După ce s'a descoperit acest lucru, ION RADULESCU a fost exclus şi dat afară. In acest timp ION RADULESCU mi-a declarat într'o zi că MIHAIL POPESCU care lucra cu mine la scoaterea gazetei "Deşteptarea" este omul lor şi că vine foarte des pela poliţie.

ss.C.G.PAVEL

5.XII.1949

192 227 27

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Gavel, declar următoarele: Prin anii 1936-1937 în timp ce eu lucram la gazeta partidului Țărănist radical „Deșteptarea" venea deseori la sediul acestui partid un agent de poliție Ion. Rădulescu, care era înscris și în Finerețul țărănist-radical. După ce s'a descoperit acest lucru Ion Rădulescu a fost exclus și dat afară. În acest timp Ion Rădulescu mi-a declarat intîio zi că Leiciul Popescu care lucra cu mine la scoaterea gazetei „Deșteptarea" este omul lor și că vine foarte des pela poliție.

C. Gh. Gavel

5-VII-947

193

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN C.G.PAVEL, declar următoarele :

Prin anii 1936-1937 în timp ce subsemnatul lucram la editarea oficiosului partidului ţărănist-radical "Deşteptarea" printre tinerii ţărănişti radicali era şi un oarecare RADULESCU ION, despre care am aflat că este agent de poliţie laPref.Poliţiei. După ce am aflat acest lucru s'au luat măsuri ca acest RADULESCU Ion să nu mai fie primit pela sediul partidului ţărănist radical şi s'au dat dispoziţii în acest sens şi porterului.

Intr 'una din zile în hallul sediului acest RADULESCU Ion mi-a spus că degeaba ne ferim noi de el, că şi aşa va afla ce să discută la noi, că aceste lucruri le va afla dela MIHAIL N. POPESCU-DOREANU, că acesta este omul lor şi că vine des pela Prof. Poliţiei Capitalei.

Am considerat spusele lui RADULESCU ION ca un act de compromitere a lui MIHAIL N.POPESCU-DOREANU şi n'am anunţat pe nimeni din tovarăşii cu care lucram, afară de MIHAIL N.POPESCU-DOREANU care la auzul acestor cuvinte a spus că este o canalie şi l-a înjurat.

Prima dovadă de incorectitudine a lui MIHAIL N.POPESCU DOREANU în ce priveşte banii a fost prin anul 1936-1937. MIHAIL N.POPESCU-DOREANU mi-a cerut o mie de lei spunând că aceşti bani îi trebuesc să-i verse la cineva şi că cu aceşti bani ar urma să plece în Spania un inginer dela Bregov. Banii i-am înmânat la sediul partidului ţărănist-radical. In timp ce lucram la expedierea ziarului " Deşteptarea" MIHAIL N.POPESCU-DOREANU căutând nu ştiu ce în portfoul său şi scoţându-şi hârtiile pe birou, am văzut printre hârtiile sale şi o recipisă de o mie de lei prin care expedia banii soţiei lui la Criuleni în Basarabia. La întrebarea mea de unde are bani mi-a spus că a trebuit să expedieze banii pe care eu îi dădusem soţiei lui şi că se va îngriji el cât de curând să facă rost de alţi bani.

./.

A doua dovadă de incorectitudine: După ce am venit dela armată în Mai 1940 am fost la MAURICIU VEXLER care contribuia la partid cu suma de lei 5.000=(cincimii) lunar şi i-am cerut să-şi verse cotizaţia. Acesta mi-a spus că a dat partea lui pe timp de două luni lui MIHAI N.POPESCU-DOREANU. Intâlnindu-l pe MIHAIL N. POPESCU DOREANU şi întrebându-l dacă a încasat vreun ban dela MAURICIU acesta a negat spunând că n'a mai fost pela MAURICIU de multă vreme. Atunci eu l-am dus ca să scrie că n'a luat nici-un ban dela MAURICIU, ceeace MIHAIL N.POPESCU DOREANU a şi făcut. Aranjând o întâlnire între mine, MAURICIU şi MIHAIL N.POPESCU DOREANU , acesta din urmă pus în faţa lui MAURICIU a recunoscut că într'adevăr a luat acesti bani, dar a fost nevoit să-i cheltuiască pentru nişte treburi personale şi a promis că îmi va restitui aceşti bani în câteva zile. Peste câteva zile mi-a dat numai 5.000=(cincimii) lei spunând că restul de 5.000 lei i-a dat unui droghist depe Cal.Rahovei pentru a-i trimite nu ştiu cui la lagărul celor dela Tg.Jiu. I-am cerut o confirmare scrisă a acestui lucru şi MIHAIL N.POPESCU DOREANU mi-a dat un bileţel prin care spunea cele de mai sus.

A treia dovadă de incorectitudine: In vara anului 1940 un evreu care a plecat în Basarabia i-a lăsat lui MIHAIL N.POPESCU DOREANU nişte bucăţi de piele şi talpă, furda cum se numeşte, vre-o 700-800 Kgr. care urmau să fie vândute de MIHAIL N.POPESCU DOREANU şi banii vărsaţi Partidului.

Prin toamna anului 1940 întrebându-l dacă a vândut talpa aceea MIHAIL N.POPESCU DOREANU mi-a spus că nu face să se ocupe de ea, că nu face nici-un ban şi nu s'a mai ocupat de acest lucru. Eu aflasem dela MAURICIU VEXLER că Mihail N.POPESCU DOREANU vânduse acea talpă şi încasase suma de lei 8.000 (optmii), Spunându-i că am aflat dela MAURICIU că el a vândut talpa, acesta mi-a spus să-l iert că m'a minţit, a început să plângă, a apelat la prietenia mea să nu spun mai departe acest lucru şi că în câteva zile îmi va înmâna toţi banii pe care i-a încasat. Această discuţie a avut loc în casă la MIHAIL N.POPESCU DOREANU, acasă pe Str.Arionoaiei No.49, de faţă fiind şi tatăl său şi mama sa. Peste câteva zile MIHAIL N.POPESCU DOREANU mi-a înmânat 1.200 sau 2.000 lei nu ţiu minte exact, spunând că atât a încasat, că restul a trebuit să-l dea pentru transport.

Am înştiinţat de acest lucru Partidul prin MIRON CONSTANTINESCU şi SASA SIDOROVICI. Mi s'a spus atunci să nu mai ţiu legături cu el ceeace am şi făcut. Menţionez că de atunci nu l-am mai văzut.

./.

Prin 1940 ne întrebam adesecri de unde are MIHAIL N' POPESCU DOREANU bani de trăeşte ştiindcă nu are nici-un serviciu şi cu toate acestea era bine îmbrăcat, frecventa restaurantele, teatrele şi cinematografele. Discutam aceste lucruri cu MAURICIU VEXLER, NICOARA, MARIN SULICA. Conchideam în discuţie cu privire la MIHAIL POPESCU DOREANU că acesta este un om incorect în ce priveşte banii pe care îi avea, dar niciodată n'am auzit opinia că el ar putea fi agent la Poliţie.

In vara anului 1947 a venit la mine la birou NICOARA care era agent pe lângă tov.BUCUR SCHIOPU. Acesta m'a întrebat ce fac de nu ies la lumină, dece nu fac nimic şi dece stau izolat. I-am spus că sunt suspendat din Partid pentru acte de indisciplină Discutând despre prietenii cunoscuţi, NICOARA mi-a spus dacă ştiu ce face canalia aceea de MIHAIL N.POPESCU DOREANU, că din cauza lui a căzut grupul lor din Bucureştii Noi în cap cu DUMITRESCU VASILE zis ţiganul pentrucă a vrut să-i ia soţia cu care trăia înainte de arestare şi că a continuat să trăiască cu soţia şi după ce DUMITRESCU VASILE zis ţiganul a fost condamnat. Tot din cauza lui, NICOARA mi-a spus că au urmat şi alte căderi.

Altă dovadă că MIHAIL N.POPESCU DOREANU a avut legături cu Poliţia a fost în urma discuţiei mele cu agentul VASILATU OCTAVIAN, despre care am declarat.

ss.C.G.PAVEL

6.XII.1949

196

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gr. Pavel declar următoarele:

Prin anii 1936-1937 mi-am dat subsemnatul lucrat la editarea ziarului partidului țărănist-radical „Deșteptarea" printre țăraniștii radicali din și în orașul Rădăuți, despre care am aflat că este agent de poliție la Pref. Poliției. După ce am aflat acest lucru s'au luat măsuri ca acest Rădulescu Ion să nu mai fie primit pela sediul partidului țărănist radical și s'au dat dispoziții în acest sens și portarului.

Într'una din zile în holul sediului acest Rădulescu Ion mi-a spus că degeaba nu scriem nimic de el, că și așa va afla ce se discută la noi, că aceste lucruri le va afla dela Mihail N. Popescu Dorohoiu, că acesta este omul lor și că vine des pela Pref. Poliției Capitalei.

Am considerat spusele lui Rădulescu Ion ca un act de compromitere a lui Mihail N. Popescu Dorohoiu și i-am atenționat pe oamenii din tovărășia cu care lucram, afară de Mihail N. Popescu Dorohoiu care la auzul acestor cuvinte a spus că este o canalie și l-a înjurat.

Prima dovadă de incorectitudinea lui Mihail N. Popescu Dorohoiu în ce privește banii a fost prin anul 1936-1937. Mihail N. Popescu Dorohoiu mi-a cerut o sumă de bani explicând că acești bani îi trebuesc să i verse la cineva și că cu acești bani ar urma să plece în Spania un inginer dela Brașov. Banii i-am luat la sediul partidului țărănist-radical. În timp ce lucram la expedierea ziarului „Deșteptarea" Mihail N. Popescu Dorohoiu cunoscând un fel cu portofelul său și scrisoarea și listele pe liniște, am văzut printre hârtiile sale și o recipisă de sumă de bani care expedia banii sorții lui la Cernăuți în Basarabia. La întrebarea mea de unde are bani mi-a spus că a trebuit să expedieze banii pe care nu îi dădusem sorții lui și că se va îngriji el cât de curând să facă rost de alți bani.

A doua dovadă de incorectitudine: După ce eu am venit dela armată cu luna Mai 1940 am fost la Inamicii Vechi care contribuia la partid cu suma de lei 5000 (cinci mii) lunar. și l-am cerut să-și verse cotizația. Acesta mi-a spus că a dat partidului pe timp de doi luni lui Mihail N. Popescu Dorohoiu. Întâlnindu-l pe Mihail N Popescu Dorohoiu și întrebându-l dacă a încasat vreun ban dela Inamicii acesta a negat, spunând că n-a mai fost pela Inamicii de multă vreme. Atunci eu l-am dus să scrie că n-a luat niciun ban dela Inamicii, ceeace Mihail N. Popescu Dorohoiu a și făcut. Trăgând o întâlnire între noi, Inamicii și Mihail N. Popescu Dorohoiu, acesta din urmă pus în față lui Inamicii a recunoscut că într-adevăr a luat acești bani, dar a fost nevoit să i cheltuiască pentru niște treburi personale și a promis că îmi va restitui acești bani în câteva zile. După câteva zile mi-a dat numai 5000 (cinci mii) lei spunându-mi că restul de 5.000 lei l-a dat unui droghist după calea Rahovei pentru a i trimite mai multe lei la Legătorul celor dela Tg. Jiu. I-am cerut o confirmare scrisă a cui le legătorul celor dela Tg. Jiu. I-am cerut o confirmare scrisă a acestui lucru și Mihail N. Popescu Dorohoiu mi-a dat un bilețel prin care spunea cele de mai sus.

A treia dovadă de incorectitudine: În vara anului 1940 un evreu care a plecat în Basarabia l-a lăsat lui Mihail N. Popescu Dorohoiu niște cruciți de piele și talpă, furde cum se numește, vreo 700-800 kgr. care urmau să fie vândute de Mihail N. Popescu Dorohoiu și banii vărsați Partidului.

Prin toamna anului 1940 întâlnindu-l dacă a vândut Talpa aceea Mihail N. Popescu Dorohoiu mi-a spus că nu face să se ocupe de ea, că nu face niciun ban și nu s'a mai ocupat de acest lucru. Eu aflasem dela Inamicii Vechi că Mihail N. Popescu Dorohoiu vânduse acea talpă și încasase suma de lei 8.000 (opt mii). Spunându-i că am aflat dela Inamicii că el a vândut talpa, acesta mi-a spus să-l iert că m'a minții, a început să plângă, a apelat la prietenia mea să nu spun nici departe acest lucru și că în câteva zile îmi va înmâna Foile banii pe care l-a încasat. Aceasta declarație a avut loc și acasă la Mihail N. Popescu Dorohoiu, acasă pe str. Arionașei 49, de față fiind și tatăl său și mama sa. După câteva zile Mihail N. Popescu Dorohoiu mi-a înmânat 1200 sau 2.000 lei nu știu nimic exact, spunând că atât a încasat, că restul a trebuit să-l dea pentru transport.

Am întâlnit de acest lucru Partidul prin Mihai Constantinescu și Sașa Sidorovici. Li s'a spus atunci să nu mai fiu în legătură cu el ceeace am și făcut. Menționez că de atunci nu l-am mai văzut

Anul 1940 ne întâlnim adeseori de unde are Mihail N. Popescu Dorleanu bani de frânte știind că nu are nicăieri serviciu și cu toate acestea el își ducea viața îmbrăcat, frecventa restaurantele, festivile și cinematografele. Discutam acele lucruri cu Ioanichi Merker, Nicorescu, Ioanid Dulică. Concludeam în discuție cu privire la Mihail Popescu Dorleanu că acesta este un om incorect și a privește banii pe care îi avea, dar niciodată n'am auzit opinia că el ar putea fi agent la Poliție.

În vara anului 1947 a venit la mine la birou Nicorescu care era agent pe lângă fost. Bucur Sebiopu. Acesta mi'a întâlnit ca fac de mine la Luminiș, deci nu fac nimic și deci stam ifalat. I-am spus că sunt suspendat din Partid pentru acte de indisciplină. Discutând despre prietenii cunoscuți, Nicorescu mi-a spus dacă știu ce face canalia aceea de Mihail N. Popescu Dorleanu, ca deși cumpa lui a căzut grupul lor deși București noi în cap cu Dumitrescu Vasile zis Figanul pentrucă a vrut să i ia soția cu care trăia înainte de arestare și că a continuat să trăiască cu soția și după ce Dumitrescu Vasile zis Figanul a fost condamnat. Tot deși cumpa lui, Nicorescu mi-a spus că au urmărit și alte căderi.

Altă dovadă că Mihail N. Popescu Dorleanu a avut legături cu Poliția a fost și urmă discuție mare cu agentul Vasilotu Octavian, despre care am declarat.

6-XII-949. C-G Ganea

~~46~~ 198

D E C L A R A T I E

Când subsemnatul am venit la Insitut în Noemvrie 1941 l-am găsit pe GHIDIONESCU GRIGORE funcţionar, încadrat la Oficiul de Studii. Sedea oarecum singuratic, nu prea discuta cu colegii şi făcea la Oficiu lucrări mărunte, copieri de tabele, procentaje,etc. nu avea o lucrare specială. Am aflat că este fiul Prof.universitar GHIDIONESCU din Cluj la care MIRCEA BIJI fusese asistent. Singurul cu care-l vedeam adesea discutând era MIRCEA BIJI, deoarece se cunoşteau dela Cluj. Se ştia la Oficiu că din grupul ardelenilor GHIDIONESCU GRIGORE fusese primul care venise la Institut, deoarece tatăl său şi cu Dr.SABIN MANUILA se cunoşteau şi erau prieteni.

Cea mai mare parte a timpului GHIDIONESCU şi-o consuma copiind diferite partituri muzicale sau scriind dânsul diferite partituri, întrucât de spunea că este compozitor muzical. In perioada 1941-1942 eu n'am discutat niciodată cu dânsul. Imi atrăsese atenţia doar prin faptul că venea cu oarecare întârziere la serviciu, deseori dormea la birou şi după masa şedea la birou până seara târziu.

In toamna anului 1943 când am venit din Ucraina, GHIDIONESCU GRIGORE era încă la Oficiul de studii. La sosirea mea, circula printre oamenii de stânga din Institut svonul că GHIDIONESCU GRIGORE ar fi agent la Siguranţă, că trebue să ne ferim de dânsul, să fim prevăzători. Nu ştiu cum a luat naştere acest svon, cine l-a lansat şi pe ce se baza. Fapt că era o atmosferă de suspiciune faţă de dânsul şi acest lucru se manifesta şi la restul funcţionarilor din Oficiu care oarecum îl ocoleau. Si în toamna anului 1943, când am sosit eu din Ucraina, GHIDIONESCU GRIGORE continua să vină cu întârziere la serviciu, să se ocupe cu lucrările personale, compoziţii muzicale, iar în cadrul lucrărilor dela Oficiu, GHIDIONESCU nu conta. Câteva lucrări pe care i le-am dat să le facă, sau nu le-a făcut sau le-a făcut greşit. Imi spunea că dânsul nu este făcut pentru statistică. I-am dat să facă un proect de formular pentru a înregistra statistic diferite date privind sectorul muzical. A lucrat la acest proect săptămâni întregi dar o formă definitivă n'am căpătat niciodată.

./.

In această perioadă, precum şi în anii 1945-1947, am făcut deseori referatele la Dir.Generală a Institutului prin care ceream mutarea lui GHIDIONESCU GRIGORE dela Oficiul de Studii la altă secţie. În toamna anului 1943 şi primăvara anului 1944 motivele pentru care ceream mutarea luiGHIDIONESCU GRIGORE dela Oficiul de Studii la altă secţie, în afară de faptul că nu lucra, că venea cu întârziere la serviciu, că la birou dormea, era şi faptul că asupra lui plana această suspiciune că ar fi agent la poliţie. Vroiam să scap de el dela Oficiu.

In cadrul Institutului cu chestiunile administrative şi de personal se ocupa Dr.D.GEORGESCU. Referatele mele prin care ceream mutarea lui GHIDIONESCU dela Oficiu ajungeau la Dr.D.GEORGESCU. Toate referatele au fost puse la dosar şi nu li s'a dat nici-o urmare. Dr.GEORGESCU mi-a spus că GHIDIONESCU este un om pierdut, un decăzut, să am mai multă înţelegere faţă de dânsul, că chiar dacă îl mută la altă secţie nici acolo nu va face nici-o ispravă şi că este mai bine să rămână unde este. In cadrul Oficiului de Studii, GHIDIONESCU GRIGORE şedea aproape tot timpul cu Dna DUMITRESCU MATILDA, discutau împreună, plecau împreună, mâncau împreună, cu restul funcţionarilor aproape că nu discuta şi nu avea nici-un fel de relaţii. Din când în când GHIDIONESCU GRIGORE cerea dela funcţionari bani cu împrumut pentru masă, pe cari, în general, nu-i restituia.

ss.C.G.PAVEL

8.XII.1949

Declarație

200

Când subsemnatul am venit la Institut în Noembrie 1941 l-am găsit pe Ghidionescu Grigore funcționând, încadrat la Oficiul de studii. Ședea oarecum izolat, nu prea discuta cu colegii și făcea la Oficiu lucrări mărunte, copieri de tabele, procentaje, etc., nu avea o lucrare specială. Am aflat că este fiul prof. universitar Ghidionescu din Cluj la care lucrea Biji fusese asistent. Singurul cu care îl vedeam adesea discutând era Lucrea Biji, deoarece se cunoșteau dela Cluj. Se știa la Oficiu că din grupul ardelenilor Ghidionescu Grigore fusese primul care venise la Institut, deoarece tatăl său și cu N. Sabin Drăgoiu se cunoșteau și erau prieteni.

Ce mai mare parte a timpului Ghidionescu și-o consuma copiând diferite partituri muzicale sau scriind dânsul diferite partituri, încât se zvonea că este compozitor muzical. În perioada 1941-1942 eu n'am discutat niciodată cu dânsul. Îmi atrăsese atenția doar prin faptul că venea cu oarecare întârziere la serviciu, deseori dormia la birou și după masă ședea la birou până seara târziu.

În toamna anului 1943 când am venit din Ucraina Ghidionescu Grigore era încă la Oficiul de studii. La sosirea mea, circula printre oamenii de stânga din Institut zvonul că Ghidionescu Grigore ar fi agent la siguranță, că trebue să ne ferim de dânsul, să fim prevăzători, ~~să nu ne ferim de dânsul~~. Nu știu cum a luat naștere acest zvon, cine l-a lansat și prce se baza. Fapt că era o atmosferă de suspiciune față de dânsul și acest lucru se manifesta și la restul funcționarilor din Oficiu care oarecum îl evitau. În toamna anului 1943, când am sosit eu din Ucraina, Ghidionescu Grigore continua să vină pe întârziere la serviciu, să se ocupe cu lucrările personale, compoziții muzicale, iar în cadrul lucrărilor dela Oficiu Ghidionescu nu era. Câteva lucrări pe care i le-am dat să le facă, sau nu le-a făcut sau le-a făcut greșit. Îmi spunea că dânsul nu este făcut pentru statistică. I-am dat să facă un proiect de formular pentru a înregistra statistic diferite date privind sectorul muzical. A lucrat la acest proiect săptămânii întregi, dar o formă definitivă n'am căpătat niciodată.

În această perioadă, precum și în anii 1945-1947, am făcut deseori referate la Dir. Generală a Institutului prin care ceream mutarea lui Ghidionescu Grigore dela Oficiul de studii la altă secție. În toamna anului 1943 și primăvara anului 1944 motivele pentru care ceream mutarea lui Ghidionescu Grigore dela Oficiul de studii la altă secție, în afară de faptul că nu lucra, că venea cu întârziere la serviciu, că la birou dormita, era și faptul că asupra lui plana această suspiciune că ar fi agent la poliție. Voiam să scap de el dela Oficiu.

În cadrul Institutului cu chestiunile administrative și de personal se ocupa Dr. D. Georgescu. Referatele mele prin care ceream mutarea lui Ghidionescu dela Oficiu ajungeau la Dr. D. Georgescu. Toate referatele au fost puse la dosar și nu li s'a dat nicio urmare. Dr. Georgescu mi-a spus că Ghidionescu este un om pierdut, un decăzut, să am mai multă înțelegere față de dânsul, că chiar dacă îl mută la altă secție nici acolo nu va face nicio ispravă și că este mai bine să rămână unde este. În cadrul Oficiului de studii Ghidionescu Grigore ședea aproape tot timpul cu Dna Dumitrescu Matilda, discutau împreună, plecau împreună, mâncau împreună, cu restul funcționarilor aproape că nu discuta și nu avea nicium fel de relații. Din când în când Ghidionescu Grigore cerea dela funcționari bani cu împrumut pentru masă, pe cari, în general, nu i restituia.

8-12-944. C.G. Taucl

2Ei

~~227~~

2N

D E C L A R A T I E

Fostă Dna VESTEMEANU MARIA, actualmente Dna HURMUZ era una din funcţionarele vechi a Institutului de Statistică. Se ocupa în cadrul Institutului cu strîngerea materialului pentru diferite publicaţii ale Institutului şi în special cu cel pentru "Anuarul Statistic". Dna HURMUZ MARIA lucra pe lîngă Direcţia Generală a Institutului şi era una din funcţionarele din apropierea Dr.SABIN MANUILA şi se bucura de încrederea şiaprecierea optimă a acestuia. Din anul 1947 Dna HURMUZ MARIA a trecut cu lucrările Dsale în cadrul Oficiului de Studii, unde îşi avea o mică secţie formată din câteva funcţionare. Ca funcţionară Dna HURMUZ MARIA era socotită ca o funcţionară cu multă putere de muncă, foarte pricepută, cu mult spirit de intiţiativă şi cu o remarcabilă *acurateţă* în lucrările pe care le făcea. Dna HURMUZ MARIA avea o atitudine apolitică şi nu ştiu să-şifi manifestat în vreun fel convingerile sale. Câteva însărcinări primite din partea Sindicatului şi a Secţiei ARLUS, le-a dus la îndeplinire cu sîrguinţă şi pricepere.

ss.C.G.PAVEL

6 Ianuarie 1950

Declarație.

Fosta Dna Vestemeanu Maria, actualmente Dna Hurmuz era una din funcționarele vechi a Institutului de Statistică. Se ocupa în cadrul Institutului cu strângerea materialului pentru diferite publicații ale Institutului și în special cu cel pentru „Anuarul Statistic". Dna Hurmuz Maria lucra pe lângă Direcția Generală a Institutului și era una din funcționarele din apropierea Dr Sabin Manuila și se bucura de încrederea și aprecierea optimă a acestuia. Din anul 1947 Dna Hurmuz Maria a trecut cu lucrările Dsale în cadrul Oficiului de studii, unde își avea o mică secție formată din câteva funcționare. La funcționară Dna Hurmuz Maria era socotită ca o funcționară cu multă putere de muncă, foarte pricepută, cu mult spirit de inițiativă și cu o remarcabilă amabilitate în legăturile pe care le făcea. Dna Hurmuz Maria avea o atitudine apolitică și nu știu să fi manifestat în vreun fel convingerile sale. Câteva insărcinări primite din partea Conducătorului și a Secției „A.R.L.U.S." le-a dus la îndeplinire cu sârguință și pricepere.

6 Ian. 950. C. S. Dănel

2/4

~~250~~

203

D E C L A R A T I E

Dna APOLOZAN LUCIA lucra la Institut în cadrul Secţiei Unităţi Administrative. Personal o cunosc pe Dna APOLOZAN LUCIA dela Institutul Social Român al lui D.GUSTI. Stiu că se ocupa cu lucrări privind caracteristicile poştului vechi românesc în diferite regiuni. Nu ştiu dacă până în 1944 a avut vre-o activitate politică şi cum s'a manifestat.

După anul 1944 în cadrul Institutului avea o atitudine rezervată, aş putea spune negativă, faţă de activitatea Sindicatului. In anul 1945 sau începutul lui 1946 s'a organizat sub conducerea Dlui GOLOPENTIA o echipă sociologică pentru a studia în com.Hodac din Ardeal procesul de fărămiţare a lotului ţărănesc şi posibilităţile de câştig în meserii anexe ocupaţii principale în gospodăriile ţărăneşti.

Din această echipă a făcut parte şi Dna APOLOZAN LUCIA. Am auzit, fără să pot preciza dela cine, că în timp ce Dna APOLOZAN LUCIA era în echipă, nişte rude ale Dsale, fraţi sau veri, au fost arestaţi pentru legionarism şi că şi Dsa. a fost reţinută un timp. După ce Dna APOLOZAN s'a reântors dela Hodac s'a înscris imediat în Sindicat, în Secţia ARLUS şi în Partid. In cadrul Sindicatului şi a Secţiei ARLUS a lucrat cu mult zel şi pricepere. Nu cunosc în ce a constat activitatea Dsale în cadrul Partidului. Funcţionarii din Institut comentau că a fost legionară şi că au văzut-o în 1940-1941 în cămaşe verde şi cravată verde. Personal nu ştiu dacă s'a manifestat ca legionară. Nu pot spune dacă activitatea Dnei APOLOZAN LUCIA după reântoarcerea dela Hodac a fost din convingere, din grija de a-şi camufla în trecut, sau de ambele cazuri. Printre funcţionari nu se bucura de simpatie, fiind o natură mai distantă şi rece şi oamenii îşi manifestau neâncrederea faţă de dânsa.

ss.C.G.PAVEL

6 Ianuarie 1950

~~264~~

~~225~~

204

Declaratie.

Dna Apolzan Lucia lucra la Institut in cadrul Sectiei Unitati administrative. Personal o cunosc pe Dna Apolzan Lucia dela Institutul Social Roman al lui D. Gusti. Stiu ca se ocupa cu lucrari privind caracteristicile portului vechi romanesc in diferite regiuni. Nu stiu daca pana in 1944 a avut vreo activitate politica si cum s'a manifestat.

Dupa anul 1944 in cadrul Institutului avea o atitudine rezervata, as putea spune negativa, fata de activitatea Sindicatului. In anul 1945 sau inceputul lui 1946 s'a organizat sub conducerea D-lui Golopentia o echipa sociologica pentru a studia in com. Hodac Mu Brodeal procesul de framantare a lotului taranesc si posibilitatile de castig in meserii avand ocupatii principale in gospodariile taranesti.

Din aceasta echipa a facut parte si Dna Apolzan Lucia. Am auzit, fara sa pot preciza dela cine, ca in timpul ce Dna Apolzan Lucia era in echipa, niste rude ale Dnei, frati sau veri, au fost arestati pentru legionarism si ca si Dna a fost retinuta un timp. Dupa ce Dna Apolzan s'a reintors dela Hodac s'a inscris imediat in Sindicat, in Sectia „A.R.L.U.S." si in Partid. In cadrul Sindicatului si a Sectiei „A.R.L.U.S." a lucrat cu multa zel si pricepere. Nu cunosc in ce a constat activitatea Dnei in cadrul Partidului. Functionarii din Institut comentau ca a fost legionara si ca au vazut-o in 1940-41 in camasa verde si draporta verde. Personal nu stiu daca s'a manifestat ca legionara. Nu pot spune daca activitatea Mrei Apolzan Lucia dupa reintoarcerea dela Hodac a fost doar consecventa, obligata de a-si continua lucrul inceput, sau din ambele cazuri. Printre functionari nu se bucura de prea multa simpatie, fiind o natura mai distanta si rece si oamenii isi manifesta neincrederea fata de Dna. 6 Ian. 1950. C.S. [illegible]

~~225~~ 205

D E C L A R A T I E

După ce MICSA REMUS comunicase lui BETEA NICULAE că PATRASCANU este supărat pe BETEA şi îl făcuse neserios şi aventurier şi îl rugase pe MICSA să rupă orice legătură cu el şi prietenii lui, eu am sugerat şi i-am argumentat lui BETEA că în situaţie aceasta ar trebui mai bine să iasă din ilegalitate sau să încerce să aibă o explicaţie cu PATRASCANU.

BETEA NICULAE nu credea că cele spuse de MICSA sunt venite dela PATRASCANU, ci sunt lucruri scoase din capul lui MICSA, aşa că BETEA a rămas pe poziţia de a folosi posibilitatea pe care o oferea GRIGORE prin Dra FARCASU FLORICA de a pleca peste graniţă. Ideea ca BETEA să iasă din ilegalitate o împărtăşea şi COLOPENTIA şi mă rugase să comunic acest lucru şi lui BETEA. Posibilitatea de a pleca peste graniţă a lui BETEA oferită de GRIGORE era o soluţie care se tot amâna din zi în zi. Erau câteodată, după informaţiile date de Dra FLORICA FARCASU, numai o chestie de câteva zile în ce priveşte plecarea lui BETEA. Trecuseră până acum, în timp ce BETEA era la BLAGAN, câteva din aceste date scadente şi plecarea tot nu se realizase. Aşa că BETEA începuse, dacă nu să se îndoiască de realizarea planului de plecare, să se enerveze şi să se plictisească de această combinaţie. Deasemenea în acest timp MICSA REMUS mă informase că, după impresiile lui şi după starea de nervozitate a lui PATRASCANU, în curând PATRASCANU va fi scos dela Minister. Acest lucru îl comunicasem eu şi lui BETEA. In timp ce BETEA era la BLAGAN, Dra FLORICA FARCASU îmi comunicase că mult amânata plecare a lui BETEA se apropie de realizare şi că acum nu va mai suferi nici-o amânare. In acest timp COLOPENTIA m'a întrebat dacă mai ştiu ceva de BETEA. Eu i-am comunicat, pe baza informaţiilor date de Dra FLORICA FARCASU, că în curând BETEA va pleca şi că plecarea se va realiza în câteva zile.

Intr'una din vizitele mele la BETEA, în timp ce era la BLAGAN, discutasem cu BETEA situaţia lui PATRASCANU, pe baza informaţiilor date de MICSA REMUS.

./.

209 206

Eu i-am spus lui BETEA că în caz că PATRAȘCANU va fi scos dela Minister mă tem că nu va putea rezista în situația în care se găsește și cunoscându-i nervozitatea și lipsa de tărie, sunt îngrijorat că nu cumva într'un moment de supre nervozitate să-și pună capăt zilelor. BETEA a împărtășit îngrijorarea mea. Așa s'a născut ideea de a trimite pe cineva la PATRAȘCANU, pentru a vedea care este starea lui și a-l sonda asupre situației lui. Amîndoi am căzut de acord că cel mai nimerit pentru aceasta este GOLOPENTIA, față de care PATRAȘCANU avea o considerație deosebită. A rămas că eu să vorbesc cu GOLOPENTIA, fără să-i spun ceva de PATRAȘCANU, ci numai că BETEA urmează să plece peste câteva zile și înainte de plecare dorește să-l vadă.

Așa dar, situația înainte de a-l chema pe GOLOPENTIA la BLAGAN era următoarea :

1.= o idee mai veche a mea și a lui GOLOPENTIA de a-l convinge pe BETEA să iasă din ilegalitate, cu toate consecințele, chiar dacă va fi arestat, pentru a nu mai trage după sine și alți oameni, întrucât ilegalitatea lui nu rezolvă nimic și are urmări neplăcute pentru PATRAȘCANU.

2.= informația adusă de Dra FLORICA PARCASU că plecarea lui BETEA se va realiza peste câteva zile, lucur de care eu și BETEA ne îndoiam;

3.= Informațiile date de MICSA REMUS că PATRAȘCANU este foarte nervos, foarte agitat și că se așteaptă din zi în zi scoaterea lui dela Minister.

4.= Informațiile mai vechi ale lui MICSA REMUS prin care PATRAȘCANU își manifestase nemulțumirea față de BETEA, se delolidarizase de el și îl calificase neserios și aventurier, cerându-i acestuia (lui MICSA) să rupă orice legătură cu BETEA și prietenii lui.

Pe GOLOPENTIA l-am adus eu la BLAGAN, într'o seară pela orale 7. La această consfătuire a luat parte: GOLOPENTIA, BETEA și PAVEL. Din când în când intra în cameră și BLAGAN, aducându-ne ceva de gustat, dar fără să fi luat parte la discuție și fără să fi spus ceva.

Discuția am început-o eu. Am spus că după toate semnele și după toate informațiile se pare că PATRAȘCANU va fi scos foarte curând dela Minister și mă tem că el nu va rezista, acestei situații și mă îngrijorează ca nu cumva să treacă la un gest pripit și necugetat punându-și capăt zilelor. Am spus că ar fi o greșeală dacă n'om încerca să facem tot ce putem pentru el, fiind un om pregătit, cu multă experiență, unul care a dat tot ce a avut mai bun și din toate puterile pentru realizarea unor revendicări ale Românilor. Chiar dacă am face abstracție de latura strict

208

politică, PATRAȘCANU este un om de carte, un om de studiu, cu suflu larg, cu multă putere de muncă și că chiar sub acest aspect PATRAȘCANU și oameni ca el sunt necesari României și că trebuie să preocupe, deaproape, pe oricine viața acestora.

După mine a vorbit GOLOPENȚIA. A spus că dânsul nu vrea să fie socotit ca făcând parte din fracțiunea lui PATRAȘCANU, că dânsului PATRAȘCANU ca om îi este foarte simpatic, dar că nu împărtășește câtuși de puțin punctul de vedere politic al acestuia, că PATRAȘCANU este un idealist, că prin structura lui psihologică va fi întotdeauna un izolat și că este o greșeală să credem că soarta României depinde de existența sau neexistența unui om. Că soarta României va fi hotărâtă de factorii internaționali și că cel mai bun lucru este ca fiecare să-și vadă de munca sa cu cinste, cu corectitudine și să dea fiecare ce poate în sectorul său de activitate. Că intelectualii din România s'au obișnuit să se preocupe prea mult de probleme mari internaționale și că neglijează munca măruntă zi de zi și că fără această muncă măruntă nu poate fi conceput nici-un fel de progres în România.

Că în ceea ce îl privește pe PATRAȘCANU era de așteptat să se ajungă aci, pentrucă nu este un om de dârzenie politică, că este un om care oscilează, că n'are o poziție bine definită și că cel mai bun lucru pentru el ar fi să se lase de politică activă și să se preocupe de studii, să scrie, să se preocupe de catedra universitară. Că un om oricât de dotat ar fi nu poate fi în același timp și vedetă politică și om de carte.

BEȚEA a spus că chiar dacă nu împărtășește în totul punctul de vedere al lui GOLOPENȚIA, având în vedere situația lui PATRAȘCANU trebue să ne gândim întâi la el ca om, că în actuala situație, simțindu-se izolat, singur, cu multă amărăciune în suflet, cu multă cenușă pe limbă, este bine să facem tot ce putem, să vadă, să simtă, că nu este singur, pentru a nu ne reproșa mai târziu că n'am făcut tot ce am putut pentru el, în caz că PATRAȘCANU ar trece la un gest fatal.

BEȚEA a insistat ca GOLOPENȚIA să meargă la PATRAȘCANU, să stea de vorbă cu el, să vadă care este starea lui psihologică, să-l sondeze asupra situației lui politice, să-i comunice că prietenii și cunoscuții lui se gândesc la el, să-i dea să înțeleagă că nu este singur, să-i sugereze, dacă găsește oportun, să se preocupe mai mult de studii, să aducă vorba, dacă vine prilejul, de BEȚEA, să vadă ce mină face când va pronunța numele lui BEȚEA.

GOLOPENȚIA a căzut de acord asupra acestui lucru și a rămas că peste o zi sau două să găsească un prilej să-l vadă pe PATRAȘCANU.

După aceea GOLOPENȚIA l-a întrebat pe BEȚEA care este

208

situaţia lui ştie are de gând să facă. L-a întrebat dacă nu se gândeşte să iasă din ilegalitate, că poate ar fi mai bine pentru el.

BETEA a spus că şi el se gândeşte uneori la acest lucru, dar că acum a primit asigurări că mult proiectata lui plecare se va realiza şi că dacă de data aceasta nu va reuşi să plece, va lua în considerare sfatul lui GOLOPENTIA. GOLOPENTIA i-a spus lui BETEA că în caz că va pleca este bine să aibă o adresă la Paris unde să tragă, unde să se informeze, pentru a se putea descurca mai uşor. GOLOPENTIA i-a promis să-i dea adresa unui prieten al său, un fost coleg de şcoală, la care ar putea să tragă. Această adresă, GOLOPENTIA mi-a dat-o mie peste câteva zile şi cu amănuntele lui BETEA. Deasemenea GOLOPENTIA l-a sfătuit pe BETEA să nu piardă vremea degeaba prin Paris, să se gândească serios să se apuce de studii. După aceea BETEA i-a spus lui GOLOPENTIA cum a fost urmărit de maşina Controlului Economic, în timp ce era într'o maşină americană cu Dl.MANUILA şi DAN DUTESCU şi cum a reuşit să scape. La această narare GOLOPENTIA a spus lui BETEA că a rămas tot un mare năsdrăvan şi apoi pe un ton foarte serios l-a sfătuit că ar fi timpul să pună capăt sburdălniciilor şi năsdrăveniilor, că dacă nu ştii să te opreşti la timp, ajungi la un moment dat să-ţi iroseşti viaţa şi timpul în fleacuri fără nici-un rost şi că este păcat de el să se piardă aşa, mai ales că el este un om pregătit, cu pricepere şi putere de muncă remarcabile.

După aceea GOLOPENTIA a spus cum s'e organizat recensământul populaţiei, ce greutăţi a avut, cum merge în general munca în Institut, spunând că Institutul duce lipsă de elemente pregătite, că cu ocazia recensământului a trebuit să conteze numai pe vechile cadre, destul de puţine, ale Institutului, că o bună parte dintre funcţionarii cari ar fi putut da o mână de ajutor sunt prinşi ba la sindicat, ba la cooperativă, ba la A.R.L.U.S.

Deasemenea BETEA l-a informat pe GOLOPENTIA că printre cei cari urmau să plece cu Dr.SABIN MANUILA era şi un fost director al Institutului, Dr.GEORGESCU ROEGEN. GOLOPENTIA a rămas extrem de surprins de acest lucru, spunând că l-a văzut pe acesta acum câteva zile la Institut şi că acesta n'a spus nici-un cuvânt de plecare şi că din contră s'a interesat de posibilitatea dacă n'ar putea lucra şi el ceva la Institut. BETEA a spus că n'ar fi rău ca GOLOPENTIA să stea de vorbă cu acest GEORGESCU ROEGEN să-i spună cum merg lucrările Institutului, ce greutăţi are, cum s'e organizat recensământul, ca în caz că acesta pleacă în străinătate să-i poată împărtăşi Dr.SABIN MANUILA o situaţie cât de cât a Institutului. BETEA l-a întrebat deasemenea pe GOLOPENTIA cum merge colaborarea cu Comisia de redresare economică şi stabilizare monetară, recte cu

./.

207

MIRON CONSTANTINESCU, la care GOLOPENTIA a spus că merge, câteodată mai scârţâe, dar că aşa este căruţa nouă.

Acestea au fost discuţiile între mine, GOLOPENTIA şi BETEA în casă la BLAGAN.

Peste câteva zile după aceasta l-am văzut pe GOLOPENTIA şi l-am întrebat dacă a stat de vorbă cu PATRASCANU.

GOLOPENTIA mi-a spus că l-a văzut pe PATRASCANU, că acesta arată bine, că nu este deloc nervos şi nu face impresia căscoatera lui dela Minister este apropiată. A rămas că peste câteva zile PATRASCANU să-l mai cheme pe GOLOPENTIA şi să stea de vorbă cu el.

Nu ştiu dacă l-a mai chemat sau nu.

ss.C.G.PAVEL

26 Ianuarie 1950

210

Declarație.

După ce Ivicșa Remus comunicase lui Betea Nicolae că Pătrășcanu este supărat pe Betea și îl făcuse neserios și aventurier și îl rugase pe Ivicșa să rupă orice legătură cu el și prietenii lui, eu am încercat să-i arăt argumentul lui Betea că în situația aceasta ar trebui mai bine să iasă din ilegalitate sau să încerce să aibă o explicație cu Pătrășcanu.

Betea Nicolae nu credea că cele spuse de Ivicșa sunt veritate dela Pătrășcanu, ci sunt lucruri scoase din capul lui Ivicșa, așa că Betea a rămas pe poziția de a folosi posibilitatea pe care o oferea Grigore prin dra Fărcașu Florica de a pleca peste graniță. Ideea ca Betea să iasă din ilegalitate o împărtășea și Golopenția și mă rugase să comunic acest lucru și lui Betea. Posibilitatea de a pleca peste granița a lui Betea oferită de Grigore era o soluție care se făt amânată din zi în zi. Eram câtorvadată, după informațiile date de dra Florica Fărcașe, numai o chestie de câteva zile în ce privește plecarea lui Betea. Trecuseră până acum, în timp ce Betea era la Blăgan, câteva din aceste date scadente și plecarea făt nu se realizase. Așa că Betea începuse, dacă nu să se îndoiască de realizarea planului de plecare, să se enervieze și să se plictisească de această combinație. Deasemenea în acest timp Ivicșa Remus mă informase că, după impresiile lui și după atitudinea de neprezentă a lui Pătrășcanu, în curând Pătrășcanu va fi scos dela minister. Acest lucru îl comunicasem eu și lui Betea. În timp ce Betea era la Blăgan, dra Florica Fărcașe îmi comunicase că multe amânate plecare a lui Betea se apropie de realizare și că acum nu va mai suferi nicio amânare. În acest timp Golopenția m-a întrebat dacă mai știu ceva de Betea. Eu i-am comunicat, pe baza informațiilor date de dra Florica Fărcașe, că în curând Betea va pleca și că plecarea se va realiza în câteva zile.

Ultima din vizitele mele la Betea, în timp ce era la Blăgan, discutasem cu Betea situația lui Pătrășcanu, pe baza informațiilor date de Ivicșa Remus.

Eu i-am spus lui Beteu că în caz că Pătrășcanu va fi scos dela ministeriu mă tem că nu va putea rezista în situația în care se găsește și cunoscându-i nervozitatea și lipsa de tărie, cum îngrijorat că nu cumva într'un moment de supra nervozitate să nu-și pună capăt zilelor. Beteu a împărtășit îngrijorarea mea. Așa s'a născut ideea de a trimete pe cineva la Pătrășcanu, pentru a vedea care este starea lui și a-l sonda asupra situației lui. Amîndoi am căzut de acord că cel mai nimerit pentru această este Goloșenția, față de care Pătrășcanu nu avea o considerație deosebită. A rămas că eu să vorbesc cu Goloșenția, fără să i spun ceva de Pătrășcanu, ci numai că Beteu urmează să plece peste câteva zile și înainte de plecare dorește să-l vadă.

Așa dar, situația înainte de a-l duce pe Goloșenția la Blăgan era următoarea:

1/ O idee mai veche a mea și a lui Goloșenția de a-l convinge pe Beteu să iasă din ilegalitate, cu toate consecințele, chiar dacă va fi arestat, pentru a nu mai trage după sine și alți oameni, întrucât ilegalitatea lui nu rezolvă nimic și are urmări neplăcute pentru Pătrășcanu;

2/ informația adusă de Dna Florica Tărcașu că plecarea lui Beteu se va realiza peste câteva zile, lucru de care eu și Beteu ne îndoiam;

3/ informațiile date de Iuliu Remus că Pătrășcanu este foarte nervos, foarte agitat și că se așteptă din zi în zi scoaterea lui dela ministeriu;

4/ informațiile mai vechi ale lui Iuliu Remus prin care Pătrășcanu își manifestase nemulțumirea față de Beteu, se desolidarizase de el și îl calificase neserios și aventurier, cerându-i acestuia (lui Iuliu) să rupă orice legături cu Beteu și prietenii lui.

Pe Goloșenția l-am adus eu la Blăgan, într'o seară pela orele 7. La această constatare a luat parte: Goloșenția, Beteu și Pavel. Din când în când intra în cameră și Blăgan, aducându-ne ceva de gustat, dar fără să fi luat parte la discuție și fără să fi spus ceva.

Discuția am început-o eu. Am spus că după toate semnele și după toate informațiile se pare că Pătrășcanu va fi scos foarte curând dela ministeriu și mă tem că el nu va rezista

acestei situații și mă îngrijorează ca nu cumva să treacă la un gest
pripit și necugetat gândindu-și copiii. Am spus [illegible] 21/[illegible]
greșală dacă n'am încerca să facem tot ce putem pentru a fi
un om pregătit, cu multă experiență, unul care a dat tot ce a avut
mai bun și din toate puterile pentru realizarea unor revendicări ale
României. Chiar dacă am face abstracție de latura strict politică.
Pătrășcanu este un om de carte, un om de studiu, cu un flux larg,
cu multă putere de muncă și că chiar sub acest aspect Pătrășcanu
și oameni ca el sunt necesari României și că trebue să prevaleze,
deasupra, pe oricine viața acestora.

După mine a vorbit Golopenția. A spus că dânsul nu vrea să fie
asociat ca făcând parte din Fagma lui Pătrășcanu, că dânsului Pătrăș-
canu ca om îi este foarte simpatic, dar că nu împărtășește câtuși de puțin
punctul de vedere politic al acestuia, că Pătrășcanu este un idealist,
că prin structura lui psihologică va fi întotdeauna un izolat și că este
o greșală să credem că soarta României depinde de existența
sau nexistența unui om. Că soarta României va fi hotărâtă de
factorii internaționali și că cel mai bun lucru este ca fiecare să-și vadă
de munca sa cu cinste, cu conștiinciozitate și să dea fiecare ce poate
în sectorul său de activitate. Că intelectualii din România s'au
obișnuit să se preocupe prea mult de probleme mari internaționale
și că neglijează munca de mărunță zi de zi și că fără această muncă
măruntă nu poate fi concepută nicicum fel de progres în România.
Că în ce privește pe Pătrășcanu era de așteptat să se ajungă aici,
Pătrășcanu este un om de dârzenie politică, că este un om care exe-
lează, că n'are o poziție bine definită și că cel mai bun lucru pentru
el ar fi să se lase de politică activă și să se preocupe de studii, să
scrie, să se preocupe de catedra universitară. Că un om odată
ajuns de dotat ar fi un păcat să fie în același timp și vedetă politică și om
de carte.

Betea a spus că chiar dacă nu împărtășește întrutul punctul de
vedere al lui Golopenția, având în vedere situația lui Pătrășcanu
trebue să ne gândim mai întâi la el ca om, că în actuala situație,
izolându-se izolat, singur, cu multă amărăciune în suflet,
cu multă cenușă pe cenușă, este bine să facem tot ce putem, să
vadă, să simtă, că nu este singur, pentru a nu ne despovăra mai
târziu că n'am făcut tot ce am putut pentru el în acest fel Pătrăș-
canu ar trece la un pas de fatal.

Beteș a insistat ca Golopenția să meargă la Pătrășcanu, să stea de vorbă cu el, să vadă care este starea lui psihologică, să-l sondeze asupra situației lui politice, să i comunice că prietenii și cunoscuții lui se gândesc la el, să i dea să înțeleagă că nu este singur, să i sugereze, dacă găsește oportun, să se preocupe mai mult de studii, să aducă vorba, dacă vine prilejul, ca Beteș, să vadă ce mină face când va pronunța numele lui Beteș.

Golopenția a căzut de acord asupra acestui lucru și a rămas ca peste o zi sau două să găsească un prilej să-l vadă pe Pătrășcanu.

După aceea Golopenția l-a întrebat pe Beteș care este situația lui și ce are de gând să facă. L-a întrebat dacă nu se gândește să lase deoparte ilegalitatea, că poate ar fi mai bine pentru el.

Beteș a spus că și el se gândește uneori la acest lucru, dar că acum a primit asigurări că multe proiecte ale lui vor reuși și că dacă de data aceasta nu va reuși să plece, va lua în considerare sfatul lui Golopenția. Golopenția i-a spus lui Beteș că în caz că va pleca este bine să aibă o adresă la Paris unde să tragă, unde să se informeze, pentru a se putea descurca mai ușor. Golopenția i-a promis să i dea adresa unui prieten al său, un fost coleg de școală, la care ar putea să tragă. Această adresă, Golopenția mi-a dat-o mie peste câteva zile și eu am înmânat-o lui Beteș. Deasemenea Golopenția l-a sfătuit pe Beteș să nu piardă vremea degeaba prin Paris, să se gândească serios să se apuce de studii. După aceea Beteș i-a spus lui Golopenția cum a fost urmărit de mașina Controlului Economic, în timpul ce era urmărit o mașină americană cu D. Leaonida și Dan Petrescu și cum a reușit să scape. La această narare Golopenția a spus lui Beteș că a rămas fost un mare năzdrăvan și apoi pe un ton foarte serios l-a sfătuit că ar fi timpul să pună capăt șmecherilor și năzdrăvăniilor, că dacă nu își dă seama la timp, apropiindu-se un moment dat să-i rupă viața și timpul în fleacuri fără nicio rost și că este 'păcat' de el să se piardă așa, mai ales că el este un om pregătit, cu pricepere și putere de muncă remarcabile.

După aceea Golopenția a spus cum s-a organizat recensământul populației, a greutăților ce a avut, cum merge în general munca în Institut, spunându-i că Institutul duce lipsă de oameni pregătiți, că cu ocazia recensământului a trebuit să contracte numai pe vechile cadre, destul de puține, ale

Institutului, că o bucată parte dintre funcționarii cari ar fi putut da o mână de ajutor sunt prinși ba la sindicat ba la cooperativă, ba la A.R.L.U.S.

Deseurnenea Betea l-a informat pe Gologlentia că printre cei cari urmau să plece cu Dr. Sabin Gramila era și un fost director al Institutului, Dr. Georgescu Raengen. Gologlentia a rămas ixtrem de surprins de acest lucru, spunând că l-a văzut pe acesta acum câteva zile la Institut și că acesta nu a spus nicicum cuvânt de plecare și că dnii contra s'a interesat de posibilitatea dacă nu ar putea lucra și el ceva la Institut. Betea a spus că n'ar fi rău ca Gologlentia să stea de vorbă cu acest Georgescu Raengen să'i spună cum merg lucrările Institutului, ce greutăți are, cum s'a organizat recensământul, ca în caz că acesta pleacă în străinătate să i poată împărtăși Dr. Sabin Gramila o situație cât de cât a Institutului. Betea l-a întrebat deseurnenea pe Gologlentia cum merge colaborarea cu Comisia de redresare economică și stabilizare monetară, recte cu Tilea Constantinescu, la care Gologlentia a spus că merge, câteodată mai scârțâie, dar că așa este viața noastră.

Acestea au fost discuțiile între noi, Gologlentia și Betea pe casă la Bligan.

Peste câteva zile după aceasta l-am văzut pe Gologlentia și l-am întrebat dacă a stat de vorbă cu Pătrășcanu.

Gologlentia mi-a spus că l-a văzut pe Pătrășcanu, că acesta arată bine, că nu este deloc nervos și nu face impresia că scoaterea lui dela ministru este apropiată. A rămas că peste câteva zile Pătrășcanu să-l mai cheme pe Gologlentia și să stea de vorbă cu el. Nu știu dacă l-a mai chemat sau nu.

26 Ianuarie 1950. C. G. Bârcă.

213

2.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN Gh.PAVEL declar următoarele :

1.= Ce mă făcea să cred că PATRASCANU îşi va pune capăt zilelor ?

MICSA îmi comunicase o stare de nervozitate deosebită a lui PATRASCANU, la birou se arăta foarte agitat. Nu primea pe nimeni repezea pe cei din jurul său.

2.= Căror motive se datora aceste stări sufleteşti ale lui?

Stiau din convorbirile mele cu MICSA şi cu BETEA că PATRASCANU nu este de acord cu linia Partidului, că în anumite probleme avea un punct de vedere deosebit de al Partidului, dar fără să pot spune concret pe ce probleme se deosebia de Partid.

3.= Ce mă făcea să cred că PATRASCANU va fi capabil să facă acest gest, adică curmarea zilelor ?

Din informaţiile pe care le aveam despre PATRASCANU, reeşea pentru mine că este o natură foarte sensibilă, o natură sentimentală, cu foarte puţină rezistenţă, foarte impresionist.

4.= Afirm că la un moment dat BETEA urma să plece în mod sigur. Atunci pentru ce mă străduiam ca BETEA să iasă din ilegalitate ?

Personal nu credeam în plecarea această imediată a lui BETEAmai ales că mai fuseseră până atunci nişte termene scadente cari nu se realizaseră. Afară de aceasta MICSA ne comunicase că PATRASCANU îl făcuse pe BETEA neserios şi aventurier. Si din moment ce pătrăşcanu se desolidarizase de el, socoteam că nu mai are nici-un rost ca BETEA să plece. Din această cauză stăruiam ca BETEA să iasă din ilegalitate,

5.= Pentru ce consideram că ilegalitatea lui BETEA are urmări neplăcute pentru PATRASCANU ?

BETEA era unul din prietenii intimi a lui PATRASCANU. Faptul că BETEA ţinea legătură şi cu Dr.MANUILA, lucru de care îmi închipuiam că ştie şi PATRASCANU şi faptul că BETEA stă ascuns. Credeam că va avea urmări neplăcute pentru PATRASCANU şi deci o apreciere politică nu tocmai pe linia Partidului.

6.= Care era latura vinovată a legăturilor lui BETEA cu Dr.MANUILA ?

BETEA era membru de Partid şi faptul că ţinea legătură cu Dr.SABIN MANUILA, care era socotit un naţional ţărănist şi cu legături cu cercurile americane, implicit BETEA se făcea vinovat de linia şi disciplina Partidului.

7.= In ce constau legăturile lui BETEA cu Dr.SABIN MANUILA?

Stiu dela BETEA că Dr.SABIN MANUILA vrea să plece peste graniţă şi că şi BETEA urma să plece şi el.

./.

8.= Ce vină i s'ar fi putut aduce lui PATRASCANU faptul că BETEA avea legătură cu Dr.SABIN MANUILA ?

Din moment ce BETEA ţinea legătura şi cu Dr.SABIN MANUILA, implicit credeam, că de acest lucru ştia şi PATRASCANU. Prin urmare dorită faptului că BETEA ţinea legătură cu Dr.SABIN MANUILA se subânţelege că BETEA ţinea legătură între PATRASCANU şi Dr.SABIN MANUILA.

9.= Deci BETEA ţinea legătură între Dr.SABIN MANUILA şi PATRASCANU numai în vederea plecării?

Faptul că plecarea lui BETEA şi a Dr.SABIN MANUILA în străinătate avea un caracter politic, implicit se subânţelege că legătura lui PATRASCANU cu Dr. SABIN MANUILA prin BETEA avea un caracter politic.

10.= Pentruce consideram că ilegalitatea lui BETEA putea atrage după sine arestarea altor oameni?

10 Faptul că BETEA şedea în ilegalitate ascuns la diferiţi oameni, mutându-şi domiciliul, era de aşteptat ca în momentul când BETEA va fi arestat să fie arestaţi şi cei la care BETEA stătuse.

11.= Când am vorbit pentru prima dată cu BETEA despre necesitatea de a trimite un om la PATRASCANU şi în ce loc?

11 Am vorbit despre acest lucru cu BETEA în casă la BLAGAN în primăvara anului 1948.

12.= Cum ne-am gândit că acel om pe care să-l trimitem la PATRASCANU să fie GOLOPENTIA ?

12 Stiam că PATRASCANU are o părere foarte bună despre GOLOPENTIA, că îl respectă, că un cuvânt a lui GOLOPENTIA are mai multă greutate, că poate să-l influenţeze în bine. În afară de aceasta socoteam că GOLOPENTIA este cel mai potrivit ca să-şi dea seama de starea lui PATRASCANU, de nervozitatea lui, de felul cum se simte.

13.= Când i-am spus lui GOLOPENTIA să mă însoţească la BETEA acasă?

13 După vre-o două zile după ce am discutat cu BETEA acest lucru, am vorbit cu GOLOPENTIA la Institut şi i-am spus că BETEA vrea să-l vadă, că BETEA este pe punctul de a pleca şi înainte de aceasta ar dori să-l vadă.

14.= După câteva zile l-am adus pe GOLOPENTIA la BETEA?

14 După vre-o două zile, după ce am vorbit cu GOLOPENTIA.

15.= Ce am discutat cu BLAGAN despre vizita lui GOLOPENTIA la BETEA şi de scopul acestei vizite?

15 Personal n'am discutat cu BLAGAN nimic asupra acestei probleme.

16.= Ce mă făcea să cred că PATRASCANU va fi scos dela Minister?

16 Din moment ce se ştia că nu era de acord cu linia Partidului, era o urmare inevitabilă ca PATRASCANU să fie scos dela Minister. Afară de aceasta erau informaţiile date de MICSA că PATRASCANU arăta în ultimul timp foarte nervos, foarte agitat, refuza să mai discute cu colaboratorii săi aşa cum discuta înainte.

17.= Cum speram să facem " tot ce putem " pentru el?

17 Ne gândeam să-l convingem că activitatea politică a unui om nu este singura activitate, că dânsul poate să-şi dea puterea de muncă, priceperea şi pregătirea sa şi în alte sectoare de activitate; că este mai bine să se apuce de studii, să se ocupe serios de catedra universitară.

28.I.1950 Drept care dau prezenta declaraţie. ss.C.G.PAVEL

266

215

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele:

1) Ce mă făcea să cred că Pătrășcanu își va pune capăt zilelor?

Lipsa unei comunicări ostare de nervozitate deosebită a lui Pătrășcanu, la Tirgu se arăta foarte agitat, în privința pe minerii refejeni pe care îi primul său.

2) Care motive se datoreau acestei stări reflectată la el?

Știam din convorbirile mele cu Luiza și cu Bălan că Pătrășcanu nu este de acord cu linia Partidului, că în anumite probleme avea un punct de vedere deosebit de al Partidului, dar fără să fost expus încât pe o problemă se desolvie de Partid.

3) Ce mă făcea să cred că Pătrășcanu va fi putut să facă acest gest, adică sinuciderea zilelor.

Din informațiile pe care le aveam despre Pătrășcanu, reieșia pentru mine că este o natură foarte sensibilă, o natură sentimentală, cu foarte puțină rezistență, foarte impresionist

4) Afirm că la un moment dat Bălan voia să plece în mod grav. Atunci pentru ce nu stăruiam ca Bălan să rămână din ilegalitate?

Personal nu credeam în plecarea acestă imediată a lui Bălan, mai ales că mai puteau apărea unele termene scadente care nu se realizaseră. Afară de aceasta Luiza ne comunicase că Pătrășcanu îl făcuse pe Bălan nesemnificativ. În din momentul că Pătrășcanu se desolidarizase de el, socoteam că nu mai are nici un rost ca Bălan să plece. Din această cauză stăruiam ca Bălan să rămână din ilegalitate.

C. Gh. Pavel

27 I - 950

Pentru ce considerăm că ilegalitatea lui Bătea are urmări neplăcute pentru Pătrășcanu?

Bătea era unul din prietenii intimi ai lui Pătrășcanu. Faptul că Bătea ținea legături și cu dr. Lăminăș, lucru de care îmi încredințasem din știrile și Pătrășcanu și faptul că Bătea stă ascuns, credeam că ne-ar avea urmări neplăcute pentru Pătrășcanu și deci o apreciere politică în funcție de linia Partidului.

Care era latura principală a lui Bătea cu dr. Lăminăș?

Bătea era membru de partid și faptul că ținea legătura cu dr. Lăminăș, care era arestat ca naționalist țărănist și cu legături cu cercurile americane, implicit Bătea se face vinovat de linia și disciplina Partidului.

Știa cumva legăturile lui Bătea cu dr. Lăminăș.

Știu dela Bătea că dr. Lăminăș voia să facă pește grămită și că și Bătea urma să facă și el.

Ce urmări s'ar fi putut aduce lui Pătrășcanu faptul că Bătea avea legătură cu dr. Lăminăș.

Din momentul ce Bătea ținea legătura și cu dr. Lăminăș, implicit, cred, că de acest lucru știa și Pătrășcanu. Din urmare, dovada faptului că Bătea ținea legătura cu dr. Lăminăș se subînțelege că Bătea ținea legătura între Pătrășcanu și dr. Lăminăș.

Deci Bătea ținea legătura între dr. Lăminăș și Pătrășcanu numai în vederea plecării?

Faptul că plecarea lui Bătea și a dr. Lăminăș împreună avea un caracter politic, implicit se subînțelege că legătura lui Pătrășcanu cu dr. Lăminăș prin Bătea avea un caracter politic.

Pentru ce considerăm că ilegalitatea lui Bătea putea atrage după sine arestarea altor oameni?

Faptul că Bătea ședea în ilegalitate ascuns la diferiți oameni, schimbându-și domiciliul, era de așteptat ca în momentul când Bătea va fi arestat să fie arestați și cei la care Bătea găzduise.

Când am vorbit pentru prima dată cu Betea despre necesitatea de a trimite lui Gh. Gh. la Pătrășcanu și ei cu ei.

Am vorbit despre acest lucru cu Betea în casă la Blăjan în primăvara anului 1948.

216

Cum ne-am gândit ca acel om pe care să-l trimitem la Pătrășcanu să fie Golopenția?

Știam că Pătrășcanu are o părere foarte bună despre Golopenția, că îl respectă, ca un cuvânt al lui Golopenția are mai multă greutate, că poate să-l influențeze în linie. În afară de aceasta știam că Golopenția este cel mai potrivit ca să și dea seama de starea lui Pătrășcanu, de nervozitatea lui, de felul cum se simte.

Când i-am spus lui Golopenția să meargă însoțească la Betea acasă.

După vreo două file după ce am discutat cu Betea acest lucru, am vorbit cu Golopenția la Institut și i-am spus că Betea vrea să-l vadă, că Betea este pe punctul de a pleca și înainte de aceasta ar dori să-l vadă.

După câte file l-am dus pe Golopenția la Betea?

După vreo două file, după ce am vorbit cu Golopenția.

Ce am discutat cu Blăjan despre vizita lui Golopenția la Betea și de scopul acestei vizite?

Personal n'am discutat cu Blăjan nimic asupra acestei probleme.

Ce mai făcea să creadă că Pătrășcanu va fi scos de la minister?

În momentul când se știa că nu era de acord cu linia Partidului, era o urmare inevitabilă ca Pătrășcanu să fie scos de la minister. Afară de aceasta erau informațiile date de Iorga că Pătrășcanu arăta în ultimul timp foarte nervos, foarte agitat, refuza să mai discute cu colaboratorii săi așa cum discuta înainte.

Cum sperau să facem „fapt ca pentru" pentru el?

Ne gândeam să-l convingem că activitatea politică e ceva din ce în ce mai periculoasă, că dânsul poate să și dea pensia de mucenic, principesa și prepotința ca și în alte ocazii de activitate; că este mai bine să se apuce de studii, să se dedice serios de catedra universitară.

Drept care dau prezenta declarație C. C. Stănescu

28 Ian. 1950.

~~221~~

2.

217

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

1.= Când, unde şi ce am discutat cu LOSNIEV în legătură cu plecarea în străinătate ?

Cred că am discutat cu LOSNIEV despre plecarea în străinătate în cursul lunii Noemvrie 1947 în drum către casă, plecând dela Institut. I-am vorbit despre această fugă lui LUSNIEV următoarele: suntem un grup de tineri din jurul lui PATRASCANU care dores să plece în străinătate pentru a forma acolo un grup care să ţină legătură cu cei plecaţi peste graniţă, adică oameni din partidul naţional ţărănesc şi partidul liberal. Motivul pentru care urma să plecăm peste graniţă era determinat de faptul că nu erau de acord cu unele măsuri care se luau în ţară de către factorii responsabili. Grupul care urma să plece se socotea că făcând parte din vederile politice ale lui PATRASCANU.
Personal eram în bună parte de acord cu discursul ţinut de PATRASCANU la Cluj, precum şi cu unele măsuri pe care le lua la Ministerul de Justiţie, măsurile constau de ~~a~~nu împinge lucrurile mult prea către stânga.

Drept care dau prezenta declaraţie.

ss.C.G.PAVEL

28 Ianuarie 1950

~~26~~
~~218~~
~~2 file~~

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele:

1/ Când, unde și ce am discutat cu Lyttelton în legătură cu plecarea în străinătate?

Cred că am discutat cu Lyttelton despre plecarea în străinătate în cursul lunii Noiembrie 1947 la dînsul către casă, plecând dela Institut. I-am vorbit despre această frigă lui Lyttelton următoarele: aparține un grup de fruntași ai partidului Țărănesc care dorește să plece în străinătate pentru a forma acolo un grup care să fină legătura cu cei plecați peste granițe, adică oameni ai partidului național țărănesc și partidului liberal. Motivul pentru care urmau să plece în afară era determinat de faptul că nu eram de acord cu unele măsuri care se luau în țară de către factorii responsabili. Grupul care urma să plece se ocupa cu formarea părții din vederile politice ale lui Bătrânescu.

Personal eram în linii mari de acord cu discursul ținut de Bătrânescu la Cluj, precum și cu unele măsuri pe care le lua la ministerul de justiție, măsurile cuprinse de a-mi despăgubi lucrurile mult prea către străinătate.

Drept care dau prezenta declarație

28 Ianuarie 950

C. Gh. Pavel

28

D E C L A R A T I E

Prima echipă de funcţionari ai Institutului de Statistică, făcând parte din Oficiul de Studii, care s'a deplasat în U.R.S.S. a avut loc în cursul lunii Dec. anul 1941 şi avea ca misiune principală studierea unor aspecte din viaţa locuitorilor în cadrul unui sat, iar ca sarcină secundară depistarea satelor ca populaţie moldovenească. Depe malul stâng al Bugului şi depe malurile Iugului şi Iuguleţului. Această echipă a stat în U.R.S.S. până la jumătatea lunii Martie 1942. A fost condusă de GOLOPENTIA ANTON şi se compunea din: BUCUR SCHIOPU, OANCEA ION, RETEGAN GHEORGHE, BETEA NICOLAE, MANESCU CORNELIU, CORBEA DUMITRU, POPESCU GHEORGHE, APOSTOL ION, ECONOMU NICOLAE, BUCURESCU GHEORGHE. Pentru studierea diferitelor aspecte de viaţă a fost ales satul Valea Hoţului în care se găsea un număr însemnat de familii moldoveneşti. Pentru studierea acestui sat, pentru tratarea diferitelor probleme se pornea dela concepţia sociologică a lui GUSTI, după modelul monografiilor săteşti pe care le executase ani de zile echipele de studenţi în cadrul Insitutului Social Român. Aşa că satul Valea Hoţului trebuia tratat în limita aşa ziselor "Cadre şi manifestări" din concepţia Gustiană, cu condiţionările reciproce, cu influenţele suferite în decursul vremii, influenţa exercitata de cadrul geografic, biologic, istoric asupra manifestărilor spirituale şi influenţe exercitate de aceste manifestări asupra cadrelor de mai sus. Porniţi dela acest cadru de lucru, fiecare din echipa de mai sus a primit să trateze un anumit subiect, care subiecte reunite trebuiau să dea o monografie sociologică cât mai exactă a satului Valea Hoţului. O parte, sau toate aceste probleme odată tratate urmau să fie publicate în revista Institutului Social Român "Sociologia Românească" şi în urmă scoase într'o carte, aşa cum fuseseră scoase atâtea monografii sociologice până stunci. Nu mai ţiu minte exact ce problemă a tratat fiecare.

Dacă nu mă înşel s'au tratat: BUCUR SCHIOPU, probleme economice, organizare, conducere, rentabilitate, preparaţie în viaţa colhozurilor; OANCEA ION, despre concepţie şi metodele de administrare; BETEA NICOLAE, problema religioasă şi psihologia socială; MANESCU CORNELIU, caracterizarea câtorva tipuri, în funcţie de vârstă şi profesie; CORBEA DUMITRU, despre artel, organizare, metode, rentabilitate; APOSTOL ION despre folclor; ECONOMU NICOLAE, despre cadrul georgrafic şi istoric

./.

220

al satului Valea Hoţului; BUCURESCU GHEORGHE, despre organizarea justiţiei. Am auzit că metoda de lucru a fost următoarea: fiecare în cursul zilei căuta să se informeze, să se documenteze cât mai mult asupra problemei pe care o avea de tratat, iar seara avea loc o şedinţă de lucru în comun, unde se expunea materialul pe care fiecare l-a culeş, indicând planul pe care şi l-a făcut pentru munca de a doua zi. Această metodă de lucru a fost determinată mai ales de faptul că lucrarea trebuia terminată într'un anumit termen şi de faptul că unii din echipă cam tânjeau la lucru., iar alţii, în tratatea subiectului pe care şi-l alesese, se cam amestecau şi în probleme cari nu ţineau de problemele lor.

Cu materialul adunat, s'a venit la Bucureşti şi a început redactarea lui. Oamenii cari erau socotiţi de stânga sau cari se socoteau ei ca atari, n'au discutat, nici înainte de plecare la Valea Hoţului, nici în timpul lucrului la Valea Hoţului şi nici în timpul redactării materialului la Bucureşti, între ei, pentru a stabili un punct de vedere comun în ce priveşte metoda de lucru şi redactarea materialului. Fiecare a rămas să-şi redacteze materialul aşa cum a socotit mai nimerit, socotindu-se fiecare, ca să zic aşa, un sociolog deja format şi un sciitor necontestat. Din această cauză cel puţin din materialul redactat şi citit de mine, începutul de monografie a satului Valea Hoţului apare cu problemele nelegate între ele, nesudate, disforate, lăsându-ţi impresia că sunt probleme tratate în regiuni diferite şi în timpuri deosebite şi legate între ele numai prin denumirea că sunt culese din satul Valea Hoţului. Oricum, materialul adunat şi redactat nu reprezintă o icoană fidelă a felului de viaţă şi a concepţiilor oamenilor din Valea Hoţului. Au fost şi cazuri, în timpul redactării materialului, când s'a încercat să se prezinte lucrarea respectivă în dublu exemplar cu modificări esenţiale în ce priveşte tratarea problemei; un exemplar privind problema tratată prin prisma marxismului, iar alt exemplar mai puţin marxist şi cu fraze cocoloşite şi întortochiate (Cazul BUCUR SCHIOPU şi OANCEA) Se temeau, în caz că lucrările vor fi publicate, să nu fie calificaţi de comunişti şi deci să aibă de suferit.

Alţii (cazul CORBEA) s'au mulţumit în bună parte să copieze unele pasagii din broşurile tipărite în U.R.S.S. în ce priveşte organizarea , conducerea şi rentabilitatea artelului, broşuri găsite în bibliotecile din Valea Hoţului; aşa că materialul prezentat de CORBEA prezenta un dublu aspect; un material vechi adunat din broşuri lipit de un material nou adunat de el în timpul şederii la Valea Hoţului.

Materialul adunat de grupul aşa zis legionar: APOSTOL ION,

./.

221

ECONOMU NICULAE şi BUCURESCU GHEORGHE şi redactat, era lipsit de unitate, un amestec de fraze umfalte, tip semănătorist, plin de contradicţii, iar în susţinerea unor afirmaţii se mulţumeau cu ceritificarea vorbelor vreunul locuitor din Valea Hoţului alea anume.

Lucrările prezentate de BETEA şi MANESCU au fost apreciate ca cele mai obiective, prezentând şi explicând subiectele tratate, făcând şi rezervele necesare asupra materialului adunat în condiţiile războiului, deci într'o anumită stare psihologică a populaţiei din Valea Hoţului.

Nu cunosc subiectele tratate de GOLOPENTIA, RETEGAN şi POPESCU GHEORGHE într'o monografie, au avut loc câteva consfătuiri la D1.GUSTI, la care s'au discutat diferite probleme din cele tratate de coechipieri. Nu ştiu cine a luat parte la aceste consfătuiri, ce s'a discutat în amănunţime şi ce s'a hotărât. Deasemenea n'am cunoştinţă de ce material s'a publicat în "Sociologia Românească".

A doua expediţie în U.R.S.S. a avut loc la începutul lunii Aug.1942 şi avea ca scop principal inventarierea familiilor de moldoveni din stânga Bugului, iar ca scop secundar, fiecare, din cei cari se ocupau cu inventarierea familiilor de moldoveni,şi-a luat obligaţia să se ocupe de anumite probleme care îl interesează mai mult, să adune note, informaţii, ca în momentul când vine în Bucureşti să dea o formă publicabilă materialului adunat. Din această echipă au făcut parte: GOLOPENTIA, RETEGAN, APOSTOL ION, BUCURESCU GHEORGHE, ECONOMU NICOLAE, BETEA NICOLAE, RATIU ANTON, POPESCU STEFAN, MANESCU CORNELIU, CORBEA DUMITRU, POPESCU GHEORGHE, LEVENTE MIHAIL, PAVEL CONSTANTIN, iar mai târziu BIJI MIRCEA şi STOIANOVICI TUDOR. Inainte de a pleca în această a doua expediţie oamenii de stânga şi cei care se socoteau de stânga au avut consfătuiri între ei în ce priveşte oportunitatea politică a acestei expediţii. A rămas ca LEVENTE MIHAIL să aducă la cunoştinţa Partidului acest lucru şi să-i ceară aprobarea. După câteva zile, LEVENTE ne-a informat că Partidul a încuviinţat plecarea noastră, aşa că disciplina a fost salavată, conştiinţa noastră împăcată, noi ne-am ales cu o scutire de mobilizare, unii pe trei luni, alţii pe şase, iar alţii pe un an şi cu perspectiva de a căpăta ceva diurne de deplasare pentru munca pe care o făceam. La Odesa, înainte de a ne despărţi, mergând fiecare în sectorul său de activitate, am auzit că a avut loc o consfătuire a oamenilor de stânga. Nu ştiu cine a luat parte. Mi s'a spus că LEVENTE i-a înştiinţat că directiva Partidului, în ce priveşte activitatea

./.

noastră, constă din aceea că fiecare să facă economii cât mai multe, să înscrie în fals diferite familii şi că produsele rămase să le vă vândă şi banii rezultaţi să fie vărsaţi Partidului, la reântoarcere în Bucureşti, pentru a ajuta pe cei dela închisori şi lagăre. Eu am avut un alt punct de vedere şi anume: să înscrim pe liste nu numai familii de moldoveni, cărora trebue să le dăm pachetul respectiv, ci şi familii de ruşi, ucraineni, după următorul criteriu: dacă sunt membrii de partid şi au pe cineva pe front, frate, mamă, tată, fiu - dacă au familie numeroasă cu copii mici şi au pe cineva pe front; dacă fac parte din detaşamente de partizani; de a ajuta, din economiile pe care le facem, pe cei care se găsesc în spitalelecivile ucrainene, unde se găseau copii şi soldaţi ruşii victime ale bombardamentelor şi luptelor. Eu am rămas la punctul meu de vedere şi m'am comportat ca atare. Nu ştiu ce au făcut ceilalţi oameni de stânga cu care a vorbit LEVENTE şi câţi bani au strâns. Am aflat dela un moldovean CERPICA ALEXANDRU, care a lucrat un timp cu LEVENTE, RATIU şi POPESCU STEFAN, că la un moment dat au avut economii un sac cu tutun de 500 pachete pe care au vrut să-l transforme în bani şi că au însărcinat cu această operaţie pe unul din şoferii care ne era ataşat. Acest şofer a vândut tutunul la Odesa, a încasat banii şi apoi câteva zile a tras un chef sdravăn la Odesa cu aceşti bani. Eu am lucrat tot timpul izolat de ceilalţi din echipă, aşa că nu ştiu în ce a mai constat activitatea lor politică şi ce atitudine au avut faţă de populaţia civilă. Am aflat deasemenea dela CERPICA ALEXANDRU şi dela o fostă gazdă a lui LEVENTE, că acesta (LEVENTE) se purta puţin cam ca Domnul faţă de populaţie, cu oarecare aroganţă, unde trăgea cerea să fie servit, ba cu apă, ba cu săpun, iar când era vorba de mâncare, mânca singur din proviziile pe care le avea şi gazdei unde şedea nu-i dădea din alimentele sale. Nu ştiu în ce măsură sunt adevărate acestea, cred că au o notă puţin exagerată şi aceasta datorită faptului că LEVENTE nu ştia să-şi apropie oamenii şi trăia oarecum izolat. Deasemenea am aflat dela nişte moldoveni că RATIU ar fi avut legătură cu partizanii şi i-ar fi ajutat. Cum i-a ajutat şi cu ce i-a ajutat nu poate spune. Deasemenea am aflat acelaş lucru despre BETEA şi că acesta ar fi scos de sub bombardamentul german la Snamenka nişte copii şi familii, riscându-şi viaţa. Despre ceilalţi am auzit că au avut un comportament omenesc faţă de populaţia civilă, dar amănunte nu cunosc.

Declaraţie făcută azi 29 Ianuarie 1950

ss.C.G.PAVEL

222B

~~122~~

~~249~~

Declaratie

Prima echipă de funcționari ai Institutului de Statistică, făcând parte din Oficiul de Studii, care s'a deplasat în U.R.S.S. a avut loc în cursul lunii Dec. anul 1941 și avea ca misiune principală studierea unor aspecte din viața locuitorilor în cadrul unui sat, iar ca sarcină secundară depistarea satelor cu populație moldovenească de pe malul stâng al Bugului și de pe malurile Bugului și Ingulețului. Această echipă a stat în U.R.S.S până la jumătatea lunii Aprilie 1942. Aceasta era condusă de Sociologul Anton Golopenția și se compunea din: Bucur Ștefan, Dascăl Ion, Retegan Gheorghe, Belea Nicolae, Scărlătescu Cornelia, Corbea Dumitru, Popescu Gheorghe, Apostol Ion, Economu Nicolae, Bucureșteanu Gheorghe. Pentru studierea diferitelor aspecte ale vieții a fost ales satul Valea Hoțului în care se găsea un număr însemnat de familii moldovenești. Pentru studierea acestui sat, pentru fixarea diferitelor probleme ce priveau viața sociologică a lui Gusti, după modelul monografiilor sătești pe care le executase până atunci echipele de studenți în cadrul Institutului Social Român. Așa că satul Valea Hoțului Vălenii Fălciu înfățișează în liniile sale generale „cadre și manifestări" din concepția gustiană, cu influențele reciproce, cu influențele suferite în decursul vremii, influențe exercitate de cadrul geografic, biologic, istoric asupra manifestărilor spirituale și influențe exercitate de aceste manifestări asupra cadrelor de mai sus. Pornind dela acest cadru de lucru, fiecare din echipa de mai sus a primit să trateze un anumit subiect, care subiecte reunite trebuiau să dea o monografie sociologică cât mai exactă a satului Valea Hoțului. O parte, din aceste probleme odată tratate urmau să fie publicate în Revista Institutului Social Român „Sociologia Românească" și în urmă toate într'o carte, așa cum fusese până atunci monografii sociologice până atunci. Nu mai știu exact ce probleme a tratat fiecare.

Dacă nu mă înșel s'au tratat: Bucur Ștefan, probleme economice, organizare, condicere, rentă și cooperație, preocupările în viața colectivă; Dascăl Ion, despre concepție și metodele de administrare; Belea Nicolae, problema religioasă și psihologia socială; Scărlătescu Cornelia, caracterizarea câtorva tipuri, influențe de vârstă și profesie; Corbea Dumitru, despre artel, organizare, metode, rentă și cooperație;

Agostal Ion, despre folclor; Economu Niculae, despre cadrul geografic și istoric al satului Valea Hotului; Bucurescu Gheorghe, despre organizarea gospodăriei. Am anzit că metoda de lucru a fost următoarea: fiecare își cursul zilei căuta pășe informații, își se documenteze cât mai mult asupra problemei pe care o avea de tratat, iar seara avea loc o ședință de lucru în comun, unde se expunea materialul pe care fiecare l-a cules, indicând planul pe care și l-a făcut pentru munca de a doua zi. Această metodă de lucru a fost determinată atât de faptul că lucrarea trebuia terminată într-un anumit termen, cât și de faptul că unii din echipă cât lucrau la lucru, iar alții, mai ales de faptul că unii din echipă cât lucrau la lucru, iar alții, în tratarea subiectului pe care și-l alesese, se cum amănunte și în probleme cari în fiecare de problemele lor.

Cu materialul adunat, s'a venit la București și a început redactarea lui. Oamenii cari erau ocupați de muncă sau cari se ocupau ei ca atari, n'au discutat, nici înainte de plecare la Valea Hotului, nici în timpul lucrului la Valea Hotului și nici în timpul redactării materialului la București, între ei, pentru a stabili un punct de vedere comun în ce privește metoda de lucru și redactarea materialului. Fiecare a rămas pă și redactă materialul așa cum a ocotit mai nimerit, dorindu-se fiecare, ca să fie așa, un sociolog deja format și un scriitor necontestat. Din această cauză, al fulin din materialul redactat și citit de mine, începutul de monografie a satului Valea Hotului apare cu problemele nelegate între ele, nesudate, disparate, lăsându-ți impresia că sunt probleme tratate în regiuni diferite și în timpuri deosebite și legate între ele numai prin denumirea că sunt culese din satul Valea Hotului. Oricum, materialul adunat și redactat ne reprezintă o icoană fidelă a felului de viață și a concepțiilor oamenilor din ~~viața~~ Valea Hotului. Au fost și cazuri, în timpul redactării materialului, când s'a încercat să se prefacă lucrare respectivă în două exemplare cu modificări esențiale în ce privește tratarea problemei: un exemplar prevăzut problema tratată prin prisma marxismului, iar alt exemplar mai puțin marxist cu fraze colorate și întortocheate. (La tot bunul sfârșit și ținem, în caz că lucrările vor fi publicate, să nu fie calificați de comuniști și deci să ai loc de inferit.

Altă (cauză ?) a multumit în bună parte să copă în mâna pașagii din trupurile răspândite în U.R.S.S. în ce privește organizarea

conducerea și rentabilitatea arteluluj, broșuri găsite în bibliotecile din valea Hotului; așa că materialul prezentat de Gorbea prezenta un deosebit interes; un material vechi adunat din broșuri lipit de un material nou adunat de el în Finișul zoderii la Valea Hotului.

Materialul adunat de ~~el~~ grupul așa zis legionar: Apostol Gh, Ecaterina Nicolae și Bucurescu Gheorghe și redactat, era lipsit de realitate, un sumum de fraze umflate, fiș de mărturisit, plin de contradicții, iar în susținerea unor afirmații se mulțumeau cu ~~afișe~~ certificarea vorbelor vreunui locuitor din valea Hotului, ales exprese.

Lucrările prezentate de Betea și Ivănescu au fost apreciate ca cele mai obiective, prezentând și explicând subiectul tratat, făcând și observările necesare asupra materialului adunat în condițiile războiului, deci nu s'a ținut seamă de starea psihologică a populației din Valea Hotului.

Nu cunosc subiectul tratat de Gologanu, Petrescu și Popescu Gheorghe.

Înainte ca acest material, să fie publicat în „Sociologia Românească" și mai apoi într'o monografie, au avut loc mai multe ședințe la D. Gusti, la care s'au discutat diferite probleme din cele tratate de colaboratori. Nu știu cine a luat parte la aceste consfătuiri, ~~se~~ s'a discutat în amănunțime și ce s'a hotărît, deoarece nu am cunoștință de ce material s'a publicat în „Sociologia Românească".

A doua expediție în U.R.S.S. a avut loc la începutul lunii Aug 1942 și avea ca scop principal inventarierea familiilor de moldoveni din stânga Bugului, iar ca scop secundar, științific, din cei care se ocupa cu inventarierea familiilor de moldoveni, și-a luat obligația să se ocupe de anumite probleme care îl interesează mai mult, să adune note, informații, ca în momentul când vine în București să dea o formă publicabilă materialului adunat. Din această echipă au făcut parte: Golomățiu, Petrescu, Apostol Gh, Bucurescu Gheorghe, Ionescu Nicolae, Betea Ioanel, Dalin Tudor, Popescu Ștefan, Ivănescu Cornelia, Golea Dumitru, Popescu Gheorghe, Președinte Mihail, Pavel Constantin, iar mai târziu Goia și Ivănescu Mircea Tudor. Înainte de a pleca în această a doua expediție am mers să strâng și eu cât mai multe informații în vederea lucrării mele ce mi se propusese oportunitatea științifică a acestei expediții. Am lăsat ca Președintele Mihail să aducă la cunoștința Consiliului acest lucru și să dea aprobarea. După câteva zile, Președintele mă-a informat că Consiliul a luat cunoștință cu plăcere de acest lucru, așa că disciplina a fost salvată, conștiința noastră împăcată, noi ne-am ales cu o scutire de mobilizare, unii pe trei luni, alții pe șase, iar alții pe un an. Și cu

perspectiva de a căpăta ceva diurne de deplasare pentru munca pe care o făceam. La Odesa, înainte de a ne despărți, mergând fiecare în sectorul său de activitate, am auzit că a avut loc o consfătuire a oamenilor de stânga. Nu știu cine a luat parte. Mi s'a spus că Levente i-a prezentat că directiva Partidului, în ce privește activitatea noastră, consta din aceea ca fiecare să facă economii cât mai multe, să înscrie în fols diferite familii și ca produsele rămase să le vândă, și banii rezultați să fie vărsați Partidului, la Reimforcerele în București, pentru a ajuta pe cei dela închisori și lagăre. Eu am avut un alt punct de vedere, și anume: să înscriem pe liste nu numai familii de moldoveni, cărora trebue să le dăm pachetul respectiv, ci și familii de ruși, ucraineni, după următorul criteriu: dacă sunt membrii de partid și au pe cineva pe front, frate, mamă, tată, fiu; dacă au familie numeroasă cu copii mici și au pe cineva pe front; dacă fac parte din detașamente de partizani; de a ajuta, din economiile pe care le facem, pe cei care se găsesc în spitalele civile ucrainene, unde se găseau copii și soldați roșii victime ale bombardamentelor și luptelor. Eu am rămas la punctul meu de vedere și m'am comportat ca atare. Nu știu ce au făcut ceilalți oameni de stânga cu care a vorbit Levente și câți bani au strâns. Am aflat dela un moldovean Cerpica Alexandru, care a lucrat un timp cu Levente, Ratiu și Popescu Ștefan, că la un moment dat au avut economii un sac cu tutun de 500 pachete pe care au vrut să-l transforme în bani și că au însărcinat cu această operație pe unul din șoferii care ne era atașat. Acest șofer a vândut tutunul la Odesa, a încasat banii și apoi câteva zile a tras un chef zdravăn la Odesa cu acești bani. Eu am lucrat tot timpul izolat de ceilalți din echipă, așa că nu știu încă a mai continuat activitatea lor politică și ce atitudine au avut față de populația civilă. Am aflat deasemenea dela Cerpica Alexandru și dela o fostă gazdă a lui Levente, că acesta (Levente) se purta puțin cam ca domnul față de populație, cu oarecare aroganță, unde trăgea cerea să fie servit, bacă cu apă, bacă săpun, iar când era vorba de mâncare, mânca singur din proviziile pe care le avea și gazdei unde ședea nu-i dădea din alimentele sale. Nu știu în ce măsură sunt adevărate acestea, cred că au o notă puțin exagerată și aceasta datorită faptului ca Levente nu știa să și apropie oamenii și trăia oarecum izolat. Deasemenea am aflat dela niște moldoveni că Ratiu ar fi avut legătură cu partizanii și i-ar fi ajutat. Cum i-a ajutat și cine i-a ajutat nu pot spune. Deasemenea am aflat același lucru despre Betea și că acesta ar fi scos de sub bombardamentul germanilor la Suanenka niște copii și familii, riscându-și viața. Despre ceilalți am auzit că au avut un comportament omenesc față de populația civilă, dar amănunte nu cunosc.

Declarație făcută azi 24 Ian. 1950. C.G. [signature]

225

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

Ce discuţii am avut cu GOLOPENTIA după însărcinarea dată de mine şi BETEA de a se duce la PATRASCANU ?

L-am întrebat pe GOLOPENTIA la câteva zile după ce îl rugsem să meargă la PATRASCANU, dacă într'adevăr l-a văzut şi a vorbit cu el. GOLOPENTIA mi-a spus că l-a văzut pe PATRASCANU, că acesta arăta bine, că este chiar bine dispus, că nu arată deloc a fi nervos şi indispus, că presupunerile noastre în ce priveşte starea lui PATRASCANU au avut un caracter prea alarmant, că i-a lăsat impresia că plecarea lui PATRASCANU dela Minister nu s'a putut descifra că ar putea avea loc imediat, că PATRASCANU era preocupat de plecarea delegaţiei române la Budapesta, din care delegaţie făcea parte şi PATRASCANU şi că PATRASCANU i-ar fi spus că după ce se va întoarce dela Budapesta îl va mai chema, că acest lucru i s'a părut lui GOLOPENTIA ca un gest de politeţe din partea lui PATRASCANU înainte de a se despărţi de el.

ss.C.G.PAVEL

Dată azi 1 Februarie 1950

1/

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele:

-1 discuție am avut cu Golopenția despre însărcinarea dată de rectie și Bels. de a se duce la Bătrâșcanu?

L'am întrebat pe Golopenția la câteva zile după ce il pregătem să meargă la Bătrâșcanu, dacă între timp l-a văzut și a vorbit cu el. Golopenția mi-a spus că l-a văzut pe Bătrâșcanu, că acesta arată bine, că este destul de bine dispus, că nu arată deloc a fi nervos și indispus, că presupunerile noastre în ce privește starea lui Bătrâșcanu au avut un caracter prea alarmant, că i-a lăsat impresia că plecarea lui Bătrâșcanu dela ministere nu s'a putut despăgubi că ar putea avea loc imediat, că Bătrâșcanu era preocupat de plecarea delegației române la Budapesta, deci care delegație făcea parte și Bătrâșcanu și că Bătrâșcanu i-ar fi spus că după ce se va întoarce dela Budapesta îl va mai chema, că acest lucru i s'a părut lui Golopenția ca un gest de politețe din partea lui Bătrâșcanu înainte de a se despărți de el.

Dată azi 1 Feb. 1950. C. Gh. Pavel.

STRICT SECRET

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, declar următoarele :

1.= Ce m'a făcut să-i propun lui MALINAS IULIU plecarea peste graniţă?

Eram prieten cu MALINAS, sufleteşte mă simţeam apropiat de el, aveam încredere în el, împărtăşea în bună parte convingerile mele politice pe ce le auzise adeseori în discuţiile mele cu el, sau în discuţiile mele cu BETEA.

Era un om pe care mă puteam baza în acţiunea pe care ne gândeam s'o întrepindem în străinătate.

2.= Cari erau convingerile politice ale lui MALINAS IULIU ?

Convingerile politice ale lui MALINAS IULIU s'au desvoltat sub influenţa noastră, adică a mea şi a lui BETEA, aşa că în ultimul timp pot spune că nu era deosebire de convingeri politice între mine şi MALINAS IULIU.

3.= Ce i-am vorbit lui MALINAS de ceeace trebuia să facem în străinătate ?

N'am vorbit în amănunţime despre acest lucru cu MALINAS şi nu i-am expus nici-un plan, pentrucă nici eu nu ştiam precis ce aveam să facem acolo.

In orice caz el ştia din discuţiile mele cu el că ne soscoteam ca făcând parte din aşa zisul grup PATRASCANU şi MALINAS IULIU ne împărtăşea punctul nostru de vedere.

4.= Pe ce mă bazam când i-am făcut propunerea de a pleca în străinătate ?

In urma discuţiilor mele cu BETEA în casă la MUNTEANU pe Str.Popa Tatu, BETEA m'a întrebat dacă mă mai preocupă ideia plecării în străinătate. Eu i-am spus că nu m'a părăsit această ideie, dar dacă este vorba să plecăm clandestin, nu o fac decât dacă merge şi el.Deasemenea BETEA m'a întrebat dacă ar mai putea merge cineva şi la cine mă gândesc. Eu i-am spus că pentu acest lucru mă gândesc la LOSNIOV EUGEN, MALINAS IULIU şi TREBICI VLADIMIR.

5.= Din punct de vedere politic pe ce mă bazam, când i-am făcut propunerea lui MALINAS IULIU?

MALINAS IULIU în afară de prietenia care exista între noi şi încredere, împărtăşa în bună parte şi convingerile noastre politice şi într'un fel oarecare se socotea şi el ca făcând parte din aşa zisul grup PATRASCANU. Pe de altă parte mă bazam pe faptul că îl socoteam pe BETEA ca om intim al lui PATRASCANU şi că ceeace întreprinde BETEA este şi cu ştiinţa lui PATRASCANU.

ss.C.G.PAVEL

Dată azi 1 Febr.1950

~~256~~ ~~277~~
218

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele :

1) Ce m-a făcut să-i propun lui Ioaniță Pleșcanu poziția și valuta ?

Eram prieten cu Ioaniță Lulin, observând că ne apropiem de el, aveam încredere în el, împărtășea în bună parte convingerile mele politice și le aș fi adeserit în discuțiile mele cu el, sau în discuțiile mele cu Betea. Era unul pe care mă puteam baza în acțiunea pe care ne gândeam s'o întreprindem în străinătate.

2) Care erau convingerile politice ale lui Ioaniță Lulin ?

Convingerile politice ale lui Ioaniță Lulin s'au desvoltat sub influența noastră, adică a mea și a lui Betea, așa că în ultimul timp fost ajuns că nu era deosebire de convingeri politice între mine și Ioaniță Lulin.

3) Ce i-am vorbit lui Ioaniță de ceace trebuia să facem în străinătate.

N'am vorbit în amănunțime despre acest lucru cu Ioaniță și nu i-am expus nici un plan, pentrucă nici eu nu știam precis ce aveam să facem acolo. În orice caz el știa din discuțiile mele cu el că ne gândeam ca făcând parte din așa zisul grup Bătrânescu-Lulin și Ioaniță Lulin ne împărtășea punctul nostru de vedere.

4) De ce m-a bazat când i-am făcut propunerea de a pleca în străinătate ?

În urma discuțiilor mele cu Betea mi-a zis de numitul Ioaniță, Betea mi-a repetat deși mă gândeam la aceeași idee de plecare în străinătate. Eu i-am spus că nu mi-a părăsit această idee, dar deocamdată este vorba să plecăm clandestin, nu a fost decât dacă merge și el. Deasemenea Betea mi-a repetat dacă aș merge pentru acest lucru mă gândesc la cineva. Ioaniță Lulin și Trebici vă dau mie.

Din punct de vedere politic pe ce mă bazam, când i-am făcut propunerea lui Costinaș Iuliu?

Costinaș Iuliu în afară de prietenia care există între noi și încrederea, împărtășesc în bună parte și concepțiile noastre politice și știu pe cel puțin se bucură și el ca fiecare parte din casa fiind ginerele Dăianu Ioan. De aceea parte mă bazam de faptul că îl socoteam pe Zeter ca un fel al lui Dăianu Ioan și că aceasta atrăgându-l pe Zeter este și ca atunci lui Dăianu Ioan.

Orăștie azi 1 Febr 1950. C.G. Otwos

229

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, declar următoarele :

1.= Ce m'a făcut să-i propun lui TREBICI VLADIMIR plecarea peste graniţă?

TREBICI VLADIMIR era unul din prietenii noştrii, aveam încredere în el, ne împărtăşea în parte convingerile noastre politice şi îl socoteam şi pe el ca făcând parte din grupul nostru. Afară de aceasta TREBICI VLADIMIR ştia foarte bine limba germană şi rusă şi cu ajutorul lui ne-am fi descurcat mai uşor la început.

2.= Cari era convingerile politice ale lui TREBICI VLADIMIR?

TREBICI VLADIMIR nu avea convingeri politice formate pe studiu scris al problemelor politice şi economice. Era un admirator oarecum sentimental al realizărilor din U.R.S.S. In contact cu noi şi în discuţiile pe care le aveam cu el, împărtăşea şi el o parte din punctul nostru de vedere. Adesea eşea la suprafaţă în discuţiile pe care le aveam eu cu el o structură idealistă şi un amestec curios de marxism şi narodnicism.

3.= Ce i-am vorbit lui TREBICI VLADIMIR de ceeace trebuia să facem în străinătate

Nu am vorbit cu TREBICI VLADIMIR despre acest lucru. El a refuzat să participe la o eventuală plecare, spunând că este obosit, plictisit, că doreşte o viaţă liniştită şi cât mai comodă. Că acest lucru îl poate avea stând şi aici în ţară. Pe TREBICI VLADIMIR l-am dus eu la BETEA în timp ce BETEA locuia pe o stradă lângă Parcul Carol.

Stiu deasemenea că TREBICI VLADIMIR l-a vizitat pe BETEA fără mine de câteva ori în această casă. Aceasta o ştiu din spusele lui VLADIMIR TREBICI.

Drept care dau prezenta declaraţie.

ss.C.G.PAVEL

1.II.1950

~~680~~

227

230

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Oancea, declar următoarele:

1/ Ce mi s-a făcut să-i propun lui Trelici Vladimir plecarea peste frontieră?

Trelici Vladimir era unul din prietenii noștri, aveam încredere în el, ne împărtășeam din când în când convingerile noastre politice și îl credeam și pe el ca fiind unul din grupul nostru. Afară de aceasta Trelici Vladimir știa foarte bine limbile germană și rusă și cu ajutorul lui ne-am fi descurcat mai ieșor la frontieră.

2/ Care erau convingerile politice ale lui Trelici Vladimir?

Trelici Vladimir nu avea convingeri politice formate pe temeiuri clare ale problemelor politice și economice. Era un admirator oarecum sentimental al realizărilor din U.R.S.S. În contact cu el și în discuțiile pe care le aveam cu el, împărtășea și el o parte din punctul nostru de vedere. Aderea ieșea la suprafață în discuțiile pe care le aveam cu el a structură idealistă și lui îi lipsea spiritul de marxism și naționalism.

3/ Ce i-am vorbit lui Trelici Vladimir de cererea Trelicii să fugim în străinătate?

Nu am vorbit cu Trelici Vladimir despre acest lucru. El a refuzat să participe la o eventuală fugă, spunând că este obosit, fără bani, că dorește o viață liniștită și cât mai comodă. Că acest lucru îl frânează acolo și aici în Țară. Pe Trelici Vladimir l-am dus cu la Bălea în timp ce Bălea Lacuri pe o stradă lângă Oancea Carol. Știu de asemenea că Trelici Vladimir l-a vizitat pe Bălea fără nimic de câteva ori și în această casă. Aceasta e tot din spusele lui Trelici Vladimir.

Drept care dau prezenta declarație

C. Gh. Oancea

1-II-950.

231

2.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

1.= Ce m'a determinat să-i propun lui LOSNIOV EUGEN să facă parte din lotul care urmă să treacă graniţa?

Eram un foarte bun prieten cu LOSNIOV EUGEN, mă simţeam sufleteşte foarte apropiat de el, aveam încredere în el, îi cunoşteam sentimentele sale şi în parte convingerile sale politice, formate mai ales sub influenţa mea în urma discuţiilor pe care le-am avut cu el. În concluzie, puteam conta pe el în acţiunea pe care voiam s'o întreprindem în străinătate.

2.= Pe ce mă bazam când făceam o astfel de propunere ?

Mă bazam pe o discuţie avută cu BETEA într'o casă pe Str.Popa Tatu. BETEA m'a întrebat dacă mă mai preocupă ideia plecării în străinătate, că s'a ivit o ocazie şi m'a întrebat cum ar mai putea merge. Eu i-am spus că nu m'a părăsit ideia plecării în străinătate, dar dacă este vorba să plecăm clandestin nu plec decât cu condiţia ca şi el să meargă. In ce priveşte alţi prieteni la care mă gândesc să meargă cu noi, i-am spus că mă gândesc la LOSNIOV EUGEN, MALINAS IULIU şi TREBICI VLADIMIR, cu care am şi vorbit în acest sens. LOSNIOV EUGEN şi MALINAS IULIU au căzut de acord să meargă, iar TREBICI VLADIMIR a refuzat să se alăture nouă. Discuţia mea cu BETEA în această privinţă a avut loc în casă la Ing.MUNTEANU pela sfârşitul lunii Noemvrie 1947.

3.= Am arătat mătivele care m'au determinat să-i propun fuga în străinătate. Arată pe ce te bazai când făceam o astfel de propunere din punct de vedere al celor cari trebuiau întreprinse politiceşte în străinătate?

In discuţiile cu BETEA referitoare la fugă el mi-a arătat ca motiv principal " că este bine să fim şi noi acolo". Stiam că BETEA este un prieten intim al lui PATRASCANU şi îmi închipuiam că ce întreprinde BETEA o face cu ştirea lui PATRASCANU şi că ce are să întreprindă în străinătate o face cu consimţământul lui PATRASCANU.

Drept care dau prezenta declaraţie

ss.C.G.PAVEL

1 Februarie 1950

~~29~~ 295

282

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele:

1) Ce m'a determinat să i propun lui Hoșmină Eugen să facă parte din lotul care urma să treacă granița?

Eram în foarte bun prieten cu Hoșmină Eugen, mă simțeam respectuos foarte apropiat de el, aveam în credere în el, îi cunoșteam sentimentele sale și îi știam convingerile sale politice, formate mai ales sub influența mea în urma multor discuții pe care le-am avut cu el. În consecință, știam cum pe el în această privință pe care voiam s'o întreprindem în străinătate.

2) Ce mă bazam când făceam o astfel de propunere?

Mă bazam pe o discuție avută cu Betea într'o casă pe str. Bogza Tatu. Betea mi'a întrebat dacă mai persistă ideia plecării în străinătate, că s'a rărit o vreme și mi'a întrebat cum aș mai putea merge. Eu i-am spus că nu mi'a pierit ideia plecării în străinătate, dar dacă ar fi vorba să plecăm clandestin, mă duc numai cu condiția ca și el să meargă. În cursul altor discuții la care mă găndesc să meargă cu noi, i-am spus că mă gândesc la Hoșmină Eugen, Ivănuș Iuliu și Turbici Radimir, cu care am și vorbit în acest sens. Hoșmină Eugen și Ivănuș Iuliu au căzut de acord să meargă, iar Turbici Radimir a refuzat să se alăture nouă. Discuția mea cu Betea în această privință a avut loc în casa lui Ing. Dumitrescu pela sfârșitul lunii decembrie 1947.

3/ Împărtășirea motivelor care m'au determinat să propun fuga în străinătate. Atât pe cele bune cât și pe cele rele cum și modul de propunere din punctul de vedere al celor care întreprinsesem întreprinse politicește în străinătate.

Îi dis cătălin cu Bella referitoare la fuga el mi-a arătat ca motive principale și că este bine să fim și noi acolo". Știam că Bella este un prieten sincer al lui Bățăjoscanu și îmi explicam că întreprinde Bella o fuga cu știrea lui Bățăjoscanu și că ce am să întreprind în străinătate o fac cu consimțământul lui Bățăjoscanu.

Drept care dau prezenta declarație. C. G. Dzeul
1-II-950

rc

de

x

i

a

n

Surprinsă cu Z.

233

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

Cum vedeam colaborarea cu burghezia ?

La terminarea războiului situaţia economică a României mi-se prezenta astfel; în sectorul producţiei industriale, statul era în-posesiunea a o parte din industrie, iar în alt sector statul controla un sector însemnat al acestei industrii. Producţia controlată de stat reprezenta, dacă nu mă înşel, cam 30% din volumul producţiei totale a industriei din România. Rămâne sectorul industrial format de grupul Reşiţa-Malaxa care prin măsurile pe care le-ar fi luat Guvernul în ce priveşte repartiţia de materii prime, în ce priveşte planurile de producţie şi de repartiţie a acestor producţii putea fi controlat prin măsurile legale şi printr'un control de jos al masselor muncitoare. Distribuţia acestor produse industriale s'ar fi făcut numai prin aparatura I.N.C.O.O.P.-ului stabilindu-se în acelaş timp şi preţul acestor produse pe baza costului de fabricaţie al lor. Adică planurile de producţie industrială fixată în perioada anilor 1945-1946 le vedeam prelungite pe o perioadă mult mai mare. In această perioadă credeam necesar ca treptat să se pună mâna pe sectoare din aparatura de Stat pentru a nu lăsa ca aparatura de Stat să fie la discreţia cercurilor burgheze, mai ales a celor din industrie. Deasemenea în sectorul economic agricol prin reforma agrară care se făcuse, se dăduse o lovitură forţei economice a burgheziei, aşa că pentru mine ea nu mai reprezenta o forţă politică de temut. Nu vedeam oportunitatea unor măsuri de naţionalizare a unor sectoare industriale decât într'un timp mult mai îndepărtat, adică cam peste 10-12 ani, în decursul cărora, Statul să colaboreze cu burghezia, dar printr'un control din partea Statului a producţiei industriale respective. In acest sens vedeam unele măsuri de înscrieri luate de guvern mult prea grăbite şi dure şi ar fi făcut imposibilă colaborarea pe plan intern şi extern, sau ar fi îngreunat-o.

Dată azi 2 Februarie 1950

ss.C.G.PAVEL

~~267~~ 266

234

Declarație.

Subsemnatul Cercetător Gh. Oancea declar următoarele:

Cum vedeam colaborarea cu burghezia.

La terminarea reconstrucției situației economice a României mi se prezenta astfel: în sectorul producției industriale, Statul era în posesiunea a o parte din industrie, iar în alt sector Statul controla un sector însemnat al acestei industrii. Producția controlată de Stat reprezenta, dacă nu mai mult, cam 30% din volumul producției totale a industriei din Romînia. Rămîne sectorul industrial format de grupul țesătorilor - mulsa cărei prin măsurile pe care le-ar fi luat guvernul în a privește repartiția de materii prime, iar cea privește planurile de producție și de repartiție a acestor ~~acestor~~ producții putea fi controlat prin măsurile legale și printr-un control de jos al maselor muncitoare. Distribuția acestor produse industriale s-ar fi făcut numai prin aparatul I.A.C.O.L. ului stabilindu-se în acelaș timp și prețul acestor produse pe baza costului de fabricație al lor. Adică planurile de producție industrială fixate în perioada anilor 1945-1946 le vedeam prelungite pe o perioadă mult mai mare. În această perioadă credeam necesar ca Statul să ia măsuri pe sectoare din aparatul de stat pentru a nu lăsa că aparatul de stat să fie la discreția cercurilor burgheze, mai ales a celor din industrie. Deasemenea în sectorul economic agricol prin reforma agrară care se făcuse, se dase o lovitură forței economice a burgheziei, așa că pentru moment ea nu mai reprezenta o forță politică de temut. Nu vedeam oportună atunci măsuri de naționalizare a unor sectoare industriale, decât într-un timp mult mai îndelungat, adică cam peste 10-12 ani, în decursul cărora, Statul să colaboreze cu burghezia, dar păstrînd controlul din partea Statului a producției industriale respective. În acest sens vedeam unele măsuri luate de guvern mult prea grabnice și dese și ar fi fost imposibilă colaborarea pe plan intern și extern, dacă ar fi îngreunat-o.

Dată azi 2. Febr. 1950. C. Gh. Oancea

235

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, declar următoarele :

După terminarea războiului socoteam că raportul de forţe economice şi politice pe plan internaţional era oarecum în avantajul statelor imperialiste, mă refer în special la America şi că U.R.S.S. ieşise din acest război cu economia distrusă cu pierderi de populaţie extraordinare şi că pentru refacerea economică a U.R.S.S.-ului va fi necesară o perioadă destul de lungă pe care o apreciam la 10-15 ani. Că în această perioadă U.R.S.S. pentru a nu risca poziţia sa de prim stat socialist din lume va căuta să găsească o posibilitate de colaborare, cu modus vivendi, cu statele din occident şi mai ales cu America. Apreciam că este într'un fel o situaţie asemănătoare cu cea din 1918 din U.R.S.S. a fost obligată să încheie pacea dela Brestlitovsk pentru a nu pune în pericol mişcarea revoluţionară şi ca massele să nu piardă cuceririle pe care le făcuse. De altă parte, acum conflictul între diferitele imperialisme, aşa zisele contradicţii inerente sistemului lor politic nu ni se intrevedea, întrucât celelalt imperialisme Anglia, Franţa, Germania, Japonia, Italia erau la pământ şi în jocul internaţional U.R.S.S. nu ar fi putut profita de acest lucru pentru a-şi fi putut impune punctul său de vedere.

Deasemenea apreciam că mişcarea revoluţionară a muncitorimii din Europa este într'un regres, că populaţia statelor imperialiste este obosită, sdruncinată fără prea mare capacitate de organizare şi deci în imposibilitate de a duce revendicările lor politice şi economice până la punctul de a înlătura sistemul politic din ţara respectivă. Socoteam că în statele cu democraţie populara impingerea lucrărilor mult către stânga va fi un deserviciu pe plan internaţional faţă de U.R.S.S. şi va contribui la nerealizarea acelei colaborări pe care o intrevedeam şi o socoteam necesară până când U.R.S.S. nu-şi va fi refăcut economia şi a fi în stare să-şi impună punctul său de vedere în diferite probleme pe plan internaţional. Prin urmare socoteam că politica noastră trebue dusă pe plan intern la o colaborare cu mica şi marea burghezie, iar pe plan extern orientarea noastră politică şi către occident.

./.

236

Consideram că acţiunile factorilor responsabili sunt duse mult spre stânga şi că viziunea lor politică în desfăşurarea evenimentelor pe plan extern nu este clară şi că prin politica pe care o fac aduc un deserviciu înainte de toate U.R.S.S. şi înlătură posibilitatea acelei colaborări pe plan internaţional pe care eu o intrevedeam cu statele occidentale şi în special cu America pe care o socoteam ieşită din războiu întărită şi cu posibilitatea de a-şi impune punctul său de vedere într'o serie de probleme.

ss.C.G.PAVEL

Dată astăzi 2 Februarie 1950

~~2 file~~
~~283~~
237

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Vasel declar următoarele:

După terminarea războiului socoteam că raportul de forțe economice și politice pe plan internațional era defavorabil statelor imperialiste, mai ales și special celor din America și că U.R.S.S. ieșise din acest război cu economia distrusă cu pierderi de populație extraordinare, și că pentru refacerea economică a U.R.S.S. ului va fi necesară o perioadă destul de lungă pe care o apreciam la 10-15 ani. Că în această perioadă U.R.S.S. pentru a nu risca pozițiile sale de prim stat socialist din lume va căuta să găsească o posibilitate de colaborare, în modul știut, cu statele din occident și mai ales cu America. Apreciam că este vorba un fel o situație asemănătoare cu cea din 1918 când U.R.S.S. a fost obligată să încheie pacea de la Brest-Litovsk pentru a nu pune în pericol mișcarea revoluționară și cu speranța că în viitor va putea să facă. De altă parte, acele conflicte între diferitele imperialisme, așa zisele contradicții ireconciliabile ale sistemului lor politic nu mi se mai păreau, deși cât de mult imperialismul Anglia, Franța, Germania Japonia, Italia erau încă și în prezent în plin internațional U.R.S.S. nu ar putea profita de acest lucru pentru a-și fi putut impune punctul său de vedere.

De asemenea apreciam că mișcarea revoluționară a muncitorimii din Europa este într-un regres, că populația statelor imperialiste este obosită, dezorientată, își pierduse mare capacitate de organizare și deci și imposibilitatea de a duce revendicările lor politice și economice până la punctul de a influența sistemul politic deci tactica respectivă. Socoteam că și statele cu democrații populare împingerea mărfurilor mult către străinătate va fi un deziderat pe plan internațional fiind de U.R.S.S. și va contribui la mărginirea anumitor colaborări pe care o întrevedeam și o socoteam necesară până când U.R.S.S. nu-și va fi refăcut economia și a fi în stare să își impună punctul său de vedere în diferite probleme pe plan internațional. Prin urmare socoteam că politica noastră trebuie dusă pe plan intern la o colaborare cu mica și marea burghezie, iar pe plan extern orientarea noastră politică și către occident.

Considerăm că actualele factorilor responsabili sunt duse mult apre stânga și că viziunea lor politică și de înțelegere evenimentelor pe plan extern nu este clară și că prin politica pe care o fac aduc un serviciu deservicii Uniunii de Sovietice U.R.S.S. și politicii democrate acelei colaborări pe plan internațional pe care noi o întrevedeam cu statele occidentale și în special cu America pe care o credeam ieșită din războiu puternică și cu prestigiu de a-și impune punctul său de vedere într'o serie de probleme.

Dată azi 2. Febr. 1950. C.C. Tătărescu

a.

STRICT-SECRET

238 812

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, declar următoarele :

1.= Cari erau vederile mele privitoare la orientarea politicii ţării faţă de statele din occident ?

Pentru aceasta mă gândisem că se va găsi soluţiile cele mai nimerite pentru o colaborare politică, economică, culturală între noi şi statele din occident.

2.= Ceilalţi din grup erau de acord cu acest punct de vedere ?

Da.

3.= Ce a întreprins grupul în ţară pentru realizarea acestor vederi politice ?

Am cunoştinţă numai de faptul că BETEA ţinea legătură cu Dr.SABIN MANUILA şi L.PATRASCANU. Datorită faptului că Dr.SABIN MANUILA ţinea legătură cu cercurile americane din ţară, presupun că legătura dintre Dr.SABIN MANUILA şi PATRASCANU prin BETEA avea un caracter politic.
Personal şi ceilalţi adică MALINAS şi LOSNIOV n'au întreprins nimic în vederea acestor atitudini politice.

4.= Ce urma să întreprindem în străinătate ?

Urma să ţinem legătura cu grupul naţional ţărănist şi liberal care se găsea în străinătate.

5.= Cum urma să ţinem această legătură?

Din punct de vedere politic urma să colaborăm cu aceste cercuri.

6.= Ce politică făceau aceste grupuri?

Duceam o politică antiguvernamentală şi urmăream o apropiere de cercurile politice ale statelor din occident.

7.= Ce politică urma să facă grupul PATRASCANU ?

Aceeaşi politică.

8.= In numele cui urma să acţioneze acest grup?

In numele lui PATRASCANU.

ss.C.G.PAVEL

Dată azi 3 Februarie 1950

urmează încercuirea
la fel cu situaţia lui
Galopenta -

~~266~~
~~284~~

239

Declarație

Subsemnatul Constantin Ilie Vasile declar următoarele:

1) Care erau vederile mele privitoare la orientarea politicii țării față de statele din occident?

Pentru aceasta mă gândeam că se va găsi soluțiile cele mai eficiente pentru o colaborare politică, economică, culturală între noi și statele din occident.

2) Celelalte două grupe erau de acord cu acest punct de vedere?

Da.

3) Ce a întreprins grupul nostru pentru realizarea acestor vederi politice?

Am constatat numai de faptul că Bella își ține legătura cu d. Sabin Manuilă și d. Pătrășcanu. Datorită faptului că d. Sabin Manuilă își ține legătura cu cercurile americane din țară, presupun că legătura dintre d. Sabin Manuilă și Pătrășcanu pe Bella avea un caracter politic. Personal și ceilalți adică Latinescu și Hagiu n'au întreprins nimic în vederea acestor ~~atitudini~~ atitudini politice.

4) Ce urma să întreprindem în străinătate?

Urma să ținem legătura cu grupul național țărănist și liberal care se găsea în străinătate.

5) Cum urma să ținem această legătură?

Din punct de vedere politic urma să colaborăm cu aceste cercuri.

La politici făceam aceste glumuri?

Aveam o politică antiguvernamentală și urmăream o apropiere de cursul politic al statelor din occident.

Ce politică urmă să facă grupul Păltiniș-eanu?

Accentuă politică.

În cursul căi urma să acționeze acest grup.?

În cursul căi Păltiniș-eanu.

Data azi 3 Febr. 1950 C.S. Gruel

240 N

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

1.= Cu cine urma să luăm legătura în străinătate?

In străinătate urma să luăm legătura cu grupul naţional ţărănesc şi liberal care se afla acolo şi cari erau reprezentaţi prin GR.GAFENCU, VISOIANU, AUGUSTIN POPA, CRETEANU şi MIHAIL FĂRCĂŞEANU. Această legătură trebuia să fie făcută prin Dr.SABIN MANUILA.

2.= Unde urma să ne stabilim în străinătate ?

In Framţa.

3.= Prin cine speram ca să intrăm în legătură cu Dr.SABIN MANUILA ?

Prin autorităţile franceze şi prin adresa pe care ne-o dăduse GOLOPENTIA la un prieten al său din Franţa, un fost coleg de şcoală, un oarecare NICULESCU. Această adresă mi-a dat-o GOLOPENTIA mie şi eu i-am înmânat-o lui BETEA pe vremea când se găsea în casă la BLAGAN.

ss.C.G.PAVEL

Dau prezenta declaraţie azi 6 Februarie 1950

~~268~~ ~~291~~ 241

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele:

1/ La cine urma să luăm legătura în străinătate?

În străinătate urma să luăm legătura cu grupul național țărănesc și liberal care se află acolo, și care ne-au fost prezentați prin Gr. Gafencu, Otetelișanu, Augustin Lazăr, Cretzianu și Mihail Fărcășanu. Această legătură trebuia să fie făcută prin Dr. Sabin Manuila.

2/ Unde urma să ne stabilim în străinătate?

În Franța.

3/ Prin cine sperau că să intrăm în legătură cu Dr. Sabin Manuila?

Prin autoritățile franceze și prin adresa ce ne-o dăduse Gologanul la un prieten al său din Franța, un fost coleg de școală, cu numele Niculescu. Această adresă mi-a dat-o Gologanul când și eu i-am înmânat-o lui Bețea pe vremea când se găsea în casă la Olăneșu.

Dau prezenta declarație azi 6 Febr. 1950. C. G. Pavel

242 891

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele:

1.= Ce discuţii am avut cu MALINAS IULIU şi cu TREBICI VLADIMIR în legătură cu plecarea în străinătate?

I-am întrebat dacă sunt de acord cu o plecare în străinătate, MALINAS IULIU m'a întrebat cu cine urma să mai plecăm şi eu i-am spus despre BETEA. MALINAS IULIU a spus că dacă este vorba de mine şi BETEA se înscrie oricând, căci unde suntem noi vrea să fie şi el. TREBICI VLADIMIR a spus că pe el ideea plecării nu-l preocupă, că vrea să stea în ţară şi că cu BETEA el nu pleacă la drum. In ce priveşte latura strict politică i-am spus că estemvorba de un grup din jurul lui PATRASCANU şi că acest grup urmează să ia legătura cu partidele istorice din străinătate.

2.= La cine mă gândeam când mă refeream la grupul PATRASCANU ?

La: BETEA, PAVEL, LOSNIOV, RATIU.

ss.C.G.PAVEL

Dată azi 7 Februarie 1950

~~271~~
~~270~~

243

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele:

1/ La doi ani am avut cu Malinaș Iulian și cu Trelcă Vasilică întâlnire cu plecare în străinătate.

I-am întrebat dacă sunt de acord cu o plecare în străinătate. Malinaș Iulian mi-a răspuns că cine știe dacă vom pleca și eu i-am spus despre Bătea. Malinaș Iulian a spus că dacă este vorba de mine și Bătea se înscrie oricând, că oricum suntem mai vechi prieteni. Trelcă Vasilică a spus că pe el îl interesează numai plecarea, că vrea să stea în țară și că cu Bătea el nu pleacă la drum. În ce privește latura strict politică i-am spus că este vorba de un grup din jurul lui Bătrânescu și că acest grup urmează să ia legătura cu partidele istorice din străinătate.

2/ La cine vă gândeați când vă referiți la grupul Bătrânescu.

La: Bătea, Pavel, Popescu, Rațiu

Data azi 7 Febr. 1950 C. Gh. Pavel

244

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

1.= Pe ce mă bazez când fac afirmaţia că Dr.SABIN MANUILA urma să ne facă legătura cu grupările partidelor istorice din străinătate?

Pe faptul că ştiam că BETEA ţine legătură între Dr.SABIN MANUILA şi L.PATRASCANU. 2.= Pe faptul că Dr. SABIN MANUILA nu era numai statistician ci avea legături şi cu membrii Partidului naţional ţărănesc. 3.= Pe faptul că Dr.SABIN MANUILA plecase dela Institut şi acest lucru era apreciat ca o măsură de natură politică.

ss.C.G.PAVEL

Dată azi
7 Februarie 1950

~~272~~ 295

345

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele :

1/ Pe cei mai bogați când face afirmația că D. Sabin Iosmile urma să se facă legătura cu grupurile partidelor istorice din străinătate.

1/ Pe faptul că știam că Betea Fine legătura între D. Sabin Iosmile și L. Pătrășcanu. 2. Pe faptul că D. Sabin Iosmile nu era numai politician ci avea legături și cu membrii partidului național țărănesc. 3. Pe faptul că D. Sabin Iosmile plecase dela dictatură și acest lucru era apreciat ca o măsură de natură politică.

2/ Dată azi 7 Feb. 1950. C. Gh. Pavel

886

246

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

1.= Pentru care motiv mă gândeam să-i cauzez prejudicii lui PATRASCANU ?

Mă gândeam că BETEA ieşind din ilegalitate îşi va lămuri mai bine poziţia sa şi atitudinea şi prin aceasta va uşura mai mult situaţia lui PATRASCANU, întrucât BETEA stând ascuns aducea prejudicii morale şi politice mai mari lui PATRASCANU. În caz că BETEA ar fi ieşit din ilegalitate şi ar fi fost arestat s'ar fi lămurit mai bine natura legăturilor lui BETEA cu Dr. SABIN MANUILA şi PATRASCANU. Socoteam că chiar dacă BETEA şi PATRASCANU ar fi avut de suferit era o situaţie mult mai uşoară şi ar fi avut ocazia, după ce şi-ar fi făcut autocritica, să-şi reia treptat activitatea lor.

2.= Dacă situaţia o considerai aşa de simplă pentru PATRASCANU pentru ce în acelaş timp duceam acţiunea de a convinge prietenii mei de a merge în străinătate şi de a întreprinde acţiuni în numele lui PATRASCANU ?

Când am vorbit cu BETEA despre eventualitatea de a ieşi din ilegalitate, a fost o simplă sugestie pe care i-am dat-o lui BETEA. Întrucât BETEA a dat un răspuns evasiv şi a spus că şi aceasta ar fi o soluţie care trebue gândită, am crezut că BETEA are motive mai serioase care îl determină să rămână în ilegalitate, aşa că eu n'am mai insistat asupra sugestiei pe care i-am făcut-o şi a rămas să vorbesc cu MALINAS IULIU, TREBICI VLADIMIR şi LOSNIOV EUGEN despre o eventuală plecare în străinătate.

ss.C.G.PAVEL

Dată azi 8 Februarie 1950

274
304
247

Declarație.

Subsemnatul Constantin Ch. Pavel declar următoarele:

1). Pentru care motive credeam să i-aș fi adus prejudicii lui Pătrășcanu?

Mă gândeam că Bebea ieșind din ilegalitate își va lămuri mai bine poziția sa și atitudinea și prin aceasta va ușura mult situația lui Pătrășcanu, întrucât Bebea fiind ascuns aducea prejudicii morale și politice mari lui Pătrășcanu.

În cazul că Bebea ar fi ieșit din ilegalitate și ar fi fost arestat și ar fi mărturisit mai bine natura legăturilor lui Bebea cu N. Dabija Lămuriile și Pătrășcanu. Socoteam că chiar dacă Bebea și Pătrășcanu ar fi avut de suferit ca o situație mult mai ușoară și ar fi avut ocazia, după ce s-ar fi făcut anchetă, să își dea treptat activitatea lor.

2). Dacă situația o considerau așa de simplă pentru Pătrășcanu pentru ce în acelaș timp ducea acțiunea de a convinge prietenii săi de a merge în străinătate și de a întreprinde acțiuni în numele lui Pătrășcanu?

Când am vorbit cu Bebea despre eventualitatea de a ieși din ilegalitate, a fost o simplă sugestie pe care i-am dat-o lui Bebea. Întrucât Bebea a dat un răspuns evaziv și a spus că și aceasta ar fi o soluție care trebue gândită, am crezut că Bebea are motive mai serioase care îl determină să rămână în ilegalitate, așa că eu n-am mai insistat asupra sugestiei pe care i-am făcut-o și a căutat să vorbesc cu Dabija Iulian Bebei Radimir și Lazăr Emilia despre o eventuală plecare în străinătate.

Dată azi 8 Feb. 1950 C. Pavel

~~244~~

248

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

1.= Din moment ce eram convins din faptul că BETEA mijlocia între Dr.SABIN MANUILA şi americani şi din moment ce de acest lucru presupun că ştia şi PATRASCANU pentru care motiv insistam ca BETEA să iasă din ilegalitate şi deci prin arestarea sa s'ar fi descoperit totul ?

A fost o sugestie a mea dată lui BETEA, cu toate că ştiam că în cazul că BETEA va ieşi din ilegalitate va fi arestat şi prin aceasta i-ar fi adus prejudicii lui PATRASCANU.

2.= Din moment ce eram conştient de ce ar fi urmat în cazul legalizării lui BETEA pentru ce i-am făcut sugestia aceasta ?

Credeam că această soluţie este mult mai nimerită pentru BETEA şi PATRASCANU, întrucât s'ar fi lămurit lucrările .

3.= Ce lucruri s'ar fi lămurit ?

Ceeace BETEA făcuse, ceeace PATRASCANU făcuse şi ce planuri aveau.

4.= Ce făcuse BETEA şi PATRASCANU?

S'ar fi lămurit discuţiile lui BETEA cu Dr.SABIN MANUILA şi natura legăturilor lui PATRASCANU cu Dr.SABIN MANUILA şi americani.

5.= Urmarea ar fi fost favorabilă lui BETEA şi lui PATRASCANU ?

Nu.

6.= Atunci pentru care motiv îl sfătuiai pe BETEA să iasă din ilegalitate ?

Credeam că BETEA îşi va lămuri poziţia sa politică şi deci şi PATRASCANU că îşi vor recunoaşte greşeala, îşi vor face autocritica şi îşi vor da seama că drumul lor nu a fost determinat de o analiză justă a situaţiei politice interne şi externe.

7.= In ce consta greşeala lui PATRASCANU ?

In cazul de faţă era vorba de o acţiune independentă a lui BETEA şi PATRASCANU, deci în afara liniei oficiale a partidului.

8.= In ce constă această acţiune?

Menţinea legătura cu Dr.SABIN MANUILA şi deci cu americanii.

9.= In ce constă această legătură?

Legătură de natură politică.

Dată azi
8 Februarie 1950

ss.C.G.PAVEL

~~216~~ 302

249

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele:

1/. Din momentul ce eram convins din faptul că Beller mijlocia între dr. Sabin Hasmuth și americani și din momentul ce de acest lucru presupun că știa și Pătrășcanu, pentru care motiv insistăm ca Beller să iasă din ilegalitate și deci prin arestarea sa s'ar fi descoperit Ștefl?

A fost o sugestie a mea dată lui Beller, cu toate că știam că în cazul că Beller va ieși din ilegalitate va fi arestat și prin aceasta l-ar fi adus prejudicii lui Pătrășcanu

2/ Din momentul ce eram convins de ce ar fi urmat în cazul legalizării lui Beller pentru ce i-am făcut sugestia aceasta?

Credeam că această acțiune este mult mai rentabilă pentru Beller și Pătrășcanu, întrucât s'ar fi lămurit lucrurile.

3/ Ce lucruri s'ar fi lămurit?

Ceeace Beller făcuse, ceeace Pătrășcanu făcuse și ce planuri aveau.

4/ Ce făcuse Beller și Pătrășcanu?

S'ar fi lămurit discuțiile lui Beller cu dr. Sabin Hasmuth și natura legăturilor lui Pătrășcanu cu dr Sabin Hasmuth și americani.

5/ Urmarea ar fi fost favorabilă lui Bebler și lui Pătrășcanu?

Nu.

6/ Atunci pentru care motive il sfătuiam pe Bebler să i-asă din ilegalitate.

Credeam că Bebler își va îmbunătăți poziția sa politică și deci și Pătrășcanu că își vor recunoaște greșeala își vor face autocritica și vor da seama că oluzul lor nu a fost determinat de o analiză justă a situației politice interne și externe.

7/ În ce constă greșeala lui Pătrășcanu?

În cazul de față era vorba de o acțiune independentă a lui Bebler și Pătrășcanu, deci în afara liniei oficiale a partidului.

8/ În ce constă această acțiune?

Menținerea legăturii cu ex. Jalisco Iacomuța și deci cu americanii.

9/ În ce constă această legătură?

Legături de natură politică.

Dată azi 8 Febr. 1950 C-G

~~885~~
250

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

1.= Constituia o vină faptul că BETEA mijlocia între Dr. SABIN MANUILA şi americani?

Prin faptul că BETEA era membru de partid se făcea vinovat de o acţiune care călca disciplina de partid şi se punea prin aceasta în afara Partidului. Faptul că BETEA ţinea legătură cu Dr.SABIN MANUILA care era ascuns şi căutat de poliţie se făcea vinovat faţă de anumite dispoziţii legale.

2.= Arestarea lui BETEA cauza prejudicii şi lui PATRASCANU ?

Desigur că da, din moment ce BETEA era un prieten intim al lui PATRASCANU şi legăturile lui BETEA cu PATRASCANU aveau un caracter politic.
Presupun că ceeace făcea BETEA în cazul de faţă, avea cunoştinţă şi PATRASCANU.

ss.C.G.PAVEL

Dată azi 8 Februarie 1950

300

~~178~~

251

Declarație

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele:

1/ Constatările privind faptul că Beles negocia între dr. Sabin Manuila și americani.

Prin faptul că Beles era membru de partid se făcea vinovat de o acțiune care călca disciplina de partid și de muncă față de acesta și afara partidului. Faptul că Beles ținea legătura cu dr. Sabin Manuila care era arestat și cultul de politie se făcea vinovat față de anumite dispoziții legale.

2/ Arestarea lui Beles cauza prejudicii și lui Băiașcanu?

Desigur că da, căci momentul ce Beles era un factor inutil al lui Băiașcanu și legăturile lui Beles cu Băiașcanu aveau un caracter politic. Presupun că cercul făcea Beles în cazul de față, avea cunoștință și Băiașcanu.

Dată azi 8 Febr 1950. C. S. Pavel

~~888~~
252

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

La o zi sau două după ce BETEA a intrat în ilegalitate a venit la mine la birou soţia lui DAN DUTESCU şi plângând m'a întrebat dacă ştiu ceva despre BETEA, întrucât BETEA l-a chemat pe DAN DUTESCU cu o zi sau două în urmă la telefon şi l-a rugat să vină la el pentru a-i face o traducere din limba engleză. Eu i-am spus că nu ştiu unde este BETEA, întrucât de două zile n'a venit la birou şi după spusele Dnei CORCIOVESCU AURORA nici acasă nu fusese. La vre-o 20-25 zile după aceasta a venit la birou DAN DUTESCU şi la întrebarea mea ce s'a întâmplat mi-a spus că BETEA l-a băgat într'o încurcătură. Că a fost chemat de BETEA să-i facă o traducere din limba engleză şi că pe urma s'au urcat într'o maşină americană şi după ce au pornit la câteva sute de metri s'a urcat în maşină încă un domn care părea a fi Dr.MANUILA. La un moment dat au văzut că maşina lor este urmărită de o altă maşină şi că această cursă a ţinut câtva timp pe străzile Capitalei, până pe Calea Victoriei unde maşina oprindu-se, BETEA şi Dr.SABIN MANUILA s'a dat jos şi au fugit, iar el a fost prins şi dus la Controlul Economic. La prima întâlnire a mea cu BETEA l-am întrebat ce a fost cu DAN DUTESCU şi cu maşina aceea americană, el s'a eschivat să-mi dea informaţii, spunându-mi numai atât: "că a fost o cheshe americană grozavă". Văzând că BETEA refuză să-mi dea amănunte, eu n'am insistat asupra acestui lucru.

Mai târziu, pe vremea când BETEA NICULAE se găsea la BLAGAN NICULAE, în timp ce de faţă era şi GOLOPENTIA, BETEA a povestit că a fost rugat de Dr.SABIN MANUILA să transmită nu ştiu ce unor americani şi pentrucă BETEA nu ştia limba engleză l-a rugat pe DAN DUTESCU să facă pe interpretul. Că acest lucru l-a rugat Dr. SABIN MANUILA, întrucât acesta (Dr.SABIN MANUILA) era ascuns şi credea că nu poate să vină el la întâlnire cu acel american.

./.

Deşi Dr.SABIN MANUILA spusese că nu poate veni, totuşi a venit şi în momentul când BETEA şi DAN DUTESCU era deja în maşină l-au zărit pe Dr.SABIN MANUILA şi au oprit maşina să-l ia. După aceea a început să fie urmăriţi de o maşină (camion) şi după o cursă de câteva minute au ajuns pe Cal.Victoriei unde maşina s'a oprit şi BETEA şi Dr.SABIN MANUILA au reuşit să fugă, iar DAN DUTESCU a fost prins.

ss.C.G.PAVEL

Dată azi 8 Februarie 1950

~~281~~

~~24~~ 254

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele:

La o zi sau două după ce Betea a intrat în ilegalitate a venit la mine la birou soția lui Dan Dutescu și plângându-mi-a întrebat dacă știu ceva despre Betea, întrucât Betea l-a chemat pe Dan Dutescu cu o zi sau două înainte la telefon și l-a rugat să vină la el pentru a-i face o traducere din limba engleză. Eu i-am spus că nu știu unde este Betea, întrucât de două zile nu a venit la birou și după zgomotele Dnei Corciovescu Aurora nici acasă nu fusese. La vreo 20-25 zile după aceasta a venit la birou Dan Dutescu și la întrebarea mea ce s-a întâmplat mi-a spus că Betea l-a trezit în mijlocul nopții, că a fost chemat de Betea să-i facă o traducere din limba engleză și că pe urmă s-au urcat într-o mașină americană și după ce au fugit ~~[illegible]~~ la câteva sute de metri s-a urcat în mașină încă un domn care făcea parte din Delegația Sălișteanu. În un moment dat au văzut că mașina lor este urmărită de o altă mașină și că această cursă a ținut câteva zeci de kilometri pe șoseaua Capitalei, până pe calea Victoriei unde mașina oprindu-se, Betea și dr. Sălișteanu s-au dat jos și au fugit, iar el a fost prins și dus la Cartierul Economic. La prima întâlnire a mea cu Betea l-am întrebat ce a fost cu Dan Dutescu și cu mașina aceea americană, el s-a eschivat să-mi dea informații, spunându-mi numai atât: „că a fost o chestie americană grozavă". Văzând că Betea refuză să-mi dea amănunte, eu n-am insistat asupra acestui lucru.

Într-o zi, pe vremea când Betea Nicolae se găsea la Blăjan Nicolae, în timp ce de față era și Baloghiția, Betea a povestit că a fost rugat de dr. Sălișteanu Anamaria să transmită un ordin de către americani și pentrucă Betea nu știa limba engleză l-a rugat pe Dan Dutescu să facă pe interpretul. Că acest lucru l-a rugat dr. Sălișteanu Anamaria, întrucât aceasta (dr. Sălișteanu Anamaria)

Era aceasa să credea că nu poate să vină el la întâlnire cu acel American. Deși n. Sabin Gheorghe spunea că nu poate veni, totuși a venit și în momentul când Petre și Dan Dutescu era deja în mașină l-au făcut pe n. Sabin Gheorghe și au apucat mașina să-l ia. După aceea a început să fie urmăriți de o mașină (Camion) și după o cursă de câteva minute au ajuns pe Calea Victoriei unde mașina s'a oprit și Petre și n. Sabin Gheorghe au reușit să fugă, iar Dan Dutescu a fost prins.

Dată azi 8. Februarie 1950 C.S. Gheorghe

~~700~~
255

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, declar următoarele :

1.= Ce vreau să spun atunci când afirm că relaţiile BETEA, MANUILA, PATRĂSCANU erau de natură politică?

Dr.SABIN MANUILA în afara faptului că era director general la Institut, avea legături cu naţional ţărăniştii, cu amercanii şi englezi. BETEA şi PATRĂSCANU prin faptul că erau membrii ai P.C.R.-ului se subânţelege că aveau preocupări în principal de natură politică. Deci relaţiile dintre aceştia trei în genetal erau de natură politică.

2.= Ce relaţii politice puteau exista între doi membrii ai P.C.R.-ului şi un naţional ţărănist, cu legături la americani şi englezi ?

Din moment ce Dr.SABIN MANUILA avea legături cu naţional ţărăniştii şi americanii şi din moment ce PATRĂSCANU avea o linie politică a sa proprie, se subânţelege că relaţiile politice dintre aceştia erau schimb de informaţii politice, de felul cum vede unul şi celălalt rezolvate anumite probleme de natură politică internă şi eventual evoluţie a situaţiei politice pe plan extern.

3.= La ce le puteau folosi aceste informaţii?

La eventuala conturare a atitudinei politice a fiecăruia.

ds. C.G.PAVEL

Dată azi
9 Februarie 1950

~~282~~
~~286~~
256

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele:

1/ Ce voiau să spună atunci când afirm că relațiile Bețea, Săvescu Pătrășcanu erau de natură politică?

Dr. Sabin Manuila în afară faptului că era director general la Institut, avea legături cu național țărăniști, cu americani cu englezi. Bețea și Pătrășcanu prin faptul că erau membrii ai C.C.R. ului și relațiile lor că aveau preocupări în domeniul de natură politică. Deci relațiile dintre acești trei cu general erau de natură politică.

2/ Ce relații politice puteau exista între doi membrii ai C.C.R. ului și un național-țărănist, cu legăturile cu americani și englezi?

Din moment ce D. Sabin Manuila avea legături cu național țărăniști și americani și din moment ce Pătrășcanu avea o linie politică a sa proprie, de aceea relațiile cu relațiile politice dintre aceștia erau relații de informații politice, de fapt cum vede unul și celălalt ce probleme mai importante de natură politică interne și eventuala evoluție a situației politice pe plan extern.

3/ La ce le puteau folosi aceste informații?

La eventuala cunoaștere a atitudinii politice a fiecăruia.

Dată azi 9 Feb. 1950 C. Gh. Pavel

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

1.= La ce mă refer atunci când spun " că în cazul de faţă era vorba de o acţiune independentă a lui BETEA şi PATRASCANU ?

Din moment ce BETEA şi PATRASCAN erau membrii de partid şi în acelaş timp ţineau legătură cu Dr.SABIN MANUILA şi deci cu americanii,acest fapt constituia o acţiune independentă politică, deci în afara liniei trasată de Partid.

2.= Pe ce mă bazez atunci când pomenesc de Dr.SABIN MANUILA este vorba şi de americani?

Pe vremea când Dr.SABIN MANUILA era director general la ICS Venea adeseori la dânsul un american cu pantaloni scurţi cu care avea convorbiri cari ţineau destul de mult timp.

3.= Aceasta era suficient să-mi închipui că relaţiile dintre PATRASCANU şi Dr.SABIN MANUILA se refereau la americani?

Da, pentrucă Dr.SABIN MANUILA în afara faptului că era director general la I.C.S. avea legături cu naţional ţărăniştii şi cu americanii. Iar din moment ce PATRASCANU avea un punct de vedere deosebit de al partidului, care consta printre altele şi în colaborare cu statele occidentale, se poate trage concluzia că relaţiile dintre Dr.SABIN MANUILA şi PATRASCANU se refereau la americani şicelelalte state din Occident.

ss.C.G.PAVEL

Dată azi 10 Februarie 1950

~~294~~
~~340~~
258

Declarație

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele:

1/ La ce mă refer atunci când spun că în cazul de față era vorba de o acțiune independentă a lui Bețea și Pătrășcanu?

În momentul ce Bețea și Pătrășcanu erau membrii de partid și în același timp țineau legături cu D. Sabin Manuila și deci cu americanii, acest fapt constituia o acțiune independentă politică, deci în afara liniei trasate de partid.

2/ De ce mă bazez atunci când afirmez că D. Sabin Manuila este omul și de americani.

De pe vremea când D. Sabin Manuila era director general la I.C.S. venea adeseori la dânsul un american cu pantaloni ocniți cu care avea convorbiri care țineau destul de mult timp.

3/ Această era suficient să-mi declarați că relațiile dintre Pătrășcanu și D. Sabin Manuila se referau la americani?

Da, pentrucă D. Sabin Manuila în afară faptului că era director general la I.C.S. avea legături cu cadrul Diamantis și cu americanii. Iar în momentul ce Pătrășcanu avea un punct de vedere deosebit de al partidului, care consta printre altele și în colaborare cu statele occidentale, se punea întrebarea că relațiile dintre D. Sabin Manuila și Pătrășcanu se referau la americani și celelalte state din occident.

Dată azi 10 Febr. 1950 C.S. Pavel

77

259

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

1.= Când am auzit prima oară de pregătirea unei fugi clandestine ?

Prima dată am discutat cu BETEA despre acest lucru la sfârşitul lunii Noemvrie 1947 în casă la Ing.MUNTEANU pe Str.Popa Tatu.

2.= Când am mai vorbit cu cineva despre această fugă clandestină?

Inainte de a discuta cu BETEA acest lucru, n'am mai discutat cu nimeni eventualitatea plecării peste graniţă în mod clandestin. De acest lucru sunt sigur.

3.= Dacă mi se va dovedi contrariul?

Voi cere să fiu pedepsit şi pe drept cuvânt mi se va putea spune că sabotez ancheta.

4.= Ce am discutat cu STEFAN POPESCU relativ la pregătirile de fugă?

Nu-mi reamintesc ce am discutat cu STEFAN POPESCU relativ la acest subiect.

5.= Am discutat cu STEFAN POPESCU despre aceasta?

Nu-mi reamintesc.

ss.C.G.PAVEL

Dată azi 10 Februarie 1950

~~298~~
~~300~~
260

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Dascălu declar următoarele:

1/ Când am auzit prima oară de pregătirea unei fugi clandestine?

Prima dată am discutat cu Petre despre acest lucru la sfârșitul lunii Noembrie 1947 și când la înmatriculare pe str. Doja Tatu.

2/ Când ați mai vorbit cu cineva despre această fugă clandestină?

Înainte de a discuta cu Petre acest lucru, n'am mai discutat cu nimeni absolut fiindcă știam foarte bine cum trebuie să fie pregătită o fugă clandestină. De acest lucru sunt sigur.

3/ Dacă mi se va dovedi contrarul?

Voi cere să fiu pedepsit și de drept cuvânt mi se va putea spune că sabotez ancheta.

Dată azi 10 Febr. 1950. C. Gh. Dascălu

4/ Ce am discutat cu Ștefan Bogza relativ la pregătirile de fugă?

Nu-mi reamintesc ce am discutat cu Ștefan Bogza relativ la acest subiect.

5/ Am discutat cu Ștefan Bogza despre aceasta?

Nu-mi reamintesc

Dată azi 10 Feb. 1950. C. Gh. Dascălu

Întrebarea mi-a fost afirmativă că
am absolut zis că nu am mai discutat
cu nimeni despre prezentările de față.
Apoi mi-a fost afirmată că mi-am amintesc
să fi vorbit cu Ștefan Bogescu despre
aceasta. Care este adevărul?

Adevărul este că nu am discutat
niciodată cu Ștefan Bogescu despre
un proiect de plecare clandestină
cu avionul peste granițe.

Dată azi 10 Feb 1950. [illegible]

~~354~~

261

La mustra interiorul incercu asupra primei fugii —

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

1.= Când i-am vorbit lui LOSNIOV despre fugă?

La sfârşitul lunii Noemvrie 1947.

2.= Ce i-am vorbit despre modul cum urma să facem această fugă?

Am discutat că vom pleca cu un avion. I-am vorbit că vom face această călătorie cu avion şi în acest avion condus de MAX MANOLESCU.

3.= Despre care plecare era vorba?
Despre cea în care MANOLESCU pleca oficial sau despre cea forţată?

Despre plecarea forţată.

4.= I-am spus că plecarea va fi forţată şi avionul ocupat prin forţă?

N'am discutat acest lucru cu LOSNIOV.

5.= Dece? Nu era normal să-l avertizez ?

In momentul când am vorbit cu LOSNIOV nu ştiam în ce constă practic plecarea.

6.= Despre ce alte mijloace de plecare i-am mai vorbit lui LOSNIOV ?

Numai despre acest proect i-am vorbit.

7.=Ce am vorbit cu STEFAN POPESCU ?

N'am discutat nici-un proect de plecare cu STEFAN POPESCU.

Dată azi 16 Februarie 1950

ss. C.G.PAVEL

~~245~~

~~280~~

262

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Paul declar următoarele:

1/ Când i-am vorbit lui Kosmin despre fugă?

La sfârșitul lunii Octombrie 1947.

2/ Ce i-am vorbit despre modul cum urma să facem această fugă?

Am discutat că vom pleca cu un avion. I-am vorbit că vom face această călătorie cu avion și în acest avion urmau să ia loc membrii

3/ Despre care plecare era vorba? Despre cea în care urmau să plece oficial sau despre cea fortată?

Despre plecarea fortată.

4/ I. am spus că plecarea va fi fortată și avionul urmat prin forță.

N'am discutat acest lucru cu Kosmin.

5/ Deci? Nu era vorbul său aveți ?

~~Da~~ În momentul când am vorbit cu Kosmin nu știam încă această practică de plecare.

6/ Despre ce alte mijloace de plecare i-am mai vorbit lui Kosmin

Numai despre acest procedeu i-am vorbit.

7/ Ce am vorbit cu Ștefan Popescu?

N'am discutat nicio proiect de
lucrare cu Ștefan Popescu.

Dată azi 16 Febr. 1950. C. Gane

~~44~~
~~261~~
263

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar, în completare, următoarele:

În perioada când ne pregăteam actele necesare pentru alcătuirea dosarelor în vederea scoaterii pașaportelor, aproximativ prin luna sept. act. 1947 a venit la mine la birou Zaharia, pe care îl cunoscusem prin Bebe, cu o cerere rusătită de o adverincă dela Sindicatul aviatorilor civili, spunându-mi că este trimis de Dalin, și mi-a rugat să înmânez cererea lui (a lui Zaharia) lui Iricșa Remus pentru a se ocupa de ea și a face intervențiile necesare la aeroportul Băneasa pentru a fi reprimit în serviciu. Eu am înmânat această cerere lui Iricșa și i-am spus să vadă dacă se poate face ceva. Peste câteva zile Iricșa mi-a spus că nu face să se ocupe de această lucrare și mi-a spus că că a luat cererea lui Zaharia și a aruncat-o la coș. În timp ce cererea lui Zaharia se găsea la Iricșa, Zaharia a venit de mai multe ori la mine la birou să mă întrebe dacă am vreun rezultat dela Iricșa. Eu nu i-am spus că Iricșa i-a luat cererea și o aruncat-o la coș. În vizitele lui Zaharia la mine pentru a se interesa de cererea sa, îmi spunea să stărui și eu pe lângă Iricșa să i rezolve mai repede cererea, spunându-mi, râzând, că el nu va duce la Paris. Eu i-am spus că nu el nu plec nici până la Pluteș, mai ales că nu m'am urcat în avion niciodată. El mi-a spus că nu este ocupă numai de el, ci și de ceilalți aviatori Români, fără să-mi indice vreun nume.

Dată azi 20 Feb. 1950. C. Gh. Pavel

21 II-50

264

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, fiind întrebat declar următoarele :

1.= Am auzit în faţa Comisiei de anchetă că RATIU ANTON declară că eu ştiam de plecarea unei fugi cu un avion T.A.R.S. pilotat de MAX MANOLESCU şi că acest lucru RATIU ANTON îl ştie dela BETEA.

Eu n'am discutat cu BETEA NICOLAE plecarea cu un avion TARS pilotat de MAX MANOLESCU înainte ca BETEA să intre în ilegalitate.

Am auzit că a declarat STEFAN POPESCU în faţa Comisiei de anchetă anume că am discutat cu el în biroul lui GOLOPENTIA prin luna Oct.1947 despre o eventuală plecare clandestină cu un avion. Si că întrebându-mă ce ar putea să zică PATRASCANU despre această plecare, STEFAN POPESCU declară că eu i-am spus că dacă ar fi să meargă şi el cu noi, n'ar avea ce să spună. Declar că cele spuse de STEFAN POPESCU nu corespund adevărului.

In decursul acestei anchete s'a mai făcut o confruntare cu mine asupra altor probleme; asupra unor probleme din cele confruntate nu spusesem tot ceeace ştiam şi ceeace discutasem cu LOSNIOV EUGEN, cu ZAHARIA şi cu BETEA NICULAE.

ss.C.G.PAVEL

Dată azi 21 Februarie 1950

215
305
265

Declarație

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel, fiind întrebat declar următoarele:

1/ Am auzit în fața Comisiei de anchetă că Ralțu Petru să declară că eu știam de plecarea unui fugi cu un avion. T.A.R.S. pilotat de Iuliu Iuncolescu și că acest lucru Ralțu Petru îl știe dela Bețea.

Eu n'am discutat cu Bețea Nicolae plecarea cu un avion T.A.R.S. pilotat de Iuliu Iuncolescu înainte ca Bețea să fugă în ilegalitate.

N'am discutat cu Bețea Nicolae nimic fel de plecare ilegală cu vreun avion înainte ca Bețea să fugă în ilegalitate.

Am auzit ce a declarat Ștefan Popescu în fața Comisiei de anchetă anume că am discutat cu el și biroul lui Goloflutie prin luna Oct. 1947 despre o eventuală plecare clandestină cu un avion. și că întrebându-mă ce ar putea să facă Pătrășcanu despre această plecare, Ștefan Popescu declară că eu l-am spus că dacă ar fi să meargă și el cu noi, n'ar avea ce să spună. Declar că cele spuse de Ștefan Popescu nu corespund adevărului.

În decursul acestei anchete s'a mai făcut o confruntare cu mine asupra altor probleme; asupra unor probleme chiar ale confruntate nu ajungem fiecare știam și ceeace discutasem cu Iuliu Iuncolescu, cu Zaharia și cu Bețea Nicolae.

Dată azi 21 Febr. 1950 C. Gh. Pavel

~~206~~ 206

Declarație.

766

La vreo 10-12 zile după ce Beța Nicolae a dispărut dela domiciliu am primit un telefon dela dânsul la birou în care mă anunță că are să vină la mine cineva din partea sa cu o rugăminte și mă roagă să fac tot posibilul să i satisfac cererea. A doua zi a venit la mine la birou Dna Pădineanu, pe care o cunoșteam prin Beța și mi-a spus că Beța mă roagă să i fac rost de două mii de lei având absolută nevoie de acești bani. Eu i-am spus Dnei Pădineanu că nu mențin nici am bani, dar am să încerc să i fac rost, manifestându-mi dorința de a-l vedea pe Beța și am rugat-o să comunice acest lucru lui Beța.

A doua zi după aceasta am primit un telefon dela Beța în care mă anunță că îl pot vedea la Dna Pădineanu. Chiar în după amiaza aceea am fost la Dna Pădineanu unde l-am întâlnit pe Beța și i-am înmânat cei două mii de lei. N'am stat la Beța decât câteva minute, deoarece acesta era foarte grăbit, spunându-mi că are nevoie de acești bani pentru a pleca în provincie. La aproximativ 4-5 zile după această întâlnire a venit la mine la birou Dna Angelescu Gabriela în care mă anunță că Beța doarește să mă vadă. Am întâlnit pe Dna Angelescu Gabriela în piața 13 Botoșani (Statuile lăcătarul) și aceasta m'a dus la Beța, pe str. Popa Șapcă la ing. Dumitrescu. Dna Angelescu Gabriela a plecat imediat și eu am rămas numai cu Beța. Acesta mi-a spus că m'a chemat să mă întrebe dacă mai persistă ideea plecării în străinătate, căci există un proiect și ca prieten a fi vrut să mă întrebe și pe mine. Eu i-am spus că mi-a părăsit ideea plecării în străinătate, dar că am rămas la aceeași idee de a folosi mijloacele legale. Beța mi-a spus că acum nu este vorba de o plecare legală și mi-a întrebat la cine mă gândesc că ar mai putea merge. Eu i-am spus că dacă este vorba de o plecare ilegală nu plec la drum decât cu niște oameni în care mă simt apropiat sufletește, în care am încredere și cu greutate ca și el să meargă. În acest sens eu i-am vorbit de Rusnac Eugen, Dumitrescu Dumitru și Trebici Vladimir, cu care Beța a căzut de acord. A dorit ca eu să vorbesc cu cei de mai sus și să i întrebe dacă sunt de acord cu acest lucru. La întrebarea mea ce vom face acolo în străinătate, Beța mi-a spus că îi afară de studiile pe care le vom

face, lucru care ştie şi pe mine mă preocupă atât de mult, este bine să fim şi noi acolo. Betea a dat cuvintelor „este bine să fim şi noi acolo" o nuanţă politică, fără să insiste asupra înţelesului acestei expresii. În timp ce eu discutam cu Betea a venit şi Liviţa Romus.

Betea l-a luat deoparte pe Liviţa şi au discutat împreună câteva minute, fără să aflu despre ce anume. După aceea eu am plecat împreună cu Liviţa. Aceasta mi-a spus pe drum că Pătrăşcanu este foarte supărat pe Betea, că l-a făcut aventurier, neserios şi că i-a cerut lui Liviţa să pună orice legătură cu Betea şi prietenii lui. După această întrevedere l-am mai văzut pe Betea Nicolae în prima jumătate a lunii dec. 1947. pe o stradă pe lângă liceul Mihai Viteazul, într-o seară la orele 7-8. Întâlnirea mi-a fost transmisă prin Dna Anglesescu Gabriela. Cu această ocazie Betea mi-a întrebat dacă aş fi de acord să i fac rost de nişte bani spunând că are absolută nevoie pentru a-şi face nişte acte. Eu i-am spus că imediat nu i-aş putea face rost, dar am să încerc, rămânând să trimită pe cineva la mine să i le aducă. Cu această ocazie Betea mi-a întrebat dacă am vorbit cu Leşniu Eugen, Ţălinaş Zoltan şi Ţolbici Vladimir în vederea proiectului de a pleca în străinătate ilegal.

Eu i-am spus că n-am vorbit decât cu Leşniu Eugen şi că acesta principial a fost de acord să meargă cu noi. Betea mi-a rugat să vorbesc şi cu Ţălinaş Zoltan şi Ţolbici Vladimir, lucru ce eu l-am promis şi l-am şi făcut. În a doua jumătate a lunii dec 1947 şi în prima jumătate a lunii Ian. 1948 l-am mai văzut pe Betea de câteva ori (5-6) în casa de lângă Parcul Carol. Aici am fost odată sau de două ori şi cu Ţolbici Vladimir. ~~Ilegalcaz~~

Într-una din vizitele mele la Betea în casa acestă dela Parcul Carol în a doua jumătate a lunii dec. 1947 a venit şi Zaharia. Betea l-a luat deoparte, au vorbit câteva minute şi după aceea Betea i-a spus lui Zaharia că pentru proiectul discutat de ei în vederea plecării clandestine peste graniţă trebuie să contacteze şi pe mine. A rămas ca a doua zi să discutăm cu amănunt acest proiect în casa la ing. Vasilescu unde se găsea şi Max Manolescu. Întrucât eu nu ştiam unde este casa ing. Vasilescu, am stabilit ca a doua zi de dimineaţă la ora 10 să-l văd pe Zaharia la liceul Mihai Viteazul şi acolo

să mă ducă acolo. La această primă consfătuire din casa ing. Vasilescu au luat parte: ing. Vasilescu, Ivan Ivanolescu, Zaharia Betea și Pavel. La această ocazie am luat cunoștință de proiectul plecării clandestine. Expunerea a făcut-o ing. Vasilescu. Acest proiect consta din următoarele: urma să ne urcăm în avion la Brașov sau Sibiu, având bilete în regulă, la un moment dat să se dărâme foc, ing. Vasilescu să amenințe cu revolverul pe pilot și radiotelegrafist, Ivan Ivanolescu și Zaharia să le ia locul, iar unii ceilalți să ne îngrijim de restul pasagerilor pentru a-i imobiliza. În cazul urmau să ia parte la această ieșire: ing. Vasilescu, Ivan Ivanolescu, Zaharia, Betea, Pavel, Lăzărescu și Ivănescu. Betea a cerut ca și Ratiu Antim să facă parte din acest grup, iar eu sunt de opus, spunând că dacă el merge cu mine pierzi. După ce am luat cunoștință de acest proiect, eu l-am luat deoparte pe Betea și l-am întrebat dacă el crede în realizarea practică a acestui proiect și dacă într-adevăr el este hotărât să plece în această condiții. Betea mi-a spus că el se înscrie și pentru un proiect care are chiar numai 10% șanse de reușită, iar în ce privește participarea sa mi-a spus că el nu se gândește în mod serios să plece în grup cu ing. Vasilescu și Ivan Ivanolescu, regăsindu-mă în mod foarte insistent să mă spun acest lucru. Eu i-am atras atenția că dacă el nu merge, pe mine, Ivănescu și Lăzărescu Eugen nu vrea să mai conteze. Betea a insistat să nu spun nimic din care să reiasă că nu suntem de acord cu acest proiect, căci este bine ca pentru ing. Vasilescu, Ivan Ivanolescu și Zaharia acest proiect să rămână în picioare și chiar să i dăm aspectul unui proiect realizabil și cu posibilitatea de a-l pune în practică cât de curând. În sensul celor discutate a rămas ca Zaharia să facă un drum până la Buc. la Sibiu sau Brașov cu avionul, dus și întors, pentru a-și putea da seama de reprezentarea ce se exercită la scoaterea biletelor, pe aerodrom și la urcarea în avion. Deocamdată a rămas că peste câteva zile să ne mai vedem iar, cu urmând să-l aducă pe Ivănescu până pentru a lua și el cunoștință de proiect, pentru a cunoaște pe participanți, iar Zaharia să ne aducă informațiile necesare pentru a vedea în ce măsură proiectul are șanse de reușită.

Această consfătuire a avut loc aproximativ la 20-22 Dec. 1947. Informațiile aduse de Zaharia, după spusele lui, erau favorabile și deci permiteau punerea în practică a proectului. Cu toate informațiile favorabile aduse de Zaharia, discutarea acestui proect a luat aspectul unei neîncrederi, discuțiile treceau, fiecare căuta să aducă noui obiecții dacă nu de fățărire, oricum de amânare a acestui proect. La această consfătuire a luat parte și Iuliu Maniu care și-a manifestat mai hotărît neîncrederea în realizarea acestui proect. De ajunul Crăciunului am mai fost odată, seara, cu Iuliu Maniu la Bețea. Aceasta n'a avut caracterul unei consfătuiri, ci am fost să îi spunem lui Bețea că proectul de plecare și deci discuțiile pe marginea lui trebuesc amânate vreo 10-15 zile întrucât eu și Iuliu Maniu urmează să plecăm de sărbători la Fără. Acestea erau spuse mai mult pentru Bețea care cunoștea punctul meu de vedere și al lui Iuliu Maniu asupra acestui proect, cât pentru Ing. Vasilescu, Ivan Ivanulescu și Zaharia care se arătau neîncrezători pentru punerea în practică cât mai curând a acestui proect.

Deseară am a doua întâlnire a lunii dec. 1947 tot în casa de lângă Parcul Carol, într'o vizită a mea la Bețea, înainte de a fi luat cunoștință de proectul plecării clandestine cu avionul, deci înainte de a mă fi dus în casă la Ing. Vasilescu, l-am întrebat pe Bețea dacă nu se gândește și la soluția de a nu mai sta ascuns și de a ieși la suprafață. El mi-a spus că și această ar fi o soluție la care urmează să se mai gândească. Sugestia pe care i-am făcut-o lui Bețea de a nu mai sta ascuns a fost determinată de: 1/o discuție a mea cu Gologan care m'a întrebat dacă mai știu ce face Bețea și eu i-am spus că știu că a fost, că n'are bani și că este nevoit să se tot mute din loc în loc.

Gologanu și-a manifestat deasemenea mâhnirea pentru năzdrăvăniile lui Bețea și m'a rugat să i transmit opinia sa că ar fi mai bine să iasă la suprafață, pentru a nu mai băga și alți oameni în încurcătură;
2/ spusele lui Micșa transmise lui Bețea în casă la Ivanulescu, prin care îl informase că Pătrășcanu îl făcuse aventurier și nesericos și îi oprise acestuia (lui Micșa) să mai aibă orice legătură cu Bețea și prietenii săi.
3/ o opinie personală că Bețea își va usura mai mult situația ieșind la suprafață și explicându-se în momentul când va fi anchetat.

Aproximativ la jumătatea lunii Ian. 1948 a venit la mine la birou Dna Florica Fărcaşu care mi-a comunicat că Betea doreşte să mă vadă şi mi-a dat întâlnire într'o seară în casă fată la ing. Vasilescu.

Mi-a primit Betea şi am stat de vorbă numai cu el. Cu această ocazie Betea mi-a spus că în câteva zile va pleca peste graniţă şi că înainte de plecare a ţinut să mă vadă şi mă roagă să am grijă de Dna Corciovescu şi să i dau o mână de ajutor dacă va avea nevoie de ea. Deasemenea mi-a rugat să stărui cu Dna Florica Fărcaşu să fie reprimită la Institut, iar până la reprimire să i mai dau lucrări acasă, că n'are cu ce trăi şi o duce destul de greu. Eu i-am promis să fac tot ce pot şi în cazul Dnei Corciovescu Aurora şi în cazul Dnei Florica Fărcaşu. La întrebarea mea în ce constă modalităţile de plecare, el mi-a spus că se va ocupa de plecarea sa, cineva care i-a ajutat şi Dr. Sabin Iosumila să plece. L-am întrebat deasemenea cu ce fel Max Manolescu, la care el mi-a răspuns că şi acesta va pleca pe această cale. Aceasta a fost ultima mea vizită în casă la ing. Vasilescu. Mi-am luat rămas bun dela Betea, convins că pleacă peste graniţă.

În a doua jumătate a lunii Ian. 1948 a venit la mine la birou Dna Angelescu Gabriela şi mi-a spus că Betea doreşte să mă vadă, dându-mi întâlnire în casa de lângă Parcul Carol. Am fost la Betea şi acesta mi-a spus că proiectul de plecare s'a amânat pentru un timp, că au întâmpinat greutăţi, dar speră să se aranjeze lucrurile. Cu această ocazie Betea mi-a spus că nu mai poate folosi casa aceasta şi nici la ing. Vasilescu nu se mai poate duce. Mi-a rugat să mă gândesc la vreo casă unde ar putea să stea câteva zile. Eu i-am sugerat casa lui Blăgan Nicolae, cu care Betea a căzut de acord, rămânând ca eu să vorbesc cu Blăgan şi acest lucru.

Am vorbit cu Blăgan, acesta a consimţit, spunând că dacă este vorba de numai câteva zile nu are nimic împotrivă. După ce am aranjat acest lucru cu Blăgan, l-am luat într'o seară pe Betea din casa dela Parcul Carol şi l-am dus la Blăgan. Cât timp a stat Betea la Blăgan l-am vizitat de câteva ori. În casă la Blăgan, chiar în prima zi dela sosire, Betea mi-a spus că Dna Florica Fărcaşa va trece pela mine la birou şi îmi va spune

ANI 21 MARTIE 1950

fiind când lucrurile s'au aranjat pentru plecarea lui Beteș, eu urmând să-l informez imediat, iar Beteș să se mulțumească cu Grigore care se ocupa cu aceste. În această perioadă, adică în perioada când Beteș era la Blăgan, nu Florica Fărcașe a venit de câteva ori la mine la birou spunându-mi că plecarea va avea loc foarte repede, peste 2-3 zile, dar de fiecare dată intervenea noi amânări. Imediat ce nu Florica Fărcașa venea la mine la birou să-mi spună că plecarea va avea loc peste 2-3 zile, eu îl informam pe Beteș de acest lucru.

Beteș în această perioadă se arăta și el tot mai neîncrezător și mai plictisit de aceste amânări. Într'una din vizitele mele la Beteș în casă la Blăgan, am încercat să reiau discuția cu Beteș asupra oportunității ieșirii lui Beteș la suprafață. Motivele care au stat la baza sugestiei pe care i-o făceam lui Beteș pentru a ieși la suprafață erau:

1) opinia mea și a lui Goloșatiu că Beteș stând ascuns își îngreunează situația și mai tare și pe alții după el și că deci oamenii vor avea de suferit;

2) opinia mea că Beteș stând ascuns îngreunează situația politică a lui Pătrășcanu;

3) informațiile aduse de Iicșa că Pătrășcanu se desolidarizase de Beteș și îl calificase de aventurier și mincinos.

4) aș zisele „date fixe" de plecare a lui Beteș peste graniță se dovedeau foarte mobile, eu mai ales și în urmă și Beteș pierdusem încrederea în posibilitatea realizării acestui proiect;

5) informațiile pe care mi le dase Iicșa despre Pătrășcanu, că se discută în sovfrom despre înlăturarea lui dela ministeriu, că Pătrășcanu se arată foarte nervos, umblă prin birou agitat, nu mai stă de vorbă cu colaboratorii ca înainte, că pe unii îi repede, etc.

Pe aceste considerente s'a născut ideea de a-l trimite pe Goloșatiu la Pătrășcanu, ca după aceea Beteș să hotărască într'un fel. Eu și cu Beteș eram îngrijorați ca nu cumva Pătrășcanu într'un moment supra-excitare să nu-și spună capăt zilelor.

Eu i-am spus lui Goloșatiu că Beteș urmează să plece peste câteva zile peste graniță și că înainte de a pleca dorește să-l vadă.

Nu l-am spus nimic lui Gologlatin despre ideea mea și a lui Beteu de a-l trimite la Pătrășcanu. Eu l-am adus pe Gologlatin la Beteu în casă la Blăgan. Eu am început discuția spunând că din informațiile pe care le avem se pare că Pătrășcanu va fi scos dela ministeriu, că pe viitor nu îngrijorează ideea ca un cumva Pătrășcanu intrând în guvernământ de nervozitate să nu-și găsească capul zilelor, că Pătrășcanu mai poate fi de folos țării, că este un om care se poate dedica studiilor și că trebue cumva într-un fel să-i facem viața plăcută și folositoare de muncă în studierea unor aspecte ale vieții politice, economice, sociale a României și că în activitatea politică este singura care dă posibilitate omului să se realizeze într-un fel. Gologlatin a spus că nu vrea să fie socotit că face cauză comună cu Pătrășcanu, că pe dânsul viața politică nu-l atrage, că Pătrășcanu prin firea sa și temperamentul său nu este un om politic, că este un om care ocărește, că n'are răbdare lungă, etc.

Beteu a spus că nu este vorba numai de Pătrășcanu ca om politic, ci de el ca om și că ar fi păcat să nu facem tot ce putem pentru el, că este bine să i sugerăm ideea unor preocupări științifice, să-l punem într-un fel pe o linie de plutire, până trece această perioadă de nervi, sugerându-i că profesoratul și lucrările științifice sunt tot atât de utile pentru România, ca și activitatea politică.

Gologlatin, în linia celor discutate, a consimțit să meargă la Pătrășcanu să vadă cum se simte, care este starea sa, să aducă vorba, dacă găsește nimerit, de Beteu, să vadă cum reacționează, să i sugereze anumite probleme de care s'ar putea ocupa și care n'au fost studiate până acum la noi.

În această ocazie Gologlatin l-a întrebat pe Beteu dacă cumva plecarea poate grăbi să se gândească serios la studii, să nu piardă vremea în discuții inutile, că viața din Franța este de așa natură că nici nu știi când te prinde, te poartă și constați după un timp că ți-ai pierdut anii cei mai buni și că n'ai realizat nimic. Deasemenea Gologlatin i-a spus că pentru primele orientări în Franța îi poate da adresa unui fost coleg de școală care i-ar putea fi de folos în primele zile. Beteu l-a întrebat pe Gologlatin cum merge treaba, cum merge colaborarea cu Comisia de redresare economică și stabilizare monetară, poate cu Livron Constantinescu. Gologlatin a dat

cât și informații de felul cum a fost organizat recensământul, a arătat greutățile, a spus că și cu ocazia acestui recensământ Institutul a cerut mai mult pe vechile cadre de funcționari, că se simte lipsa de pregătire profesională printre funcționari, că acest lucru se datorește și răsboiului, că colaborarea cu Comisia de redresare economică și stabilizare monetară merge, mai scârțâie câteodată, dar totuși merge. Beteș a spus că printre cei cari ar urma să plece cu oarecare regularitate este și un fost director al Institutului, Georgescu Roegen că n'ar fi rău ca Goloșenko să stea de vorbă cu acesta, să i spună cum merge Institutul, cum s'a organizat recensământul, ca în cât că acesta se întâlnește cu Dl Sabin Manuila să i poată da acestuia o dare de seamă cât de cât asupra Institutului. Cam acestea au fost discuțiile între Goloșenko, Beteș și mine în casa la Blăgan.

La câteva zile după această convorbire, această convorbire având loc în prima jumătate a lunii Februarie 1948, a venit la mine la birou Dna Florica Fărcaș și mi-a spus că acum toate lucrurile sunt aranjate în vederea plecării lui Beteș și să-l aduc despre aceasta, urmând ca Beteș să vină la Dna Pădureanu și de acolo va veni cineva să-l ia. I am transmis acest lucru lui Beteș, a doua zi dimineața am venit la Blăgan, l-am luat pe Beteș și l-am însoțit până la Dna Pădureanu peste. Știrbei Vodă, iar eu am plecat acasă.

În a doua jumătate a lunii Martie 1948 l-am mai văzut pe Beteș la Cluj, unde i-am dus o scrisoare din partea Dnei Florica Fărcaș.

După spusele Dnei Florica Fărcaș eu îl știam pe Beteș plecat, așa că am fost surprins când l-am întâlnit la Cluj. Beteș era foarte amărât, plictisit de atâtea amânări și mi-a spus că deși scrisoarea pe care i-am adus-o, i se spune că acum lucrurile sunt definitiv aranjate și că va veni cineva la el și să-l ducă la frontieră.

După întrevederea mea cu Beteș dela Cluj nu l-am mai întâlnit și n'am mai avut posibilitatea să stau de vorbă cu el.

Azi 24 Februarie 1950. C. G. Taul

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

NISTOR ALEXANDRU, funcţionar la Institut, încadrat după anul 1944 la Oficiul de Studii, a venit în Bucureşti în toamna anului 1940, după cedarea Ardealului. A fost numit funcţionar odată cu întreg grupul ardelenilor; BUCUR SCHIOPU, BIJI MIRCEA, CAMIL SUCIU, OANCEA ION, VIDICAN ALEXANDRU, RATIU ANTON, MALINAS IULIU, etc. A lucrat la început la Secţia de expediţie în timpul recesnământului, ulterior a fost repartizat la alte secţii. In toamna anului 1943 a fost trimis în Ucraina, împreună cu alţi funcţionari pentru a însoţi familiile de moldoveni cari erau evacuaţi. Atunci l-am şi cunoscut. După 1944 a lucrat aproape tot timpul la Cooperativa Institutului.

Ca inteligenţă NISTOR ALEXANDRU se fixează pe calea medie, poate cu oscilări sub medie. Cultura lasă de dorit şi simte acest lucru nu ca o necesitate, ci ca un divertisment, iar acest divertisment este întâmplător şi ancorat asupra unei literaturi uşoare. Nu se ridică la opinii personale, iar dacă prinde unele şi şi-le fixează, o face ca cel care învaţă o melodie după ureche.

Este o natură temperamentală, cu izbucniri de sentimentalism şi prietenie, dar fără durată în timp. Este suficient să aibă impresia că este pus pe un plan de inferioritate în discuţie ca să retragă tot ceeace a dat şi să întoarcă spatele. In muncă oboseşte uşor, nu are tăria lucrului migălos şi continuităţi în timp. Este în schimb foarte muncitor în lucruri practice. Pentru el, efortul în lucrări practice în care rezultatele se întrevăd imediat şi sunt palpabile, pipăibile, este a doua natură. Este om de muncă, dă efort fizic, de hamalâc. Trece dela o viaţă de zburdălnicie momentană, la un trai comod şi acest trai îl urmăreşte cu grijă şi îl preocupă cu un rost al vieţii sale.

In ce priveşte convingerile politice merge pe un drum de naţionalism şovin, dar fără profunziune. A fost legionar sau simpatizant legionar, dar fără să meargă la sacrificiul de sine pentru aceste convingeri. Este o pastă care poate fi modulată pe îndelete. In Institut nu s'a manifestat prin convingeri legionare, ci prin ieşiri de moment cari oscilau între naţionalism şovin de paradă şi un fel de democraţie mic burgheză cu micile ei comodităţi materiale.

Azi 27 Martie 1950 ss.C.G.PAVEL

Declarație.

Nistor Alexandru, funcționar la Institut, încadrat după anul 1944 la Oficiul de Studii, a venit în București în toamna anului 1940, după cedarea Ardealului. A fost numit funcționar odată cu întreg grupul ardelenilor: Bucur Ștefănescu, Bijii Mircea, Camil Lucian, Oancea Ion, Bidican Alexandru, Ratiu Aurel, Ștefănescu Iulian, etc. A lucrat la început la secția de expediție în timpul recensământului, ulterior a fost repartizat la alte secții. În toamna anului 1943 a fost trimes în Ucraina, împreună cu alți funcționari pentru a însoți familiile de moldoveni care erau evacuați. Atunci l-am și cunoscut. După 1944 a lucrat aproape tot timpul la Cooperativa Institutului.

Ca inteligență Nistor Alexandru se fixează pe calea medie, foarte cu ochii sub medie. Cultura lasă de dorit și simte acest lucru nu ca o necesitate, ci ca un divertisment, iar acest divertisment este întâmplător și ancorat asupra unei literaturi ușoare. Nu se ridică la opinii personale, iar dacă prinde unele și și le fixează, o face ca cel care învață o melodie după ureche.

Este o natură temperamentală, cu izbucniri de sentimentalisme și prietenie, dar fără durată în timp. Este suficient să aibă impresia că este pus pe un plan de inferioritate în discuție și face ca să retragă tot ceeace a dat și să întoarcă opțiunile. În muncă obișnuește ușor, nu are răbdarea lucrului migălos și continuitate în timp. Este în schimb foarte muncitor în lucruri practice. Pentru el, efortul în lucruri practice în care rezultatele se întrevăd imediat și sunt palpabile, pipăibile, este a doua natură. Este om de muncă, de efort fizic, de hamalâc. Trece dela o viață de sburdălnicie neconcretă, la un trai aemod și acest trai îl urmărește cu grijă și îl preocupă ca un scop al vieții sale.

În ce privește convingerile politice merge pe un drum de naționalism sporit, dar fără profunzime. A fost legionar sau

Sîngele tînăr legionar, dar fără să merșă la sacrificiul de sine pentru acest cuvînt. Este o frază care poate fi modelată și înțeleasă. În Institut nu s'a manifestat prin cuvinte legionare, ci prin ieșiri de moment cari oscilau între un naționalism sănătos de fanatici și un fel de democrație mic burgheză cu micile ei comodități materiale.

Azi 27 Martie 1950. C. G. Dănel

~~160~~
242

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

In cadrul Oficiului de Studii se găsea şi secţia de expediţie a publicaţiilor cu străinătatea şi în interior în ţară, condusă de Dna RIBARIU MARIA.

Această secţie îşi avea o cartotecă cu adresele din interior şi din străinătate.

Adresele din interior priveau instituţiile din ţară şi diferite personalităţi cari se preocupau de probleme statistice. Adresele din străinătate priveau Institutele de Statistică din străinătate, bibliotecile naţionale ale ţărilor respective, Biroul Internaţional al Muncii din Geneva, etc. Această cartotecă era alcătuită de mult la Institut şi unele adrese se adăogau, iar altele se ştergeau după dispoziţiile pe care Dna RIBARIU MARIA le primea dela Direcţia Generală.

Procedeul de expediţie a publicaţiilor era următorul : In momentul când o publicaţie a Institutului era tipărită, trecea dela tipografie în depozit la Dna RIBARIU MARIA. O parte din aceste publicaţii se trimetea la libăria " Cartea Românească" care le punea în vânzare după un preţ stabilit de Direcţia Generală. După această operaţie Dna RIBARIU MARIA, după fişierul cartotecii sale, făcea expediţia publicaţii respective la adresele din ţară, la cari erau incluse şi organele exterioare ale Institutului, censorii de plasă şi controlorii de judeţ. In urmă se făcea expediţia la adresele din străinătate.

Publicaţiile, atât cele din ţară, cât şi cele din străinătate, se expediau fără nici-un fel de adresă din partea Institutului ci în mod automat. Erau totuşi unele publicaţii care se expediase în străinătate cu o adresă din partea Institutlui, în care, deobicei se explicau natura datelor statistice, se făceau unele rezerse asupra unor date statistice specificându-se xă sunt provizorii, sau se explicau cauzele în discontinuitatea seriilor statistice.

In afară de această secţie de expediţie a publicaţiilor mai exista o secţie în cadrul Oficiului de studii, aşa zisa secţie de corespondenţă cu străinătatea, condusă de Dna DIMITRIU ECATERINA, care avea mai mult rolul de traducătoare a adreselor

./.

~~154~~ 273

cari se expediau în limba franceză sau engleză. (Adresele în limba engleză erau traduse de Dl.DUTESCU DAN sau de Dna STOE ELENA funcţionari ai Institutului).

Această secţie expedia adrese alcătuite de Dir.Generală şi în ele se solicitau publicaţiile dela Institutele respective din străinătate, se mulţumea pentru publicaţiile trimise, sau se dau unele explicaţii asupra datelor cuprinse în publicaţiile trimise de Institutul Central de Statistică în străinătate.

Incepând din anul 1945 Institutul Central de Statistică nu putea trimite date statistice pentru a fi tipărite decât cu o prealabilă aprobare a Preşedenţiei Consiliului de Miniştri, de care depindea Institutul. Această dispoziţie a rămas în vigoare până în anul 1947, luna Iulie-August, când aprobarea trebuia dată de " Comisia de redresare economică şi stabilizare monetară". Dispoziţia Preşedenţiei Consiliului de Miniştri privea şi datele care urmau să fie trimise în străinătate. C.G.PAVEL.

RETEGAN GHEORGHE, funcţionar la Oficiul de studii, deşi făcea parte din Oficiul de Studii, îşi avea lucrările sale speciale, pe care le primea direct dela Direcţia Generală şi nu intra în atribuţiile mele să-i controlez activitatea. Incepând cam din lunile Iulie-August 1947, când Institutulera într'o perioadă de reorganizare şi când se pregătea inventarierea întreprinderilor industriale, comerciale şi de transport, RETEGAN GHEORGHE fusese trecut formal la noua secţie " Statistica Socială", ocupându-se în cadrul acestei secţii cu mâna de lucru în întreprinderi, specialitatea, vârstă, salariu,etc. Această secţie lucra începând din anul 1948 în localul Institutului de Higienă din Cotroceni şi era pusă sub directa conducere a Dr.GEORGESCU DUMITRU, Subdirector general la Institut şi secretar general în acelaş timp.

Inainte de inventarierea întreprinderilor industriale, comericlae şi de transport, care a avut loc în Noemvrie 1947, RETEGAN GHEORGHE îşi procura datele sale privind mâna de lucru îm întreprinderi dela Ministerul Muncii şi dela Ssigurările Sociale fie pe baza unor adrese trimise de Institut, fie prin trimiterea unor funcţionari dela Oficiu la instituţiile respective, fie prin vizite personale la acele instituţii. După ce s'a făcut inventarierea întreprinderilor industriale, comerciale şi de transport, datele privind mâna de lucru erau luate de Secţia Statistică Socială dela noua secţie "Statistica Industrială" condusă de BIJI MIRCEA.

Incepând din primăvara anului 1948 am aflat de o dispoziţie dată de "Comisia de redresare economică şi stabilizare monetară" prin care se spunea că fiecare şef de secţie este răspunzător de

./.

~~105~~ 274

datele pe care le dă în afară de Institut. Aşa: MIRCEA BIJI era răspunzător de datele privind statistica întreprinderilor industriale SERBAN GHEORGHIU de datele privind statistica financiară; PETRE ONICA de datele privind statistica demografică.

Nu cunosc nici-o dispoziţie prin care s'ar fi interzis complet trimiterea de date în ţară şi străinătate, sau tipărirea lor. Stiu că era în vigoare vechea dispoziţie, din lunile Iulie-August 1947 prin care orice date statistice cari trebuiau tipărite sau trimise trebuiau să capete aprobarea prealabilă a "Comisiei de redresare economică şi stabilizarea monetară".

De altfel, orice date statistice cari mergeau la tipărit sau erau expediate în afară treceau pela Direcţia Generală. Procedeul era următorul: când venea o adresă care solicita date statistice, Direcţia Generală repartiza adresa respectivă la secţia sau secţiile în măsură să dee datele, şeful secţiei respective culegea datele, certifica exactitatea lor, alcătuia adresa, o contrasemna şi o trimetea la Direcţia Generală pentru semnat, iar apoi registratura generală făcea expediţia. Desigur că toate aceste operaţii se făceau după ce se căpăta aprobarea " Comisiei de redresare economică şi stabilizare monetară". In ce priveşte datele pentru tipărit, Direcţia Generală stabilea ce anume date statistice urmau să fie tipărite, se căpăta aprobarea dela " Comisia de redresare economică şi stabilizare monetară" se alcătuia manuscrisul şi în urmă se trimetea la tipografie.

Personal n'am luat parte la nici-o consfătuire nici în cadrul Institutului, nici în cadrul " Comisiei de redresare economică şi stabilizare monetară" prin care s'ar fi dat alte dispoziţiuni decât cele expuse mai sus şi nici nu cunosc alte dispoziţii decât cele arătate mai sus.

ss.C.G.PAVEL

azi 6 Aprilie 1950

~~23~~ 24 ~~25~~

Declarație.

În cadrul Oficiului de studii se găsea și secția de expediție a publicațiilor cu străinătatea și în interior în țară, condusă de Dna Ribarin Maria.

Această secție își avea o cartotecă cu adresele din interior și din străinătate. Adresele din interior priveau institutele din țară și diferite personalități cari se preocupau de probleme statistice. Adresele din străinătate priveau institutele de statistică din străinătate, bibliotecile naționale ale țărilor respective, Biroul Internațional al Muncii din Geneva, etc. Această cartotecă era alcătuită de mult la Institut și unele adrese se adăugau, iar altele se ștergeau după dispozițiile pe care Dna Ribarin Maria le primia dela Direcția Generală.

Procedeul de expediție a publicațiilor era următorul:
În momentul când o publicație a Institutului era tipărită, trecea dela tipografie în depozitul Dnei Ribarin Maria. O parte din această publicație se trimetea la librăria „Cartea Românească" care le punea în vânzare după un preț stabilit de Direcția Generală. După această operație Dna Ribarin Maria, după fișierul cartotecii sale, făcea expediția publicațiilor respective la adresele din țară, la cari erau înșirate și organele exterioare ale Institutului, cenzorii de plasă și controlorii de județ. În urmă se făcea expediția la adresele din străinătate.

Publicațiile, atât cele din țară, cât și cele din străinătate, se expediau fără nicinu fel de adresă din partea Institutului, ci în mod automat. Erau totuși unele publicații cari se expediau în străinătate cu o adresă din partea Institutului, în care, obișnuit, se explicau natura datelor statistice, se făceau unele rezerve asupra unor date statistice specificându-se că sunt provizorii, sau se explicau cauzele în discontinuitatea șirurilor statistice.

Afară de această secție de expediție a publicațiilor mai există o secție în cadrul Oficiului de studii, așa zisa

6-4-50

decât de corespondență cu străinătatea, condusă de Dna Dimitriu Ecaterina, care avea mai mult rolul de traducătoare a adreselor care se expediau în limba franceză sau engleză. (Adresele în limba engleză erau traduse de Dnul Dobrescu Dan sau de Dna Stroe Elena funcționari ai Institutului)

Această secție expedia adrese către Dir. Generală și în ele se solicita publicațiile dela Institutele respective din străinătate, se mulțumea pentru publicațiile trimise, sau se dau unele explicații asupra datelor cuprinse în publicațiile trimise de Institutul Central de Statistică în străinătate.

Începând din anul 1945 Institutul Central de Statistică nu putea trimite date statistice pentru a fi tipărite decât cu o prealabilă aprobare a Președinției Consiliului de Miniștri, de care depindea Institutul. Această dispoziție a rămas în vigoare până în anul 1947, luna Iulie-August, când aprobarea trebuia dată de „Comisia de Redresare economică și Stabilizare monetară". dispoziția Președinției Consiliului de miniștri privea și datele care urmau să fie trimise în străinătate. C.G.Danet

Retegan Gheorghe, funcționar la Oficiul de studii, deși făcea parte din Oficiul de Studii, își avea lucrările sale speciale, pe care le primea direct dela Direcția Generală și nu intra în atribuțiile mele să i controlez activitatea. Începând cam din lunile Iulie - August 1947, când Institutul era într'o perioadă de reorganizare și când se pregătea inventarierea întreprinderilor industriale, comerciale și de Transport, Retegan Gheorghe fusese trecut formal la noua secție „Statistica Socială", ocupându-se în cadrul acestei secții cu mâna de lucru în întreprinderi, specialități, vârstă, salarii, etc. Această secție luase ființă începând din anul 1948 în localul Institutului de Higienă din Cotroceni și era pusă sub directa conducere a Dr Georgescu Dumitru, subdirector general la Institut și secretar general în acelaș timp.

Înainte de inventariere ~~începând~~ întreprinderilor industriale, comerciale și de Transport, care a avut loc în Noemv. 1947, Retegan Gheorghe își procura datele sale privind mâna de lucru în întreprinderi dela Ministerul Muncii și dela Asigurările Sociale fie pe baza unor adrese trimise de Institut, fie prin trimiterea unor funcționari dela Oficiu la Institutele respective, fie prin vizite personale la Sediile instituțiilor. După ce s'a făcut inventarierea întreprinderilor industriale, comerciale și de Transport, datele

C.G. Danet 6-4-950

privind mâna de lucru erau luate de Secția Statistica Socială dela noua secție „Statistica Industrială" condusă de Biji Nicu.

Începând din primăvara anului 1948 am aflat de o dispoziție dată de „Comisia de redresare economică și stabilizare monetară" prin care se spunea că fiecare șef de secție este răspunzător de datele pe care le dă în afară de Institut. Așa: Nicu Biji era răspunzător de datele privind statistica întreprinderilor industriale; Serban Gheorghiu de datele privind statistica financiară; Petre Nicu de datele privind statistica agricolă; Nr. Racoviță Gheorghe de datele privind statistica demografică.

Nu cunosc nicio dispoziție prin care s'ar fi interzis complet trimiterea de date în țară și străinătate, sau tipărirea lor. Știu că era în vigoare vechea dispoziție, din lunile Iulie-August 1947 prin care orice date statistice care trebuiau tipărite sau trimise trebuiau să capete aprobarea prealabilă a „Comisiei de redresare economică și stabilizare monetară".

De altfel, orice date statistice care mergeau la tipărit sau erau expediate în afară treceau pela Direcția Generală. Procedeul era următorul: când venea o adresă care solicita date statistice, Direcția Generală repartiza adresa respectivă la secție sau secțiile în măsură să dea datele, șeful secției respective culegea datele, certifica exactitatea lor, alcătuia adresa, o contrasemna și o trimetea la Direcția Generală fiind semnat, iar apoi Registratura generală făcea expedițiia. Desigur că toate aceste operații se făceau după ce se cîștiga aprobarea „Comisiei de Redresare economică și stabilizare monetară". În ce privește datele pentru tipărit, Direcția Generală stabilea ce anume date statistice urmau să fie tipărite, se cîștiga aprobarea dela „Comisia de redresare economică și stabilizare monetară" se alcătuia manuscrisul și în urmă se trimetea la tipografie.

Personal n'am luat parte la nicio consfătuire nici în cadrul Institutului, nici în cadrul „Comisiei de redresare economică și stabilizare monetară" prin care s'ar fi dat alte dispoziții decât ale expuse mai sus și nici nu cunosc alte dispoziții decât cele arătate mai sus.

C. G. Bacaoanu Azi 6 Aprilie 1950.

48

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

In toamna anului 1945 Institutul Central de Statistică a primit dela Preşedenţia Consiliului de Miniştri şi Minitserul Afacerilor Externe dispoziţiuni să pregătească materialul necesar documentar în vederea Conferinţei de Pace.

Acest material se referea la o documentare statistică privind sectorul demografic, economic, social,etc. Centrul documentării statistice cădea pe problemele privind mai ales Transilvania şi pagubele suferite de România pe timpul subordonării politicii ţării interselor imperialismului german.

In vederea acestei documentări, am auzit că au avut loc la Preşedenţie şi la Ministerul Afacerilor Externe mai multe consfătuiri, jalonându-se natura documentării şi repartizându-se fiecărei instituţii, în măsură să dea material necesar, sectorul de muncă în vederea strângerii unor date cât mai complete şi mai exacte. Din partea Institutului a luat parte la aceste consfătuiri Dr.SABIN MANUILA. Urmare acestor consfătuiri, Dr.SABIN MANUILA a adunat la Institut pe şefii secţiilor respective cari erau în măsură să prezinte un material documentar şi le-a expus un plan de lucru, cerându-i fiecăruia să prezinte materialul nec sar. Personal n'am luat parte la nici-o consfătuire la Institut sau în afara Institutului în vederea strângerii acestui material. Oficiul de Studii i-a revenit sarcina să strângă materialul necesar privind populaţia ţării la diferite etape de recensământ, alcătuind hărţi şi cartograme pe pondere etnică şi economică. Accentul a fost pus mai ales pe populaţia din Transilvania, cu extindere şi asupra populaţiei româneşti din afara graniţelor ţării, adică populaţia românească din regiunea câmpia Tisei şi Banatul Jugoslav. Pe măsură ce acest material era gata se depunea la Direcţia Generală, care îl aşeza pe probleme şi îl pregătea de împachetat.

Paralel cu această documentare pur statistică Institutul a primit sarcina să alcătuiască şi o bibliotecă necesară din publicaţiile tipărite cari tratau probleme economice, istorice,

./.

geografice, etnice, culturale,etc. care trebuia să fie la îndemâna celor cari erau delegaţi la Conferinţa de Pace. Cu strângerea acestor publicaţii a fost însărcinat RETEGAN GHEORGHE, care cu ajutorul lui LAZAROIU TEODOR a colindat pela edituri, librării, biblioteci,autori, etc. adunând aceste publicaţii.

In afară de aceste publicaţii, se adăoga publicaţiile Institutului cari au fost luate din depozitul Institutului. Pe măsură ce acest material se aduna se împacheta în lăzi, pentru fiecare ladă alcătuindu-se un inventar în patru exemplare; unul rămânea la Institut, unul era băgat în ladă, unul era depus odată cu lada la Ministerul Afacerilor Externe, iar unul rămânea la dispoziţia delegatului Institutului, recte la Dr.SABIN MANUILA. In vara anului 1946 acest material a fost aproape strâns, împachetat în lăzi şi depus la Ministerul Afacerilor Externe pentru a fi trimis la Paris. Nu ştiu câte lăzi s'au strâns, cui a fost depus la Externe şi prin ce mijloc a ajuns la Paris.

Cam cu o lună înainte de Conferinţa Păcei, s'a aflat la Institut că plecarea Dr.SABIN MANUILA, ca delegat al Institutului la Paris, nu este agreeată de guvern şi că în locul său a fost numit GOLOPENTIA ANTON.

După terminarea Conferinţei, o parte din publicaţiile strânse de RETEGAN GHEORGHE şi publicaţiile Institutului au fost donate de GOLOPENTIA ANTON la instituţiile de cultură din Franţa, altele au fost trimise cu poşta în Anglia. In perioada războiului Institutul a fost pus în imposibilitatea de a trimite publicaţiile sale la unele Institute din străinătate şi nici n'a primit publicaţiile lor statistice. Urmare acestui schimb de publicaţii şi luării de contact cu Institutele din Franţa în special, Institutul Central de Statistică a primit aproape toate seriile de publicaţii statistice cari apăruseră între timp acolo.

După venirea lui GOLOPENTIA în ţară au sosit şi lăzile din străinătate. Aceste lăzi, în număr de 10-12, au fost aduse la Oficiul de studii, primite şi desfăcute de subsemnatul. Aceste lăzi cuprindeau materialul pur statistic alcătuit de secţiile Institutului care a fost folosit ca documentare la Conferinţa Păcei, publicaţiile statistice, economice dela Institutele din Franţa, cărţi personale ale lui GOLOPENTIA cumpărate în Franţa şi rechizite cari n'au fost întrebuinţate.

Cărţile de statistică, economie politică, sociologie, etnografie primite de GOLOPENTIA din Franţa au fost vărsate bibliotecii Institutului şi inventariate.

./.

Materialul pur statistic alcătuit de secţiile Institutului a fost depus la Direcţia Generală, iar GOLOPENTIA şi-a luat cărţile personale pe care le cumpărase din Franţa.

Dată azi 10 Aprilie 1950

C.G.PAVEL

C.N.S.A.S.

Trimiterea de către Ministerul Afacerilor Externe la Paris - în timpul conferinței

281

Declarație

În toamna anului 1945 Institutul Central de Statistică a primit dela Președinția Consiliului de Miniștri și Ministerul Afacerilor Externe dispoziții să pregătească materialul necesar documentar în vederea Conferinței de Pace.

Acest material se referea la o documentare statistică privind sectorul demografic, economic, social, etc. Centrul documentării statistice cădea pe problemele privind mai ales Transilvania și pagubele suferite de România pe timpul subordonării politicii țării intereselor imperialismului german.

În vederea acestei documentări, am aflat că au avut loc la Președinție și la Ministerul Afacerilor Externe mai multe consfătuiri, lămurindu-se natura documentării și repartizându-se fiecărei instituții, în măsură să dea materialul necesar, sectorul de muncă în vederea strângerii unor date cât mai complete și mai exacte. Din partea Institutului a luat parte la aceste consfătuiri dr. Sabin Manuila. Urmare acestor consfătuiri, dr. Sabin Manuila a adunat la Institut pe șefii serviciilor respective cari erau în măsură să prezinte un material documentar și le-a expus un plan de lucru, cerându-i fiecăruia să prezinte materialul necesar. Personal n'am luat parte la nicio consfătuire la Institut sau în afara Institutului în vederea strângerii acestui material. Oficiului de studii i-a revenit sarcina să strângă materialul necesar privind populația țării la diferite etape de recensământ, alcătuind hărți și cartograme pe bază etnică și economică. Accentul a fost pus mai ales pe populația din Transilvania, cu extindere și asupra populației românești din afara granițelor țării, adică populația românească din regiunea Crișana și Banatul Iugoslav. Pe măsură ce acest material era gata se depunea la Direcția Generală, care îl aștepta de probleme și îl prezenta de îndată.

Paralel cu această documentare pur statistică Institutul a primit sarcina să alcătuiască și o bibliotecă necesară

din publicațiile tipărite cari tratau probleme economice, istorice, geografice etnice, culturale, etc. care trebuia să fie la îndemâna celor cari erau delegați la Conferința de Pace. Cu strângerea acestor publicații a fost însărcinat Petegan Gheorghe, care cu agentul său Kăzărian Levon a cutreierat pela edituri, librării, biblioteci, autori, etc. adunând aceste publicații.

În afară de aceste publicații, se adăuga publicațiile Institutului cari au fost luate din depozitul Institutului. Pe măsură ce acest material se aduna se împachetă în lăzi, câte trei de fiecare lădă alcătuindu-se un inventar în patru exemplare: unul rămânea la Institut, unul era lipit pe ladă, unul era depus odată cu lada la Ministerul Afacerilor Externe, iar unul rămânea la dispoziția delegatului Institutului, adică D-l Sabin Manuila. În vara anului 1946 acest material a fost aproape străns, împachetat în lăzi și depus la Ministerul Afacerilor Externe pentru a fi trimis la Paris. Nu știm câte lăzi s'au strâns, cari a fost depuse la Externe și prin ce mijloc a ajuns la Paris.

Cam cu o lună înainte de Conferința Păcei, s'a aflat la Institut că fiecare D-l Sabin Manuila, ca delegat al Institutului la Paris, nu este agreeată de guvern și că în locul său a fost numit Gheorghe Știrbe.

După terminarea Conferinței, o parte din publicațiile străinse de Petegan Gheorghe și publicațiile Institutului au fost donate de Gheorghe Știrbe la instituțiile de cultură ale Franței, altele au fost trimise cu poșta în Anglia. În perioada războiului Institutul a fost pus în imposibilitatea de a trimite publicațiile sale la unele Institute ale străinătății și nici n'a primit publicațiile lor statistice. Urmare acestei schimb de publicații și legături de contact cu Institutele din Franța în special, Institutul Central de Statistică a primit aproape toate seriile de publicații statistice care apăruseră între timp acolo.

După venirea lui Gheorghe în țară au sosit și lăzile din străinătate. Aceste lăzi, în număr de 10-12, au fost aduse la Școala de studii, spălite și desfăcute de subsemnatul. Aceste lăzi conțineau materialul pur statistic alcătuit de secțiile Institutului care a fost folosit ca documentare la Conferința Păcei, publicațiile statistice, economice dela Institutele din Franța, cărți personale ale lui Gheorghe cumpărate în Franța și rechizite cari n'au fost întrebuințate.

Cărțile de statistică, economie politică, sociologie, etnografie primite de Colegiul dela Școala au fost vărsate bibliotecii Institutului și inventariate. Materialul pur statistic alcătuit de secțiile Institutului a fost depus la Direcția Generală, iar Colegiul și-a luat cărțile personale pe care le cumpărase dela Școală.

Dată azi 10 Aprilie 1950. C. G. Taulescu

326

284

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL declar următoarele :

Materialul care a fost strâns pentru Conferinţa Păcei a fost împachetat sub îngrijirea lui RETEGAN GHEORGHE şi LAZAROIU THEODOR. Acest material odată împachetat ştiu că a fost trimis cu camionul la Preşedenţia Consiliului de Miniştri pentru a fi trimis la Paris. Personal n'am luat parte nici la strângerea acestui material, nici la împachetarea lui şi nici la expedierea lui. Nu am nici-o cunoştinţă că acest material a fost trimis la ambasada americană din str.Batiştei şi personal n'am fost niciodată acolo nici cu material şi nici cu vre-o altă însărcinare.

Dată astăzi 11 Aprilie 1950

ss.C.G.PAVEL

C.N.S.A.S.

~~328~~
~~224~~
285

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel declar următoarele:

Materialul care a fost străns pentru Cuferiță Păcii a fost împachetat sub îngrijirea lui Retegan Gheorghe și Ilăfi Teodor. Acest material odată împachetat știu că a fost trimis cu camionul la Președinția Consiliului de Miniștri pentru a fi trimis la Paris. Personal n'am luat parte nici la strângerea acestui material, nici la împachetarea lui și nici la expedierea lui. Nu am nicio cunoștință că acest material a fost trimis la ambasada americană de str. Batiște și personal n'am fost niciodată acolo nici cu material și nici cu vreo altă însărcinare. Dată azi 11 Aprilie 1950 C.G. Pavel.

37

286

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, născut în anul 1911 luna Iulie în 21, în comuna Habrud, satul Brăteşti, Jud.Prahova, de profesiune funcţionar public la Institutul Central de Statistică, declar următoarele :

Intrebare :

Când şi prin cine l-aţi cunoscut pe GRIGORE(SILVIU GRACIUNAS)?

Răspuns :

L-am cunoscut pe GRIGORE (SILVIU GRACIUNAS)prin d-ra FLORICA FARCASU, fostă funcţionară la secţia de desen a Institutului Central de Statistică.- Dl. BETEA NICOLAE mi-a comunicat prin d-ra FLORICA FARCASU şi apoi personal că va veni la mine cu un prieten al său pe nume GRIGORE şi m'a rugat să-i dau dela Institut unele publicaţii de care are nevoie.-

Intrebare :

Unde şi de câte ori v'aţi întâlnit şi ce aţi discutat la aceste întâlniri ?

Răspuns :

Prima dată l-am întâlnit pe GRIGORE la Institutul Central de Statistică.- Cu această ocazie GRIGORE mi-a spus că are nevoe de unele date statistice, întrucât este funcţionar la B. N.R.şi face o lucrare.-

Iam dat din publicaţiile Institutului : Comunicări Statistice, mai multe exemplare, Statistica Societăţilor Anonime; Buletinele Demografice, Inventarierea Intreprinderilor Industriale din 1947, un Buletin tras la Gestetner în care era planul de investiţie pe 1948,Anuarul Statistic pe 1940.-

A doua oară m'am întâlnit cu GRIGORE pe Str.Sft.Constantin şi Elena şi pentrucă ploua afară ne-am dus în casa d-nei JEBELEANU depe Str.Lazăr 4,unde am stat cam 1-15 minute până a stat ploaia şi după aceia am eşit iarăşi pe stradă şi ne-am plimbat.-

•//.

A treia oară l-am întâlnit pe GRIGORE lângă berăria Gambrinus şi am mers pe stradă, pe cheiul Dâmboviţei în jurul anticăriilor discutând pe stradă.-

La întâlnirea a doua şi a treia discuţia s'a învârtit în jurul a o serie de probleme de natură politică asupra situaţiei interne şi externe privind România în conjunctura politică de atunci.-

In discuţia de natură politică GRIGORE a încercat să-mi demonstreze că un conflict armat pare iminent între statele din Occident şi Uniunea Sovietică, citându-mi cu această ocazie unele articole din presa străină.- Eu i-am demonstrat că un conflict armate nu este posibil, că toate statele au ieşit slăbite din acest război, că o pregătire de război necesită ani de zile, că tot desacordul care apare în presă între Uniunea Sovietică şi statele Occidentale este un proces inerent, natural, logic de acomodare, de aliniere şi că procesul de sinteză spiritual între Occident şi Orient este un proces care a început de mult şi că acestui proces îi va urma inevitabil un proces mare de colaborare economică şi că această ideie a stat la baza înţelegerii dela Teheran, Yalta şi Potsdam.-

Deasemenea am discutat cu GRIGORE atitudinea guvernului român şi măsurile care s'au luat într'o serie de probleme de natură economică şi administrativă în România opiniind că în unele sectoare lucrurile s'au împins mult către stânga şi că în curând România va fi obligată să se alinieze planului fundamental care va alcătui înţelegerea dintre Occident şi Orient.-I-am spus deasemenea că LUCRETIU PATRASCANU are un punct de vedere personal, care nu este de acord cu punctul de vedere manifestat de guvern, într'o serie întreagă de probleme de natură economică şi socială.-

GRIGORE mi-a cerut deasemenea informaţii de GOLOPENTIA, dacă face politică, ce fel de atitudine are şi dacă îşi manifestă în vreun fel oarecare convingerile sale.- Eu i-am spus că GOLOPENTIA este o natură cu totul apolitică, că este un om pus pe studii, că n'a făcut niciodată politică şi că grija sa principală este ca Institutul să funcţioneze cât mai bine şi să-şi îndeplinească rolul său de Institut ştiinţific.-

•//.

288

Am mai discutat cu GRIGORE posibilitatea ca BETEA NICOLAE să plece peste graniţă şi dacă într'adevăr el întrevede această posibilitate într'un termen apropiat.- GRIGORE mi-a spus că aceasta este o sarcină a sa personală, că acest lucru l- rugat şi Dr.SABIN MANUILA şi că în această chestiune nu poate să dea nici un fel de informaţii şi nu poate da nici un termen spunându-mi să-l informez pe BETEA să fie liniştit şi să aştepte.

Eu i-am spus că punctul de vedere al lui PATRASCANU este însuşit şi de mine şi de BETEA şi că apreciez că mai sunt şi alţii,fără să fi indicat alte nume.-

Intrebare :

Ce materiale al Institutului aţi dat prin FLORICA FARCASU lui GRIGORE ?

Răspuns :

I-am dat lui GRIGORE prin d-ra FLORICA FARCASU 4-5 ordine de serviciu în alb pe care mi le ceruse,spunându-mi că îi trebuesc pentru a fi folosite când BETEA NICOLAE va pleca în regiunea de graniţă.-

Intrebare :

Care erau oamenii care erau în jurul lui PATRASCANU de care aţi făcut aluzie lui GRIGORE (CRACIUNAS).?

Răspuns :

Oamenii din jurul lui PATRASCANU care împărtăşeau punctul - de vedere politic al acestuia şi la care am făcut aluzie în discuţia cu GRIGORE, se refereau la subsemnatul şi la BETEA.- I-am spus că mai sunt şi alţii care împărtăşesc,acest punct de vedere,dar fără să fi indicat vreun nume.- Mă gândeam deasemenea la BELU SILBER care ştiu că era un prieten al lui PATRASCANU şi îi împărtăşea punctul de vedere politic.-

Intrebare :

Cari erau punctele politice comune între dumneavoastră şi PATRASCANU ?

Răspuns :

Plecam dela ideea că o colaborare politică,economică, socială, culturală între statele din Occident şi Uniunea Sovieti-

289

că este un proces istoriceşte inevitabil şi că România trebue să se alinieze acestei înţelegeri printr'o serie întreagă de reforme de natură economică, socială şi că realizarea unui sistem economic socialist în România este o problemă care trebue să se realizeze în timp.- Că în actuala conjunctură politică internaţională o colaborare cu mica burghezie este o necesitate naţională economică şi socială, urmând ca printr'o serie întreagă de măsuri legale, marea burghezie să fie izolată şi lichidată.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau şi o semnez.

ss/. C.GH.PAVEL

3 Iulie 1951

C.N.S.A.S.

290

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Vasile, născut în anul 1911 luna Iulie ziua 21, în com. Hălmeag, satul Brăiești, jud. Brașov, de profesiune funcționar public la Institutul Central de Statistică, declar următoarele:

Întrebare: Când și prin cine l-ați cunoscut pe Grigore (Silviu Crăciunaș)?

Răspuns: L'am cunoscut pe Grigore (Silviu Crăciunaș) prin Dna Florica Fărcașu, fostă funcționară la secția de design a Institutului central de Statistică.

Dl. Babeș Nicolae mi-a comunicat prin Dna Florica Fărcașu și ași persoană că va veni la mine cu prietenul său pe nume Grigore și mi a rugat să i dau cele Institut unele publicații de care are nevoie.

Întrebare: Unde și de câte ori v'ați întâlnit și ce ați discutat la aceste întâlniri?

Răspuns: Prima dată l-am întâlnit pe Grigore la Institutul Central de Statistică. La acestă ocazie Grigore mi a spus că are nevoie de unele date statistice, întrucât este funcționar la B.N.R. și face o lucrare. I-am dat câteva publicații ale Institutului: Comunicări Statistice, mai multe exemplare, Statistica Societăților Anonime; Buletinul demografic, Statistica întreprinderilor industriale din 947, un bilanț tras la secțiunea în care era planul de secretizare pe 1948, Anuarul Statistic pe 1940.

A doua oară m-am întâlnit cu Grigore pe str. Gh. Costaforu și Elena și pentru că ploua afară ne-am dus în casa Dnei Jablonski unde am stat cam 10-15 minute după care fiecare a plecat la ale sale. Ieșind de acolo am ieșit iarăși pe stradă și ne-am plimbat.

A treia oară l-am întâlnit pe Grigore lângă berăria Gambrinus și am mers pe stradă, pe când Dumitrescu în ziarul anticipărilor, discutând pe stradă.

La întâlnirea doua și a treia discuția s'a învârtit în jurul a o serie de probleme de natură politică asupra situației interne și externe privind România în conjunctura politică de atunci.

C. Gh. Vasile

In discuția de natură politică Brigore a încercat să-mi demonstreze că un conflict armat pare iminent între statele din occident și Uniunea Sovietică, citându-mi ca acuzație unele articole din presa străină. Eu i-am demonstrat că un conflict armat nu este posibil, că toate statele au ieșit obosite din acest război, că o pregătire de război necesită ani de zile, că faptul descris care apare în presă între Uniunea Sovietică și statele occidentale este un proces inerent, natural, logic de acomodare, de alinieri și că procesul de unitate spirituală între occident și orient este un proces care a început de mult și că acestui proces îi va urma inevitabil un proces larg de colaborare economică și că această idee a stat la baza înțelegerii dela Teheran, Yalta și Potsdam.

Deasemenea am discutat cu Brigore atitudinea guvernului român și unsurile care s'au luat într'o serie de probleme de natură economică și administrativă în Romînia, opinind că în unele sectoare lucrurile s'au înșpinat mult către ofensiv și că în curând Romînia va fi obligată să se alinieze planului fundamental care va alcătui înțelegerea dintre occident și Orient. I-am spus deasemenea că tocmai Pătrășcanu are un simț de răspundere personală, care nu este de acord cu gravele manifestări de grevă, într'o serie întreagă de probleme de natură economică și socială.

Brigore mi-a cerut deasemenea informații de culegere, dacă fără politică, o fel de atitudine are și dacă își manifestă în vreun fel oarecare convingerile sale. Eu i-am spus că Culegeru este o natură total apolitică, că este un om pur de știință, că n'a făcut niciodată politică și că grija sa principală este ca Institutul să funcționeze cât mai bine și cât mai rapid pentru ca Statul să aibă cât mai curând Atlasul său de Institutul Otetelișeanu.

Am mai discutat cu Brigore posibilitatea ca Petru Groza să plece peste granițe și dacă își adoarce el întrevede această posibilitate într'un termen apropiat. Brigore mi-a spus că această este o afacere a sa personală, că acest lucru l-a rugat și Dr. Petru Groza și că în această chestiune nu poate să dea nici un fel de informații și nu poate da nici un termen, așteptându-mi să-l informeze pe Petru Groza și să fie lămurit și să acționeze.

Eu i-am spus că punctul de vedere al lui Pătrășcanu este înțeles și de mine și de Petru Groza și că aprecierea ca mai sunt și alții, fără să fi indicat alte nume.

C. I. Parhon

~~Data astăzi~~

Întrebare: Ce material ați dat primului Florica Fărcaș lui Grigore?

Răspuns: I-am dat lui Grigore primului Florica Fărcaș 4-5 acțiuni de servicii în alb pe care mi le-a cerut, spunându-mi că îi trebuiesc pentru a fi folosite când Petre Hîncu va pleca în regiunea de graniță.

Întrebare: Care erau oamenii cari erau în jurul lui Pătrășcanu de care a ți făcut aluzie lui Grigore (Gâdea)?

Răspuns: Oamenii din jurul lui Pătrășcanu, cari influențau pe Pătrășcanu în direcția politică a acestuia, și la care am făcut aluzie în discuția cu Grigore, erau în special pe Belu și pe Petre. I-am spus că mai sunt și alții cari influențează acest grup de oameni, dar fără să fi indicat vreun nume. Mă gândeam desigur la Belu Silber care știu că era un prieten al lui Pătrășcanu și îi influența grupul de oameni politici.

Întrebare: Care erau punctele politice comune între Dumitrescu și Pătrășcanu?

Răspuns: Pe cât știu eu ideea că o colaborare politică, economică, ideală, culturală între statele din occident și Uniunea Sovietică este un proces istoric este inevitabil și că România trebuie să se alinieze acestei legități printr-o serie întreagă de reforme de natură economică socială și că realizarea unui sistem economic socialist în România este o problemă care trebuie să se realizeze în timp. Că în actuala conjunctură politică internațională o colaborare cu unica burghezie este o necesitate națională economică și socială, urmând ca printr-o serie întreagă de măsuri legale unica burghezie să fie izolată și lichidată.

Acestea fiind declarațiile pe care le dau și le semnez

3 Iulie 1951 C. G. Dumitrescu

vl. 9

292

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL,de profesiune funcţionar public,cu ultimul domiciliu legal în Bucureşti Sos.Bonaparte nr.26,născut în comuna Hălud satul Brăteşti jud.Prahova,în luna Iulie la 21,asupra celor întrebate declar următoarele:

Intrebare:

Cari au fost legăturile lui PATRASCANU cu istoricii, după 23 August 1944?

Răspuns:

Personal n'am stat niciodată de vorbă cu PATRASCANU şi nu cunosc care au fost legăturile sale cu partidele istorice. Deasemenea nu cunosc nici dela alţii în ce au constat şi ce natură au avut aceste legături.Stiu că în pericada 1944-45 a stat un timp la Snagov în vila dr.SABIN MANUILA,dar n'am nici o cunoştinţă de natura discuţiilor cari au avut loc.

Intrebare:

In ce mod s'a făcut legătura între LUCRETIU PATRASCANU şi dr.SABIN MANUILA?

Răspuns:

Nu ştiu în ce mod s'a făcut legătura între PATRASCANU şi dr.SABIN MANUILA. Stiu că deseori BETEA NICOLAE,care era funcţionar la Institut şi în acelaş timp prieten cu PATRASCANU,îl vizita când pe unul când pe celălalt,dar nu ştiu natura discuţiilor dintre ei,iar cu BETEA NICOLAE n'am discutat niciodată asupra acestui lucru.

Aceasza îmi este declaraţia pe care o dau şi o semnez.

ss.Constantin Gh.Pavel

21 Sept.1951

293

Declarație

Subsemnatul Constantin Gh. Canel, de profesiune funcționar public, cu domiciliul legal în București, Str. Bonaparte 26, născut în anul 1914, satul Brateș, jud. Oltenița, în luna Iulie la 21, asupra celor întrebate, declar următoarele:

1/ Întrebare: Care au fost legăturile lui Pătrășcanu cu istoricii după 23 Aug. 1944.

2/ Răspuns: Personal n'am stat niciodată de vorbă cu Pătrășcanu și nu cunosc care au fost legăturile sale cu particulele istorice. Deasemenea nu cunosc nici chiar altii în ce au constat și ce natură au avut aceste legături. Știu că în perioada 1944-45 a stat un timp la Craiova în vila Dr. Sabin Manuila, dar n'am nici o cunoștință de natura discuțiilor care au avut loc.

2/ Întrebare: În ce mod s'a făcut legătura între Lucrețiu Pătrășcanu și Dr. Sabin Manuila?

3/ Răspuns: Nu știu în ce mod s'a făcut legătura între Pătrășcanu și Dr. Sabin Manuila. Știu că deseori Petrescu Nicolae, care era funcționar la Institut și în acelaș timp prieten cu Pătrășcanu, îl vizita când pe unul când pe celălalt, dar nu știu natura discuțiilor dintre ei, iar cu Petrescu Nicolae n'am discutat niciodată asupra acestui lucru.

Aceasta îmi este declarație pe care o dau și o semnez.

Semnat. C. G. Canel 21 Sept. 1957

26.9

294

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL,funcţionar public la Institutul de Statistică,născut în 1911,luna Iulie în 21,în comuna Hălud satul Brăteşti jud.Prahova,asupra celor întrebate declar următoarele:

La vre-o 8 - lo zile după ce BETEA a dispărut dela Institut,adică pela 15-2o Noembrie 1947, BETEA NICOLAE mi-a dat un telefon şi mi-a spus că are să vină pela mine o prietenă a sa care are să mă roage ceva. După câtva timp a venit la mine d-na PADINEANU să mă roage din partea lui BETEA să-i dau nişte bani de care are absolută nevoie. Intrucât eu nu aveam bani la mine,i-am spus d-nei PADINEANU că am să-i fac rost după masă, spunându-i în acelaş timp d-nei PADINEANU că vreau să-l văd. Chiar în acea zi după masă,dacă nu mă înşel,l-am văzut pe BETEA NICOLAE şi ieam dus 15oo-2ooo lei şi l-am întrebat ce este cu el,întrucât la Institut se vorbeşte mult despre el. BETEA mi-a spus că nu poate să stea de vorbă cu mine,că este foarte grăbit, dar că în scurt timp va căuta să mă vadă şi atunci are să stea mai mult de vorbă cu mine. După vre-o 2o zile,BETEA NICOLAE a transmis prin d-ra FLORICA FARCASU dorinţa sa să mă vadă,dându-mi ziua,ora şi locul de întâlnire pe o stradă lângă liceul Mihai Viteazul. Cu această ocazie BETEA mi-a spus că este vorba să plece în străinătate,că are o chestie aranjată şi că îi trebuie vre-o zece mii de lei pentru a-şi scoate nişte acte,rugându-mă dacă îi pot face rost de aceşti bani. Cu această ocazie BETEA mi-a spus să fac tot posibilul ca d-ra FLORICA FARCASU să reintre la Institut sau să primească nişte lucrări acasă,pentrucă nu are cu ce trăi şi are de întreţinut şi o mamă bătrână şi bolnavă. Eu i-am promis să fac tot ce îmi stă în putinţă. A rămas stabilit ca eu să-i fac rost lui BETEA de banii de care avea nevoie şi să-i transmit prin d-ra FLORICA FARCASU.Eu n'am putut să-i fac rost lui BETEA de banii solicitaţi în termenul fixat.-

După vre-o lo-12 zile dela această întrevedere,BETEA NICOLAE a cerut să mă vadă din nou,dându-mi o adresă,tot prin d-ra FLORICA FARCASU,într'o casă pe lângă liceul Mihai Viteazul, la un inginer VASILESCU OCTAVIAN. Cu această ocazie BETEA mi-a spus că peste câteva zile urmează să plece în străinătate,că de

./.

295

acest lucru se ocupă cineva care l-a trecut şi pe dr.SABIN MANUILA.Mi-a spus că a ţinut să mă vadă înainte de a pleca şi să-mi mulţumească pentru toate dovezile de prietenie pe care i le-am arătat. Eu m'am despărţit de el convins că nu-l mai văd curând,urându-i drum bun.-

In a doua jumătate a lunei Ianuarie 1948, BETEA mi-a transmis prin d-na ANGELESCU GABRIELA dorinţa ca să mă vadă, dându-mi o adresă într'o casă lângă Parcul Carol. In această casă l-am văzut pe BETEA de mai multe ori cu care ocazie am discutat şi unele probleme de politică internă şi externă.Eu îi spuneam lui BETEA că problema României va fi rezolvată pe plan internaţional,în urma înţelegerii dintre statele din occident şi U.R.S.S.,că acest proces de sinteză între cele două blocuri este un proces inevitabil,natural în actuala conjunctură internaţională şi că tot frecuşul pe plan internaţional este un frecuş de acomodare,de aliniere. Apreciam că în România politica guvernului a fost împinsă mult către stânga,că măsurile cari s'au luat nu aveau aderenţa muncitorească şi ţărănească şi că nu mergeau pe linia intereselor persmanente,fundamentale şi esenţiale ale Statului Român.-

Făceam deseori comparaţie cu trecutul istoric al poporului român şi spuneam că România a avut norocul unor condiţii favorabile internaţionale care au scos-o din greutăţi la momentul potrivit. Spuneam lui BETEA că în România nu există o stare revoluţionară,ci numai dorinţa unor reforme în sectoarele economice,sociale şi administrative şi că acest lucru poate foarte bine fi rezolvat de un guvern care are aderenţa masselor,cu un program minimal şi cu nişte oameni cu dragoste pentru interesele permanente şi vii ale poporului român.

Vedeam rezolvate toate aceste probleme în cadrul unui guvern de uniune naţională,având două direcţii: una pentru unele reforme imediate şi radicale în România şi alta pentru a face front comun împotriva mişcării legionare care era pentru mine încă un pericol de agitaţie sterilă şi dăunătoare ţării.-

BETEA împărtăşea în parte punctul meu de vedere şi apreciam că LUCRETIU PATRASCANU ar întruni în acele vremuri aderenţa masselor şi ar merge pe linia intereselor ţării,prin manifestarea punctului său de vedere politic la întrunirea dela Cluj şi prin cele 2-3 cărţi pe care le publicase.-

Cu această ocazie i-am spus lui BETEA că Partidul Comunist prin politica sa de isbire în partidele liberal,naţional

./.

296

ţărănesc,social democrat Titel Petrescu şi legionari,duce o politică greşită,că se pune în afara majorităţii absolute a poporului român,împinge pe legionari în front comun cu aceste partide şi nu va putea să dureze întrucât problema românească va fi rezolvată pe plan internaţional ţi nu numai printr'o politică de infeudare alături de URSS.-

In linia acestor considerente apreciam că este bine ca BETEA să plece în străinătate să ducă un punct de vedere politic al lui PATRASCANU,deşi BETEA nu primise niciodată un asemenea mandat din partea lui PATRASCANU. BETEA avea mai mult un rol de informare,să cunoască poziţia politică a grupurilor liberal, naţional ţărănesc şi social democrat în străinătate, să ia contact cu unii membrii ai acestor grupuri,eventual să intre în comitetul de eliberare naţională din străinătate. Aceste discuţii au avut loc între mine şi BETEA de mai multe ori,eu mai ales insistând asupra necesităţii acestui lucru. BETEA aprecia că este bine să fie şi cineva din partea lui PATRASCANU acolo,dar se menţinea mai ales pe poziţia de simplă informare,de documentare,spunându-mi că nu-şi poate lua sarcini întrucât n'a discutat cu PATRASCANU această problemă şi ar fi o inavertenţă din partea sa să vorbească în numele lui PATRASCANU şi mai ales a unui grup PATRASCANU.-

Cu plecarea lui BETEA trebuia să se ocupe SILVIU CRACIUNAS (GRIGORE) care se ocupase şi cu trecerea peste graniţă a dr.SABIN MANUILA şi a lui MAX MANOLESCU.Eu l-am văzut de 2-3 ori pe acest GRIGORE,discutând cu el probleme de politică internă şi externă,spunându-i părerea mea asupra unor măsuri ale guvernului,spunându-i că PATRASCANU are un punct de vedere altul decât cel al guvernului şi că este foarte posibil ca în curând să fie scos din guvern.

Intrevederea mea cu GRIGORE avea mai mult rostul să-l întrebe pe GRIGORE în ce stadiu se găsesc pregătirile pentru plecarea lui BETEA care se impacienta cu fiecare zi. GRIGORE mi-a spus că s'au ivit oarecari greutăţi,că speră ca aceste lucruri să se aranjeze şi să-i transmit lui BETEA dorinţa lui MANUILA de a-l trimite pe BETEA în străinătate va fi dusă la bun sfârşit, că asupra acestui subiect nu este dispus să discute mai mult. BETEA după informaţiile pe care mi le transmitea d-ra FLORICA FARCASU şi pe care mi le-a dat şi GRIGORE urma să plece prin Ungaria,să treacă în Austria şi de acolo în Franţa unde urma să

./.

297

se întâlnească cu dr.SABIN MANUILA.-

Până să se întâlnească cu dr.SABIN MANUILA,BETEA urma să locuiască la un prieten de şcoală al lui GOLOPENTIA,pe nume NICULESCU,a cărui adresă GOLOPENTIA mi-a dat-o şi eu am înmânat-o lui BETEA în casă la BLAJAN.-

Pentrucă BETEA nu ştia ungureşte şi nemţeşte urma să plece cu un maior GABRIELESCU pe care eu l-am pus în legătură cu d-ra FLORICA FARCASU,iar aceasta la rândul său cu GRIGORE.Cuplarea lui BETEA cu maiorul GABRIELESCU a fost făcută din iniţiativa mea, fără ştirea lui BETEA,cuplare cu care GRIGORE a căzut de acord.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau şi o semnez.-

ss.Constantin Gh.Pavel

26 Sept.1951.-

C.N.S.A.S.

298

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel, funcționar public la Institutul de Statistică, născut în 1911, luna Iulie în 21, în com. Hălmeag, județul Brăila, jud. Gratuna, asupra căruia interdicție declar următoarele:

La vreo 8-10 zile după ce Botea a dispărut dela Institut, adică pela 15-20 Noem. 1947. Botea Nicolae mi-a dat un telefon și mi-a spus că are să vină pela mine o prietină a sa care are să mă roage ceva. După câtva timp a venit la mine Dna Pădureanu să mă roage ca eu pentru ea Botea să i dau niște bani de care are absolută nevoie. Întrucât eu nu aveam bani la mine, i-am spus Dnei Pădureanu că am să i fac rost după masă, spunându-i în acelaș timp Dnei Pădureanu că vreau să-l văd. Chiar în acea zi, după masă, dacă nu mă înșel, l-am întâlnit pe Botea Nicolae și i-am dus 1500-2000 lei și l-am întrebat ce este cu el, întrucât la Institut se vorbește mult despre el.

Botea mi-a spus că nu poate să stea de vorbă cu mine, că este foarte grăbit, dar că în scurt timp va conta să mă vadă și atunci are să stea mai mult de vorbă cu mine.

După vreo 10 zile Botea Nicolae a trimis prin Dna Florica Fărcașu dorința sa să mă vadă, deci du-mă grabă, ora și locul de întâlnire pe o stradă lângă Cimitirul Bisericii. Cu această ocazie Botea mi-a spus că este vorba să facă ei stări-sănătate, ca are o chestie aranjată și că în felul acesta face mai mulți bani pentru a-și ascunde niște acte, negându-mă dacă ei sunt fals de acești bani. Cu această ocazie Botea mi-a spus să fac tot posibilul ca Dna Florica Fărcașu să rămână la Institut sau să primească niște lucrări acasă, pentrucă nu are cu ce trăi și are de întreținut și o mamă bătrână și bolnavă. Eu i-am promis să fac tot ce mi-ar sta în putință. A făcut mare stăruință ca eu să i fac rost lui Botea de bani ori de câte ori are nevoie și să i trimit prin Dna Florica Fărcașu. Eu i-am spus să i fac rost lui Botea de bani solicitați în termenul fixat.

După vreo 10-12 zile după această întrevedere Petre Țuțea a venit să mă vadă din nou, oferindu-mi o adresă, tot prin Ana Ilcuș Faiciuc, într-o casă pe lângă clinica lui Ștefănescu, la un fotograf bătrân octogenar. La această ocazie Petre mi-a spus că peste câteva zile urmează să plece în străinătate, că ale acest lucru se ocupă cineva care l-a făcut și pe N. Sabin Drăgănescu, mi-a spus că a făcut să mă vadă înainte de a pleca și să-mi mulțumească pentru toate diligențele de prietenie pe care le-am arătat. Eu m-am despărțit de el convins că nu-l mai văd curând, urându-i drum bun.

În a doua jumătate a lunii ianuarie 1978 Petre mi-a transmis prin Ana Angelescu Gabriela dorința sa să mă vadă, oferindu-mi o adresă într-o casă lângă Parcul Carol. În această casă l-am văzut pe Petre de mai multe ori cu care ocazie am discutat și unele probleme de politică internă și externă. Eu îi spuneam lui Petre că problema României va fi rezolvată pe plan internațional, în urma înțelegerii dintre statele din occident și U.R.S.S., că acest proces de sinteză între cele două blocuri este un proces inevitabil, natural în actuala conjunctură internațională și că tot procesul pe plan internațional este un proces de acomodare, de aliniere.

Apreciam că în România politică guvernului a fost impusă mult către stânga, că măsurile care s-au luat nu aveau aderență muncitorească și țărănească și că nu mergeau pe linia intereselor permanente, fundamentale și eternale ale Statului Român.

Făceam observații comparative cu trecutul istoric al poporului Român și spuneam că România a avut norocul unor condiții favorabile internaționale care au scos-o din greutăți la momentul potrivit. Spuneam lui Petre că în România nu există o stare revoluționară, că numai dorința unor reforme în sectoarele economic, social și administrativ și că acest lucru poate fi rezolvat de un guvern care adune în jurul său un program minimal și cu niște oameni cu dragoste pentru interesele permanente și vii ale poporului român.

Vedeam rezolvate toate aceste probleme în cadrul unui guvern de unire națională, având două direcții: una pentru unele reforme imediate și radicale în România și alta pentru a fi un front comun împotriva unei mișcări legionare care era pentru mine încă un pericol de agitație sterilă și dăunătoare țării.

Bețea împărtășea în fapte punctul meu de vedere și aprecia că Tătărăscu ar putea veni în acele vremuri agitate numai pe baza unui program și ar merge pe linia păturilor țării, pe linia păstrării punctului său de vedere politic la întâlnirea dela Cluj și prin cele 2-3 cărți pe care le publicase.

Cu această ocazie i-am spus lui Bețea că Partidul comunist face politică dă de ișlire în partidele liberal, național țărănesc, social democrat Titel Petrescu și legionari, dincolo o politică greșită, că se face în afara majorității absolute a poporului român, împinge pe legionari în front comun cu aceste partide și nu va putea să dureze întrucât problema românească va fi rezolvată pe plan internațional și nu numai printr-o politică de înfrățire alături de U.R.S.S.

În linia acestor considerente apreciam că este bine ca Bețea să facă în străinătate să cunoască punctul de vedere politic al lui Tătărăscu, deși Bețea nu primise niciodată un asemenea mandat din partea lui Tătărăscu. Bețea avea mai mult un rol de informare, să cunoască poziția politică a grupului liberal, național țărănesc, social democrat din străinătate, să ia contact cu unii membrii ai acestor grupuri, eventual să ducă în comitetul de eliberare națională din străinătate. Aceste discuții au avut loc între noi și Bețea de mai multe ori, eu mai ales insistând asupra necesității acestui lucru. Bețea aprecia că este bine să fie și cineva din partea lui Tătărăscu acolo, dar se mențina mai ales pe poziția de simplă informare, de documentare, spunându-mi că în sarcina încredințată nu i s-a dat mandat cu Tătărăscu această problemă și ar fi o inadvertență din partea sa să vorbească în numele lui Tătărăscu și mai ales a unui grup Tătărăscu.

La plecarea lui Bețea trebuia să se ducă Silviu Crăciunaș (Grigore) care se ocupase și cu trecerea peste granița a lui Sabin Manuila și a lui Mavrocordat. Eu l-am văzut de 2-3 ori pe acest Grigore, discutând cu el problema de politică externă, spunându-i părerea mea asupra unora măsuri ale guvernului, spunându-i că Tătărăscu are

un punct de vedere altul decât cel al guvernului și că este foarte posibil ca în curând să fie vorba de guvern.

Întrevederea mea cu Grigore avea mai mult rostul să-l întrebe pe Grigore unde s-ar găsi posibilitățile pentru plecarea lui Betea care se împacientase cu întârzierea.

Grigore mi-a spus că s-au luat anumite măsuri, că speră ca aceste lucruri să se aranjeze și să i transmit lui Betea că dorința lui Ioanovici de a-l primi pe Betea în străinătate va fi dusă la bun sfârșit, că asupra acestui subiect nu este dispus să discute mai mult. Betea, după informațiile pe care mi le transmitea Ana Florica Fărcaș și pe care mi le-a dat și Grigore urma să plece prin Ungaria, să treacă în Austria și de acolo în Franța unde urma să se întâlnească cu Pr. Fabian Ioanovici.

Până să se întâlnească cu Pr. Fabian Ioanovici, Betea urma să locuiască la un preot de școală al lui Gheorghiu, pe nume Nicolescu, a cărui adresă Gheorghiu mi-a dat-o și eu am înmânat-o lui Betea în casa la Blăjan.

Pentrucă Betea nu știa ungurește și nemțește urma să plece cu un major Gabrielescu pe care eu l-am pus în legătură cu Ana Florica Fărcaș, iar aceasta la rândul său cu Grigore. Conlucrarea lui Betea cu maiorul Gabrielescu a fost făcută din inițiativa mea, fără știrea lui Betea, cu-noscând cu care Grigore a căzut de acord.

Aceasta mi este declarația pe care o fac și o semnez.

C. G. Orșova 26 Sept. 1951.

3.10.

300

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL,de profesiune funcţionar, public,la Institutul de Statistică,cu domiciliul în Bucureşti Sos.Bonaparte 26,născut în 1911,luna Iulie în 21,în comuna Hălud satul Brăteşti jud.Prahova,asupra celor întrebate declar următoarele:

După ce dl.GOLOPENTIA a venit dela Paris,dela Conferinţa Pentru Pace,ne-a spus că prin stăruinţa d-sale a reuşit să capete dela guvernul francez,respectiv dela Institutul de Studii Sociale,un număr de patru burse de studii pentru specializare în Franţa. Pentru aceste burse d-sa s'a gândit că ar fi bine să plec eu,BETEA,RETEGAN GHEORGHE şi d-ra LUCIA APOLZAN. Aceste burse trebuiau aprobate şi de comisia franco-română din Bucureşti. Prin stăruinţa d-lui PATRASCANU aceste burse au fost aprobate,dar în locul lui RETEGAN GHEORGHE şi LUCIA APOLZAN,au apărut POPESCU STEFAN şi RATIU ANTON.Aceste schimbări se pare că au fost făcute la sugestiile lui BETEA NICOLAE din considerente politice şi din prietenie. După ce am căpătat aceste burse noi am început să ne strângem actele pentru scoaterea paşapoartelor. Toate aceste preparative au fost făcute în cursul anului 1947,până către toamnă. De scoaterea paşapoartelor trebuia să se ocupe MICSA REMUS,şef de cabinet la dl.PATRASCANU. In perioada când ne pregăteam actele pentru paşapoarte,la Institut,BETEA NICOLAE se întâlnea adeseori cu RATIU ANTON,dr.BIRO EUGEN,MICSA REMUS,BOROS şi alţii. Aproape toţi funcţionarii la Institut ştiau de apropiata plecare a noastră.Către toamna anului 1947,a venit la Institut un fost ofiţer de aviaţie pe nume ZAHARIA care mi-a spus că vine din partea lui RATIU,înmânându-i o cerere către Ministerul Aerului în care solicita să fie reprimit,întrucât fusese comprimat pentru economii bugetare.

ZAHARIA mi-a spus să dau cererea şefului de cabinet al lui PATRASCANU,respectiv lui MICSA,pentru a se ocupa el de ea, deoarece a vorbit RATIU cu el în acest sens.

Eu am înmânat cererea lui ZAHARIA către MICSA REMUS, cu rugămintea respectivă din partea lui RATIU.Intrucât ZAHARIA venea deseori să se intereseze de rezultat,eu l-am întrebat pe MICSA ce s'a făcut cu cererea lui ZAHARIA şi acesta mi-a spus că este o chestie care nu merge,că nu-mi poate da informaţii mai

301 44

mult şi că a rupt cererea,spunându-mi în acelaş timp să-l ţin cu vorba pe ZAHARIA că problema lui va fi rezolvată favorabil în curând. Toate aceste fapte s'au întâmplat cam în lunile August - Octombrie 1947. La începutul lunei Noembrie,BETEA NICOLAE dispărând dela Institut,au dispărut şi toţi prietenii lui BETEA,cu care el avea adeseori consfătuiri. După ce l-am văzut pe BETEA la D-na PADINEANU,l-am mai văzut într'o casă pe Popa Tatu,se pare la un inginer MUNTEANU.Cu această ocazie BETEA mi-a spus că este o posibilitate de plecare peste graniţă în mod ilegal şi a ţinut să mă întrebe şi pe mine dacă mă înscriu,că în actualele împrejurări este singura posibilitate. Eu i-am spus că eu ţin să plec cu paşaport scos în regulă,dar dacă acest lucru nu mai este posibil, mă înscriu pentru o plecare ilegală numai cu două condiţii: una, să meargă şi el şi al doilea să plecăm cu nişte prieteni cu care să ne înţelegem şi plecarea să fie hotărâtă de mineşi el.BETEA m'a întrebat la ce prieteni mă gândesc şi eu i-am spus de LOSNIOV EUGEN,TREBICI VLADIMIR şi MALINAS IULIU,BETEA căzând de acord cu aceste nume. A rămas stabilit ca eu să vorbesc cu fiecare din aceştia. Am vorbit cu LOSNIOV şi MALINAS IULIU,care au subscris la ideia plecării dacă plec şi eu,că ei numai în mine se încred.

Deasemenea am vorbit şi cu TREBICI VLADIMIR care a refuzat să se înscrie pentru plecare,spunând că el vrea să se însoare, să rămână în ţară,că este sătul de patru ani de prizonierat şi vrea să ducă o viaţă liniştită. BETEA nu mi-a spus cu această ocazie în ce constă modalitatea de plecare. Cam prin luna Dec. 1947,BETEA m'a chemat la o consfătuire în noua sa locuinţă la ing.VASILESCU.La această consfătuire au luat parte: eu,BETEA, MAX MANOLESCU,ing.VASILESCU şi ZAHARIA.Cu această ocazie am aflat pentru prima dată în ce constă posibilitatea de plecare.

Era vorba de a folosi un avion al TARĂ-ului,MAX MANOLESCU trebuia să se camufleze,la un moment dat trebuia să se strige foc,în avion s'ar fi produs învălmăşeală,MAX MANOLESCU şi ZAHARIA ar fi luat conducerea avionului şi apoi l-ar fi îndreptat spre Turcia. Eu am ascultat această povestire şi într'o întrevedere personală cu BETEA l-am întrebat dacă el se înscrie la un asemenea plan. El mi-a spus că toate acestea sunt făcute pentru a-l linişti pe MAX MANOLESCU,care se impacienta cu fiecare zi,că el personal nu se gândeşte la un asemenea proect şi mă roagă să nu spun un cuvânt nimănuia,întrucât el are o altă posibilitate prin cineva care l-a trecut pe dr.SABIN MANUILA şi trecerea se va face prin Ungaria. După această primă consfătuire a mai avut loc una,la care în afară de cei de mai sus,a luat parte

302/5

şi MALINAS IULIU.Consfătuirea trebuia să aibă un caracter de seriozitate pentru a-şi produce efectul de liniştire a lui MAX MANOLESCU.Cu această ocazie ZAHARIA a fost însărcinat să facă un drum de recunoaştere până la Sibiu şi înapoi şi să vadă posibilităţile de realizare. Din această recunoaştere ZAHARIA s'a întors cu informaţii mulţumitoare,garantând,pe cunoştinţele sale,reuşita planului. După aceste consfătuiri din casa ing. VASILESCU, BETEA NICOLAE s'a mutat într'o casă lângă Parcul Carol.La consfăturile mele cu BETEA în această casă,n'a mai fost vorba niciodată de plecare cu avionul. BETEA m'a rugat să iau contact cu GRIGORE,cel care s'a ocupat cu trecerea dr.SABIN MANUILA pestegraniţă. La întrevederile mele cu GRIGORE despre plecarea lui BETEA,acesta mi-a spus că aceasta este o problemă care-l priveşte personal,că este o rugăminte a dr. SABIN MANUILA pe care înţelege s'o ducă la bun sfârşit şi că mă roagă să nu mai insist asupra acestui lucru.Din casa din Parcul Carol,BETEA NICOLAE a fost mutat de mine la BLAGAN NICOLAE,unde a stat vre'o 10-15 zile. Aici l-am văzut pe BETEA NICOLAE de mai multe ori şi tot aici l-am dus şi pe GOLOPENTIA. Ideea de a-l duce pe GOLOPENTIA îmi aparţine. BETEA urma să plece peste graniţă peste câteva zile. Cum în acel timp primisem informaţii prin MICSA REMUS că PATRASCANU e vorba să fie scos din guvern pentrucă îşi manifestase un punct de vedere politic deosebit de al guvernului şi cum îl ştiam pe PATRASCANU o natură nervoasă,mai ales că se manifestase starea aceasta de agitaţie nervoasă destul de evident şi cum am pentru PATRASCANU o simpatie deosebită şi multă încredere,cunoscându-l ca un om cu multă grijă şi dragoste pentru interesele permanente şi fundamentale ale României,l-am rugat pe GOLOPENTIA să se ducă la PATRASCANU să-l liniştească,să-i spună că nişte prieteni se gândesc la el,să nu creadă că este singur şi că îl rugăm ca pentru un timp să se ocupe de catedra universitară,să mai scrie vre'o carte, două,deoarece problema românească va fi rezolvată în scurt timp pe plan internaţional,în cadrul O.N.U-ului,de acord cu toţi factorii politici internaţionali. Această sarcină dată de mine şi BETEA lui GOLOPENTIA,a fost dusă la îndeplinire şi GOLOPENTIA a venit cu ştiri bune dela PATRASCANU,în sensul că acesta este hotărât că pentru o bună bucată de vreme de acum să se lase de politică şi să se ocupe de studierea unor probleme de natură economică,socială,politică din trecutul României.

Din casa lui BLAGAN, BETEA NICOLAE s'a mutat la Cluj, într'o casă a unei rude a domnişoarei FLORICA FARCASU,de unde urma să fie luat de GRIGORE pentru a fi trecut peste graniţă. imediat ce pregătirile de plecare vor fi terminate. Eu n'am ştiut multă vreme unde este BETEA. In ajunul plecării mele la scoala de cursuri statistice la Sebeş Alba,d-ra FLORICA FARCASU auzind că plec în Ardeal, m'a rugat să-i fac

./.

303 ~~16~~

un serviciu întrucât d-sa nu poate pleca din Bucureşti având mama grav bolnavă.

Era vorba de a transmite o scrisoare la Cluj, care zicea că n'o poate transmite prin poştă şi că este o chestie urgentă, care dealtfel îl priveşte şi pe prietenul meu BETEA. Eu i-am promis să-i fac acest serviciu, dar numai după ce îmi termin lecţiile la şcoala de cenzori. După terminarea lecţiilor am plecat din Sebeş Alba, cu maşina la Cluj la adresa dată de d-ra FLORICA FARCASU şi acolo am avut surpriza să-l întâlnesc pe BETEA. Din convorbirea mea cu BETEA reeşise din scrisoarea adusă de mine dela d-ra FLORICA FARCASU, că au intervenit greutăţi în plecarea lui BETEA, dar că GRIGORE îi dă asigurări că în curând lucrurile se vor aranja şi plecarea lui BETEA se va realiza. BETEA mi-a cerut informaţii politice din Bucureşti şi m'a întrebat dacă mai ştiu ceva de PATRASCANU. Eu i-am spus că este greu de depistat toate faptele politice, că în Bucureşti este o atmosferă încărcată şi se fac dese arestări. In aceiaş zi eu m'am întors în Bucureşti, în drum oprindu-mă la Braşov câteva ore unde am văzut-o pe sora mea. BETEA m'a rugat dacă cumva mai viu pela Cluj să-i aduc economia politică a lui ANDREI GIDE. In a doua jumătate a lunei Martie 1948, când am fost la o nouă şcoală de cenzori la Sebeş Alba, m'am dus iar la BETEA, ducându-i şi cartea solicitată.

A doua oară când m'am dus, am plecat din iniţiativa personală, fără să fi înştiinţat pe d-ra FLORICA FARCASU, care îmi spusese că încă lucrurile nu s'au aranjat cu plecarea, dar speră că în câteva zile să fie totul pus la punct, că are asigurări ferme din partea lui GRIGORE că pregătirile sunt pe terminate. Când m'am dus a doua oară la Cluj, se produsese scoaterea lui PATRASCANU din guvern, ştire pe care i-am adus-o lui BETEA, spunându-i în acelaş timp că PATRASCANU se simte bine, că a intrat pe un făgaş de lucru, că se ocupă serios de catedra universitară, iar în timpul liber cercetează manuscrise la Academia Română. I-am spus deasemenea că PATRASCANU după scoaterea din guvern s'a bucurat la Facultatea de Drept de o manifestaţie sgomotoasă de simpatie din partea studenţilor. In aceiaş zi eu m'am reîntors în Bucureşti şi de atunci nu l-am mai văzut pe BETEA niciodată.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau şi semnez.

ss.C-tin C.Pavel

3 Octombrie 1951.

304

Declarație.

Subsemnatul Constantin Cah. Carol, de profesiune funcționar public la Institutul de Statistică, cu domiciliul legal în București, Șos. Bonaparte 46 născut în 1911, luna Iulie în 21, în com. Hațeuți, Satul Oratești, jud. Prahova, asupra celor înfățișate, declar următoarele:

După ce d. Goldenberg a venit dela Paris, dela conferința Păcii, mi-a spus că prin ambasada Iugoslavă a venit să expedieze dela guvernul francez, respectiv dela Institutul de studii sociale, un număr de patru burse de studii pentru specializare în Franța. Pentru aceste burse m-a gândit că ar fi bine să plec eu, Botez, Retegan Gheorghe și d-na Lucia Apostol. Aceste burse trebuiau aprobate și de comisia franco-română din București. Prin stăruința dlui Pătrășcanu aceste burse au fost aprobate, dar în locul lui Retegan Gheorghe și Lucia Apostol au apărut Popescu Ștefan și Radu Mircea, aceste schimbări se pare că au fost făcute la sugestia lui Botez Nicolae din considerente politice și de prietenie. După ce am căpătat aceste burse noi am început să ne ocupăm actele pentru ocuparea pașapoartelor. Toate aceste preocupări au fost fixate în cursul anului 1947, până către toamnă, de ocuparea pașapoartelor. Trebuia să ne ocupe Liciș Romus, șeful de cabinet la d-l Pătrășcanu. În perioada când ne pregăteam actele pentru pașapoarte, la Institut Botez Nicolae se întâlnea adesea cu Radu Mircea, cu Biro Eugen, Liciș Romus, Brosu și alții. Toți funcționarii la Institut oficiu de apropiați ai noștri. Către toamna anului 1947 a venit la Institut un fost ofițer de aviație pe nume Zaharia care mi-a spus că vine din partea lui Radu, împreună cu mine o cerere către Institut în care solicită să fie repus în post, întrucât fusese exmatriculat pentru cunoscuta trăgătură.

Zaharia mi-a spus să dau cererea lui ofițer de cabinet al lui Pătrășcanu, respectiv lui Liciș pentru a se ocupa el de ea, deoarece a venit Radu în el în acest sens.

Le am înmânat scrisoarea lui Zaharia către Lucica Remeș cu rugămintea respectivă din partea lui Radu. Tatucul Zaharia a venit deseară să se întâlnească de urgență, în l-am întâlnit pe Lucica și o'a făcut cu cererea lui Zaharia și aceasta mi-a spus că este o chestie care nu merge, că mi-am greșit de informații mai mult și că a rugat cererea, spunându-mi în acelaș timp să-l fiu în vreme de Zaharia că problema lui va fi soluționată favorabil în curând. Toate aceste fapte s'au întâmplat cu o lună înainte de 23 Oct 1947. La începutul lunii Noembrie Petru Vinkel dispărând de la întâlnit, am dispărut și fiți prietenii lui Petru cu care el avea adeseori consfătuiri. Deși eu l-am văzut pe Petru la Nr Ladislaus, l-am mai văzut iubito casă pe Bega Tatu, de care la un inginer Sanitarem. La acestă vizită Petru mi-a spus că este o grijă liștate de fiecare fiște granițe în mod ilegal și o țin să mă întâlnesc și pe mine dacă mă înscrii, că în actuale împrejurări este o singură grijă liștate. Eu i-am spus că eu știu să fiu cu grijă ceea ce și regulă, dar dacă aș avea lucru mai ușor grijă, mă înscrii fiștau o fiecare ilegală numai cu două condiții: una, să meargă și el și al doilea să fiecăm cu niște prietenii cu care să ne întâlnim și fiecare să fie întâlniți de mine și el. Petru mi-a întâlnit la o prietenă mea grijă și eu i-am spus de Dogmina Englu, Tatucii Vladimir și Catinca Iulia, Petru fiind de acord cu acești nume. A hotărât să nu vorbesc cu fiecare din casă. Am vorbit cu Dogmina și Catinca Iulia care au ascultat la ideea fiecării dacă fiu și eu, că ei numai în urma de Rusia, deoarece am vorbit și cu Tatucii Vladimir care a spus să se înscrie fiștau fiecare, spunând că el vrea să se înscrie, să rămână în țară, că este datul de fiștau ani de prizonierat și vrea să duc o viață liniștită. Petru mi-a spus cu acestă ocazie în ce constă modalitățile de fiecare. Cam prin luna Dec. 1947 Petru mi-a chemat la o consfătuire în casa de locuință la Ing. Vasilescu. La acestă consfătuire au luat parte: eu, Petru, Ing. Vasilescu, Ing. Vasilescu și Zaharia. La acestă ocazie am aflat fiștau prima dată în ce constă grijă liștate de fiecare. Era vorba de o fabrică cu avion de T.A.R. la Braș, Ing. Vasilescu știa să se camufleze, la un moment dat Tatucii să se abțină fie, în avion să fi produs întârziere, Ing. Vasilescu

și Zaharia ar fi luat cunoștință asupra acestui și apoi l-ar fi îndreptat spre Turcia. Eu am ascultat aceasta povestire și într-o întrevedere personală cu Petea l-am întrebat dacă el se înscrie la un asemenea plan. El mi-a spus că toate acestea sunt făcute pentru a-l răsplăti pe Max Hasdeu, care se îngrijește cu fiecare fir, că el personal nu se gândește la un asemenea proiect și mă roagă să nu spun nimănui cuvânt niciunuia, întrucât el are o altă posibilitate prin cineva care l-a trecut pe M. Sa Regele Ferdinand și trecerea se va face prin Ungaria. După această primă consfătuire a mai avut loc una, la care nu aflară decât cei de mai sus, a luat parte și Hălăucescu Iulian. Consfătuirea trecută să aibă un caracter de serioșitate pentru a-și produce efectul de liniștire a lui Max Hasdeu. Cu această ocazie Zaharia a fost însărcinat să facă un oficiu de recunoaștere până la Silistra și înapoi și să vadă posibilitățile de călătorie. După această recunoaștere Zaharia ne-a retras cu informații multe mulțumitoare, garantând, pe cunoștințele sale, trecerea ușoară. După această consfătuire dimi casă ing. Vasilescu Petea Nicolae l-a mutat într-o casă lângă Parcul Carol. În consfătuirile mele cu Petea în această casă, n-a mai fost vorba niciodată de plecarea cu avionul. Petea mi-a cerut să iau contact cu Grigore, cel care o-a ajutat cu trecerea M. Sale Regele peste granițe. În întrevederile mele cu Grigore despre trecerea lui Petea, acesta mi-a spus că aceasta este o problemă care-l privește personal, că este o răzbunare a M. Sale Regele pe care Rusia o-a alungat în bun stăpânit și că mai poate să mai înșire asupra acestui lucru. După casa din Parcul Carol, Petea Nicolae a fost mutat de mine la Blăjan Nicolae, unde a stat vreo 10-15 zile. Aici l-am văzut pe Petea Nicolae de mai multe ori și tot aici l-am dus și pe Gologlucia. Ideea de a-l duce pe Gologlucia îmi aparține. Petea urma să plece peste granițe peste câteva zile. Cum mi-a venit această inițiativă nu-mi amintesc. Știam că Petrașcu e bolnav și fiu scos din guvern pentru că manifestase un grupat de violență politică deosebită de cea guvernului și cum îl știam pe Petrașcu un element nesigur, mai ales că se manifestase atunci de agitație mesianică dintre de evident și cum am fluturat Petrașcu o simpatie deosebită și multă încredere, cunoscându-l cu bun om cu multă grijă și dragoste pentru interesele permanente și

fundamentale ale Românilor, l-am rugat pe Gologlutza să se
ducă la Pătrășcanu să-l liniștească, să-i spună că niște
prieteni se gândesc la el, să nu creadă că este singur și
că îl rugăm ca pentru un timp oarecare să se ocupe de catedra
universitară, să mai scrie vreo carte, doară, clarificând proble-
mele românești în perioada de acut timp pe plan
internațional, în cadrul ONU-lui, de acord cu forțele factorii
politicii internaționali. Această sarcină dată de mine și
Betea lui Gologlutza, a fost dusă la îndeplinire și Gologlu-
Fia a venit cu știri bune dela Pătrășcanu în sensul că acesta
este bolnăvicios că pentru o bună bucată de vreme ar avea să se
lase de politică și să se ocupe de studierea unor probleme de
natură economică, socială, politică din trecutul Românilor.

Din casa lui Blăgean, Betea Nicolae s-a mutat la
Cluj într-o casă a unei rude a soției Florica Fărcașa, de unde
urma să fie luat de Grigore pentru a fi trecut peste graniță, imediat ce
pregătirile de plecare vor fi terminate. Eu i-am știut multă vreme rudele ale
Betea. În anul școlii mele la școala de cursuri statistici la Sebeș Alba,
soția Florica Fărcașa auzind că fac în școală mi-a rugat să-i fac un serviciu
intimă. Era un post de la Bucureșți având mare grav bolnavă.

Era vorba de a transmite o scrisoare la Cluj, care știam că e o foarte
transmite prin poștă și că este o chestie urgentă, care de altfel îl privește
și pe prietenul meu Betea. Eu i-am promis să i fac acest serviciu, dar
numai după ce voi termina lecțiile la școala de cursuri. După termi-
narea lecțiilor am plecat din Sebeș Alba cu mașina la Cluj la
adresa dată de soția Florica Fărcașa și acolo am avut surpriza să-l
întâlnesc pe Betea. Din convorbirea mea cu Betea reieșia clar scrisoarea
adusă de mine dela soția Florica Fărcașa ca au intervenit greutăți în
planurile lui Betea, deși Grigore îi dă asigurări că în curând lu-
crurile se vor aranja și planurile lui Betea se vor realiza. Betea mi-a
dat informații politice din București și m-a întrebat dacă mai
știu ceva de Pătrășcanu. Eu i-am spus că este greu de despistat
forțele politice, că în București este o atmosferă încordată
și se fac dese arestări. În acest timp eu mi-am întors în București
în aceeași mașină cu Brașov câțiva care rudele au rămas pe
soția mea. Betea mi-a rugat dacă cumva mai vin pe la Cluj
să-i aduc corespondența politică a lui Andrei Gide. Și a doua oară
Fata a lui Martin du Gard când am fost la o nouă școală de cursuri la
Sebeș Alba mi-am dus iar la Betea. De această dată

A doua oară când m'am dus, am găsit din inițiativă personală fără să fi însărcinat pe nu Florica Fărcaș, care îmi spusese că încă lucrul nu s'a aranjat cu diaconul, dar speră că în câteva zile să fie totul gata la punct, că are asigurări precise din partea lui Grigore că pregătirile sunt pe terminate. Când m'am dus a doua oară la Cluj se produsese scoaterea lui Pătrășcanu din guvern, știre pe care i'am adus-o lui Bella, spunându-i în același timp că Pătrășcanu se simte bine, că a intrat pe un făgaș de lucru, că se ocupă scriind de catedra universitară, iar în timpul liber cercetează manuscrise la Academia Română. I-am spus deasemenea că Pătrășcanu după scoaterea din guvern s'a bucurat la Facultatea de Drept de o manifestație ogromtoasă de simpatie din partea studenților. În aceeași zi eu m'am reîntors în București, și de atunci nu l-am mai văzut pe Bella niciodată.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și o semnez.

3 oct. 1951 C. C. Saul

22/10

~~22~~

309

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH. PAVEL, de profesiune funcţionar public la Institutul Central de Statistică, născut în comuna Hălud, satul Brăteşti, jud, Prahova, în anul 1911, luna Iulie, la 21, cu ultimul domiciliu legal în Bucureşti, Sos. Bonaparte 26, asupra celor întrebate, declar următoarele:

Intrebare:

Când v'aţi întâlnit cu BETEA şi COLOPENTIA la BLAGAN acasă?

Răspuns:

Cred că era la începutul lunii Februarie 1948.

Intrebare:

Ce probleme aţi discutat cu această ocazie?

Răspuns:

Iniţiativa chemării lui COLOPENTIA la BLAGAN îmi aparţine şi împărtăşind-o şi lui BETEA, el a căzut de acord cu mine. Era vorba ca BETEA să plece peste graniţă peste câteva zile, după informaţiile pe care mi le dăduse GRIGORE şi d-ra. FLORICA FARCASU. Eu i-am spus lui COLOPENTIA că BETEA urmează să plece în curând şi doreşte să-l vadă pentru a-şi lua rămas bun. COLOPENTIA a căzut de acord cu oarecare ezitări să-l vadă pe BETEA. La aceas tă intrevedere COLOPENTIA la început s'a mărginit să-i dea câteva sfaturi lui BETEA, rugându-l ca odată ajuns în străinătate să se ocupe în mod serios de nişte studii sociologice, să-şi ia doctoratul sfătuindu-l ca problemele de natură politică să-i fie pe planul al doilea, că el va fi mai de folos ţării dacă se va întoarece cu o pregătire ştiinţifică serioasă.-

Eu am ridicat în discuţie problema lui PATRASCANU, spunând că sunt semne că PATRASCANU va fi scos din guvern din cauză că are un punct de vedere deosebit de al guvernului în ce priveşte modul de rezolvare a o serie de probleme de natură ecomomică, socială şi administrativă.

./.

Cum îl ştiam pe PATRASCANU o natură nervoasă şi pentru că arăta în mod evident această nervozitate în relaţiile sale la minister, după informaţiile pe care mi le dăduse MICSA REMUS, apreciam că PATRASCANU şi din cauza nevozităţii şi dintr'un amor propriu inerent naturii omeneşti, n'ar putea rezista acestei scoateri din rândurile partidului şi-mi era frică să nu-şi pună capăt zilelor.-

Cum apreciam că punctul de vedere politic al lui PATRASCANU se înscrie pe linia intereselor permanente şi vitale ale ţării, că timpul va confirma din plin poziţia politică a lui PATRASCANU şi eu nu apreciam că PATRASCANU are o pregătire ştiinţifică serioasă şi că are şi suflul necesar unor lucrări economice sociale în diverse probleme româneşti, i-am spus lui GOLOPENTIA că ar fi foarte bine dacă s'ar duce la PATRASCANU să-l sfătuiască să lase problemele şi frământările politice pentru un timp şi să se ocupe în mod serios de catedra universitară şi de scoaterea a una sau două cărţi, tratând diverse probleme din trecutul istoric al poporului român. Deasemenea l'am rugat pe GOLOPENTIA să-i comunice lui PATRASCANU că în aceste vremuri când se crede singur, să ştie că nişte prieteni se gândesc cu toată seriozitatea la el, îi trimit multă prietenie şi vor fi alături de el în orice vremuri. GOLOPENTIA la început a ezitat să dea urmare rugăminţii noastre, respectiv a mea şi a lui BETEA, spunând că PATRASCANU are destulă tărie, că este un om serios, şi că nu va trece la un gest pripit şi copilăros. In urma insistenţelor noastre, în special a mea, GOLOPENTIA a consimţit să-i facă o vizită lui PATRASCANU şi să-i transmită rugămitea şi afecţiunea noastră.

Intrebare:

Unde v'aţi mai întâlnit cu toţii, după această discuţie dela dl. BLAGAN?

Răspuns:

Intâlnirea dela BLAGAN a fost ultima şi de altfel prima, dintre GOLOPENTIA, BETEA şi subsemnatul .

Intrebare:

Vi s'a adus la cunoştiinţă cum a primit PATRASCANU sfaturile lui BETEA şi al dumneavoastră?

Răspuns:

A doua zi sau a treia zi după această intrevedere dela BLAGAN, l'am întrebat pe GOLOPENTIA dacă a fost la PATRASCANU.

./.

311

GOLOPENTIA mi-a spus că a fost, că PATRASCANU este liniştit, nu arată a fi nervos, că noi ne-am speriat în ce-l priveşte pe PATRASCANU, că acesta se pregăteşte să plece cu delegaţia guvernului într'o vizită la Budapesta.

Intrebare:

Această ştire i-aţi transmis-o lui BETEA?

Răspuns:

— I-am spus lui BETEA de vizita făcută de GOLOPENTIA la PATRASCANU.

Intrebare:

Unde şi ce discuţii aţi avut cu această ocazie şi ce propuneri a făcut BETEA?

Răspuns:

Nu ţin minte dacă i-am comunicat acest lucru lui — BETEA încă în vreme ce şedea la BLAGAN, sau dacă i-am comunicat acest lucru pe vremea când BETEA locuia la Cluj, în prima vizită pe care i-am făcut-o lui BETEA. Când i-am spus lui BETEA despre vizita lui GOLOPENTIA la PATRASCANU, n'a avut loc între mine şi BETEA nici un fel de discuţii pe marginea acestei vizite şi BETEA n'a făcut nici un fel de propuneri.

Intrebare:

In ce timp şi unde s'a discutat problema plecării fraudulos din ţară a lui PATRASCANU?

Răspuns:

Nu cunosc unde şi când s'a discutat problema plecări în mod fraudulos din ţară a lui PATRASCANU.

Dau această declaraţie pe proprie răspundere şi consimt să- mi se aplice cea mai aspră pedeapsă când se va dovedi că cele declarate mai sus nu corespund adevărului.

22 Oct. 1951

ss/ Constantin Gh. Pavel.

Declarație.

312

Subsemnatul Constantin Gh. Daniel, de profesiune funcționar public la Institutul Central de Statistică, născut în com. Hațeni, satul Brătuți, jud. Orăștie, în anul 1911, luna iulie, la 21, cu ultimul domiciliu legal în București, Șos. Bonaparte 26, asupra celor următoare, declar următoarele:

Întrebare:
1/ Când v-ați întâlnit cu Bețea și Golopenția la Blăjan acasă?

1/ Răspuns: Cred că era la începutul lunii Februarie 1948.

2/ Întrebare: Ce probleme ați discutat cu această ocazie?

2/ Răspuns: Întâlnirea domnului Golopenția la Blăjan mi-a aparținut și împărtășindu-o și lui Bețea, el a căzut de acord cu mine. Era vorba ca Bețea să facă pete grabnică pentru câteva file, după informațiile pe care mi le dăduse Gorjanu și cu Florica Fărcașu. Eu i-am spus lui Golopenția ca Bețea urmează să facă în curând și dorește să-l vadă pentru a-și lua răspunsul. Golopenția a căzut de acord ca oricând e timpul să-l vadă pe Bețea. La această întrevedere Golopenția la rugat o'a mărturisit să-i dea câteva sfaturi lui Bețea, întrucât e dată apus în străinătate să ia contact în mod serios de niște studii sociologice, să-și ia doctoratul, sfătuindu-l ca problemele de natură politică să-i fie pe planul al doilea, că el va fi mai de folos țării dacă se va întoarce ca o prețioasă științifică oficioasă.

Eu am ridicat în discuție problema lui Bătrâșcanu, spunând că auzit de mine că Bătrâșcanu va fi scos din guvern din cauză că are un punct de vedere deosebit de al guvernului Pace privește modul de rezolvare a o serie de probleme de natură economică, socială și administrativă. Cum îl știam pe Bătrâșcanu o natură nervoasă și pentrucă arăta în mod evident această nervozitate în relațiile sale la minister, după informațiile pe care mi le dăduse Lucica Romos, apreciam că Bătrâșcanu și din cauza nervozității și dintr'un amor propriu inerent

natiunii noastre, n'ar putea exista acesti oameni din randurile partidului si nu-i era frica, sa nu-si gaseasca capat zilele.

Cum apreciam ca punctul de vedere politic al lui Patrascanu se inscrie pe linia intereselor permanente si vitale ale tarii, ca Timpul va confirma din plin pozitia politica a lui Patrascanu si cum apreciam ca Patrascanu are o pregatire stiintifica serioasa si ca are si talentul necesar unor lucrari economice sociale in diverse probleme romanesti, i-am spus lui Golopentia ca ar fi foarte bine daca s'ar duce la Patrascanu sa-l sfatuiasca sa lase problemele si framantarile politice pentru un timp si sa se ocupe in mod serios de catedra universitara si de scrierea a unei sau doua carti, tratand diverse probleme din trecutul istoric al poporului roman. Alaltaieri l-am rugat pe Golopentia sa-i comunice lui Patrascanu ca in aceste vremuri cand se crede oricui, sa stie ca niste prieteni ii gandesc cu toata seriozitatea la el; ii trimit multi prietenie si vor fi alaturi de el in orice imprejurari. Golopentia la primit a sfatuit sa dea urmare rugamintii noastre, respectiv a mea si a lui Betea, aratand ca Patrascanu are destula tarie, ca este un om serios, si ca nu va face la un gest pripit si copilaros. In urma insistentelor noastre, in special a mea, Golopentia a promis sa faca o vizita lui Patrascanu si sa-i transmita rugaminteа si afectiunea noastra.

3) Intrebare: Unde v-ati mai intalnit cu totii, dupa aceasta discutie de la Bl. Blajan?

3) Raspuns: Intalnirea de la Blajan a fost ultima si de altfel prima, dintre Golopentia, Betea si subsemnatul.

4) Intrebare: Ti s'a adus la cunostinta cum a primit Patrascanu sfaturile lui Betea si ale dumneavoastra?

4) Raspuns: A doua zi sau a treia zi dupa aceasta intalnire de la Blajan, l-am intalnit pe Golopentia daca a fost la Patrascanu. Golopentia mi-a spus ca a fost, ca Patrascanu este linistit, nu arata a fi nervos, ca nu ne-am speriat si ca-l priveste pe Patrascanu, ca acesta se pregateste sa plece cu delegatia guvernului intr'o vizita la Budapesta.

5) Intrebare: Aceasta stire i-ati transmis-o lui Betea?

5/ Răspuns: I-am zis lui Betea de vizita făcută de Golopenția la Pătrășcanu.

313

6/ Întrebare: Unde și ce discuții ați avut cu această ocazie și ce propuneri a făcut Betea?

6/ Răspuns: Nu știu precis dacă i-am comunicat acest lucru lui Betea acasă în orașul unde ședea la Blăjeni, sau dacă i-am comunicat acest lucru pe vremea când Betea locuia la Cluj; în prima vizită pe care i-am făcut-o lui Betea. Când i-am zis lui Betea despre vizita lui Golopenția la Pătrășcanu, n'a avut loc nici o discuție și Betea nici un fel de discuții pe marginea acestei vizite și Betea n'a făcut nici un fel de propuneri.

7/ Întrebare: În ce timp și unde s'a discutat problema problema plecării frauduloș din țară a lui Pătrășcanu?

7/ Răspuns: Nu cunosc unde și când s'a discutat problema plecării în mod frauduloș din țară a lui Pătrășcanu.

Iau această declarație pe propria răspundere și consimt să mi se aplice cea mai aspră pedeapsă când se va dovedi că ale declarate mai sus nu corespund adevărului.

22 Oct. 1951 C. S. Ohnet

22.10

~~31~~
314

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH. PAVEL, de profesiune funcţi - onar public la Institutul Central de Statistică, născut în com. Hălud, satul Brăteşti, jud. Prahova, în anul 1911, luna Iulie, la 21, cu ultimul domiciliu legal în Bucureşti şos. Bonaparte 26, asupra celor întrebate declar următoarele:

Intrebare:

Arătaţi în mod concret care era adevăratul caracter al legăturilor lui PATRASCANU cu LENA CONSTANTE ?

Răspuns:

Nu cunosc care era adevăratul caracter al legăturilor lui PATRASCANU cu LENA CONSTANTE.

Intrebare:

Arătaţi în continuare, ca la prima întrebare, despre PATRASCANU cu TOROSIAN şi BELU SILBER ?

Răspuns:

Nu cunosc care era adevăratul caracter al legăturilor dintre PATRASCANU şi TOROSIAN- BELU SILBER.

Dau această declaraţie pe propria răspundere şi consimt să mi se aplice cea mai aspră pedeapsă când se va dovedi că cele declarate mai sus nu corespund adevărului.

22 Oct. 1951

ss/ Constantin G. Pavel

45

315

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel, de profesiune funcționar public la Institutul Central de Statistică, născut în com. Hălmeag, satul Brătești, jud. Prahova, în anul 1911, luna iulie, la 21, cu ultimul domiciliu legal în București, str. Bucegi nr. 26, asupra celor întrebate declar următoarele:

1/ Întrebare: Brătești în mod exact care era adevăratul caracter al legăturilor lui Pătrășcanu cu Lena Constante?

1/ Răspuns: Nu cunosc care era adevăratul caracter al legăturilor lui Pătrășcanu cu Lena Constante.

2/ Întrebare: Brătești în continuare, ca la prima întrebare, despre Pătrășcanu cu Torosian și Bela Silber?

2/ Răspuns: Nu cunosc care era adevăratul caracter al legăturilor dintre Pătrășcanu și Torosian - Bela Silber.

Dau această declarație pe propria răspundere și cunoscînd să mi se aplice cea mai aspră pedeapsă cînd se va dovedi că ale declarate mai sus nu corespund adevărului.

22 oct. 1951. C. Gh. Pavel

23.10

~~28~~
316

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH. PAVEL, de profesie funcţionar public la Institutul Central de Statistică, născut în comuna Hălud, satul Brăteşti, jud. Prahova, în anul 1911, luna Iulie la 21, cu ultimul domiciliu legal în Bucureşti, şos. Bonaparte 26 asupra celor întrebate, declar următoarele:

Intrebare:

Ce v'a vorbit BETEA despre relaţiile lui PATRAŞCANU cu marea burghezie?

Răspuns:

BETEA nu mi-a vorbit niciodată despre relaţiile lui PATRAŞCANU cu marea burghezie. -

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau şi semnez.

23 Oct. 1951.

ss/ Constantin G. Pavel.

317

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Oanea, de profesiune funcționar public la Institutul Central de Statistică, născut în com. Hârlău, satul Brătești, jud. Bacău, în anul 1911, luna Iulie la 21, cu actualul domiciliu legal în București, str. Bucovățului 26 asupra celor întrebate, declar următoarele:

1/ Întrebare: Ce v'a vorbit Beba despre relațiile lui Pătrășcanu cu marea burghezie?

1/ Răspuns: Beba nu mi-a vorbit niciodată despre relațiile lui Pătrășcanu cu marea burghezie.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și o semnez. C. Gh. Oanea 23 oct. 1971.

23.10

3/8

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN CH. PAVEL, de profesiune funcţionar public la Institutul Central de Statistică, născut în comuna Hălud, satul Brăteşti, jud. Prahova, în anul 1911, luna Iulie la 21, cu ultimul domiciliu în Bucureşti şos. Bonaparte 26, asupra celor întrebate, declar următoarele:

Intrebare:

Ce discuţii aţi avut cu BETEA în legătură cu PATRASCANU şi despre ce relaţii ale lui PATRASCANU cu străinii ţi-a vorbit acesta?

Răspuns:

Aveam adesori discuţii cu BETEA despre PATRASCANU în legătură cu poziţia sa politică întrucât-va deosebită de a Comitetului Central. Eu apreciam că punctul de vedere al lui PATRASCANU se înscrie pe linia intereselor permanente şi esenţiale ale României, că PATRASCANU este omul politic care poate întruni consensul factorilor politici internaţionali, întrucât problemele României care formau preocuparea cercurilor internaţionale vor fi rezolvate în cadrul O.N.U-lui. printr'o înţelegere între lumea occidentală şi U.R.S.S. Apreciam că micile neînţelegeri care se manifestau în acea vreme nu erau decât mişcări de linii interioare pentru a apropiere şi colaborare de lungă durată între cele două concepţii de viaţă, una reprezentată de U.R.S.S., iar cealaltă de America.

BETEA nu mi-a vorbit niciodată despre relaţiile lui PATRASCANU cu oamenii politici străini. O singură dată în legătură cu aprobarea de către comisia română a celor cinci burse pentru Franţa. BETEA mi-a spus că pentru urgentarea şi perfectarea aprobării acestor burse PATRASCANU urmează să vorbească şi cu directorul institutului Francez din România, pe nume, dacă nu mă înşel, REBEYROLL.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau şi semnez.

23 Oct. 1951

ss/ Constantin C. Pavel.

~~47~~

319

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Ionel, de profesiune funcționar public la Institutul Central de Statistică, născut în com. Hălmăgel, județul Brăila, jud. Prahova, în anul 1911, luna Iulie, la 21, cu ultimul domiciliu legal în București, Șos. Bucureștii 26, asupra altor întrebări, declar următoarele:

I/ Întrebare: Ce discuții ați avut cu Bolea în legătură cu Pătrășcanu și despre ce relații ale lui Pătrășcanu cu străinii ți-a vorbit acesta?

I/ Răspuns: Avem câteva discuții cu Bolea despre Pătrășcanu în legătură cu poziția sa politică în cadrul conducerii de la Comitetul Central. În apreciam că punctul de vedere al lui Pătrășcanu se înscrie pe linia intereselor permanente și esențiale ale României, că Pătrășcanu este omul politic care pune interesul cursului factorilor politici internaționali, întrucât problemele României care formau premisa cercului internațional erau și rezolvate în cadrul O.N.U. ului printr'o înțelegere între lumea occidentală și U.R.S.S. Apreciam că micile neînțelegeri care se manifestau în acea vreme nu erau decât mișcări de linii interioare pentru o apropiere și colaborare de lungă durată între cele două concepții de viață, una reprezentată de U.R.S.S, iar cealaltă de America.

Bolea mi-a vorbit niciodată despre relațiile lui Pătrășcanu cu oamenii politici străini. O singură dată, în legătură cu aprobarea de către comisia Română a altor cinci burse pentru Franța, Bolea mi-a spus că pentru urgentarea și perfectarea aprobării acestor burse Pătrășcanu urmează să vorbească și cu Directorul Institutului Francez din Romania, al cărui nume, dacă nu mă înșel, Rebeyrolle.

Această mea este declarația pe care o dau și semnez.

23 oct. 1951. C.C. Ionel

25.10

~~40~~
320

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH. PAVEL, de profesiune funcţionar public la Institutul Central de Statistică, născut în comuna Hălud, satul Brăteşti, jud.Prahova, în anul 1911, luna Iulie, la 21, cu ultimul domiciliu legal în Bucureşti str. Bonaparte nr. 26, asupra celor întrebate, declar următoarele:

Intrebare:

Ce atitudini duşmănoase Partidului Comunist Român aţi cunoscut dvr, sau le-aţi auzit dela alţii, pe care le-a avut PATRASCANU ?

Răspuns:

Personal n'am cunoscut niciun fel de atitudine duşmănoasă a lui PATRASCANU faţă de Partidul Comunist Român şi nici dela alţii n'am auzit ca PATRASCANU să fi avut o asemenea atitudine faţă de Partidul Comunist Român. Atitudinea politică a lui PATRASCANU, mai ales după discursul dela Cluj, nu poate fi calificată ca o atitudine duşmănoasă, ci ca o simplă opinie politică manifestată în calitatea sa de om politic şi de membru în comitetul Central. De fapt atitudinea politică a lui PATRASCANU se conturează nu atât asupra fondului reformelor economice, sociale, administrative necesare în România, ci asupra ritmului şi modului cum se făceau aceste reforme.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau şi semnez.

25 Oct. 1951

ss/Constantin G. Pavel

~~47~~

321

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel, de profesiune funcționar public la Institutul Central de Statistică, născut în com. Hălmeag, satul Brătești, jud. Brașov, în anul 1911, luna Iulie, la 21, cu ultimul domiciliu legal în București, Șos. Bonaparte nr. 26, asupra celor întrebate, declar următoarele:

Î) Întrebare: Ce atitudini dușmănoase Partidului Comunist Român ați cunoscut Dv., sau le-ați auzit dela alții, pe care le-a avut Pătrășcanu?

1. Răspuns: Personal n'am cunoscut niciun fel de atitudine dușmănoasă a lui Pătrășcanu față de Partidul Comunist Român și nici dela alții n'am auzit ca Pătrășcanu să fi avut o asemenea atitudine față de Partidul Comunist Român. Atitudinea politică a lui Pătrășcanu, mai ales după discursul dela Cluj, nu poate fi calificată ca o atitudine dușmănoasă, ci ca o simplă opinie politică manifestată în calitatea sa de om politic și de membru în Comitetul Central. De fapt atitudinea politică a lui Pătrășcanu se cunoaște nu atât asupra fondului reformelor economice, sociale, administrative necesare în România, ci asupra ritmului și modului cum se fiacau aceste reforme.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și semnez.

25. oct. 1951. C. Gh. Pavel

29.2

~~89~~

322

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH. PAVEL, de profesiune funcţionar public, cu domiciliul în Bucureşti, şos. Bonaparte Nr. 26 născut în com. Hîbrut, satul Brăteşti, jud. Prahova, la 21 Iulie 1911 asupra celor întrebate, declar următoarele:

Întrebare:

In ce împrejurări aţi cunoscut pe VULPESCU PETRE şi ce funcţie deţinea în mişcarea democrată?

Răspuns:

Am cunoscut pe VULPESCU PETRE prin anul 1935-36 în cadrul Frontului Studenţesc Democrat. Eu făceam parte în acea vreme din Frontul Studenţesc Democrat în calitate de delegat al Studenţilor membrii în Partidul ţărănist - radical al lui GRIGORE IUNIAN. VULPESCU PETRE, care făcea parte şi el din Frontul Studenţesc Democrat era socotit conducătorul studenţilor Socialişti, gruparea lui POPOVICI.

Întrebare:

Unde şi cu cine şi-a desfăşurat activitatea politică?

Răspuns:

VULPESCU PETRE îşi desfăşura activitatea politică în cadrul partidului socialist unitar, în cadrul Frontului Studenţesc Democrat şi în cadrul R.U.P-ului. Colabora deasemenea c elementele democrate din partidul naţional ţărănesc pentru încheegarea forţelor democrate în cadrul Frontului Popular. Era prieten intim cu GOGU RADULESCU şi amic cu ILIE CONSTANTINOVSCHI un student Social Democrat GHEORGHIU şi un timp şi cu MIHAIL DRAGOMIRESCU. Mai târzui, prin 1937-38, s'a împrietenit cu fraţii BEZA, care fuseseră legionari şi excluşi din Mişcarea legionară. Prin anii 1936 -37, Frontul Studenţesc Democrat a organizat o tabără la Munte delegând cu această muncă pe VULPESCU PETRE şi GOGU RADULESCU. In tabăra organizată la munte VULPESCU PETRE şi GOGU RADULESCU, au adoptat un punct de vedere personal în ceeace priveşte directivele politice, fiind în

.//.

total dezacord cu directivele politice date de Comitetul Frontului Studenţesc Democrat şi de Partidul Comunist. Atitudinea lui VULPESCU PETRE şi GOGU RADULESCU a fost apreciată în acea vreme ca o atitudine de spargere a forţelor democrate şi de subordonare a mişcării democrate a tineretului în vederea unor obiective personale politice. De aproape în acea vreme că VULPESCU PETRE şi GOGU RADULESCU, vor să folosească Frontul Studenţesc Democrat pentru crearea unei platforme politice personale cu care să se impună în Partidul naţional ţărănesc în vederea unor avantaje personale. Atitudinea lui VULPESCU PETRE şi GOGU RADULESCU, a fost criticată între şedinţă a Frontului Studenţesc Democrat şi de Partidul Comunist şi urmărea a fost că ambii au fost excluşi din Frontul Studenţesc Democrat iar nouă membrii de Partid ni s'a interzis să mai avem vre-o legătură cu ei. In anul 1937, au avut loc alegeri parlamentare în două judeţe: Mehedinţi şi Jumadoara. Lupta se da între mişcarea Frontului Popular axată pe Partidul naţional ţărănesc şi mişcările de dreapta axate pe Partidul MOCA CUZA. Partidul Comunist a susţinut atunci candidaturile naţional ţărăniste, trimiţând în cele două judeţe echipe de propagandă. VULPESCU PETRE şi BEZA şi dacă mi nă înşel şi GOGU RADULESCU, au pus bazele unui partid şi s'au prezentat în alegeri ca organizaţie separată. Această atitudine a lui VULPESCU PETRE şi BEZA a fo fost secotită de Partidul Comunist ca o directivă dată de Siguranţa Generală pentru spargerea forţelor Democrate din Frontul Popular şi ni s'a spus să-i demascăm în faţa alegerilor.

Intrebare:

Arătaţi activitatea politică pe care aţi desfăşurat-o împreună cu VULPESCU PETRE?

Răspuns:

Am lucrat un timp cu VULPESCU PETRE în cadrul Frontul i Studenţesc Democrat şi în cadrul B.U.P-ului.

Activitatea se dacea în cadrul Frontului Studenţesc Democrat pentru combaterea mişcării legionare şi pentru organizarea de cămine şi cantine studenţeşti. Am avut legătură cu VULPESCU PETRE foarte scurtă vreme, pentrucă el a fost exclus prin 1936-37 din Frontul Studenţesc Democrat, iar nouă membrilor de Partid ni s'a interzis să mai avem legătură cu el. VULPESCU PETRE era pe acea vreme o natură egocentrică şi se supune cu mare greutate directivelor politice. In şedinţele care aveau loc încerca să-şi impună un punct de vedere personal şi adopta în organizarea tineretului metode fasciste.

.//.

3246

N'am desfăşurat cu VULPESCU PETRE o muncă organizată, era mai mult o muncă de frânare pe care o duceam şi de demascare a lui VULPESCU PETRE. După alegerile din Hunedoara n'am mai avut nici-o legătură politică cu VULPESCU PETRE.

Prin anul 1938-39, VULPESCU PETRE a cerut prin STEFAN ROLL, gazetar la "Timpul" să mă vadă insistând şi prin alte cunoştinţe. Eu am comunicat Partidului acest lucru şi Partidul m'a autorizat să stau de vorbă cu el şă vedem ce vrea. M'am întâlnit cu VULPESCU PETRE în Parcul Naţional dela Sosea şi la această întrevedere VULPESCU PETRE mi-a spus că el îşi recunoaşte greşelile politice făcute, că punctul său de vedere politic era personal şi mă roagă să comunic Partidului că este gată să-şi reia activitatea politică, supunându-se în totul disciplinei şi directivelor politice date de Partidul Comunist. Eu am comunicat acest lucru Partidului şi-a rămas ca Partidul să hotărască dacă trebue să i se dea o muncă sau să rămână ca şi până acum în afara Partidului şi să fie demascat ca un om care nu prezintă încredere. La această intervedere din Parcul Naţional dela Sosea, VULPESCU PETRE mi-a comunicat că orice s'ar întâmpla, el nu va părăsi mişcarea democrată, că el este legat prin convingeri de mişcarea democrată şi nu poate concepe să trăiască în afară ei. Dacă se va pune problema de război împotriva mişcării fasciste, el va fi primul care se va prezenta pe front. Erau declaraţii care aveau mai mult o notă sentimentală şi potetism cam ieftin.

După această întervedere nu l-am mai văzut pe VULPESCU PETRE niciodată. Mai târziu mi-a spus STEFAN ROLL că VULPESCU PETRE a plecat în Turcia la o întreprindere textilă a socrului său. Tot STEFAN ROLL mi-a spus că în momentul când VULPESCU PET a vrut să mă vadă şi îmi făcea declaraţii că este gată să-şi reia activitatea politică în cadrul Partidului Comunist, cerând i se dea orice muncă, el avea deja paşaportul scos şi vizat pentru Turcia. Dacă a plecat s'au n'a plecat în realitate nu ştiu, în Turcia.

Activitatea lui VULPESCU PETRE şi GOGU RADULESCU din cadrul Frontului Studenţesc Democrat a fost calificată în acea vreme ca o activitate trotkistă şi ni s'a cerut să-l demascăm, cu toată vigoarea în faţa Studenţilor.

Deasemenea în cadrul R.U-P.-ului (Reuniunea Universal pentru Pace), VULPESCU PETRE şi GOGU RADULESCU, aveam puncte de vedere personale, împingând lucrurile către o atitudine de ultra-revoluţionari, de extremă stângă, calificând şi aceasta

-//.

325

atitudine ca o atitudine trebuincioasă.

Accasta fiind este declarație pe care o dau și semnez.

29 Februarie 1952.

ss/ Constantin Ghe. Pavel.

C.N.S.A.S.

Prezenta declaraţie este identică cu originalul.-

30.I.53

326

DECLARATIE

Subsemnatul CONSTANTIN GH. PAVEL, cu domiciliul în Bucureşti Sos. Bonaparte 26, declar următoarele:

PADINEANU COLETA str. Stirbey Vodă a găzduit pe BETA NICOLAE prin luna Noembrie 1947 şi Februarie 1948.

Dna PADINEANU COLETA a fost trimeasă la mine de BETEA NICOLAE pentru a-i da nişte bani prin luna Noembrie 1947, vreo 2.000 (două mii) lei. Dna PADINEANU COLETA nu a participat cu mine la nici un fel de discuţie în legătură cu scopul ascunderii lui BETEA şi cu proectul de fugă peste graniţă.

Din discuţiile mele cu dna PADINEANU COLETA reeşea că BETEA NICOLAE îi împărtăşise unele lucruri şi motivele pentru care se ascunde. Dela Dna PADINEANU am aflat că în timp ce BETEA se găsea în casa ing. VASILESCU, Dsa s'a dus de mai multe ori acolo şi ştia deasemenea că acolo se ascunde MAX MANOLESCU. BETEA îi făcuse cunoştinţă şi cu Dra FLORICA FARCASU.

Ing. VASILESCU OCTAVIAN a găzduit pe BETEA NICOLAE şi MAX MANOLESCU. BETEA NICOLAE a stat la ing. VASILESCU prin luna Dec. 1947, după care s'a mutat pe o stradă lângă Parcul Carol. MAX MANOLESCU a stat tot timpul la ing. VASILESCU OCTAVIAN. Ing. VASILESCU a plecat peste graniţă odată cu MAX MANOLESCU prin grija ing. SILVIU CRACIUNAS (GRIGORE). Ing. VASILESCU ştia dela MAX MANOLESCU şi dela BETEA NICOLAE de motivele pentru care se ascunde BETEA şi a participat şi la discuţii în legătură cu proectul de fugă cu avionul.

ANGELESCU GABRIELA, a stat un timp cu BETEA NICOLAE pe o stradă lângă Parcul Carol. Nu ştiu dacă dna ANGELESCU GABRIELA ştia de motivele pentru care BETEA se ascunde. De câteva ori BETEA NICOLAE a trimes-o la ing. VASILESCU unde se găsea şi MAX MANOLESCU. Dna ANGELESCU GABRIELA l-a vizitat pe BETEA NICOLAE şi în casa ing. MUNTEANU ION pe str. Popa Tatu prin luna Dec. 1947.

./. ss/CTIN PAVEL

320

Dl. BLAGAN NICULAE l-a găzduit pe BETEA NICOLAE în casa sa prin luna Ianuarie 1948. La BLAGAN NICULAE, BETEA a fost dus de mine şi a stat vreo zece zile. Nu ştiu dacă BLAGAN NICULAE ştia de motivele pentru care se ascunde BETEA.

Dra FLORICA FARCASU, fostă funcţionară la Institt. cunoştea motivele pentru care se ascunde BETEA; era în legătură cu ing. SILVIU CRACIUNAS care o folosea pentru diferite însărcinări.

Dra FLORICA FARCASU l-a vizitat pe BETEA NICOLAE şi în casa ing. VASILESCU şi pe strada de lângă Parcul Carol

Dra FLORICA FARCASU cunoştea deasemenea pe Dna PADINEANU COLETA, pe ing. MUNTEANU ION, pe ing. BOROS, pe ZAHARIA, pe RATIU ANTON. Dra FLORICA FARCASU era persoana de încredere a ing. SILVIU CRACIUNAS şi era iniţiată în tot ce făcea acesta în legătură cu pregătirea trecerii peste graniţă a lui MAX MANOLESCU şi BETEA NICOLAE. Pe mine mă ţinea în curent cu stadiul pregătirilor de trecere peste graniţă a lui MAX MANOLESCU şi a lui BETEA NICULAE, Dra FLORICA FARCASU.

Tot prin grija Drei FLORICA FARCASU şi a ing. SILVIU CRACIUNAS, BETEA NICOLAE a fost dus şi găzduit la Cluj pe strada Avram Iancu. La Cluj, BETEA NICULAE a stat luna Februarie şi Martie 1948. Din discuţiile mele cu Dra FLORICA FARCASU, reeşea că nu era nici cel mai mic lucru pe care Dra FLORICA FARCASU să nu-l ştie în legătură cu proectul de trecere peste graniţă de care se ocupa ing. SILVIU CRACIUNAS şi de persoanele care urmau să plece.

Pe mine m'a informat tot Dra FLORICA FARCASU că MAX MANOLESCU şi ing. VASILESCU OCTAVIAN au reuşit să treacă peste graniţă.

Dl. GOLOPENTIA ANTON ştia dela mine de motivele pentru care se ascunde BETEA NICOLAE. Eu l-am dus pe dl. GOLOPENTIA ANTON în casa lui BLAGAN, unde se ascundea BETEA NICULAE. Eu îl informam pe dl. GOLOPENTIA de stadiul pregătirilor în legătură cu plecarea lui BETEA.

Ing. MUNTEANU ION care locuia pe str. Popa Tatu l-a găzduit pe BETEA NICOLAE prin luna Noembrie 1947. Aici BETEA NICOLAE a fost vizitat de mine, de NICSA REMUS, de RATIU ANTON, de ANGELESCU GABRIELA.

Ing. MUNTEANU ION era bun prieten cu ing. BOROS şi din discuţiile mele cu BETEA despre acestia reeşea că nu

./. ss/CTIN GH. PAVEL

328

erau cu totul străini de motivele pentru care se ascunde BETEA. Personal n'am discutat niciodată, nici cu ing. MUNTEANU nici cu ing. BOROS, despre proectul de trecere peste graniță a lui BETEA NICULAE. Intr'una din vizitele Drei FLORICA FARCASU la mine la Institut, aceasta mi-a spus să n'am nicio încredere în ing. MUNTEANU și BOROS că nu sunt oameni serioși, că sunt niște palavragii și nu pot păstra niciun secret.

Prin luna Februarie-Martie 1948, BETEA NICULAE a stat la Cluj pe str. Avram Iancu la COCA SAN TOMA. Aici BETEA NICULAE a fost dus de Dra FLORICA FARCASU și ing. SILVIU CRACIUNAS. Nu știu dacă Dra COCA SAN TOMA știa de motivele pentru care se ascunde BETEA NICULAE și de proectul de trecere peste graniță a acestuia. Personal n'am discutat nimic cu Dra COCA despre aceasta. La Cluj BETEA NICULAE a fost vizitat de mine de două ori: odată către sfârșitul lunii Februarie 1948 și altă dată la începutul lunii Martie acelaș an.

In timp ce BETEA NICULAE locuia pe str. lângă Parcul Carol a fost vizitat deasemenea de TREBICI VLADIMIR. Acesta a fost dus de mine la BETEA. TREBICI VLADIMIR știa dela mine de proectul de plecare peste graniță al lui BETEA și când l-am întrebat dacă și el este dispus să meargă, acesta a refuzat să subscrie la un asemenea plan, spunând că el vrea să rămână în țară, că vrea să se însoare, că îi ajunge trei ani de prizonierat cât a stat în URSS.

De proectul de plecare peste graniță era inițiat și MALINAS IULIU. Acesta fusese informat de mine și a participat la o consfătuire în casa ing. VASILESCU. La această consfătuire a participat: Ing. VASILESCU OCTAVIAN, MAX MANOLESCU, BETEA NICULAE, ZAHARIA, MALINAS IULIU și PAVEL CONSTANTIN.

După ce MAX MANOLESCU și ing. VASILESCU au plecat peste graniță prin grija ing. SILVIU CRACIUNAS, urma ca imediat să plece și BETEA NICULAE. In perioada de pregătire pentru plecarea lui BETEA prin luna Ianuarie 1948, a venit la mine la Institut, maiorul GABRILESCU MIHAI.

Pe maiorul GABRILESCU MIHAI îl cunoscusem la Odesa în timpul inventarierii familiilor de moldoveni. Acesta auzise că la Institut se fac angajări de funcționari și cum Isa fusese pus în cadrul disponibil dorea să se angajeze ca funcționar la Institut. Din discuțiile mele

./. ss/CTIN GH. PAVEL

329

cu maiorul GABRILESCU MIHAI acesta mi-a spus că mai mult îl preocupă plecarea peste graniță, fiind convins că relațiile politice între orient și occident merg către încordare și că în urmă se va ajunge la război.

Eu l-am informat că sunt unii care se ocupă cu treceri peste graniță. Cum BETEA NICULAE rămânea singur și nu avea cu cine să fie cuplat și mai ales că BETEA NICULAE nu știa bine limba germană, eu am propus dnei FLORICA FARCASU și apoi lui GRIGORE ca BETEA să fie cuplat cu maiorul GABRILESCU MIHAI și să plece împreună.

Pe maiorul GABRILESCU MIHAI eu l-am pus în legătură cu Dra FLORICA FARCASU, iar aceasta la rîndul ei l-a pus în legătură cu GRIGORE. BETEA n'a fost informat despre aceste proecte decât prin luna Februarie la întâlnirea mea cu el la Cluj. Maiorul GABRILESCU MIHAI locuia în particul Negro-Ponte str. C.

Știu că MAX MANOLESCU a fost găzduit de ing. VASILESCU OCTAVIAN pe o stradă înfundată aproape de liceul MIHAI Viteazul.

Aici MAX MANOLESCU a stat în luna Noembrie-Dec. 1947 - Ianuarie și Februarie 1948, când a plecat în străinătate, împreună cu ing. VASILESCU prin grija ing. SILVIU CRACIUNAS. Alte garde ale lui MAX MANOLESCU nu cunosc și nici persoane care l-au ajutat să se ascundă.

RATIU ANTON mi-a spus prin luna Dec. 1947 că el l-a găzduit pe MAX MANOLESCU câteva zile la o cunoștință a lui, după ce a reușit să fugă dela Controlul Economic. Nu cunosc persoana care l-a găzduit pe MAX MANOLESCU și nici adresa, prin grija lui RATIU ANTON.

Cu SILVIU CRACIUNAS m'am întâlnit o singură dată în casa Dnei JEBELEANU pe str. Gheorghe Lară 4. Cu Dna JEBELEANU ELISABETA n'am discutat niciodată despre motivele pentru care se ascunde BETEA. I-am spus că BETEA este căutat de poliție și că urmează să plece în străinătate.

Dl. BETEA NICOLAE își avea domiciliul legal la Dra CORCIOVESCU AURORA. După ce BETEA s'a ascuns știu că nu s'a mai dus la locuința sa, respectiv la Dra CORCIOVESCU AURORA. BETEA NICULAE a fost vizitat de Dra CORCIOVESCU AURORA în casa lui BLAGAN NICULAE și adresa la BLAGAN NICULAE a fost dată de mine, Dnei CORCIOVESCU AURORA.

./. ss/CTIN GH. PAVEL

330

DUTESCU DAN a fost luat într'una din zile, respectiv la 4 Noembrie 1947, de BETEA NICULAE şi s'a întâlnit cu un american pe una din străzile din cartierul Cotroceni. BETEA NICULAE urma să i comunice acestui american anumite lucruri din partea Dr. SABIN MANUILA. Cum BETEA NICULAE nu ştia limba engleză, DUTESCU DAN a fost luat de BETEA ca interpret. Nu ştiu dacă DAN DUTESCU ştia de proiectele lui BETEA NICULAE şi de motivele pentru care se ascunde.

Aceasta îmi era declaraţia pe care o fac şi semnez.

ss/ŞTIN GH. PAVEL

Azi 30 Ianuarie 1953.

C.N.S.A.S.

331

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Paul, cu domiciliul în București str. Bonaparte 26, declar următoarele:

~~Dna~~ Pădureanu Coleta str. Stirbey Vodă a găzduit pe Betea Nicolae prin luna noembrie 1947 și Februarie 1948. Dna Pădureanu Coleta a fost trimisă la mine de Betea Nicolae pentru a i da niște bani prin luna noembrie 1947, vreo 2000 (două mii) lei. Dna Pădureanu Coleta nu a participat cu nimic la nici un fel de discuții în legătură cu scopul ascunderii lui Betea și cu proiectul de fugă peste granițe. Din discuțiile mele cu Dna Pădureanu Coleta reese că Betea Nicolae îi împărtășise unele lucruri și motivele pentru care se ascunde. Dela Dna Pădureanu am aflat că în timpul cât Betea se găsea în casa ing. Vasilescu, Dna l'a dus de mai multe ori acolo și știu deasemenea că acolo se ascunde Max Ieșanolescu. Betea îi făcuse cunoștință și cu Dna Florica Fărcașu, ~~de~~

Ing. Vasilescu octavian a găzduit pe Betea Nicolae și Max Ieșanolescu. Betea Nicolae a stat la ing. Vasilescu prin luna dec. 1947, după care s'a mutat pe o stradă lângă Parcul Carol. Max Ieșanolescu a stat tot timpul la ing. Vasilescu octavian. Ing. Vasilescu a plecat peste granițe odată cu Max Ieșanolescu prin grija ing. Silviu Crăciunaș (Grigore) Ing. Vasilescu știa dela Max Ieșanolescu și dela Betea Nicolae de motivele pentru care se ascunde Betea și a participat și la discuții în legătură cu proiectul de fugă cu avionul.

~~Dna~~ Angelescu Gabriela a stat un timp cu Betea Nicolae pe o stradă lângă Parcul Carol. Na știu dacă Dna Angelescu Gabriela știa de motivele pentru care Betea se ascunde. De câteva ori Betea Nicolae a trimes-o la ing. Vasilescu unde se găsea și Max Ieșanolescu. Dna Angelescu Gabriela l-a vizitat pe Betea Nicolae și în casa ing. Vasilescu la str. Dorna Tatu prin luna dec. 1947.

Dl Blăgan Nicolae l-a găzduit pe Beteș Nicolae în casa sa prin luna Ianuarie 1948. La Blăgan Nicolae, Beteș a fost dus de mine și a stat vreo zece zile. Na știu dacă Blăgan Nicolae știa de motivele pentru care se ascunde Beteș.

Dna Florica Fărcaș, fostă funcționară la Institut cunoștea motivele pentru care se ascunde Beteș; era în legătură cu ing. Silviu Crăciunaș care o folosea pentru diferite însărcinări. Dna Florica Fărcaș l-a vizitat pe Beteș Nicolae și în casa ing. Vasilescu și pe stradela de lângă parcul Carol. Dna Florica Fărcaș cunoștea deasemenea pe Dna Rădiuceanu Colața, pe ing. Ionescu Tin, pe ing. Borș, pe Zaharia, pe Radu Petre. Dna Florica Fărcaș era persoană de încredere a ing. Silviu Crăciunaș și era inițiată în tot ce făcea acesta în legătură cu pregătirea trecerii peste granița a lui Max Ionulescu și Beteș Nicolae. Pe mine mă ținea în curent cu stadiul pregătirilor de trecere peste granița a lui Max Ionulescu și a lui Beteș Nicolae, Dna Florica Fărcaș.

Tot prin grija Dnei Florica Fărcaș și a ing. Silviu Crăciunaș, Beteș Nicolae a fost dus și găzduit la Cluj pe stradela Avram Iancu. La Cluj, Beteș Nicolae a stat luna Februarie și Martie 1948. Din discuțiile mele cu Dna Florica Fărcaș, reiese că nu era nici cel mai mic lucru pe care Dna Florica Fărcaș să mi-l ofere în legătură cu proiectul de trecere peste granița de care se ocupa ing. Silviu Crăciunaș și de persoanele care urmau să plece.

Pe mine m-a informat tot Dna Florica Fărcaș că Max Ionulescu și ing. Vasilescu deasemenea au reușit să treacă peste granița.

Dl Goloșenția Anton știa de la mine de motivele pentru care se ascunde Beteș Nicolae. Eu l-am dus pe Dl Goloșenția Anton în casa lui Blăgan, unde se ascundea Beteș Nicolae. Eu îl informam pe Dl Goloșenția de stadiul pregătirilor în legătură cu plecarea lui Beteș.

Ing. Ionescu Tin care locuia pe str. Bogza Tatu l-a găzduit pe Beteș Nicolae prin luna Noembrie 1947. Aici Beteș Nicolae a fost vizitat de mine, de Ieiosc Remus, de Radu Anton, de Bogdănescu Gabriela.

Ing. Ionescu Tin era bun prieten cu ing. Borș și

323

ori discuțiile mele cu Beteș despre această treabă că nu eram cu totul obținut ce motivele pentru care se ascunde Beteș. Personal n'am discutat niciodată, nici cu ing. Lupeanu nici cu ing. Boros, despre proiectul de trecere peste granițe a lui Beteș Nicolae. Ultima din vizitele doi Florica Tîrcaș la mine la Institut, aceasta mi-a spus să n'am nicio încredere în ing Lupeanu și Boros că ei sunt oameni de ai lor, că sunt niște palavragii și nu știu păstra nici un secret.

În luna Februarie - Martie 1948. Beteș Nicolae a stat la Cluj pe str. Avram Iancu la Coca Sân Toma. Aici Beteș Nicolae a fost dus de Florica Tîrcaș și ing. Silviu Crăciunaș. Nu știu dacă Coca Sân Toma știa de motivele pentru care se ascunde Beteș Nicolae și de proiectul de trecere peste granițe a acestuia. Personal n'am discutat nimic cu Coca despre aceasta. La Cluj Beteș Nicolae a fost vizitat de mine de două ori: odată către sfârșitul lunii Februarie 1948 și altădată la începutul lunii Martie acelaș an.

În timp ce Beteș Nicolae locuia pe str. Iuliu Barul Carol a fost vizitat deasemenea de Teleki Vladimir. Acesta a fost dus de mine la Beteș. Teleki Vladimir știa de la mine de proiectul de trecere peste granițe al lui Beteș și când l'am întrebat dacă și el este dispus să meargă, acesta a refuzat să subscrie la un asemenea plan, spunând că el vrea să rămână în țară, că vrea să se liniștească, că îi ajunge trei ani de prizonierat cât a stat în U.R.S.S.

De proiectul de trecere peste granițe era inițiat și Vasilescu Iulius. Acesta fusese informat de mine și a participat la o consfătuire în casa ing Vasilescu. La această consfătuire a participat: ing. Vasilescu Octavian, Dr. Dumitru Beteș Nicolae, Zaharia, Vasilescu Iulius și Pavel Constantin.

După ce Dr. Dumitrescu și ing Vasilescu au plecat peste granițe prin grija ing. Silviu Crăciunaș, urma ca imediat să plece și Beteș Nicolae. În perioada de pregătire pentru plecarea lui Beteș până luna Ianuarie 1948, a venit la mine la Institut, mereu Gabriel Dumitrescu Iulius.

Pe maiorul Gabriel Lascu Silvai îl cunoscurem la odesa în timpul inventarierii familiilor de moldoveni. Acesta auzise că la Institut se fac angajări de funcționari și cum ne fusese foarte 324 în cadrul disponibil dorea să se angajeze ca funcționar la Institut. Din discuțiile mele cu maiorul Gabriel Lascu Silvai acesta mi-a spus că mai mult îl preocupă plecarea peste granițe, fiindcă aveau să relațiile politice între orient și occident merg către încordare și că în curând se va ajunge la războiu.

Eu l-am informat că sunt unii oameni care se ocupă cu treceri peste granițe. Cum Petea Nicolae știa ungurește și nu avea cu cine să fie amplat și mai ales că Petea Nicolae un știa bine limba germană, eu am propus lui Florica Fărcaș și apoi lui Grigore ca Petea să fie amplat cu maiorul Gabriel Lascu Silvai și să fie împreună.

Pe maiorul Gabriel Lascu Silvai eu l-am pus în legătură cu Dna Florica Fărcaș, iar aceasta la rândul ei l-a pus în legătură cu Grigore. Petea mi-a fost informat despre aceste pruncte decât prin luna Februarie la întâlnirea mea cu dl la Cluj. Maiorul Gabriel Lascu Silvai locuia în parcul Negro-Sonte str. Ls.

Știu că Max Mesnulescu a fost găzduit de ing. Vasilescu Octavian pe o stradă în fundătură aproape de Liceul Silvai Veterul. Aici Max Mesnulescu a stat în luna Noem. Dec. 1947 — Ianuarie și Februarie 1948, când a plecat în străinătate, împreună cu ing. Vasilescu, prin grija ing. Silviu Crăciunaș. Alte găzde ale lui Max Mesnulescu nu cunosc și nici persoane care l-au ajutat să se ascundă.

Radu Butu mi-a spus prin luna Dec. 1947 că el l-a găzduit pe Max Mesnulescu câteva zile la o cunoștință a lui, după ce a reușit să fugă de la Controlul Economic. Nu cunosc persoana care l-a găzduit pe Max Mesnulescu și nici adresa, prin grija lui Radu Butu.

Cu Silviu Crăciunaș m-am întâlnit o singură dată în casa lui Fabian pe str. Sharpe Lazăr 4. Cu Dna Fabian Elisabeta m-am discutat nicidodată despre motivele pentru care se ascunde Petea. I-am spus că Petea este căutat de poliție și că urmează să plece în străinătate.

Dl Petea Nicolae își avea domiciliul legal la Dna Corciovescu Aurora. După ce Petea s-a ascuns, știu că nu s-a mai dus la locuința sa, respectiv la Dna Corciovescu Aurora. Petea Nicolae a fost găzduit de Dna Corciovescu Aurora în casa lui Blăgan Nicolae și

adresa lui Blăjan Nicolae a fost dată de mine, ofiţerul Grigorescu Aurora.

335

Ostaşul Dan a fost luat vreo una din zile, respectiv la 4 Decembrie 1947, de Beţea Nicolae, şi s'a întâlnit cu un american pe una din străzile din cartierul Cotroceni. Beţea Nicolae urma să i comunice acestui american amănunte locuri din partea dr. Sabin Gerulă. Cum Beţea Nicolae nu ştia limba engleză, ostaşul Dan a fost luat de Beţea ca interpret. Nu ştiu dacă Dan Ostaşul ştia de proiectele lui Beţea Nicolae şi de motivele pentru care le asculta.

Aceasta mi-a fost declaraţia pe care o fac şi semnez. Azi 30 Ianuarie 1953.

Anexa nr. 336

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

4 Februarie 1953 Oraşul Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 17,4o. Interogatoriul s'a terminat la ora 2o.

Eu lt.maj.de Securitate STAICU TUDOR, am interogat în calitate de anchetator:
Numele PAVEL, Pronumele CONSTANTIN, anul luna şi ziua naşterii 21 Iulie 1911, Locul naşterii comuna Hăbud, satul Brăteşti jud. Pranova, Cetăţenia român, naţionalitatea român, apartenenţa politică fost membru P.C.R., din ce an din 1935-1942, studii licenţa în litere şi filosofice, Profesia funcţionar public, Ultimul loc de muncă şi funcţia: directorul oficiului de studii dela Instit. Central de Statistică, Ultimul domiciliu Sos. Bonaparte Nr.26 Bucureşti, situaţia familiară căsătorit cu ELENA PRODEANU, funcţionară publică, fără copii.
Origina socială mic-burgheză, părinţii posedă 5 ha. pământ arabil. Activitatea politică până în 1947: din 1942 până în 1947 n'am dus nici-o activitate politică. Am votat în 1946 cu F.N.D. Decoraţii, distincţii şi premii guvernamentale: n'am primit nicio decoraţie s'au premii. In ce armată a făcut serviciu, grad, funcţie: sublocotenent la regimentul 7 Dorobanţi, comandant de pluton. Dacă a fost prizonier: n'am fost prizonier; Dacă a fost în străinătate, unde, când şi în legătură cu ce: n'am fost în străinătate; Dacă a participat în bande, în organizaţii contra-revoluţionare: nu. Dacă a fost judecat, când, din ce cauze, de cine şi la ce pedepse a fost condamnat: nu am fost judecat şi condamnat.

Intrebare:

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe BETEA NICOLAE?

Răspuns:

Pe BETEA NICOLAE l-am cunoscut în anul 1939 la serviciul social, unde eram şi eu şi el funcţionar.

Intrebare:

Care au fost relaţiile dintre dta şi BETEA NICOLAE

s/. ss/C.C. PAVEL

337

Răspuns:

Intre mine şi BETEA au existat relaţii de prietenie, născute prin faptul cam funcţionat împreună ca funcţionari la serviciul social şi apoi la Institutul Central de Statistică; şi prin faptul că şi el şi eu ne situam în ce priveşte convingerile politici pe poziţia de stânga. Inca dela serviciul social într'o discuţie între mine BETEA şi MIRON CONSTANTINESCU asupra filozofiei lui "LUCIAN BLAGA". BETEA împărtăşa acelaş punct de vedere, adică materialist aşa cum îl susţineam eu şi MIRON CONSTANTINESCU. In cadrul Institutului Central de Statistică BETEA a rămas pe aceiaşi poziţie ideologică, a menţinut contact cu elementele de stânga şi a dat bani pentru a ajuta pe cei care se găseau în închisori şi lagăre.

Intrebare:

Ce discuţii politice aţi avut împreună după 23 August 1944.

Răspuns:

Comentam împreună diferite evenimente politice care reieşeau din întrunirile politice şi din articolele din ziare.

Intrebare:

Ce fel de evenimente politice ai comentat ăta cu BETEA NICOLAE?

Răspuns:

Am discutat cu BETEA măsurile care se luau pentru epurarea aparatului de Stat şi apreciam şi eu şi BETEA că unii oameni sunt scoşi din aparatul de Stat pe informaţii minime şi nefondate şi că unele elemente capabile şi cu multă capacitate de lucru puteau fi menţinute în funcţii şi pregătite politic. Deasemenea am discutat cu BETEA în legătură cu industria noastră metalurgică şi socoteam că industria grea metalurgică care era tributară în ceace priveşte materia primă străinătăţi şi capacitatea de lucru a acestor industrii trebue redusă la posibilităţile la materia primă locală, că trebue să se pună accentul pe industria uşoară, care are materie primă locală suficientă.

Intrebare:

Arată ăta discuţiile duşmănoase avute cu BETEA, împotriva Partidului şi Uniunii Sovietice.

Răspuns:

N'a avut între mine şi BETEA nici-un fel de discuţii duşmănoase faţă de Partidul Comunist şi Uniunea Sovietică.

./. ss/C.G.PAVEL

328

Intrebare:

Ce activitate politică a dus BETEA ostilă regimului de democraţie populară?

Răspuns:

Nu cunosc niciun fel de activitate ostilă dusă de BETEA împotriva regimului după 23 August 1944.

Intrebare:

Arată din ce l-a determinat pe BETEA NICOLAE să fugă clandestin din ţară?

Răspuns:

Pentru că avusese legături cu elementele naţionali-ţărăniste care erau urmărite de organele de stat, respectiv SABIN MANUILA fost director general la I.C.S.

După ce am cetit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, susţin şi semnez.

Anchetat:
ss/C.G.PAVEL

Anchetator:
Lt.Maj.T.Staicu

C.N.S.A.S.

339

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECȚIUNEA GENERALĂ A SECURITĂȚII STATULUI

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

4 Feb 195 3 Orașul București

Interogatoriul a început la ora 17 și 40 minute. Interogatoriul s'a terminat la ora 20 și ..... minute.

Eu, Lt. major de Securitate Traian Tiscior,

am interogat în calitate de anchetator

(pe arestatul, reținutul, martorul)

1. Numele [illegible] 2. Pronumele Constantin

3. Anul, luna și ziua nașterii 21 Iulie 1911 4. Locul nașterii

comuna Hălmagiu - satul Bistrița Jud. Arad

5. Cetățenia română 6. Naționalitatea română

7. Apartenența politică fost membru P.C.R. din ce an din 1924 - 1942

8. Studii școala de litere și filosofie

(când, unde și ce școală a absolvit)

9. Profesia funcționar public 10. Ultimul loc de muncă și funcția Director oficiului de studii din C. Central al [illegible]

11. Ultimul domiciliu strada Bucovinei Nr. 26 București

12. Situația familiară căsătorit cu Elena Teodorescu, funcționară publică

(soția, copii, numele lor, vârsta lor, domiciliu și ocupația)

fără copii

13. Origina socială mic burghezi. părinții posedă 5 ha. pământ arabil

(averea părinților până la 23 August 1944 și în prezent)

14. Activitatea politică până în 1947 din 1942 până în 1947 n-am dus nici-o activitate politică. Am votat în 1946 cu F.N.D.

(în ce partide politice a fost. Participare în alegeri)

Semnătura,

P.S.G.

Md. Nr. 186

15. Decorații, distincții și premii guvernamentale *n'am primit nicio*
(înainte și după 23 August 1944)
decorație n'am premii.

16. In ce armată a făcut serviciu, grad, funcție *Locotenent la regimentul*
7 Vânători comandant de pluton

17. Dacă a fost prizonier *n'am fost prizonier.*
(unde și când)

18. Dacă a fost în străinătate, unde, când și in legătură cu ce *n'am fost*
nu străinătate

19. Dacă a participat în bande, în organizații contra-revoluționare *am*

20. Dacă a fost judecat, când, din ce cauze, de cine și la ce pedepse a fost condamnat *nu am fost judecat și condamnat.*

Intrebare: *Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Petra Nicolae:*

Răspuns: Pe Petra Nicolae l-am cunoscut în anul 1929 la serviciul social, unde eram și eu și el funcționari.

Intrebare: Cum au fost relațiile dintre tine și Petra Nicolae:

Răspuns: Intre mine și Petra au existat relații de prietenie, născute prin faptul cum funcționînd împreună ca funcționari la serviciul social și apoi la Institutul Central de Statistică; și prin faptul că și el și eu ne situsam în cadrul principiilor politici pe poziția de stânga. Incă dela serviciul

Semnătura.
I.G.

Urmare: social într-o discuție între mine Petrescu și Miron Constantinescu asupra filozofiei lui Lucian Blaga și Petru Ispirescu ciclos punct de vedere, adică materialist așa cum îl susțineam eu și Miron Constantinescu. În cadrul Institutului Central de Statistică Petru a rămas pe vechile poziții idealiste, a menținut contact cu elementele de stânga și a dat bani pentru a ajuta pe cei care se găseau în închisori și lagăre.

Întrebare: Ce discuții politice ați avut împreună după 23. August 1944?

Răspuns: Comentam împreună diferite evenimente politice care reieșeau din întrunirile publice și din articolele din ziare.

Întrebare: Ce fel de evenimente politice ați comentat dvs cu Petru Nicolae?

Răspuns: Am discutat cu Petru măsurile care se luau pentru epurarea aparatului de stat și apreciam și eu și Petru că mulți oameni sunt scoși din aparatul de stat pe informații nimicuri și nefondate și că unele elemente capabile și cu multă capacitate de lucru puteau fi menținute în funcții și frecvente politice. Odată cu discutat cu Petru în legătură cu industria noastră metalurgică și socoteam că industria grea metalurgică care era tributară în exclusivitate materiei prime străinătății și capacitatea de lucru a acestor industrii trebuie redusă la posibilitățile de materie primă locală, că trebuie să se pună accentul pe industria ușoară care are materie primă locală suficientă.

Întrebare: Spuneți dvs discuțiile dumneavoastră aveți cu Petru, în poziția Partidului și nimeni altcineva

Semnătura,
I. G. Duca

Urmare: Răspuns: Ha avut știre mie și Petra cum-că fel de discuții duzmoasă fostă de Partidul Comunist și Misiunea Sovietică

Întrebare: Ce activitate politică a dus Petra contra regimului de democrație populară:

Răspuns: Nu cunosc exact ce fel de activitate contra dusă de Petra împotriva regimului după 23 August 1944:

Întrebare: Arată dta ce ți la dispoziție Petra Nicola să fugă clandestin din țară:

Răspuns: Pentru că aveam legături cu elementele naționaliști țărăniști - cum erau urmăriți de organele de stat: regretatul Fabian Alexandru fost director general la I.O.S.

După ce am citit prezentul proces v. de întrebări cuvânt cu cuvânt și am constat că este în totul cu cele declarate de mine, mustru și semnez

Anchetat
(C.G. [illegible])

Anchetator
Dr. ing. T. Stoicescu

Observație: Fiecare pagină a procesului-verbal se iscălește de către arestat sau martor, iar ultima pagină și de către anchetator.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

341

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestat PAVEL CONSTANTIN, născut la 21 Iulie 1911 în comuna Hăbut, satul Brătescu-Pranova, fiul lui GHEORGHE şi IOANA, de profesiune funcţionar public, cu ultimul domiciliu Şos. Bonaparte Nr. 26 Buc.

5 Febr. 1953, Bucureşti
Interog. a început la ora 10,30
" s'a terminat " 13,-

Întrebare:

Când şi în ce împrejurări ai cunoscut pe FLORICA FARCASU?

Răspuns:

Am cunoscut pe FLORICA FARCASU, din anul 1941, ea era desenatoare la Secţia de desen din oficiul de studii al Institutului Central de Statistică.

Întrebare:

Arată data legăturile avute cu aceasta după 23 August 1944?

Răspuns:

Până în 1947, luna Decembrie n'am avut nici-un fel de legături, decât de servici. Începând din luna Decembrie 1947, până în primăvara anului 1948 mă informa de stadiul pregătirilor pentru fuga lui BETEA NICOLAE peste graniţă, de care se ocupa ing. SILVIU CRACIUNAS.

Întrebare:

Ce legături avea cu BETEA NICOLAE şi ce servicii i-a făcut acestuia?

Răspuns:

FLORICA FARCASU, îl informa pe BETEA NICOLAE de stadiul pregătirilor pentru plecarea clandestină a lui BETEA peste graniţă, la ajutat să se ascundă şi la vizitat în locuinţele unde BETEA şedea ascuns.

./. ss/C. G. PAVEL

346

Intrebare:

Unde aveau loc întâlnirile între dta şi F.FARCASU?

Răspuns:

M'am întâlnit cu F.FARCASU la Institutul Central de Statistică în biroul meu, în casa unde locuia BETEA lângă Parcul Carol şi în casa ing.VASILESCU, unde era ascuns MAX MANOLESCU, fiind urmărit de organul de stat.

Intrebare:

Ce ai discutat dta la aceste întâlniri cu F. FARCASU şi cine mai era de faţă.

Răspuns:

La Institutul Central de Statistică F.FARCASU mă informa de stadiul pregătirilor pentru plecarea lui BETEA peste graniţă şi tot la I.C.S. mi-a făcut cunoştinţă cu SILVIU CRACIUNAS. Cu această ocazie când mi-a fost prezentat SILVIU CRACIUNAS n'am discutat nimic cuea. Deasemenea în casa unde locuia BETEA de lângă Parcul Carol şi în casa ing.VASILESCU, n'am discutat nimic cu F.FARCASU.

Intrebare:

Cu ce scop ai fost dta la aceste întâlniri. unde se afla şi F.FARCASU?

Răspuns:

La întâlnirea secretă din casa de lângă Parcul Carol, m'am dus pentru a-i da lui BETEA o sumă de bani, fiindu-i necesari pentru întreţinere. Iar în casa ing.VASILESCU, l-am întâlnit pe BETEA pentru a discuta un proect de fugă clandestină peste graniţă cu avionul. La această întâlnire au mai fost ing.VASILESCU OCTAVIAN, MAX MANOLESCU, BETEA NICOLAE şi eu. Pe F.FARCASU am găsit-o acolo însă a plecat imediat neluând parte la discuţie.

Intrebare:

Ce s'a discutat în legătură cu proectul de fugă peste graniţă cu avionul?

Răspuns:

Să ne suim într'un avion în mod clandestin şi în timpul mersului ZAHARIA şi ing.VASILESCU urma să amenin-ţe pilotul cu revolverul şi MAX MANOLESCU să ia conducerea avionului. Deasemenea s'a discutat ca ZAHARIA (pilot de marcă) să facă o cursă cu avionul TARS dela Bucureşti până la Sibiu pentru a-şi da seama de condiţiile de îmbarcare şi dacă proectul are şansă de reuşită.

./. *ss/C.G.PAVEL*

Intrebare:

Arată dta când şi împrejurările în care ai discutat cu BETEA despre SILVIU CRACIUNAS?

Răspuns:

Pela începutul lunei Febr.1948 în casa de lângă Parcul Carol, unde locuia BETEA am discutat împreună cu el despre GRIGORE (SILVIU CRACIUNAS). Cu o zi s'au două înainte de al vizita eu pe BETEA. GRIGORE fusese la BETEA adus de F.FARCASU. Si BETEA m'a informat de această vizită. Eu l-am întrebat pe BETEA cine este acest GRIGORE şi BETEA mi-a spus că este un om de încredere al Dr.SABIN MANUILA şi că acesta s'a ocupat de trecerea clandestină a lui MANUILA peste graniţă. Deasemenea GRIGORE trebuia să se ocupe şi de trecerea lui BETEA, întrucât aceasta fusese rugămintea Dr.SABIN MANUILA făcută lui GRIGORE.

Intrebare:

Ce ţi -a cerut dtale BETEA NICOLAE să-i pui la dispoziţie lui SILVIU CRACIUNAS şi cum s'a perfectat cele cerute de BETEA?

Răspuns:

Cu ocazia altei întrevederi a mele cu BETEA, acesta mi l-a recomandat pe SILVIU CRACIUNAS ca un om de încredere, că printre alte lucruri se ocupă şi de studii că are o pregătire serioasă în probleme economice şi că dacă va veni la mine la Institutx să-mi ceară material statistic să-i puie la dispoziţie materialul de care dispune Institutul. Eu i-am promis lui BETEA c'am să fac tot posibilul şi să-i satisfac cererea de date statistice. După câteva zile dela această întrevedere cu BETEA, GRIGORE a venit la Institut adus de F.FARCASU şi mi l-a recomandat spunându-mi că are nevoie de anumite date statistice pentru o lucrare a sa pentru Banca Naţională, rugându-mă să predau acest material statistic lui F.FARCASU prin care îl va primi el. După cele discutate S.CRACIUNAS a plecat, spunând că este grăbit.

Intrebare:

Ce material informativ ai predat dta lui S. CRACIUNAS?

Răspuns:

Am predat lui F.FARCASU pentru a-i fi înmânat lui S.CRACIUNAS următorul material statistic: buletinele demografice pe anul 1947, statistica societăţilor anonime din 1939, inventarierea întreprinderilor industriale pe

./. ss/C.G.PAVEL

1947, planul de investiţii şi planificare economic/şi pe 1948 un anual statistic pe 1940.

Dupâ ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, susţin şi semnez .

344

Anchetat:
ss/C. G. PAVEL

Anchetator:
Lt. Maj. T. Staicu

C.N.S.A.S.

345

Proces-Verbal de interogator

Arestat Saul Constantin, născut la 21 Iulie 1911, în Comuna Hârbut satul Brătășeni Prahova, fiul lui Gheorghe și Ioana, de profesiune funcționar public, cu ultimul domiciliu Soseaua Kiseleff nr. 26 Buc
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

5 Februarie 195[illegible]

Orașul Bucureșți

Interogatoriul a început la ora 10 și 30 min.
„ s'a terminat la „ 13 și „

Intrebare: Când și în ce împrejurări ai cunoscut pe Florica Fărcaș?

Răspuns: Am cunoscut pe Florica Fărcaș, din anul 1941 la cea dinaintea la vreia de dinsa din oficiul de studii al Justiției Centrul de Statistică.

Întrebare: Având altă legătură avut cu acesta după 23 August 1944?

Răspuns: Până în 1947, luna decembrie n'am avut cunoștință fel de legături, decât de zvonuri. Începând din luna decembrie 1947, până în primavara anului 1948 am informat de vreiul pregătirea pentru fuga lui Petre Nicolae peste granită, de care s'a ocupat Ing. Liviu Răcănuș.

Întrebare: Ce legături ați avut cu Petre Nicolae și ce servicii i-ați făcut acestuia?

Răspuns: Florica Fărcaș, îl informa pe Petre Nicolae de vreiul pregătirilor pentru fuga clandestină a lui Petre peste granită; la acestea să s'a ascundă și la vizitat în locuința unde Petre vreia ascuns.

Semnătura,
C. S. Saul

Mod. 185

Urmare: Întrebare: Unde a avut loc întâlnirea între dta și I. Fărcășanu:

Răspuns: Mi-am întâlnit cu I. Fărcășanu la Institutul Central de Statistică în biroul meu, în casa unde locuia Petra lângă Parcul Carol și în casa Ing. Vasilescu unde era oaspete Alex Manolescu, fiind numit de organul de stat.

Întrebare: Ce ai discutat dta la acele întâlniri cu I. Fărcășanu și cine mai era de față?

Răspuns: La Institutul C. de Statistică I. Fărcășanu mă informa de stadiul pregătirii pentru plecare lui Petra peste granită și tot la I.C.S. mi-a făcut cunoștință cu Silviu Crăciunaș. La aceste ocazii când [illegible] mi-a fost prezentat Silviu Crăciunaș și am discutat asupra cu ce locuiește în casa unde locuia Petra de lângă Parcul Carol și în casa Ing Vasilescu, și am discutat numai cu I. Fărcășanu.

Întrebare: Ce ce scop ai fost dta la aceste întâlniri, unde ne afla și I. Fărcășanu

Răspuns: La întâlnirea venită din casa de lângă Parcul Carol, mi-am dus pentru a-i da lui Petra o sumă de bani, fiindu-i necesari ta pentru întreținere. Iar în casa Ing. Vasilescu, l-am întâlnit pe Petra pentru a discuta un proiect de fugă clandestină peste granită cu avionul. La aceste întâlniri au mai fost Ing Vasilescu Octavian, Alex-Manolescu, Petra Nicolae și eu. De I. Fărcășanu am găsit o acolo însă a plecat imediat ce numai poate la discuții.

Întrebare: Ce s-a discutat în legătură cu proiectul de fugă peste granită cu avionul:

Răspuns: Să ne zicem întâlnirea avion în mod clandestin și în timpul mersului Zaharia și Ing

Semnătura,
C.C. Ionel

346

Urmare: I-a dat ordin să anunțe pe tatăl său și Mat Alexandrescu să își conducă avionul. Deasemenea s-a discutat cu Zaharia (județul de mai sus) să facă o cursă cu avionul I.A.R.S. dela București până la Sibiu pentru a-și da seama de candidații de întors și dacă proiectul are șanse de reușită.

Întrebare: Arată-ți cauzele și împrejurările în care ați discutat cu Petra despre Silviu Crăciunas.

Răspuns: Pe la începutul lunii Feb. 1948, în casa de lângă Teatrul Liric, unde locuia Petra am discutat împreună cu el despre Grigore (Silviu Crăciunas). Cu o zi înainte am aflat de la Petra că Grigore fusese la Petra acasă de 7 ori. Și Petra mi-a mărturisit că acestă vizită. Eu i-am spus pe Petra cine este acest Grigore și Petra mi-a spus că este un om de încredere al Dr. Zaharia Manuilă și că acesta s-a ocupat de trecerea clandestină a lui Manuilă peste graniță. Deasemenea Grigore dorea să se ocupe și de trecere lui Petra, întrucât acesta fusese împuternicitul Dr. Zaharia Manuilă pentru lui Grigore.

Întrebare: De la cine a aflat Petra Nicolae să-i fie la dispoziția lui Silviu Crăciunas și cum s-a perfectat cele arătate de Petra:

Răspuns: Cu ocazia altei întâlniri a mea cu Petra, acesta mi-a recomandat pe Silviu Crăciunas ca om de încredere, că fiind alb bruneț și ocupă și de studii că am o pregătire serioasă în problemele economice și că dacă va veni la mine la Institut să-mi dea unele statistici să-i fiu la dispoziție oricând de care dispune Institutul. Eu i-am promis lui Petra că voi face tot posibilul și să-i

Semnătura,
C.C. Gheorghe

Mod. 185

Urmare: satisfac cererea de date statistice. După câteva zile dela această întâmplare cu Petre, Grigore a venit la Institut adus de Ț. Forcoșe și mi-a recomandat spunându-mi că are nevoie de anumite date statistice pentru o lucrare a sa pentru Banca Națională, rugându-mă să predau acest material statistic lui Ț. Forcoșe prin care îl va primi el. După ce discutată I. Crăciunaș a plecat, spunând că este grăbit.

Întrebare: Ce material informativ ai predat dlui I. Crăciunaș?

Răspuns: Am predat lui Ț. Forcoșe pentru a-i fi înmânat lui I. Crăciunaș enumeratul material statistic: buletinele demografice pe anul 1947, statistica societăților anonime din 1939, întreprinderea industrială pe 1947, planul de înființări și planificare economică pe 1948 și anuarul statistic pe 1940.

După ce am citit prezentul proces verbal de întrebări cuvânt cu cuvânt și am constatat că este întocmai cum eu l-am declarat de mine, semnez și semnez.

Anchetat
C. G. Ganea

Achizitor
Dr. Mayer Istvan

Semnătura,

36

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

347

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestat PAVEL CONSTANTIN, născut la 21 Iulie 1911 în com. Habut, satul arăieşti-Prahova, fiul lui GHEORGHE şi IOANA, fost funcţionat public, cu ultimul domiciliu soc. Bonaparte Nr. 20 Buc.

6 Februarie 1953, Buc.

Interog. a început la ora 8,30
" s'a terminat " 13,10

Întrebare:

In procesul-verbal de interogatoriu din ziua de 5 Febr. 1953, dta ai arătat că BATEA NICOLAE ţi-a recomandat pe GRIGORE (SILVIU GRAGIUNAS) ca pe unul în care se poate avea încredere şi căruia poţi să-i dai orice materiale cu caracter secret din F.C.S. pe care acesta îl va solicita. Arată dta pentru ce era GRIGORE om de încredere ţinând cont că el se ocupa cu treceri peste graniţă clandestin a fugarilor politici urmăriţi de organele de stat.

Răspuns:

GRIGORE (SILVIU GRAGIUNAS) era un om de încredere al lui SABIN MANUILA şi că acest GRIGORE se ocupase de trecerea peste graniţă a lui SABIN MANUILA şi că urma să se ocupe în urma rugăminţii lui MANUILA şi de trecerea lui BATEA peste graniţă.

Întrebare:

Care era numele adevărat, a lui GRIGORE şi deoarece nu circula pe acest nume?

Răspuns:

Am aflat în timpul anchetei respectiv în vara anului 1951, că numele adevărat a lui GRIGORE este SILVIU GRAGIUNAS, el purta numele de GRIGORE întrucât se ocupa de treceri clandestine peste graniţă.

./. ss/C. PAVEL

Intrebare:

Pe cine a trecut peste granita SILVIU CRACIUNAS?

348

Raspuns:

Am aflat dela F.FARCASU si dela BETEA ca SILVIU CRACIUNAS s'a ocupat de trecerea lui SABIN MANUILA cu sotia sa peste granita. Deasemenea stiu dela F.FARCASU ca SILVIU CRACIUNAS s'a ocupat de trecerea peste granita a lui MAX MANOLESCU si ing.VASILESCU OCTAVIAN.

BETEA mi-a vorbit ca SILVIU CRACIUNAS trece peste granita oameni cu ajutorul unor evrei si ca trecerile se fac cu bani.

Intrebare:

Arata de cate intalniri ai avut cu SILVIU CRACIUNAS?

Raspuns:

Cu SILVIU CRACIUNAS am avut 3 intalniri. Prima intalnire a avut loc la I.C.S. la inceputul lunei Febr. 1948, a doua intalnire a avut loc pe str.Sf. Constantin si am plecat impreuna in casa lui JEBELEANU pe strada Gh.Lazar Nr.4, a treia intalnire pe strada din jurul antiçarilor Aceste intalniri au fost mijlocite prin ajutorul lui FLORICA FARCASU.

Intrebare:

Arata de scopul intalnirilor avute cu SILVIU CRACIUNAS si discutiile purtate cu acesta?

Raspuns:

La prima intalnire dela I.C.S., SILVIU CRACIUNAS mi-a recomandat de F.FARCASU si m'a rugat sa-i pun la dispozitie materialul statistic de care dispunem fiindu-i necesar pentru o lucrare a sa la B.N.R.

Deasemenea m'a rugat ca materialul statistic pe care il am sa il inmanez lui F.FARCASU care il va preda cu aceasta ocazie n'a avut loc nicaiun fel de discutii de alta natura.

La a doua intalnire din casa JEBELEANU facuta in urma rugaminti lui BETEA de a-l intreba pe SILVIU CRACIUNAS sa-mi spuna in amanunt care este stadiul pregatirii de trecere peste granita a lui MAX MANOLESCU si ing.VASILESCU, sa-l intreb pe SILVIU CRACIUNAS daca trecerea este o problema de timp indelungat e'au apropiat. I-am transmis deasemenea din partea lui BETEA, rugamintea lui de a se ocupa mai intens de aceasta problema.

./. ss/C.C.PAVEL

La a treia întâlnire care a avut loc după ce MAX MANOLESCU și ing.VASILESCU au fost trecuți peste granită, l-am întrebat pe SILVIU CRACIUNAS care [illegible] situația lui BETEA și când urmează să plece, rugându-l să-mi dea un răspuns precis. Ing.SILVIU CRACIUNAS mi-a spus că trecerea lui BETEA peste granită este o problemă de câteva zile și că nu trebuie să ne pregătim cu aceasta. SILVIU CRACIUNAS mi-a spus că pentru trecerea lui BETEA peste granită are nevoie de câteva ordine de serviciu în alb dela Institutul cu antetul Institutului, întrucât BETEA va trebui să stea un timp în jurul graniței. Au am dat 4 sau 5 ordine de serviciu lui F.PARASU pentru a-i fi înmânate lui CRACIUNAS.

Întrebare:

Ancheta îți cere să fii sincer și să arăți conținutul discuției avute cu SILVIU CRACIUNAS în legătură cu PATRASCANU.

Răspuns:

Nu l-am informat pe SILVIU CRACIUNAS că LUCRETIU PATRASCANU avea un punct de vedere personal în ceeace privește rezolvarea unor probleme de natură economică, socială și administrativă și că punctul său de vedere era în dezacord cu linia politică trasată de Partidul Comunist. Așa în problema epurării aparatului de stat PATRASCANU aprecia că unele elemente capabile și cu multă putere de muncă chiar dacă nu împărtășau punctul de vedere al Partidului Comunist, trebuiesc menținute în aparatul de stat și treptat pregătite politic. În problema economică, PATRASCANU susținea ideia dezvoltării cooperativelor de producție și consum și că fostul ecoromat era o sarcină financiară prea grea pentru stat. Pentru susținerea monetei și valoarea ei și pentru a crea încredere și stabilitate economică, PATRASCANU susținea pe lângă ideia unei producții mărite a articolelor de consum și baterea de monedă aur. Altceva n'am discutat cu SILVIU CRACIUNAS la întâlnirile pe care le-am avut cu el.

Întrebare:

Dela cine ai aflat dta punctul de vedere al lui PATRASCANU?

Răspuns:

Nu am aflat din discuțiile avute cu BETEA NICOLAE și MIRCEA RADUS.

Întrebare:

Ce informații ai dat dta lui SILVIU CRACIUNAS?

./. as/C.P.PAVEL

3560

Răspuns:

I-am predat lui P.FARCASU pentru a-i trimite lui SILVIU CRACIUNAS următorul material: buletinele demografice pe anul 1947, statistica societăților anonime pe anul 1939, inventarierea întreprinderilor industriale pe anul 1947, planul de investiții și planificare economică pe anul 1948 și anualul statistic pe anul 1940.

Întrebare:

Ce funcție dețineai dta în timpul când ai dat materialul lui CRACIUNAS din Institutul central de Statistică și cui ai mai cerut părerea în acest sens?

Răspuns:

Îndeplineam funcția de director al Oficiului de Studii al I.C.S.-ului. În legătură cu materialul statistic predat lui SILVIU CRACIUNAS, n'am discutat cu nimeni din institut, știa de acest lucru BETEA NICOLAE și FARCASU FLORICA.

Întrebare:

Materialul statistic predat lui SILVIU CRACIUNAS avea caracter secret?

Răspuns:

Proectul de plan pentru investiții și planificare economică făcut de institut cu materialul statistic pe care l-avea la dispoziție și cu materialul statistic dela diferite ministere, era secret și nu era voie să fie predat. Celălalt material nu era secret însă se dădea numai cu aprobare.

Întrebare:

Arată dta sincer și fără ocol la ce era folosit materialul de SILVIU CRACIUNAS?

Răspuns:

Când mi s'a spus de BETEA și de FLORICA FARCASU că SILVIU CRACIUNAS este funcționar, personal n'am crezut acest lucru și am avut sentimentul de îndoială asupra celor care mi se spuneau de SILVIU CRACIUNAS. Când S.CRACIUNAS mi-a cerut materialul statistic pentru o lucrare a sa pentru BNR, deasemenea am avut îndoială asupra celor declarate și n'am crezut că materialul este pentru el.

N'am discutat nici cu BETEA și nici cu SILVIU CRACIUNAS la ce a folosit CRACIUNAS acest material.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvînt cu cuvînt și am constatat că este întocmai

./. ss/C.G.PAVEL

cu cele declarate de mine,sustin si semnez.

Anchetat:
ss/C.G.PAVEL

351

Anchetator:
Lt.M.j.I.Statiu

24

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

352

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestat PAVEL CONSTANTIN, născut la 21 Iulie 1911 în com. Nabul satul Grădeşti-Prahova, fiul lui GHEORGHE şi IOANA, fost funcţionar public, cu ultimul domiciliu str. Bonaparte Nr. 86 Bucureşti

7 Februarie 1953, Buc.
Interog. a început la ora 8,10
" s'a terminat "

Întrebare:

În procesul-verbal de interogatoriu din 6.II. 1953, ai arătat dta de un proect de fugă din ţară cu avionul pilotat de MAX MANOLESCU, din acest grup de fugari făcând parte dta şi BETEA NICOLAE. Arată dta alte proecte de fugă clandestină din ţară?

Răspuns:

Eu cunosc doar un singur proect de fugă cu avionul peste graniţă, proect care s'a discutat în cursul lunei Decembrie 1947 şi Ianuarie 1948, în casa ing. VASILESCU. La prima şedinţă de discuţie au luat parte, ing. VASILESCU OCTAVIAN, MAX MANOLESCU (fugar), ZAHARIA, BETEA şi eu.

Întrebare:

Arată cum a fost elaborat şi în ce a constat planul de fugă cu avionul prin forţă.

Răspuns:

La această şedinţă ing. VASILESCU a expus un proect de plecare cu avionul, proectul consta din: urcare în avion dela Sibiu cu bilete ocupe din vreme în cursa avionului dela Sibiu către Bucureşti. În acest avion urma să se îmbarce ing. VASILESCU, MAX MANOLESCU, ZAHARIA ION, BETEA NICOLAE, LOSNIOV RUBEN, KALIMAS IULIU şi subsemnatul. MAX MANOLESCU trebuia să poarte ochelari pentru a nu fi recunoscut. În timpul cursei unul din noi urma să strige "foc" şi în acest timp ing. VASILESCU şi ZAHARIA urmau să asasineze pilotul cu revolverul, iar MAX MANOLESCU să ia conducerea avionului. Pentru a ne da seama dacă proectul

./. ss/C.C. PAVEL

are garanţă de reuşită s'a stabilit ca ZAHARIA să facă o cursă cu avionul dela Bucureşti la Sibiu şi înapoi. Peste câteva zile a avut loc o nouă şedinţă la care a luat parte în plus şi MALINAS IULIU, cu această ocazie ZAHARIA ne-a spus că a făcut cursa dela Bucureşti la Sibiu şi înapoi şi că după cele constatate de el proectul are garanţă de reuşită.

Întrebare:

Cine la adus la această şedinţă pe MALINAS IULIU

Răspuns:

La a cincea şedinţă avută tot în casa ing. VASILESCU a luat parte şi MALINAS IULIU, care a fost adus de mine la această întâlnire; după rugămintea lui BETEA NICOLAE.

Întrebare:

Arată ce discuţia avută cu MALINAS IULIU în vederea fugii acestuia din ţară.

Răspuns:

La o întâlnire a mea cu BETEA pela sfârşitul lunei Noembrie 1947, în casa ing. [illegible] din str. Popa Tatu BETEA mi-a spus că are un proect de plecare peste graniţă şi mă întreabă dacă şi eu sunt de acord cu plecarea peste graniţă. Eu i-am spus că plec numai dacă şi el merge, BETEA mi-a spus că aceasta se subînţelege. Deasemenea BETEA mi-a spus că se gândeşte să plecăm mai mulţi deodată şi m'a întrebat cine cred eu că ar mai putea merge. Eu i-am spus că mă gândesc la MALINAS IULIU, TREBICI VLADIMIR, LOZNIOV EUGEN şi eventual RAŢIU AMTOF. A rămas stabilit ca eu să vorbesc cu primii trei, iar BETEA cu RAŢIU. Eu l-am întrebat pe MALINAS dacă este de acord cu o eventuală fugă peste graniţă. MALINAS n'a ezitat şi a spus că dacă eu şi BETEA merg, el este dispus să meargă imediat. Aceiaşi propunere am făcut-o şi lui TREBICI VLADIMIR şi lui LOZNIOV EUGEN. TREBICI VLADIMIR a refuzat să se înscrie pentru un asemenea proect, în schimb LOZNIOV a fost de acord cu plecarea. Cu MALINAS IULIU şi cu LOZNIOV am discutat că este vorba de nişte oameni care împărtăşesc punctul de vedere politic a lui PATRASCANU. Noi urmând să plecăm în străinătate pentru a ne da seama în ce constă activitatea politică a grupărilor politice care fugiseră din Romînia şi eventual de a colabora cu ei şi MALINAS şi LOZNIOV EUGEN a subscris la această idee, eu spunându-le că ideia aparţine lui BETEA şi o împărtăşesc şi eu.

./. ss/C.C.PAVEL

3574

Intrebare:

Cum ai păstrat legătura cu BETEA după ce acesta trecuse în clandestin?

Răspuns:

După ce BETEA s'a ascuns am păstrat legătura cu el prin PĂDINEANU COLEA, ANGELESCU GHEORGHE și NICOLICA MARCUȘ. Pe l-am vizitat de mai multe ori în casele: Popa Iatu în ing. MUNTEANU; la ing. VASILESCU OCTAVIAN; în casa de lângă Parcul Carol unde locuia împreună cu ANGELESCU GABRIELA; în casa lui BLAGAN NICOLAE (funcționar la ICS) și în casa dela Cluj la COCA SANTOMA.

Intrebare:

Arată dta activitatea comună conspirativă dusă de BETEA NICOLAE și SABIN MANUILA?

Răspuns:

Știu dela BETEA și dela DAN DUMITRESCU că SABIN MANUILA l-a rugat pe BETEA să se întâlnească cu un funcționar dela Legația Americană și că BETEA NICOLAE urma să-i transmită acestui american o anumită rugăminte din partea lui SABIN MANUILA. BETEA și cu DAN DUMITRESCU care urma să facă pe interpretul, au așteptat mașina americană pe una din străzile din Cotroceni și s'au urcat în ea. După ce mașina a mers câțiva metri ei l-au zărit pe SABIN MANUILA și au oprit mașina să-l ia. SABIN MANUILA îl trimisese pe BETEA să se întâlnească cu acest american, întrucât nu știa sigur dacă poate veni el, deoarece era urmărit de poliție. După ce mașina a pornit au constatat că sunt urmăriți de o mașină. Urmărirea s'a făcut pe mai multe străzi până au ajuns pe Calea Victoriei, unde mașina Controlului Economic le-a tăiat drumul. SABIN MANUILA și BETEA au sărit din mașină și au reușit să fugă.

Intrebare:

Ce ți-a spus BETEA în legătură cu ce urma să transmită funcționarului dela Legația Americană.

Răspuns:

BETEA NICOLAE nu mi-a comunicat nimic în legătură cu ce urma să discute cu americanul.

Intrebare:

Cum ai păstrat dta legătura cu ceilalți fugari din grup.?

Răspuns:

Cu MĂLĂMAS IULIU mă vedeam aproape zilnic, el

./. as/C.G. PAVEL

fiind funcționar la Controlul Economic în acea vreme. IOSIFIOV EUGEN venea deasemenea la mine la birou, unde aveau loc discuțiile asupra procesului. Pe MATEI ANTON, îl vedeam mai rar, el fiind în vremea aceia [illegible] Controlul Economic. De ing. VASILESCU și MAX [illegible] mă informa FLORICA FĂRĂȘAN.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, cu care îl semnez.

Anchetator:
as/C. G. PAVEL

Anchetator:
Lt. Maj. T. Staicu

Prezenta declaratie
este identică cu ori-
ginalul.-

12.453
Lajuna / 1
356

61

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, născut în anul 1911, luna Iulie 21, în com.Hăbud, satul Brătești jud.Prahova, de profesiune funcționar public la Institutul Central de Statistică, îndeplinind funcția de director al Oficiului de studii, cu ultimul domiciliu în București, Sos.Bonaparte Nr.26, declar următoarele:

Mi-am manifestat desacordul meu cu politica Partidului Comunist începând chiar dela alcătuirea guvernului din 6 Martie 1945, întrucât socoteam că alianța cu grupul liberal, respectiv GHEORGHE TATĂRESCU, nu este în interesul general ad țării, deoarece GHEORGHE TATĂRESCU nu reprezenta nimic în ce privește forța politică de masă și fusese omul de încredere al fostului rege și sprijinise din toată puterea dictatura regală. Apreciam că o înțelegere politică, pe baza unui program minimal, cu partidul național țărănesc ar da mai multe roade și ar fi în interesul general al țării, mai ales că în jurul partidului național-țărănesc era strînsă majoritatea elementelor rurale?

Un alt desacord al meu cu politica guvernului după 6 Martie 1945 a fost în ceeace privește metodele întrebuințate pentru epurarea aparatului de Stat de elementele fasciste. Aceste epurări se făceau pe informații minime și nefundate și că unele elemente care nu împărtășeau punctul de vedere politic al Partidului Comunist, dar care dovedeau pricepere și multă putere de muncă puteau fi menținute în aparatul de stat și treptat-treptat pregătite politicește.

In ceeace privește reforma agrară apreciam că expropierea trebue să meargă până la 20 ha, iar împroprietărirea țărănimii sărace sau cu pământ puțin să se facă pe loturi fixe, indivizibile, cu drept de moștenire pentru primul născut. Deasemenea trebuia să fie împiedicată prin lege fărămițarea loturilor de pământ, loturi pe care țăranii le aveau înainte de împroprietărirea din 1945. Paralel cu aceste operații de expropiere și împroprietărire trebuiau create, menținute și susținute prin măsuri de stat cooperativele de producție

./. ss/C.G.PAVEL

şi consum, lichidându-se prin aceste măsuri întreprinderile comerciale particulare.

O altă problemă cu care subsemnatul nu eram de acord era problema industriei grele metalurgice. Apreciam că acestei industrii trebue să i se reducă capacitatea de producţie la posibilităţile de materii prime locale şi că accentul trebue pus pe industria uşoară transformatoare, în special pe industria alimentară.

Socoteam că rezrvele noastre de materii prime, în special petrolul, cărbunele, sarea, aurul, care fusese exploatate în mod sălbatic şi neraţional, trebuesc cruţate, iar pentru schimb cu străinătatea să se pună accentul pe alte produse, în special produse alimentare.

Aceste idei le discutam adeseori cu BETEA NICULAE, cu TREBICI VLADIMIR, MALINAS IULIU, LOZNIOV EUGEN, cu Dr. BIRO EUGEN şi câteodată cu GOLOPENTIA ANTON.

In discuţiile mele cu BETEA NICOLAE în legătură cu aceste probleme, în general nu era nicio deosebire. Singura dată când BETEA NICULAE nu împărtăşea punctul meu de vedere era în legătură cu alianţa Partidului Comunist cu grupul liberal al lui GH. TATARESCU. BETEA susţinea că această alianţă a fost necesară din considerente politică şi că imediat ce Partidul Comunist îşi va întări poziţiile şi îşi va organiza cadrele, grupul liberal va fi înlăturat şi înlăturarea va fi uşoară prin simplu fapt că acest grup nu reprezintă o forţă politică de masă, în timp ce partidul naţional-ţărănesc are în spatele lui şi o masă electorală.

Si eu şi BETEA NICULAE credeam că pentru refacerea Europei va fi necesar o colaborare strânsă între grupul de state din occident şi URSS şi că Europa va cunoaşte un adevărat N.E.P. de lungă durată.

Intre mine şi BETEA nu erau numai relaţii de strânsă prietenie, dar şi vederi comune politice în ce priveşte rezolvarea unor probleme economice, sociale, administrative, probleme care se frământau şi se agitau în perioada 1945-1947, aşa cum am arătat **maisus.**

Incepând din luna Nov. 1947 şi până în Martie 1948, când BETEA NICULAE a stat ascuns, eu l-am ajutat pe BETEA cu bani pentru a avea ce mânca, i-am căutat o casă unde să se ascundă (la BLAGAN NICULAE) şi l-am vizitat deseori în locuinţele unde sta.

Am făcut toate aceste lucruri pentru BETEA înainte

./. ss/C. G. PAVEL

358

de toate pentrucă BETEA NICULAE îmi este un foarte bun prieten şi declar că chiar dacă nu împărtăşeam aceleaşi vederi politice, tot l-aş fi ajutat pe BETEA NICULAE. Ştiam că BETEA NICOLAE era în relaţii intime cu PATRAŞCANU şi eu l-am ajutat pe BETEA cu bani şi să se ascundă, pentrucă, dacă BETEA ar fi fost descoperit şi arestat, l-ar fi compromis politiceşte pe PATRAŞCANU. L-am ajutat deasemenea pe BETEA NICULAE pentrucă ştiam dela el că în curând urma să plece în străinătate prin ajutorul lui SILVIU CRACIUNAS.

BETEA ştia, din discuţiile noastre, că încă de multă vreme pe mine mă preocupă plecarea în străinătate şi anume în Franţa, unde doream să mă specializez în probleme de conjunctură economică.

După ce GOLOPENTIA ANTON s'a întors dela Paris, cu aprobarea principială a cinci burse de studii la unul din Institutele din Franţa, eu am început să fac pregătirile necesare în vederea plecării. Pregătirile pentru plecare au căzut în momentul când am aflat dela GOLOPENTIA că Partidul Comunist prin MIHON CONSTANTINESCU, nu este de acord cu aceste plecări.

Când BETEA NICULAE a început să trăiască clandestin am discutat cu el în casa ing. MUNTEANU şi apoi în casa ing. VASILESCU problema plecării în străinătate, de data aceasta în mod ilegal. In discuţia mea cu BETEA în legătură cu plecarea în străinătate, BETEA a susţinut ideia că ar fi bine să plecăm în grup şi că din acest grup să facă parte oameni care în afară de faptul că sunt legaţi prin prietenie şi oameni care simpatizează cu PATRAŞCANU şi care împărtăşesc punctul de vedere politic al acestuia. Eu am subscris fără nicio rezervă la acest plan, deasemenea MALIMS IULIU şi LOZNIOV EUGEN, cu care am vorbit eu.

Odată ajunşi în Franţa, în afară de studiile de care s'ar fi ocupat fiecare, urma să luăm contact cu elementel din grupările politice care erau în străinătate, să ne dăm seama în ce constă activitatea lor, care este punctul de vedere politic al acestora şi eventual să colaborăm cu ei, dacă am fi ajuns la înţelegere, prin aceasta lărgindu-se baza politică a acestora.

In timp ce BETEA NICULAE era ascuns în casa lui BLAGAN eu l-am vizitat de mai multe ori şi într'una din vizite eu i-am spus că printre oamenii de stânga circulă svonul că în curând PATRAŞCANU va fi scos din guvern. Informaţii în acelaş sens căpătaseem şi dela MICSA REMUS, care îmi spusese că

./. ss/C. G. PAVEL

PATRASCANU este într'o stare de permanentă enervare, că primeşte cu mare greutate audienţe şi pe solicitatori pentru audienţe îi expediază foarte repede. Când i-am spus aceste lucruri lui BETEA, acesta a spus că ar fi bine să ştim care este adevărata situaţie a lui PATRASCANU şi că ar fi bine să trimitem la el pe cineva. Eu i-am spus că cel mai indicat pentru aceasta ar fi GOLOPENTIA, pe care PATRASCANU îl cunoscuse la Paris în timpul conferinţei pentru pace şi pentru care PATRASCANU avea o părere bună. Cum BETEA NICULAE urma să plece peste câteva zile peste graniţă, după asigurările date de SILVIU CRACIUNAS, eu i-am spus acest lucru lui GOLOPENTIA, aducându-i în acelaş timp la cunoştinţă că BETEA doreşte să-l vadă înainte de plecare. Chiar în ziua când i-am comunicat aceste lucruri lui GOLOPENTIA, am stabilit să ne vedem la ora 7 seara pe str. Serban Vodă şi să plecăm împreună în casa lui BLAGAN unde locuia BETEA NICULAE.

La această întrevedere au fost: GOLOPENTIA, BETEA şi subsemnatul. De două sau de trei ori a intrat în cameră, în timp ce vorbiam şi BLAGAN NICULAE care a adus nişte mezeluri pentru noi.

BETEA l-a întrebat pe GOLOPENTIA cum merge colaborarea Institutului cu Comisia de redresare economică şi stabilizare monetară, respectiv cu MIRON CONSTANTINESCU, la care GOLOPENTIA a spus că merge cam scărţâind din cauza lucrărilor prea numeroase care se cer, aproape toate fiind urgente şi din lipsă de personal. După aceia BETEA a început să povestească cum a scăpat de urmărirea poliţiei în timp ce era cu Dr. SABIN MANUILA, GOLOPENTIA după ce a ascultat, puţin l-a întrerupt pe BETEA cu expresia: "tot năzdrăvan ai rămas, mă BETEA". BETEA s'a oprit din povestit, observând că GOLOPENTIA nu este dispus să asculte asemenea lucruri.

După acestea, eu am spus că circulă svonul că în curând PATRASCANU va fi scos din guvern, că PATRASCANU este într'o stare de enervare şi poate ar fi bine să se ducă cineva la el să-l vadă şi să-şi dea seama care este adevărata situaţie a lui PATRASCANU. Am spus lui GOLOPENTIA că eu şi BETEA ne-am gândit că cel mai nimerit pentru aceasta este dânsul. GOLOPENTIA a spus că PATRASCANU este un om foarte cumsecade, dar că nu este făcut pentru politică.

Ar fi mai bine, dacă pentru un timp s'ar lăsa de activitatea politică şi s'ar ocupa mai bine să mai scrie o carte, două, tratând anumite probleme istorice sociale, întrucât sunt atâtea probleme încă nelămurite în România. Eu am spus că sunt

./. ss/C. G. PAVEL

de acord cu cele spuse de GOLOPENTIA, dar că acum când circulă aceste svonuri despre scoaterea lui din guvern, svonuri care poate i s'au adus şi lui la cunoştinţă, omul se simte singur şi socot că i-ar face bine să i se spună că nişte oameni se gândesc la el şi vor fi alături de el tot timpul.

GOLOPENTIA ANTON mi-a răspuns pe un ton puţin enervat că doar PATRAŞCANU nu este copil, este un om în toată firea şi n'are nevoe de dădace şi dulcegării sentimentale.

BETEA a spus că şi el crede că este nevoe să se ducă cineva la PATRAŞCANU, să îl roage pe GOLOPENTIA să facă acest lucru, că PATRAŞCANU a adus servicii reale ţării şi este foarte posibil ca PATRAŞCANU să fie iarăşi pe prim plan politic, când înţelegerea dintre grupul de state din occident şi URSS va fi realizată şi că acest fapt se poate întâmpla foarte repede. GOLOPENTIA a stat un timp, s'a gândit şi a spus un "bine" prelung şi scos cu mare greutate.

După aceea BETEA a spus că printre cei care se pregătesc să plece în străinătate este şi GEORGESCU-ROENGEN. GOLOPENTIA a rămas foarte surprins de aceasta, deoarece GEORGESCU-ROENGEN fusese cu câteva zile mai înainte pela GOLOPENTIA şi acesta nu lăsase să se înţeleagă nimic că ar avea asemenea preocupări de plecare. BETEA a spus că poate ar fi bine ca GOLOPENTIA să stea de vorbă cu GEORGESCU ROENGEN, chemându-l la Institut pentru un motiv oarecare şi să-i spună acestuia cum stau lucrurile la Institut, ce lucrări face Institutul, cum s'a făcut recenzământul, pentrucă acesta, odată ajuns în străinătate, să i le poată împărtăşi Dr. SABIN MANUILA.

BETEA a spus deasemenea că se poate comunica cu Dr. SABIN MANUILA printr'un oarecare COMSA care lucrează la legaţia engleză sau americană şi cu care dr. SABIN MANUILA avusese legături. Acestea au fost discuţiile avute între GOLOPENTIA, BETEA şi subsemnatul, după care el şi GOLOPENTIA am plecat. Când eram pe punctul de plecare, GOLOPENTIA l-a rugat pe BETEA dacă ajunge în Franţa, să lase problemele politice pe planul al doilea şi să se preocupe în mod serios de studii, mai ales că el este construit pentru asemenea muncă că problemele României se vor rezolva ele şi fără el. Deasemenea i-a spus că are să-i dea adresa unui fost coleg al său, unul MICULESCU, ca să afle unde trage când va ajunge în Franţa şi că această adresă mi-o va da mie, pentru a i-o înmâna. A doua zi GOLOPENTIA mi-a dat adresa şi eu i-am dat-o lui BETEA.

./. ss/C. G. PAVEL

După vreo două zile dela această întrevedere, eu l-am întrebat pe GOLOPENTIA dacă l-a văzut pe PATRASCANU şi GOLOPENTIA mi-a spus că l-a văzut, că informaţiile noastre despre PATRASCANU nu corespund adevărului, că PATRASCANU îşi vede de lucru, că arată chiar bine dispus şi că se pregăteşte să plece cu delegaţia guvernului la Budapesta.

Ştiam din spusele lui BETEA, ale lui RATIU AMTON şi MICSA REMUS că BETEA îl vede adeseori pe PATRASCANU, deasemenea ştiu că BETEA îl vedea din când în când şi pe Dr. SABIN MANUILA nu ştiu, BETEA nu mi-a împărtăşit niciodată asemenea informaţii. Eu am discutat de câteva ori cu BETEA despre PATRASCANU, mai ales după discursul dela Cluj şi i-am spus lui BETEA că împărtăşesc în totul punctul de vedere al lui PATRASCANU expus în acest discurs. Deasemenea ştiu că PATRASCANU l-a trimis pe BETEA NICULAE de câteva ori în Maramureş în legătură cu ajutorarea populaţiei din Maramureş şi cu unele conflicte de graniţă.

Problemele politice pe care le discutasem cu BETEA şi aflasem dela acesta că şi PATRASCANU împărtăşeşte asemenea vederi erau:

In problema epurării aparatului de stat şi PATRASCANU susţinea că unele elemente capabile şi cu multă putere de muncă, chiar dacă nu împărtăşesc punctul de vedere politic al Partidului Comunist, trebuesc păstrate în aparatul de stat şi pregătite treptat-treptat politiceşte.

Aflasem dela BETEA că PATRASCANU opinia pentru o colaborare politică cu partidele istorice pe baza unui program minimal.

Deasemenea aflasem dela BETEA că PATRASCANU socotea că este în interesul ţării ca România să menţină relaţii strânse economice cu URSS şi cu statele din occident şi mai ales cu statele din grupul anglo-american.

Grupările politice care erau în străinătate şi care aveau legături strânse cu cercurile anglo-americane, aveau un punct de vedere politic în desacord cu cel al guvernului român şi făceau propagandă în străinătate în acest sens prin presă şi radio. Noi dacă am fi ajuns în străinătate şi dacă am fi ajuns la o înţelegere cu aceste grupări politice, ne situam politiceşte în desacord cu guvernul român şi am fi făcut propagandă împotriva acestui guvern.

Până la ascunderea lui BETEA, adică până în Nov. 1947 eu şi cu BETEA n'am întreprins nicio activitate politică pentru a ne susţine punctul nostru de vedere politic. Discutam aceste

./. ss/C. G. PAVEL

probleme între noi şi prietenii care erau în jurul nostru. După ce BETEA s'a ascuns, am proectat cu BETEA plecare în mod clandestin peste graniţă şi în acest sens au avut loc mai multe consfătuiri.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o fac şi o semnez.

Azi 12 Februarie 1953

ss/C.G. PAVEL

C.N.S.A.S.

Prezenta declaraţie e identică cu originalul.-

16-II-53

363

DECLARATIE

Subsemnatul CONSTANTIN GH.PAVEL, cu domiciliul în Bucureşti Sos.Bonaparte 26, de profesiune funcţionar public la Institutul Central de Statistică, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare

Când şi în ce împrejurări ai aflat de GRIGORE?

Răspuns

Am aflat de GRIGORE prin luna Dec.1947, dela BETEA NICOLAE, în timp ce acesta locuia în casa ing.VASILESCU OCTAVIAN. BETEA NICOLAE mi-a spus că pentru plecarea Dr.SABIN MANUILA se ocupă SILVIU CHACIUNAS (GRIGORE) şi că tot GRIGORE urmează să se ocupe şi de trecerea lui BETEA peste graniţă.

Întrebare

Ce ţi-a mai spus BETEA despre GRIGORE?

Răspuns

BETEA mi-a spus că acest GRIGORE este în legătură cu nişte evrei şi se ocupă cu treceri peste graniţă în schimbul unei anumite sume de bani. Deasemenea BETEA NICOLAE mi-a spus că GRIGORE este funcţionar şi că are legături strânse cu naţional-ţărăniştii. Am mai discutat cu BETEA despre GRIGORE în timp ce BETEA era ascuns în casa de lângă Parcul Carol, unde locuia cu ANGELESCU GABRIELA, pela începutul lunii Februarie 1948. Intr'o vizită a mea la BETEA NICOLAE, acesta mi-a spus că a fost vizitat de GRIGORE, fiind adus la BETEA de FLORICA PARCASU.

Eu l-am întrebat pe BETEA cine este acest GRIGORE şi ce fel de om este. BETEA mi-a repetat că este cel care s'a ocupat de trecerea Dr.SABIN MANUILA peste graniţă, că se ocupă şi de trecerea lui peste graniţă, că este funcţionar, că are o pregătire foarte serioasă în probleme economice şi că dacă va avea nevoe de ceva material statistic şi va veni la mine să-mi cearâ, eu să-i pun la dispoziţie tot ce

./. se/C.G.PAVEL

am. Eu i-am promis lui BETEA că am să fac tot posibilul pentru ai satisface cererea.

304

Întrebare

Când, unde şi prin cine l-ai cunoscut personal pe GRIGORE?

Răspuns

L-am cunoscut pe GRIGORE pela începutul lunii Februarie 1948, la Institutul Central de Statistică şi mi-a fost adus şi recomandat de FLORICA FARCASU.

Întrebare

Cum ţi-a fost recomandat GRIGORE de FLORICA FARCASU

Răspuns

Dra FLORICA FARCASU a venit la mine la birou cu GRIGORE şi mi-a spus: Domnule Director, dumnealui este GRIGORE de care v'am vorbit şi v'a vorbit şi BETEA şi a venit după material statistic. GRIGORE a spus că n'are timp, că este foarte grăbit şi mă roagă ca materialul statistic pe care îl am să i-l dau domnişoarei FLORICA FARCASU care il va înmâna.

Vizita lui GRIGORE la mine la birou a avut loc la două sau trei zile după ce GRIGORE fusese la BETEA.

Întrebare

Când ai discutat dta cu FLORICA FARCASU despre GRIGORE?

Răspuns

Am discutat cu FLORICA FARCASU despre GRIGORE prin luna Ianuarie şi Februarie 1948. BETEA îmi spusese că FLORICA FARCASU are strânse legături cu GRIGORE şi că acesta o foloseşte pentru anumite însărcinări.

FLORICA FARCASU mi-a spus că Dr. SABIN MANUILA l-a rugat pe acest GRIGORE să se ocupe serios de trecerea lui BETEA peste graniţă. Si FLORICA FARCASU mi-a spus că GRIGORE împreună cu nişte evrei se ocupă de treceri clandestine peste graniţă în schimbul unei anumite sume de bani. FLORICA FARCASU trecea pela mine pela birou şi mă informa care este stadiul pregătirilor de trecere peste graniţă a lui MAX MANOLESCU, ing. VASILESCU şi BETEA NICOLAE. FLORICA FARCASU mi-a spus că acest GRIGORE are legături strânse cu cercurile naţional-ţărăniste.

Întrebare

Unde aveau loc întâlnirile dintre dta şi FLORICA FARCASU şi cu ce se ocupa aceasta în vremea aceea?

Răspuns

Pentru prima dată am văzut-o pe FLORICA FARCASU pela sfârşitul lunii Dec. 1947 în casa ing. VASILESCU, după ce

./. ss/C. G. PAVEL

fusese comprimată dela Institut unde era funcţionară.

Am mai întâlnit-o pe FLORICA FARCASU odată în casa de lângă Parcul Carol unde locuia BEŢEA. Restul întâlnirilor aveau loc la Institut în biroul meu. Nu ştiu cu ce se ocupa FLORICA FARCASU după ce a fost comprimată dela Institut. Ştiu dela ea şi dela BEŢEA că GRIGORE o folosea pentru anumite însărcinări. Începând din luna Ianuarie şi în cursul lunii Februarie eu i-am dat Drei FLORICA FARCASU lucrări dela Institut pe care le lucra acasă şi apoi le aducea la Institut. I-am dat de făcut câteva hărţi în care trebuia să treacă prin anumite simboluri ştiinţa de carte pe baza recensământului din anul 1941.

Întrebare

Arată Dta în mod detaliat ce lucrări ai dat lui FLORICA FARCASU să lucreze acasă şi cu ce sume de bani a fost retribuită pentru aceste lucrări?

Răspuns

In perioada Ianuarie şi Februarie 1948 Institutul Central de Statistică era foarte aglomerat în lucrări. O parte din lucrări se executau în cadrul Institutului, alte lucrări se dau în afară la diferiţi desenatori şi aceste lucrări se plăteau fie cu bucata, fie cu ora, apreciindu-se de directorul oficiului de studii timpul necesar pentru execuţie.

Plata se făcea din fondurile recensământului. Am dat Drei FLORICA FARCASU de făcut nişte cartograme, reprezentând harta României pe care trebuia să treacă pe procente ştiinţa de carte pe baza recensământului 1941, nişte cartograme în care trebuia să se treacă suprafeţele arate şi însămânţate în toamna 1947; nişte cartograme în care trebuia să se treacă precipitaţiunile atmosferice pe judeţe pe baza datelor Institutului meteorologic. Nu-mi reamintesc cu ce sume în total a fost retribuită Dra FLORICA FARCASU, dar sumele erau de fiecare dată cam 3oo-4oo lei.

Întrebare

Cui urmau să fie predate aceste lucrări şi dacă aveau un caracter secret?

Răspuns

Aceste lucrări odată executate mi se predau mie şi le trimiteam cu adresă la Instituţiile care le solicitase. Aşa cartogramele cu ştiinţa de carte au fost trimise la Ministerul Educaţiei Naţionale: celelalte cartograme au fost trimise la Comisia de redresare economică. Lucrările date drei FLORICA FARCASU nu aveau caracter secret: nu era altceva

./. ss/C.G. PAVEL

decât răspunsul ce se da de Institut la diferite adrese oficiale care solicitau date statistice.

Intrebare

In ce serviciu lucrase FLORICA FARCASU din Institutul Central de Statistică şi de ce fusese comprimată.

Răspuns

FLORICA FARCASU fusese funcţionară diurnistă la Institutul Central de Statistică, la Direcţia Oficiului de Studii, secţia de desen. FLORICA FARCASU a fost comprimată din serviciu în cursul anului 1945 sau 1946, întrucât fondurile din care erau plătiţi unii din diurnişti erau cele dela recensământul din 1941 şi aceste fonduri au fost suspendate de Ministerul de Finanţe.

Intrebare

Cine era directorul oficiului de studii.

Răspuns

Până la începutul anului 1947 directorul oficiului de studii a fost GOLOPENTIA ANTON. Începând cu anul 1947 directorul oficiului de studii am fost subsemnatul.

Intrebare

Arată dta dela cine şi când ai primit deslegare să dai lucrări afară din Institut.

Răspuns

Oficial n'am primit nicio deslegare dela nimeni să dau lucrări în afară de Institut. Asemenea lucrări se dădeau şi înainte şi plata se făcea din anumite fonduri de recensământ.

Intrebare

Aveai dta dreptul să dai lucrări afară fără a prim aprobarea directorului general al Institutului?

Răspuns

Lucrările în afară de Institut se dau numai cu aprobarea Directorului General pe baza unui referat motivat al directorului oficiului de studii. Pentru a-ia da lucrări dnei FLORICA FARCASU eu nu primisem aprobarea dlui GOLOPENTIA ANTON care era director general.

Intrebare

Arată dta sincer şi fără ocol ce te-a determinat pe Dta să dai lucrări lui FLORICA FARCASU fără aprobarea directorului general al Institutului?

Răspuns

FLORICA FARCASU care fusese desenatoare la Institut la secţia de desen mi s'a plâns de câteva ori că n'are

./. as/C.G.PAVEL

ce mânca şi că o duce greu şi mă roagă să fac tot posibilul şi să vorbesc şi cu GOLOPENTIA în acest sens şi să fie reprimită în serviciu. Până la perfectarea reprimirii dsale în Institut, m'a rugat dacă Institutul are lucrări de dat în afară să-i dau şi eu. Asemenea BETEA NICOLAE mi-a vorbit de FLORICA FARCASU, rugându-mă să fac tot posibilul ca FLORICA FARCASU să fie reprimită în Institut şi dacă am de lucru prea mult să-i dau şi ei câte ceva pentru a câştiga un ban.

La începutul lunii Martie 1948 Institutul a făcut angajări de noui funcţionari diurnişti şi cererea lui FLORICA FARCASU de a fi reprimită în serviciu căpătase principial aprobarea şi urma să se prezinte la serviciu când venea şi aprobarea dela finanţe.

Intrebare

Cât timp a stat GRIGORE în biroul Dtale dela Institut?

Răspuns

GRIGORE a stat în biroul meu la Institut 2-3 minute, mi-a spus că pentru nişte lucrări ale sale are nevoe de material statistic şi mă roagă să-i dau acest material lui FLORICA FARCASU care îl va înmâna, el fiind grăbit.

Intrebare

Ce material statistic ţi-a cerut GRIGORE cu prilejul acestei întâlniri?

Răspuns

GRIGORE nu mi-a precizat ce material statistic are nevoe.

Intrebare

Atunci dvoastră Dta cu cine ai discutat şi cine ţi-a cerut materialul pentru GRIGORE?

Răspuns

BETEA mi-a spus în casa de lângă Parcul Carol că GRIGORE este un om de studiu, că are o serioasă pregătire în probleme economice şi de conjunctură şi că dacă va veni la mine să-mi ceară material statistic de care are nevoe să-i pun la dispoziţie ce am. Eu i-am promis lui BETEA că am să fac tot posibilul şi am să-i dau ce am.

Intrebare

Dta ai arătat mai sus că GRIGORE avea legături cu organizaţie evreiască care se ocupa cu treceri clandestine peste frontieră şi ai mai arătat că acest GRIGORE trecuse pe SABIN MANUILA peste frontieră şi urma să-l treacă şi pe

./. ss/C.G.PAVEL

BETEA.Arată Dta sincer pentru ce ţi-a spus BETEA NICOLAE să-i pui la dispoziţie material statistic lui GRIGORE.

Răspuns

Declar că în discuţia mea cu BETEA în casa de lângă Parcul Carol,BETEA mi-a spus să-i dau material statistic lui GRIGORE,întrucât acestuia îi trebuie pentru anumite lucrări şi pentru documentarea sa.

Intrebare

Unde făcea serviciu acest GRIGORE şi la ce lucrare îi trebuia acestuia.

Răspuns

BETEA nu mi-a spus unde este GRIGORE funcţionar şi ce lucrare anume face.FLORICA FARCASU îmi spusese de acest GRIGORE că lucrează la Industria zahărului şi lucrează şi la B.N.R.

Intrebare

Dacă GRIGORE se ocupa cu treceri clandestine peste frontieră,putea el să întocmească şi lucrări economice şi pentru cine urma să facă această lucrare?

Răspuns

Din discuţia mea cu BETEA despre GRIGORE şi din discuţiile mele cu GRIGORE mă îndoesc că GRIGORE avea pregătirea şi timpul necesar pentru lucrări de conjunctură economică.FLORICA FARCASU îmi precizase că GRIGORE lucrează pentru BNR.GRIGORE se ocupa şi cu treceri clandestine peste frontieră.Nici BETEA,nici GRIGORE nu mi-a precizat pentru cine urma să facă GRIGORE lucrarea.BETEA mi-a spus numai că îi trebueşte material pentru nişte lucrări şi pentru documentarea sa.

Intrebare

Dacă BETEA şi FLORICA FARCASU nu ţi-a precizat ce material urma să-i dai lui GRIGORE,de unde ştiai dta ce material statistic îi trebueşte acestuia?

Răspuns

BETEA îmi spusese că GRIGORE se ocupă cu probleme de conjunctură economică şi eu singur am apreciat ce material are nevoe pentru asemenea probleme şi i-am pus la dispoziţie materialul de care dispunea Institutul în acel timp.

Intrebare

Dta ai arătat că te îndoiai că acest GRIGORE să fie un om de specialitate şi să aibă timp pentru întocmirea de lucrări de conjunctură economică.

Atunci cum de ai acceptat să-i pui la dispoziţie

./. se/C.9.PAVEL

material statistic lui GRIGORE?

Răspuns

Inainte de toate i-am dat material statistic lui GRIGORE pentru faptul că BETEA mi-l recomandase şi mă rugase să fac aceasta.

Intrebare

Pentru ce te rugase BETEA NICOLAE să-i pui la dispoziţie lui GRIGORE material statistic.

Răspuns

BETEA îmi spusese să-i pun lui GRIGORE material statistic la dispoziţie întrucât îi trebue acestuia pentru anumite lucrări de conjunctură economică şi pentru documentarea sa.

Intrebare

Când şi dela cine ai strâns materialul statistic?

Răspuns

A doua zi după vizita lui GRIGORE la mine am luat din biblioteca mea care era în acelaş birou unde lucram, următoarele lucrări:

1)Statistica societăţilor anonime pe 1939;2)Buletinele demografice pe 1947;3)Inventarierea întreprinderilor industriale pe 1947;4)Proectul de plan de investiţii şi planificare economică pe 1948;5)Anuarul statistic pe anul 1940 şi când FLORICA FARCASU a venit pela mine în acelaş zi eu i-am predat acest material.

Am predat acest material în cursul lunii Februarie 1949, cam la 2-3 zile după ce vorbisem cu BETEA şi materialul statistic a fost luat din biblioteca mea dela Institut.

Intrebare

Arată Dta în mod amănunţit ce cuprindea acest material?

Răspuns

"Statistica societăţilor anonime pe 1939" cuprindea numărul societăţilor anonime din România, felul societăţilor, natura societăţilor după producţie: capitalul social al societăţilor; repartizarea societăţilor anonime pe provincii şi judeţe.

"Statistica societăţilor anonime pe 1939" era o carte cu vreo 250 pag. şi tipărită prin anul 1940-41.

2) "Buletinele demografice pe 1947" erau broşuri tipărite cu vreo 40-50 pag. în care erau trecute date privind mişcarea populaţiei pe luni sau trimestre. Aşa, în aceste Buletine demografice se găseau: numărul probabil al

./. ss/C. C. PAVEL

populaţiei pe ţară, provincii şi judeţe: numărul naşterilor; numărul deceselor; moartea infantilă; numărul căsătoritor, numărul divorţurilor.

3) "Inventarierea întreprinderilor industriale pe 1947" cuprindea rezultatele inventarierii din Noembrie 1947: era o broşură cu vreo 80-90 pagini şi cuprindea numărul întreprinderilor industriale din România cu cel puţin cinci lucrători şi cu o forţă motrică de zece cai putere: felul întreprinderilor după natura producţiei: repartizarea acestor întreprinderi pe ţară, provincii, judeţe şi pe mediul urban şi rural, numărul personalului administrativ, tehnic şi de manoperă.

4) "Proectul de plan de investiţie şi planificare pe 1948" era o carte cam de vreo 300 pagini, trasă la "Gestetner" şi cuprindea anumite industrii de bază, adică cele care au o capacitate mai mare de producţie şi în care erau trecute date privind producţia din anii 1938-1939 şi aprecierea făcută de diferite ministere dacă producţia acestor industrii poate fi mărită şi cu cât anume poate fi mărită şi în funcţie de această creştere a producţiei să se acorde sumele necesare dela BNR.

5) "Anuarul statistic pe 1940" era o carte tipărită, cu vreo 500-600 pagini şi în care erau trecute date statistice din toate sectoarele pe baza recensământului din 1930, pe baza recensământului agricol din 1937 făcut de ministerul agriculturii şi pe baza datelor primite dela Ministerul de finanţe şi economia naţională.

Aşa în "Anuarul statistic pe 1940" se găseau date demografice pe provincii, judeţe şi plăşi privind naşterile, decesele, moartea infantilă, divorţuri, căsătorii şi decesele pe categorii de boli, populaţia ţării pe provincii, judeţe şi plăşi după origina etnică, după profesiune, după grupe de vârstă, după ştiinţa de carte:

Volumul importului şi exportului României după natura produsului şi pe ţările unde s'a făcut exportul, sau de unde s'a importat.

Suprafaţa terenurilor agricole din România raportată la populaţia ţării şi producţia agricolă pe unele produse mai importante ca: grâu, porumb, secară, orz, ovăz, rapiţă, etc, lungimea căilor ferate şi repartizarea lor pe kmp.

Lungimea şoselelor naţionale, judeţene şi drumuri comunale repartizată pe provincii şi judeţe.

./. ss/C.G.PAVEL

Intrebare

De cine a fost ridicat acest material şi când a venit de la ridicat?

Răspuns

Acest material statistic după ce a fost luat de mine din bibliotecă, l-am pus pe una din mesele care era în birou la mine şi a doua zi după vizita lui GRIGORE la mine, în cursul dimineţii pela ora 9-10 a venit la mine FLORICA FARCASU şi m'a întrebat dacă am pregătit materialul de care m'a rugat GRIGORE.

Eu i-am arătat spre masă şi i-am spus că poate să ia cele 4-5 cărţi care se găsesc acolo şi acolo are să găsească tot ce îi trebue. FLORICA FARCASU a luat cărţile care erau puse una peste alta, fără să fie împachetate şi fără să fie învelite şi a plecat cu ele.

Intrebare

când, unde şi prin cine l-ai mai întâlnit pe GRIGORE?

Răspuns

La câteva zile după ce am predat acest material lui FLORICA FARCASU, eu l-am văzut pe BETEA NICULAE şi acesta m'a rugat insistent să caut să-l văd pe GRIGORE şi să-l întreb care este stadiul pregătirilor pentru plecarea lui MAX MANOLESCU şi ing. VASILESCU şi să-i cer să-mi dea un răspuns precis, deoarece MAX MANOLESCU nu mai poate fi ţinut în frâu.

A doua zi dimineaţă după această întrevedere a mea cu BETEA, eu i-am dat un telefon lui FLORICA FARCASU şi am rugat-o să treacă imediat pela mine la birou. FLORICA FARCASU a venit şi eu i-am spus că într'o chestie urgentă pentru BETEA trebue să-l văd pe GRIGORE şi o rog ca chiar în cursul zilei de azi să-mi facă o întâlnire cu GRIGORE. FLORICA FARCASU a plecat şi după vreo 2 ore a trecut pela mine iar la birou şi mi-a spus că GRIGORE este liber între orele 4-5 după masă şi ar putea să mă/vadă.

Eu i-am dat întâlnire lui GRIGORE pe str. Sf. Constantin lângă Cişmigiu şi GRIGORE a venit şi cu FLORICA FARCASU. când FLORICA FARCASU m'a zărit şi-a luat ziua bună dela GRIGORE şi-a plecat, iar eu cu GRIGORE am plecat pe str. Gh. Lazăr în casa Inei JEBELEANU.

Pe D-na JEBELEANU o rugasem aproape de ora 2, când FLORICA FARCASU îmi adusese răspunsul că îl pot vedea pe GRIGORE, să-mi pună casa la dispoziţie între orele 4-5 după

./. ss/C.G.PAVEL

masă, deoarece trebue să văd pe cineva într'o chestie cu BETEA. Când am ajuns la Dna JEBELEANU, am găsit camera deschisă, iar dna JEBELEANU nu era în casă. Nu ştiu dacă era plecată sau era la vreo vecină.

Întrebare

Arată dta amănunţit discuţia purtată cu GRIGORE în casa dnei JEBELEANU?

Răspuns

După un schimb de vederi cu GRIGORE asupra problemelor de politică internă şi externă, eu i-am spus lui GRIGORE că am cerut să-l văd deoarece BETEA m'a rugat să fac aceasta şi BETEA îl roagă să-mi spună în mod precis care este stadiul pregătirilor de plecare peste graniţă a lui MAX MANOLESCU şi ing. VASILESCU. Eu i-am spus că MAX MANOLESCU ameninţă mereu că se predă poliţiei şi dacă plecarea nu este apropiată ar fi bine să treacă şi el pela MAX MANOLESCU şi să încerce să-l mai liniştească. GRIGORE mi-a spus că problema plecării lui MAX MANOLESCU este o chestie de 2-3 zile şi să-i comunic lui BETEA aceasta şi să-l asigur pe BETEA că nu va mai avea loc nicio întârziere.

După aceste discuţii am plecat cu GRIGORE împreună şi aproape de Cişmigiu ne-am despărţit. Cu această ocazie n'am mai discutat nimic cu GRIGORE.

Întrebare

In afară de cele două întâlniri arătate mai sus, ce alte întâlniri ai mai avut cu GRIGORE?

Răspuns

La vreo 10 zile după această întâlnire a mea cu GRIGORE, l-am mai văzut o dată pe GRIGORE pe una din străzile din jurul anticărilor. Şi această întâlnire a avut loc la rugămintea lui BETEA şi întâlnirea a fost aranjată tot prin FLORICA FARCASU.

Întrebare

Arată dta cum ai ajuns la această întâlnire?

Răspuns

După ce l-am văzut pe BETEA şi acesta m'a rugat să-l văd pe GRIGORE, eu i-am dat un telefon lui FLORICA FARCASU şi i-am spus că după dorinţa lui BETEA trebue să-l văd iarăşi pe GRIGORE şi că o rog să comunice aceasta lui GRIGORE. FLORICA FARCASU mi-a spus la început că GRIGORE pentru un moment lipseşte din Bucureşti, că este plecat în provincie, dar că imediat ce va veni îi va comunica dorinţa mea. La vreo două zile după aceasta, FLORICA FARCASU

./. ss/C. G. PAVEL

mi-a spus că GRIGORE a venit şi că mă poate vedea. Eu i-am dat întâlnire lui GRIGORE pe strada din jurul anticăriilor cam în spatele Monitorului oficial şi l-am văzut pe GRIGORE a doua zi după ce am vorbit cu FLORICA FARCASU. GRIGORE a venit singur la întâlnire şi întâlnirea a avut loc aproape de ora 4,1/2 după masă.

Întrebare

Ce ai discutat cu BETEA înainte de a-l vedea pe GRIGORE la această întâlnire?

Răspuns

BETEA m'a rugat să-l văd pe GRIGORE şi să-l întreb care este stadiul de pregătire pentru plecarea lui. FLORICA FARCASU îmi spusese că MAX MANOLESCU şi ing. VASILESCU au plecat şi eu îi împărtăşisem această ştire lui BETEA. BETEA mi-a spus că după părerea sa, plecarea lui nu este apropiată că acest GRIGORE are prea multe pe cap şi se mişcă cam greu.

BETEA mi-a spus că şederea lui în Bucureşti devine din ce în ce mai grea şi dacă ar şti că plecarea nu este apropiată ar pleca mai bine în provincie, unde crede că ar fi mai în siguranţă. Deaceea mă roagă să-l văd pe GRIGORE şi să-i cer un răspuns precis.

Întrebare

Ce ai discutat cu GRIGORE la întâlnirea arătată mai sus?

Răspuns

La această întâlnire l-am întrebat pe GRIGORE în mod insistent să-mi spună care este stadiul de pregătire pentru plecarea lui BETEA, rugându-l să-mi dea un răspuns precis şi imediat. GRIGORE mi-a spus că problema plecării lui BETEA este o problemă de care se ocupă personal, că face aceasta întrucât este rugămintea Dr. SABIN MANUILA şi mă roagă să nu-l mai presez cu asemenea chestiuni. Ţine să mă asigure că BETEA va pleca peste câteva zile, dar că nu poate să-mi precizeze ziua, deoarece fiecare zi aduce câte o surpriză neplăcută şi greutăţile sunt tot mai numeroase.

După aceasta GRIGORE m'a întrebat ce se mai aude, referindu-se la ştiri politice.

Eu i-am spus că problema care se discută mai insistent printre oameni este chestia PATRASCANU. I-am spus că poziţia lui PATRASCANU în guvern este şubredă, că el şi-a manifestat un anumit punct de vedere politic în ceeace priveşte rezolvarea unor probleme economice şi administra-

./. ss/C. G. PAVEL

tive şi că punctul său de vedere este în desacord cu linia politică trasată de guvern şi Partidul Comunist. GRIGORE m'a întrebat să-i precizez care sunt punctele pe care nu se înţelege PATRAŞCANU cu guvernul. Eu i-am spus că în problema epurării aparatului de stat PATRAŞCANU susţine că elementele care sunt capabile şi cu putere de muncă, dar care nu împărtăşesc punctul de vedere al Partidului Comunist, trebuesc păstrate în aparatul de stat şi pregătite treptat-treptat politiceşte. I-am spus că la Justiţie el mai frânează unele excese, privind scoaterea din cadrele justiţiei a unor elemente.

I-am spus deasemenea lui GRIGORE că PATRAŞCANU este pentru desfiinţarea Economatului care este o sarcină financiară prea grea pentru stat şi mai mult a încurcat problema aprovizionării decât a rezolvat-o şi PATRAŞCANU vede rezolvată problema aprovizionării printr'o reţea de cooperative de producţie şi consum, în cadrul cărora, în afară de sprijinul de stat, să facă loc şi iniţiativei individuale şi să cointeresez oamenii la aceasta.

I-am spus că PATRAŞCANU crede că accentul trebue pus pe industria transformatoare, în special industria alimentară şi că pentru a păstra moneta la cursul său oficial în afară de mărirea producţiei în articolele de consum, el crede că este necesar şi baterea de monetă aur, această măsură ajutând la o stabilitate economică.

I-am spus că PATRAŞCANU a dat una sau două cărţi cu dedicaţie fostului rege şi că aceste cărţi au căzut în mâna Partidului şi că aceasta îi creiază lui PATRAŞCANU o atmosferă nu tocmai plăcută printre membrii de partid.

I-am spus lui GRIGORE că PATRAŞCANU este pentru o colaborare cu partidele istorice pe baza unui program minimal de guvernământ şi că guvernul de uniune naţională din 1944, format la 23 August, ar trebui reeditat.

Susţin şi semnez.

ss/C.G.PAVEL

16 Februarie 1953.

375

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel, cu domiciliul în București, Șos. Bonaparte 26, de profesiune funcționar public la Institutul Central de Statistică, asupra celor întrebate declar următoarele:

1/ Întrebare: Când și în ce împrejurări ai aflat de Grigore.

Răspuns: Am aflat de Grigore prin luna dec. 1947, dela Betea Nicolae, în timp ce acesta locuia în casa ing. Vasilescu octavian. Betea Nicolae mi-a spus că pentru plecarea dr. Sabin Iosmila se ocupă Silviu Crăciunaș (Grigore) și că tot Grigore urmează să se ocupe și de trecerea lui Betea peste granițe.

2/ Întrebare. Ce ți-a mai spus Betea despre Grigore?

Răspuns. Betea mi-a spus că acest Grigore este în legătură cu niște evrei și se ocupă cu trecerea peste granițe în schimbul unei 'anumite sume de bani. Ulterior Betea Nicolae mi-a spus că Grigore este funcționar și că are legături strânse cu naționali-țărăniști. Am mai discutat cu Betea despre Grigore în timp ce Betea era ascuns în casa de lângă Canalul Caral, unde locuia cu Angelescu Gabriela, pela începutul lunii februarie 1948. Am o vizită a mea la Betea Nicolae, acesta mi-a spus că a fost vizitat de Grigore, fiind adus la Betea de Florica Fărcașu.

Eu l-am întrebat pe Betea cine este acest Grigore și ce fel de om este. Betea mi-a repetat că este cel care i-a dat de trecerea dr. Sabin Iosmila peste granițe, că se ocupă și de trecerea lui peste granițe, că este funcționar, că are o pregătire foarte serioasă în problemele economice și că dacă va avea nevoie de vreo material statistic își va veni la mine să-mi ceară, iar eu să i-l pun la dispoziție. Tot eu am promis lui Betea că am să 'fac tot posibilul pentru a-i satisface cererea.

c.a. Pavel

3/ Întrebare Când, unde și prin cine l-ai cunoscut personal pe Grigore.

3/ Răspuns. L-am cunoscut pe Grigore pela începutul lunii Februarie 1948, la Institutul Central de Statistică și mi-a fost adus și recomandat de Florica Fărcaș.

4/ Întrebre: Cum ți-a fost recomandat Grigore de Florica Fărcaș.

4/ Răspuns: Dna Florica Fărcaș a venit la mine la birou ca Grigore și mi-a spus: Domnule Director, Domnealui este Grigore de care v'am vorbit și v'a vorbit și Betea și a venit după material statistic. Grigore a spus că n'are timp, că este foarte grăbit și mă roagă ca materialul statistic pe care îl am să i-l dau Domnișoarei Florica Fărcaș care îl va lua.

Vizita lui Grigore la mine la birou a avut loc la două sau trei zile după ce Grigore fusese la Betea.

5/ Întrebre: Când ai discutat dta cu Florica Fărcaș despre Grigore.

5/ Răspuns. Am discutat cu Florica Fărcaș despre Grigore prin luna Ianuarie și Februarie 1948. Betea mi-a spus că Florica Fărcaș are strânse legături cu Grigore și că aceștia o folosesc pentru anumite însărcinări.

Florica Fărcaș mi-a spus că Dr. Sabin Gramila l-a rugat pe acel Grigore să se ocupe de viza și de trecerea lui Betea peste graniță. Și Florica Fărcaș mi-a spus că Grigore răspunde ca unele evrei se ocupă de treceri clandestine peste graniță în schimbul unei anumite sume de bani. Florica Fărcaș trecea pela mine pela birou și mi-a spus că este stadiul pregătirilor de trecere peste graniță a lui Max Hecksher, Ing. Ilisiescu și Betea Nicolae. Florica Fărcaș mi-a spus că acest Grigore are legături strânse cu cercurile național țărăniste. C-a spus

6/ Întrebare: Unde aveau loc întâlnirile dintre D-na și Florica Fărcaș și cu ce se ocupa aceasta în vremea aceea.?

6/ Răspuns: Pentru prima dată am văzut-o pe Florica Fărcaș în sala sfatului lunii dec. 1947 în casa ing. Vasilescu, după ce fusese comprimată dela Institut unde era funcționară. Am mai întâlnit-o pe Florica Fărcaș odată în casa de lângă Cercul Carol unde locuia Bețea. Restul întâlnirilor aveau loc la Institut în Cercul meu. Nu știu ce se ocupa Florica Fărcaș după ce a fost comprimată dela Institut. Știu dela ea și dela Bețea că Grigore o folosea pentru anumite însărcinări. Începând din luna Ianuarie și în cursul lunii Februarie lui-i-am dat Dnei Florica Fărcaș lucrări de la Institut pe care le lucra acasă și apoi le aducea la Institut. I-am dat de făcut câteva hărți în care Dobrin să treacă principalele stațiuni de carte pe baza recensământului din anul 1941.

7/ Întrebare: Arătați D-ta în mod detaliat ce lucrări ați dat lui Florica Fărcaș să lucreze acasă și cu ce sume de bani a fost retribuită pentru aceste lucrări?

7/ Răspuns: În perioada Ianuarie și Februarie 1948 Institutul Central de Statistică era foarte aglomerat în lucrări. O parte din lucrări se executau în cadrul Institutului; altele lucrări se dau în afară la diferiți desenatori și aceste lucrări se plăteau fie cu bucata, fie cu ora, apreciindu-se de Directorul Oficiului de studii timpul necesar pentru execuție.

Plata se făcea din fondurile recensământului. Am dat Dnei Florica Fărcaș de făcut niște cartograme, reprezentând harta Românie pe care Dobrin să treacă pe procente stațiunile de carte pe baza Recensământului 1941; niște cartograme în care Dobrin să treacă suprafețele arate și însămânțate în toamna 1947; niște cartograme în care Dobrin să se treacă precipitațiile atmosferice pe județe, pe baza datelor Institutului meteorologic. Nu-mi reamintesc cu ce sume în total a fost retribuită D-na Florica Fărcaș, dar

c.n. 5 lei

anuale erau de ficare dată cam 300-400 lei.

8/ Întrebare:- Cui urmau să fie predate aceste lucrări. Şi dacă aveau un caracter secret.

8/ Răspuns: Aceste lucrări odată executate mi se predau mie şi le trimeteam cu adresă la Institutele care le solicitau. Astfel, cartogramele cu ofrenda de carte au fost trimise la Ministerul Educaţiei Naţionale; celelalte cartograme au fost trimise la Comisia de redresare economică. Lucrările date de Florica Fărcaşu nu aveau caracter secret; nu era altceva decât răspunsul ce se da de Institut la diferite adrese oficiale care solicitau date statistice.

9/ Întrebare: Ce fel de serviciu legase Florica Fărcaşu cu Institutul Central de Statistică şi de ce fusese amprimată?

9/ Răspuns: Florica Fărcaşu fusese funcţionară definitivă la Institutul Central de Statistică, la Direcţia Oficiului de Studii, secţia de desen. Florica Fărcaşu a fost amprimată în serviciu în cursul anului 1945 sau 1946, întrucât fondurile din care erau plătiţi unii din definitivi erau cele dela Secretariatul din 1941 şi aceste fonduri au fost suspendate de Ministerul de Finanţe.

10/ Întrebare: Cine era Directorul Oficiului de Studii

10/ Răspuns: Până la începutul anului 1947 Directorul Oficiului de Studii a fost Gologuţă Anton. Începând cu anul 1947 Directorul Oficiului de Studii au fost subsemnatul.

11/ Întrebare: Arată de la cine şi când ai primit delegare să faci lucrări afară din Institut.

11/ Răspuns: Oficial n'am primit nicio delegare dela nimeni să fac lucrări în afară de Institut. Asemenea lucrări se dădeau şi înainte şi plata se făcea din anumite fonduri de Secretariat.

12/ Întrebare: Aveai dreptul să faci lucrări afară fără a primi aprobarea Directorului general al

C. 9 Stanc

12/ Răspuns : Lucrările în afară de Institut se dau numai cu aprobarea Directorului General, pe baza unui referat motivat al Directorului oficiului de ştiinţă. ~~De Florica Fărcaşa~~ Pentru a-i da lucrări lui Florica Fărcaşa' le-am primit aprobarea fostului Subsecretar de Stat care era Director general.

13/ Întrebare : Arată D-ta sincer şi fără ocol ce te-a determinat pe D-ta să dai lucrări lui Florica Fărcaşa fără aprobarea Directorului general al Institutului?

13/ Răspuns : D-l Florica Fărcaşu care face Romanoase la Institut la secţia de limbă mi-s'a plâns de câteva ori că n'are ce mânca şi că o duce greu şi mi-a rugat să fac tot posibilul şi să vorbesc şi cu Subsecretarul de acest lucru şi să fie reprimită în serviciu. Până la perfectarea reprimirii D-sale în Institut, m'a rugat, dacă Institutul are lucrări de dat în afară, să i le dau şi lui. Dezmerniceanu Petre Nicolae mi-a vorbit de ~~D-l~~ Florica Fărcaşu, rugându-mă să fac tot posibilul ca Florica Fărcaşu să fie reprimită în Institut şi dacă am de lucru prea mult să i-l dau şi lui câte ceva pentru a câştiga un ban.

La începutul lunii Martie 1948 Institutul a făcut angajări de noi funcţionari dactilografi şi aceştia lui Florica Fărcaşu de a fi reprimită în serviciu căpătase principial aprobarea şi urma să se prezinte la serviciu când venia şi aprobarea dela finanţe.

14/ Întrebare : Cât timp a stat Grigore în biroul Statului dela Institut?

14/ Răspuns : Grigore a stat în biroul meu la Institut 2-3 minute, mi-a spus că pentru nişte lucrări ale sale are nevoie de material statistic şi mă roagă să i dau acest material lui Florica Fărcaşu care îl va înmâna, el fiind grăbit.

C. C. Giurescu

15/ Întrebare: Ce material statistic ți-a cerut Grigore cu prilejul acestei întâlniri.

15/ Răspuns: Grigore nu mi-a precizat ce material statistic are nevoie.

16/ Întrebare: Atunci arată-ne cu cine ai discutat și cine ți-a cerut materialul pentru Grigore.

16/ Răspuns: Beteu mi-a spus în casa de lângă Parcul Carol că Grigore este un om de știință, că are o pregătire în probleme economice și de conjunctură și că dacă va veni la mine să-mi ceară material statistic de care are nevoie să i-l dau la dispoziție cât am. Eu i-am promis lui Beteu că am să fac tot posibilul să-i dau ce am.

17/ Întrebare: Ați arătat mai sus că Grigore avea legături cu organizații evreiești care se ocupă cu trecerea clandestină peste frontieră și ați mai arătat că acest Grigore trecuse pe Sabin Neamțu peste frontieră și urma să-l treacă și pe Beteu. Arătați-ne sincer pentru ce ți-a spus Beteu Nicolae să i-l puneți la dispoziție material statistic lui Grigore.

17/ Răspuns: Declar că-mi discuția mea cu Beteu în casa de lângă Parcul Carol, Beteu mi-a spus să i dau material statistic lui Grigore, întrucât acestuia îi trebue pentru o anumită lucrări și pentru documentarea sa.

18/ Întrebare: Unde face serviciu acest Grigore și la ce lucrare îi trebuia acestuia.

18/ Răspuns: Beteu nu mi-a spus unde este Grigori funcționar și ce lucrare anume face. Florin Tărăș mi-a spus de acest Grigore că lucrează la Guvern și Zaharescu și lucrează și la B. N. R.

C. G. Gavel

19/ Întrebare: Dacă Grigore se ocupa cu treceri clandestine peste frontieră, putea el să întocmească și lucrări economice și pentru cine urma să facă această lucrare?

19/ Răspuns: Din discuția mea cu Beteș despre Grigore și din discuțiile mele cu Grigore mă îndoiesc că Grigore avea pregătirea și timpul necesar pentru lucrări de conjunctură economică. Florica Tărcaș îmi precizase că Grigore lucrează pentru B.N.R. Grigore se ocupa și cu treceri clandestine peste frontieră. Nici Beteș, nici Grigore nu mi-a precizat pentru cine urma să facă Grigore lucrarea. Beteș mi-a spus numai că îi trebuie material pentru niște lucrări și pentru documentarea sa.

20/ Întrebare: Dacă Beteș și Florica Tărcaș nu ți-a precizat ce material urma să dai lui Grigore, de unde știai tu ce material statistic îi trebuia acestuia?

20/ Răspuns: Beteș îmi spusese că Grigore se ocupă cu probleme de conjunctură economică și eu singur am apreciat ce material are nevoie pentru asemenea probleme și i-am pus la dispoziție materialul de care dispunea Institutul în acel timp.

21/ Întrebare: Știai că Grigore să fie un om de specialitate și că are timp pentru întocmirea de lucrări de conjunctură economică. Atunci cum de ai acceptat să i pui la dispoziție material statistic lui Grigore?

21/ Răspuns: Înainte de toate i-am dat material statistic lui Grigore pentru faptul că Beteș mi-l recomandase și mă rugase să fac aceasta. ~~Deoarece~~

22/ Întrebare: Pentru ce te rugase Beteș Nicolae să i pui la dispoziție lui Grigore material statistic.

22/ Răspuns: Beteș îmi spusese să i pun lui Grigore material statistic la dispoziție întrucât îi trebuie acestuia pentru anumite lucrări de conjunctură economică și pentru documentarea sa.

C. G. Ilieș

23/ Întrebare: Când și dela cine ai ridicat materialul statistic, după vizita lui Grigore la mine?

23/ Răspuns: A doua zi am luat din bibliateca mea care era în acelaș birou unde lucram, următoarele lucrări:
1/ Statistica societăților anonime pe 1939; 2/ Buletinele demografice pe 1947; 3/ Inventarierea întreprinderilor industriale pe 1947; 4/ Proiectul de plan de investiții și planificare economică pe 1948. 5/ Anuarul statistic pe anul 1940.; și când Florica Fărcașu a venit pela mine în aceiași zi i-am predat acest material.

Am predat acest material în cursul lunii Februarie 1948, cam la 2-3 zile după ce vorbisem cu Betea și materialul statistic a fost luat din bibliotecă mea dela Institut.

24/ Întrebare: Arăți Dta în mod amănunțit ce cuprinde acest material?

24/ Răspuns: „Statistica societăților anonime pe 1939" cuprinde numărul societăților anonime din România, felul societăților, natura societăților după producție; capitalul social al societăților; repartizarea societăților anonime pe provincii și județe.
~~„Buletinele demografice pe 1947" cuprinde pe provincii, județe~~
„Statistica societăților anonime pe 1939" era o carte, cu vreo 250 pag. și tipărită prin anul 1940-41.

2/ „Buletinele demografice pe 1947" erau broșuri tipărite cu vreo 40-50 pag în care erau făcute date privind mișcarea populației pe luni sau trimestre. Așa, în aceste Buletine demografice se găseau: numărul probabil al populației pe țară, provincii și județe; numărul nașterilor; numărul deceselor; mortalitatea infantilă; numărul căsătoriilor, numărul divorțurilor.

3/ „Inventarierea întreprinderilor industriale pe 1947" cuprinde rezultatele inventarierii din Noembrie 1947; era o broșură cu vreo 80-90 pagini și cuprindea numărul întreprinderilor industriale din România cu cel puțin cinci lucrători și cu o forță motrică de zece cai putere; felul întreprinderilor după natura producției; repartiția pe

acestor intreprinderi pe tara, provincii, judete si pe mediul urban si rural; numarul personalului administrativ, tehnic si de manopera.

4/ Proiectul de plan de investitie si planificare pe 1948 era o carte cam de vreo 300 pagini, trasa la "Letter" si cuprindea anumite industrii de baza, adica cele care au o capacitate mai mare de productie si in care erau trecute date privind productia din anii 1938-1939 si aprecierea facuta de diferite ministere daca productia acestor industrii poate fi marita si cu cat anume poate fi marita si in functie de aceasta crestere a productiei sa se acorde sumele necesare dela B.N.R.

5/ Anuarul statistic pe 1940 era o carte tiparita, cu vreo 500-600 pagini si in care erau trecute date statistice din toate sectoarele pe baza recensamintului din 1930, pe baza recensamintului agricol din 1937 facut de ministerul agriculturii; si pe baza datelor primite dela ministerul de finante si economia nationala.

Asa, in "Anuarul statistic pe 1940" se gaseau date demografice pe provincii, judete si plasi privind nasterile, decesele, mortalitatea infantila, divorturi, casatorii si decesele pe categorii de boli; "populatia Tarii" pe provincii, judete si plasi dupa originea etnica, dupa profesiune, dupa grupe de varsta si dupa religia de carte;

volumul importului si exportului Romaniei dupa natura produselor si pe tarile unde s'a facut exportul sau de unde s'a importat.

Suprafata terenurilor agricole din Romania raportata la populatia Tarii si productia agricola pe unele produse mai importante ca: grau, porumb, secara, orz, ovaz, rapita, etc.

~~Volumul cai~~ lungimea cailor ferate si repartizarea lor pe Km.

lungimea soselelor nationale, judetene si drumuri comunale repartizate pe provincii si judete.

25 Intrebare: De cine a fost ridicat acest material si cand a venit de l-a ridicat?

25/ Raspuns: Acest material statistic dupa ce a fost luat de mine din biblioteca, l-am pus pe una din mesele care era in biroul de mine si a doua zi dupa

C.G. Stanca

Vizita lui Grigore la mine, în cursul dimineții pela ora 9-10 a venit la mine Florica Fărcaș și m'a întrebat dacă am pregătit materialul de care mi a rugat Grigore. Eu i-am arătat spre masă și i-am spus că poate să ia cele 4-5 cărți care se găsesc acolo și acolo are să găsească tot ce îi trebue. Florica Fărcaș a luat cărțile care erau puse una peste alta, fără să fie împachetate și fără să fie învelite și a plecat cu ele.

26/ Întrebare: Când, unde și prin cine l-ai mai întâlnit pe Grigore.?

26/ Răspuns: La câteva zile după ce am predat acest material lui Florica Fărcaș, eu l-am văzut pe Petre Nicolae și acesta mi a rugat insistent să caut să-l văd pe Grigore și să-l întreb care este stadiul pregătirilor pentru plecarea lui Max Leanderson și rug. Vasilescu și să i cer să-mi dea un răspuns precis, deoarece Max Leanderson nu mai poate fi ținut în frâu.

A doua zi dimineață după această întrevedere a mea cu Petre, eu i-am dat telefon lui Florica Fărcaș și am rugat-o să treacă imediat pela mine la birou. Florica Fărcaș a venit și eu i-am spus că în zio chestie urgentă pentru Petre trebue să-l văd pe Grigore și o rog ca chiar în cursul zilei de azi să-mi facă o întâlnire cu Grigore. Florica Fărcaș a plecat și după vreo 2 ore a trecut pela mine iar la birou și mi-a spus că Grigore este liber între orele 4-5 după masă și ar putea să mă vadă.

Eu i-am dat întâlnire lui Grigore pe str. Sf. Constantin Lângă Cismigiu și Grigore a venit și cu Florica Fărcaș. Când Florica Fărcaș mi a zărit și-a luat ziua bună dela Grigore și-a plecat, iar eu cu Grigore am plecat pe str. Sh. Răzăr în casa Rus Jeleleanu.

La Rus Jeleleanu o rugăciune aproape de ora 2, când Florica Fărcaș îmi aduse răspunsul că îl pot vedea pe Grigore, să-mi pună casa la dispoziție între orele 4-5 după masă, deoarece trebue să vină pe cineva între 4-5 chestie cu Petre. Când am ajuns la Rus Jeleleanu, am găsit camera deschisă, iar Rus Jeleleanu nu era în casă. Nu știu dacă era plecată sau era la vreo vecină.

C.C. Sanie

27/ Întrebare: Arată Dta amănunțit discuția purtată cu Grigore în casa lui Jebeleanu?

27/ Răspuns: După un schimb de vederi cu Grigore asupra problemelor de politică internă și externă, lui i-am spus lui Grigore că am cerut să-l văd deoarece Betea m'a rugat să fac aceasta și Betea îl ruga să-mi spună în mod precis care este stadiul pregătirilor de plecare peste granită a lui Max Șenalescu și ing. Vasilescu. Eu i-am spus că Max Șenalescu amenință mereu că se predă poliției și dacă plecarea nu este apropiată ar fi bine să trimită și el pe Max Șenalescu și să încerce să-l mai liniștească. Grigore mi-a spus că problema plecării lui Max Șenalescu este o chestie de 2-3 zile și să-i comunic lui Betea aceasta și să-l asigur pe Betea că nu va mai avea loc nicio intervenție.

După această discuție am plecat cu Grigore împreună și aproape de Cișmigiu ne-am despărțit. Cu această ocazie n'am mai discutat nimic cu Grigore.

28/ Întrebare: În afară de cele două întâlniri arătate mai sus, ce alte întâlniri ai mai avut cu Grigore?

28/ Răspuns: La vreo 10 zile după această întâlnire a mea cu Grigore, l-am mai văzut o dată pe Grigore pe una din străzile din jurul anticariilor. Și această întâlnire a avut loc la Rugă-mintea lui Betea și întâlnirea a fost aranjată tot prin Florica Fărcașu.

29/ Întrebare: Arată Dta cum ai ajuns la această întâlnire?

29/. Răspuns: După ce l-am văzut pe Betea și acesta m'a rugat să-l văd pe Grigore, eu i-am dat un telefon lui Florica Fărcașu și i-am spus că după dorința lui Betea trebue să-l văd iarăși pe Grigore și că o rog să comunice aceasta lui Grigore. Florica Fărcașu mi-a spus la început că Grigore pentru un moment lipsește din București, că este plecat în provincie, dar că imediat ce va veni îi va comunica dorința mea. La vreo două zile după aceasta, Florica Fărcașu mi-a spus că Grigore a venit și că mă poate vedea. Eu l-am dat

C. C. [illegible]

întâlnire lui Grigore pe strada Rîului cu ziarul anticariilor cam în spatele teatrului oficial și l-am văzut pe Grigore a doua zi după ce am vorbit cu Florica Fărcaș. Grigore a venit singur la întâlnire și întâlnirea a avut loc aproape de ora 4½ după masă.

3o/ Întrebare: Ce ai discutat cu Beteș înainte de a-l vedea pe Grigore la această întâlnire?

3o/ Răspuns: Beteș mi-a rugat să-l văd pe Grigore și să-l întreb care este stadiul de pregătire pentru plecarea lui. Florica Fărcaș i-mi spusese că Max Manolescu și ing. Vasilescu au plecat și ei în împărtășim această știre lui Beteș. Beteș mi-a spus că după părerea sa, plecarea lui nu este apropiată că are Grigore are prea multe pe cap și se mișcă cam greu.

Beteș mi-a spus că vederea lui în București devine din ce în ce mai grea și dacă ar fi că plecarea nu este apropiată ar pleca mai bine în provincie, unde crede că ar fi mai în siguranță. De aceea mă roagă să-l văd pe Grigore și să-i cer un răspuns precis.

3i/ Întrebare: Ce ai discutat cu Grigore la întâlnirea aceasta mai nouă?

3i/ Răspuns: La această întâlnire l-am întrebat pe Grigore în mod insistent să-mi spună care este stadiul de pregătire pentru plecarea lui Beteș, rugindu-l să-mi dea un răspuns precis și imediat. Grigore mi-a spus că problema plecării lui Beteș este o problemă de care se ocupă personal, că însă acesta întrucât ~~acesta~~ este rugămintea Dr. Sabin Manuilă și mă roagă să-l mai prezint cu asemenea chestiuni. Știe să mă asigure că Beteș va pleca peste câteva zile, dar că nu poate să-mi precizeze ziua, deoarece fiecare zi aduce câte o surpriză neplăcută și piedicile sunt foarte numeroase.

După aceasta Grigore m-a întrebat ce se mai aude, referindu-se la știri politice. G.C. Bauer

Eu i-am spus că problema care se discută mai insistent printre oameni este chestia Bătrâncanu. I-am spus că poziția lui Bătrâncanu în guvern este subredă, că el și-a manifestat un anumit punct de vedere politic în ceeace privește rezolvarea unor probleme economice și administrative și că punctul său de vedere este în dezacord cu linia politică trasată de guvern și Partidul Comunist. Grigore m-a întrebat să-i precizez care sunt punctele pe care nu se înțelege Bătrâncanu cu guvernul. Eu i-am spus că în problema epurării aparatului de stat Bătrâncanu susține că elementele care sunt capabile și cu putere de muncă, dar care nu împărtășesc punctul de vedere al Partidului Comunist, trebuesc păstrate în aparatul de stat și pregătite treptat. Treptat politicește. I-am spus că la justiție el mai frânează unele acțiuni, privind scoaterea din cadrele justiției a unor elemente.

I-am spus discuția lui Grigore că Bătrâncanu este pentru desființarea Economatului care este o sarcină financiară prea grea pentru stat și mai mult a încurcat problema aprovizionării decât a rezolvat-o și Bătrâncanu crede rezolvată problema aprovizionării printr-o rețea de cooperative de producție și consum, în cadrul cărora, în afară de sprijinul de stat, să facă loc și inițiativei individuale și să corinteresezze oamenii la aceasta.

I-am spus că Bătrâncanu crede că accentul trebue pus pe industria transformatoare, în special industria alimentară și că pentru a păstra moneta la cursul său oficial în afară de mărirea producției în articolele de consum, el crede că este necesar și baterea de monede aur, această măsură ajutând la o stabilitate economică.

I-am spus că Bătrâncanu a dat lui Ioan două cărți cu dedicație fostului rege și că aceste cărți au căzut în mâna Partidului și că aceasta îi creiază lui Bătrâncanu o atmosferă nu foarte plăcută printre membrii de partid.

I-am spus lui Grigore că Bătrâncanu este pentru o colaborare cu partidele istorice pe baza unui program minimal de guvernământ și că guvernul de uniune națională din 1944, format la 23 August, ar trebui readitat.

Sustin și semnez. 16 Februarie 1953. C. G[illegible]

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

238

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestat PAVEL CONSTANTIN, născut 21 Iulie 1911 în satul Brătești-Prahova, fost funcționar public cu ultimul domiciliu în str. Bonaparte Nr. 26 Buc.

16 Febr. 1953, Buc.

Interog. a început la ora 10

" s'a terminat " 13,20

Întrebare:

Arată dta cine a propus întâlnirea dintre ANTON GOLOPENTIA și BETEA NICOLAE, când aceasta din urmă trăia în clandestinitate fiind urmărit de organele de stat?

Răspuns:

In cursul lunii Febr. 1948, într'o consfătuire a mea cu BETEA în casa lui BLAGAN NICOLAE despre situația lui PATRASCANU în guvern, BETEA a spus că ar fi bine să se ia legătura cu PATRASCANU. Eu am propus ca cel mai nimerit pentru aceasta este GOLOPENTIA ANTON, BETEA a căzut de acord cu cele propuse de mine.

Întrebare:

Când, unde și cine a participat la întâlnire?

Răspuns:

Consfătuirea a avut loc în luna Febr. 1948 în casa lui BLAGAN NICOLAE, unde BETEA locuia și au participat GOLOPENTIA ANTON, BETEA NICOLAE și eu.

Întrebare:

Cu ce scop a fost adus GOLOPENTIA la consfătuire.-

Răspuns:

Eu am comunicat lui GOLOPENTIA ANTON, că BETEA NICOLAE urmează să treacă granița peste câteva zile și că înainte de plecare dorește să-l vadă. Eu i-am precizat lui GOLOPENTIA ANTON motivul pentru care BETEA NICOLAE dorește să-l vadă.

Întrebare:

Arată dta ce s'a discutat la această consfătuire!

./. ss/C. G. PAVEL

Răspuns:

După câteva cuvinte schimbare între GOLOPENTIA şi BETEA în legătură de felul cum merg treburile la Institut şi de cum a fost urmărit BETEA de poliţie, eu am spus că printre oamenii de stânga şi pe baza informaţiilor pe care le primisem dela MICSA REMUS circulă svonul că LUCRETIU PATRASCANU va fi scos în curând din guvern. MICSA REMUS îmi spusese că PATRASCANU este într'o stare de nelinişte, că nu mai primeşte audienţe ca înainte, iar pe cei care îi primeşte îi expediază foarte repede. GOLOPENTIA ANTON a spus că PATRASCANU este un om comsecade, dar că a făcut greşala că a intrat în politică că mai bine s'ar lăsa de politică şi s'ar ocupa de studii. Eu am propus lui GOLOPENTIA să se ducă la PATRASCANU să-şi dea seama care este adevărata situaţie şi dacă svonurile care circulă despre PATRASCANU şi informaţiile pe care le dăduse MICSA REMUS sunt adevărate. BETEA a spus că PATRASCANU a adus reale servicii ţării şi dacă acuma este pe planul al doilea politic, mâine când se va ajunge la o înţelegere politică între Statele din Occident şi URSS, PATRASCANU este foarte posibil ca să fie iar o figură politică importantă.

BETEA a spus că îl roagă şi el pe GOLOPENTIA să treacă pela PATRASCANU şi să vadă despre ce este vorba. GOLOPENTIA a acceptat cu destulă greutate să ne facă acest serviciu.

BETEA NICOLAE a spus că printre cei care se pregătesc să fugă din ţară este şi GEORGESCU ROENGEN. GOLOPENTIA a rămas surprins deoarece îl văzuse pe GEORGESCU cu câteva zile înainte şi acesta nu-i spusese nimica. BETEA l-rugat pe GOLOPENTIA să stea de vorbă cu GEORGESCU ROENGEN, chemându-l pentru un motiv oarecare la institut şi să-i dea informaţii, în ce constă activitatea Institutului, ce lucrări a făcut, cum a fost organizat recensământul general, cum merge colaborarea Institutului cu Guvernul, că GEORGESCU ROENGEN când va ajunge în străinătate şi în cazul că se va întâlni cu SABIN MANUILA să-i comunice acestuia aceste informaţii. GOLOPENTIA a căzut de acord cu aceasta.

Deasemenea BETEA a spus că se poate comunica cu dr. SABIN MANUILA printr'un oarecare COMSA care lucrează la Legaţia Americană şi cu care SABIN MANUILA avusese legături.

./. ss/C. G. PAVEL

GOLOPENTIA ANTON a spus că are să-i dea lui BETEA adresa unui fost coleg al său pe nume NICULESCU ca BETEA să aibă unde trage în cazul că va ajunge la Paris. Adresa mi-a fost dată mie a doua zi şi eu am înmânat-o lui BETEA.

Intrebare:

Ancheta constată că eşti mincinos şi ascunzi adevărata însărcinare pe care a primit-o ANTON GOLOPENTIA dela BETEA în legătură cu scopul vizitei acestuia la PATRASCANU. Ce ai de spus?

Răspuns:

Declar că în casa lui BLAGAN NICOLAE între mine, BETEA şi GOLOPENTIA nu s'a discutat nimic în afară de cele arătate de mine.

Intrebare:

Arată dta discuţiile avute cu BETEA NICOLAE în legătură cu fuga lui PATRASCANU din ţară?

Răspuns:

Intre mine şi BETEA n'a existat niciodată discuţii în legătură cu fuga lui PATRASCANU din ţară.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi am constatat că cele declarate de mine sunt întocmai cu cele declarate, subsemnez şi semnez.

Anchetat:
ss/C.G. PAVEL

Anchetator:
Lt. Maj. T. Staicu

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

391

Tar Răpeanu

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul PAVEL CONSTANTIN, născut la 21 Iulie 1911 în com. Hăbut satul Brătești-Prahova, fiul lui GHEORGHE și IOANA, cu ultimul dom. în Buc. Sos. Bonaparte Nr. 26

17 Iunie 1953, Bucureș t

Interog. a început la ora 8,00

" s'a terminat " 13

Intrebare

Dta ai declarat verbal că vei arăta în mod sincer și fără nicio rezervă, toată activitatea dtale și a altor persoane, cu care dta ai colaborat în acțiunea dusă împotriva regimului din țara noastră.

Arată dta tot ce ai de spus și nu ai arătat până în prezent, în legătură cu activitatea dtale și a altor persoane.

Răspuns

Prima mea discuție cu BETEA, în legătură cu politica PCR a fost în anul 1945, odată cu formarea guvernului dela 6 Martie 1945. Eu susțineam împreună cu GOLOPENȚIA, că PCR cu programul său și programul PNT-Maniu printr'o înțelegere comună ar fi mai în interesul țării decât așa cum s'a format cu grupul liberal "Tătărăscu". BETEA avea un punct de vedere deosebit de al nostru, susținând că alianța cu grupul "Tătărăscu" va fi mai în folosul PCR întrucât această grupare politică în cursul guvernării, va fi mai ușor înlăturată, pentrucă acest grup nu reprezintă o forță politică și economică în țară.

In ceiace privește programul F.N.D. în timpul alegerilor din 1946, eu, GOLOPENȚIA și BETEA, susțineam că este un program de agitație politică și că nu e un program de realizări imediate, întrucât o parte din industria noastră, în special industria metalurgică, trebue redusă la capacitatea de producție a materiilor prime locale și că accentul trebue pus pe industria mică transformatoare, în special pe industria alimentară, conexată cu un sistem de cooperative de producție și consum, susținute de stat.

./. ss/C.C. PAVEL

In ce priveşte rezultatul alegerilor din 1946, eu şi cu GOLOPENTIA, pe baza informaţiilor pe care le căpătasem susţineam că în bună parte rezultatul nu corespunde adevărului, că procesele-verbale fuseseră schimbate, dând mai multe voturi F.N.D.-ului decât erau în realitate şi că se înscrise în PNT-MANIU, care întrunise un număr mai mare de voturi decât cel care fusese anunţat oficial. BETEA recunoştea şi el aceste fapte şi ne-a spus că şi în jud. Arad, unde fusese el, s'au făcut asemenea lucruri, dar toate aceste operaţiuni au fost necesare pentruca FND-ul să aibă un Parlament, cu care să-şi poată realiza programul său.

In cursul anului 1946 s'a discutat plecarea Dr. MANUILA la conferinţa de pace, ca delegat din partea Institutului, cu care plecare guvernul nu a fost de acord, din cauza relaţiilor strânse dintre Dr. MANUILA şi PNT-Maniu şi pentru faptul că dr. MANUILA avea legături politice cu cercurile anglo-americane şi era opinia că MANUILA nu se va mai reîntoarce în ţară.

In locul Dr. MANUILA a fost trimes GOLOPENTIA ANTON. După reîntoarcerea lui GOLOPENTIA dela Conferinţa de pace, în toamna anului 1946, Dr. MANUILA ~~dându-şi~~ şi seara că persoana sa nu mai este agreiată de cercurile guvernamentale şi rămânerea sa în fruntea I.C.S. întâmpină greutăţi, a început să-şi facă formele pentru scoatere la pensie, iar lucrările Institutului, au început să fie rezolvate de GOLOPENTIA ANTON şi Dr. GEORGESCU DUMITRU.

După ce GOLOPENTIA s'a reîntors dela conferinţa de pace, în toamna anului 1946, eu l-am întrebat cu ce impresie vine şi care a fost atmosfera care s'a degajat în timpul discuţiilor la conf. de pace. Dsa mi-a spus că a fost o atmosferă grea, plictisitoare şi că era impresia generală că se face un simplu act formal, în care nu crede nimeni.

-Când s'a pus în discuţiune raportul economic al delegaţiei române, reprezentantul american a făcut o observaţie tangenţială, că după informaţiile lor, România livrase produse URSS-ului în contul armistiţiului, produse care însumau, o valoare de cca. nouăsute milioane de dolari. Punctul de vedere american, în această problemă, a fost susţinut de delegaţia engleză şi franceză, dar combătut vehement de delegaţia sovietică şi română.

Deasemenea, GOLOPENTIA mi-a spus că în timp ce GH. TATARESCU era la conferinţa de pace, a încercat să ia legătură cu ministrul de externe american BYRNES, pentru ai explica acestuia poziţia politică a grupului său în guvern şi motivele care l-au determinat să participe la guvernul format la 6 Martie 1945. Ministrul american BYRNES înainte de a-l primi pe TATARESCU a cerut informaţii despre acesta dela GAFENCU.

./. ss/C. G. PAVEL

Acesta (GAFENCU) l-a prezentat pe TATARESCU în culori nefavorabile, spunându-i că TATARASCU nici economiceşte nici politiceşte nu reprezintă nimic în România.

Când TATARESCU s'a prezentat la BYRNES, acesta i-a spus că este lămurit în ce priveşte persoana lui TATARESCU şi nu au nimic de discutat.

Intr'una din vizitele mele, de serviciu la Dr. MANUILA, în toamna anului 1946, acesta mi-a vorbit de necesitatea ca mapele cu recensământul din 1930 şi 1941 din Basarabia şi Bucovina, să fie puse la adăpost ca nu cumva să fie luate de sovietici, întrucât acestea constituiau dovezi evidente de etnicitate în aceste provincii. Mai târziu am aflat dela şoferi, fără să pot preciza dela care, că Dr. MANUILA a expediat la Misiunea Americană nişte lăzi, cu material statistic, pentru a fi trimise în străinătate. Nu ştiu dacă aceste lăzi, conţineau materialul despre care mi-a vorbit MANUILA.

MANUILA mi-a spus cele de mai sus, în urma faptului că primise informaţii că au fost ridicate de sovietici o serie de arhive în legătură cu Basarabia şi Bucovina şi că este posibil să ridice şi dela I.C.S. materialul respectiv. De unde avea acele informaţii nu ştiu.

In acel timp, Dr. MANUILA era vizitat destul de des, de ofiţeri americani dintre care un căpitan cu numele de CHARLEY.

Deasemeni, în acel timp Dr. MANUILA mi-a spus că la "Fundaţia Carol" va fi o conferinţă, în care se va trata un subiect politic şi anume "poziţia americană faţă de problemele Sud-Estu. Europei" şi mi-a spus să particip şi eu şi să anunţ şi pe alţii în care scop mi-a dat cca. zece invitaţii, pe care le-a cerut dela Misiunea Americană, printr'o doamnă STOIAN sau STOICA. Această conferinţă a avut loc, însă subiectul a fost schimbat în ultimul moment, din considerente politice, tratându-se un subiect despre fostul preşedinte al Americii WASHINGTON. Conferinţa a suferit un eşec, numărul participanţilor fiind redus.

In primăvata anului 1947 şi vara aceluiaş an, din discuţiile pe care le-am avut cu GOLOPENTIA, BETEA şi câteodată cu Dr. MANUILA, se conturase două opinii în ce priveşte rezolvarea problemelor politice şi economice pe planextern. Dr. MANUILA susţinea că problemele vor fi rezolvate imediat pe cale de război. Auzisem dela BETEA că PATRASCANU susţinea că deasemenea problemele internaţionale vor fi rezolvate imediat, dar printr'o înţelegere paşnică.

Eu, BETEA şi GOLOPENTIA, susţineam că problemele internaţionale vor fi rezolvate mult mai târziu.

./. ss/C.G. PAVEL

Pe baza acestor consideremte Dr.MANUILA opinia că singura soluţie pentru unii oameni politici este de a fugi din ţară, pentru a nu fi arestaţi şi eventual trimişi în URSS.

In vara anului 1947 şi în special după procesul grupului MANIU, Dr.MANUILA nu a mai venit pela institut deloc şi ştiu dela BETEA că se ascundea pentru ax nu fi arestat. Nu ştiu unde se ascundea.

In vremea când Dr.MANUILA stătea ascuns, BETEA mi-a spus de mai multe ori că la văzut. Deasemenea, în acel timp, BETEA a continuat să-l vadă şi pe PATRASCANU. In acel timp când Dr.MANUIL se ascundea, cam prin lunile August-Septembrie, BETEA mi-a spus că se lucrează la un proect de fugă din ţară cu avionul în mod clandestin şi că este vorba ca avionul să fie pilotat de unul dintre cei mai buni aviatori. BETEA mi-a spus mult mai târziu că este vorba de pilotul MAX MANOLESCU. Tot în acel timp şi RATIU ANTON mi-a spus că se lucrează în sensul fugii din ţară. Eu întrebându-l pe BETEA de unde ştie RATIU aceste lucruri, BETEA mi-a spus că şi RATIU este băgat în această chestiune. RATIU a spus acest lucru şi lui POPESCU STEFAN şi acesta din urmă a venit la mine, deşi relaţiile dintre noi erau reci, să mă întrebe dacă eu ştiu ceva în legătură cu acest proect.

Eu i-amspus lui POPESCU STEFAN cu un ton inervat că informaţiile sale sunt de domeniul fanteziei, şi cine i le-a spus este un simplu palavragiu.

Tot în vremea aceasta BETEA mi-a spus că un oarecare GELU a verificat drumul peste graniţă şi că acesta a făcut unu sau două drumuri peste graniţă şi că este posibilă trecerea peste graniţă în mod clandestin.

In discuţiile mele cu BETEA, pe marginea fugii din ţară, cu avionul, BETEA mi-a spus că este vorba de Dr.MANUILA şi de alţii, fără să-mi precizeze numele.

BETEA m'a întrebat, într'una din zile, ce cred eu de un asemenea proect şi dacă mă înscriu şi eu la un asemenea proect de fugă.

Eu i-am spus că dacă este o chestie de natură politică, eu nu merg în niciun caz cu Dr.MANUILA, că eu îl cunosc pe naţionali-ţărănişti şi rămân legat politiceşte de PATRASCANU.

BETEA mi-a spus că PATRASCANU nu se înscrie pentru plecare, că el rezistă întrucât crede că problemele politice internaţionale se vor rezolva repede printr'o înţelegere.

Mai târziu, BETEA m'a întrebat deasemenea dacă eu am rămas pe aceiaş poziţie, la care eu i-am răspuns că am rămas nes[illegible]bat. Cam în această vreme, BETEA mi-a spus de PATRASCANU că a [illegible]

./. ss/G.G.PAVEL

395

zat avansurile făcute de TITEL PETRESCU de a se uni cu PSD şi a refuzat deasemenea să ţină nişte discursuri la CFR, propunere care venise din partea unei persoane din rândul CFR-ului, fără a-mi preciza cine anume.

Pela sfârşitul lunei Octombrie 1947, BETEA a venit la mine la birou şi mi-a spus să-l aştept că are să se întoarcă repede. Pela ora 14 şi ceva, a venit la biroul meu şi MICSA REMUS, spunându-mi că BETEA ia dat întâlnire la biroul meu.

Pela orele 15, BETEA a venit şi am plecat împreună şi cu MICSA REMUS, la restaurantul Imperial, după câte îmi amintesc şi acolo BETEA ne-a spus că a fost la PATRASCANU şi că acesta a subscris cu greu la ideia plecării. Nu cunosc încă constă partea tehnică, de unde să se facă îmbarcarea şi cum să se facă.

Ştiu dela BETEA că pentru plecarea era vorba de Dr. MANUILA şi soţia acestuia, PATRASCANU, BETEA şi PAVEL. Dacă pentru plecare era vorba şi de RATIU sau nu, asta nu ştiu la fel şi de MICSA REMUS.

BETEA era persoana care ţinea legătura dintre PATRASCANU şi Dr. MANUILA, în timp ce acesta din urmă stea ascuns.

In ziua de 5 Noembrie 1947, BETEA, la rugămintea Dr. MANUILA s'a întâlnit cu un funcţionar dela Legaţia Americană pe una din străzile din cartierul Cotrocenii, urmând să-i transmită acestuia anumite lucruri din partea Dr. MANUILA, însă nu ştiu ce anume.

Deoarece BETEA nu ştia limba engleză, la chemat la el pe DUTESCU DAN, care trebuia să facă pe interpretul. BETEA, la început nu i-a spus lui DAN DUTESCU despre ce este vorba şi l-a chemat să-i facă unele traduceri din limba engleză. BETEA s'a întâlnit cu DUTESCU şi după aceia au plecat împreună la locul unde trebuia să vină magina americană, cu funcţionarul respectiv.

Dr. MANUILA îl rugase pe BETEA să-i facă acest serviciu, deoarece nu ştia dacă poate veni personal, fiind urmărit.

După ce BETEA şi DAN DUTESCU s'au urcat în magina americană l-au văzut pe Dr. MANUILA şi au oprit magina să-l ia.

Tot în aceiaşi zi, MAX MANOLESCU fusese arestat şi dus la Controlul Economic, de unde a reuşit să fugă în aceiaş zi. MAX MANOLESCU fusese arestat de organele Controlului Economic, întrucât aveau informaţii că MAX MANOLESCU, în cursele sale pe ruta Bucureşti-Paris, face transporturi de devize.

./. ss/C.C. PAVEL

396

După ce MAX MANOLESCU a fugit dela Controlul Economic, organele Controlului Economic s'au urcat într'o maşină şi s'au dus la MAX MANOLESCU acasă, socotind că acesta a plecat acasă.

Tocmai când maşina Controlului Economic era în Cotroceni, după MAX MANOLESCU, atunci era şi maşina americană în care s'a urcat BETEA şi DAN DUTESCU. Organele Controlului Economic când l-au văzut pe BETEA au crezut că este MAX MANOLESCU şi a început să urmărească maşina dela Legaţia Americană. Urmărirea a avut loc pe mai multe străzi până au ajuns pe Cal. Victoriei, unde maşina Controlului Economic le-a tăiat drumul.

Atunci BETEA şi Dr. MANUILA au sărit din maşină şi au dispărut, rămânând în maşină numai DAN DUTESCU care a fost arestat.

DAN DUTESCU mi-a spus că la întrebat pe BETEA dacă şi PATRASCANU ştie de întâlnirea cu acel funcţionar dela Legaţia Americană, la care BETEA i-a răspuns că ştie. Toate aceste informaţiuni le deţin dela DUTESCU DAN şi soţia lui, RATIU ANTON şi BETEA.

RATIU ANTON mi-a spus că după ce Dr. MANUILA a fugit din maşina americană, s'a dus în casa lui GEORGESCU ROGEN, unde a venit şi MAX MANOLESCU, unde chiar în seara aceia trebuia să aibă loc o consfătuire şi ubde trebuia să vină şi BETEA. Deasemeni, RATIU mi-a spus că l-a luat pe MAX MANOLESCU şi l-a ascuns într'o anumită casă şi că după câteva zile l-a găsit şi pe BETEA, care era ascuns la o cunoştinţă a lor, într'o comună suburbană.

Nu am cunoştinţă despre cele ce trebuiau să fie discutate în casa lui GEORGESCU ROGEN şi nici cine trebuia să mai participe.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu.

Anchetat
as/C.G.PAVEL

Anchetator
Lt. de Securitate
T. Drăghici

Prezentul proces-verbal de interogatoriu este identic cu originalul.-

307

In Lăpuşna

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul PAVEL CONSTANTIN, născut la 21 Iulie 1911 în com.Habud-Prahova, fiul lui GHEORGHE şi IOANA, cu ultimul domiciliu în Buc.Şos.Bonaparte Nr.26

19 Iunie 1953, Bucureşti
Interog. a început la ora 8,30
" s'a terminat " 13,30

Intrebare

In procesul verbal de interogator din 17 Iunie a.c. ai arătat că în cursul lunei Noembrie 1947 BETEA şi MANUILA au avut o întâlnire cu un funcţionar dela Legaţia Americană, iar maşina americană fiind urmărită de organele Contr.Ec., BETEA şi MANUILA au reuşit să fugă din maşină după care au dispărut. Arată dta unde a stat BETEA NICOLAE ascuns după aceia şi ce pregătiri s'au făcut în continuare în vederea fugii din ţară în mod clandestin a lui BETEA şi alţii?

Răspuns

După ce BETEA s'a ascuns, la începutul lunei Noembrie 1947 la vreo 10-15 zile după aceasta am primit un telefon dela BETEA în care îmi spunea că are să treacă pela mine, din partea lui, d-na PADINEANU, pe care o cunoscusem prin el şi că are să mă roage ceva din partea lui.

Dna PADINEANU a venit la mine la birou şi mi-a spus că BETEA mă roagă să-i fac rost de nişte bani întrucât are nevoe urgent. Eu auzind acest lucru, am luat un avans din salariu şi peste două-trei zile am dat dnei PADINEANU cca.2.000 lei pentru ai înmâna lui BETEA.

Atunci BETEA mi-a mai spus la telefon, că are să mă caute peste câteva zile. Peste o săptămână a venit la mine la birou dna ANGELESCU GABRIELA şi mi-a spus că BETEA doreşte să mă vadă. Chiar în aceiaş zi seara mi-am dat întâlnire cu ANGELESCU GABRIELA şi aceasta m'a dus la BETEA în casa ing.MUNTEANU pe str.Popa Tatu, unde BETEA stătea ascuns.

./. ss/C.C.PAVEL

398

Cu această ocazie BETEA mi-a spus că are greutăţi de natură băneasă şi de faptul că trebue să se îngrijească şi de MAX MANOLESCU, care în acel timp era ascuns de RATIU ANTON. In această casă l-am vizitat pe BETEA de mai multe ori.

Deasemenea ştiu că în această casă, BETEA a mai fost vizitat şi de RATIU ANTON, MICSA REMUS şi ANGELESCU GABRIELA.

Intr'una din vizitele mele la BETEA în casa ing. MUNTEANU, a venit şi MICSA REMUS şi acesta i-a spus lui BETEA că PATRASCANU este foarte supărat pe el că l-a băgat într'o serie întreagă de încurcături şi că i-a cerut lui MICSA să rupă orice legături cu BETEA şi prietenii lui.

Deasemenea, la ultima sau penultima întâlnire a mea cu BETEA în casa ing. MUNTEANU, BETEA mi-a spus că întrevede posibilitatea plecării peste graniţă şi m'a întrebat dacă şi eu subscriu la aceasta şi cine ar mai putea merge.

I-am spus că dacă este vorba de prietenii noştri mă gândesc la MALINAS IULIU, LOZNIOV EUGEN şi TREBICI VLADIMIR. BETEA n'a făcut nicio obiecţie şi mi-a spus să stau de vorbă cu cei de mai sus şi dacă principial sunt de acord cu fuga. Eu am stat de vorbă cu fiecare dintre care MALINAS şi LOZNIOV au fost de acord cu cele spuse de mine, iar TREBICI a refuzat.

Pela sfârşitul lunei Decembrie 1947, începutul lunei Ianuarie 1948, a venit la mine la birou ZAHARIA din partea lui BETEA şi mi-a spus că BETEA doreşte să mă vadă. A doua zi, m'am întâlnit cu ZAHARIA, aproape de liceul "Mihai Viteazu" şi acesta m'a dus în casa ing. VASILESCU nu ştiu strada, unde stătea ascuns, MAX MANOLESCU şi BETEA.

Cu această ocazie, BETEA mi-a spus că este vorba de a discuta un proect de plecare cu avionul prin forţă, proect conceput de MAX MANOLESCU şi ZAHARIA. Proectul de fugă cu avionul prin forţă consta în următoarele: Imbarcarea urma să se facă dela Sibiu, în cursa spre Bucureşti, MAX MANOLESCU şi cu ZAHARIA urmau să ia conducerea avionului şi avionul să ia direcţia spre Turcia.

Pentru a verifica posibilitatea îmbarcării, dela Sibiu, ZAHARIA a făcut un drum cu avionul până la Sibiu şi înapoi la Bucureşti şi a adus informaţii că îmbarcarea se poate face fără greutăţi.

Acest proect a mai fost discutat încă într'o şedinţă la care a mai participat în afară de cei de mai sus şi MALINAS IULIU.

După prima consfătuire, eu l-am luat deoparte pe BETEA şi l-am întrebat dacă subscrie la un asemenea proect şi dacă

./. ss/C. G. PAVEL

399

credere în realizarea lui. BETEA mi-a spus că se discută un asemenea proect numai în chip formal şi că o face aceasta pentru a-l linişti pe MAX MANOLESCU care era foarte nervos şi ameninţa că se predă autorităţilor.

Cam în acest timp, BETEA a luat contact cu FLORICA FARCAS care aceasta i-a spus de un proect de fugă din ţară pe care îl folosise şi Dr. MANUILA împreună cu alţii. De acest proect urma să se ocupe GRIGORE (CRACIUNAS SILVIU).

Din casa ing. VASILESCU, BETEA s'a mutat pe o stradă în apropierea „Parcului Carol". Dela această adresă, BETEA s'a mai dus în casa ing. VASILESCU pentru a-l linişti pe MAX MANOLESCU.

Eu am văzut-o pentru prima dată pe FLORICA FARCASU în casa ing. VASILESCU, unde BETEA şi MAX MANOLESCU stăteau ascunşi.

După ce BETEA s'a mutat în apropierea parcului Carol, eu l-am vizitat de mai multe ori şi ştiu că tot aici a mai fost vizitat şi de FLORICA FARCASU, de CRACIUNAS SILVIU şi TREBICI VLADIMIR.

Ştiu dela Fl. FARCASU că GRIGORE s'a întâlnit cu MAX MANOLESCU şi ROMULUS BOILA, întâlnire care a avut drept scop să-l liniştească pe MAX MANOLESCU şi promisiunea lui GRIGORE fiind că MAX va pleca în curând împreună cu ROMULUS BOILA.

In timp ce BETEA era în strada Filaret (lângă parcul Carol) la începutul lunei Februarie 1948, m'a rugat să stau eu de vorbă cu GRIGORE şi să-l întreb în mod precis care este stadiul pregătirilor de fugă a lui MAX MANOLESCU şi a lui BETEA, întrucât informaţiile pe care i le dădea FL. FARCASU erau contradictorii şi BETEA credea că nu corespund adevărului.

La rugămintea lui BETEA, eu am chemat pe FL. FARCASU la telefon şi i-am spus că în legătură cu BETEA şi MAX MANOLESCU vreau să-l văd pe GRIGORE, fixându-i şi locul unde trebuia să-l întâlnesc pe CRACIUNAS, care era în capul str. Sf. Constantin lângă Cişmigiu. Chiar în aceiaş zi pela orele 16, l-am şi întâlnit pe GRIGORE la locul fixat, unde a venit împreună cu FL. FARCASU, după care eu împreună cu CRACIUNAS am mers în str. Gh. Lazăr în casa dnei JEBELEANU, iar FL. FARCASU, după ce m'a arătat pe mine lui CRACIUNAS a plecat.

Cu ocazia aceasta, i-am spus lui GRIGORE că MAX MANOLESCU ameninţă că se predă autorităţilor, că nu mai poate fi ţinut în frâu şi să-mi spună în mod precis care este stadiul pregătirii de fugă a lui MAX şi BETEA. Că în primul rând trebue să se ocupe de MAX MANOLESCU, rămânând ca BETEA să plece mai târziu, spunându-i totodată că opinia mea şi a lui BETEA este ca BETEA să nu plece

./. ss/C. G. PAVEL

odată cu MAX MANOLESCU ci ceva mai târziu.

GRIGORE mi-a spus că întârzierea plecării a fost provocată de faptul că în zona de frontieră este un control foarte serios şi nu ştie încă pe unde va trece. Că această obligaţie şi-a luat-o faţă de Dr. MANUILA şi că el se va ţine de promisiunea făcută.

Deasemenea GRIGORE mi-a spus că în ultimul timp se fac foarte multe treceri clandestine peste frontieră, că la Viena este o masă de refugiaţi de aici din ţară şi că americanii fac greutăţi şi refuză să-i ajute să plece mai departe, fiind elemente dubioase, iar biroul francez este nelămurit şi cer sfaturi americanilor în problema fugarilor.

In vederea rezolvării unei situaţii favorabile pentru MAX MANOLESCU, ing. VASILESCU şi BETEA, GRIGORE mi-a spus că este nevoe ca americanii de aici din ţară să-i anunţe pe cei din Viena, că oamenii pe care GRIGORE îi trimite prezintă suficiente garanţii de seriozitate şi să fie sprijiniţi pentru a pleca mai departe dela Viena.

Pentru aceasta, GRIGORE mi-a spus că trebue să le arătăm şi noi americanilor de aici din ţară că facem ceva pentru ei, că nu stăm cu mâna în sân, că ne mişcăm şi că suntem alături de ei. M'a întrebat dacă la I.C.S. nu se găsesc date statistice care ar putea să-i interesăze. Eu i-am spus că în prezent la I.C.S. nu este decât material statistic vechi, iar recensământul populaţiei din Ianuarie 1948 este în curs şi mai devreme de două-trei luni de zile nu se poate căpăta decât rezultate provizorii globale, deoarece prelucrarea acestor date se face pe teren de comisiile care fac în prezent recensământul. I-am spus lui GRIGORE că am să mă gândesc la problemă şi am să-l anunţ.

A doua zi după această întâlnire a mea cu GRIGORE eu l-am văzut pe BETEA căruia i-am spus cele discutate cu GRIGORE şi asigurările acestuia că MAX MANOLESCU şi ing. VASILESCU vor pleca peste câteva zile.

Deasemenea i-am spus lui BETEA şi cererea făcută de GRIGORE în ce priveşte date statistice dela I.C.S.

Eu i-am spus lui BETEA că această chestiune este un simplu şantaj care se face asupra noastră, la care BETEA mi-a spus că dacă am ceva dat la Institut să-i dau. Eu i-am spus că nu există niciun fel de date noi şi numai cele vechi care sunt deja publicate, dintre care singura lucrare care merită să fie luată în seamă este un "proect de planificare economică".

./. ss/C. C. PAVEL

făcut de Institut pe baza datelor din 1938-39 şi 1940 comparativ cu datele aproximative căpătate de ICS dela ministerele de resort în perioada 1945-46-1947.

Această lucrare concepută şi lucrată de Institut urma să fie trimisă la toate ministerele, la toate întreprinderile principale şi la sindicate, pentru a fi discutată şi adnotată, după care urma să se stabilească definitiv planul economic. Această lucrare, care era trasă la ghestetner, am luat-o şi am înmânat-o lui Fl. FARCASU pentru a fi dată lui CRACIUNAS SILVIU.

La a doua sau a treia zi după aceasta, BETEA s'a mutat din str. Filaret la BLAGAN NICOLAE.

Aceasta a făcut-o pentrucă nu mai putea să stea în casa din str. Filaret şi pentru ca să-i pierdă urma, întrucât în această casă fusese vizitat de mai multe persoane.

In casa BLAGAN, BETEA a stat 10-15 zile şi a fost vizitat de mine de mai multe ori, odată sau de două ori de CORCIOVESCU AURORA şi o singură dată COLOPENTIA ANTON.

In timp ce BETEA stătea în str. Filaret şi la BLAGAN, MICSA REMUS a venit de mai multe ori la mine la birou şi m'a întrebat ce face BETEA la care eu am refuzat să-i dau vreo lămurire spunându-i că nu ştiu unde se ascunde BETEA. In vizitele pe care MICSA mi le făcea la birou îmi spunea despre PATRASCANU că este într'o stare de enervare permanentă, că nu mai primeşte audienţe ca înainte şi că o serie întreagă de lucrări rămân nerezolvate. Eu am comunicat aceste lucruri lui BETEA şi am fost de părere, eu şi cu BETEA, că trebue să ştiu care este adevărata situaţie a lui PATRASCANU şi am căzut de acord să-l trimitem la PATRASCANU pe COLOPENTIA ANTON, faţă de care PATRASCANU avea o părere bună, în urma contactului pe care îl avusese la Paris cu ocazia conferinţei păcii.

Ideia de a-l trimite pe COLOPENTIA îmi aparţine mie.

Eu şi BETEA socoteam că informaţiile date de MICSA REMUS despre PATRASCANU, nu corespund adevărului, sau sunt exagerate.

In acest timp, COLOPENTIA m'a întrebat, ce-mi mai face prietenul, referindu-se la BETEA, la care eu i-am răspuns că BETEA se pregăteşte să plece peste câteva zile şi că BETEA doreşte să-l vadă înainte de a pleca.

Fără să-i comunic lui COLOPENTIA, planul meu şi al lui BETEA era de a-l trimite pe COLOPENTIA la PATRASCANU.

COLOPENTIA a acceptat să-l vadă pe BETEA şi eu l-am dus în casa lui BLAGAN, unde BETEA stătea ascuns. Cu această

./. ss/C. G. PAVEL

ocazie BETEA la început i-a împărtăşit lui GOLOPENTIA întâmplarea lui cu maşina americană cu Dr.MANUILA;GOLOPENTIA a ascultat câteva minute după care cu un ton enervat a spus că acestea sunt copilării şi nu-l interesează.

După aceasta,eu am deschis discuţia despre PATRASCANU şi i-am spus lui GOLOPENTIA că avem informaţii că PATRASCANU va fi scos din guvern în curând,că se găseşte într'o stare de enervare şi am vrea să ştim în mod precis care este adevărata situaţie,rugându-l pe GOLOPENTIA să facă o vizită la PATRASCANU şi să-şi dea seama despre ce este vorba.

GOLOPENTIA a spus pe un ton enervatcă PATRASCANU nu este copil şi este prea serios şi nu are nevoe de dădace. BETEA a stăruit pe lângă GOLOPENTIA ca totuşi să se ducă la PATRASCANU,iar cu mare greutate GOLOPENTIA a acceptat.Tot cu această ocazie,BETEA i-a spus lui GOLOPENTIA că printre cei care se pregătesc să fugă din ţară este şi GEORGESCU ROENGEN, la care GOLOPENTIA a rămas foarte surprins,deoarece GOLOPENTIA îl văzuse pe acesta din urmă cu câteva zile înainte şi din discuţia avută cu el,nu lăsase să transpire nimic că avea asemenea gânduri de fugă.

BETEA i-a spus lui GOLOPENTIA că poate ar fi bine să-l cheme pe GEORGESCU ROENGEN la el să-i spună ce lucrări sau mai făcut pela Institutu,cum a fost conceput şi organizat recensământul din Ianuarie 1948 şi inventarierea întreprinderilor industriale,comerciale şi de transport făcută în Noembrie 1947, ca în cazul când GEORGESCU ROENGEN ajunge în străinătate şi îl întâlneşte pe Dr.MANUILA să-i comunice aceste lucruri despre Institut.GOLOPENTIA a spus la urmă,că printre cei care nutresc ideia fugii este şi un oarecare maior GABRILESCU o veche cunoştinţă a sa şi l-a întrebat pe BETEA dacă nu întrevede posibilitatea să-l ia şi pe acesta.BETEA m'a rugat pe mine să vorbesc în acest sens cu FL.FARCASU şi prin aceasta să transmit acest lucru lui GRIGORE.

A doua sau a treia zi,GOLOPENTIA l-a văzut pe PATRASCANU,însă nu ştiu unde anume şi mi-a spus că informaţiunile noastre despre PATRASCANUnu corespund adevărului şi că PATRASCANU se pregăteşte să plece cu delegaţia guvernului la Budapesta.

In ce priveşte propunerea lui BETEA ca GOLOPENTIA ANTON să-l întâlnească pe GEORGESCU ROENGEN pentru a i da informaţiile arătate mai sus,GOLOPENTIA a fost de acord,însă nu am cunoştinţă dacă la întâlnit sau nu pe GEORGESCU ROENGEN.

./. ss/C.G.PAVEL

La vreo două sau trei zile după aceasta, am văzut-o pe Fl. FARCASU şi-am vorbit de maiorul GABRILESCU, spunându-i să comunice acest lucru lui GRIGORE şi că aceasta este o rugăminte a lui BETEA şi a mea. Fl. FARCASU mi-a spus peste câteva zile, că a stat de vorbă cu GRIGORE şi că acesta este de acord, să-l cupleze pe BETEA cu GABRILESCU. In acest sens eu am cerut lui GABRILESCU o fotografie pe care am dat-o lui FL. FARCASU, pentru ai procura o legitimaţie falsă din partea "Jointului".

Din casa BLAGAN, BETEA a fost luat de mine şi dus la dna PADINEANU, de unde a plecat şi o cunoştinţă a lor la RAJNOV la un oarecare GEORGESCU DOBALSAU. Cât a stat BETEA la Râjnov nu ştiu.

Fl. FARCASU mi-a spus că l-a vizitat pe BETEA la Râjnov dar nu ştiu împreună cu cine.

După ce MAX MANOLESCU şi ing. VASILESCU au fugit din ţară, la vreo două-trei zile, FL. FARCASU mi-a spus că şi BETEA a fugit.

In a doua jumătate a lunei Februarie 1948, în timp ce eu mă pregăteam să plec la o şcoală de cenzori la SEBES ALBA, FL. FARCASU a venit la mine şi auzind că plec la Sebeş-Alba m'a rugat să duc o scrisoare la Cluj lui BETEA, că acesta în prezent se găseşte acolo şi că prima încercare de fugă a lui BETEA nu a reuşit. Eu am fost la Sebeş-Alba şi de acolo am plecat cu maşina la Cluj şi i-am înmânat lui BETEA scrisoarea ce mi-a fost dată de FL. FARCASU. Ce scria în scrisoare nu ştiu. Atunci BETEA mi-a dat două bilete, unul pentru GOLOPENTIA în care îl saluta şi altul pentru RATIU ANTON în care-i spunea să aducă la mine la Institutx obiectul care rămăsese dela Dr. MANUILA. Era vorba de un şapirograf.

Deasemeni cu ocazia acestei vizite făcută de mine la Cluj, BETEA m'a rugat să-l văd pe GRIGORE căruia să-i cer precizaţiuni în ce priveşte plecarea lui, deoarece şederea la Cluj, pentru el este foarte grea. După ce m'am reîntors în Bucureşti, am rugat-o pe FL. FARCASU să-mi fixeze imediat o întâlnire cu GRIGORE.

La început FL. FARCASU mi-a spus că nu-l pot vedea pe GRIGORE, că acesta este plecat în provincie şi că este şi bolnav. Numai la două-trei zile după aceasta, FL. FARCASU mi-a spus că GRIGORE este în Bucureşti şi că-l pot vedea, dându-i cu această ocazie şi întâlnire în dosul "Monitorului Oficial" spunându-i să vină la ora fixată.

Intâlnirea dintre mine şi GRIGORE (SILVIU CRACIUNAS) a avut loc, cu care ocazie am discutat următoarele: Eu i-am spus

./. ss/C. G. PAVEL

lui GRIGORE că BETEA este neliniştit în ce priveşte plecarea lui şi că eu şi cu BETEA avem impresia că lucrurile se întârzie în mod intenţionat şi îi cer să-mi precizeze care sunt cauzele acestei întârzieri. GRIGORE mi-a spus că întârzierea fugii lui BETEA a fost provocată din cauza îmbolnăvirii curierului care este în spital şi că peste câteva zile, BETEA va pleca. Mi-a spus deasemenea că nu ştie precis prin ce punct de frontieră va pleca BETEA şi că va fi nevoe poate să stea în zona de frontieră.

Pentru aceasta m'a rugat să-i dau dela I.C.S. 4-5 ordine de serviciu în alb, necesare pentru el şi FL. FARCASU. A doua zi, FL. FARCASU a venit la mine şi i-am dat ordinele de serviciu respective şi cu care ocazie i-am dat şi legitimaţia falsă a lui BETEA, care se găsea la mine.

Tot cu ocazia acestei întâlniri cu GRIGORE, GRIGORE m'a întrebat ce se mai aude nou din punct de vedere politic la care eu i-am spus că e ingurul lucru care merită să fie reţinut este svonul că PATRASCANU va fi scos în curând din guvern. GRIGORE m'a întrebat care sunt motivele şi eu i-am spus că PATRASCANU are un punct de vedere politic personal în ce priveşte rezolvarea unor probleme de natură politică şi economico-administrativă internă şi că este în dezacord cu linia politică a guvernului.

GRIGORE m'a întrebat despre ce este vorba şi eu i-am spus că este vorba de epurarea aparatului de stat despre care PATRASCANU socoteşte că unele elemente capabile şi cu putere de muncă, chiar dacă nu împărtăşesc punctul de vedere al PMR, trebuesc menţinute şi capacitate treptat politic.

Că PATRASCANU socoteşte că accentul trebue pus pe industria transformatoare în special cea alimentară, iar industria metalurgică trebue redusă la capacitatea materiilor prime locale

Pentru stabilirea preţurilor, în afară de creşterea producţiei, PATRASCANU opineză că este necesar să se bată monedă aur, pentru a împiedica tezaurizarea.

I-am mai spus lui CRACIUNAS că PATRASCANU este acuzat că a avut legături cu fostul rege MIHAI; prin faptul că-i dăduse acestuia cărţile sale cu dedicaţie. Alte discuţii nu am mai avut cu GRIGORE, după care ne-am despărţit şi de atunci nu l-am mai văzut.

In a doua jumătate a lunei Martie 1945, eu plecînd din nou la şcoala de cenzori din Sebeş Alba şi ştiind că BETEA se află tot la Cluj, am plecat din proprie iniţiativă să-l văd. Cu această ocazie i-am spus lui BETEA îndoelile mele în ce priveşte fuga lui, întrucât GRIGORE neţine cu vorba.

./. ss/C.C. PAVEL

Deasemenea i-am spus că PATRASCANU a fost scos din guvern, că i s'a făcut de către studenţii dela "Drept", după ce a fost scos din guvern, o manifestaţie de simpatie, că PATRASCANU îşi ţine în mod regulat cursul şi că se duce regulat la Academia Română. I-am spus deasemenea că şi eu am observat că sunt urmărit de autorităţi.

BETEA a opiniat că PATRASCANU va mai fi lăsat un timp liber şi că în cele din urmă va fi arestat şi că cel mai bun lucru este ca el să se ascundă. Pentru aceasta, BETEA mi-a dat un bilet pentru TOROSIAN, ca prin acesta eu să-i comunic lui PATRASCANU că ar fi bine să se ascundă. Deasemenea mi-a dat un bilet pentru GRIGORE, în care spunea că şi eu sunt urmărit şi că el crede că şi eu trebue să fug din ţară. Ambele bilete nu au fost predate şi au fost distruse de mine, atunci când dela COCA SANTOMA am aflat că în Bucureşti se întâmplase unele încurcături cu telefonul, fără a şti precis ce anume.

După ce am venit în Bucureşti la vreo două-trei zile, am fost chemat la telefon de dna PADINEANU şi m'a rugat să vin imediat la dânsa, fiind o chestiune foarte urgentă.

Acolo am găsit-o şi pe COCA SANTOMA, care mi-a spus că FL. FARCASU a fost arestată şi că GRIGORE a fost deasemenea arestat, dar că a reuşit să fugă. Atunci am rugat-o pe COCA SANTOMA să se ducă imediat la Cluj şi să-l aducă pe BETEA în Bucureşti. Nu ştiu dacă a fost sau nu.

Nu am căutat să iau legătură cu TOROSIAN, deoare rupsesem biletul şi auzisem de arestarea lui FL. FARCASU şi GRIGORE. Imediat după aceia la două-trei zile, a urmat arestarea mea.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogator şi am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susţin şi-l semnez propriu.

Anchetat
ss/C. G. PAVEL

Anchetator
Lt. de Securitate
T. Drăghici

Prezentul proces-verbal de interogatoriu este identic cu originalul.-

Im. Lăpuna

406

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul PAVEL CONSTANTIN, născut la 21 Iulie 1911 în com. Habud-Prahova, fiul lui GHEORGHE şi IOANA, cu ultimul domiciliu în Buc. sos. Bonaparte Nr. 26

22 Iunie 1953, Bucureşti
Interog. a început la ora 10,00
" s'a terminat " 23

Intrebare

Intdeclaraţia din 17 Iunie a.c. dta ai arătat că în toamna anului 1947, BETEA NICOLAE ţi-a vorbit despre un proect de fugă din ţară cu un avion pilotat de unul dintre cei mai buni aviatori, despre care mai târziu ţi-a spus că este vorba de MAX MANOLESCU?

Arată în mod concret de cine a fost proectat acest plan de fugă din ţară şi ce pregătiri s'au făcut în acest sens?

Răspuns

In ce priveşte proectul de fugă din ţară, nu am cunoştinţă de cine anume s'a organizat şi la fel nu am cunoştinţă ce pregătiri s'au făcut în acest sens. Pentru prima dată am aflat despre acest proect de fugă din ţară dela BETEA NICOLAE în luna Septembrie 1947. BETEA mi-a spus numai că se lucrează la un proect de fugă din ţară cu avionul şi că este vorba de Dr. MANUILA, care se ascundea în acel timp şi alţii fără să-mi precizeze vreun nume. In prima jumătate a lunei Noembrie 1947, RATIU ANTON mi-a spus că în ziua în care BETEA s'a întâlnit cu un funcţionar de Legaţia Americană şi în ziua când MAX MANOLESCU a fugit dela Controlul Economic, chiar în aceiaş zi seara, trebuia să aibe loc o consfătuire în casa lui GEORGESCU ROENGEN în vederea fugii, consfătuire la care trebuia să participe şi BETEA NICOLAE.

In acea zi, seara, a venit în casa lui GEORGESCU ROENGEN numai Dr. MANUILA şi MAX MANOLESCU, iar BETEA nu a venit.

Datorită faptului că MAX MANOLESCU fusese arestat de Contr. Ec. iar Dr. MANUILA şi BETEA fuseseră urmăriţi în maşina americană, consfătuirea, după spusele lui RATIU ANTON, nu a mai avut loc.

Intrebare

Care a fost scopul întâlnirii lui S. MANUILA şi BETEA

./. ss/C. G. PAVEL

107

NICOLAE cu acel funcţionar dela legaţia Americană, întâlnire care a avut loc în acelaş zi când trebuia să aibă loc şi consfătuirea în legătură cu fuga din ţară?

Răspuns

Nu am cunoştinţă ce scop a avut întâlnirea dintre S.MANUILA, BETEA NICOLAE şi acel funcţionar dela Legaţia Americană, deoarece BETEA nu mi-a spus niciodată nimic în legătură cu această chestiune.

Intrebare

Ce persoane anume se includeau în acest plan de fugă din ţară, cu avionul pilotat de MAX MANOLESCU?

Răspuns

La început, BETEA NICOLAE mi-a spus că este vorba să fugă din ţară dr. SABIN MANUILA şi alţii, fără să-mi precizeze nume.

La sfârşitul lunei Octombrie 1947, BETEA mi-a spus, de faţă fiind şi MICSA REMUS, că şi PATRASCANU a subscris cu greu să fugă din ţară.

Ştiu dela BETEA că era vorba ca din acest grup să facă parte dr. MANUILA şi soţia sa, PATRASCANU, BETEA şi eu.

Dacă era vorba ca din acest grup să facă parte şi RATIU ANTON şi MICSA REMUS, asta nu ştiu, însă ei aveau cunoştinţă despre acest plan de fugă din ţară şi mai mult, BETEA mi-a spus că şi RATIU este băgat în această chestiune.

Intrebare

Mai sus dta arăţi că PATRASCANU a subscris cu greu să fugă din ţară împreună cu MANUILA, BETEA şi dta. De unde ştii dta că PATRASCANU a subscris cu greu să fugă din ţară şi totodată arată cine anume a stat de vorbă cu PATRASCANU în această privinţă?

Răspuns

Despre faptul că PATRASCANU a subscris cu greu să fugă din ţară, am aflat dela BETEA NICOLAE la sfârşitul lunei Octombrie 1947 în restaurantul "Imperial" de lângă Cişmigiu, unde mai era de faţă şi MICSA REMUS.

In acelaş zi, BETEA a venit la mine la birou şi mi-a spus că merge la PATRASCANU şi să-l aştept, că are să vină repede şi are să-mi comunice ceva important.

După plecarea lui BETEA la PATRASCANU, a venit în biroul meu şi MICSA REMUS care mi-a spus deasemenea că-l aşteaptă pe BETEA. Pela ora 15, BETEA a venit la mine la birou şi împreună cu el şi MICSA REMUS am plecat spre Cişmigiu şi am mers în res-

./. ss/C.C.PAVEL

taurantul "Imperial" unde BETEA ne-a spus că PATRASCANU a subscris cu greu să fugă din ţară.

Intrebare

Unde a avut loc întâlnirea dintre BETEA şi PATRASCANU, atunci când PATRASCANU s'a hotărât să fugă din ţară şi cine a mai participat la această întâlnire?

Răspuns

Nu am cunoştinţă. BETEA nu mi-a spus unde s'a întâlnit cu PATRASCANU şi dacă a mai participat cineva la această întâlnire.

Intrebare

Mai sus, dta ai arătat că grupul care trebuia să fugă din ţară cu avionul pilotat de MAX MANOLESCU, era format din PATRASCANU, MANUILA, BETEA şi dta?

Arată dacă PATRASCANU şi MANUILA au avut vre'o întâlnire în legătură cuplanul de fugă din ţară şi unde anume?

Răspuns

Nu am cunoştinţă dacă PATRASCANUa avut vre'o întâlnire cu MANUILA în vederea fugii din ţară, însă ştiu că în acel timp, BETEA vedea des, atât pe Dr. MANUILA cât şi pe PATRASCANU.

Intrebare

De unde ştii dta că în timp ce era în funcţie planul de fugă din ţară cu avionul pilotat de MAX MANOLESCU, BETEA NICOLAE s'a întâlnit de mai multe ori cu PATRASCANU şi S. MANUILA

Răspuns

Acest lucru îl ştiu dela BETEA NICOLAE. Nu ştiu însă unde s'a întâlnit BETEA atât cu PATRASCANU cât şi cu Dr. S. MANUILA şi nici nu ştiu ce au discutat.

Intrebare

In al patrulea răspuns din prezenta declaraţie ai arătat că BETEA a avut o întâlnire cu PATRASCANU, după care a venit şi ţi-a spus atât dtale cât şi lui MICSA REMUS, în restaurantul "Imperial" că a avut o întâlnire cu PATRASCANU şi acesta (PATRASCANU) a subscris cu greu să fugă din ţară, iar în răspunsul de mai sus arăţi că nu ai cunoştinţă ce discuţii a avut BETEA cu PATRASCANU, în timp ce era în funcţie planul de fugă din ţară cu avionul pilotat de MAX MANOLESCU?

Care este adevărul în legătură cu cele declarate de dta, cu privire la discuţiile dintre BETEA şi PATRASCANU?

Răspuns

Ştiu că înainte de a exista planul de fugă cu avionul plan despre care mi-a vorbit BETEA, acesta (BETEA) îl vedea pe Dr. MANUILA şi pe PATRASCANU.

./. ss/C.C. PAVEL

Stiu deasemenea, dela BETEA, după ce acesta mi-a vorbit de proectul de fugă cu avionul, că BETEA îl vizita deasemenea pe Dr. MANUILA şi PATRASCANU.

Stiu dela BETEA că PATRASCANU la început, a refuzat să subscrie la planul de fugă.

Stiu dela BETEA că la sfârşitul lunei Octombrie 1947, PATRASCANU a subscris la planul de fugă.

De alte discuţiuni au avut loc între BETEA, Dr. MANUILA pe de o parte şi BETEA şi PATRASCANU pe altă parte nu am cunoştinţă şi nici nu ştiu unde au avut loc aceste discuţii.

Stiu că BETEA se ducea des la Ministerul Justiţiei şi câteodată şi la PATRASCANU acasă.

Nu ştiu unde l-a văzut BETEA pe Dr. MANUILA în timp ce acesta din urmă se ascundea.

Intrebare

Care au fost considerentele ce au dus la ratarea planului de fugă din ţară cu avionul pilotat de MAX MANOLESCU?

Răspuns

Considerentele care au dus la ratarea planului de fugă din ţară cu avionul pilotat de MAX MANOLESCU au fost: arestarea lui MAX MANOLESCU de către organele Contr. Economic şi faptul că BETEA era urmărit de autorităţi şi stătea ascuns.

Intrebare

Ce alte planuri de fugă din ţară s'au mai făcut în urma ratării planului fugii cu avionul pilotat de MAX MANOLESCU?

Răspuns

După ce BETEA a dispărut şi stătea ascuns în casa ing. VASILESCU, unde deasemenea se ascundea şi MAX MANOLESCU, s'a mai discutat un proect de fugă cu avionul prin forţă proect conceput de MAX MANOLESCU şi ZAHARIA.

La discutarea acestui proect, au luat parte: ing. VASILESCU, MAX MANOLESCU, BETEA NICOLAE, subsemnatul şi la o singură discuţie a luat parte şi MALINAS IULIU.

Acest proect s'a discutat la sfârşitul lunei Decembrie 1947 şi începutul lunei Ianuarie 1948.

Intrebare

Ce pregătiri aţi făcut în vederea fugii din ţară, cu avionul prin forţă?

Răspuns

In afară de discuţiile avute, s'a stabilit ca ZAHARIA să facă un drum cu avionul, dela Bucureşti la Sibiu şi înapoi,

./. ss/C. G. PAVEL

pentru aşi da seama de posibilităţile de îmbarcare în avion.

ZAHARIA a spus că a făcut un asemenea drum şi a adus informaţii că îmbarcarea în avion se poate face şi că nu este un control la îmbarcare.

Intrebare

Cum trebuia să procedaţi pentru reuşita planului de fugă din ţară, cu avionul prin forţă?

Răspuns

Planul de fugă cu avionul prin forţă constă în următoarele: Îmbarcarea urma să se facă dela Sibiu în cursa spre Bucureşti şi în timpul zborului unul dintre noi trebuia să strige "foc" s'a aprins avionul" şi în timpul acestei spaime care s'ar fi născut, MAX MANOLESCU şi ZAHARIA ajutaţi de ing. VASILESCU urmau să ia conducerea avionului şi avionul îndreptat spre Turcia.

Intrebare

Din cine se compunea grupul care trebuia să fugă cu avionul prin forţă, aşa cum arăţi Dta mai sus?

Răspuns

Grupul care trebuia să fugă cu avionul prin forţă, în felul arătat mai sus se compunea din următoarele persoane: ing. VASILESCU, MAX MANOLESCU, BETEA NICOLAE, subsemnatul, MALINAS IULIU şi eventual LOZNIOV EUGEN.

Intrebare

PATRASCANU avea cunoştinţă despre acest plan de fugă din ţară, cu avionul prin forţă?

Răspuns

Nu.

Intrebare

Care au fost motivele pentru care nu aţi dus la îndeplinire planul de fugă din ţară, cu avionul prin forţă?

Răspuns

BETEA mi-a spus într'o discuţie ce am avut-o cu el, când l-am întrebat dacă el subscrie la acest plan şi dacă crede în realizarea lui, BETEA mi-a spus că proectul are un caracter pur formal şi că o face aceasta pentru a-l linişti pe MAX MANOLESCU care ameninţa că se predă autorităţilor.

BETEA mi-a spus că el are în vedere un alt proect de trecere peste graniţă, folosind drumul pe care l-a folosit Dr. MANUILA, prin sprijinul lui GRIGORE (CRACIUNAS SILVIU).

Intrebare

Alte metode nu existau pe care BETEA putea să le fo-

./. ss/C. C. PAVEL

loseasca pentru liniştea lui MAX MANOLESCU, în afară de acelea să cheltuiască bani pentru drumurile lui ZAHARIA cu avionul dela Buc. la Sibiu şi înapoi?

Răspuns

Cele relatate de mine mai sus, în legătură cu planul de fugă din ţară cu avionul prin forţă, sunt exact cuvintele ce mi-au fost spuse de BETEA.

Intrebare

Cum a ajuns BETEA să ia legătură cu GRIGORE respectiv SILVIU CRACIUNAS, cu ajutorul căruia să treacă frontiera în mod clandestin?

Răspuns

Exact nu ştiu cum a luat BETEA legătura cu GRIGORE respectiv SILVIU CRACIUNAS, dar am întâlnit-o într'o seară pe FL. FARCASU, în casa ing. VASILESCU, unde erau ascunşi MAX MANOLESCU şi BETEA NICOLAE.

Ştiu deasemenea că FL. FARCASU l-a vizitat pe BETEA în casa de lângă Parcul Carol, unde BETEA stătea ascuns.

Intrebare

Ce pregătiri s'au făcut în vederea trecerii peste frontieră în mod clandestin a lui BETEA NICOLAE cu ajutorul lui GRIGORE respectiv S. CRACIUNAS?

Răspuns

In vederea realizării acestui scop, s'au făcut următoarele pregătiri: BETEA a stat de vorbă de mai multe ori cu FL. FARCASU şi l-a văzut deasemenea pe GRIGORE în casa de lângă Parcul Carol cu ajutorul lui FL. FARCASU i s'a scos lui BETEA o legitimaţie falsă din partea "Joint-ului" care purta un nume evreesc şi eu am avut două întâlniri secrete cu GRIGORE în acest scop, după care i-am dat lui GRIGORE prin FL. FARCASU o carte trasă la gestender care cuprindea un proect de plan economic făcut de ICS în 1947 şi i-am dat deasemenea lui Fl. FARCASU 4 sau 5 ordine de serviciu în alb, cu antetul şi ştampila ICS-ului.

Intrebare

In ce scop ai dat dta acea carte lui GRIGORE prin FLORICA FARCASU, carte ce cuprindea un proect de plan economic, făcut de ICS în 1947?

Răspuns

Această carte am înmânat-o lui Fl. FARCASU pentru ao preda lui GRIGORE, deoarece GRIGORE mi-a spus că în ultimul timp trece foarte multă lume peste graniţă, că la Viena este o masă mare

./. *ss/. C. G. PAVEL*

de refugiaţi că americani fac greutăţi în ce priveşte plecarea mai departe a fugiarilor, că americanii îi socotesc ca elemente foarte dubioase, că biroul francez din Viena, nu este aloătuit, că francezi cer sfaturi americanilor în privinţa fugarilor; că oameni pe care GRIGORE îi scoate de aici din ţară n'ar dori să ajungă în acelaş situaţie ca ceilalţi; că aceşti oameni pe care el îi scoate din ţară trebuesc anunţaţi de americani de aici din ţară la Viena pentru a li se înlesni plecarea mai departe, dar pentru a căpăta sprijinul americanilor de aici din ţară trebue să vadă şi ei că facem ceva; că ne mişcăm; şi că nu stăm cu mâna în sân, mai ales că ing. VASILESCU, MAX MANOLESCU şi BETEA nu sunt oameni cunoscuţi politiceşte şi trebue ajutaţi de americani de aici în ţară. In acest scop eu am predat lui Fl. FARCASU cartea de mai sus, pentru ca aceasta s'o înmâneze lui GRIGORE, iar GRIGORE să o predea americanilor de aici din ţară, în momentul când anunţa plecarea din ţară a lui BETEA şi ceilalţi.

Inainte de a preda acea carte lui GRIGORE, prin Fl. FARCASU am stat de vorbă şi cu BETEA căruia i-am spus de cererea lui GRIGORE, i-am spus lui BETEA că la ICS nu există material statistic nou, că singura lucrare care merită atenţie, este acel proect de plan economic făcut pe baza datelor din 1935-39-40, comparativ cu datele aproximative căpătate de ICS dela ministerele de resort, din anii 1945-46 şi 1947. BETEA a căzut de acord că să predau această carte lui CRACIUNAS.

Intrebare

In ce scop ai predat lui GRIGORE respectiv S. CRACIUNAS prin Fl. FARCASU acele 4 sau 5 ordine de serviciu în alb, cu antetul şi ştampila ICS, ordine de serviciu, despre care dta declari mai sus?

Răspuns

In timp ce BETEA NICOLAE plecase din Bucureşti şi stătea ascuns la Cluj în casă la COCA SANTOMA eu l-am văzut pe GRIGORE la sfârşitul lunei Februarie începutul lunei Martie 1948 şi i-am cerut să-mi facă precizări care este stadiul de pregătire a fugii lui BETEA, la care GRIGORE mi-a spus că problema se va rezolva în 3-4 zile; că nu ştie prin ce punct de frontieră îl va trece şi că poate va fi necesar să stea un timp în zona de frontieră. Pentru aceasta mi-a cerut pentru BETEA şi FL. FARCASU care trebuia să-l ducă în zona de frontieră, acele ordine de serviciu pe care eu i le-am şi predat prin FL. FARCASU.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogator şi am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu.

Anchetator Lt. de Sec.
T. Drăghici

Anchetat
ss/C. G. PAVEL

~~489~~ 113

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VASILATU OCTAVIAN, de ani 45, fost agent în Prefectura Poliţiei Bucureşti, născut în anul 1905 luna Iulie, ziua 22, în oraşul Galaţi Jud.Covurlui, din părinţii MARIA + şi STERIAN +, absolvent a 2 clase comerţ inferior, serviciul militar satisfăcut declar:

Fiind arestat şi adus dela închisoarea Jilava am fost depus la 29 Iulie 1948, în celula 23 sau 24 a Siguranţei din Cal. Rahovei , fostul local al primăriei de Albastru, celulă în care se afla încă un deţinut, care după scurt timp dela intrarea mea în celulă m'a întrebat dece sunt arestat şi numele ce-l port, spunând la început despre sine că este arestat pentru activitate politică.

Din relatările mele că am fost în Poliţie la Brigada II-a socială, deţinutul mi-a citat câteva nume al unor persoane care spunea el că activat în mişcarea comunistă, unul printre care se afla şi numele său, întrebându-mă dacă cunosc acele persoane. La răspunsul meu negativ, deţinutul mi-a făcut apoi cunoscut că se numeşte PAVEL CONSTANTIN, funcţionar superior la Statistică, motivul arestări rămânând tot activitatea sa politică fără însă a-mi da şi alte lămuriri.

Mult mai târziu mi-a făcut cunoscut că este prieten cu Dl.PATRASCANU din care cauză este arestat.

Mare parte din timp Dl.PAVEL o petrecea dormind a-şi putea afirma că din 24 ore 17-18 ore dormea, iar în orele următoare am discutat mereu despre sport în general, iar ca discuţie specială despre box, sport în care pretindea Dl.PAVEL a activat reuşind, performanţe strălucite între altele un match nul cu TOMA AURNU şi o victorie la puncte asupra lui GH.STAMATE, performanţe asupra cărora pluteşte îndoiala.

Mi-a mai vorbit şidespre timpul petrecut în militărie unde a fost mult persecutat fiind semnalat de organele Siguranţei, ca comunist.

Ca unul ce a avut ocazie datorită serviciului său să cunoască ţara, mi-a făcut lungi descrieri asupra tuturor regiunilor ţării şi unor localităţi cu bogăţiile lor naturale şi frumuseţele naturei, asupra cărora avea vaste cunoştinţe.

Deasemenea mi-a descris şi regiunile şi localităţile vizitate de Dsa din U.R.S.S., firea bună şi blândă a poporului Rus, lupta dusă de partizani contra Germanilor şi de concursul dat de Dsa cauzei comuniste.

Cum fiind în U.R.S.S. în misiune oficială dată de serviciul său, având conducerea unei caravane de maşini transporta dintr'o regiune în alta partizani, cum a scos din închisori şi transportat şi pus la adăpost multe persoane ce urmau să fie executate pentru activitatea lor patriotică.

Că datorită acestor servicii numerele maşinilor caravanei de sub conducerea sa erau cunoscute în multe regiuni cât şi numele său fiind cunoscut subt numele de "COSTEA" motive pentru care nu a fost atacat niciodată de partizani.

Arestarea sa PAVEL CONSTANTIN mi-a descris-o în felul următor :

Bănuind că va fi arestat la reântoarcerea din provincie unde fusese trimis de serviciu a telefonat unei colege de birou să-i încaseze leafa şi să o aducă într'un loc anumit găsindu-se în lipsă de bani.

In momentul sosirei colegei de birou, cu banii, a apărut Poliţia, fiind declarat arestat.

Luând cunoştiinţă de faptul că activase în partid am rugat pe Dl.PAVEL să-mi spună dacă MIHAIL POPESCU-DORNEANU are vre-o soră, întrucât la primele cercetări dela Prefectura Poliţiei a venit ca martoră contra mea adusă de reclamantul ALEXANDRU JAR, o Dră POPESCU, care Dra în urma confruntărei cu subsemnatul a declarat cinstit că nu mă cunoaşte.

In acest fel am discutat, subsemnatul fiind revoltat de faptul că reclamantul ALEXANDRU JAR în susţinerea reclamaţiei nedrepte şi neadevărate ce a făcut contra mea se servea de o persoană pe care eu o credeam sora acelui care prin activitatea sa suspectă, dubioasă, îl bănuiam că este informator.

In seara de 2 Noemvrie 1948, pela ora 18, fiind confruntat cu reclamanţii din dosar de către Dl.Căpitan NICULAE DUMITRESCU, în momentul când eram confruntat cu Dl.AL.JAR am vrut să întreb dacă Dra POPESCU este soră cu Dl.M.POPESCU-DORNEANU însă punându-mi-se alte întrebări, am uitat de această întrebare, aşa că nici până în prezent nu cunosc adevărul.

Cu toate cele discutate cu Dl.PAVEL, acesta păstra faţă de subsemnatul o atitudine rece, distantă câte odată chiar dispreţuitoare calificând profesia mea ca murdară şi condamnabilă la aceasta contribuind şi faptul că are o cultură superioară fiind

şi profesor a două licenţe, faţă de modestele cunoştinţe şi cultură şcolară insuficientă ce subsemnatul posed.

Alte subiecte de discuţie cu Dl.CONSTANTIN PAVEL nu am avut.

Declar, susţiu şi semnez propriu nesilit de nimeni.

ss.OCTAVIAN VASILIATU

Dosar C. PAVEL.

31.III.50

Lămurire

Cu privire la planul pe care l-am predat lui Const.Pavel în toamna anului 1940, vin cu următoarele lămuriri :

La sfârşitul lunei August 1940 am fost concentrat, şi în urma ordinului ca toţi tehnicienii să fie folosiţi în specialitatea lor, am fost trimis la lucrările de fortificaţii de pe Siret (între Focşani şi Nămoloasa) la cca.30 km.răsărit de Focşani, lângă satul - îmi pare - Năveşti.

Aci am primit prin Octombrie, sarcina de a aşeza pe plan cazematele terminate sau în execuţie ca şi punctele de pe teren însemnate ca loc unde urma să se construiască alte cazemate. Porţiunea de teren pe care lucram era de cc.3 km.lungime. Planul era întocmit pe hârtir de calc.(hârtie de desen transparentă, obicinuită) şi indica cazematele cu lungimea distanţată dintre ele, cu unghiurile dintre aceste linii în raport cu 2 puncte fixe de pe teren (dacă nu mă înşel : turla bisericii din Năveşti şi podul de peste Siret). Pe plan, aşa dar erau însemnate nişte puncte cu distanţe şi unghiuri, fără alte indicaţii. Aceste planuri erau trimise apoi la comanda Regimentului unde urmau a fi folosite pentru însemnarea pe planul general al regiunii al punctelor fortificate de pe teren.

O copie de pe planul întocmit de mine pe hârtie de calc, am luat-o la Bucureşti cu ocazia venirii mele acasă (plecat fără învoire) din cauză că soţia mea era grav bolnavă. Copia, am luat-o cu gândul de a o preda Partidului.

Cum în Bucureşti nu puteam rămâne mai mult de o zi şi cum în ziua aceea nu am putut face legătură cu Partidul (pe atunci cred că aveam legătură prin Gh.Iliescu (Sănătate) sau - mai puţin probabil - prin Stefan Teodorescu) am rugat atunci pe fiul meu, Mihai Popescu, care avea legătură cu Partidul, să-mi facă o legătură bună. El mi-a adus pe Const.Pavel, despre care şi eu ştiam că are legătură bună chiar la C.C.

Am predat lui Const.Pavel - nu mai ţin minte dacă acasă la mine sau pe stradă - acel plan, i-am spus că punctele înseamnă cazemate şi el mi-a promis că-l va preda imediat fiindcă are legătură. Tot atunci i-am spus lui Const.Pavel că pe şantierul unde lucram au fost împărţite manifeste ale Partidului împotriva legionarilor, că nu a fost prins nimeni şi că mie mi s'a deschis lada de campanie, fără să mi se ia nimic (bănuiam o percheziţie.)

•//.

417 2X

In aceiaşi seară am plecat înapoi.(Aceasta se întâmplă - cred- pe la sfârşitul lui Octombrie.)Nu aveam nici o îndoială că planul va fi predat în mâinile responsabililor de Partid,fiindcă ştiam pe Pavel ca om cu legături bune şi apreciat de Partid.Il cunoşteam fiindcă avea legături şi era prieten şi cu fiul meu şi uneori venea pe la mine prin casă în Str.Arionoaia 49.Am plecat satisfăcut că am putut preda planul.

Am revenit în Bucureşti pe la 7 Decembrie când am găsit pe soţia mea în agonie.Peste 2 zile a şi murit.Cu această ocazie l-am văzut pe Const.Pavel (a venit la mine acasă) dar nu l-am întrebat nimic despre plan.Cum am spus,nu mă îndoiam de loc că planul va ajunge unde trebue şi afară de aceasta,în acele momente am şi uitat de plan.

De atunci nu l-am mai văzut pe Const.Pavel nici odată.M'am reîntors la Regiment,de unde am fost desconcentrat pe la 2o Dec.194o. Nu m'am mai gândit la plan.

După desconcentrarea mea,cred că prin Ianuarie 1941,fiul meu Mihai Popescu mi-a spus că de câtva timp a observat o atitudine curioară la Const.Pavel.(minciuni,insinuări,transmiteri de instrucţiuni greşite) şi că nu ştie ce să facă.După câtva timp,fiul meu devenind puţin alarmat în această privinţă,l-am sfătuit să caute legătură mai sus şi să informeze.In cele din urmă,mi-am propus să caut şi eu legătură şi am găsit pe Ştefan Teodorescu,pe Mircea Bălănescu (despre care am aflat mult mai târziu că pe atunci avea muncă de mare răspundere) căruia ştiind dela Stefan Teodorescu că-i pot încredinţa orice, i-am spus ce aflasem despre Pavel dela fiul meu şi i-am cerut să informeze mai sus.(Aceasta cred că era pe la sfârşitul lui Febr. sau în Martie.)

Mi-aduc aminte,că pe timpul acela nu eram deloc încredinţat că cele spuse de fiul meu despre Pavel erau în totul adevărate,fiindcă îl ştiam şi pe fiul meu ca fiind subiectiv şi uneori arţăgos şi nici nu ştiam ce muncă are.L-am văzut şi pe Mircea Bălănescu - pe care atunci l-am cunoscut - destul de liniştit la cele ce i-am spus.Am fost mai târziu arestat şi trimis în lagăr (Mai 1941) şi ţin minte că nu eram deloc îngrijorat că dădusem acel plan lui C.Pavel.Si uitasem de el.

Nu mai ţin minte când am aflat că Pavel este bănuit că ar avea legături cu duşmanul,că era agent.(poate în lagăr,poate după 23 Aug.1944) Atunci mi-a venit în minte toată întâmplarea din toamna anului 194o.Cu acest prilej,m'am gândit la diferitele împrejurări când m'am văzut cu Pavel căutând să descoper urme ale lipsei mele de vigilenţă.Mi-am amintit de pilda că odată,într'o seară pe la ora lo nu ţin bine minte în ce vreme,a venit (era totuş prin 194o,poate va-

.//.

418 311

ra) acasă la mine foarte abătut.Soţia mea şi cu mine l-am primit foarte bine şi am căutat să-l liniştim (bănuiam conflicte familiare) la un moment dat a isbucnit în plâns şi a plecat.Altădată i-am vorbit despre cazul unui agent pătruns într'un Partid Comunist (apărea în ziare o asemenea ştire) şi care a fost descoperit.Nu ţin minte când anume s'a întâmplat aceasta.M'am trudit mult să-mi amintesc şi nu pot.Nu-mi aduc aminte dacă fiul meu îmi vorbise despre bănuiala lui în legătură cu Pavel.Stiu însă că s'a petrecut într'o seară la mine acasă în Str.Arionoaia 49,că eu eram liniştit,că nu făceam nici o legătură cu planul pe care i-l dădusem.

Reamintindu-mi aceste 2 fapte în legătură cu Pavel,după câţiva ani de când îi dădusem planul şi ştiind că el fusese agent, mi-am explicat faptul că nu m'a denunţat,printr'o slăbiciune sentimentală a lui sau prin aceea că planul nu ar fi fost poate prea interesant.

Atât îmi reamintesc în această privinţă.Cu ocazia aceasta însă sesizez acum un fapt care mi-a scăpat din vedere şi pe care mi-l reamintesc.Despre el scriu pe foaia alăturată întitulată :Informaţie.

31.3.1950.

M.P.Doreanu.

9.IV.1948

419

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

In luna Noemvrie 1947, în zilele premergătoare trecerii frontierei în Ungaria, SABIN MANAILA, fostul Director al Institutului de Statistică, mi-a povestit întâmplarea care l-a daterminat să treacă cu orice risc frontiera în străinătate.

In cadrul legăturilor cu Misiunea Americană, a avut cu o lună mai înainte o întâlnire cu ROY MELBOURNE, într'o maşină a legaţiei.

La această întâlnire era însoţit de NICU BETEA şi de încă o persoană a cărui nume nu l-am reţinut şi care, se pare, era persoana de legătură cu MELBOURNE. Maşina a fost urmărită de două maşini ale Siguranţei Statului şi după o goană de jumătate de oră a fost interceptată în regiunea Calea Victoriei - Biserica Albă, maşina lui MELBOURNE fiind cu plombă la carburator şi neavând posibilitate de viteză mare.

SABIN MANAILA şi NICU BETEA au reuşit să scape fugind şi ascunzându-se în blocurile din jur.

SABIN MANAILA m'a rugat atunci foarte insistent şi a trebuit să-i promit solemn, să ajut lui NICU BETEA să fugă în străinătate. Mi-a arătat că NICU BETEA este într'o situaţie extrem de primejdioasă fiindu-i în joc viaţa, din cauza legăturii pe care o avea prin el LUCRETIU PATRASCANU la Misiunea Americană. Deasemenea Lucreţiu Pătrăşcanu ţinea prin NICU BETEA legătura şi cu SABIN MANAILA, om devotat şi din anturajul imediat al lui I.MANIU.

Discuţiuni în maşină nu au avut loc, fiind simţită urmărirea

SABIN MANAILA mi-a făcut atunci câteva aprecieri bune despre LUCRETIU PATRASCANU, singurul din P.C.R. care simte româneşte, şi care se opune multor măsuri iniţiate de Guvern, etc.

Intors la Bucureşti, în luna Ianuarie 1948 am luat legătura cu NICU BETEA pentru a-mi realiza promisiunea făcută faţă de SABIN MANAILA. Legătura am făcut-o prin Dra.FLORICA FARCASU, fostă funcţionară la Institutul de Statistică, şi care s'a adresat pentru aceasta directorului PAVEL dela acelaş Institut. Ne-am văzut într'o casă situată pe o stradă din dosul Patriarhiei, unde NICU BETEA locuia ascuns.

./.

420 3

Mi-a mulţumit pentru faptul că vreau să-l ajut, şi după un schimb de idei în care i-am comunicat că acest ajutor il dau cu totul dezinteresat făcând un serviciu unui om în primejdie, mi-a mărturisit că este în mare primejdie personală, dar că dacă ar fi prins ar distruge pe LUCRETIU PATRASCANU a cărui om de legătură a fost cu SABIN MANAILA şi americani. Aflând dela mine că urmează să plece într'un grup cu MAX MANOLESCU, m'a rugat insistent să-l las pe el pentru altă ocazie, să-l trec mai întâiu pe MAX MANOLESCU care cunoaşte câteva chestiuni privind pe LUCRETIU PATRASCANU, dar care dacă ar fi prins împreună cu el i-ar descoperi din slăbiciune identitatea şi atunci situaţia lui LUCRETIU PATRASCANU ar fi compromisă.

Atunci mi-a confirmat ceiace mi-a confirmat şi SABIN MANAILA că în maşina lui MELBOURNE ROY persoana care le făcea legătura cu americanii a declarat la Siguranţă identitatea lui exactă şi dacă ar fi prins ar constitui proba cea mai puternică împotriva lui LUCRETIU PATRASCANU. Si atunci, susţinea N.BETEA, dacă ar fi prins cu ocazia trecerii clandestine peste graniţă fără MAX MANOLESCU, riscul lui ar fi mult mai mic, el nefiind cunoscut, identitatea i s'ar stabili foarte greu, ar avea o şansă de scăpare,etc.

Am consimţit la această dorinţă.

Apoi NICU BETEA m'a rugat să ne mai vedem împreună pentru a face un schimb de idei asupra problemelor politice, economice,etc., şi dacă putem găsi o bază comună de apropiere, colaborare,etc., în viitor, el având un grup care susţine anumită acţiune politică.

De atunci nu l-am mai văzut.

Amintesc aici că SABIN MANAILA m'a rugat să ajut să plece în străinătate şi aviatorului MAX MANOLESCU, care este urmărit pentru încercare de trecere în străinătate a unor valori, devize,etc., şi că aceste valori erau proprietatea lui LUCRETIU PATRASCANU, căruia MAX MANOLESCU i-a mai trecut în străinătate şi în alte ocazii valori, Tot atunci mi-a confirmat că valorile lui personale i-au fost transferate la Wiena de ROY MELBOURNE, circa zecemii dolari şi circa 120-150 monede aur.

După plecarea grupului ing.P.BOILA - MAX MANOLESCU în străinătate, am pregătit plecarea unui alt grup pe drumul dela Satu Mare. Fiind extrem de ocupat pe NICU BETEA nu l-am mai văzut personal, ci i-am trimis vorbă prin Dra. FLORICA, lângă Braşov, unde era adăpostit în casa de ţară a unor prieteni (GHIMBAV?) să plece la Cluj la Dra.COCA SANTOMA, unde să aştepte instrucţiuni pentru plecare, el urmând ca acolo să se ataşeze

./.

grupului şi să-l însoţească spre Satu Mare. La Bucureşti nu mai voia să se întoarcă, fiindu-i teamă.

I-am cerut prin Dra FLORICA să-mi comunice prin cine pot avea legătură cu grupul lui, fiind interesat să am o asemenea legătură şi mi-a răspuns: PAVEL.

NICU BETEA a plecat la Cluj, Din cauza dificultăţilor dela Satu Mare, am folosit mai mult drumul pela Arad, şi pe NICU BETEA nu l-am mai putut deplasa, ci a trebuit să aştepte plecarea unui ultim grup la 19 Martie 1948, şi care nu a mai putut pleca.

In Februarie am văzut pe directorul PAVEL dela Institutul de Statistică, tot prin mijlocirea Drei FLORICA FARCASU. Intâlnirea am avut-o într'o garsonieră dintr.o stradă legată de Str.Sft.Constantin - Schitu Măgureanu. PAVEL mi-a vorbit atunci mult despre un sistem politic comunist a cărui idee centrală era aceasta: "un comunism subordonat intereselor individului, nu un comunism în care individul este subordonat ineterselor colectivităţii, aşa cum este azi". Mi-a spus că aceasta este ideea de bază pe care o susţine acţiunea grupului său şi că numai în baza acestei idei putem găsi o apropiere care să ducă la colaborarea despre care i-a vorbit NICU BETEA.

I-am răspuns că subscriu la această bază de discuţiuni, însă socotesc că este un comunism nefiresc, care nu mai seamănă a comunism, şi de aceia subscriu aşa repede la această idee.

In Martie am revăzut a doua şi ultima dată pe PAVEL. Era îngrijorat. LUCRETIU PATRASCANU fusese demis. Mi-a vorbit mult de greutăţile în care se sbate LUCRETIU PATRASCANU, împotriva căruia se strâng probe în baza cărora să fie judecat M'a rugat insistent să-l ajut pe NICU BETEA să plece cu primul grup peste graniţă, el constituind greutatea cea mai mare care poate apăsa asupra lui LUCRETIU PATRASCANU la judecată. Mi-a vorbit de cărţile dăruite cu dedicaţie Regelui Mihai de LUCRETIU PATRASCANU, cărţi pe care a căutat să le retragă din bibliotecă regelui dar nu a reuşit fiind indus în eroare, mi-a vorbit de declaraţia dată de LUCRETIU PATRASCANU privitor la aceste cărţi despre care era sigur că au fost retrase şi distruse, în care confirma în scris faţă de Comitetul P.C.R. că nu a dăruit Regelui nici-o carte cu dedicaţie şi atunci i s'au pus în faţă toate aceste cărţi; mi-a vorbit de intervenţiile lui LUCRETIU PATRASCANU în favoarea unor persoane arestate şi a căror dosare au fost

./.

clasate; mi-a comunicat chiar diferite nume de persoane astfel ajutate (nu am reţinut aceste nume) şi care sunt învinuite de grave acţiuni reacţionare ; mi-a vorbit de împotrivirile lui LUCRETIU PATRASCANU la unele măsuri ale guvernului.

PAVEL mi-a spus atunci că i-a trimis vorbă lui LUCRETIU PATRASCANU să intre în ilegalitate şi să continue acţiunea, în acel moment fiind numai supravegheat avea posibilitatea să dispară. LUCRETIU PATRASCANU i-a trimis răspuns că mai aşteaptă.

L-am întrebat atunci dacă profesorul universitar..... ..... a fost arestat şi mi-a confirmat că este arestat.

Mi-a mai vorbit atunci că după strângerea tuturor acestor probe L.PATRASCANU va trebui să-şi facă o autocritică, care se va discuta în faţa unui comitet din Partidul Comunist şi apoi se va da o pedeapsă ; că pentru cazul lui L.PATRASCANU hotărârea se va da numai după ce chestiunea lui va fi trimisă spre judecare ultimă la Moscova.

M'a rugat să-i viu în ajutor în acţiunea pe care o întreprinde de a ajuta pe cei din închisori,etc. unde are câţiva prieteni.

La această întâlnire l-am rugat să-mi procure lucrarea promisă la prima întâlnire din Februarie, şi mi-a spus că în 4-5 zile o va avea. I-am cerut şi câteva formulare de ordine de serviciu dela Institutul de Statistică pe care să le folosesc pentru a da celor care pleacă să treacă graniţa în Ungaria un act oficial care să justifice prezenţa lor în caz de legitimare în cadrul măsurilor de Siguranţă pe frontieră luate de autorităţi.

Tot atunci l-am întrebat dacă Directorul GOLOPENTIA este încadrat sincer în Partidul Comunist, eu fiind informat că a fost bun prieten şi colaborator a-l lui SABIN MANAILA. Mi-a răspuns GOLOPENTIA este bun prieten cu SABIN MANAILA şi numai după o prealabilă înţelegere cu acesta a primit funcţiunea de director al Institutului, şi că altfel nici nu ar fi fost găsit un alt specialist în locul lui, iar încadrarea lui este numai de formă.

In jurul date dei 15-16 Martie am primit prin Dra FLORICA FARCASU lucrarea documentară de statistică - confidenţială - circa 350-400 pagini, şi cinci formulare cu ordine de serviciu în alb.

Această lucrare şi un formular de ordine de serviciu le-am dat lui JOY MANU pentru a fi trecută în străinătate. JOY MANU nu a putut pleca, iar această lucrare bănuesc că a rămas la Ploeşti.

ss.GRIGORE

423
1 / 11

În luna Noiembrie 1947, în ziua premergătoare trecerii frontierei în Ungaria, Sabin Manuilă, fostul director al Institutului de Statistică, mi-a povestit următoarea cum l-a determinat să treacă cu soția sa frontiera în siguranță.

În cadrul legăturilor cu Misiunea Americană, a avut cu o lună înainte o întâlnire cu Roy Melbourne, întâia mișcare a legației. La această întâlnire era însoțit de Nicu Botez și de încă o persoană a cărui nume nu l-am reținut și care, se pare, era persoana de legătură cu Melbourne. Mașina a fost urmărită de două mașini ale siguranței statului și după o goană de zeci de km a fost întreruptă în regiunea Calea Victoriei - Biserica Albă, mașina lui Melbourne fiind cu flotă pe carburator și neavând posibilitate de viteză mare.

Sabin Manuilă și Nicu Botez au reușit să scape fugind și scurtându-se în labirintele din jur.

Sabin Manuilă mi-a sugerat atunci foarte insistent și a stăruit să-i fac rost de paștele, să ajut lui Nicu Botez să fugă în străinătate. Mi-a arătat că Nicu Botez este într-o situație extrem de primejdioasă fiindu-i în joc viața, din cauza legăturii pe care o avea prin el Lucrețiu Pătrășcanu la Misiunea Americană. Deoarece Lucrețiu Pătrășcanu ținea prin Nicu Botez legătura și cu Sabin Manuilă, am dovedit și din aceasta imediat al lui I. Manuilă.

Discuțiuni în mașină nu au avut loc, fiind siguranța urmărind.

Sabin Manuilă mi-a făcut atunci câteva aprecieri bune despre Lucrețiu Pătrășcanu, singurul din P.C.R. care știe românește, și care pe urma multor măsuri inițiate de furoare, etc.

Intors la Bucuresti, în luna Ianuarie 1948 am luat legătura cu Nicu Botez pentru a-mi realiza proiectata fâneță față de Sobrie Mamilă. Legătura am făcut-o prin dș. Florica Fărcașu, fostă funcționară la Institutul de Statistică, și căreia i-a adresat pentru această directorului Pavel dela acelaș Institut. Ne-am văzut într-o cafenea situată pe o stradă din dosul Patriarhiei, unde Nicu Botez locuia ascuns. Mi-a mulțumit pentru faptul că vreau să-l ajut, și după un schimb de idei în care i-am comunicat că acest ajutor i-l dau cu totul dezinteresat făcând un serviciu unui om în primejdie, i-a mărturisit că ața în mare primejdie personală, dar că dacă ar fi prins ar distruge pe Lucrețiu Pătrășcanu a cărui om de legătură a fost cu Sobrie Mamilă și Americani. Aflând dela mine că urmează să plece într-un grup cu Max Manolescu, m-a rugat insistent să-l las pe el pentru altă ocazie, să-l trec mai întâiu pe Max Manolescu care cunoaște câteva chestiuni privind pe Lucrețiu Pătrășcanu, dar care dacă ar fi prins împreună cu el i-ar descoperi din slăbiciune identitatea și atunci situația lui Lucrețiu Pătrășcanu ar fi compromisă.

Atunci mi-a confirmat ceiace mi-a confirmat și Sobrie Mamilă, că în misiunea lui Melbourne Ray persoana cu care face legătura cu americanii a declarat la siguranță identitatea lui exactă și dacă ar fi prins ar constitui proba cea mai puternică împotriva lui Lucrețiu Pătrășcanu. Și atunci, scrisoarea N. Botez, dacă ar fi prins cu ocazia trecerii clandestine prin granița față. Max Manolescu riscul lui ar fi mult mai mic, el nefiind cunoscut, identitatea i s-ar stabili foarte greu, ar avea o pușcă de vânătoare, etc.

Am consimțit la această dorință.

Apoi Nicu Botez m-a rugat să ne mai vedem împreună

pentru a face un schimb de idei asupra problemelor politice, economice, etc., și dacă putem găsi o bază comună de apropiere, colaborare, etc., în viitor, el ovând un grup cu putere comună acțiune politică.

De atunci nu l-am mai văzut.

După plecarea Dumitrescu aici că Sabin Manuilă mi-a rugat să fac să plece în străinătate și avocatului Max Mandelzon, care este urmărit pentru încercare de trecere în străinătate a unor valori, devize, etc., și că aceste valori prove proprietatea lui Lucrețiu Pătrășcanu, cărnia Max Mandelzon i-a mai trecut în străinătate și în alte ocazii valori. Tot atunci mi-a confiat că valorile lui personale i-au fost transpuse la Viena de Ruy Melbourne, cinci-zeci mii dolari și circa 120-150 monede aur.

După plecarea grupului ing. Proeme Bălă - Max Mandelzon în străinătate, am pregătit plecarea unui alt grup pe drumul dela Satu Mare. Fiind extrem de ocupat pe Nicu Betea nu l-am mai văzut personal, ci i-am trimis vorbă prin Dr. Florica, Lângă Brașov, unde era adăpostit în casa de țară a unor prieteni (Glindaru ?) să plece la Cluj la Dr. Coca Săntoma, unde să aștepte instrucțiuni pentru plecare, el urmând ca acolo să se atașeze grupului și să-l însoțească spre Satu Mare. La București nu mai voia să se întoarcă, fiindu-i teamă.

I-am cerut prin Dr. Florica să-mi comunice prin cine fost avea legătura cu grupul lui, fiind interesat să am o asemenea legătură și mi-a răspuns: Pavel.

Nicu Betea a plecat la Cluj. Din cauza dificultăților dela Satu Mare, am folosit mai mult drumul pe la Arad, și pe Nicu Betea

nu l-am mai putut deplasa, ci a trebuit să aștepte plecarea unui ultim grup la 18 Martie 948, și care nu a mai putut pleca.

În Februarie am văzut pe directorul Pavel dela Institut. de Statistică, tot prin mijlocirea Dr. Florica Fărcașu. Întâlnirea am avut-o într-o garsonieră dintr-o stradă legată de Str. Gl. Lecca — Schitu Măgureanu. Pavel mi-a vorbit atunci mult despre un sistem politic comunist o cărui idee centrală pe scurt era: „Un comunism subordonat intereselor individului, nu un comunism în care individul este subordonat intereselor colectivității, așa cum este azi!" — Mi-a spus că această este ideea de bază pe care a pus-o activitatea Grupului său și că numai în baza acestei idei putem găsi o apropiere care să ducă la colaborarea despre care i-a vorbit Nicu Botez. I-am răspuns că subscriu la această bază de discuțiuni, însă socotesc că este un comunism utopiesc, care nu mai seamănă cu Comunismul, și de aceea subscriu așa repede la această idee.

În Martie am revăzut o dată și ultima dată pe Pavel. Era întâlnirea, Lucrețiu Pătrășcanu fusese arestat. Mi-a vorbit mult de greutățile în care se află Lucrețiu Pătrășcanu, care împotriva căruia se știau probe în baza cărora să fie judecat. Mi-a rugat insistent să-l ajut pe Nicu Botez să plece cu primul grup pentru frontieră, el considerând aceasta ca cea mai mare cale pentru apărarea lui Lucrețiu Pătrășcanu la judecată. Mi-a vorbit de cărțile dăruite cu dedicație Regelui Mihai de Lucrețiu Pătrășcanu, cărți pe care a căutat să le scoată din biblioteca regelui dar nu a reușit fiind închise în seifuri; mi-a vorbit de declarația dată de Lucrețiu Pătrășcanu privitor la aceste cărți despre care era sigur că au fost pătrunse și distruse, în care confirma în scris față de Comitetul P.C.R. că nu a dăruit Regelui

mi-a carte cu dedicație și atunci i-a pus în față toate aceste cărți; mi-a vorbit de intervențiile lui Lucrețiu Pătrășcanu în favoarea unor persoane arestate și a căror dosare au fost clasate; mi-a comunicat chiar diferite nume de persoane astfel ajutate (nu am reținut aceste nume) și care datorită lui au fost înlăturate de grave acțiuni represive; mi-a vorbit de împotrivirile ale lui Lucrețiu Pătrășcanu la unele măsuri ale guvernului.-

Pavel mi-a spus atunci că i-a trimis vorbă lui Lucrețiu Pătrășcanu să intre în ilegalitate și să continue acțiunea, ~~atunci~~ în acel moment fiind încă neurmărit are încă posibilitatea să dispară. L. Pătrășcanu i-a trimis răspuns că nu-și așteaptă.

L-am întâlnit atunci după profesorul universitar ....., a fost arestat și mi-a confirmat că l-a arestat.

Mi-a mai vorbit atunci că după strângerea tuturor acestor probe L. Pătrășcanu va trebui să-și facă autocritică, care se va discuta în fața unui comitet din partidul comunist și după ce va da o declarație; că pentru cazul lui L. Pătrășcanu hotărârea se va da numai după ce dosarul lui va fi trimis spre judecare ultimă la Moscova.

Mi-a rugat să-i vin în ajutor în acțiunea pe care o întreprinde de a scăpa pe cei din închisori, etc. unde are câțiva prieteni.

La această întâlnire l-am rugat să-mi procure lucrarea promisă la prima întâlnire din Februarie, și mi-a spus că în 4-5 zile o va avea. I-am cerut și câteva formulare de adrese de persoane dela Institutul de Statistică pe care să le folosesc pentru a da celor care plecă să treacă granița în Ungaria un act oficial care să justifice prezența lor în oraș de legitimare în

cadrul măsurilor de siguranță pe frontiră luate de autorități.

Tot atunci l-am întrebat dacă Directorul Galopenția este încadrat sincer în partidul comunist, pe fiind informat că a fost bun prieten și colaborator al lui Lobiu Mamilă. Mi-a răspuns că Galopenția este bun prieten cu Lobiu Mamilă și numai după o prealabilă înțelegere cu acesta a primit funcțiunea de director al institutului, și că altfel nici nu ar fi fost poate găsit un alt specialist în locul lui, iar încadrarea lui este numai de formă.

În ziua datei de 15-16 Martie am primit prin Dl. Florica Fărâmă lucrarea documentară de statistică — confidențială — circa 350-400 foi, și cinci formulare cu ordine de serviciu în alb.

Această lucrare și un formular de ordin de serviciu le-am dat lui Jorj Mamu pentru a fi trecută în străinătate. Jorj Mamu nu a venit încă fiind plecat, i-an această lucrare trimis că e plecat la Ploiești.

20-6-57

426

D E C L A R A T I E

Subsemnatul SILVIU CRACIUNAS, declar următoarele :

In luna Noembrie 1947, am cunoscut prin mijlocirea lui H.COMANICIU, pe Dr.SABIN MANUILA, fost director al Institutului Central de Statistică.- La acea dată am mijlocit fuga clandestină în străinătate a lui H.COMANICIU şi Dr.SABIN MANUILA aşa cum am descris amănunţit în declaraţiile mele din Aprilie 1948, când am fost prima dată arestat.-

La Satu Mare, în luna Nov.1947, în locuinţa rabinului GROSS, din Str.Rakoczi, unde au fost găzduiţi H.COMANICIU şi Dr. SABIN MANUILA de către SONI LEIBOVICI, am avut în timpul de aşteptare de trei zile, până când s'a făcut trecerea clandestină câteva convorbiri cu Dr.SABIN MANUILA şi H.COMANICIU.- In cursul acestor convorbiri am aflat direct dela Dr.SABIN MANUILA că era în legături ascunse politice cu LUCRETIU PATRASCANU, prin mijlocirea lui BETEA.- Dr. SABIN MANUILA a pus pe BETEA în legătură cu ROY MELBOURNE, consilier la Legaţia americană din Bucureşti, mijlocind în felul acesta un fir de legătură politică între LUCRETIU PATRASCANU şi americani.- Asupra scopului şi obiectivului politic al acestor legături Dr.SABIN MANUILA nu mi-a vorbit atunci nimic.- A povestit cu multe amănunte cum legătura sa cu ROY MELBOURNE, a fost descoperită de autorităţile comuniste în toamna 1947.- In una din serile lunei Octombrie 1947, (nu sunt chiar sigur asupra exactităţii lunei), Dr.SABIN MANUILA era împreună cu BETEA în automobilul americanului,- ROY MELBOURNE discutând diverse chestiuni din partea lui LUCRETIU PATRASCANU.- Autoturismul lui ROY MELBOURNE fiind pus în urmărire de două autoturisme ale autorităţilor comuniste din Bucureşti, a fost acostat şi oprit în apropiere de Biserica Albă, colţ cu Calea Victoriei.- Dr.SABIN MANUILA şi BETEA au reuşit să scape de capturare fugind în direcţia C.Victoriei, unde s'au ascuns fiecare separat sub scările unor blocuri.-

.//.

Scena aceasta fiind petrecută seara pe la orele 20.- După această întâmplare Dr.SABIN MANUILA s'a hotărât să fugă imediat în străinătate,fiind identificată identitatea sa în timpul acestei urmăriri, ca să scape de arestare.- In mod special mi-a vorbit despre BETEA şi m'a rugat să-i mijlocesc şi acestuia fuga clandestină în străinătate.- Prin FLORICA FARCASU, fostă funcţionară a lui la Institutul de Statistică, Dr.SABIN MANUILA mi-a descris modul de a face legătura cu BETEA, ascuns clandestin la acea dată în Bucureşti.- FLORICA FARCASU, de faţă la Satu Mare, cu ocazia fugii lui SABIN MANUILA şi H.COMANICIU, mi-a făcut legătura cu BETEA, în Bucureşti, în luna Ianuarie 1948.- BETEA mi-a vorbit foarte puţin despre activitatea lui politică, am discutat mai mult asupra fugii sale clandestine în străinătate.- Prin FLORICA FARCASU, am cerut în Ianuarie 1948 dela Dr.CAMIL MANUILA, fratele lui SABIN MANUILA, un ajutor de 500 dolari pentru plata spezelor de călătorie ale lui BETEA, la Viena, prin mijlocirea unui medic evreu, Dr. KRAFT, dela spitalul Rotschild din Viena, prieten apropiat al lui SABIN şi CAMIL MANUILA.- Pentru uşurarea călătoriei lui BETEA la Viena şi pentru obţinerea agrementului de plecare spre Paris, dela autorităţile franceze din Viena,BETEA mi-a spus că ar putea procura material informativ dela directorul PAVEL dela Institutul de Statistică, cu care este prieten.- Prin mijlocirea FLORICAI FARCASU, BETEA mi-a făcut legătura cu PAVEL.- Cu PAVEL am avut o convorbire de aproximativ două ore, în luna Februarie 1947.- Mi-a promis procurarea de material informativ dela Institutul de Statistică, pentru a ajuta plecarea lui BETEA la Viena ; mi-a vorbit apoi despre LUCRETIU PATRASCANU, care la acea dată avea de rezolvat un incident petrecut în legătură cu cărţile publicate de el şi date cu dedicaţie specială ex-regelui MIHAI ; PAVEL mi-a spus că LUCRETIU PATRASCANU a încercat să sustragă aceste cărţi din biblioteca fostului rege MIHAI prin mijlocirea unui evreu,membru de Partid,însărcinat cu inventarierea bibliotecii; încercarea nu a reuşit, bibliotecarul anunţând partidul despre cererea lui PATRASCANU ; ca urmare L.PATRASCANU era supus unei anchete şi era obligat să dea o serie de declaraţiuni în faţa unei comisii dela Comitetul Central al Partidului.- In continuare PAVEL mi-a vorbit despre un grup de comunişti din care face parte BETEA şi alţi comunişti şi el personal, grupaţi în jurul lui LUCRETIU PATRASCANU şi în jurul ideii unui comunism naţional, rupt de Uniunea Sovietică şi de Partidul Bol-

.//.

438

şevic din U.R.S.S.- PAVEL mi-a descris în linii mari cam care era doctrina grupului lor, accentuând că numai fără influenţa şi intervenţia Uniunii Sovietice, este cu putinţă realizarea practică a doctrinei lor ; mi-a mai spus că la acea dată erau arestaţi mulţi comunişti, aderenţi ai grupului lor, fiind preocupat de strângerea unor cotizaţiuni pentru ajutorarea lor ; în continuare PAVEL mi-a mai vorbit despre dorinţa grupului lor de a stabili strânse legături cu toate celelalte grupări politice reacţionare, pentru colaborare politică şi acţiuni comune împotriva Partidului Comunist Român şi a regimului de guvernare din România ; mi-a spus că LUCRETIU PATRASCANU a făcut mulţi paşi în această direcţie, ajutând multe personalităţi burgheze şi reacţionare să scape de urmărire, arestare, judecată, etc., folosind poziţia lui de ministru al Justiţiei.- Fiind îngrijorat la acea dată de soarta lui LUCRETIU PATRASCANU, expus a fi arestat din cauza pactizării cu elementele burgheze reacţionare, PAVEL mi-a cerut să-i ajut şi lui PATRASCANU să fugă în străinătate ; mi-a precizat însă că la acea dată PATRASCANU era încă hotărât să rămână în România, dar mi-a spus că el, PAVEL, încearcă să-l determine să plece totuşi în străinătate.- La acest punct s'a întrerupt legătura mea cu BETEA şi PAVEL, pe care nu i-am mai revăzut.- Am continuat să păstrez o legătură cu aceştia prin FLORICA FARCASU, în vederea plecării lui BETEA la Viena.- Plecarea lui BETEA la Viena nu s'a mai putut face din cauza arestării mele din Aprilie 1948.- Despre legăturile lui SABIN MANUILA cu BETEA, PAVEL, FLORICA FARCASU, ca şi despre convorbirile avute cu aceştia, era informat şi ing.ROMUL BOILA, ascuns în acel timp la locuinţa lui FLORICA FARCASU, în calitatea lui de naţional-ţărănist, rămas în ţară pentru organizarea regrupării reacţionarilor naţional-ţărănişti şi din alte grupări politice.- Încă la data când Ing.BOILA mai era în ţară, luna Februarie 1948, PAVEL a transmis prin FLORICA FARCASU un volum al Institutului de Statistică în care erau tipărite rezultatele recensământului general făcut în România în Decembrie 1947 - Ianuarie 1948, pentru a servi ca material informativ care să ajute plecarea lui BETEA la Viena,-şi agrementul autorităţilor franceze.- Acest volum am voit să-l transmit prin Prof.VENIAMIN dar am renunţat, pentru a nu-l compromite în cazul când ar fi fost arestat, cu ocazia fugii sale clandestine.- Apoi am încercat să-l transmit prin GEORGE MANU, dar fuga acestuia nu a reuşit, iar volumul a fost ars de FLORICA FARCASU, pentru a nu cădea în mâinile

.//.

429

autorităţilor şi pentru a-l feri pe PAVEL de arestare.-

Mai târziu, la Paris, trimis de serviciul român de informaţiuni, în Sept.-Oct.1949, am aflat dela Dr.CAMIL MANUILA, că fratele său SABIN MANUILA, i-a scris o lungă scrisoare în care îl încunoştiinţa că în urma căderii agenturilor organizate în România de ing.CARANFIL şi gen.RADESCU, cădere determinată de procesul din Oct.1948,gruparea RADESCU-CARANFIL a căzut în raza de interes a serviciului american de informaţiuni ; prin legăturile sale cu americanii, făcute încă în România, Dr.SABIN MANUILA a primit din partea serviciului american de informaţii un mandat de a se ocupa cu organizarea unor agenturi pentru culegere de informaţii din România ; Dr.SABIN MANUILA, îi scria că la acea dată se preocupă de această problemă,pentru a începe rezolvarea ei practică.-

După o lună de zile,în Nov.-Dec.1949, în convorbirile pe care le-am avut cu BASIL RATIU, FRANK WILD şi GEORGE SCHROTT, am aflat că serviciul american de informaţiuni este interesat să cunoască situaţia "titoismului" în România,dacă reprezintă un curent de massă în P.M.R., dacă se duce o activitate politică în această direcţie între membrii P.M.R., etc., dându-mi indicaţiuni cum să îmi fac legături cu comuniştii români, cărora să le asigur protecţia politică viitoare a guvernului american, dacă activează în direcţia titoismului şi pe linie informativă urmărită de Statele Unite în R.P.R.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau şi o semnez.-

ss/. SILVIU CRACIUNAS

20 Iunie 1951

Declarație,

Subsemnatul Silviu Crăciunaș, declar următoarele:

În luna Nov. 1947 am cunoscut prin mijlocirea lui H. Comaniciu, pe Dr. Sabin Manuilă, fost director al Inst. Central de Statistică. La acea dată am mijlocit fuga clandestină în străinătate a lui H. Comaniciu și Dr. Sabin Manuilă, așa cum am descris amănunțit în declarațiunile mele din Aprilie 1948, când am fost prima dată arestat.

La Satu Mare, în luna Nov. 1947, în locuința fabricului Gross, din Str. Rakoczi, unde au fost găzduiți H. Comaniciu și Dr. Sabin Manuilă de către Șoni Leibovici, am avut în timpul de așteptare de trei zile, până când s-a făcut trecerea clandestină, câteva convorbiri cu Dr. Sabin Manuilă și H. Comaniciu. În cursul acestor convorbiri am aflat direct dela Dr. Sabin Manuilă că era în legături strânse politice cu Lucrețiu Pătrășcanu, prin mijlocirea lui Bebea. Dr. Sabin Manuilă a fost la Bitea în legătură cu Roy Melbourne, consilier la legația americană din București, mijlocind în felul acesta un fir de legătură politică între Lucrețiu Pătrășcanu și americani. Asupra scopului și obiectului politic al acestor legături Dr. Sabin Manuilă nu mi-a vorbit atunci nimic. A povestit cu multe amănunte cum legătura sa cu Roy Melbourne a fost descoperită de autoritățile comuniste în toamna 1947. În una din zilele lunei Oct. 1947, (nu pot da ziua exactă a lunei), Dr. Sabin Manuilă era împreună

Silviu Crăciunaș

cu Betea în automobilul americanului Roy Melbourne, discutând diverse chestiuni din faza lui Lucrețiu Pătrășcanu. Autoturismul lui Roy Melbourne fiind pus în urmărire de două autoturisme ale autorităților Comuniste din București, a fost acostat și oprit în apropiere de Biserica albă, colț cu Calea Victoriei. Dr. Sabin Manuilă și Betea au pornit pe jos spre Cotroceni fugind în direcția C. Victoriei, unde pe un ascuns, fiecare separat pe căile mai bune, scena aceasta fiind petrecută seara pe la orele 20.- După această întâmplare Dr. Sabin Manuilă s'a hotărât să fugă imediat în străinătate, fiind identificată identitatea sa în timpul acestei urmăriri, ce pe scurt de arestare. În mod special mi-a vorbit despre Betea și m'a rugat să-i înlesnesc și acestuia fuga clandestină în străinătate. Ioan Florica Fărcașu, fostă funcționară a lui la Inst. de Statistică, Dr. Sabin Manuilă mi-a descris modul de a face legătura cu Betea, oscum clandestin la acea dată în București. Florica Fărcașu, de față la Satu Mare, cu ocazia fugii lui Sabin Manuilă și H. Comaniciu, mi-a făcut legătura cu Betea, în București, în luna Ianuarie 1948. Betea mi-a vorbit foarte puțin despre activitatea lui politică, am discutat mai mult asupra fugii sale clandestine în străinătate. Ioan Florica Fărcașu am cerut în Ian. 1948 dela Dr. Camil Manuilă, fratele lui Sabin Manuilă, un ajutor de 500.- dolari pentru plata mijlocelor de călătorie ale lui Betea, la Viena, prin mijlocirea unui medic evreu, Dr. Kraft, dela Spitalul Rotschild din Viena, prietin apropiat al lui Sabin și Camil Manuilă. Pentru asigurarea călătoriei lui Betea la Viena, și pentru obținerea aprobării de plecare spre Paris, dela

Silviu Crăciunaș

232

autoritățile franceze din Viena, Beleo mi-a spus că ar putea procura material informativ dela Directorul Pavel dela Inst. de Statistică, cu care este prieten. Prin mijlocirea Floricăi Tărcoșe, Beleo mi-a făcut legătura cu Pavel. Cu Pavel am avut o ~~scurtă~~ convorbire de aproximativ două ore, în luna Febr. 1947. Mi-a promis procurarea de material informativ dela Inst. de Statistică, pt. a ajuta plecarea lui Beleo la Viena; mi-a vorbit apoi despre Lucrețiu Pătrășcanu, care le acea dată avea de rezolvat un incident petrecut în legătură cu cărțile publicate de el, și date cu dedicație specială Ex Regelui Mihai; Pavel mi-a spus că Lucrețiu Pătrășcanu a încercat să pustrieze unele cărți din B bibliotecă fostului Rege Mihai, prin mijlocirea unui evreu, membru de partid, însărcinat cu inventarierea bibliotecii; încercarea nu a reușit, bibliotecarul anunțând Partidul despre cererea lui Pătrășcanu; ca urmare L. Pătrășcanu, ere supus unei anchete și era obligat să dea o serie de declarațiuni în fața unei Comisiuni dela Comitetul Central al Partidului. În continuare Pavel mi-a vorbit despre un grup de comuniști din care face parte Beleo, și alți comuniști, și el personal, grupați în jurul lui Lucrețiu Pătrășcanu și în jurul ideii unui comunism național, pusă de Uniunea Sovietică și de Partidul Bolșevic din U.R.S.S. Pavel mi-a descris în linii mari care era doctrina grupului lor, ~~apoi~~ accentuând că numai fără influența și intervenția Uniunii Sovietice, este cu putință realizarea practică a doctrinei lor; mi-a mai spus că la acea dată erau arestați mulți comuniști, aderenți ai grupului lor, fiind

Pilon. Trăiască

preocupat de strângerea unor cotizații, pentru ajutorarea lor; în continuare Pavel mi-a mai vorbit despre dorința grupului lor de a stabili strânse legături cu toate celelalte grupări politice reacționare, pt. colaborare politică și acțiuni comune împotriva Partidului Comunist Român și a regimului de guvernare din România; mi-a spus că Lucrețiu Pătrășcanu a făcut mulți pași în această direcție, ajutând multe personalități burgheze și reacționare să scape de urmărire, arestare, judecată, etc., folosindu-și poziția lui de ministru al justiției. Fiind încriminat la acea dată de soarta lui Lucrețiu Pătrășcanu, expus a fi arestat din cauza legăturii cu elementele burghezo-reacționare, Pavel mi-a cerut să-i ajut și lui Pătrășcanu să fugă în străinătate; mi-a precizat însă că la acea dată Pătrășcanu era încă hotărât să rămână în România, dar mi-a spus că el, Pavel, încearcă să-l determine să plece totuși în străinătate. La acest punct i-a întrerupt legătura mea cu Betea și Pavel, pe care nu i-am mai revăzut. Am continuat să păstrez o legătură cu aceștia prin Florica Fărcașu, în vederea plecării lui Betea la Viena. Plecarea lui Betea la Viena nu s-a mai putut face din cauza arestării mele din Aprilie 1948. Despre legăturile lui Fabian Manilă cu Betea, Pavel, Florica Fărcașu, ca și despre convorbirile avute cu aceștia, era informat și ing. Raoul Boila, oaspe în acel timp la locuința lui Florica Fărcașu, în calitatea lui de național țărănist, rămas în țară pentru organizarea regrupării reacționarilor naț.-țărăniști și din alte grupări.

Silviu Brăcăcescu

politice. Tocă la data când ing. Boilă mai era în țară, luna Febr. 1948, Pavel a transmis prin Florica Tărcoșe un volum al Inst. de Statistică în care erau tipărite rezultatele recensământului general făcut în România în Dec. 1947 - Ian. 1948, pt. e pervi ca material informativ care să ajute plecarea lui Bețea la Viena, și agrementul autorităților franceze. Acest volum am voit să-l transmit prin prof. Veniamin; dar am renunțat, pentru a nu-l compromite în cazul când ar fi fost arestat, cu ocazia fugii sale clandestine. Apoi am încercat să-l transmit prin Georgeta Ioanu, dar fuga acestia nu a reușit, iar volumul a fost ars de Florica Tărcoșe, pt. a nu cădea în mâinile autorităților; pt. a-l feri pe Pavel de arestare.

Mai târziu, la Paris, trimis de serviciul român de informațiuni, în Sept. - Oct. 1949, am aflat dela Dr. ~~Sabin~~ Camil Mamulea, că fratele său Sabin Mamulea i-e scris o lungă scrisoare în care îl încunoștiința că în urma căderii agenturilor organizate în România de ing. Ceranfil și Gen. Rădescu, cădere determinată de procesul din Oct. 1948, gruparea Rădescu - Ceranfil a căzut din grația de interes a serv. american de informațiuni; prin legăturile sale cu americanii, făcute încă în România, D. Sabin Mamulea a primit din partea serv. american de informații un mandat de a se ocupa cu organizarea unor agenturi pt. culegere de informații din România; D. Sabin Mamulea îi scria că la ora dată pe prezentă de această problemă, pt. a începe rezolvarea ei practică.

După o lună de zile, în Nov - Dec. 1949,

Silviu Brăcimeos

În convorbirile pe care le-am avut cu Basil Ratcu, Frank Wild și George Schmidt, am aflat că Serv. american de informațiuni este interesat pe cunoască situația "titoismului" în România, dacă prezintă un curent de masă în P.M.R., dacă se duce o activitate politică în această direcție între membrii P.M.R., etc., dându-mi indicațiuni cum să încerc să îmi fac legături cu comuniști români, cărora să le asigur protecție politică viitoare a guvernului american dacă activează în direcția titoismului, și pe linie informativă urmărită de St. Unite în R.P.R.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și o semnez.

20 Iunie 1951 Silviu Brucan

Prezentul proces-verbal de interogatoriu,este identic cu originalul.-

436

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul GRACIUNAS SILVIU,de profesie funcționar, născut la 13 Febr.1916 în com.Milaș,Reg.Cluj,fiul lui AUGUSTIN,preot ortodox și ROZALIA născ.POCOL,cu ultimul domiciliu în Sibiu str.Gotho 17.

25 Octombrie 1952,Buc.

Interogatorul a început la orele 3
" s'a terminat" " 10,30

Întrebare:

Ai cunoscut Dta o persoană cu numele de SABIN MANULIA?

Răspuns:

Da,am cunoscut o persoană cu acest nume,anume pe Dr. SABIN MANULIA,fost director general al Institutului Central de Statistică,în prezent fugit în străinătate.

Întrebare:

Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut Dta pe SABIN MANULIA?

Răspuns:

Pe SABIN MANULIA l-am cunoscut prin fruntașul legionar ADRIAN CORNELIU CODREANU la Baia Mare - în luna Noembrie 1947.Dela Baia Mare i-am dus pe amândoi la Satu Mare la locuința rabinului GROSZ,organizând fuga lor în străinătate.

Întrebare:

Care a fost natura legăturilor dintre SABIN MANULIA și ADRIAN CORNELIU CODREANU și care au fost cauzele ce i-au determinat să fugă în străinătate?

Răspuns:

Fuga lui CODREANU în străinătate făcea parte dintr'un plan de acțiune politică,având ca scop regruparea elementelor legionare din țară și din străinătate pe

./. ss/SILVIU GRACIUNAS

437

linia colaborării cu [illegible]-anilor şi pentru a obţine astfel recunoaşterea şi sprijinul anglo-americanilor.

Planul era conceput şi pus în mişcare de COMANICIU subsemnatul şi alţi câţiva fruntaşi legionari,iar eu mă ocupam în plus cu chestiunile tehnice a scoaterii din ţară a persoanelor ce puteau folosi realizării acestui plan.In plus - plecarea din ţară a lui COMANICIU se mai punea în mod acut şi pentru faptul că el era condamnat în lipsă la 25 ani muncă silnică în cadrul procesului "Sumanelor Negre" -gen.[illegible]- şi era urmărit.

Deoarece COMANICIU nu dispunea de banii necesari trecerea clandestină,fiind foarte cunoscut - el a căutat persoane,care în schimbul posibilităţilor de plecare clandestină asigurate de noi,să suporte cheltuielile respective şi pentru HORAŢIU COMANICIU.

In acest scop COMANICIU a intrat în legătură cu [illegible]ULLA,care căuta din proprie mijloace de plecare clandestină din ţară.[illegible]ULLA dispunea şi de banii necesari,constituind în acelaş timp şi personalitatea politică naţional-ţărănist-maniu,care să-i dea lui COMANICIU sprijinul politic necesar în străinătate.COMANICIU şi [illegible]ULLA au căzut la o înţelegere deplină atât în ce priveşte suportarea de către [illegible]ULLA a tuturor cheltuielilor de drum,cât şi asupra colaborării politice în străinătate.

Intrebare:

Cum aţi organizat trecerea clandestină a frontierei şi fuga în străinătate a lui [illegible]ULLA?

Răspuns:

Ruta era -Satu-Mare - Budapesta - Viena.Trecerea clandestină a frontierei - printr'un punct din apropierea oraşului Satu-Mare - am organizat-o cu ajutorul lui [illegible] BELBOJICI,evreu din Oradea,cu care aveam legături de afaceri şi al rabinului [illegible]SZ din Satu Mare,folosind nişte călăuze cunoscute de acest rabin - un ţăran şi o ţărancă din com.Csenger-Ungaria.

COMANICIU îmi comunicase prin telefon că este gata de plecare - cu un doctor pe care îl voi cunoaşte mai târziu.Chestiunile tehnice ale planului de trecere fiind puse la punct,am trimis o maşină (autotaxi),însoţită de Dşoara COCA [illegible]A,la Bucureşti,pentru a-l aduce pe

../.. ss/SILVIU CRACIUNAS

438

COMANICIU şi însoţitorul său.

COMANICIU a sosit la Baia Mare însoţit de SABIN MANUILA, pe care atunci l-am cunoscut pentru prima oară şi de femeile COCA SABINA şi Dna GIUROA - rude de ale lui COMANICIU. Rostul femeilor era de a acoperi într'o oarecare măsură pe călători. In acelaş timp a venit la Baia Mare şi FLORICA FARCASU o bună cunoştinţă a lui MANUILA şi HORAŢIU COMANICI, care au stat ascunşi la ea până la plecare. FLORICA FARCASU a călătorit cu trenul aducând cu ea 1600 dolari şi două carnete de identitate pe nume evreieşti pentru cei doi călători, obţinute - contra lo.ooo lei fiecare - de către SABIN MANUILA, printr'o legătură ce o avea cu Secretarul Asociaţiei Deportaţilor din Transnistria. Transportul devizelor şi a acestor legitimaţii s'a făcut sub această formă de către FLORICA FARCASU pentru a-i feri pe cei doi fugari de riscul vreunui control economic.

La Baia Mare au rămas numai câteva ore, după care i-am dus pe toţi la Satu Mare, unde i-am găzduit în casa rabinului GROSZ, în str. Nacoţi, timp de trei zile până când s'a făcut trecerea.

Intrebare:

Ce aţi făcut la Satu-Mare Dta şi fugarii - în cele trei zile până la efectuarea trecerii?

Răspuns:

SABIN MANUILA şi HORAŢIU COMANICIU împreună cu cele trei femei au stat în locuinţa rabinului GROSZ, fără să iasă din casă, cu asigurându-le cele necesare de afară. Eu am procedat la verificarea funcţionării firului de trecere clandestină a frontierei. Astfel, am trimis în acest scop peste frontieră pe fratele lui SANI LEIBOVICI, anume BUNI LEIBOVICI, care după trei zile mi-a telefonat dela Budapesta, că a sosit cu bine şi ruta funcţionează perfect. După această verificare, au fost trecuţi peste frontieră şi HORAŢIU COMANICIU cu SABIN MANUILA.

Cât timp au stat în casa rabinului din Satu-Mare (GROSZ) am avut cu ei mai multe discuţii, cu care prilej MANUILA mi-a vorbit despre motivele fugii sale din ţară şi despre planurile sale de viitor (politice).

Intrebare:

Ce ţi-a vorbit SABIN MANUILA despre motivele ce-l

./. ss/SIMVIU CRACIUNAS

439

determinau să fugă din țară?

Răspuns:

CABIN MANUILA mi-a vorbit despre legăturile sale foarte strânse cu I.MANIU, al cărui colaborator apropiat era și care-l aprecia pentru documentația și bunele legături ce le avea. Imediat de arestarea lui MANIU, mi-a spus CABIN MANUILA, că se vedea foarte des cu acesta, locuind în același bloc din str. Schitu Măgureanu, în care locuia și LUCUȚIA - nepotul lui MANIU, la care locuia și MANIU când era în București.

Ocazional, MANUILA mi-a spus că avea legături politice ascunse cu LUCUȚIU PETRESCANU, căruia i-a mijlocit prin BOTEA-unul din colaboratorii intimi ai lui PETRESCANU - un fir de legătură cu legația americană - unde el avea relații cordiale cu consilierul de legație ROY MELBOURNE.

CABIN MANUILA s'a hotărât să fugă din țară de teama că va fi arestat pentru legăturile sale politice cu MANIU, PETRESCANU și legația americană.

Legăturile sale cu legația americană au fost descoperite de autorități în octombrie 1947 pe când se afla împreună cu BOTEA într'o mașină a legației americane și când - fiind urmăriți - au scăpat numai prin fugă.

Întrebare:

De ți-a vorbit cu această ocazie CABIN MANUILA despre planurile sale politice de viitor?

Răspuns:

CABIN MANUILA mi-a spus că și-a trimis la Viena valori mobiliare foarte importante și documente personale prin ROY MELBOURNE, care i-a anunțat sosirea acolo.

Scopul lui CABIN MANUILA era de a ajunge în America unde intenționa să țină o serie de conferințe îndreptate împotriva regimului din țară și să organizeze o acțiune de strângere de fonduri pentru sprijinirea acțiunilor îndreptate împotriva țării duse de către fugarii din apus cu sprijinul anglo-americanilor. Mi-a vorbit deasemenea de planul său de a coordona, sau de a ajuta la coordonarea acțiunilor politice ale grupărilor reacționarilor fugiți din țară - pentru răsturnarea, cu ajutorul anglo-americanilor, a regimului democratic-popular din țară.

CABIN MANUILA preconiza și voia să realizeze la Viena, cât timp va sta acolo, un punct de sprijin pentru

./. ss/SILVIU CĂCIULEAN

449

fugarii poliției din țară, deoarece cu cît procesul lui Iuliu Maniu va fi mai aspru și mulți vor cădea în fugă în ilegalitate.

Tot mi-a vorbit despre rolul unui post de radio-emițător în Austria, care să emită zilnic și noaptea în limba română știri și propagandă împotriva regimului polițienesc din țară și despre necesitatea unui serviciu de legătură prin [illegible] prin care organizația [illegible] din țară să transmită zilnic știri și informațiuni concrete despre fapte care ar constitui o cât de mică actualitate, căci de acestea față de regim și care să fie difuzate prin radio, pentru a se ști în țară și afară de adevărul de neînlăturat și neînfrîntă.

Întrebare:

Ce ai mai discutat cu MANOLESCU - în afară de cele arătate mai sus?

Răspuns:

MANOLESCU mi-a mai spus cu această ocazie că îl apreciază foarte mult pe COMĂNICIU și pe legionari, pe care îi va ajuta, atât în ilegalitate, atât față de [illegible] cât și față anglo-americani.

Mi-a cerut deasemenea insistent ca să-i ajut să fugă din țară pe fratele său, pe ION MIHAI GHICULESCU și pe MAX [illegible]. Mi-a explicat cu această ocazie că descoperirea [illegible] a unei organizații secrete ascunse ar pune în grave primejdie pe [illegible] și de aceea insista atât de mult ca să-l ajut să fugă în străinătate.

Despre MATEI MANOLESCU, care deasemenea era în clandestinitate, MANOLIA mi-a spus că vrea să-l folosească în acțiunile sale duse alături de anglo-americani împotriva regimului din țară - pentru a arunca manifeste din avion asupra orașelor importante din țară - el fiind socotit ca unul dintre buni piloți de linie lungă.

Întrebare:

Arată în mod amănunțit cum s'a făcut trecerea clandestină peste frontieră a lui SABIN MANOLIA și MIHAIL COMĂNICIU.

Răspuns:

In ziua când SUMI LEIBOVICI mi-a comunicat soluș/SILVIU CRACIUNAS

./.

441

fonic dela Budapesta că ruta funcţionează bine, conform organizării făcute în prealabil, SABIN BORUILA şi HORAŢIU COMANICIU însoţiţi de [redacted] au fost luaţi în primire de călăuze şi conduşi cu o căruţă la punctul de sprijin - o casă situată pe frontieră, în faţa localităţii Oseugher din Ungaria. Această operaţie ne a fost făcută seara.

In cursul nopţii în jurul orei 24 grupul de fugari a fost trecut peste frontieră în Ungaria şi adăpostiţi în casa unui ţăran din satul Oseugor. Confirmarea reuşitei trecerii peste frontieră a fost făcută printr'un bilet ce care HORAŢIU COMANICIU şi SABIN BORUILA mi l-au trimis a doua zi la satu-Mare printr'o ţărancă.

In aceiaş noapte, în jurul orei două, fugarii au plecat cu un tren la Budapesta, iar în ziua următoare - prin soţia lui [redacted] din Cluj, am telefonat la Budapesta, de unde [redacted] mi-a confirmat că grupul de fugari a ajuns cu bine acolo.

Menţionez că drumul mai departe până la Viena ora asigurat de [redacted] din Budapesta, fratele lui [redacted].

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt şi corespunde întocmai cu cele declarate de subsemnatul.

ss/CILVIU CHACIUNAC

Anchetator:
Cpt.de Securitate
Gh.HORAKU

V

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

442

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul CRACIUNAS SILVIU, de profesie funcționar, născut la 13 Febr. 1916 în com. Miluș, Reg. Cluj, fiul lui AUGUSTIN, preot ortodox și ROZALIA, născ. POCOL, cu ultimul domiciliu în Sibiu str. Goethe 17.

26 Octombrie 1952, București

Interogatorul a început la ora 11,2o

" s'a terminat " " 15.-

Întrebare:

În procesul verbal de interogatoriu din 25 Octombrie 1952 ai arătat că SABIN MANUILA, înainte de a părăsi clandestin țara, fugind în străinătate, ți-a cerut insistent să înlesnești plecarea clandestină din țară și a numiților MAX MANOLESCU și BOTEA NICOLAE. Spune dta dacă ai satisfăcut această cerere a lui SABIN MANUILA?

Răspuns:

Am satisfăcut cererea ce mi-a făcut-o SABIN MANUILA în parte. Astfel m-am ajutat pe MAX MANOLESCU să fugă din țară și am încercat să înlesnesc și fuga lui BOTEA NICOLAE, dar aceasta nu s'a mai putut face, intervenind arestarea mea.

Întrebare:

Ce știi dta în legătură cu fuga din țară a lui MAX MANOLESCU?

Răspuns:

La sfârșitul lunei Ianuarie 1948 inginerul ROMULUS BOILA din București, nepotul lui MANIU, cu care eram în legături politice și care la acea dată se afla în clandestinitate, ascuns la FLORICA FARCAȘU, mi-a vorbit despre încercarea de fugă în străinătate făcută prin mijlocirea lui COSTEL PURNARAȘI din București.

./. se/SILVIU CRACIUNAS

./.

Incercarea de fugă a grupului din care făcea parte pe lângă ROMULUS BOILA şi fruntaşul manist VERJANIN, aviatorul MAX MANOLESCU şi PIA BOILA, soţia lui ROMULUS BOILA - nu a reuşit, intreg grupul fiind silit să se întoarcă dela Arad în Bucureşti - cu omul de legătură al lui FURNARAKI.

In această situaţie ROMULUS BOILA, care cunoştea faptul că eu am ajutat în Noembrie 1947 pe GABIN MANUILA şi OCHANICIU să fugă în străinătate, mi-a cerut să-l ajut şi pe el. Eu am acceptat să-l ajut, plecarea sa în străinătate corespunzând scopurilor politice pe care le urmăream eu şi HORATIU OCHANICIU -adică asigurarea unor legături trainice a legionarilor cu PNŢ şi obţinerea sprijinului anglo-americanilor.

Promisiunea de a-l ajuta să fugă din ţară mi-am bazat-o pe legăturile bune ce le-am stabilit (încă) cu locotenentul de aviaţie LIVIU B.BOILA, care mi-a fost trimis de către HORATIU OCHANICIU dela Viena, la începutul lunei Ianuarie 1948 şi care era agent al serviciului de Informaţiuni al Misiunii (de ocupaţie) franceze din Viena.

După câteva zile BOILA mi-a cerut să-l ajut să fugă din ţară şi pe MAX MANOLESCU. BOILA mi-a spus că MAX MANOLESCU cere să fie luat şi el odată cu BOILA, ameninţând că dacă nu va fi luat, va denunţa atât pe BOILA cât şi pe LUCRETIU PATRASCANU. De altfel încă în Noembrie 1947 - înaintea plecării sale clandestine din ţară - GABIN MANUILA mă rugase insistent să-l ajut să plece pe MAX MANOLESCU, prezenţa acestuia în ţară fiind primejdioasă pentru LUCRETIU PATRASCANU.

Astfel că eu am acceptat să-l ajut şi pe MAX MANOLESCU să plece, odată cu ROMULUS BOILA.

Intrebare:

Arată când şi cum a fost organizată plecarea clandestină din ţară a acestora?

Răspuns:

Plecarea grupului de fugari s'a făcut pela mijlocul lunii Februarie 1948 - prin mijlocirea locotenentului LIVIU BOILEA, care a venit dela Viena la Arad, pentru acest scop.

Trecerea clandestină a frontierei s'a făcut printr'un punct situat în apropiere de Curtici, BOILEA conducându-i.

./. ss/SILVIU CRACIUNAS

când în continuare grupul de rugaci până la Viena.

Întrebare:

Arată ce pregătirile făcute în vederea plecării clandestine din țară a lui BUTEA NICOLAE.

Răspuns:

În scopul de a-l ajuta să fugă din țară, am luat contact cu BUTEA NICOLAE pe la mijlocul lunii Ianuarie 1948 prin (mijlocirea) FLORICA PĂNCĂSU, care a primit în acest sens instrucțiuni dela CHIRU MANOLIA.

Am avut cu el o singură întrevedere, discutând numai chestiuni în legătură cu organizarea fugii. Printre altele i-am spus lui BUTEA că pentru ușurarea călătoriei sale la Viena și pentru obținerea sprijinului și agrementului de plecare spre Paris, dela autoritățile franceze din Viena, trebuiesc procurate informațiuni. BUTEA mi-a spus că s'ar putea procura material informativ dela directorul PAVEL dela Institutul de Statistică, care îi este prieten. Prin mijlocirea FLORICAI PĂNCĂSU mi-a făcut legătura cu PAVEL.

Întrebare:

Câte întâlniri ai avut cu PAVEL și ce discuții ai avut cu acesta?

Răspuns:

Am avut o singură întâlnire cu PAVEL, când mi-a vorbit despre grupul politic format în jurul lui [illegible] PRINCIANU, din care făcea parte și el cu BUTEA.

Acesta mi-a spus că acest grup s'a format în jurul ideii unui așa numit "comunism național" al cărui exponent era [illegible] PĂNCĂSANU.

PAVEL mi-a spus că programul grupului lor politic nu poate fi realizat decât prin ruperea de către Partidul Comunist (Bolșevic) al URSS și de Uniunea Sovietică și în colaborare cu partidele burgheze având sprijinul puterilor din apus.

Mi-a vorbit deasemenea despre dorința grupului lor de a stabili legături strânse cu toate celelalte grupări reacționare, pentru colaborare politică și acțiuni comune împotriva Partidului Comunist Român și a regimului de democrație populară din România. În continuare mi-a spus că PĂNCĂSANU a făcut mulți pași în această direcție și că în calitate de ministru al justiției, folosind această po-

./. ss/ELIVIU CHACIUMAS

ziție,a ajutat multe elemente burgheze și reacționare să scape de urmărire,arestare și judecată.

PAVEL mi-a vorbit și de încercarea lui PATRAȘCANU de a sustrage din biblioteca palatului regal niște cărți pe care le-a dat cu dedicație specială fostului rege,încercare ce a fost descoperită - PATRAȘCANU avînd la acea dată neplăceri din această cauză.

Întrebare:

Ai discutat cu PAVEL chestiunea informațiilor ce urma să le dei francezilor la Viena,pentru sprijinirea fugii lui BETEA?

Răspuns:

Da,am discutat această chestiune și PAVEL mi-a promis procurarea de material informativ dela Institutul Central de Statistică.

Ulterior eu nu m'am mai văzut cu PAVEL,ținând legătura atât cu el cât și cu BETEA prin FLORICA FARCAȘU. Conform înțelegerii,PAVEL mi-a trimis prin FLORICA FARCAȘU un volum cuprinzând rezultatele recensământului general făcut la sfârșitul anului 1947 sau începutul anului 1948. Mai târziu volumul a fost ars de FLORICA FARCAȘU,pentru a nu cădea în mâna autorităților și a-l feri pe PAVEL de arestare.

Întrebare:

Arată cum s'au desfășurat în continuare pregătirile în vederea fugii lui BETEA din țară?

Răspuns:

La cererea lui PAVEL și în scopul ușurării plecării clandestine în străinătate a lui BETEA,prin FLORICA FARCAȘ și ICA CIURCA am aranjat ca BETEA să fie găzduit la Cluj, în locuința familiei SANTOMA. Aceasta pentru a fi gata de plecare și mai aproape de punctul de trecere.BETEA s'a și mutat la Cluj,unde a stat până în Aprilie 1948.Ce a făcut BETEA după această dată nu știu,eu fiind arestat în Aprilie1948.

Întrebare:

Arată Dta - dacă după plecarea clandestină în străinătate a lui SABIN MANUILA ai mai avut cu aceasta vreun contact?

Răspuns:

Cu SABIN MANUILA am avut - după fuga sa din țară -

./. ss/SILVIU CRACIUBAȘ

un contact indirect prin BODOLEA LIVIU - care mi-a adus scrisori şi veşti dela HORAŢIU COMANICIU şi GABIN MANUILA.

Mai târziu am aflat dela Dr.CAMIL MANUILA,că fratele său GABIN MANUILA i-a scris o lungă scrisoare,în care - printre altele - îi scria că prin legăturile sale cu americanii,făcute încă în Romînia,Dr.GABIN MANUILA a primit din partea serviciului de informaţii american un mandat de a se ocupa cu organizarea unor agenturi pentru culegerea de informaţii din Romînia.GABIN MANUILA îi scria că la acea dată se ocupa tocmai de rezolvarea practică a acestei probleme.

Întrebare:

Arată Dta tot ce mai cunoşti despre acţiunile duşmănoase duse de MANUILA GABIN,BENEA NICOLAE şi PAVEL CONSTANTIN împotriva Republicii Populare Romîne - în afară de cele arătate de Dta în procesele verbale din 25 Octombrie 1952 şi cel de faţă.

Răspuns:

Nu cunosc alte acţiuni duşmănoase îndreptate împotriva Republicii Populare Romîne,săvîrşite de cei de mai sus.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvînt cu cuvînt şi corespunde întru totul cu cele ce am declarat.

ss/SILVIU CRACIUNAS

Anchetator
Cpt.de Securitate
GH.MORARU

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

13

147

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul CRACIUNAS SILVIU, născut la 13 Febr. 1916 în com. Miluan Reg. Cluj, cu ultimul domiciliu Sibiu str. Goethe Nr. 17.

12 Decembrie 1952, Bucureşti
Interog. a început la ora 17
" s'a terminat " 18,30

Intrebare

In procesul verbal de interogatoriu din ai arătat că SABIN MANUILA, după ce a fugit cu ajutorul Dtale în străinătate, s'a pus în slujba americanilor.

Arată dta dela cine, când şi în ce împrejurări ai aflat acest lucru?

Răspuns

Acest lucru l-am aflat dela CAMIL MANUILA, în luna Octombrie 1949, în timp ce mă aflam la Paris, trimis de anumite organe cu o misiune. Cu această ocazie l-am întâlnit pe CAMIL MANUILA la hotelul "Anglo-Latin" din Paris, unde locuia, cu prilejul vizitelor ce le făceam la acest hotel lui HORATIU COMANICIU, care locuia într'o cameră alăturată de aceea a lui CAMIL MANUILA. L-am vizitat de câteva ori şi pe CAMIL MANUILA. Cu prilejul unei astfel de vizite acesta mi-a spus că a primit o scrisoare dela fratele său SABIN MANUILA din S.U.A. prin care-l înştiinţa că în urma eşecului acţiunilor fostului general RADESCU şi ing. CARAMFIL - autorităţile americane i-au acordat sarcina de a lua legătura cu ţara (adică cu RPR) şi de a întreprinde acţiuni subversive împotriva regimului.

Intrebare

Când ai fost trimis în străinătate, ce instrucţiuni ai primit Dta pentru a transmite - în străinătate - în legătură cu PATRASCANU?

Răspuns

Eu am plecat în străinătate la data de 17 Februarie 1949. La ultima şedinţă de lucru pe care am avut-o în garsoniera din str. Bibliotecii Nr. 2 sau 3, etaj VII şi la care au participat Dnii consilier ZAHARIA şi director MUNTEANU, după

./. ss/SILVIU CRACIUNAS

ce am raportat ultimele pregătiri în vederea plecării mele (care era stabilită după 2 ore dela această ședință), dl. consilier ZAHARIA mi-a dat ultimele directive în legătură cu modul de executare a misiunii mele în străinătate, despre controlul la care urmează să fiu supus de serviciile de informațiuni străine și despre felul cum trebuie să răspund la întrebările acestora privind informațiuni despre situația din țară.

In legătură cu LUCRETIU PATRASCANU nu am primit instrucțiuni pentru a transmite ceva în străinătate. Insă în cadrul ultimelor directive, ce le-am primit în împrejurările arătate mai sus, dl. consilier ZAHARIA mi-a dat instrucțiuni ca printre informațiile despre situația din țară stabilite, să transmit în străinătate că în sânul Comitetului Central PMR există disensiuni și neînțelegeri între două grupuri ce s'au format: un grup din care face parte GH. GHEORGHIU-DEJ și IOSIF CHISINEVSCHI și alt grup format din ANA PAUKER, VASILE LUCA și TECHARI GEORGESCU.

Intrebare

Ce explicații ai mai primit dta dela consilierul ZAHARIA privitor la informația ce ți-a dat-o ca s'o transmiți în străinătate?

Răspuns

Eu am cerut Dlui consilier ZAHARIA lămuriri despre felul cum voi explica eu în străinătate informația de mai sus, care până în acel moment îmi fusese necunoscută - adică îl întrebam pe dl. consilier ZAHARIA ce explicațiuni voi putea să dau eu referitor la sursa din care am aflat o astfel de informație privind CC al PMR.

Dl. cons. ZAHARIA mi-a spus că pot să explic proveniența acestei informațiuni ca și cum aș fi aflat-o dela elemente din partidul Național Țărănesc sau din grupul COMARNICIU sau legionari, cu care am fost în trecut în legătură. In acest cadru indicat de dl. cons. ZAHARIA trebuia să găsesc eu explicații potrivite privitor la sursa acestei informații.

In continuare dl. consilier ZAHARIA mi-a spus că Serv. Român de Informațiuni are interes că comunice informațiunea de mai sus în străinătate, ca să dezinformeze serviciile imperialiste de informațiuni despre adevărata situație din conducerea PMR, care este unitatea.

Alte instrucțiuni și directive sau informații de transmis în străinătate n'am primit dela dl. cons. ZAHARIA cu prilejul acestei ultime ședințe de lucru, iar dela această

./. ss/SILVIU CRACIUNAS

şedinţă eu am plecat, precipitat, direct la Gara de Nord, de unde am plecat cu trenul la Cluj şi de aici mai departe în străinătate, conform planului fixat chiar de Dnii Cons. ZAHARIA şi dir. MUNTEANU. Menţionez că tot timpul cât am primit dela dl. Consilier ZAHARIA ultimele instrucţiuni, aşa cum le-am arătat mai sus, a fost de faţă şi dl. dir. MUNTEANU.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt şi corespunde întru totul cu cele declarate de mine.

ss/SILVIU CRACIUNAS

Anchetator
Cpt. de Sec. Gh. MORARU

C.N.S.A.S.

Proces-Verbal de interogator

Arestatul Crăciunaș Silviu, născut la 13 Febr. 1916 în com. Milaș Reg. Cluj, cu ultimul domiciliu Sibiu str. Goethe Nr. 17
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

12 Decembrie 1952

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 17 și — min.
„ s'a terminat la „ 18 și 30 „

Intrebare: În procesul verbal de interogatoriu din ai arătat că Sabin Manuilă, după ce a fugit cu ajutorul Stalei în străinătate, s'a pus în slujba americanilor. Arată-ți de la cine, când și în ce împrejurări ai aflat acest lucru?

Răspuns: Acest lucru l-am aflat dela Camil Manuilă în luna Octombrie 1949, în timp ce mă aflam la Paris, trimis de anumite organe cu o misiune. Cu această ocazie l-am întâlnit pe Camil Manuilă la hotelul „Anglo-Latin" din Paris, unde locuia, cu prilejul vizitelor ce le făceam la acest hotel lui Horațiu Comănicciu, care locuia într'o cameră alăturată de aceea a lui Camil Manuilă. L-am vizitat de câteva ori și pe Camil Manuilă. Cu prilejul unei astfel de vizite acesta mi-a spus că a primit o scrisoare dela fratele său Sabin Manuilă din S.U.A. prin care-l înștiința că-în urma eșecului acțiunilor fostului general Rădescu și ing. Caramfil-autoritățile americane l-au acordat sancțiune de a lua legătura cu țara (adică cu R.P.R) și de a întreprinde acțiuni

Semnătura,
Silviu Crăciunaș

Mod. 185

Urmare: subversive împotriva regimului.-

Întrebare: Când ai fost trimis în străinătate, ce instrucțiuni ai primit dela pentru a transmite - în străinătate - în legătură cu Pătrășcana?

Răspuns: Eu am plecat în străinătate la data de 17 Februarie 1949. La ultima ședință de lucru pe care am avut-o în garsoniera din str. Bibliotecii Nr. 2 sau 3, etaj VII. și la care au participat și Consilier Zaharia și director Munteanu, după ce am raportat ultimele pregătiri în vederea plecării mele (care era stabilită după 2 ore dela această ședință), tov. Consilier Zaharia mi-a dat ultimele directive în legătură cu modul de executare a misiunii mele în străinătate, despre controlul la care urmează să fiu supus de serviciile de informațiuni străine și despre felul cum trebuie să răspund la întrebările acestora privind informațiuni despre situația din țară.

În legătură cu Lucrețiu Pătrășcanu nu am primit instrucțiuni pentru a transmite ceva în străinătate. Însă în cadrul ultimelor directive, ce le-am primit în împrejurările arătate mai sus, tov. Consilier Zaharia mi-a dat instrucțiuni ca printre informațiile despre situația din țară stabilite, să transmit în străinătate că în sânul Comitetului Central P.M.R. există dizensiuni și neînțelegeri între două grupuri ce s'au format: un grup din care face parte Gh. Gheorghiu-Dej și Iosif Chișinevschi și alt grup format din Ana Pauker, Vasile Luca și Teohari Georgescu.

Întrebare: Ce explicații ai mai primit dela Consilierul Zaharia privitor la informația ce ți-a dat-o ca s'o transmiți în străinătate?

Răspuns: Eu am cerut tov. Consilier Zaharia lămuriri despre felul cum voi explica eu în străinătate în-

Semnătura,

Silviu Brucan

Urmare: formația de mai sus, care până în acel moment îmi fusese necunoscută — adică îl întrebam pe dl. Consilier Zaharia ce explicațiuni voi putea să dau cu referire la sursa din care am aflat o astfel de informație privitoare la C.C. al P.M.R.

Dl. Cons. Zaharia mi-a spus că pot să explic proveniența acestei informațiuni, că și cum aș fi aflat-o dela elemente din partidul Național Țărănesc sau din grupul Comănicui sau Lepișneni, cu care am fost în trecut în legătură. În acest caz indicat de dl. Cons. Zaharia trebuia să găsesc eu explicații potrivite privitor la sursa acestei informații.

În continuare dl. Consilier Zaharia mi-a spus că Serv. Român de Informațiuni are interes să comunice informația mea de mai sus în străinătate, ca să dezinformeze serviciile imperialiste de informațiuni despre adevărata situație din Conducerea P.M.R., care este unitatea.

Alte instrucțiuni și directive sau informații de transmis în străinătate n'am primit dela dl. Cons. Zaharia cu prilejul acestei ultime ședințe de lucru, iar dela această ședință eu am plecat precipitat, direct la Gara de Nord, de unde am plecat cu trenul la Cluj și de aici mai departe în străinătate, conform planului fixat chiar de dnii Cons. Zaharia și dni. Ghimpeanu. Menționez că tot timpul cât am primit dela dl. Consilier Zaharia ultimele instrucțiuni, așa cum le-am arătat mai sus, a fost de față și dl. dni. Ghimpeanu. —

Prezentul proces verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întru totul cu cele declarate de mine —

Silviu Brucan

Anchetator

Cpt. de sec. Gh. Ivoroș

Mod. 185

Semnătura,

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este i dentic cu originalul.-

452

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul GRAIURE ILIU, născut la 12 Februarie 1910, în com. Ilișua-Olt, fiul lui Augustin și Natalia, de prof. funcționar, cu ultimul dom. în Sibiu str. Goethe Nr. 17

29 Decembrie 1952, București

Interog. a început la ora 7,45
" s'a terminat la " 12,10

Întrebare:

Știa să cunoști pe ing. ALEXANDRU STRĂNESCU?

Răspuns:

Da.

Întrebare:

Arată când și în ce împrejurări l-ai cunoscut pe ing. ALEX. STRĂNESCU, a discutat chestiuni de trans. erului și a primit o sumă de bani de la acesta, motivînd că legătura englezi n'a mai

Răspuns:

L-am cunoscut în anul 1945, în timp ce eu eram funcționar la Industria Zahărului București, iar dl. STRĂNESCU ALEX., venea la adunările generale ale industriei, ca fiind acționar al fabricei de zahăr Orăștie.

Întrebare:

Cu ce se ocupă dl. STRĂNESCU ALEXANDRU, în timpul când îl-ai cunoscut?

Răspuns:

Știu că în acel timp, dl. STRĂNESCU ALEXANDRU, era conducătorul S.A. "Romînofir" la care participa cu capitaluri importante, Trustul englez "Foto".

Întrebare:

Arată în ce anotetei, în ce au constat legăturile tale cu ing. ALEX. STRĂNESCU după 23 August 1944.

Răspuns:

Nu făceam parte din grupul tehnicienilor conduși de ROMULUS COLOTELO, care încă din anul 1945 se înțelesese lui IULIU MANIU. Din acest grup mai făceau parte, ing. CULEA EMILIAN, dr. OCTAVIAN IOSIF, DULIU STANCU și alții.

Până în anul 1948, nu am avut relațiuni cu ALEXANDRU STRĂNESCU, însă știam dela ing. CULEA EMILIAN, că ing.

./. semnat/ILIU GRAIURE

./.

ALEX.STEFANESCU este omul englezilor,atat în România.

În luna Ianuarie 1948,ROMUL BOILA mi-a spus că el personal l-a prezentat pe H.COMANICIU lui ALEX.STEFANESCU,cu scopul de a se cunoaște personal.Aceasta s'a petrecut în primăvara anului 1947.Eu cunosc ce anume s'a discutat cu ocazia acestei întrevederi.Cu această ocaziune (în Ianuarie 1948)am discutat cu ing.ROMUL BOILA posibilitatea de a-i remite lui H.COMANICIU la Paris,1.000 dolari.Ing.ROMUL BOILA mi-a indicat să încerc să transfer această sumă la Paris,prin ALEX.STEFANESCU,despre care mi-a spus că are legături cu Legația engleză.ROMUL BOILA mi-a spus că el personal nu poate lua contact cu STEFANESCU,deoarece este urmărit de autorități și nu poate ieși pe stradă,însă mi-a cerut să-l trimitem pe ing.CHICA DIRU, în acest scop.

Am discutat cu DIRU CHICA această chestiune și l-am rugat să meargă la STEFANESCU pentrucă prin aceasta și cu ajutorul Legației engleze,să încercăm transferarea a 1.000 dolari lui H.COMANICIU la Paris.

După câteva zile DIRU CHICA,mi-a spus că a fost la STEFANESCU ALEXANDRU,a discutat chestiunea transferului și a primit un răspuns negativ,STEFANESCU ALEX.,motivând că Legația engleză n'o să accepte asemenea transfer.În continuarea convorbirii ALEX.STEFANESCU,care cunoștea pe CHICA DUMITRU de aproximativ 15 ani,care știa că acesta este comandant legionar și că în timpul regimului legionar,acesta a fost numit Dir. Gral la C.A.M.-Bucuresti,i-a cerut ing.DIRU CHICA să-i facă legătura cu cineva din conducerea grupurilor legionare care atunci erau clandestine.

Întrebare:

Cu cine anume din conducerea grupurilor legionare clandestine în acea vreme i-ați făcut legătura lui STEFANESCU ALEXANDRU?

Răspuns:

Eu i-am spus lui CHICA DIRU,că cel mai potrivit pentru a lua legătura cu ALEX.STEFANESCU este COSTEA IOSIF. Eu atunci m'am dus la COSTEA IOSIF și i-am vorbit despre dorința lui ALEX.STEFANESCU,așa cum mi-a transmis-o ing.DIRU CHICA și în urma unei discuțiuni pe care am avut-o împreună toți trei (eu COSTEA și CHICA),IOSIF COSTEA s'a hotărât ca împreună cu dl.CHICA să meargă la STEFANESCU ALEXANDRU.

Întrebare:

Câte întâlniri au avut loc între STEFANESCU ALEXANDRU,COSTEA IOSIF și CHICA DUMITRU și unde anume?

./. cs/SILVIU CRACIUNAS

Răspuns:

Între DI. ȘTEFĂNESCU ALEXANDRU, COSTEA IOSIF și CHICA DIMU, au avut loc trei întâlniri, întâlniri care au avut loc în biroul lui ȘTEFĂNESCU ALEX., dela S.A. "Romînofilm".

Întrebare:

Ce anume s'a discutat cu ocazia celor trei întâlniri dintre ȘTEFĂNESCU ALEX., COSTEA IOSIF și CHICA DUMITRU?

Răspuns:

Știu că la primele două întâlniri, s'au discutat probleme de ordin general, scopul fiind de a se cunoaște, iar ALEX. ȘTEFĂNESCU urmărea să constate în felul acesta dacă poate avea încredere în IOSIF COSTEA. După cele două întâlniri, ALEX. ȘTEFĂNESCU i-a cerut lui CHICA DIMU să-i aranjeze o întâlnire între patru ochi, cu IOSIF COSTEA, lucru pe care DUMITRU CHICA l-a și făcut.

La acea de a treia întâlnire, ALEX. ȘTEFĂNESCU i-a cerut lui IOSIF COSTEA, să se gândească asupra posibilității organizării unor atentate teroriste cu ajutorul legionarilor, asupra unor membrii din guvern și din conducerea P.M.R., justificând că astfel s'ar întări spiritul de rezistență în țară, printr'un act pe care numai legionarii ar fi în stare să-l facă și prin care ar putea să se refacă în ochii țării și față de anglo-americani.

-Tot cu acea ocazie, ȘTEFĂNESCU ALEX., i-a spus lui COSTEA IOSIF, că el are legături cu conducătorii mai multor grupuri de rezistență din țară, care sunt de partea anglo-americanilor. Mai departe, ȘTEFĂNESCU ALEX., i-a vorbit despre faptul că în curând va izbucni un conflict internațional, că misiunea engleză părăsind țara, urmează să-i lase lui aparatele de TFF, cu ajutorul cărora să fie transmise informațiuni culese din țară anglo-americanilor și tot cu ajutorul cărora, va primi instrucțiuni. I-a mai spus lui COSTEA IOSIF, că în felul acesta va repeta acțiunea d să în timpul războiului 1941-1944, cu ajutorul lui RICA GEORGESCU.

In scopul arătat mai sus, i-a cerut lui COSTEA IOSIF să găsească operatori necesari pentru aparatele TFF din rândurile legionarilor de încredere.

Întrebare:

Dela cine ai aflat data celor discutate de ȘTEFĂNESCU ALEX., cu COSTEA IOSIF și CHICA DIMITRU?

Răspuns:

Cele arătate mai sus, le-am aflat dela COSTEA IOSIF și CHICA DIMU, cu care am discutat după întâlnirile avute cu ȘTEFĂNESCU ALEXANDRU.

./.

Tot atunci, CHICA DTRU mi-a spus că ISTEFANESCU ALEXANDRU este omul de legătură în România al Intelligence Service-ului şi cu relaţii importante la Misiunea Engleză.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu, cuvânt cu cuvânt şi constatând că, corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susţin şi-l semnez propriu.

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Anchetator:
Ev. de Securitate
I. Drăghici

Anchetat:
[illegible] ec/SILVIU [illegible], fiul lui AUGUSTIN şi ROZALIA, cu ultimul domiciliu în Sibiu str. Goethe Nr. 17

15 Martie 1953, Bucureşti
Interog. a început la ora 8,15
" s'a terminat " 19

Întrebare

Dta ai arătat în declaraţiile anterioare că îl cunoşti pe ALEXANDRU STEFANESCU şi că acesta a avut legături cu legionarii.

Ce ştii dta despre legăturile lui STEFANESCU cu legionarii după 23 August 1944?

Răspuns

ALEXANDRU STEFANESCU a avut după 23 August 1944 legături cu legionarii ing. CHICA DUMITRU (care în org. legionară avea gradul de "comandant legionar"), HORATIU COMANICIU şi IOSIF COSTEA, avocat (tot cu grad de "comandant legionar").

Întrebare

Cum l-a cunoscut STEFANESCU pe CHICA DUMITRU şi care au fost relaţiile dintre ei?

Răspuns

Ing. ALEXANDRU STEFANESCU l-a cunoscut pe ing. DUMITRU CHICA cam prin anul 1935, când l-a angajat ca inginer la fabrica de aţă "Romînofir" dela Tălmaciu-Sibiu. Fabrica era a lui STEFANESCU, care deţinea o parte din capital şi a concernului englez "Coke", care deţinea o altă parte din capitalul fabricei. Între anii 1935-38 l-a trimis pe ing. CHICA DUMITRU ca să se specializeze în fabricile din Anglia ale concernului "Coke" (timp de aproximativ doi ani) ca astfel în felul acesta din ing. CHICA un om devotat şi de încredere.

În anul 1940 ing. CHICA a început să mai fie [illegible] la Soc. "Romînofir" şi a devenit director general la [illegible] regăţi (funcţiune pe care a păstrat-o până la [illegible]

ss/SILVIU [illegible]

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

456

La pers. treia

13

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul CRACIUNAS SILVIU, de profesie funcţionar, născut la 13 Februarie 1916 în com. Miluan Reg. Cluj, fiul lui AUGUSTIN şi ROZALIA, cu ultimul domiciliu în Sibiu str. Goethe Nr. 17

15 Martie 1953, Bucureşti
Interog. a început la ora 8,15
" s'a terminat " 19

Intrebare

Dta ai arătat în declaraţiile anterioare că îl cunoşti pe ALEXANDRU STEFANESCU şi că acesta a avut legături cu legionarii.

Ce ştii dta despre legăturile lui STEFANESCU cu legionarii după 23 August 1944?

Răspuns

ALEXANDRU STEFANESCU a avut după 23 August 1944 legături cu legionarii ing. CHICA DUMITRU (care în org. legionară avea gradul de "comandant legionar"), HORATIU COMANICIU şi IOSIF COSTEA, avocat (tot cu grad de "comandant legionar").

Intrebare

Cum l-a cunoscut STEFANESCU pe CHICA DUMITRU şi care au fost relaţiile dintre ei?

Răspuns

Ing. ALEXANDRU STEFANESCU l-a cunoscut pe ing. DUMITRU CHICA cam prin anul 1935, când l-a angajat ca inginer la fabrica de aţă "Romînofir" dela Tălmaciu-Sibiu. Fabrica era a lui STEFANESCU, care deţinea o parte din capital şi a concernului englez "Coks", care deţinea o altă parte din capitalul fabricei. Intre anii 1935-38 l-a trimis pe ing. CHICA DUMITRU ca să se specializeze la fabricile din Anglia ale Concernului "Coks" (timp de aproximativ doi ani) ca să-şi facă în felul acesta din ing. CHICA un om devotat şi de încredere.

In anul 1940 ing. CHICA a încetat să mai fie funcţionar la Soc. "Romînofir" şi a devenit director general la CAM-Bucureşti (funcţiune pe care a primit-o dela HORIA SIMA, al cărui

ss/SILVIU CRACIUNAS

om de încredere era), totuşi legăturile lui cu ALEX.ŞTEFĂNESCU au continuat până în anul 1948, având caracter politic, constând din vizite pe care CHICA le făcea lui ALEX.ŞTEFĂNESCU la biroul acestuia dela Centrala Soc. "Românofir" din Bucureşti, unde aveau discuţii asupra problemelor politice curente şi asupra situaţiei din mişcarea legionară.

Cele de mai sus le-am aflat dela inginerul CHICA, pe care eu l-am cunoscut în anul 1943, în discuţii ce le-am avut cu el în intervalul 1943-48, când ne-am împrietenit.

Întrebare

Cum l-a cunoscut ŞTEFĂNESCU ALEXANDRU pe COSTEA IOSIF?

Răspuns

ALEXANDRU ŞTEFĂNESCU l-a cunoscut pe IOSIF COSTEA prin ing. CHICA DUMITRU, în următoarele împrejurări:

In Ian. 1948 am încercat să transfer la Paris, lui HORAŢIU COMĂNICIU (care a fugit din ţară în Noembrie 1947 cu ajutorul meu) suma de 1.000 dolari. In acest scop l-am rugat pe ing. ROMUL BOILA (fugit) prin ce persoane aş putea face acest transfer. BOILA mi-a indicat printre alţii pe ing. ALEX. ŞTEFĂNESCU, spunându-mi să trimit la acesta pe CHICA DUMITRU să rezolve această chestiune a transferului.

Am luat legătura cu CHICA - sau la locuinţa sa din str. Dr. Bălcescu 8, sau la biroul firmei "Suciu" din str. Regală 5 - în luna Ianuarie 1948 şi i-am cerut să-l viziteze pe ALEXANDRU ŞTEFĂNESCU, să-i spună că HORAŢIU COMĂNICIU a fugit la Paris, că este lipsit de bani şi că prietenii din grupul său vor să-i trimită 1.000 dolari, rugându-l pe ŞTEFĂNESCU să încerce efectuarea acestui transfer prin legăturile pe care le avea cu misiunea engleză din Bucureşti.

Menţionez că în acea vreme pe CHICA îl vedeam (ne întâlneam) aproape zilnic la biroul firmei "Suciu" sau la el acasă, întrucât îl foloseam ca om de încredere pentru rezolvarea chestiunilor firmei "Suciu" pe piaţa din Bucureşti. Adaug deasemenea că indicaţiile arătate mai sus ca fiindu-mi date de BOILA se explică prin aceea că BOILA personal îl prezentase pe COMĂNICIU lui ALEX. ŞTEFĂNESCU şi deasemenea cunoştea legăturile de încredere dintre acesta şi DUMITRU CHICA, iar el (BOILA) mi-a precizat că personal nu-l poate vizita pe ŞTEFĂNESCU, fiind urmărit (el, BOILA) în legătură cu procesul MANIU.

La cererea mea DUMITRU CHICA s'a dus la ŞTEFĂNESCU pentru a-i cere efectuarea transferului pentru COMĂNICIU, iar acesta l-a refuzat. Cu acest prilej ŞTEFĂNESCU i-a cerut lui CHICA DUMITRU să-i facă legătura cu o persoană cu "situaţie

./. ss/SILVIU CRACIUNAS

mare" din mişcarea legionară, cu care ar dori să discute anumite probleme.

Imediat după întrevederea cu STEFANESCU, CHICA mi-a relatat cele de mai sus; eu l-am întrebat apoi pe CHICA ce crede, ce că doreşte STEFANESCU să discute cu acel fruntaş legionar, cu care vrea să intre în legătură, la care CHICA mi-a răspuns că nu ştie absolut nimic, întrucât STEFANESCU nu i-a dat nici un fel de amănunt. L-am întrebat pe CHICA dacă crede că Dr. IOSIF COSTEA este fruntaşul legionar corespunzător care să meargă să discute cu ALEX. STEFANESCU şi mi-a răspuns că da, îl consideră corespunzător.

După aceasta eu m'am dus la IOSIF COSTEA acasă şi i-am comunicat cele de mai sus şi l-am întrebat dacă este de acord să meargă să stea de vorbă cu ALEX. STEFANESCU. IOSIF COSTEA mi-a răspuns că este de acord. Am comunicat ing. CHICA DUMITRU că IOSIF COSTEA este de acord, CHICA a avut o nouă întrevedere cu STEFANESCU la biroul acestuia, când au stabilit data şi locul de întâlnire cu IOSIF COSTEA. Astfel, pela sfârşitul lunii Ianuarie 1948 a fost dus IOSIF COSTEA de către CHICA la biroul lui STEFANESCU dela "Românofir", făcându-le cunoştinţă şi asistând la această întrevedere.

Intrebare

Ce discuţii a avut CHICA DUMITRU cu ALEX. STEFANESCU?

Răspuns

Din această perioadă (Ianuarie-Februarie 1948) şi în legătură cu chestiunile arătate mai sus, eu ştiu de 6 întrevederi ale lui CHICA DUMITRU cu STEFANESCU ALEXANDRU, în care au avut următoarele discuţii:

Prima întâlnire a fost aceea în legătură cu efectuarea transferului de dolari pentru H. COMANICIU (cam pela jumătatea lui Ianuarie 1948). Cu acest prilej - respectiv imediat după ce a avut loc întâlnirea sa cu STEFANESCU - CHICA nu mi-a reprodus discuţia pe care a avut-o cu STEFANESCU, ci mi-a spus numai: Că i-a vorbit lui STEFANESCU despre chestiunea transferului de dolari pentru COMANICIU şi că a refuzat să facă acest transfer, motivând că cei dela legaţia engleză au instrucţiuni să nu facă asemenea operaţiuni şi ca atare nu le poate cere să facă acest transfer pentru COMANICIU. In continuare mi-a spus că ALEX. STEFANESCU i-a cerut să-i facă legătura cu o persoană cu "situaţie mare din mişcarea legionară" cu care doreşte să discute câteva probleme importante. L-am întrebat pe CHICA, ce crede, despre ce probleme poate fi vorba şi mi-a răspuns că nu ştie nimic, fiindcă STEFANESCU nu i-a dat nici un amănunt,

./. ss/SILVIU CRACIUNAS

489

dar că în orice caz ar fi interesant să putem afla ce vrea acesta să discute, având în vedere rolul şi poziţia politică pe care o avea în ţară.

După aproximativ o săptămână ing. CHICA a avut o doua întrevedere cu ALEX. STEFANESCU, după care mi-a spus că i-a vorbit lui STEFANESCU despre IOSIF COSTEA şi poziţia lui de fruntaş legionar că STEFANESCU s'a declarat mulţumit de prezentarea pe care i-a făcut-o, fixându-i data şi locul întrevederii cu IOSIF COSTEA -la biroul soc. "Românofir".

La câteva zile - respectiv la data fixată de ALEXANDRU STEFANESCU, aproximativ spre sfârşitul lunei Ianuarie 1948 - CHICA DUMITRU l-a condus pe IOSIF COSTEA la biroul Soc. "Românofir" unde l-a prezentat lui STEFANESCU. După această întrevedere CHICA mi-a relatat următoarele: ALEXANDRU STEFANESCU a discutat cu IOSIF COSTEA despre diverse probleme politice dela acea dată, căutând ca prin aceste discuţii să-şi dea seama (să examineze) ce fel de om este COSTEA, ce fel de pregătire politică are şi dacă poate avea încredere în el.

După această întrevedere în trei (STEFANESCU, CHICA, COSTEA) CHICA DUMITRU s'a dus din nou (a 4 întâlnire) la ALEX. STEFANESCU, după care mi-a povestit următoarele: ALEXANDRU STEFANESCU s'a declarat mulţumit de IOSIF COSTEA şi de seriozitatea lui, după care STEFANESCU i-a cerut să mijlocească o nouă întrevedere cu IOSIF COSTEA, fixându-i data şi locul întâlnirii (tot la biroul său).

CHICA DUMITRU l-a condus pe COSTEA IOSIF la întrevederea cu STEFANESCU (a 3-a întrevedere a lui CHICA cu STEFANESCU şi a doua a lui IOSIF COSTEA cu STEFANESCU), după care mi-a spus: La început au avut o întrevedere în trei, de aproximativ 10 minute, după care a urmat întrevederea între patru ochi dintre STEFANESCU şi COSTEA în care timp el a stat într'un birou alăturat şi l-a aşteptat pe COSTEA. In primele 10 minute, cât au fost împreună toţi trei, STEFANESCU le-a vorbit despre acţiunea pe care el o ducea la acea dată de a centraliza în jurul său diversele grupuri de reacţionari din ţară, propunându-le ca şi grupul lor de legionari să se alăture lui. Apoi le-a vorbit despre ipoteza unui conflict internaţional ce-l prevedea pentru lunile următoare (ale anului 1948) spunându-le că legaţia engleză, în această împrejurare, retrăgându-se din ţară îi va lăsa lui aparate de radio TFF cu ajutorul cărora urmează ca în viitor să le transmită informaţiuni pe care le va culege din ţară şi să primească comunicări dela

./. ss/SILVIU CRACIUNAS

englezi, din străinătate, cerându-le (lui IOSIF COSTEA şi CHICA D.) ca prin legăturile lor cu legionarii din ţară să-i găsească radiotelegrafiştii necesari manipulării acestor aparate. După aceasta a urmat, cum am arătat mai sus, întrevederea între patru ochi dintre STEFANESCU şi COSTEA.

Mi-a mai spus, că la sfârşitul întrevederii, STEFANESCU şi COSTEA au stabilit ca legătura între ei să fie ţinută în viitor prin mijlocirea lui CHICA DUMITRU, care urma să-l mai vadă încă odată pe STEFANESCU pentru a primi instrucţiuni cum să fie ţinută legătura între ei doi (STEFANESCU şi CHICA)

După câteva zile a urmat cea de a şaseea întrevedere a lui CHICA cu STEFANESCU, când CHICA i-a comunicat lui STEFANESCU că IOSIF COSTEA îi transmite că pleacă pentru un timp la ferma soţiei sale din jud. Buzău, în care timp se va gândi la problemele pe care ALEX. STEFANESCU i le-a pus în discuţiile avute anterior. In acelaş timp STEFANESCU i-a făcut lui CHICA DUMITRU legătura cu unul din secretarii săi şi i-a dat un număr de telefon cu instrucţiunile necesare cum să ţină legătura în viitor prin mijlocirea acestui secretar.

Cu prilejul acestei întâlniri sau a celei anterioare (Nu pot preciza acest lucru) STEFANESCU i-a vorbit lui CHICA DUMITRU despre intenţia lui de a trimite clandestin în Anglia pe ing. DRAGOS POP, întrebându-l dacă are posibilitate să-l ajute în acest scop.

Toate cele de mai sus despre întrevederile lui ALEX. STEFANESCU cu CHICA DUMITRU şi discuţiile ce le-au avut, le ştiu dela CHICA, care mi le-a relatat după fiecare întrevedere. Altceva nu ştiu. Menţionez că în acest interval de timp CHICA DUMITRU se întâlnea şi cu COSTEA IOSIF foarte des, uneori chiar zilnic, deoarece COSTEA venea la biroul firmei "Sucoiu" unde CHICA era în permanenţă, astfel că unele discuţii în legătură cu aceste probleme le-am avut şi în trei (eu, CHICA, COSTEA)

Intrebare

Ce discuţii a avut COSTEA cu STEFANESCU?

Răspuns

După prima sa întrevedere cu STEFANESCU (când l-a cunoscut prin CHICA) COSTEA IOSIF mi-a spus că au discutat chestiuni politice de ordin general, constatând că acesta l-a supus unui examen pentru a-l putea cunoaşte şi aprecia, dar că nu a ieşit nici cu o problemă importantă în discuţie cu acel prilej.

Mi-a mai spus că ALEX. STEFANESCU este "un vulpoi bătrân" bine pregătit politiceşte şi că, crede că manevrează

./. ss/SILVIU CRACIUNAS

din umbră mari probleme politice, dar că nu şi-a dat seama încă ce scopuri urmăreşte prin legătura cu legionarii.

După a doua întrevedere a sa cu STEFANESCU, COSTEA IOSIF mi-a spus că a discutat cu acesta chestiunea centralizării grupurilor reacţionare şi aparatelor de transmisie ITF şi a radiotelegrafiştilor aşa cum mi-au fost relatate şi de către CHICA DUMITRU care a fost de faţă la începutul discuţiilor, aşa cum le-am arătat mai sus. Mi-a spus apoi că după ce au rămas între patru ochi, ALEX. STEFANESCU i-a vorbit despre necesitatea organizării unor atentate împotriva D. Dr. PETRU GROZA şi a Dnei ANA PAUKER, în vederea provocării în ţară a unei anumite atmosfere cu ocazia deslănţuirii conflictului internaţional pe care STEFANESCU îl prevedea pentru lunile viitoare, precizându-i că în felul acesta legionarii vor dovedi cu acte concrete în faţa ţării şi a anglo-americanilor, poziţia lor anticomunistă, pentruca în viitor să poată fi ocrotiţi şi ajutaţi.

ALEXANDRU STEFANESCU motiva necesitatea atentatului împotriva Dr. PETRU GROZA, afirmând că acesta este o personalitate politică folosită de comunişti ca paravan şi pe care nu l-ar putea înlocui, iar în ce priveşte atentatul împotriva Dnei ANA PAUKER, spunea că acesta va produce mare satisfacţie în masa poporului, dat fiind curentul antisemit ce mai persista în ţară.

Acestea le-am aflat dela IOSIF COSTEA încă în aceiaş seară din ziua întâlnirii sale cu STEFANESCU.

Intrebare

Arată concret şi precis, cine a propus ca IOSIF COSTEA să-l vadă pe STEFANESCU.

Răspuns

Ideia a pornit dela mine aşa cum am arătat mai sus. Adică eu l-am întrebat pe ing. CHICA DUMITRU dacă consideră corespunzător pe IOSIF COSTEA pentru a discuta cu STEFANESCU, la care el mi-a răspuns afirmativ. Apoi am discutat în acelaş sens cu ing. ROMUL BOILA - care-l cunoştea pe STEFANESCU şi care deasemenea a fost de aceiaş părere. Pe această bază am stat de vorbă cu IOSIF COSTEA, i-am relatat convorbirea dintre CHICA şi STEFANESCU şi l-am întrebat dacă este de acord să meargă să discute cu STEFANESCU, la care mi-a răspuns că este de acord. Menţionez că îl recunoşteam cu toţii ca elementul cel mai important al acestui grup.

Intrebare

Precizează Dta: Cine a avut iniţiativa întâlnirilor arătate - grupul legionarilor sau STEFANESCU?

./. ss/SILVIU CRACIUNAS

Răspuns

Inițiativa a fost a lui ȘTEFĂNESCU, care a cerut lui CHICA să-i facă legătura cu un "legionar mare", așa cum am arătat mai sus, după care au avut loc întâlnirile despre care am vorbit și care toate au fost repetate la inițiativa și cererea lui ȘTEFĂNESCU.

Întrebare

Care era scopul legionarilor la întâlnirile cu ȘTEFĂNESCU?

Răspuns

Scopul legionarilor (al meu, al lui COSTEA și CHICA) în întâlnirile cu ȘTEFĂNESCU a fost să avem în felul acesta o legătură cu o "personalitate politică importantă" de care să ne putem folosi în viitor pentru a ne ajuta să ieșim din impasul în care am ajuns (legionare) din cauza trecutului legionar, prin situarea pe poziția burgheziei și a anglo-americanilor.

Ideia unei colaborări în eventuale acțiuni nu am avut-o nici unul din noi - în orice caz eu nu o aveam, iar cu ceilalți doi nu am discutat-o-; voiam să avem legătura cu el și să vedem ce vrea. Când după cea de a doua întâlnire a lui COSTEA cu ȘTEFĂNESCU am văzut intențiile acestuia de a folosi pe legionari pentru atentate, COSTEA a luat hotărârea de a nu face nimic, nici o acțiune așa cum i-a cerut ȘTEFĂNESCU și i-a cerut lui DUMITRU CHICA să-i comunice lui ȘTEFĂNESCU că pleacă din București și de fapt a și plecat la ferma soției sale în Buzău. Scopul plecării sale a fost dublu: ca să întrerupă legătura directă cu ȘTEFĂNESCU și în al doilea rând ca să pregătească un mijloc de existență pentru soția lui, în vederea plecării sale în străinătate împreună cu mine (fixată pentru luna Martie 1948). COSTEA i-a dat instrucțiuni lui CHICA să mențină legătura cu ALEX. ȘTEFĂNESCU ca să-l inducă în eroare pe acesta spre a nu observa că noi de fapt am întrerupt legătura cu el și astfel să putem în viitor să folosim această legătură ca o justificare, o dovadă.

COSTEA mi-a dat și mie instrucțiuni să comunic lui GEORGE MANU acțiunile teroriste pe care le pun la cale englezii prin ALEX. ȘTEFĂNESCU, ca să transmită lui NICOLAE PĂTRĂȘCU și legionarilor să nu facă acte teroriste (plănuite de americani și englezi) pentru a nu provoca distrugerea legionarilor și familiilor lor. Eu am și făcut această comunicare lui G. MANU, în locuința Dr. BRĂNCOVICI, medic radiolog

./. *ss/SILVIU CRĂCIUNAS*

la care locuia clandestin MAMU.

Intrebare

Care era scopul lui STEFANESCU în întâlnirile sale cu legionarii?

Răspuns

Scopul său (al lui AL.STEFANESCU) era să folosească pe legionari pentru acte teroriste, atentate, împotriva fruntaşilor regimului şi ai Partidului Comunist, ca instrumente de execuţie, în interesele burgheziei şi a imperialiştilor anglo-americani - aşa cum a rezultat din discuţiile ce au avut loc la întâlnirile organizate - arătate în acest proces-verbal de interogatoriu.

Intrebare

Ce i-a răspuns COSTEA lui STEFANESCU, când acesta i-a vorbit de atentate?

Răspuns

COSTEA nu şi-a luat nici un angajament faţă de el şi i-a spus că se va gândi asupra problemei. Nu i-a dat un răspuns de refuz - aşa ştiu, din câte mi-a spus COSTEA.

Intrebare

Ce i-a spus STEFANESCU lui COSTEA - cu cine dintre conducătorii "grupurilor de rezistenţă" are el legături?

Răspuns

COSTEA mi-a spus că STEFANESCU nu i-a indicat nici un nume, ci i-a vorbit de centralizarea "grupurilor de rezistenţă", că are legături cu conducători ai acestor grupuri şi că tocmai prin aceste legături centralizează în jurul său acţiunea de "rezistenţă" din ţară - numai în general fără a-i face precizări de grupuri şi conducători; şi pe această bază i-a făcut propunerea alăturării grupului nostru de legionari.

Intrebare

Cine s'a ocupat de procurarea radiotelegrafiştilor ceruţi de STEFANESCU?

Răspuns

După întâlnirea d intre STEFANESCU, CHICA şi COSTEA, la care STEFANESCU le-a cerut acestora să-i găsească radiotelegrafişti, am discutat cu COSTEA şi cu CHICA şi am ajuns toţi trei la hotărârea de a nu face nimic din cele cerute de STEFANESCU, deci şi în ce priveşte procurarea radiotelegrafiştilor. Nu pot preciza dacă am discutat această hotărâre toţi trei împreună sau cu fiecare separat - aceasta, deoarece îi vedeam pe fiecare aproape zilnic. Cert este că eu nu ştiu ca să se fi întreprins ceva în această chestiune a procurării radiotelegrafiştilor. ./. ss/SILVIU CHACIUNAS

Intrebare

In declaratiile anterioare ai arătat că ALEXANDRU STEFANESCU este omul Intelligence-Service-ului în România. De unde ştii Dta acest lucru?

Răspuns

Ştiu aceasta dela CHICA DUMITRU, care în împrejurările arătate mai sus (din Ianuarie-Februarie 1948) nu pot preciza în care moment anume, mi-a spus că ştie, sau presupune (nu-mi amintesc precis cum mi-a spus) că STEFANESCU este omul de legătură al Intelligence Service-ului în România. Eu am luat-o ca fapt cert, cunoscând legăturile strânse ale lui CHICA cu STEFANESCU şi cu secretarii acestuia.

Intrebare

Ce legături avea ALEX. STEFANESCU cu HORATIU COMANICIU

Răspuns

Pentru prima oară în Ianuarie 1948 am aflat dela ing. ROMUL BOILA despre legătura lui H. COMANICIU cu ALEX. STEFANESCU. BOILA mi-a spus că e i l-a prezentat pe COMANICIU lui STEFANESCU cu scopul de a se cunoaşte reciproc, fără să-mi dea alte amănunte despre aceste legături. Nici HORATIU COMANICIU nu mi-a vorbit despre legăturile sale cu STEFANESCU, nici măcar că l-ar cunoaşte şi nici dela altcineva n'am aflat nimic în această chestiune. După câte îmi reamintesc BOILA mi-a spus că l-a prezentat pe COMANICIU lui ALEX. STEFANESCU în 1946.

Intrebare

Ce ştia STEFANESCU despre organizarea de treceri clandestine peste frontieră?

Răspuns

Nu ştiu ca STEFANESCU ALEXANDRU să ştie (să cunoască) ceva despre organizaţia de treceri clandestine peste frontieră. CHICA ştia dela mine că l-am ajutat pe COMANICIU să fugă clandestin în străinătate, fără să cunoască însă nimic din mijloacele şi oamenii de care m'am folosit. Nu ştiu dacă i-a vorbit lui STEFANESCU despre ceiace ştia.

Intrebare

Cine era CHICA DUMITRU şi ce rol avea în acea dată?

Răspuns

L-am cunoscut pe D. CHICA în anul 1943 prin COSTEA şi DUILIU STERE, iar ulterior am devenit prieteni. Dela el ştiu că este inginer, că încă din timpul când era student la Politehnica din Bucureşti (cred în anii 1930-32) a devenit comandant legionar, fiind un colaborator apropiat al lui CODREANU, care l-a folosit la construirea "casei verzi" din Bucureştii-Noi.

./. ss/SILVIU CRACIUNAS

In afară de cele arătate mai sus (referitor la legăturile lui cu STĂNESCU ALEXANDRU şi HORIA SIMA) mai ştiu că între anii 1940-1948 a avut legături cu sasul RICHARD SCHULLER din Agnita-Sibiu (a fost director al Soc. Victoria Agricolă, proprietatea acestui sas) mijlocind prin aceasta fuga în străinătate a unor legionari după rebeliunea din Ianuarie 1941.

CHICA avea cele mai multe relaţii printre legionarii din Bucureşti - fiind unul din cei mai vechi fruntaşi legionari - dintre toţi membrii grupului COMĂNICIU şi era totdeauna perfect informat despre situaţia din mediul legionar din Bucureşti, pentru care motiv a fost folosit de HORAŢIU COMĂNICIU, de STĂNESCU, de RICHARD SCHULLER şi de mine pentru a afla diferite informaţii din mediul legionar, şi pentru diferite legături printre legionari. Altceva nu cunosc în legătură cu rolul său în acea vreme.

Întrebare

Mai ai ceva de adăugat la cele ce ai declarat mai sus, în legătură cu chestiunile de care ai fost întrebat?

Răspuns

Nu mai am nimic de adăugat.

Am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi corespunde întocmai cu cele ce am declarat subsematul.

ss/SILVIU CRACIUNAS

Anchetator:
Cpt. de Sec. Gh. Moraru

Prezentul proces-verbal de interogatoriu este identic cu originalul.-

406

23

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul CRACIUNAS SILVIU, născut la 13 Februarie 1916 în com. Miluan reg. Cluj, fiul lui AUGUSTIN şi ROZALIA, de profesie funcţionar, cu ultimul dom. în Sibiu str. Goethe Nr. 17.

30 Mai 1953, Bucureşti

Interog. a început la ora 9,35

" s'a terminat " 13,30

Intrebare

Ai cunoscut dta vreo persoană cu numele de PAVEL CONSTANTIN?

Răspuns

Da.

Intrebare

Arată când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe PAVEL CONSTANTIN?

Răspuns

In luna Noembrie 1947 la Satul Mare în locuinţa rabinului GROSS str. Kazr, SABIN MANUILA mi-a cerut să-l ajut să fugă în străinătate pe BETEA, precizându-mi că este omul său de încredere şi al lui LUCRETIU PATRASCANU. Tot în acel timp, SABIN MANUILA a cerut FLORICĂI FARCAŞU, de faţă fiind şi eu, ca să-mi facă legătura la Bucureşti cu BETEA NICOLAE.

SABIN MANUILA, nu mi-a comunicat mie personal adresa din Bucureşti a lui BETEA, unde stătea acesta şi a comunicat-o numai FLORICĂI FARCAŞU în lipsa mea.

Pr cizez că FLORICA FARCAŞU împreună cu VIRGINIA CIURCA din Bucureşti şi COZA SANTOMA din Cluj (soră cu VIRGINIA CIURCA) au locuit împreună cu SABIN MANUILA şi HORAŢIU COMANICIU timp de trei zile, în aceiaş cameră, unde erau găzduiţi clandestin la rabinul GROSS din Satu Mare.

După trecerea clandestină peste frontieră a lui SABIN MANUILA şi H. COMANICIU, FLORICA FARCAŞU şi VIRGINIA CIURCA s'au înapoiat la Bucureşti, iar eu m'am dus la Cluj, unde am stat până la sfârşitul lunei Decembrie 1947. După această dată am plecat la Bucureşti, fiind chemat telegrafic de CELU JOSSA,

./. ss/SILVIU CRACIUNAS

vărul lui N.COMANICIU, care mi-a comunicat sosirea la Bucureşti a lui LIVIU BODOLSA, venit dela Viena cu scrisori dela COMANICIU.

GELU COMSA mi-a spus că scrisorile le-a predat lui FLORICA FARCASU şi mi-a cerut să iau legătură cu aceasta.

Pela începutul lunei ianuarie 1948, FLORICA FARCASU cunoscând pe LIVIU BODOLEA şi legătura pe care acesta o făcea cu Viena ca agent al Francezilor, ea personal mi-a făcut legătura cu acesta chiar la locuinţa ei din Bucureşti str. Ştefan Mihăileanu.

La jumătatea lunei ianuarie 1948, FLORICA FARCASU mi-a reamintit de cererea lui SABIN MANUILA de a-l ajuta pe BETEA să fugă în străinătate şi mi-a propus să iau legătura cu BETEA în această chestiune.

Am acceptat propunerea FLORICHII FARCASU şi ea personal m'a condus la locuinţa unde stătea ascuns BETEA, asistând la convorbirea mea cu acesta.

BETEA mi-a comunicat cu această ocazie, că până la data plecării sale clandestine în străinătate, fiind foarte urmărit de autorităţi, s'a hotărât să se ascundă la Zărneşti la un inginer, precizându-mi că pentru viitor legătura dintre el şi mine se va ţine prin mijlocirea lui PAVEL CONSTANTIN şi FLORICA FARCASU.

Tot cu această ocazie, eu i-am comunicat lui BETEA că pentru uşurarea călătoriei sale la Viena şi pentru obţinerea sprijinului şi agrementului de plecare spre Paris, dela autorităţile franceze din Viena, trebuesc procurate informaţiuni. BETEA a fost de acord cu acest lucru şi mi-a spus că s'ar putea procura aceste informaţii dela prietenul său PAVEL CONSTANTIN director la Institutul de Statistică.

In jurul zilei de 10 Februarie 1948, BETEA NICOLAE prin PAVEL CTIN şi FLORICA FARCASU mi-a cerut să am o întrevedere cu prietenul său PAVEL CONSTANTIN.

Intrebare

Unde a avut loc prima întâlnire dintre dta şi PAVEL CONSTANTIN, în urma celor discutate de dta şi BETEA NICOLAE?

Răspuns

Prima întâlnire cu PAVEL CONSTANTIN, cu care ocazie l-am cunoscut pentru prima dată, am avut-o într'o garsonieră dintr'un bloc situat în str. Gheorghe Lazăr Nr. 4, et. III. PAVEL şi nici FLORICA FARCASU nu mi-au spus cui anume aparţine această garsonieră.

Această întâlnire dintre mine şi PAVEL CONSTANTIN

./. ss/SILVIU CRACIUNAS

a fost aranjată de FLORICA FARCASU în felul următor:FLORICA FARCASU mi-a comunicat că BETEA NICOLAE fiind nerăbdător să fugă în străinătate,îmi cere să stau de vorbă cu prietenul său PAVEL CTIN în această chestiune.I-am comunicat lui FLORICA FARCASU că sunt de acord cu această cerere.

După aproximativ o zi,FLORICA FARCASU mi-a spus că PAVEL CTIN a stabilit mobil în care urmează să aibă loc întâlnirea cu mine:FLORICA FARCASU mi-a spus că trebue să merg până în str.Sf.Ctin şi Elena,de lângă Cişmigiu,să merg în str.Gh. Lazăr să intru în blocul Nr.4 atrăgându-mi în mod special atenţia că blocul are o poartă mare încadrată într'o ramă roşie de piatră şlefuită,că în vestibulul blocului sunt câteva trepte şi o platformă ,în dreapta fiind situată camera portarului,despre care mi-a spus să mă feresc ca să nu fiu văzut, după care urma casa scărilor cu ascensorul,cu care trebuia să mă urc până la etajul III,unde trebuia să sun la uşa din faţa ascensorului partea dreaptă.FLORICA FARCASU comunicându-i cele de mai sus,mi-a precizat că la această întâlnire cu PAVEL trebue să merg singur,fără ca,trebue să memorizez bine toate amănuntele de mai sus,pentru a nu greşi locul indicat,mai ales că atunci pentru prima dată trebuia să-l cunosc personal pe PAVEL CTIN.

Respectând toate indicaţiile date de FARCASU FLORICA am mers la locul indicat,unde l-am găsit pe PAVEL CTIN, deschizându-mi chiar el personal uşa şi cu care am stat de vorbă.

Intrebare

Care a fost obiectul discuţiilor dintre dta şi PAVEL CTIN cu ocazia acestei prime întâlniri din str.Gh.Lazăr Nr.4?

Răspuns

Discuţiile dintre mine şi PAVEL CTIN cu ocazia acestei prime întâlniri,au fost următoarele:PAVEL CTIN mi-a comunicat cererea lui BETEA în sensul ca eu să grăbesc plecarea lui BETEA din ţară în mod clandestin,la care i-am răspuns că nu am posibilităţi pentru acea dată şi că BETEA trebue să mai aştepte puţin.PAVEL mi-a comunicat o altă cerere a lui BETEA, adică de a-l ajuta să-şi găsească o nouă locuinţă unde să stea ascuns întrucât la ingineru dela Zărneşti,unde BETEA se afla în acel timp,nu mai putea să rămână.

I-am promis lui PAVEL că voi face ceva pentru BETEA ,iar răspunsul i-l voi comunica prin FLORICA FARCASU.In continuare,i-am vorbit lui PAVEL despre faptul că în vederea

./. ss/SILVIU CRACIUNAS

plecării lui BETEA la Viena şi de acolo mai departe, omul de legătură al francezilor cere material informativ, în schimbul căruia francezii consimt să-şi dea ajutorul şi agrementul în vederea plecării spre Paris. Am propus lui PAVEL să-mi procure datele recensământului din anul 1948, în acest scop. Iam făcut această propunere lui PAVEL, în urma celor discutate cu BETEA NICOLAE în acest sens.

PAVEL a fost de acord dar a făcut rezerva că lucrarea cu datele recensământului este încă sub tipar şi în cel mult două săptămâni mi-o va pune la dispoziţie. Apoi i-am mai cerut lui PAVEL câteva formulare de ordine de serviciu, în alb, cu antetul serviciului de Statistică, care îmi sunt necesare în legătură cu trecerile peste graniţă, PAVEL mi-a comunicat că este de acord şi am stabilit că atât aceste formulare cât şi lucrarea recensământului din 1948, să mi le transmită prin FLORICA FARCASU.

După toate aceste discuţii, PAVEL OTIN mi-a făcut o mică expunere în legătură cu grupul de comunişti naţionalişti din jurul lui PATRASCANU, grup din care face parte atât el cât şi BETEA.

In legătură cu discuţiile avute cu PAVEL la această întâlnire, am dat mai multe amănunte în declaraţiile mele anterioare.

Intrebare

Ce anume ai organizat dta în legătură cu fuga din ţară în mod clandestin a lui BETEA, în urma discuţiilor ce ai avut cu PAVEL CONSTANTIN în str. Ch. Laeăr Nr. 4?

Răspuns

In urma întrevederii cu PAVEL OTIN, a luat legătura cu FLORICA FARCASU şi VIRGINIA CIUNCA, cu care am aranjat ca BETEA NICOLAE să fie găzduit la Dna SANTOM din Cluj str. Avram Iancu (mama VIRGINIEI CIUNCA). Apoi i-am cerut lui FLORICA FARCASU ca să comunice lui PAVEL CONSTANTIN aceste aranjamente.

După vreo săptămână, FLORICA FARCASU mi-a spus că a aflat dela PAVEL, că acesta personal l-a dus pe BETEA la Cluj, la gazda stabilită.

Intrebare

Ce alte întâlniri ai mai avut dta cu PAVEL OTIN şi în ce scop?

Răspuns

Pela începutul lunei Martie 1948, în jurul anticăriilor din spatele fostei Prefecturi de Poliţie, am mai avut o întâlnire cu PAVEL CONSTANTIN, la cererea acestuia, cu care ocazie am discutat următoarele chestiuni:

./. se/SILVIU CRACIUNAS

-PAVEL mi-a vorbit despre incidentul întâmplat lui PATRASCANU în legătură cu cărţile date de acesta cu dedicaţie fostului rege Mihai.

-Mi-a vorbit despre acţiunile lui L.PATRASCANU ca Ministru de Justiţie de a ajuta personalităţi burgheze de a scăpa dela Tribunalul Poporului şi alte instanţe judecătoreşti.

-Mi-a vorbit despre acţiunea grupului lui L.PATRASCANU de a face legătura cu alte grupări reacţionare, în vederea luptei împotriva regimului şi guvernului din RPR.

Apoi mi-a mai vorbit despre situaţiunea complicată a lui L.PATRASCANU, care avea un fel de domiciliu obligatoriu acasă şi despre sfatul pe care el (PAVEL) i l-a dat lui PATRASCANU de a fugi în străinătate. În încheiere PAVEL mi-a spus, că mulţi membrii ai grupului lui PATRASCANU sunt arestaţi şi la închisoare, cerându-mi ca prin legăturile mele să strâng ştiri despre aceştia, pe care să i le dau lui spre a ajuta pe cei deţinuţi.

Dela acestă dată nu l-am mai întâlnit pe PAVEL CONSTANTIN şi am ţinut legătura cu el prin FLORICA PARCASU.

Întrebare

Mai sus, dta ai arătat că la prima întrevedere ce ai avut-o cu PAVEL, ai stabilit cu acesta ca să-ţi dea o lucrare cu privire la recensământul din 1948 şi unele ordine de serviciu în alb cu antetul I.C.S.M.? Arată dta deci ai primit dela PAVEL aceste lucruri promise şi prin cine anume?

Răspuns

Pela începutul lunei Martie 1948, după câteva zile dela întâlnirea ce am avut-o cu PAVEL în jurul anticadrilor, acesta (PAVEL) mi-a transmis prin FLORICA PARCASU un volum învelit cu hârtie albă cuprinzând datele statistice ale recensământului făcut în Ianuarie 1948 şi cinci formulare de ordine de serviciu în alb, cu antetul ICS şi ştampila împreună cu semnătura.

FLORICA PARCASU mi-a predat acest volum împreună cu formularele chiar la locuinţa ei unde eu stăteam ascuns la acea dată.

Întrebare

Ce ai făcut dta mai departe cu volumul ce cuprindea date statistice cu privire la recensământul din 1948 şi cu ordinele de serviciu în alb, ce ţi-au fost date de PAVEL CONSTANTIN?

Răspuns

În jurul datei de 17 Martie 1948, am organizat

./. ss/SILVIU CRACIUNAS

fuga în străinătate a unui grup în frunte cu GEORGE MANU, căruia i-am predat volumul cu datele recensământului din 1948, spre a-l duce francezilor la Viena.

GEORGE MANU, plecase la Timișoara, dar întrucât fuga în străinătate a eșuat, MANU a fost nevoit să se întoarcă la București cam pela 12 Martie 1948 și a fost găzduit în locuința FLORICHII FARCAȘU din str. Ștefan Mihăileanu. Din prevedere am cerut FLORICHII FARCAȘU să dușă volumul recensământului și ordinele de serviciu la o locuință lui TERTURIAN LANGA (vărul lui N. CONSTANTINESCU), unde eu îmi țineam geamantanul cu îmbrăcăminte și bani, pentru a le ascunde în unul din aceste geamantane.

După aproximativ trei zile, după arestarea lui FARCAȘU FLORICA și MANU, m'am dus la TERTURIAN LANGA să-mi ridic geamantanele, cu care ocazie, aceasta mi-a comunicat că FARCAȘU FLORICA, a ridicat din unul din geamantanele mele un pachet învelit în hârtie albă și niște formulare, spunându-i că urea să le ardă pentru a nu i se întâmpla ceva rău lui FAVEL.

După ce-am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl semnez și semnez propriu.

Anchetat
ss/SILVIU CHACIUMAS

Anchetator
Lt. de Securitate
T. Drăghici

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

Dosar 472

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul CRACIUNAS SILVIU, de profesie inginer la I.R.E.S.-Sibiu, născut la 1890 Aprilie 15, Cuibarca, Reg. Cluj, cu ultimul domiciliu în Sibiu str. Dolores Ibaruri Nr. 15.

Sibiu la 2 Mai 1963.

Intrebare

Ai cunoscut dta o persoană cu numele ALEXANDRU STEFANESCU?

Răspuns

Am cunoscut o persoană cu numele de STEFANESCU, dar nu ştiu dacă numele său de botez era ALEXANDRU. Persoana pe care am cunoscut-o eu cu numele de STEFANESCU a fost director general sau preşedinte al consiliului de administraţie a fabricei "Romînofir" din Idlmaciu, în prezent fabrica se numeşte "Firul roşu".

Fabrica "Romînofir" era cu capital englez, iar STEFANESCU reprezenta atoi interesele capitalului englez.

Intrebare

Cînd şi în ce împrejurări ai cunoscut dta pe STEFANESCU dela "Romînofir".

Răspuns

Pe STEFANESCU dela "Romînofir" l-am cunoscut aproximativ în anii 1936, 1937 sau 1938, nu pot preciza - în orice caz cu prilejul înfiinţării acestei fabrici. STEFANESCU a venit la Inspectoratul industrial din Sibiu în legătură cu formalităţile legate de înfiinţarea fabricei, cu importul şi montarea maginilor. Eu eram inspector şef al Inspectoratului Industrial Sibiu şi l-am cunoscut pe STEFANESCU la Inspectorat, cu prilejul venirii sale acolo - în calitate oficială.

Intrebare

In ce relaţii ai fost dta cu STEFANESCU?

Răspuns

Dela data cînd l-am cunoscut am fost cu STEFANESCU în relaţii oficiale, eu în calitate de inspector industrial

./. ss/CRACIUNAS S.

gef la Sibiu, iar el în calitate de reprezentant al fabricei Romînofir. Aceste relații au durat până prin anul 1942, după care nu l-am mai văzut.

În acest timp, adică aproximativ din anii 1936-38 și până în 1942 l-am văzut de vreo 3-4 ori la fabrica "Romînofir" din Tălmaciu, cînd mergeam în control. Deasemenea l-am văzut de vreo 4-5 ori la Inspectorat cînd venea el acolo cu chestiuni oficiale.

Menționez că uneori la fabrică îl vedeam întîmplător, căci ȘTEFĂNESCU era la Sediul central al fabricei din București și venea la Tălmaciu numai din cînd în cînd.

Prin anii 1936-1939 am avut cu ȘTEFĂNESCU o mică neînțelegere, un diferend personal, tot în cadrul raporturilor oficiale.

Întrebare

Arată dta ce diferend de ordin personal ai avut cu ȘTEFĂNESCU?

Răspuns

Prin anul 1938 sau 1939 - nu pot preciza data - în timp ce ne aflam atît eu cît și ȘTEFĂNESCU în cabinetul unui director din Ministerul Industriei și Comerțului la București - ȘTEFĂNESCU s'a plîns împotriva mea, spunînd că centrul, respectiv Ministerul îl ajută, dar că noi cei din provincie - referindu-se la mine - nu-l ajutăm și le facem greutăți. La plecare a vrut să dea mîna cu mine, iar eu am refuzat să-i dau mîna, simțindu-mă jignit de afirmațiile sale.

Ulterior acestui incident fără importanță ȘTEFĂNESCU a făcut o reclamație scrisă la Minister împotriva mea, nu-mi amintesc pe ce chestiuni, dar în orice caz lipsite de importanță, în sensul că Inspectoratul îi face greutăți. E posibil să fi fost vorba de vestirea unor vagoane cu mărfuri importate, în gara și eu să fi lipsit din Sibiu - plecat în interes de serviciu în regiune - și să fi întîrziat descărcarea și vămuirea acestora, deoarece mărfurile textile se controlau în vamă.

La cîtva timp, aflîndu-mă la vamă în gara Sibiu, ca membru în comisia de verificare a prețurilor, ȘTEFĂNESCU a venit acolo - nu știu cu ce ocazie - nu era lipsă vorbă de vagoane pentru fabrica sa; după cîte îmi amintesc această întîlnire în vamă cu ȘTEFĂNESCU a fost întîmplătoare. Întinzîndu-mi mîna, eu am refuzat din nou să-i dau mîna; atunci el a îngălbenit și s'a așezat pe un scaun.

După aceasta a trecut cîtva timp, vreun an și reîntîl-

./. se/CHIRCULESCU S.

nindu-ne i-am dat mâna şi relaţiile dintre noi au devenit normale - eu nevoind să duc mai departe această supărare.

Menţionez că aceste incidente, arătate mai sus au fost fără nicio importanţă şi au avut loc din cauza felului de a fi al lui ŞTEFĂNESCU, care era un om impulsiv, ce voia să domine şi să i se facă toate pe plan. De altfel el avea mare trecere pe la Minister.

Afirm că aceste incidente au fost lipsite de importanţă pentru faptul că nu-mi amintesc de nici un obicet precis care să fi determinat reclamaţiile sale şi pentru faptul că reclamaţiile au rămas fără nicio urmare. Cri dacă ar fi fost vreun motiv deosebit mi-ar fi rămas în minte. De altfel după ce am renunţat la atitudinea mea şi atitudinea sa a devenit normală şi relaţiile dintre noi obişnuite, nemai având nicio neînţelegere cu el.

Întrebare

Ce persoane mai cunosc această neînţelegere dintre dta şi ŞTEFĂNESCU, arătată mai sus?

Răspuns

Această neînţelegere a mea cu ŞTEFĂNESCU o mai cunoştea fostul şef de vamă CĂLUDA -celălalt nume nu mi-l mai amintesc; acesta era de prin Iaşi sau în orice caz din Moldova, în prezent nu mai ştiu nimic despre el, unde s'ar afla. Deasemenea a mai cunoscut acest fapt şi delegatul BNR din comisie, numele căruia nu mi-l mai amintesc. Apoi mai cunoştea această - neînţelegere directorul FLORESCU (numele de botez nu mi-l amintesc) de la Ministerul Industriei şi Comerţului.

Întrebare

Alte persoane nu mai cunosc aceste incidente dintre dta şi ŞTEFĂNESCU? Cu cine ai mai vorbit dta despre această chestiune? Ai comunicat-o cuiva în mod deosebit?

Răspuns

Nu am vorbit cu alte persoane despre această chestiune nici n'am comunicat-o cuiva în mod deosebit. E posibil să-i fi vorbit soţiei mele, dar nu-mi amintesc.

Întrebare

Cum explici Dta faptul că nu ai vorbit nimănui despre această neînţelegere dintre Dta şi ŞTEFĂNESCU?

Răspuns

Aşa cum am arătat mai sus, chestiunea era lipsită de importanţă şi aceasta este un motiv pentru care nu a format obiect de discuţii dintre mine şi alte persoane. Apoi, era vorba de o

./. ss/CRĂCIUNAS S.

jionire ce mi-a adus-o,când a afirmat că ajutor dela exterior nu ne ajută- şi ne ajutăm şi eu ed-I jionesc la rândul meu.Şi aceasta era un motiv să nu discut cu altă persoană despre această jionire personală.Pe de altă parte nu aveam obiectul să vorbesc cuiva despre chestiunile legate de serviciu.

Întrebare

În afară de cele arătate mai sus,mai ai Dta de arătat ceva în legătură cu relaţiile dintre Dta şi ŞTEFĂNESCU?

Răspuns

Nu mai am nimic de adăugat,decât să menţionez că acest diferend a fost treaptor şi pentru mine complect lipsit de importanţă.

Am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi corespunde întru totul cu cele declarate de subsemnatul.

ss/ILIESCU NICOLAE

Anchetator
Cpt.de Securitate
Gh.Ioraru

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

Sovor 476

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul CRACIUNAS SILVIU, inginer la I.R.E.S., născut la 15 Aprilie 1890 în com. Ciubanca, reg. Cluj, raionul Dej, cu ultimul domiciliu în Sibiu str. Dolores Ibaruri 15.

Sibiu la 12 Mai 1953.

Intrebare

Intr'un proces-verbal de interogatoriu anterior ai arătat că în anii 1938-39 ai avut un diferend de ordin personal cu ALEXANDRU STEFANESCU dela "Românofir".

Arată Dta dacă nepotul Dtale CRACIUNAS SILVIU are cunoştinţă de acest diferend dintre Dta şi STEFANESCU ALEXANDRU?

Răspuns

Nu nu i-am vorbit nepotului meu SILVIU CRACIUNAS despre diferendul ce l-am avut cu STEFANESCU. E posibil să fi aflat dela soţia mea sau să mă fi auzit pe mine discutând această chestiune cu soţia mea, dar nu cred. Nu aveam nici un motiv să-i vorbesc lui despre această chestiune şi nici nu am fost în acea vreme şi după aceia cu nepotul meu în relaţii bune.

Intrebare

In ce relaţii ai fost dta cu nepotul Dtale SILVIU CRACIUNAS?

Răspuns

Când era elev şi apoi funcţionar la Medias ţineam foarte mult la el, fiind un copil isteţ şi inteligent.

La un moment dat am aflat că a fost prins distribuind manifeste legionare; a stat câtva timp la închisoare. După ce s'a eliberat am discutat cu el făcându-i observaţie că eu am ţinut atât de mult la el şi l-am ajutat şi el mi-a ascuns faptul că era legionar şi că se ocupă cu activitate legionară. De atunci m'am supărat pe el socotindu-l nesincer faţă de mine şi raporturile dintre noi au devenit reci.

Aceasta se întâmplă cred prin anii 1938-1939. L-am mai revăzut din când în când, - odată când au fost legionarii la putere şi el a plecat în Bacău, ca ceva şef legionar, apoi a mai

./. ss/CRACIUNAS S.

trecut rar pela mine pe acasă sau l-am întâlnit ocazional, ne salutam rece, întrebându-l eventual despre familia sa, despre tatăl său - însă relaţiile dintre noi au rămas rele.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt şi corespunde întru totul cu cele ce am declarat.

177

ss/CHACIUNAS S.

Anchetator:
Cpt.de Securitate
Gh.Moraru

UNITATEA B. S.1. 42 473

Sef Nr. 145

42

PROCES VERBAL Nr. 77

DE DEPUNERE ȘI PERCHEZIȚIE CORPORALĂ

Făcut astăzi, 26-II-1953 *ora* 14 *în* Bucureşti

Noi, Lt. Gorbea Leopold *din* R.S.S.

în virtutea drepturilor ce ne sunt acordate, dispunem depunerea în arest în interesul cercetărilor a numitului FARCAȘU FLORICA *născut la* 22 Martie 1909 *în comuna* Bucureşti

Raionul Bucureşti *fiul lui* Petre *și* Maria

de profesiune Profesoară *căsătorit cu* necunoscută *domiciliat în* Bucureşti

Str. Ştefan Mihăileanu *Nr.* 14 *primit conform* ordinului / raportului Nr. 1 *Nr.* ..... *din* .....

Procedând la percheziția corporală a susnumitului, am găsit asupra lui următoarele obiecte și valori:

Una sacoșă, una pereche pantaloni, una cămaşe de noapte, un prosop, un Ulcior de lână, două fulare diferite, un batic alb, una pereche ciorapi, una vestă de lână, un prosop mic, una bursă, una pereche mănuşi de lână, una pereche mănuşi de lână, una perie de unghii, perie de dinți; un săculeț cu diferite mărunțișuri, un antic, —.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal.

OFIȚER DE SERVICIU,
Lt. Gorbea Leopold

Percheziționat
Fc. Farcaș

Transferat la ..... **conform Ordinului Nr.** ..... **din** .....

Am predat,
OFIȚER DE SERVICIU,

Am primit, reținutul și obiectele menționate în prezentul proces verbal.

D O V A D Ă

Am primit obiectele și valorile menționate în prezentul proces verbal.

Data .....

51 Gam 179

UNITATEA MSS

Sef Nr. Secret

PROCES VERBAL Nr. 158

DE DEPUNERE ȘI PERCHEZIȚIE CORPORALĂ

Făcut astăzi, 21 Feb 1953 ora 22[30] în București

Noi, Lt Mocănuu Nic din MSS

în virtutea drepturilor ce ne sunt acordate, dispunem depunerea în arest în interesul cercetărilor a numitului FARCASU-FLORICA născut la 22 Iulie 1909 în comuna București

Raionul ... fiul lui Neiza și Maria

de profesiune Profesoară căsătorit cu nu domiciliat în București

Str. Ștefan Mihăilescu Nr. 17 primit conform ordinului / raportului

Nr. ... din ...

Procedând la percheziția corporală a susnumitului, am găsit asupra lui următoarele obiecte și valori:

~~nici unul~~ o cruce, 1 batic, un ciasornic, papuci, casă servet, mănuși, cămașă, perie de mătase, 1 cuțit, 1 pantalon, una pereche cizme

Drept care am încheiat prezentul proces verbal.

OFIȚER DE SERVICIU,
Lt Nic.

Percheziționat
Farcasu

Transferat la ... conform Ordinului Nr. ... din ...

Am predat,
OFIȚER DE SERVICIU,

Am primit, reținutul și obiectele menționate în prezentul proces verbal.

D O V A D A

Am primit obiectele și valorile menționate în prezentul proces verbal.

Data ...

A. G. I — 5183 Md. 8

Şi Ţn Germ

630

UNITATEA C.

Sef Nr. 209.

PROCES VERBAL Nr. 295

DE DEPUNERE ŞI PERCHEZIŢIE CORPORALA

Făcut astăzi, 21 Aug. 1953 *ora* 23 *în* Buc.

Noi, Neacşu Gheorghe *din* M.I.S.S.

în virtutea drepturilor ce ne sunt acordate dispunem depunerea în arest în interesul cercetărilor a numitului FLORICA FARCAŞ *născut la* 22 IV 1902 *în comuna* Bucureşti

Raionul *fiul lui* MOISE F. *şi* MARIA

de profesiune profesor de Horticultură *căsătorit cu* nu *domiciliat în* Buc.

Str. ŞTEFAN MIHĂILEANU *Nr.* 14 *primit conform* ordinului/raportului G.S.a.097.0029/21/Aug 53.

Nr. *din* 21 Aug 1953.

Procedând la percheziţia corporală a susnumitului am găsit asupra lui următoarele obiecte şi valori:

1 (un) prosop, 1 (un) batic de cap, periuţă de dinţi, un pieptene rupt, o jumătate tub de pastă.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal.

OFIŢER DE SERVICIU,

Percheziţionat

Transferat la conform Ordinului Nr. din

Am predat,
OFIŢER DE SERVICIU,

Am primit reţinutul şi obiectele menţionate în prezentul proces verbal.

D O V A D A

Am primit obiectele şi valorile menţionate în prezentul proces verbal.

Data

G. 1 — 5183 Md. 8

Prezentul Proces-Verbal de Interogatoriu este identic cu originalul.-

481

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestata [redacted] ZARCASU FLORICA, născută la 22.III.1909 în Bucureşti, fica lui MOISE (decedat) şi MARIA, cu ultimul domiciliu în Bucureşti str. Gh. Mihăileanu Nr.14.

25 Septembrie 1952, Miercurea

Interogatoriul a început la ora 8,30

" s'a terminat la " 24,00

Intrebare:

Ce elemente duşmănoase regimului actual, ai găzduit dta, cu scopul de a le oferi posibilităţi de a fugii din ţară în mod fraudulos?

Răspuns

Am găzduit la locuinţa mea în mod ilegal, pe următoarele persoane ce erau urmărite de autorităţi şi cărora le-am înlesnit fuga din ţară în mod fraudulos:

1) HORACIU COMANICIU (condamnat 25 închisoare în cadrul org. contra-revoluţionare "Cumanele Negre".

2) SABIN MANUILA, 3) ROMULUS BOILA cu soţia sa şi GEORGE RADU.

Deasemeni în casă la mine, a mai venit şi prof. VRANCEA care a stat de vorbă cu H. COMANICIU şi a plecat.

Toate persoanele de mai sus, în afară de SABIN MANUILA le-am cunoscut prin H. COMANICIU.

Intrebare:

Cât timp ai găzduit pe SABIN MANUILA şi în ce împrejurări a venit acesta la dta, pentru al găzdui în mod ilegal.

Răspuns:

Pe SABIN MANUILA l-am găzduit timp de circa 3 săptămâni, după care a fugit din ţară în mod fraudulos, fiind sprijinit de HORACIU [redacted] IU, de mine şi de nişte evrei din Satul Mare care l-a condus peste frontieră.

ss/FL. ZARCASU

./.

482

SABIN MANUILA, a venit la mine acasă pentru al găzdui în următoarele împrejurări: Într'o seară pe când se afla într'o mașină dela Misiunea americană împreună cu BETEA și încă unul al cărui nume nu mi-l reamintesc fiind urmăriți de autorități care le-a barat strada, MANUILA împreună cu BETEA, au sărit jos din mașină și au fugit unul în dreapta și altul în stânga. Fiind despărțit de BETEA, MANUILA a venit la mine și mi-a solicitat s -l găzduesc pentru a nu fi prins de autorități.

Întrebare:

De cine anume a fost vizitat SABIN MANUILA în timp cât a stat ascuns la dta și cu ce scop?

Răspuns:

In tot timpul cât SABIN MANUILA a locuit la mine nu a fost vizitat de nimeni.

Întrebare:

Cu cine a luat legătură numitul SABIN MANUILA, pentru a aranja fuga sa din țară și prin intermediul cui.

Răspuns:

Prima dată MANUILA a luat legătura cu ROMULUS BOILA și a, ei cu H.COMANICIU, prin intermediul meu.

Pentru a trece frontiera, au luat legătură cu SILVIU CRACIUNAS, pe care l-au întâlnit la Satu-Mare atunci când S.MANUILA și H.COMANICIU, au trecut frontiera. S.MANUILA și H.COMANICIU din București la Satu-Mare, au mers cu o mașină mică, ce le-a fost trimisă de SILVIU CRACIUNAS din Sibiu.

Menționez că: în tot timpul cât MANUILA a stat la mine, nu a avut nici-o întrevedere cu SILVIU CRACIUNAS și a ținut legătura cu acesta prin H.COMANICIU.

Întrebare:

De cine a fost efectuată trecerea peste frontieră a numiților S.MANUILA și H.COMANICIU și cum s'a petrecut în mod concret fuga acestora din țară?

Răspuns:

Fuga din țară s'a petrecut în felul următor: Dela Sibiu a fost trimisă la București o mașină mică de către SILVIU CRACIUNAS, care a luat din București pe SABIN MANUILA și HORAȚIU COMANICIU și i-a dus direct la Satu Mare, unde erau așteptați de CRACIUNAS, la locuința Rabinului

ss/Fl. PARCALU

./.

183

Grosu.

In ~~sa,i~~ nunciții MANUILA și CORNICIU cu rost însoțiți de numitu ION BUNEA.

In acelaș timp,eu am plecat cu trenul luând cu mine un plic în care erau 1600 dolari,aparținând lui MANUILA,pe care i-am dus la Satu-Mare și i-am predat lui MANUILA.

Ajunși cu toții la Satu-Mare,am stat 3 zile la locuința Rabinului GROSS,după care a venit CRACIUNAS însoțit de un evreu al cărui nume nu mi-l mai reamintesc și a luat pe MANUILA și CORNICIU pentru ai trece frontiera.

Cum au procedat la trecerea frontierei eu nu știu,întrucât nu am avut voe să ies din casă în tot timpul cât am stat la Satu Mare.Știu însă că evreul acela s'a întors înapoi și a adus un bilet dela MANUILA și CORNICIU,în care aceștia confirmau că au ajuns la punctul de frontieră Ceughel,de unde urma să ia trenul spre Bula-Oseth.In urma acelui bilet evreul a primit dela CRACIUNAS și restul sumei de bani,pentru serviciile făcute.

Întrebare:

Cu ce scop au fugit din țară nunciții MANUILA și CORNICIU și cu cine trebuia să ia legătura în străinătate?

Răspuns:

Ei au fugit din țară întrucât erau urmăriți de autorități pentru ideile lor și pentru activitatea dusă contra regimului actual din R.P.R.

Întrebare:

Ce sumă de bani ai primit dela MANUILA oditată cu fuga sa din țară și cu ce scop?

Răspuns:

La plecarea sa MANUILA mi-a predat 5 monezi de aur pentru a le da lui BUNEA,lucru pe care l-am și făcut. MANUILA nu mi-a spus pentruce să accepți bani lui BUNEA.

Întrebare

In ce au constat legăturile dintre SILVIU CRACIUNAS și BUNEA?

Răspuns:

Legăturile dintre CRACIUNAS și BUNEA au constat în aceia,că CRACIUNAS mi-i găsească lui BUNEA un mijloc

./. ss/VL.FARCAȘU

484

de a fugi din țară în mod fraudulos.In acest caz BETEA și GRACIUNAS au avut o întâlnire pe str.Filaret,întâlnire care a fost aranjată de mine.

Intrebare:

Din cine se compune grupul lui BETEA,împreună cu care aranjase să fugă din țară?

Răspuns:

BETEA nu mi-a spus niciodată cu cine intenționa să fugă din țară și nici GRACIUNAS nu mi-a spus acest lucru.

Intrebare:

Ancheta ți cere să arăți în mod sincer care a fost planul de fugă din țară al grupului BETEA?

Răspuns:

Nu știu.

Intrebare

De cine a fost înlesnită întâlnirea dintre SILVIU GRACIUNAS și PAVEL CTIN,unde și cu ce scop?

Răspuns:

Întâlnirea dintre SILVIU GRACIUNAS și PAVEL CTIN a fost înlesnită de mine pe str.Sf.Constantin ,cu scopul de a se cunoaște și a întări și mai mult încrederea lui GRACIUNAS în BETEA.

Intrebare:

Care a fost subiectul discuțiilor dintre GRACIUNAS și PAVEL CTIN la întâlnirea aranjată de dta pe str.Sf. Constantin.

Răspuns:

Nu știu ce anume a discutat GRACIUNAS cu PAVEL la acea întâlnire,deoarece eu m'am despărțit de ei,eu plecând spre casă,iar ei au plecat împreună pe str.Sf.Constantin spre podul Mogoșoaiei.-

Intrebare:

Când și pentru ce ai fost dta trimis de GRACIUNAS la PAVEL CONSTANTIN?

Răspuns:

La cerința lui GRACIUNAS după puțin timp dela întâlnirea din str.Sf.Constantin,am mers la PAVEL C-TIN la Institutul de Statistică și mi-a dat o carte de statistică,pe care am dat-o lui GRACIUNAS.GRACIUNAS la rândul său a dat-o mai departe lui GH.MANU.

./. ss/FL.FARCAȘU

486

Nu ştiu pentruce cartea aceia,a fost dată de GRACIUNAS lui MANU.

In timp ce MANU se afla ascuns la Floreşti,eu am venit la el şi l-am anunţat să plece,căci autorităţile erau pe urma noastră.Atunci eu văzând cartea aceia de statistică la Gh.MANU şi cum autorităţile erau pe urma noastră,am luat-o şi am băgat-o pe foc,pentru a nu fi găsită asupra lui.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu,cuvânt cu cuvânt şi constat că,corespunde în totul cu cele declarate de mine,îl susţin şi îl semnez propriu.

Anchetat,
ss/FLORICA FARCASU

Anchetator
LT.DE SECURITATE
Drăghici T.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

486

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

1 Iunie 1953, Bucureşti
Interog.a început la ora 9,30
" s'a terminat " 21.-

Eu, lt. de securitate DRAGHICI IOAN, am interogat în calitate de archetator, pe reţinuta:
Numele FARCASU, Pronumele FLORICA, Anul, luna şi ziua naşterii 1909 22 Martie. Locul naşterii în Bucureşti, Cetăţenia română, Naţionalitatea română. Apartenenţa politică nu am făcut politică, din ce an.... Studii în anul 1932-33 am urmat Şcoala de Artă decorativă în Bucureşti. Profesia Maistru de artă decorativă. Ultimul loc de muncă şi funcţia deservatoare la Inst. Central de Statistică Bucureşti. Ultimul domiciliu Bucureşti str. Mihaileanu Nr. 14. Situaţia familiară necăsătorită. Origina socială mic burgheză, tatăl meu a fost funcţionar la Teatrul Naţional. Nu a posedat şi nu posedă nicio avere. Activitatea politică până în 1947. Nu au avut niciun fel de activitate politică. Decoraţii, distincţii şi premii guvernamentale: nu. În ce armată a făcut serviciu, grad, funcţie: Nu. Dacă a fost prizonier! Nu. Dacă a fost în străinătate, unde, când şi în legătură cu ce! Nu. Dacă a participat în bande, în organizaţii contra-revoluţionare. Am găzduit şi înlesnit fuga din ţară a numiţilor H. COMANICIU, EGUL BOILA şi SABIN MANUILA. Dacă a fost judecat, când, din ce cauze, de cine şi la ce pedepse a fost condamnat. În cursul anului 1950, am fost condamnată la 10 ani temniţă grea, pentru crimă de uneltire, dintre care am executat 5 ani.

Întrebare

Cât timp l-ai găzduit ata în mod clandestin pe SABIN MANUILA şi în ce scop?

Răspuns

Pe SABIN MANUILA l-am găzduit în mod clandestin în cursul lunei Octombrie 1947 aproximativ două săptămâni, cu scopul de a-l feri de urmărirea autorităţilor de stat, în care timp s'a organizat fuga din ţară în mod clandestin cu ajutorul lui XXXXX XXXXXXXX

./.

ss/Fl. FARCASU

SILVIU CRACIUNAS.

487

Intrebare

Cu ce persoane a luat legătură SABIN MANUILA, în timp ce stătea ascuns la dta şi în ce scop?

Răspuns

In timpul cât a stat ascuns la mine în casă, SABIN MANUILA a luat legătură cu H.COMANICIU care i-a fost recomandat de către ROMUL BOILA. In acel timp H.BOILA şi H.COMANICIU stăteau ascunşi tot la mine în casă.

Scopul pentru care SABIN MANUILA a luat legătura cu H.COMANICIU, a fost acela că S.MANUILA dispunea de mijloace materiale şi nu avea posibilitatea de a fugi din ţară, iar H.COMANICIU nu avea mijloace materiale, însă avea posibilitatea de a fugi din ţară cu ajutorul lui CRACIUNAS.

S'a ajuns la înţelegerea ca SILVIU CRACIUNAS să-l scoată în mod clandestin din ţară pe SABIN MANUILA, însă în schimb să-l ajute cu bani (împrumut) pe HORATIU COMANICIU, lucru cu care SABIN MANUILA a fost de acord.

Intrebare

Arată în mod concret cum a fost organizată de către SILVIU CRACIUNAS fuga din ţară în mod clandestin a lui SABIN MANUILA şi H.COMANICIU?

Răspuns

La sfârşitul lunei Octombrie 1947 a venit o maşină dela Sibiu împreună cu COCA SANTOMA (maşina fiind trimisă de către S.CRACIUNAS) şi a luat pe SABIN MANUILA şi H.COMANICIU. Impreună cu S.MANUILA şi H.COMANICIU, au mai plecat cu maşina din Bucureşti şi VIRGINIA GIURCA şi COCA SANTOMA.

Acea maşină a mers până la Cluj unde au lăsat-o pe COCA SANTOMA şi apoi am continuat drumul până la Baia Mare.

Dela Baia-Mare la Satu-Mare, H.COMANICIU şi S.MANUILA au mers cu trenul, fiind aşteptaţi în gară la Satu-Mare de către SILVIU CRACIUNAS.

VIRGINIA GIURCA a rămas la Baia Mare pentru a mă aştepta pe mine.

Eu am plecat din Bucureşti cu trenul până la Cluj. A Cluj am mers la COCA SANTOMA acasă unde am primit instrucţiuni spunându-mi-se să iau trenul de ora 4 şi să plec la Baia Mare. (Nu mi s'a făcut nicio specificaţie de care ora 4 este vorba, patru dimineaţa sau patru seara şi eu m'am hotărât să plec la ora 16, oră la care nu exista niciun tren spre Baia Mare şi astfel am plecat a doua zi dimineaţa la ora 4)

Dela Cluj am plecat spre Baia Mare cu RATA, împreună

./. ss/Fl.PARCASU

cu COCA SANTOMA.

La Baia Mare ne-am dus la adresa indicată de SILVIU CRACIUNAS (însă nu o mai ţin minte) unde am găsit-o pe VIRGINIA GIURCA, de unde împreună toate trei am plecat la Satu Mare cu trenul care ajungea la destinaţie la ora unu noaptea.

La Satu Mare trebuia să fim aşteptate de SILVIU CRACIUNAS, însă nu ne-a aşteptat şi noi am mers la locuinţa rabinului GROSS, după vreo două ore de căutare prin intermediul altei adrese, unde l-am găsit pe S.MANUILA şi H.COMANICIU.

Eu am adus cu mine dela Bucureşti, un plic de conţinea dolari în total de vreo 1.600

Când eu împreună cu VIRGINIA GIURCA şi COCA SANTOMA am ajuns la Satu Mare la locuinţa rabinului GROSS, SILVIU CRACIUNAS nu se afla acolo şi era în oraş (el locuia la hotel).

Întrebare

Cât timp aţi stat dta la Satu Mare în casa rabinului GROSS, împreună cu SABIN MANUILA, H.COMANICIU, VIRGINIA GIURCA şi COCA SANTOMA?

Răspuns

In casa rabinului GROSS din Satu Mare, am stat împreună cu S.MANUILA, H.COMANICIU, VIRGINIA GIURCA şi COCA SANTOMA timp de o zi, adică dela orele două noaptea şi până la ora 16 ziua, când H.COMANICIU şi S.MANUILA au fost luaţi de călăuze şi treceţi peste frontieră. In timpul acelei zile, cât eu şi ceilalţi am stat în casa rabinului GROSS, CRACIUNAS a venit de vreo trei ori, stând de fiecare dată câte 1/2 oră.

Întrebare

Ce discuţii aţi avut dta cu SABIN MANUILA la Satu-Mare în casa rabinului GROSS, cu privire la BETEA NICOLAE?

Răspuns

Cu SABIN MANUILA, atâta timp cât am stat împreună la Satu Mare în casa rabinului GROSS nu am avut nicio discuţie cu privire la BETEA NICOLAE.

Întrebare

Dta nu eşti sincer şi ancheta îţi cere să spui adevărul cu privire la discuţiile ce ai avut cu SABIN MANUILA la Satu Mare, privitoare la BETEA NICOLAE şi alte persoane, despre care dta nu ai declarat nimic până în prezent anchetei?

Răspuns

Sunt sincer şi încă odată declar că atâta timp cât am stat împreună cu SABIN MANUILA la Satu Mare, nu am discutat nimic cu acesta, cu privire la BETEA NICOLAE sau alte persoane.

./. ss/FL.FARCASU

Intrebare

Ancheta din nou îţi atrage atenţia să fii sincer şi să declari adevărul în ce priveşte discuţiile pe care l-ai avut cu SABIN MANUILA la Satu Mare şi ţi se pune în vedere că organele de anchetă posedă documente din care rezultă că dta până în prezent ai declarat numai neadevăruri în legătură cu cazul BETEA.

Deasemeni, ancheta îţi pune în vedere că orice declaraţie falsă dată în faţa organelor de anchetă se pedepseşte de lege.

Ce ai de declarat cu privire la aceasta?

Răspuns

In afară de cele arătate mai sus, adică aceea că dela SABIN MANUILA nu am primit nicio instrucţiune cu privire la BETEA NICOLAE, nu mai am nimic de declarat.

Intrebare

Dta mai sus arăţi că nu ai primit nicio instrucţiune dela S. MANUILA cu privire la BETEA NICOLAE? Atunci cum ai ajuns ca să-i propui lui SILVIU CRACIUNAS, ca acesta să-l treacă în mod clandestin peste frontieră pe BETEA NICOLAE, care a dispărut odată cu S. MANUILA şi stătea ascuns?

Răspuns

Din proprie iniţiativă, fără a primi vreo instrucţiune dela SABIN MANUILA sau alte persoane, i-am propus lui SILVIU CRACIUNAS ca să înlesnească fuga din ţară în mod clandestin a lui BETEA NICOLAE, lăsându-i lui SILVIU CRACIUNAS să înţeleagă că aceasta este o dorinţă a lui SABIN MANUILA.

SILVIU CRACIUNAS a fost de acord cu această propunere a mea.

Intrebare

Nici acest răspuns dat de dta nu este sincer şi ancheta îţi cere să declari adevărul în ce priveşte iniţiativa ca BETEA NICOLAE să fugă din ţară.

Răspuns

Sunt sincer şi ceiace am declarat este numai adevărul

Intrebare

Ancheta îţi reaminteşte că la Satu-Mare în casa rabinului GROSS, în afară de dta, N. COMANICIU şi SABIN MANUILA se mai aflau şi alte persoane despre care dta ştii şi care persoane declară adevărul aşa cum s'au petrecut lucrurile acolo?

Răspuns

Da la Satu-Mare în casa rabinului GROSS, împreună cu mine, N. COMANICIU şi SABIN MANUILA au mai stat şi VIRGINIA GIURG-

./. ss/Fl. FARCASU

şi COCA SANTOMA, însă acestea nu pot să declare altceva decât ceiace am declarat eu.

Intrebare

Unde stătea BETEA NICOLAE ascuns în acel timp şi cum ai aflat acest lucru?

Răspuns

In acel timp, BETEA stătea ascuns într'un bloc lângă Oişmigiu, însă nu ştiu la cine anume, unde am fost dusă de ing. BOROS care a venit la mine împreună cu LIVIU BODOLEA.

Intrebare

In ce scop ai mers dta la BETEA NICOLAE în acel bloc de lângă Oişmigiu unde stătea ascuns împreună cu ing. BOROS?

Răspuns

Impreună cu ing. BOROS m'am dus la BETEA NICOLAE unde stătea ascuns, în acel bloc de lângă Oişmigiu pentru ai duce circa cinci monezi de aur, pe care mi le dăduse SABIN MANUILA, înainte de fuga sa din ţară, în acest scop.

SABIN MANUILA, când mi-a dat acele monezi de aur, mi-a spus că dacă îl găsesc pe BETEA să i le predau lui, iar dacă nu-l găsesc pe BETEA să le opresc pentru mine.

Intrebare

Cât timp a stat BETEA NICOLAE ascuns în acel bloc de lângă Oişmigiu?

Răspuns

Nu ştiu, însă la o săptămână sau două dela data când l-am văzut în acel bloc de lângă Oişmigiu, tot de ing. BOROS, după câte îmi amintesc, am fost dusă şi l-am întâlnit pe BETEA în casa ing. VASILESCU.

Nu ştiu nici la ing. VASILESCU cât a stat BETEA ascuns, căci mai târziu m'am întâlnit cu BETEA într'o casă pe str. Filaret, unde deasemenea stătea ascuns. Această adresă de pe str. Filaret, mi-a fost dată de PAVEL OTIN.

Intrebare

De câte ori l-ai vizitat pe BETEA NICOLAE pe str. Filaret unde stătea ascuns?

Răspuns

Pe BETEA NICOLAE l-am vizitat în str. Filaret unde stătea ascuns, de două ori.

Intrebare

In ce scop ţi-a dat PAVEL OTIN adresa lui BETEA NICOLAE din str. Filaret unde stătea ascuns?

Răspuns

In urma discuţie

./. ss/Pl. FARCASU

pe care am avut-o cu BETEA NICOLAE, după fuga din țară a lui BABIN MANUIL și la propunerea mea ca el (BETEA) să fugă din țară, am discutat cu CRACIUNAS posibilitatea ca BETEA să fie scos din țară. CRACIUNAS, după multe discuții pe care le-am avut cu el, a fost de acord ca să-l scoată din țară în mod clandestin pe BETEA NICOLAE.

Cînd de acord cu CRACIUNAS în vederea fugii din țară a lui BETEA, am luat legătura cu PAVEL CTIN căruia i-am cerut adresa lui BETEA NICOLAE. PAVEL CTIN mi-a dat adresa lui BETEA, după ce în prealabil i-am spus scopul pentru care vreau să-l văd pe BETEA.

Intrebare

Ce discuții ai avut cu BETEA NICOLAE cu ocazia acestei vizite pe care i-ai făcut-o în str. Filaret, unde stătea ascuns?

Răspuns

Cu ocazia acestei vizite, i-am spus lui BETEA că am vorbit cu SILVIU CRACIUNAS în vederea fugii lui din țară și CRACIUNAS este de acord, însă dorește să stea de vorbă cu el, adică cu BETEA.

BETEA mi-a spus că și el dorește să stea de vorbă cu SILVIU CRACIUNAS și să-l aduc în str. Filaret unde BETEA stătea ascuns.

Trebue să precizez că atît PAVEL CTIN cît și BETEA NICOLAE, îl cunoșteau pe SILVIU CRACIUNAS sub numele de "GRIGORE".

Intrebare

L-ai dus pe SILVIU CRACIUNAS pentru a se întîlni cu BETEA NICOLAE?

Răspuns

Da.

Intrebare

Ce discuții au fost între BETEA NICOLAE și SILVIU CRACIUNAS, cu ocazia acestei întîlniri organizată de dta?

Răspuns

Nu știu. Eu l-am dus pe SILVIU CRACIUNAS pînă la ușă unde stătea BETEA, am sunat la ușe, a ieșit BETEA care l-a luat pe CRACIUNAS și au intrat înăuntru, iar eu am plecat fără a lua parte la discuțiile purtate de ei.

Intrebare

Dta nu ești sincer și ancheta îți cere să spui adevărul cu privire la discuțiile dintre ce au avut loc între BETEA NICOLAE și SILVIU CRACIUNAS, cu ocazia întîlnirii mai sus arătate!

./. ss/Fl. PARASSU

Răspuns

Sunt sincer că şi susţin că eu nu am participat la discuţiile dintre BETEA şi CRACIUNAS, plecând chiar dela uşe, când BETEA l-a primit pe CRACIUNAS.

Intrebare

Ce alte întâlniri ai mai organizat între BETEA NICOLAE şi SILVIU CRACIUNAS?

Răspuns

Intre BETEA NICOLAE şi SILVIU CRACIUNAS nu am mai organizat nicio altă întâlnire, însă legătura dintre ei se făcea prin mine şi PAVEL CONSTANTIN.

Inca dela prima întâlnire, BETEA mi-a spus că are să plece dela adresa din str. Filaret şi dacă vreau să-l văd, să iau legătura cu PAVEL CONSTANTIN.

Intrebare

Ce anume s'a organizat în vederea fugii din ţară, în mod clandestin, a lui BETEA NICOLAE?

Răspuns

După două-trei săptămâni dela întâlnirea dintre BETEA şi CRACIUNAS, CRACIUNAS mi-a spus că să-l anunţ pe BETEA să fie pregătit, ca atunci când va fi plecarea şi i se va comunica ora şi trenul cu care va trebui să plece, să nu întârzie. CRACIUNAS mi-a dat ora şi trenul respectiv cu care trebuia să plece BETEA şi în care tren se va afla şi CRACIUNAS. Tot atunci, CRACIUNAS mi-a mai spus că în cazul că nu se vor întâlni în tren, să-i dau lui BETEA adresa dela Cluj a lui COCA SANTOMA, unde CRACIUNAS avea să-l întâlnească pe BETEA.

In urma celor spuse de CRACIUNAS, am luat legătura cu PAVEL CTIN, pe care l-am rugat să-mi spună adresa unde stă ascuns BETEA NICOLAE. PAVEL CTIN, mi-a spus că BETEA se află ascuns lângă Braşov, unde voi fi dusă de ing. VASILESCU.

A doua zi, ing. VASILESCU a venit la mine acasă cu maşina, m'a luat şi împreună am mers la Râjnov lângă Braşov, unde l-am întâlnit pe BETEA NICOLAE. Nu ştiu la cine anume stătea BETEA ascuns la Râjnov.

Intâlnindu-l pe BETEA, i-am comunicat cele spuse de CRACIUNAS şi am plecat în acelaşi zi la Bucureşti, tot împreună cu ing. VASILESCU cu acelaş maşină.

In urma celor spuse de mine, BETEA NICOLAE, în ziua şi ora respectivă a luat trenul şi negăsindu-l în tren pe CRACIUNAS s'a dus la Cluj, la adresa lui COCA SANTOMA.

După câteva zile dela sosirea lui BETEA la Cluj,

./. ss/Fl. FARCASU

CRACIUNAS mi-a spus că fuga persoanelor în care se includea şi BETEA a ratat, iar BETEA va rămâne la Cluj, unde va aştepta momentul plecării.

Plecarea lui BETEA din ţară nu a mai avut loc, deoarece între timp a intervenit arestarea mea şi a lui CRACIUNAS SILVIU.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu.

Anchetată
ss/Fl. PARCASU

Anchetator
Lt. de Securitate
T. Drăghici

C.N.S.A.S.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

4971

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestata FARCASU FLORICA, născută la 22 Martie 1909 în Bucureşti, fiica lui MOISE (decedat) şi MARIA, de prof. maistră de artă decorativă, cu ultimul dom. în Buc. str. Mihăileanu Nr. 14

5 Iunie 1953, Bucureşti

Interog. a început la ora 9,30

" s'a terminat " 24,00

Intrebare

In declaraţiile dtale anterioare, atât verbale cât şi în scris, ai arătat că dta ai făcut legătura dintre BETEA NICOLAE şi CRACIUNAS SILVIU.

Ancheta îţi cere să arăţi în mod sincer din însărcinarea cui ai făcut legătura lui CRACIUNAS SILVIU cu BETEA NICOLAE şi în ce scop?

Răspuns

Legătura dintre BETEA NICOLAE şi CRACIUNAS SILVIU am făcut-o la cererea lui SABIN MANUILA, înainte ca acesta să fugă din ţară.

Scopul pentru care am făcut legătura lui BETEA cu CRACIUNAS, a fost acela ca BETEA NICOLAE cu ajutorul lui CRACIUNAS SILVIU, să fugă din ţară în mod clandestin.

Intrebare

Arată împrejurările în care SABIN MANUILA ţi-a cerut ca să-l ajuţi pe BETEA NICOLAE să fugă din ţară în mod clandestin, cu ajutorul lui CRACIUNAS.

Răspuns

In timp ce SABIN MANUILA stătea ascuns în locuinţa mea, într'una din zile, mi-a spus că doreşte ca fratele său CAMIL MANUILA să fugă din ţară.

La fel doreşte să fugă din ţară şi NICU GEORGESCU-KOGEN şi BETEA NICOLAE. Cu acea ocazie SABIN MANUILA mi-a dat 5 monezi de aur spunându-mi să i le predau lui BETEA NICOLAE, dacă îl găsesc iar dacă nu-l găsesc pe BETEA, să opresc eu monezile. Tot atunci, mi-a mai spus, ca eventual să-i amintesc lui CRACIUNAS ca să-l treacă frontiera şi pe BETEA NICOLAE. Deasemeni, S. MANUILA mi-a mai cerut ca să-i amintesc lui CRACIUNAS despre toate aceste.

./. ss/Fl. FARCASU

tea când va fi momentul.

Intrebare

Care erau motivele pentru care SABIN MANUILA îndemna pe BETEA NICOLAE să fugă din țară în mod clandestin?

Răspuns

Motivele pentru care SABIN MANUILA ținea ca BETEA NICOLAE să fugă din țară, nu le cunosc, însă știu că în seara când SABIN MANUILA a venit să-mi ceară să-l găzduiesc, mi-a spus că este urmărit de autorități și că în acelaș seară se afla într'o mașină dela Legația Americană, împreună cu BETEA NICOLAE și DUTESCU, iar la un moment dat strada le-a fost barată de o mașină a autorităților, iar ei au fugit unul într'o parte iar altul în altă parte. Dela acea dată, S. MANUILA și BETEA NICOLAE stăteau ascunși. SABIN MANUILA nu știa locul unde stătea ascuns BETEA NICOLAE.

Intrebare

Dta ai dat curs cerinței lui SABIN MANUILA în legătură cu fuga din țară a lui BETEA NICOLAE?

Răspuns

Da.

Intrebare

Arată dta ce ai făcut în vederea fugii din țară, a lui BETEA NICOLAE?

Răspuns

După plecarea din țară a lui SABIN MANUILA și H. COMANICIU și după ce am primit confirmarea ajungerii lor peste frontieră în Ungaria, eu împreună cu CRACIUNAS SILVIU, VIRGINIA GIURCA și COCA SANTOMA am venit la Cluj, de unde eu am plecat singură la București pentru a-l anunța pe CAMIL MANUILA să se pregătească pentru a fi trecut peste frontieră de către SILVIU CRACIUNAS chiar în zilele acelea.

Fuga lui CAMIL MANUILA a eșuat.

Cu câteva zile înainte de Crăciunul anului 1947, a venit la mine în casă LIVIU BODOLEA, trimis de HORATIU COMANICIU din Viena, cu recomandații de al găzdui. Înainte ca LIVIU BODOLEA să vină la mine, am fost vizitată acasă de GELU COMSA, care mi-a comunicat sosirea în țară a lui LIVIU BODOLEA și că acesta a adus pentru mine o scrisoare dela H. COMANICIU. Tot atunci GELU COMSA m'a întrebat dacă pot sau nu să-l primesc la mine pe LIVIU BODOLEA pentru a-l găzdui.

Eu în acel moment fiind pregătită pentru a pleca la biserică i-am spus lui GELU COMSA să vină împreună cu LIVIU

./. ss/Fl. FARCASU

BODOLEA la biserică pentru a-l vedea şi cu şi al cunoaşte,anunţându-l totodată că eu merg în biserica din str.Batiştei.

In timp ce eu mă aflam în biserică a venit înăuntru GELU COMSA cu trei indivizi,despre care când am ieşit afară din biserică am aflat că se numeau,unul LIVIU BODOLEA,ing.BOROS (celălalt nume nu-l ştiu) iar a treia persoană nu-mi mai reamintesc cum se numeşte.

GELU COMSA,LIVIU BODOLEA şi ing.BOROS au mers la mine acasă,iar persoana al cărui nume nu-l mai reţin s'a despărţit de noi şi a plecat în altă parte.

In timp ce ne aflam cu toţii în casă la mine,eu am deschis discuţia (însă nu-mi amintesc în urma cărora împrejurări) despre faptul că-l caut pe BETEA NICOLAE.Foarte sponta,ing. BOROS mi-a răspuns că el ştie unde stă BETEA ascuns şi mă poate duce la el.Eu întrebându-l pe BOROS când poate să mă ducă la BETEA,el mi-a răspuns că oricând şi atunci am fixat o întâlnire cu el pentru a doua seară,pentru a merge împreună la BETEA.

La data şi ora fixată,ne-am întâlnit cu BOROS,de care am fost dusă într'un bloc de lângă Cişmigiu,la etaj,unde l-am găsit pe BETEA.

Nu ştiu la cine locuia BETEA în acel bloc.

Aici ţin să fac o precizare şi anume:nu-mi amintesc precis dacă în acel timp am fost dusă la BETEA,unde stătea ascuns,de către ing.BOROS,sau de către ing.VASILESCU.După câte ştiu eu,de BOROS am fost dusă la ing.VASILESCU şi mai departe ing.VASILESCU m'a dus la blocul de lângă Cişmigiu unde stătea BETEA ascuns.

Găsindu-l pe BETEA,am fost primită de el şi aşteptată, ceiace mi-a dat să înţeleg că BOROS l-a anunţat în prealabil că/eu vreau să-l văd.Cu această ocazie,i-am comunicat lui BETEA că S.MANUILA a fugit din ţară şi a ajuns cu bine la Viena,şi că la plecarea sa MANUILA mi-a dat cinci monezi de aur pentru a i le preda lui BETEA,că nu i le-am adus atunci,urmând a i le aduce ulterior.

Peste câteva zile,am mers din nou la BETEA,în acelaş loc,i-am dat acele monezi de aur şi i-am spus că MANUILA când mi-a predat acele monezi,mi-a spus ca să-i fac şi legătura pentru a fugi din ţară.Nu ştiu dacă i-am spus lui BETEA despre GRIGORE (SILVIU CRACIUNAS) atunci.

La cele puse de mine,BETEA mi-a răspuns textual: "nu eu sunt acela care trebue să plece din ţară şi cel care trebue să plece neapărat este MAX HAROLESCU".

./. ss/FI.PARCASU

După această discuţie eu am plecat.

După puţin timp, ivindu-se o posibilitate de fugă din ţară, am fost trimeţă de ROMULUS BOILA ca să-i fac o întrevedere a acestuia cu MAX HANOLESCU, care se ascundea în casa ing. VASILESCU.

Mergând la locuinţa ing. VASILESCU, l-am găsit acolo pe MAX HANOLESCU, căruia i-am comunicat cererea lui ROMULUS BOILA, cu care MAX HANOLESCU a fost de acord. Întâlnirea dintre ROMULUS BOILA şi MAX HANOLESCU a avut loc a doua zi seara pe stradă. Cu ocazia unei alte întrevederi, ce am avut cu MAX HANOLESCU, tot în casa inginerului VASILESCU, în timp ce mă pregăteam să plec, s'a deschis uşa unei alte camere şi l-am văzut pe BETEA NICOLAE, cu care am început să discut. Cu această ocazie i-am anunţat din nou lui BETEA dacă totuşi nu se hotărăşte şi el să plece din ţară, la care mi-a răspuns că el mă aşteaptă.

În timp ce discutam cu BETEA, a intrat în cameră PAVEL CONSTANTIN, despre care eu până la acea dată nu ştiam că este prieten cu BETEA NICOLAE. În acel timp, eu am întrerupt orice discuţie cu BETEA, şi luându-mi rămas bun am vrut să plec, iar PAVEL mi-a spus să-l aştept puţin până merge şi el, după care am plecat împreună.

La plecare, eu i-am spus lui BETEA că am să-l mai văd când mai vin la VASILESCU, la care el mi-a răspuns că nu mai rămâne acolo şi dacă vreau să-l mai văd, să-l întreb pe PAVEL, unde pot să-l găsesc.

Împreună cu PAVEL am mers până la tramvaiul Nr. 14, iar pe drum am stabilit ca atunci când am nevoie de BETEA, să merg la el (adică la PAVEL) pentru a-mi indica adresa unde BETEA stă deoarece.

Întrebare

Ce alte întâlniri ai mai avut cu BETEA NICOLAE, unde şi de anume ai discutat?

Răspuns

După întâlnirea cu BETEA din casa ing. VASILESCU, i-am spus lui CRACIUNAS SILVIU că l-am văzut pe BETEA şi îl rog să-mi spună când ştie şi are posibilitate să-l scoată din ţară pe BETEA. CRACIUNAS mi-a spus că imediat după ce va pleca lotul BOILA-MAX HANOLESCU, va pleca şi BETEA NICOLAE.

După această promisiune făcută de CRACIUNAS, am căutat să-l văd din nou pe BETEA, pentru a-l ruga să-mi dea o fotografie a lui, pentru ai putea pregăti un act din partea Jointului, cu care trebuia să plece în străinătate. Acest act din partea Jointului, am aranjat ca să-mi fie făcut de către Dr. FLEISCHER.

s/ Fl. TRAIAN

In vederea aceasta, l-am căutat pe PAVEL la I.C.S. şi l-am rugat să-mi spună unde îl pot găsi pe BETEA, la care PAVEL mi-a răspuns că poate să mă duc la BETEA şi am aranjat o întâlnire cu PAVEL pentru a doua seară în piaţa "Negru Vodă". Întâlnirea a avut loc şi împreună cu PAVEL am mers la un bloc din apropiere, am urcat la et.II sau III unde l-am găsit pe BETEA. Găsindu-l pe BETEA, i-am cerut o fotografie spunându-i că îmi trebue ca să-i fac un act de "Joint" care îi va servi drept identitate atunci când va pleca din ţară şi se va afla în străinătate.

La cele spuse de mine, BETEA mi-a răspuns că nu are fotografie la el şi să merg la AURORA CORCIOVESCU căreia să-i spun că sunt trimisă de el, şi să-mi dea fotografia respectivă. AURORA CORCIOVESCU fusese secretara lui SABIN MANUILA şi era în continuare secretara lui COLOPENIA ANTON.

Am luat legătura cu AURORA CORCIOVESCU şi a doua zi mi-a dat fotografia cerută de mine.

Nu-mi aduc aminte, dacă PAVEL a rămas în continuare la BETEA sau a plecat odată cu mine.

Întrebare

Arată dta ce ai făcut cu fotografia lui BETEA NICOLAE pe care ai primit-o dela AURORA CORCIOVESCU?

Răspuns

Obţinând fotografia lui BETEA, dela AURORA CORCIOVESCU, am dus-o la Dr. FLEISCHER şi împreună cu aceasta am scos dintr'o carte de telefon un nume evreesc, după care am stabilit tot împreună data naşterii lui BETEA şi localitatea. (toate acestea erau fictive). Dr. FLEISCHER a semnat fotografiile pe dos, împreună cu toate datele şi mi-a spus ca peste 7-8 zile să mă duc să-mi eliibereze actele respective.

Trebue să precizez că odată cu fotografia lui BETEA, am mai dus Dr-ului FLEISCHER şi fotografiile lui BOILA şi soţia sa şi MAX MANOLESCU.

După 7-8 zile, am mers la Dr. FLEISCHER şi am luat actele respective.

Întrebare

Ce ai făcut cu actul ce ţi-a fost eliberat de Dr. FLEISCHER din partea Jointului pentru BETEA NICOLAE?

Răspuns

Între timp, ivindu-se ocazia ca ROMULUS BOILA, MAX MANOLESCU şi ing. VASILESCU, împreună cu soţia lui BOILA, să fugă din ţară, eu i-am amintit din nou lui CRACIUNAS SILVIU că am pregătit pentru BETEA actul din partea Jointului şi că acum îl rog să se gândească la posibilitatea materială şi la plecarea lui BETEA,

./. ss/Fl. PARCASU

la care el mi-a răspuns că se gândește la acest lucru și vrea să-l vadă pe BETEA NICOLAE, pe care să-l anunț și să stabilesc o întrevedere.

Intrebare

Arată dacă a avut loc întrevederea dintre CRACIUNAS și BETEA NICOLAE, unde anume și de/au discutat aceștia?

Răspuns

In urma celor discutate cu CRACIUNAS și faptul că trebuia să-i predau lui BETEA carnetul obținut de mine din partea Jointului am luat legătura cu PAVEL CTIN rugându-l să-mi spună unde îl pot găsi pe BETEA și povestindu-i cele ce am discutat cu CRACIUNAS. PAVEL CTIN mi-a dat adresa unde BETEA stătea ascuns, în str. Filaret, numărul nu-l mai reținunde l-am găsit pe BETEA, i-am înmânat actul scos de mine din partea Jointului, i-am spus lui GRIGORE (SILVIU CRACIUNAS) dacă este să stea cu el de vorbă în vederea plecării din țară și că-l roagă să-i spună prin mine dacă este de acord ca eu să-l aduc pe GRIGORE la el. (adică la BETEA). BETEA a fost de acord și am stabilit să vin cu CRACIUNAS la el într'una în serile care urmau. Peste câteva seri am mers împreună cu CRACIUNAS la BETEA NICOLAE, unde stătea ascuns în str. Filaret.

L-am prezentat pe CRACIUNAS lui BETEA, însă nu-mi amintesc dacă am asistat la discuțiile dintre ei. Ceea ce îmi amintesc, este faptul că l-am așteptat pe CRACIUNAS pe o stradă din apropiere timp de o jumătate de oră sau mai mult. In momentul în care a venit CRACIUNAS, știu că mi-a spus, că el personal îl va finanța pe BETEA.

Intrebare

Arată dta dacă după această întrevedere dintre BETEA și CRACIUNAS au mai avut loc și alte întrevederi între aceștia?

Răspuns

Nu am cunoștință dacă între BETEA și CRACIUNAS au mai avut loc și alte întrevederi, în afară de cea arătată mai sus.

Intrebare

Dacă nu au mai avut nicio întrevedere, adică BETEA și CRACIUNAS, atunci cum au ținut legătura între ei?

Răspuns

Eu în acel timp mergeam la I.C.S. destul de des cu care ocazie îl vedeam și pe PAVEL. La scurtă vreme dela întâlnirea dela CRACIUNAS și BETEA, l-am văzut pe PAVEL căruia i-am spus că a avut loc întrevederea dintre CRACIUNAS și BETEA, la care mi-a răspuns că știe, că BETEA urmează să plece din București

./. ss/Fl. FARCASU

aproape de Braşov şi când am veşti în legătură cu plecarea să-l anunţ e el. Tot atunci PAVEL m'a întrebat ce anume am aranjat cu plecarea maiorului GAVRILESCU, despre care mă rugase mai înainte să-l întreb pe CRACIUNAS dacă poate să-l scoată din ţară sau nu, despre care eu i-am spus că am vorbit cu CRACIUNAS şi este de acord să-l scoată din ţară şi pe GAVRILESCU.

BETEA NICOLAE, hotărându-se să plece din Bucureşti, a rămas stabilit ca legătura dintre el şi CRACIUNAS să fie făcută prin mine şi PAVEL CONSTANTIN.

Întrebare

Unde anume a plecat BETEA NICOLAE din Bucureşti şi cum ai ţinut legătura dintre acesta şi CRACIUNAS?

Răspuns

Ştiu că BETEA NICOLAE plecând din Bucureştiga mers la Râjnov lângă Braşov, unde eu l-am şi vizitat odată împreună cu ing. VASILESCU şi încă o femeie care era o cunoştinţă a lui VASILESCU.

Întrebare

În ce scop l-ai vizitat pe BETEA NICOLAE la Râjnov unde stătea ascuns?

Răspuns

La BETEA NICOLAE, am fost trimisă de SILVIU CRACIUNAS, pentru ai anunţa trenul şi ora când trebuia să plece spre graniţă. BETEA urma ca la trenul şi ora fixată de mine, să-l întâlnească pe CRACIUNAS în tren şi împreună să meargă mai departe.

Pentru cazul că nu l-ar fi întâlnit pe CRACIUNAS din motive neprevăzute, i-am lăsat lui BETEA NICOLAE, adresa lui COCA SANTOM dela Cluj.

Plecarea din Bucureşti a lui CRACIUNAS a ratat, iar BETEA conformându-se instrucţiunilor date de mine din partealui CRACIUNAS, a luat acel tren şi neîntâlnindu-l pe CRACIUNAS a mers la Cluj la locuinţa lui COCA SANTOM, unde a rămas până în momentul arestării mele. Cu totuşi am reuşit să-l anunţ pe BETEA printr'o telegramă ca să fugă de acolo, însă nu ştiu ce s'a petrecut mai departe.

Precizez că nu am cunoştinţă la cine anume a stat BETEA NICOLAE ascuns la Râjnov lângă Braşov.

Întrebare

Mai sus dta ai arătat că după întâlnirea dintre BETEA NICOLAE şi CRACIUNAS, care a avut loc în str. Filaret unde BETEA stătea ascuns, BETEA NICOLAE s'a hotărât să plece din Bucureşti, rămânând stabilit ca legătura dintre el (respectiv BETEA) şi CRACIUNAS să fie făcută prin PAVEL CONSTANTIN şi dta? Arată dta dacă în

./. ss/Fl. FARCASU

vederea plecării lui BETEA din țară a existat vreo întâlnire între PAVEL și CRACIUNAS și unde anume?

Răspuns

In vederea fugii lui BETEA NICOLAE din țară, eu personal am cunoștință că între PAVEL CTIN și CRACIUNAS SILVIU a existat o singură întâlnire care a fost aranjată de mine, pe str. Sf. Constantin colț cu Bd. Schitu Măgureanu.

Ora și locul a fost stabilit de mine cu PAVEL, iar CRACIUNAS a fost adus la întâlnire, de mine personal.

Intrebare

Ce discuții au fost între PAVEL CTIN și CRACIUNAS cu ocazia întâlnirii ce ați avut-o în str. Sf. Constantin colț cu Bd. Schitu Măgureanu?

Răspuns

Nu am cunoștință, deoarece eu le-am făcut cunoștința și am plecat spre grădina Cismigiu iar ei au plecat împreună pe str. Sf. Constantin.

La câtva timp dela această întâlnire, CRACIUNAS mi-a spus să trec pela PAVEL că-mi va da ceva, lucru pe care eu l-am și făcut și mergând la PAVEL, acesta mi-a dat o carte împachetată într'o hârtie albă cu mențiunea ca s'o predau lui CRACIUNAS. Cartea am predat-o lui CRACIUNAS.

Intrebare

In afară de cartea aceia ai mai primit ceva din partea lui PAVEL pentru CRACIUNAS?

Răspuns

In afară de carte nu am mai primit nimic din partea lui PAVEL pentru CRACIUNAS?

Intrebare

Ce anume conținea cartea ce ai primit-o din partea lui PAVEL și pe care ai predat-o lui CRACIUNAS?

Răspuns

Nu am cunoștință, deoarece acea carte, am luat-o împachetată dela PAVEL și împachetată i-am dat-o lui CRACIUNAS.

Intrebare

Ce anume a făcut CRACIUNAS cu acea carte pe care a primit-o dela PAVEL CTIN prin dta?

Răspuns

Nu am cunoștință. Insă, atunci când am întâlnit pe MANU GH. la Ploești și era urmărit de autorități, într'o plasă pe care o avea MANU în mână, am observat acel pachet în care era cartea dela PAVEL și dându-mi seama că acea carte constitue un pe-

./. ss/Fl. FARCASU

rical pentru MANU, am luat cartea aşa cum era împachetată şi am aruncat-o în sobă unde a ars. După aceea a urmat arestarea lui MANU şi a mea.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl subscriu şi îl semnez propriu.

Anchetată
ss/Fl. PĂUCAŞU

Anchetator
Lt. de Securitate
I. Drăghici

PROCES VERBAL

Astăzi 6 Iunie 1959, Bucureşti

Interog. a început la ora 10,30
" s'a terminat la " 13,30

Întrebare

În declaraţia dtale din 5 Iunie a.c. arăţi că PAVEL CONSTANTIN şi-a cerut să vorbeşti cu CRĂCIUNAS pentru ca aceasta (CRĂCIUNAS) să aranjeze fuga din ţară, în mod clandestin, a colonelului GAVRILESCU?

Arată dtă anchetat, cine este acest GAVRILESCU, care erau relaţiile dintre el şi PAVEL CTIN şi ce ai aranjat dtă cu CRĂCIUNAS în vederea plecării acestuia din ţară?

Răspuns

Dela PAVEL CTIN, ştiu că colonelul GAVRILESCU este fiul generalului GAVRILESCU, care căuta o posibilitate de a pleca din ţară şi m'a rugat ca să vorbesc cu CRĂCIUNAS CTIN dacă poate să-l treacă peste frontieră şi pe colonelul GAVRILESCU, la care eu i-am promis că am să-l întreb pe CRĂCIUNAS în legătură cu acest lucru.

Natura legăturilor dintre PAVEL CTIN şi colonelul GAVRILESCU nu o cunosc.

Întrebare

Ce alte discuţii ai mai avut cu PAVEL CONSTANTIN privitoare la colonelul GAVRILESCU?

Răspuns

În urma cererii lui PAVEL, eu am luat legătura cu CRĂCIUNAS, căruia i-am transmis cererea lui PAVEL în legătură cu fuga din ţară a colonelului GAVRILESCU, la care CRĂCIUNAS mi-a spus să-i transmit lui PAVEL că în principiu este de acord, dar vrea să-l cunoască pe colonelul GAVRILESCU. Cele spuse de CRĂCIUNAS, au fost comunicate de mine lui PAVEL CTIN, în cadrul întâlnirii dintre CRĂCIUNAS şi colonelul GAVRILESCU, unde CTIN m'a

./.

ss/Fl. Păucaşu

Prezentul proces-verbal de interogatoriu este identic cu originalul.-

503

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestata PARCASU FLORICA, născută la 22 Martie 1909 în Bucureşti, fiica lui MOISE (decedat) şi MARIA, cu ultimul domiciliu în Buc. str. Vitan Barzii Nr. 14.

6 Iunie 1968, Bucureşti
Interog. a început la ora 10,30
" s'a terminat " 13,50

Intrebare

In declaraţia Dtale din 5 Iunie a.c. arăţi că PAVEL CONSTANTIN ţi-a cerut ca să vorbeşti cu CRACIUNAS pentru ca acesta (CRACIUNAS) să aranjeze fuga din ţară, în mod clandestin, a maiorului GAVRILESCU?

Arată dta amănunţit, cine este acest GAVRILESCU, care erau relaţiile dintre el şi PAVEL CTIN şi ce ai aranjat dta cu CRACIUNAS în vederea plecării acestuia din ţară?

Răspuns

Dela PAVEL CTIN, ştiu că maiorul GAVRILESCU este fiul generalului GAVRILESCU, care căuta o posibilitate de a pleca din ţară şi m'a rugat ca să vorbesc cu CRACIUNAS SILVIU dacă poate să-l treacă peste frontieră şi pe maiorul GAVRILESCU, la care eu i-am promis că am să-l întreb pe CRACIUNAS în legătură cu acest lucru.

Natura legăturilor dintre PAVEL CTIN şi maiorul GAVRILESCU nu o cunosc.

Intrebare

Ce alte discuţii ai mai avut cu PAVEL CONSTANTIN privitoare la maiorul GAVRILESCU?

Răspuns

In urma cererii lui PAVEL, eu am luat legătura cu CRACIUNAS, căruia i-am transmis cererea lui PAVEL în legătură cu fuga din ţară a maiorului GAVRILESCU, la care CRACIUNAS mi-a spus să-i transmit lui PAVEL că în principiu este de acord, dar vrea să-l cunoască pe maiorul GAVRILESCU. Cele spuse de CRACIUNAS, au fost comunicate de mine lui PAVEL CTIN. In vederea întâlnirii dintre CRACIUNAS şi maiorul GAVRILESCU, PAVEL CTIN m'a

./. ss/Fl. PARCASU

dus acasă la maiorul GAVRILESCU pentru a-l cunoaşte pe acesta şi casa unde locuieşte, urmînd ca după aceea să-l aducă pe S.CRACIUNAS acasă la GAVRILESCU. Maiorul GAVRILESCU locuia în cartierul Floreasca în apropiere Arcului.

Intrebare

Arată dacă a avut loc întîlnirea dintre CRACIUNAS SILVIU şi maiorul GAVRILESCU şi ce anume au stabilit?

Răspuns

Întîlnirea dintre CRACIUNAS şi maiorul GAVRILESCU a avut loc în casa acestuia din urmă, unde CRACIUNAS a fost dus de mine.

Discuţiile s'au purtat asupra plecării în străinătate rămînînd stabilit ca eu să-i transmit lui GAVRILESCU, prin PAVEL, ce anume trebue să facă în legătură cu plecarea.

Prin PAVEL, l-am anunţat pe GAVRILESCU să-mi trimită o fotografie şi banii respectivi, pentru a i scoate un act din partea "Joint-ului".

Tot prin PAVEL, GAVRILESCU mi-a trimis fotografia respectivă, fără bani, urmînd a procura şi să trec eu mai tîrziu pentru a-mi da mie.

Între timp făcîndu-se plecarea din ţară a soţilor BOILA MAX MAXOLESCU şi prof. VENIAMIN, plecare care s'a ratat la graniţă, aceştia au fost nevoiţi să se reîntoarcă la Bucureşti.

Dela soţii BOILA, care au venit să stea ascunşi la mine, am aflat că atît ei, soţii BOILA cît şi MAX MAXOLESCU şi prof. VENIAMIN, plecînd din Bucureşti cu maşina, s'au oprit la Buşteni pentru a aştepta trenul care mergea spre graniţă.

La Buşteni, pînă la sosirea trenului, au fost găzduiţi în vila maiorului GAVRILESCU.

Din această povestire, am înţeles că SILVIU CRACIUNAS a mai avut şi altă întîlnire cu maiorul GAVRILESCU.

Intrebare

Ce anume ai făcut cu fotografia maiorului GAVRILESCU pe care ai primit-o dela acesta prin PAVEL CONSTANTIN?

Răspuns

Fotografia respectivă am păstrat-o pînă m'am dus din nou la GAVRILESCU pentru a i cere suma de bani (5 sau 10 mii), pretinsă de Dr. FLEISCHER care avea legături cu Jointul şi urma să-i scoată actul respectiv pentru GAVRILESCU. Mergînd la GAVRILESCU, acesta mi-a spus că nu are banii respectivi şi tot atunci m'a întrebat ce părere am eu despre CRACIUNAS căci lui îi face impresia că S.CRACIUNAS este un om suspect, deoarece el (GAVRILESCU) a fost ofiţer de stat major la serviciul informaţiilor

./. ss/Pl. PARCASU

505

şi cunoaşte oamenii. Eu i-am spus să aibă încredere în CRACIUNAS şi după aceia am plecat.

Datorită faptului că CAVRILESCU nu mi-a trimis bani, eu nu am putut să-i scot actul şi dela acea dată nu l-am mai întâlnit.

Fotografia maiorului CAVRILESCU a rămas la mine în casă, unde a fost găsită de autorităţi la percheziţie.

Nu mai ştiu ce a făcut după aceia maiorul CAVRILESCU deoarece eu am fost arestată.

După ce am citit prezentul proces-verbal şi am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl semnez şi semnez propriu.

Anchetată

Anchetator
Lt. de Securitate
T. Drăghici

ss/Fl. PARCASU

1.II.50

252

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ANTON COLORENTIA, de profesiune fost funcţionar, ultimul domiciliu Bucureşti Str. Dr. Lister 7, întrebat fiind declar următoarele :

Il cunosc pe CONSTANTIN PAVEL din primăvara 1939 dela o şcoală pentru echipieri, unde am fost din partea Institutului Social. M'a impresionat atunci, atât el cât şi BETEA, prin modul cum discutau probleme sociale, vehement şi cu multă convingere.

Nu l-am pierdut din ochi de atunci. Ştiu că a lucrat la redacţia Revistei Fundaţiilor şi că apoi a găsit un post în Ministerul Industriei la serviciul ştampilării acţiunilor.

In vara 1941, când s'au ivit locuri vacante în Institutul de Statistică, i-am trimis vorbă că ar putea fi angajat aci în condiţii mai bune. A acceptat şi a intrat prin August-Septemvrie 1941 în Institutul Central de Statistică.

Repartizat la Oficiul de Studii, a participat în vara-toamna 1942, timp de câteva luni la lucrările de înscriere a Românilor de peste Bug. In acest timp a învăţat ruseşte.

Din 1945 a ţinut loc de subşef al Oficiului de Studii, iar în 1947-48 a fost şeful Oficiului.

In genere, închis şi cumpănit la vorbă, dar muncitor şi capabil de a face faţă lucrărilor variate ce intervenea u în Oficiu.

Am aflat mai târziu, mi se pare dela BETEA, că în vremea când a intrat în Institut suferise o lovitură, se pare nemeritată. Fusese exclus sau suspendat din Partidul Comunist din care făcea parte, pentrucă aşa mi s'a spus Dl. MAURER, la care fusese în ziua arestării acestuia, ar fi socotit că el ar fi pus poliţia pe urmele lui.

In 1944 vara, când mai mulţi dintre colegii lui erau în legătură cu Ing. SILBER, el a stat la Naipu în evacuare, fără să iasă.

Din toamna 1944, moralul lui s'a schimbat. S'a înviorat, după ce devenise secretarul sindicatului şi se ocupe de întreaga viaţă organizatorică din Institut. La alegerile dela sfârşitul anului următor a căzut în faţa unui comitet mult mai radical, ai cărui protogonişti au ajuns deasavuaţi , dar mult mai târziu. A urmat o nouă fază de deprimare pentru PAVEL. Cred că s'a hotărât atunci să se retragă în viaţa de familie. A vrut să aibă copii. Din nenorocire,

./.

Dna PAVEL a născut de două ori succesiv înainte de termen şi copii au murit la câteva zile după naştere. Am căutat să-l orientez înspre ştiinţă'. S'a pasionat pentru un studiu de geografie economică asupra judeţului Teleorman. La acest lucru în 1947, în toamnă, când se pare că BETEA ajuns urmărit i-a cerut că-i dea o mână de ajutor. PAVEL n'a refuzat, dar lucrul pare să-i fi costat mult, căci era foarte încordat şi abătut la sfârşitul anului 1947 începutul anului 1948.

Dintre relaţiile lui în cadrul Oficiului era cunoscută o încordare ca de fraţi vitregi, cu LEVENTE. Discutam adesea împreună, aveau lucrări comune, dar sfârşeau totdeauna prin a se "ciondăni" cum se zicea. Era în buni termeni cu toţi colegii lui din Oficiu, fără a fi legat în mod deosebit de cineva. Cred că într'o oarecare măsură misantrop, nu căuta în mod deosebit comerţul intelectual cu nimeni. Cu doctorul MANUILA directorul general al Institutului n'a avut contact decât sporadic şi ocazional. Nu s'a întâmplat ca vre-o lucrare a lui să atragă atenţia acestuia şi să-l cheme la sine, să-l socotească printre fruntaşi.

ss.A.GOLOPENTIA

1 Februarie 1950

5808

257

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Subsemnatul ANTON GOLOPENTIA, de profesiune fost funcţionar, ultimul domiciliu Bucureşti Str.Dr.Lister No.7, intrebat fiind, declar următoarele :

1.- Ce ai discutat cu PAVEL după întâlnirea dela Blagan?

I-am spus numai cât poţi spune, după ce am fost la Dl. PATRASCANU, că lucrul meu nu va avea urmare. Nu i-am povestit detaliile. Nu i-am spus, deci, că n'am transmis mesajul lui BETEA aşa cum mi-l spusese acesta şi nici n'am descris sentimentele pe care le am avut fiind acolo şi care nu pot şi nu voi să o fac.

2.- Ce ai aflat după întâlnirea dela BLAGAN despre situaţia lui BETEA ?

N'am aflat nimic.

su.A.GOLOPENTIA

1 Februarie 1950

6.IV.50

509

313

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Subsemnatul ANTON GOLOPENTIA, de profesiune fost funcţionar, cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str. Dr. Lister 7, întrebat fiind, declar următoarele :

1.- Ce măsuri ai luat după hotărârea Consiliului Superior Economic de a trimite date Statistice în străinătate, fără aprobarea Consiliului ?

Am comunicat lui PAVEL, delegat cu conducerea Oficiului de Studii şi am ţinut în seamă dispoziţia, căci corespondenţa cu străinătatea era semnată şi rezolvată de directorul-general.

2.- Cui ai comunicat lui PAVEL?

Pentrucă corespondenţa Institutului şi arhiva corespondenţei se ţinea la Oficiul de Studii.

3.- RETEGAN era sub ordinele lui PAVEL, în timpul acesta?

Lucra în cadrul Oficiului de Studii, ca atare era sub ordinele lui PAVEL din punct de vedere disciplinar, însă fiind egal în grad era, în fapt, destul de liber.

4.- PAVEL ştia că RETEGAN era însărcinat cu ducerea corespondenţei în B.I.T.?

Nu-mi aduc aminte să-i fi spus.

5.- Nu era datoria Dtale, care în afară de faptul că erai director general, îl mai recomandaseşi şi pe RETEGAN să poarte corespondenţa cu B.I.T.-ul să-l anunţi pe acesta să întrerupă?

Pe da era;

6.- Nu considerai că această continuare de trimitere de date interzise era o acţiune ilegală?

Scăparea mea din vedere, datorită forului pregătirilor recensământului general al populaţiei şi agricol, a avut drept urmare o acţiune ilegală.

./.

7.= Dece nu l-ai anunţat pe RETEGAN ?
Dintr'o scăpare din vedere.

8.= In tot timpul, cât ai fost director-general, ai aflat într'un fel de continuarea trimiterii de date la B.I.T.?
Nu, n'am aflat.

9.= In tot timpul, cât ai funcţionat ca director general ţi-a arătat RETEGAN materialul, pe care-l trimetea?
Nu.

10.= In acest timp ţi-a vorbit de astfel de material?
Nu.

ss.A.GOLOPENTIA

6 Aprilie 1950

19.X.49

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul RATIU ANTON, născut în com.Beclean Jud.Someş la 14 Martie 1916, domiciliat în Bucureşti, Str.Jules Michelet No.17, declar următoarele :

PAVEL CONSTANTIN - băeat de ţăran din Jud.Prahova, este licenţiat al Facultăţii de Litere din Bucureşti specialitatea latină şi elenă. Soţia lui este funcţionară la Tribunalul Ilfov. Am văzut-o odată în treacăt.

L-am cunoscut în Serviciul Social de Fundaţii. Bun prieten cu MIRCEA TIRIUNG, MANESCU, CORBEA, BETEA, STEFAN POPESCU şi subsemnatul. Cu ceilalţi dela Statistică în raporturi destul de bune. Ne-am cunoscut mai bine la statistică.

In Ucraina a lucrat şi el la identificarea moldovenilor. A activat mai mult în Crimea.

La Kirovograd mi-a dat în primire pe HANCOV VICTOR pe care apoi l-am trimis la Odesa. Din informaţiile date de HANCOV şi CERPICA ALEXANDRU care fuseseră cu el, a ajutat multe familii şi tineret sovietic.

Cu PAVEL nu am fost în raporturi aşa de strânse ca şi cu BETEA NICOLAE.

Ne întâlneam când mergeam la Statistică sau când mă chema el în mod special. M'a chemat să-mi dea bileţele dela BETEA (două) pe care mi le lua îndărăt şi le rupea. M'a mai chemat odată să mă întrebe dacă sunt de acord să organizăm o plecare cu un avion T.A.R.S. plecare pe care să o forţăm cu pistoalele La care am răspuns că nu sunt de acord. Ultima oară l-am întâlnit când i-am transmis ce aflasem dela LEVENTE, Adică că va fi arestat în curând. La care a râs spunând că poate să-l aresteze el nu se poate da la fund că are treabă. După care ne-am despărţit.

L-am văzut şi pe el în maşina care ne-a dus la Piteşti. Apoi când am fost mutat în Cal.Rahovei; am fost dugi amândoi cu aceiaş maşină. De data aceasta însă nu mi-a mai zâmbit şi nici eu nu i-am zâmbit.

./.

512

Cu soţia lui nu era în raporturi prea strălucite.

Nu mi-a spus însă niciodată nimic dar eu nu l-am văzut niciodată undeva împreună cu soţia lui.

El mai era prieten cu familia JIBELEANU.

La 23 August nu ştiu să fi participat.

In cadrul Institutului a avut muncă politică pe linie sindicală împreună cu STOIANOVICI şi GH.POPESCU până la plecarea lui GH.POPESCU în provincie.

LEVENTE spunea mereu că PAVEL este anarhic şi prietenia cu el îmi este dăunătoare. Mă sfătuia să-l evit.

Nu ştiu cum s'a ajuns la plecarea lui PAVEL- BETEA la început spunea să nu este sigură. Totuşi la urmă s'a prins şi el în horă poate tot datorită lui BETEA.

PAVEL este muncitor şi foarte ordonat. Suficient de capabil în muncă.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţiu şi semnez propriu.

ss.ANTON RATIU

19 Octomvrie 1949

24.X.49 513

85

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul RATIU ANTON, născut în com.Beclean Jud.Someş la 14 Martie 1916, domiciliat în Bucureşti Str.Jules Michelet No.17, declar următoarele :

De PAVEL CONSTANTIN, cu privire la plecare, am aflat dela BETEA NICOLAE când s'a pus problema plecării cu avionul T.A.R.S. pilotat de MAX MANOLESCU.

Aceasta s'a întâmplat în preajma întâlnirii cu MANAILA, MAX MANOLESCU şi ceilalţi, dela locuinţa lui FLORIN TEODORU.

La întâlnirea avută, din casa lui FLORIN TEODORU, când s'a pus problema cine anume pleacă, BETEA a spus că pleacă şi PAVEL. Ceeace însemnă că BETEA vorbise cu PAVEL şi că acesta era de acord cu plecarea.

Tot atunci mi-a spus BETEA şi personal că este vorba să plece şi PAVEL întrucât este nevoe de oameni mai tineri cari să poată interveni pentru a fi imobilizaţi mecanicul, radiotelegrafistul şi pilotul secund.

Discuţiunile dintre BETEA şi PAVEL cu privire la plecare, nu-mi sunt cunoscute. Personal, cu PAVEL, nu-mi aminteso să fi avut vre-o discuţie pe acest temei în acea vreme şi nici nu-mi aminteso să-l fi văzut - să-l fi întâlnit.

După eşecul fugii, zilele acelea au fost zile de cumplită zăpăceală. Nu pot deloc să-mi amintesc dacă l-am întâlnit sau nu pe PAVEL. Probabil că da - pentrucă atunci am alergat pela toţi pe cari ştiam că-i cunoaşte BETEA şi-i sunt apropiaţi pentru a-i întreba dacă ştiu ceva de el. DUTESCU era arestat şi nu ştiam ce anume ştie DUTESCU din problema plecării. Eram înspăimântat şi zăpăcit.

Acele zile îmi sunt întunecate şi nu reuşesc deloc să-mi amintesc dacă l-am văzut sau nu pe PAVEL. Cred că l-am văzut. Mi-fi era doar bun prieten. Se poate să fi fost chiar şi la mine acasă. Se poate să-mi fi cerut ca în ipotesa când îl găsesc să-i comunic şi lui. Imi este poate putinţă să-mi amintesc. Nu am nici-un motiv să tăinuesc pentrucă chiar dacă ne-am văzut nu am putut pune nimic la cale. Acasă la el, precis nu am fost niciodată.

Abea în preajma Crăciunului, îmi amintesc că am fost chemat de PAVEL să mă duc imediat la Institut.

Tocmai sosisem dela Oradia Mare din Misiunea trută referitor la Campania de Control din cadrul serviciului.

Aceasta s'a întâmplat după ce LEVENTE îmi comunicase că sunt programat în prima serie de concediu, ca să merg împreună cu el la Sinaia pentru a ne petrece acolo concediul.

Ceeace îmi amintesc este că am întâlnit pe AURORA CORCIOVESCU la Statistică, nu ştiu minte dacă atunci sau mai târziu cu ceva, care mi-a spus că PAVEL îi cere bani pentru BETEA, ce să facă? Să-i dea? I-am răspuns să nu-i dea nici-un ban. Vrea să-i vândă din lucruri - aşa mi se pare că-mi spusese Altceva nu pot să-mi amintesc.

La întâlnirea dela Statistică, cu PAVEL, mi-a spus următoarele: "Uite despre ce este vorba şi deci te-am chemat: "Ne-am hotărît, totuşi, să plecăm". "Tot cu un avion de-al T.A.R.S.ului şi uite cum: Ne cumpărăm bilete în regulă ca orice pasageri". Dela Arad şi Timişoara. Ne urcăm în avion şi-l luăm şi pe MAX MANOLESCU pe care îl bandajăm la cap pentru a nu fi recunoscut, simulând că este accidentat. Cpt. ZAHARIA se poate urca fără nici-un pericol în avion ca un simplu pasager el nefiind urmărit. In avion, după ce ne-am urcat stăm liniştiţi până în clipa când trebue să schimbăm ruta spre Turcia. Atunci simulăm un incendiu în coada avionului şi dăm alarma strigând foc! foc! " Cei din cabina de pilotaj vor sări să stingă focul. Atunci noi îi imobilizăm iar MAX MANOLESCU cu ZAHARIA intră în cabină, semnează cu pistolul piloţii şi le ocupă locul".

" BETEA mi-a spus să te întreb şi pe tine, dacă eşti sau nu de acord."

I-am răspuns cam aşa: Eu nu sunt de acord. Mi se pare prea copilărească această încercare. Cum îţi închipui tu că MAX MANOLESCU, chiar aşa bandajat la cap, nu va fi recunoscut de piloţii şi personalul avionului? Tu dacă l-ai vedea pe BETEA sau pe mine bandajat la cap nu ai putea să ne recunoşti după statură, după mers, după mişcări?. "In afară de asta chestiunea cu focul este nesericoasă. Se poate aprinde avionul sau poate ateriza forţat. Eu nu sunt de acord, dar dacă totuşi vă decideţi în această aventură plec şi eu din solidaritate deşi sunt convins că mi reuşeşte".

Apoi i-am spus, trecând la alte discuţii că eu merg la Sinaia cu LEVENTE la ski. Chestiunea cu Sinaia l-a cam intrigat şi mi-a răspuns : Bine! Cum crezi....: Du-te!" O să-i comunic lui BETEA aceste lucruri". "Prin urmare nu eşti

de părere să plecăm în acest fel".

- Nu! Nu sunt de părere să plecăm în felul acesta". (i-am răspuns).

Probabil atunci mi-a citit şi primul bileţel trimis de BETEA pe care apoi l-a rupt, nu reţin acest lucru precis.

Biletul avea cam următorul cuprins :
"Un gând bun, noroc şi sănătate". "N"

Rostul biletului era pentru a-mi da un semn de viaţă, că nu este arestat şi să se găsească la mine. Nu ne-am înţeles nici când să-mi trimită vre-un bilet sau vre-un alt semn de viaţă.

Nu-mi amintesc şi nici nu cred ca atunci să mai fi discutat ceva împreună cu privire la plecare.

Mai târziu, la aproximativ trei sau patru săptămâni, m'a chemat din nou şi mi-a citit un alt bileţel dela BETEA tot cam cu acelaş conţinut. Atunci credeam că este un bileţel de adio. Pentrucă PAVEL îmi comunicase că sunt pe punctul de a aranja o plecare prin Ungaria - aşa-mi amintesc.

I-am spus să mă anunţe şi pe mine pentrucă eventual aş pleca şi eu. Nu mai ţiu minte dacă mi-a dat vre-un răspuns sau nu.

Atunci n'am avut o discuţie propriu zisă. El nu era singur în birou. A profitat de câteva clipe de lipsa lui MAICOVSCHI (sau aşa ceva) cu care lucra la birou.

Eu n'am insistat să mă informeze şi nici ulterior nu l-am căutat.

După aceasta, l-am mai văzut în ziua sau a doua zi după ce-mi dădusem demisia dela Controlul Economic când i-am comunicat că IEVENTE îmi spusese că va fi în curând arestat. La care mi-a răspuns râzând că este ocupat şi nu poate să se dea la fund.

Din toate aceste întâmplări rezultă că PAVEL era în permanent contact cu BETEA şi că era în curent cu toate planurile de plecare ale acestuia, planuri la care de bună seamă colaborau împreună.

Eu n'am cerut să mă pun în legătură cu BETEA şi probabil că nici BETEA n'a mai dorit să mă vadă. Altfel mi-ar fi comunicat şi mie acest lucru. Aşa încât nu ştiu unde era ascuns şi nici cu cine intraseră în legătură pentru o altă încercare de plecare peste graniţă.

Ştiu că, în acest timp, MICSA era şi el în legătură cu PAVEL şi se vedeau mai des. MICSA mereu îmi spunea că BETEA a reuşit să plece. Ne bucuram împreună. Apoi de-odată mă pomeneam cu un bilet sau mă anunţa tot MICSA că încă nu a plecat dar că este pe punctul de a pleca.

./.

Ultimul bilet pe care l-am primit era, cred, dela PAVEL care şi el se dăduse la fund. Mi l-a citit MICSA care-mi telefonase să mă duc la judecătoria de acol unde era transferat Asta prin Martie.

Biletul conţinea un fel de luare la revedere - un fel de adio - ca un ultim semn din partea lor înainte de plecare. Nu era adresat amănunt. Şi de acest bilet am rămas mult surprins pentrucă şi înainte de primirea acestui bilet, MICSA, foarte bucuroş, mă informase că sigur au reuşit să plece. Nu pot reproduce biletul mi-a fost citit în fugă şi în şoaptă într'un birou de-al judecătoriei unde erau mai mulţi funcţionari. Prin bilet îşi luau rămas bun dela noi şi ne ureu mult noroc şi sănătate.

Apoi a urmat arestarea.

Altceva cu privire la PAVEL, referitor la fugă, nu-mi amintesc.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţiu şi semnez propriu.

ss.ANTON RATIU

24 Octomvrie 1949

25.X.49 517

D E C L A R A T I E

Subsemnatul RATIU ANTON, născut în com.Beclean Jud.Someş la 14 Martie 1916, domiciliat în Bucureşti Str.Jules Michelet 17, declar următoarele :

In una din ultimele zile ale lunei Martie anul 1948, după ce îmi dădusem demisia dela Cpntrolul Economic şi după ce avusesem ultima întâlnire cu PAVEL, întâlnire la care îi comunicasem că LEVENTE mi-e spus că va fi arestat în curând, am primit un telefon dela MICSA care mă chema să mă duc la el la Judecătoria de Ocol unde era transferat, pentru a-mi face o comunicare urgentă.

M'am dus la Judecătoria respectivă. Era în şedinţă. L'am aşteptat până a terminat şedinţa asistând şi eu la desbateri.

După terminarea şedinţei am intrat împreună în birou - un birou mic şi plin de funcţionari, cu un dute-vino permanent.

Intr'un colţ al biroului, mi-a citit un bilet cu un cuprins foarte scurt.

Nu pot să reţin nici-un cuvânt din cuprinsul acelui bilet. Mi-a fost citit în grabă şi în şoaptă, apoi repede l-a rupt şi l-a aruncat.

In bilet era vorba despre un fel de salut din partea lui BETEA şi probabil PAVEL. Ne era adresat amândorora. BETEA şi PAVEL ne salutau pe amândoi şi luându-şi la revedere dela noi ne urau mult bine şi noroc.

L-am întrebat de cine i-a fost dat biletul.

Mi-a răspuns că degeaba mi l-ar spune că tot nu-l cunosc.

Apoi l-am întrebat cine a scris biletul. Mi-a spus "Cred că BETEA". Pentrucă nu era convins, m'am aplecat şi am luat o mică bucăţică din bilet. Nu mi s'a părut să fie scrisul lui BETEA Mai curând semăna cu scrisul lui PAVEL. In orice caz nu mi-am putut da seama al cui este scrisul.

Acesta a fost ultimul bilet pe care-l primisem şi care a constituit o surpriză neaşteptată pentrucă nu cu mult înainte, MICSA îmi comunicase că, în sfârşit, sigur, BETEA a reuşit să plece

Această îmi este declaraţie pe care o susţiu şi semnez propriu.

ss.ANTON RATIU

25 Octomvrie 1949

Parcă,

782

SR

D E C L A R A T I E

Subsemnatul RATIU ANTON născut în com.Beclean Jud.Someş la 14 Martie 1916, domiciliat în Bucureşti Str.Jules Michelet No.17, declar următoarele :

1.- Pe ce te bazezi atunci când afirmi că PAVEL CONSTANTIN împărtăşea linia lui PATRAŞCANU?

Cu PAVEL, personal, nu am vorbit niciodată de PATRAŞCANU sau de linia politică a acestuia.

Totuşi, părerile lui îmi sunt cunoscute datorită afirmaţiilor lui BETEA care mi-a spus despre aceste următoarele:

Că îl aprecia mult pe PATRAŞCANU cu care este de acord în ceeace priveşte politica, însă de el. Nu era pentru o colaborare cu partidele istorice şi occidentul. Deasemeni nu era câtuşi de puţin pentru o sancţionare drastică a elementelor reacţionare.

Iar cea mai bună dovadă că-i împărtăşea linia, este faptul că se hotărîse să fugă în străinătate odată cu PATRAŞCANU şi grupul acestuia, fugă la organizarea căreia participase în mod activ şi mai convingeau şi pe alţii pentru această fugă (TAMAŞ şi TĂNĂSESCU).

Totodată îmi amintesc că discursul lui PATRAŞCANU dela Cluj l-a încântat. Şi acest fapt mi l-a comunicat BETEA. Dealtfel atitudinea lui PAVEL nu a fost pentru acest regim. Când a fost invitat de curând să-şi facă autocritica, a refuzat categoric acest lucru. Tot BETEA m'a informat despre acest fapt.

RATIU ANTON

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez propriu.

11 Februarie 1950

ss.ANTON RATIU

7 Februarie 1950

Parcă,

284 519

D E C L A R A T I E

Subsemnatul RATIU ANTON născut în com.Beclean Jud.Someş la 14 Martie 1916, domiciliat în Bucureşti Str.Jules Michelet No.17, declar următoarele :

In preajma pregătirilor fugii, am fost în câteva rânduri la Statistică pentru a sta de vorbă cu BETEA.

Eu fiind aproape tot timpul plecat în provincie în interes de serviciu, când veneam în Capitală, căutam să aflu care este stadiul pregătirilor fugii prin BETEA. Se întâmpla ca aceste întâlniri dintre noi (două sau trei) să aibă loc în biroul lui GOLOPENTIA care lipsea de faţă fiind şi PAVEL.

Pot afirma că PAVEL urma să facă parte din grupul care urma să plece cu MAX MANOLESCU imediat după înapoerea acestuia din ruta de Paris - adică aproximativ la 10 Noemvrie 1947, aceasta mi-a comunicat-o BETEA în ziua când am mers la întâlnirea din casa lui FLORIN TEODORU adică, aproximativ la data de 2 sau 3 Noemvrie 1947.

Până atuncea, ştiu că BETEA căuta să-l convingă pe PAVEL pentru această plecare.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţiu şi semnez propriu.

ss.RAŢIU ANTON ?

11 Februarie 1950

11.V.950

220 620

D E C L A R A T I E

Subsemnatul RATIU ANTON născut în com.Beclean Jud.Someş la 14 Martie 1916, domiciliat în Bucureşti Str.Jules Michelet 17, declar următoarele :

In toamna anului 1947, aproximativ într'una din ultimele zile ale lunei a avut loc în casa lui FLORIN TEODORU (chiar în ziua întâlnirii), îmi amintesc că BETEA mi-a spus următoarele: " Am vorbit şi cu PAVEL şi este de acord să plece şi el cu noi". Era vorba despre plecarea cu avionul condus de MAX MANOLESCU.

Ceeace înseamnă că BETEA vorbise cu PAVEL despre această plecare şi îl pusese în curent cel puţin în parte cu problema fugii.

Eu nu ştiu ce anume ştia PAVEL cu privire la fugă. BETEA nu-mi vorbise niciodată mai mult sau mai amănunţit cu privire la PAVEL şi nici eu nu-l întrebasem amănunte.

După eşecul fugii, cum am mai declarat eu l-am căutat şi găsit pe BETEA la care am fost în câteva rânduri. După ce i-am comunicat rezultatul discuţiei cu PATRASCANU, nu m'am mai întâlnit cu el. Am primit misiunea, în cadrul serviciului, de a conduce o campanie de control în Jud.Bihor. Nici la înapoerea din această misiune nu am încercat să-l văd pe BETEA.

Dela Oradia Mare m'am înapoiat cam la 20 Dec.1947.

După două sau trei zile dela această dată, adecă aproximativ pela 22 sau 23 Decemvrie 1947, am primit un telefon dela PAVEL să mă duc neapărat la el la Institut.

Am mers la Institut în strada Brezoianu No.31, l-am găsit pe PAVEL, am intrat într'un birou liber şi mi-a spus cam următoarele: " BETEA mi-a spus să te întreb dacă eşti de acord cu o plecare forţată cu un avion deal T.A.R.S.-ului. Este vorba să ne cumpărăm bilete în regulă dela Arad şi Timişoara pentru Bucureşti. Îi luăm şi pe MAX MANOLESCU pe care îl bandajem la cap să nu fie recunoscut. BETEA poate călători liniştit că acolo n'o să ştie nimeni cine este. Ne urcăm deci cu toţii, vine şi ZAHARIA IOAN.

./.

" In drum spre Bucuregti gi în apropiere de Pitegti, provocăm un fals incediu în coada aviomului gi apoi dăm alarma strigând: foc! foc!.

In momentul cînd uga cabinei de pilotaj se va deschide, unii dintre noi sărim pilotii gi pe ceilalti. MAX MANOLESCU gicu ZAHARIA IOAN le ocupă locul acestora, pe ceilalti îi legăm imobilizându-i iar deasupra Pitegtiului schimbăm ruta spre Turcia". Aceasta era planul fugii gîbăcestă era conținutul celor spuse de PAVEL. Se poate să nu fi putut repeta întocmai cuvintele lui PAVEL. Conținutul însă este acesta.

Eu i-am răspuns că nu sunt de acord cu această plecare pe care o găsesc pur gi simplu copilărească. Mai întîi focul din coada aviomului este primejdios, pentrucă se poate aprinde aviomul gi pilotii în această ipoteză vor ateriza forțat imediat. Apoi chestiunea cu bandajarea capului lui MAX MANOLESCU nu are nici-un rost pentrucă el va fi ugor recunoscut după forma corpului, după mers gi după toate mișcările pentrucă atît pilotii cît gi personalul aviomului sau al aeroportului sunt prea obignuiți cu silueta lui MAX MANOLESCU încît eșecul este sigur. Totugi, am spus eu, dacă vă decideți să mergeți utilizînd acest sistem, deși sunt absolut sigur că nu reugegte, mă voi duce gi eu pentru prietenia ce am față de voi.

PAVEL a fost foarte nemulțumit de răspunsul meu. M'a mai întrebat odată: " Prin urmare nu egti de acord cu această plecare?! I-am răspuns că nu sunt de acord.

A zis; Bine !

După această discuție ne-am despărțit.

Imainte de a ne despărți m'a întrebat ce fac de Crăciun.

I-am spus că sunt invitat la LEVENTE să merg împreună cu el la schiuri.

La acest răspuns a cam strîmbat din nas. A răspuns iarăgi "Bine!".

După această întîlnire am mai fost chemat de PAVEL pentru a-mi citi biletele scrise de BETEA prin cari mă saluta.

Despre plecare nu a mai vorbit cu mine nimic.

Alte discuțiuni cu PAVEL cu privire la această problemă nu am avut. Eu gtiu de cînd anume îl pusese BETEA în curent cu fuga gi nici nu gtiu ce anume îi spusese relativ la această fugă.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțiu gi semnez propriu.

ss.ANTON BATIU

17 Februarie 1950

12.XI.49

167

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ZAHARIA IOAN, domiciliat în Intrarea General Angelescu No.6, din Bucureşti, declar liber şi nesilit de nimeni, următoarele cu privire la persoana lui PAVEL, funcţionar la serv. statistic :

L-am cunoscut pe PAVEL în casa Ing.MUNTEANU, în perioada de timp imediat după arestarea şi fuga lui MANOLESCU, când BETEA se adăpostea în această casă.

PAVEL a făcut legătura între BETEA şi PATRASCANU. Cred că a vorbit în acel timp cu PATRASCANU.

In urma arestării lui MANOLESCU, BETEA şi PAVEL pentru a putea să salveze pe MANOLESCU şi pe BETEA au început discuţiile pentru plecarea unei fugi, prin numirea mea la T.A.R.S.

PAVEL urma să intervină pentru această numire la PATRASCANU.

Ca urmare cred a discuţiei avute cu PATRASCANU s'a renunţat la plecarea prin forţă prin posibilitatea numirei mele la TARS.

Discuţiile dintre BETEA şi PAVEL au dus la această nemulţumire

PAVEL spunea că dacă prin intervenţia lui PATRASCANU eram numit la T.A.R.S. şi apoi obligat să întreprind o plecare, PATRASCAN ar fi avut situaţia îngreunată.

In această a doua pregătire urma să participe şi PAVEL. In urma discuţiilor dintre BETEA şi PAVEL, această pregătire a fost lăsată fără să i se dea curs.

La propunerea lui MANOLESCU de a se discuta cu GROZEA, şi în urma discuţiilor ce au avut loc în casa Ing.MUNTEANU, cu BETEA, PAVEL, MUNTEANU, RATIU şi la început MICSA, m'am dus să vorbesc cu GROZEA. GROZEA acceptând propunerea şi urmând ca la întoarcerea dela Praga să discute cu MANOLESCU, cei de mai sus au discutat, problema plecării făcând planul pentru un atac la bord, care nu diferea de celelalte, urmând ca GROZEA să execute un aterisaj pentru a-l lua pe MANOLESCU şi BETEA.

Discuţia cu privire la planul prin GROZEA, a durat cred două sau trei zile. El nu a fost pus în aplicare, pentrucă nu s'a ajuns, să se vorbească cu GROZEA, acesta având accidentul de avion dela Praga.

In urma acestui fapt, cred fără să pot preciza, BETEA s'a mutat la Ing.VASILESCU, casă găsită de PAVEL - nu pot preciza însă.

Cred că adresa lui VASILESCU am aflat-o dela PAVEL, după ce BETEA s'a mutat acolo, şi când a trebuit să fie adus şi MANOLESCU, deoarece casa din Bdul.Maria nu mai prezenta siguranţă.

La VASILESCU, când s'a pus problema din nou a unei plecări prin forţă. PAVEL a adus în urma discuţiilor cu BETEA, doi oameni cred că tot dela Statistică, ce urmau să facă parte din grupul celor care trebuiau să dea atacul, împreună cu VASILESCU, MUNTEANU şi poate RATIU (nu pot afirma cu convingere dacă era şi el).

Cei doi oameni aduşi de PAVEL, au venit în casa Ing.VASILESCU cred că de două ori.

Această propunere a fost părăsită, în urma faptului că devenise prea nesigură o plecare cu avionul.

PAVEL îl subvenţiona pe BETEA câteodată cu bani. Imi amintesc că dela ~~înaintea~~ PAVEL, BETEA a luat nişte bani, nu pot preciza suma, bani pentru Dna ANGELESCU ca aceasta să poată plăti chiria şicumpăra lucruile necesare pentru camerea lui BETEA.

Referitor la Dna ANGELESCU, după ce BETEA a început să se ascundă i-a revenit lui PAVEL, sarcina de a continua intervenţiile pentru numirea Dnei ANGELESCU la serv.statistic.

Cu PAVEL mă întâlneam când mă duceam fie la Ing.MUNTEANU şi-l găseam acolo sau venea, fie la VASILESCU şi atunci când trebuia să-i comunic să vină pentru a sta de vorbă cu BETEA îl căutam la Serv.Statistic.

PAVEL a fost de părere ca MANOLESCU să plece din ţară cât mai repede, pentrucă, spunea că pierderea lui MANOLESCU ar duce la descoperirea celor proectate, deci la PATRASCANU.

Cred că ultima dată l-am văzut pe PAVEL la serviciul statistic, prin mijlocul lunei Ianuarie 1948, rugându-mă să-l întreb unde ar fi BETEA. Mi-a spus că nu ştie unde se află.

In acest timp, BETEA stând la Dna ANGELESCU, trebuia să întreb dinainte dacă pot trece pela el. Cri această întrebare o făceam lui PAVEL. Faptul că nu vroia să-mi spună dacă pot trece pela BETEA, însemnă că acesta nu mai vroia să stea de vorbă cu mine, cărmare a nemei menţinerii legăturii strânse cu el.

ss.ZAHARIA IOAN

18 Noemvrie 1949

24. X. 49

84

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul EUGEN LOSNIOV declar prin prezenta următoarele :

Îl cunosc pe PAVEL CONSTANTIN din 1939 din tabăra dela Pietriş-Arad a Serviciului Social - tabără în grupul de comandă al cărei eram şi în care PAVEL se pregătea pentru a deveni comandant.

Cu multă perspicacitate PAVEL CONSTANTIN a găsit în Serviciul Social un larg teren şi o favorabilă situaţie pentru propagandă socialistă - asigurându-şi în acelaş timp mijloacele materiale de existenţă.

La Pietriş - chiar din primele zile a venirii mele acolo - am întârziat într'o discuţiune - după executarea programului de exerciţii fizice de dimineaţa. A răscat atunci PAVEL câteva aprecieri privitoare la eficacitatea Serviciului Social - în forma în care este conceput - şi a simţit din uşurinţa şi naturaleţa cu care am admis părerile sale, că poate discuta liber cu mine - natural în intimitate - renunţând la orice convenţionalisme.

Ulterior l-am surprins discutând într'un grup de coechipieri, când după o clipă de ezitare, a continuat să-şi precizeze în amănunt atitudinea politică contând - prin simplă intuiţie - că nu-i voi reproşa nimic punându-l într'o situaţie penibilă.

Ceiace m'a impresionat în mod deosebit la PAVEL - din primul moment - a fost dârzenia şi persuasiunea cu care afirmă ideile şi convingerile sale şi înfruntă dificultăţile care decurg din propagarea lor. M'a captivat apoi spiritul său de largă dăruire de superioară înţelegere pentru tot ceiace este suferinţă umană.

L-am văzut totdeauna pe PAVEL CONSTANTIN foarte zelos şi pasionat în a-şi verifica discuţia şi impune ideile. Şi cine dintre cunoscuţii şi prietenii lui nu-l ştiau din perioada de ilegalitate a partidului ca pe un marxist de convingere.

./.

La Pietriş el se găsea în centrul grupului de ţinută marxistă d.p.d.v. al interesului şi insistenţei cu care se discutau problemele politice şi sociale.

Cu multă seriozitate şi răbdare, PAVEL CONSTANTIN nu pierdea nici-o ocazie de a-şi propaga ideile marxiste în Pietriş.

Foarte puţin interesat la acea dată în chestiuni de ordin politic, am fost cooptat de PAVEL CONSTANTIN spre a mă orienta către aceste preocupări şi a mă iniţia în doctrina marxistă.

Ceeace l-a preocupat n'a fost să obţină adeziunea mea formală la concepţia marxistă, ci să mă câştige cu toată convingerea pentru ea.

In 1940-41 am lucrat împreună la recensământul populaţiei din Comunele suburbane ale Capitalei - timp în care PAVEL şi-a obţinut transferarea dela Ministerul Economiei la Institutul Central de Statistică. In această perioadă, de timp am fost introdus de PAVEL într'un grup de tineri marxişti care se reuneau pentru sport la locuinţa unuia dintre ei (numele acestuia îmi scapă, a fost funcţionar la Inst.Centr.de Statistică şi a murit pe front).

Mi-a adus la cunoştinţă într'o zi PAVEL că a fost arestat MIRON CONSTANTINESCU - fapt în legătură cu care mi-a redat în termeni grevi dramatica situaţie a membrilor de partid arestaţi şi din închisori. Era preocupat de ajutorarea lor în care scop mi-a cerut şi mie o contribuţie băneasca.

In timpul în care am fost mobilizat a fost şi el plecat în Basarabia şi Transnistria împreună cu BETEA - nu ştiu precis dacă au lucrat pe teren mereu împreună.

După 23 August 1944 ne-am întâlnit şi m'a solicitat să particip la conducerea tineretului Uniunei Patriotice împreună cu el şi cu BETEA. Era la acea dată foarte entuziasmat de reuşita prevederilor sale cu privire la desvoltarea forţei de organizare politică şi militară sovietică şi a ideilor marxiste, cum şi la câştigarea războiului de către aliaţi.

După transformarea Uniunei Patriotice în Partidul Naţional Popular ne-am revăzut la intervale, relativ mai lungi de timp - eu continuând singur o activa în organizaţia "Pionerii României ca responsabil cultural în Comitetul Judeţean Ilfov.

Prin Octomvrie-Noemvrie 1947 într'o stare agitată de spirit în care mă găseam, l-am revăzut mai frequent - de câteva ori - pe PAVEL CONSTANTIN al cărui spirit, în special sub raportul vederilor politice, mi reflecta într'u nimic o stare mai bună.

./.

526

Pe marginea faptului retragerii lui LUCRETIU PATRASCANU dela departamentul Justiţiei şi deşavuării sale publice, pentru atitudinea sa dezidentă am comentat cu PAVEL situaţia politică şi actele de guvernământ ale regimului nostru. Astfel: Am concluzionat că desvoltarea raporturilor noastre-economice, politice şi sociale - pe plan internaţional exclusiv cu U.R.S.S. (dintre toţi marii aliaţi) reduce capacitatea de refacere economică a ţării şi creiază în interiorul ţării o stare de tensiune de agitaţie şi de nesiguranţă politică.

Deasemeni metodele de presiune şi de extremă urgenţă întrebuinţate de regim în reformele pe care le înfăptueşte fără o prealabilă, serioasă, temeinică şi susţinută acţiune de pregătire a planului atmosferei şi cadrelor, sunt cu totul necorespunzătoare pentru a obţine încrederea maselor în eficienţa acestor reforme.

Recrutarea membrilor de partid se face pe căi nefireşti şi cu prea mare grabă pentru a intra în partid oamenii serioşi - la care procesul de deliberare spre a lua o hotărâre de acest fel este un proces de înaltă conştiinţă - şi pentru a împiedeca intrarea oportunistă a unor oameni compromişi, care au făcut totdeauna şi sub toate partidele politica interesului lor propriu şi imediat.

In acţiunea sa de schimbare şi de primenire a aparatului funcţionăresc din pricina unor recenţi, oportunişti şi venali oameni de partid s'au întâmplat inechităţi cu totul inadmisibile fiind înlăturaţi adesea funcţionari dintre cei mai umili şi cu mijloace materiale foarte reduse.

Indărătul unei propagande cu totul exagerată şi extrem de costisitoare de placarde şi lozinci - sgomotos trâmbiţate - se ascund grave deficienţe şi triste realităţi de natură să compromită chiar cele mai frumoase idei şi bune intenţiuni.

Intrecerile socialiste, chiar când au dus la importante sporuri de producţii, valoarea calitativă şi tehnică a execuţiei pieselor industriale rezultate a reprezentat o scădere mergând până la adevărate eşecuri. Munca voluntară nu constitue decât deghizamentul sub care se prezintă o muncă silită, neretribuită şi impropriu organizată, lipsită de rezultate pozitive şi eficace printr'o necorespunzătoare repartizare a sarcinilor.

In şedinţele de Partid - exagerate numeric în raport cu obligaţiunile profesionale şi timpul disponibil al membrilor de partid - prelucrarea prea mult repetată, într'o formă stereotipă şi amorfă a aceloraş subiecte, nu mai provoacă nici-un interes, obosesc şi plictisesc. Un limbaj pretenţios a cărui termeni sunt inaccesibili celor mai mulţi membri de partid, face cu totul greoaie şi nebuloasă înţelegerea problemelor.

Organizarea tineretului lasă de dorit sub toate raporturile din pricina dificienţelor de conducere, lipsei unor metode adecvate de pregătire doctrinară şi practică a acestui tineret cum şi din pricina multiplicităţii sarcinilor ce i se impun şi care-l îndepărtează dela obligaţiunile lui de pregătire şcolară şi profesională.

Urgenţa aplicării reformelor economice - insuficient studiate şi pregătite, sub raportul planului general şi cadrelor de execuţie şi conducere - aduce o scădere a producţiei într'un timp în care accentul se pune tocmai pe sporirea potenţialului de producţie pentru a satisface nevoile în continuă creştere.

Exercitarea influenţei puterii executive - în care sens evoluiază lucrările la noi - duce la anihilarea acţiunii puterii judecătoreşti, redusă astfel la îndeplinirea unei simple formalităţi. Această situaţie coroborată cu lipsa unei suficiente pregătiri juridice a asesorilor populari, consecutivă cu scăderea complectă a importanţei rolului judecătorului de carieră, nu pot să ducă decât la o inechitabilă împărţire a justiţiei şi la compromiterea pripitei aplicări a reformei justiţiei.

Despre conţinutul şi concluziunile generale ale acestor discuţiuni - sceptice şi negativiste, aşa cum le consider acum - am relatat în declaraţiile mele anterioare.

Consecutiv acestor discuţiuni am acceptat propunerea lui PAVEL CONSTANTIN ca împreună cu BETEA NICOLAE şi RATIU ANTON între alţii a căror nume nu mi-a fost făcut cunoscut - să plecăm în străinătate spre a întreprinde o acţiune tinzând la rectificarea situaţiei politice constatate la noi, aşa cum am expus-o mai sus şi cum se prezenta sub prisma vederilor lui LUCRETIU PATRASCANU.

Mai precizez încă odată că PAVEL mi-avorbit întâi despre eventualitatea - aproape certitudinea - plecării cu un avion pilotat de MAX MANOLESCU fără a-mi da însă nici-un fel de detalii în această privinţă. Mi-a comunicat apoi că această posibilitate de plecare a **retat** din privirea excepţionalelor măsuri de securitate a spaţiului nostru aerian şi a aeroporturilor şi teremurilor de aterisaj luate de Ministerul de resort.

Mi-a vorbit ulterior despre faptul că încearcă să trateze - asupra condiţiunilor de plecare - cu un trust de trecere clandestină a frontierei terestre prin Ungaria, fără a-mi relata iarăşi nimic cu privire la componenţa acestui trust sau în privinţa procurării mijloacelor băneşti interesând plecarea. Încrederea totală pe care o aveam în seriositatea şi spiritul său de prevedere m'a determinat să nu insist pentru cunoaşterea unor amănunte care nu-mi suscitau la acea dată - vre-un interes special.

528

Dela întâlnirea în care mi-a vorbit despre această posibilitate din urmă de plecare, nu l-am mai văzut pe PAVEL CONSTANTIN. Interesându-mă la Institutul Central de Statistică asupra lui mi s'a răspuns: mai întâi că este într'o permisiune pentruca ulterior să-mi precizeze că nu s'a mai întors din acea stă permisie fără să dea vre-un semn de viaţă.

Drept care dau prezenta declaraţie şi semnez propriu.

20 Octomvrie 19494

ss.E.LOSNIOV

529
22. X. 1949

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul EUGEN LOSNIOV declar prin prezenta următoarele :

Propunerea prietenului PAVEL CONSTANTIN formulată prin Octomvrie-Noemvrie 1947 - de a pleca în străinătate, conform planului şi obiectivelor precizate în declaraţiile mele anterioare, m'a găsit într'o adâncă depresivă stare sufletească, în stare de acest surmenaj nervos şi de pesimism izolant, pricinuită: de tensiunea raporturilor mele conjugale, de nemulţumirile mele profesionale şi de evoluţia stărilor sociale politice şi economice din Ţară şi din afară - evoluţie pe care la acea dată o apreciam pasager şi mai mult intuitiv, ca deosebit de primejdioasă capabilă să genereze evenimente viitoare, cu consecinţe incalculabil de grave pentru întreaga omenire.

Pe planul activităţii profesionale - nemulţumirile mele reflectau incapacitatea practică de a satisface continu şi integral, toate obligaţiunile, fiind în acelaş timp în imposibilitate, totuşi, de a reduce o parte din ele.

Substanţialele avantagii materiale: locuinţa şi masa oferite pentru activitatea mea la Centrul de Acţiune Socială "Casa din Tei" de către Direcţia Generală a Asistenţei, îmi îndepărtau sistematic hotărârea de a mă limita la obligaţiunile de activitate ale catedrei în cadrul învăţământului; problema crizei de locuinţe şi speculei practicată cu închirierile se punea până acuma relativ de scurt timp, foarte acut. Se mai adăugau la determinatele continuării activităţii în cadrul Centrului; de care pomenesc mai sus, o puternică afecţiune care mă lega de copii şi populaţia nevoiaşă a Cartierului Tei, de a cărei asistenţă socială mă ocupam de îndelungat timp şi bunele mele legături colegiale cu cea mai mare parte a funcţionarilor din Direcţia Generală a Asistenţei - în special din unităţile exterioare de asistenţă.

Ajutorul oferit de soţia mea la conducerea Centrului "Casa Tei", în lipsa mea - când eram ocupat la şcoală, şi eram foarte mult ocupat acolo, în urma importantului spor de obligaţiuni

impus de Minister Corpului Didactic - nu se prezenta numai ca nesatisfăcător, dar exercitarea funcţiunei mele de către soţia mea, din pricina lipsei ei de tact, din pricina arbitrarului şi violenţei atitudinei sale în soluţionarea diverselor probleme educative, administrativă şi de raport - cu persoanele şi autorităţile interesate de funcţionarea acestei instituţii, mi-au atras tot felul de neajunsuri şi aprecieri dezagreabile, într'un nimic meritate. Aveam o îndelungată şi variată experienţă în conducerea tehnic-educativă şi administrativă de diferite servicii instituţionale, încât să mă consider grav lezat d.p.d.v. moral în ocazionarea de aprecieri dubioase; la constatarea faptului că nu pot fi la înălţimea situaţiei. Mai mult chiar, activitatea soţiei a provocat tot felul de discuţiuniîn legătură cu raporturile sale-anormale şi maladive. Cu unii dintre studenţii - în funcţie de pedagogi însă asistaţi - din Centru "C.Tei" discuţiuni cărora nu eram capabil să le dau totuşi crezare, adâncindu-se însă tot mai mult în sufletul meu tristeţi şi amărăciuni de nebiruit.

Starea aceasta de spirit îmi crease o viziune optică şi un deformant negativism critic, în aprecierea evenimentelor politice şi reformelor întreprinse de guvern, cum şi în aprecierea în mod general a acţiunei dusă de "Partid" pe toate tărâmurile.

Schimbul de vederi cu PAVEL CONSTANTIN - căruia acordându-i toată încrederea în temeinicia judecării lucrurilor şi girul moral în ceiace priveşte sinceritatea, probitatea şi devotamentul prietenesc, consideram că pot să mă încred, fără o aprofundare şi detaliată analiză a faptelor, m'a determinat să primesc de îndată şi entuziast propunerea plecării. Perspectiva deschisă de propunerea lui PAVEL CONSTANTIN - în starea de spirit în care mă găseam atunci: încordată, apăsătoare, disperată - departe de a trezi temeri sau bănuieli de neverosimilitate şi inacceptabilă hazardare sau de nelogică fundare; a aprins în mine un spontan şi avantat elan de a înfrunta necunoscutul, a înteţit sentimentul de prospeţime al unui nou început, redându-mă parcă vieţii de senină libertate de aventuroasă şi generoasă dăruire a tinereţii adolescente.

Evocarea concepţiei şi atitudinei politice adoptate de LUCRETIU PATRASCANU, cu toată desavuarea sa publică de către Partid; ba chiar prin acest fapt - ca simbol de demnitate, consecvenţă şi fermitate politică, mi-a întărit sentimentul de încredere şi valabilitatea concluziunilor trase în discuţiunile avute cu PAVEL şi a pecetluit definitiv hotărârea de plecare luată.

După dispariţia lui PAVEL CONSTANTIN, ideia plecării a continuat să subsiste în subconştient, voalată însă

531

complect, în afară, de multiplicitatea şi diversitatea obligaţiunilor pe care aveam să le satisfac. Starea mea sufletească agitată şi dezechilibrul meu nervos, departe de a se ameliora, au căpătat în vara 1948 o formă încă mai acută cu prilejul surprinderii soţiei mele - la colonia de copii în care era plecată - în intimitatea unui pedagog dela Centrul C.T. condus de mine. Aşa cum au evoluat lucrările, plecând dela data constatării faptului ponenit, nu cred că procedam mai bine, îmi este cu neputinţă să cred că aş fi fost în stare de un asemenea fapt - ucigându-mi soţia Nu ştiu însă dacă o sinucidere, nu mi-ar fi încheiat mai onorabil şi mai demn o viaţă pe cale de a fi ratată şi compromisă lamentabil?!.

Hotărârea de a divorţa era pe cât de firească, pe atât de greu de luat, fiind la mijloc şi în joc existenţa copilului nostru, la care ţineam nebănuit de mult şi unul şi celălalt.

Suportarea continuării situaţiunei înfăţişate, cu gânduri răscolitoare şi stranii adesea până la demenţă mă împingea pe panta unei vertiginoase decăderi şi ebrutizări alcoolizante. Cu toate milnicele cioconiri cu soţia mea, pe tot felul de chestiuni cu tot hazul şi dezordinea mintală care se reflectau în manifestările mele, colonia de copii Breaza de Sus - pe care am condus-o - a izbutit să corespundă d.p.d.v. tehnic, organizatoric şi educativ cazionând elogioase aprecieri din partea tuturor acelora care au trecut în control sau accidental acolo.

Scenele cauzionate de revederea copiilor cu părinţii în Gara de Nord, la înapoierea copiilor - cu mulţumirile primite din partea părinţilor fericiţi de progresele izbitoare făcute de copii şi comunicarea impresiunilor lor mi-au verificat mie însumi înainte de toate, un adevăr pe care nu-l puteam crede până atunci; că într-adevăr Colonia a corespuns tuturor aşteptărilor.

Ca un trăsnet - la câteva zile dela înapoierea Coloniei la Bucureşti - a căzut asupra mea, constatarea - după o previzorie revizuire a cheltuielilor, în vederea încheierii bilanţului financiar, lipsei unei sume de: circa 100.000 lei.

La insistenţele mele investigaţii şi deducţii mintale, în legătură cu faptul producerii lipsei unei atât de importante sume de bani n'am reuşit, decât să conchid că faptul acesta este consecinţa unei dezordonate manipulări şi discontinui verificări a cheltuielilor, - bani fie sustraşi, fie pierduţi - fapt care nu putea scuza pe nimeni şi sconta prin nici-un fel de alte cercetări, să-i regăsesc.

./. ./.

532

Singura scuză pe care aşi fi putut-o invoca pentru a reduce - însă într'o extrem de mică măsură - gravitatea constatării acestui fapt, era că la Colonia instalată în barăci, cu sisteme rudimentare de închidere a încăperilor - în care am locuit şi cu şi unde aveam şi banii - nu dispunsam de casă de bani. Consecinţele - în special morale - ale informării instituţiei (conducerii superioare) despre acest fapt erau implacabil grave şi de nesuportat. M'a cuprins atunci o stare de panică, în care refulând indispoziţiile ce mocniseră până atunci, din pricina ratării planului stabilit cu PAVEL CONSTANTIN, m'am agăţat de ideia plecării în străinătate cu toată disperarea ca o ultimă şansă de salvare. Am luat restul de bani pe care-l aveam asupra mea - ca armă ce trebuia să facă mai sigură reuşita hotărârii, fără să mai poată cu nimic reduce sau agrava delapidarea rezultată prin lipsa banilor de care am vorbit - şi m'am aruncat ca un halucinat în trenul de Constanţa.

Haotice, se încrucişeau şi se învălmăşeau în mintea mea înfierbântată: concluziile politice şi planul de plecare - eşuat - făurit cu PAVEL - cu întreaga gamă de fapte, evenimente şi stări sufleteşti legate de el. Mi-a fulgerat prin minte ideia de a-l întâlni în străinătate pe PAVEL sau BETEA, de a încerca -în sensul vederilor comune stabilite cu PAVEL şi în cazul în care nu l-aşi găsi - să mă informez, să mă introduc şi să acţionez chiar singur; sau dacă aceasta n'ar fi fost posibil să încerc în orice chip mi-ar ajuta soarta să-mi rostuesc o nouă viaţă, cu un zel depăşind orice prevederi comune. Exaltat astfel, de mirajul seducător al unor perspective vaste, care să mă ridice din prăpastia în care mă aruncase un concurs de împrejurări atât de nenorocit, de aspru şi necruţător, intrasem într'o stare de hipnoză în care uitam total şi refuzam complect orice altă judecată, lăsând în urmă totul vraişte.

Nu m'am târguit cu camenii cu care am tratat pregătirea plecării, am aruncat furibund, până la ultimul leu, toţi banii pe care-i aveam asupra mea, lăsându-mă pradă ageară jecmăneţii lor sistematice. Lipsa oricărui calcul şi întreaga mea înfăţişare le-a lăsat cu siguranţă impresia unei stări de iresponsabilitate dementă, în tot ceeace făceam.

Privind acum cu luciditatea renăscută a unei raţiuni ascuţită de asprimea consecinţelor - materiale şi morale trase deja până acum, în urma celor comise, nu pot accepta ideia participaţiunei în nici-un fel a conştiinţei mele la săvârşirea unor astfel de orori.

./.

Această conştiinţă, însă, profund zdruncinată de acţiunile întreprinse de mine fără participaţiunea ei, afirmă astăzi cu toată tăria şi scrupulozitatea de care este capabilă - hotărârea ei de a se repune complect în fiinţă, fie prin croirea unui nou drum de demnitate, de viaţă cinstită şi producativă, fie prin purificarea mea în moarte.

In calitate de Director al Centrului de Acţiune Socială şi Orfelinatului "Casa din Tei" am avut asupra mea pe exerciţiul financiar 1948/49 câteva avansuri în sumă de circa 200.000 lei.

In calitate de Director al Coloniei Breaza un avans de lei 700.000 lei. Toţi aceşti bani dela Direcţia Generală a Asistenţei din Ministerul Muncii şi Prevederilor Sociale.

Pentru banii cheltuiţi în interesul instituţiei (o parte din sumele prevăzute mai sus) se găsesc acte justificative la Secretarii celor două unităţi de asistenţă mai sus pomenite.

Ele erau la data plecării mele în curs de perfectare, urmând a fi înaintate la Contabilitate. Prin plecarea mea ele au rămas baltă, neputându-se face perfectarea fără mine.

Valoarea totală a sumei care face propriu zis obiectul delapidării se ridică la circa 480.000 lei (banii de care spuneam că i-am găsit lipsă la sfârşitul Coloniei, plus banii cheltuiţi cu pregătirea plecării). Nu ştiu exact; cred însă că trecerea unui atât de îndelungat timp dela termenul ultim legal pentru depunerea şi lichidarea a actelor şi restului de bani lichisi, operaţiune pe care evident nu le-am făcut - atrage considerarea delapidării întregei sume de bani care mi-a fost încredinţată în cursul exerciţiului expirat, adică circa 900.000 lei.

Drept care dau prezenta declaraţie şi semnez propriu.

ss.EUGEN IOSNIOV

22 Octomvrie 1949

Pavel

CH.X.49

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Subsemnatul EUGEN IOSNIOV declar prin prezenta următoarele:

Aşa cum am afirmat şi prin declaraţiile mele anterioare, discuţiunile anterioare cu PAVEL CONSTANTIN pe tema: reformelor intreprinse de actualul nostru regim politic, atmosferei generale politice din Tară şi activităţii P.M.R.-ului discuţiuni al căror consecinţe imediate trebuiau să se concretizeze în actul plecării noastre în străinătate, au avut loc prin lunile Octomvrie-Noemvrie 1947. Aceste discuţiuni, întreţinute în drumul nostru către casă, după terminarea orelor de serviciu la I.C.Statistică, de unde în treacăt îl luam uneori pe PAVEL - pe stradă, sau eventual la un local - în care ne refugiam, pentru a consuma un aperitiv înainte de masă, nu aveau loc nici sistematic nici organizat şi metodic, ci pasager şi fugitiv. Ele îşi aveau drept punct de plecare comentarea evenimentelor curente şi schimbul de impresii asupra actualităţii sub multiplele şi variatele ei forme. In starea de reînviată luciditate, în care mă găsesc acum, îmi dau seama că atitudinea de atunci a lui PAVEL CONSTANTIN oscila, confuz şi străin, între seriozitate şi profunzime şi între amuzanta superficialitate. Năzuinţele sale idealizate lăsau această impresie paternică de adâncime şi imensitate gravă; însă: aprecierile, comentariile şi concluziunile privitoare la desvoltarea temelor menţionate mai sus, nu se fundau pe o analiză minuţioasă, judiciară şi metodică a lucrurilor - a faptelor, ideilor, oamenilor - ci pe sarcastica, ironica şi amuzanta lor interpretare negativistă.

Astfel pe plan politic general PAVEL CONSTANTIN era preocupat de ideia armoniei, colaborării, reciprocităţii concesiunilor - ajustărilor şi perfecţionării sistemelor politice chiar - sinceritătii şi loialităţii raporturile între marile şi micile puteri. Era preocupat de ideia destinderii atmosferei politice generale, de asigurarea şi desvoltarea tuturor libertăţilor cetăţeneşti, de facilitarea tuturor mijloacelor - materiale şi morale - pentru desvoltarea unei vieţi paşnice, libere şi prospere.

In ceeace priveşte activitatea P.M.R.-ului, PAVEL

535

CONSTANTIN constata între altele:

- o defectuoasă recrutare a membrilor de partid printr'o greşită tactică - de presiune şi urgenţă şi nu de convingere şi persuasiune - stimulând astfel oportunismul şi înlăturând adeziune constientă - de convingere şi cinste - a maselor.

- lipsa unei metode adecuate în pregătirea, educarea, îndoctrinarea şi dinamizarea (în ceeace priveşte acţiunea practică) a membrilor de partid şi tineretului.

- practica unor carnavaleşti metode de propagandă, propagarea unor idei şi fapte flagrant contrazise de realităţi (în ceace priveşte sporurile de producţie industrială, unitatea tineretului etc.)

- o exagerată violenţă practicată faţă de celelalte grupuri politice, trecute în ilegalitate, cu înlăturarea pripită şi abuzivă din toate fuhcţiunile a unor simpli - foşti - membri din celelalte partide, cu totul insimfianţi d.p.d.v. al capacităţii, lor politice şi lipsiţi de orice bunuri materiale personale putând constitui o avere.

- o greşită repartizare a responsabilităţilor şi sarcinilor de Partid (de natură să creieze în mod comic şi paradoxal tocmai stări de iresponsabilitate), fără o judicioasă apreciere a gradului de pregătire şi capacităţii personale: intelectuale, profesionale, morale şi de acţiune a membrilor.

- o exagerare a numărului şedinţelor şi sarcinilor de Partid ducând la o dificientă exercitate a obligaţiunilor profesionale; la uzură şi la sterilitatea interesului pentru subiectele - mereu aceleaşi şi amorf tratate - înfăţigate membrilor de Partid, o tardivă şi insuficientă difuzare a materialului teoretic de îndoctrinare.

- stimularea nesănătoasă a unei permanente stări de suspiciune; de natură să releveze meritele inexistente ale unor oameni oportunişti, trândavi şi venali (care se preocupă numai de reclamaţii, nefundate şi mincinoase) şi să indispună până la exasperare pe oamenii seriogi, harnici şi de bună credinţă deveniţi astfel obiect de invidie, critică şi de destructiv atac, etc.

In ceeace priveşte planul şi metodele mix uzitate cum şi oportunitatea reformelor întreprinse de regim - cu toate consecinţele imediate şi viitoare aleaplicării acestor reforme PAVEL CONSTANTIN se menţinea la acelaş nivel, de negativism critic în aprecieri, aşa cum am arătat în anteriorarele mele declaraţii. Preocuparea aceasta, în ceeace priveşte plecarea în străinătate, era legată de PAVEL CONSTANTIN de constatarea faptului că, orice încercare de a elucida problemele politice.

536

în adevărata şi cuprinzătoarea lor lumină - a determina şi aplica remedii eficiente politicii duse de partid, se izbeşte, aici în Ţară, de zidul de arbitrar autocratism şi exclusivism al partidului.

- PAVEL CONSTANTIN nu-şi referea, cel puţin în contactul cu mine, aprecierile sale, decât la partid în general, fără să facă personalităţi sau să viseze direct o anumită latură din autoritatea conducătoare a partidului.

Referitor la raporturile sale cu PARTIDUL, PAVEL CONSTANTIN mi-a spus, în treacăt, că a fost chemat să compară în faţa Comitetului Central, pentru a-şi explica atitudinea politică - în unele dintre aspectele ei bizare - şi neconformat cu normele şi directivele partidului. Impresiunea pe care a făcut-o cu acest prilej - mi-a mărturisit el - a fost aceia de nesăriozitate- întreţinută de un abuz alcoolic pasager - neprezentând pentru moment destulă gravitate pentru a fi drastic sancţionată; evoluţia ei urmând însă, a fi atent urmărită.

Mi-a mai spus tot atunci că , el a fost totdeauna împotriva formalismului acesta convenţional de încadrare într'o mişcare politică; de natură să-şi anihileze propria cugetare şi libertate de acţiune şi care să-şi impună sarcini şi obligaţiuni insuficient motivate şi neconvingătoare.

Partidul - a continuat el - trebue să fie preocupat - activ şi permanent să-şi antreneze şi însufleţească membrii consultându-se - deschis, liber şi organizat - cu ei să-şi revizuiască şi adapteze şi mereu pozitiv ţinând pasul cu realităţile vii, concrete şi nu menţinându-se la impunerea dogmatică şi convenţională a unor forme osificate şi perimate.

Aşa cum am mai arătat şi în celelalte declaraţii - anteriore - în starea de spirit în care mă găseam, în timpul ultimelor mele discuţiuni cu PAVEL, creditul pe care i-l acordam - credit moral, de competenţă şi experienţă politică - eu făcând uşoară convertirea mea, constatând fugitiv identitatea, opiniunilor noastre politice şi în acelaş timp elanul nostru comun pentru rezolvarea problemelor politice într'un nou şi mai promiţător cadru. M'am reţinut dela curiozitatea de a şti şi cunoaşte amănunte în legătură cu plecarea - mulţumindu-mă exclusiv cu ceeace-mi spusese el, presupunând că aceste amănunte sunt insignifiante d.p.d.v. al participării mele la această întreprindere (cel puţin pentru momentul acela) şi că întrebările mele l-ar face să se îndoiască asupra deciziunii de a-l urma în acelaş timp pentru a nu-i trăda cumva intenţia de indiscreţie şi neloialitate.

537

Dar ceeace am precizat cu privire lapregătirea plecării cu avionul şi ulterior cu trustul - atât cât se găseşte înfăţişat în declaraţiile mele anterioare - exactitatea şi autenticitatea - că mi-au fost mărturisite de PAVEL - nu se poate face nici un fel de rezervă, sunt ziguros certe.

Dorinţa mea de a menţine raporturi de reciprocă prietenie cu PAVEL - în starea de renăscută şi lucidă conştiinţă în care mă găsesc acum - nu mă mai poate opri să mărturisesc şi să elucidez adevărul în această chestiune, oricare ar fi urmările şi consecinţele pe care sunt decis să le suport până la ultima lor expresie.

Nu mi-a făcut impresia că PAVEL s'a ocupat singur, tratând direct şi fără nici-un alt concurs prin aceia prin a căror mijlocire urma să se realizeze plecarea: adică MAX HANOVESCU şi cei care constituiau trustul. In ceeace priveşte trustul PAVEL CONSTANTIN mi-a afirmat că urmăreşte să-i obţină concesiunea pentru a scăpa de plata foarte ridicată (200-250-300.000 lei) de trecere pentru fiecare om.

Tot el mi-a afirmat că socoteşte indispensabilă o foarte atentă şi prudentă pregătire a plecării, ~~xxxxxx~~ ca şi toată discuţia pentru a nu da loc unui nou Tămădău.

Reflecta cu amărăciune PAVEL CONSTANTIN mai mult pentru el însuşi - deşi cu glas tare - că şi acum ca şi în trecut - cu tot progresul, desigur foarte important, al concepţiei socialiste în mentalitatea şi spiritul opiniei noastre publice - participarea sa la viaţa politică îmbracă o formă de neacceptare a stărilor imediate capabilă să-i creieze numai neajunsuri şi nemulţumiri.

Drept care dau prezenta declaraţie şi semnez propriu.

24 Octomvrie 1949

ss.EUGEN LOSNIOV

10.II.50

538

295

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ŞTEFAN POPESCU, de 37 ani, cu domiciliul în Bucureşti, Parfumului 25, fiind întrebat am declarat următoarele:

1.= Cu cine din grup ai mai discutat referitor la fugă?

Cu C.C.PAVEL

2.= Când ai vorbit cu PAVEL ?

Aproximativ în Septemvrie, după convorbirea care a avut-o cu RATIU.

3.= Unde a avut loc această discuţie ?

In Institut, în Brezoianu, PAVEL era în Biroul lui COLOPENTIA căruia îi ţinea locul atunci, fiind probabil plecat COLOPENTIA. PAVEL rămânea în biroul lui COLOPENTIA ca să răspundă la telefoane, să semneze bilete de voe.

4.= Cu ce ocazie te-ai dus la PAVEL ?

Pentru a afla şi dela el ce este adevărat şi serios în chestiunea plecării de care îmi vorbise RATIU.

5.= Ce discuţie aţi avut ?

L-am întrebat dacă şi el ştie ceva de posibilitatea unei plecări clandestine.

6.= Ce ţi-a răspuns el ?

In esenţă PAVEL mi-a spus că se lucrează în sensul acesta, dar că deocamdată nu are ce să-mi spună prea mult. Imi amintesc în deosebi de ultima parte a acestei fraze: deocamdată nu are ce să-mi spună prea mult.

./.

2.IV.1950

539 296

7.- Ce altă discuţie aţi mai avut cu acel prilej ?

I-am întrebat ce zice PATRASCANU de toate aceste pregătiri de plecare ilegală. La care PAVEL mi-a răspuns referindu-se la faptul că dacă şi el PATRASCANU va merge cu noi, nu o să aibă ce să spună.

8.- Dacă nu erai preocupat de fugă, aşa cum afirmi în altă declaraţie, pentru ce l-ai întrebat şi pe PAVEL?

Da, în declaraţia la care vă referiţi, am ascuns adevărul , fiindcă eram preocupat de plecare cu orice preţ, alături de ei, am cerut să fiu informat şi prin PAVEL.

9.- Ce înţelegi prin plecare cu orice preţ ?

Adică legal sau ilegal totuşi să pot plec.

ss.STEFAN POHRESCU

10 Februarie 1950

2.IV.1950

840

15.XII.949

Pavel

26

D E C L A R A T I E

Subsemnata STEFANESCU MATILDA domiciliată în Str. Dr. Demosthen No.29 declar următoarele: L-am văzut pe PAVEL prima dată în iarna anului 1941 când a venit la mine în secţie, în secţia unităţi administrative, împreună cu LEVENTE ca să-şi ceară nişte hărţi pentru o lucrare a lor. Împrietenindu-mă cu LEVENTE, mi-a povestit că sunt prieteni şi că se plimbă adeseori împreună. În iarna anului 1942 mutându-mă în Secţia Oficiul de Studii am observat că LEVENTE nu prea stă de vorbă cu PAVEL, aşa cum ar fi făcut-o doi prieteni. PAVEL mă ocolea şi pe mine crezând că cunosc motivul răcelii prieteniei lui cu LEVENTE. În iarna lui 1942-1943 a plecat la Bug şi s'a ocupat special cu recensarea familiilor româneşti de acolo. Ştiu acest lucru deoarece formularele cu familiile dela Bug, s'au lucrat în secţie şi erau toate complectate de PAVEL.
După întoarcerea dela Bug - GOLOPENTIA a încercat să-l ridice pe STOIANOVICI la conducerea secţiei pentru puţină vreme însă, încredinţându-i conducerea secţiei apoi lui PAVEL. Se spunea că PAVEL lucrează la monografia Judeţului Teleorman. Am observat prietenia lui cu LIZETTA JEBELEANU în toamna anului 1943 când LEVENTE mi-a dat mie să ţiu foaia de prezenţă a Secţiei deoarece PAVEL o semna în condică pe JEBELEANU chiar când aceasta nu venea la birou. Comunicându-i lui LEVENTE că am dificultăţi cu condica, din cauza lui PAVEL, LEVENTE a avut un schimb de cuvinte cu PAVEL. De atunci atitudinea lui PAVEL faţă de mine a fost mai provocatoare Dacă ne întâlneam în dreptul uşii mă împingea, ca să intre el întâi, îmi smulgea condica de prezenţă din mână, nu-mi răspundea când trebuia să-i cer lămuriri asupra unei lucrări. În Septemvrie 1943 am plecat cu LEVENTE într'o delegaţie şi cu această ocazie analizând atitudinea lui PAVEL, mi-a spus că PAVEL a fost considerat democrat, dar că datorită unor greşeli descoperite de LEVENTE nu i se mai dă nici-o atenţie. Am crezut că este vorba de cercul băieţilor democraţi din Oficiul de Studii. PAVEL în cadrul Oficiului de Studii nu se arăta a fi mai bun prieten cu unul decât altul. GOLOPENTIA începuse să-i încredinţeze conducerea Oficiului de Studii dându-i pe rând conducerea unei lucrări. Evacuaţi la Naipu în primăvara anului 1944 PAVEL era mai mult în tovărăşia lui LIZETTA JEBELEANU şi nu se deplasa din Naipu.

[illegible] 2.IV.1950

conducea atunci Oficiul de Studii. Am auzit că la Natpu îmbătându-se într'o seară el şi cu BETEA l-au bătut pe MAVREA. După 23 August întorşi în Centrala Bucureşti, PAVEL a început să aibe la birou diferite vizite - atât feminine cât şi masculine, deseori pleca cu câte unii din ei. Nu arăta însă în cadrul secţiei o prietenie mai strânsă cu BETEA. In anul 1946 ajunge Secretarul Sindicatului, alăturându-se funcţionarilor contra măsurilor luate în acea vreme de guvern. In timpul conducerii de către PAVEL, Sindicatul făcea foarte deseori şezători, cu cunte beţii până dimineaţa şi cu foarte multă lume invitată din afară - prieteni şi rude de ale funcţionarilor. In vara anului 1946 a plecat pe teren să-şi completeze lucrările lui monografice în judeţul Covurlui şi Teleorman.

Le PAVEL mai venea BIROU EUGEN, care ştiam că lucrează la Institutul de conjunctură a lui ZIBER. Neavând nici-un fel de simpatie pentru mine a încercat de două ori să mă mute din Oficiul de Studii, dar aflând dela colege că a făcut un referat în acest sens, m'am dus la GOLOPENTIA şi i-am spus că PAVEL se poartă foarte urât cu mine, dându-mă chiar afară din birou într'o zi când m'am dus să-i prezint o lucrare. GOLOPENTIA l-a scuzat pe PAVEL spunând că este puţin nervos şi să nu caut să-l provoc eu. PAVEL era oficial subdirectorul Oficiului de Studii aşa că toate lucrările treceau prin mâna lui. In anul 1945 se vorbea că va pleca în Franţa pentru studii susţinut de MANUILA şi GOLOPENTIA şi ajutat de o bună bursă a Institutului de Sociologie a lui GUSTI. In primăvara anului 1947 s'a făcut o inventariere a grădinilor şi la propunerea MARGARETEI GABROVSCHI care era bună prietenă cu LIZETTA JEBELEANU a fost trimis afară de ele două PAVEL şi TREBICI, de către Dr. RACOVITA care conducea lucrarea. Tot în acest timp a participat la monografia comună HODAC, echipă condusă de GOLOPENTIA. Stiind că am lucrat în toamna şi iarna anului 1946-1947 la Sectorul Ministere şi mi-am luat concedii medicale pentruca să pot duce munca de Partid, când s'a pus problema înaintărilor PAVEL m'a pus"bun îţi funcţie". Inainte de arestare PAVEL fusese trimis la Sebeş să predea cursuri de statistică, I.C.S.-ul la Sebeş Alba o clădire în care ţine şcoală de Statistică cu elementele ce se angajează pentru serviciu exterior, şi era aşteptat să se întoarcă după cum era programat cu una săptămână mai târziu. Pe noi ne-a surprins întoarcerea înainte de venirea lui PAVEL. Pe urmă nu a mai apărut în I.C.S.

ss.STEFANESCU MATILDA

15 Decemvrie 1949

Conştiinţa. [illegible] 7.IV.1950

542

- 2 -

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul, GEORGE RETEGAN, născut în com. Chiarul Mic, Jud. Someş, domiciliat în Bucureşti, Str. Părintele Vasile Lucaci 20, la întrebarea :

Ce ştii Dta despre dispariţia lui BETEA, ştirile primite după dispariţia lui şi până la arestarea lui?

răspund următoarele :

NICOLAIE BETEA a fost funcţionar al Institutului Central de Statistică din 1941 şi până la dispariţia lui, întâmplată odată cu plecarea Dr. MANUILA din Institut (sfârşitul lunei August 1947 sau începutul lui Septemvrie 1947.

Dela data dispariţiei lui din Institut şi până în ziua de azi, ceeace ştiu eu despre această dispariţie ştiu dela PAVEL CONSTANTIN. Am întrebat şi alte persoane, dar nu mi-au spus zicând că eu ceeace ştiu, spun şi la alţii. Este vorba de Dna JEBELEANU despre care bănuiam că ştie, dar care la orice întrebare a mea, nu vroia să-mi spună nimic şi nici nu mi-a spus până în ziua de azi.

PAVEL CONSTANTIN mi-a spus următoarele :

1.- La demisia pe care şi-a dat-o Dr. MANUILA, i s'a spus acestuia de către forul superior, ca să stea liniştit acasă că nu i se va întâmpla nimic, pentrucă guvernul nu are nimic cu Dr. MANUILA. Dar Dr. MANUILA şi-a luat un mic bagaj de acasă şi a plecat într'altă parte şi de atunci dormea în locuri diferite şi în special la cunoştinţele făcute în timpul anului 1942-44 printre evreii care au prestat munca obligatorie în Institut. PAVEL a adăugat că aşa face şi BETEA şi că îşi schimbă gazda mereu şi pe unde poate. L-am întrebat dacă BETEA mai bea. Mi-a spus că nu a mai pus picătură de băutură în gura lui în acest interval de timp. Discuţia aceasta poate să fi avut loc prin Octomvrie 1947. Tot atunci sau câteva zile mai târziu, PAVEL mi-a spus următoarea întâmplare, pe care încerc s'o refac cât mai exact, pentrucă ea are ceva neclar în ea:

2.- BETEA şi Dr. MANUILA voiau să încarce la legaţie americană şi l-au luat pe DUTESCU DAN ca interpret. Dr. MANUILA trebuia luat din Str. Berthelot depe

lângă magazinul RAU.

conştient.

GEORGE RETEGAN 2.IV.1950

Dacă nu mă înşel în maşină se mai afla o persoană, dar nu ştiu cine şi nu-mi reaminteso să mi se fi spus numele ei. Maşina era americană şi la un moment dat a început să fie urmărită de o maşină a controlului economic, care, probabil, bănuia că [illegible] marfă sau alte bunuri. Dr. MANUILA a văzut că maşina era urmărită şi nu s'a urcat şi a plecat cu un taxi sau aşa ceva. BETEA şi cealaltă persoană au sărit din maşină în dreptul Bisericii Amzei, dar DUTESCU a fost prins şi reţinut pentru cercetări. Stiu că a fost pus în libertate după vre-o 10-15 zile, dar nu ştiu ce declaraţii a făcut.

3.- Înainte de plecarea Dr.ului MANUILA sau după plecarea lui, nu ştiu exact, PAVEL CONSTANTIN a dat buzna în biroul meu şi mi-a cerut să-i dau repede toţi banii pe care îi am la mine. I-am dat 2-3000 lei nu ştiu minte suma, dar l-am întrebat la ce-i foloseşte. Mi-a răspuns că are nevoie "băeţii de ei". Stiam deci, din aceste cuvinte spuse după ce i-am dat banii, că e vorba de BETEA şi de alţii, dar nu ştiu de care anume.

4.- După fuga Dr.ului MANUILA în străinătate, PAVEL CONSTANTIN mi-a spus că BETEA nu a putut pleca, fiindcă nu s'a putut face şi pentru el paşaport, sau aşa ceva. Dar în orice caz, se pare că după această fugă, BETEA a plecat în provincie. Stiu că a fost şi la Cluj. Dar în Februarie, în jumătatea a doua a lunii, în Februarie 1948, BETEA se afla undeva pe lângă Sebeş. Stiu aceasta din următoarele motive: PAVEL CONSTANTIN a mers la Sebeş la şcolile de cenzori statistici. Atunci a venit şi la întrebarea asupra motivului venirii la Sebeş, mi-a răspuns că are treabă, pe lângă Sebeş, pentru 2-3 zile. Într'una din zile a plecat cu rucsacul încărcat. L-am întrebat unde merge? Mi-a răspuns că la Fabrica de hârtie din Petreşti. Am zis să aştepte trenul, să nu meargă pe jos. Mi-a răspuns că se duce pe jos că e vreme bună şi nu-i departe. Ori el, ori altcineva, mi se pare DRAH LAURENTIU mi-a spus că se duce la BETEA. In orice caz, a plecat ori el şi BRAUN şi atunci mi-a spus ECONOMU, ori a plecat el şi ECONOMU şi atunci mi-a spus BRAUN. Dar şi fără aceasta, eu aş fi ştiut că se duce la BETEA, prin simplă deducţie, nu te duci la fabrica de hârtie Petreşti (4 km. de Sebeş) cu rucsacul plin, probabil de alimente.

5.- Prin Martie 1948 sau Aprilie 1948, am aflat dela PAVEL că BETEA a fost arestat şi PAVEL a afirmat că se teme să nu-l aresteze şi pe el. De altfel, mi se pare că în Martie a fugit şi PAVEL din Institut. Dacă îmi aduc bine aminte, BETEA a fost arestat, după cum spunea PAVEL, într'o gară sau într'un tren, nu ştiu precis.

conştient.

[illegible] 2.IV.1950

6.- Stiu că în provincie a fost la Cluj sub un nume fals, cu un birou de populaţie pe numele ANDRIESCU, mi se pare DAN, dar nu cunosc personal această persoană. Am auzit că este funcţionar la Institut - mi se pare, Vama Poştei - , dar nu-l cunosc. Îi cunosc, în schimb, soţia, care îl caută mereu pela Institut prin vara şi toamna anului 1947. Ştiu că au fost arestaţi odată amândoi, dar nu ştiu pentru ce fapte. Faptul că BETEA a fost la Cluj sub acest nume, l-am aflat în Iunie 1948 dela VIDICAN ALEXANDRU, la care ştiu că a dormit câtva timp.

7.- După dispariţia lui BETEA, în timpul dispariţiei şi până la arestarea lui, eu nu am primit nici-o ştire adresată mie personal şi tot ceeace ştiu despre el, ştiu dela PAVEL CONSTANTIN sau dela persoanele indicate.

8.- După arestarea lui PAVEL, am mai auzit în 3 rânduri de BETEA:

a) ori dela Dna JEBELEANU, ori dela URSA, am auzit, pela începutul anului 1949, că NICOLAE BETEA s'ar fi sinucis în închisoare la Ministerul Afacerilor Interne.

b) dela aceleaşi persoane, am auzit, pela mijlocul anului 1949 (Iulie sau August) că BETEA şi PAVEL ar fi evadat dela Aiud.

c) Puţin timp după aceea, m'a întrebat Dl.BIJI, dacă " şi eu am auzit că BETEA şi PAVEL au ajuns în Turcia?". Am răspuns negativ şi că este pentru prima dată când aud aşa ceva. De fapt, într'adevăr, a fost pentru prima dată când am auzit aşa ceva şi am răspuns Dlui BIJI că nu cred ca cineva intrat în mâinile miliţiei să scape aşa uşor.

Pela începutul anului 1949, Aprilie sau Mai, m'am întâlnit pe stradă cu VASILE MACA fost funcţionar al Institutului, prieten bun cu N.BETEA şi coleg de cameră cu RATIU ANTON, originar din Aiud. I-am spus svonurile care circulau despre BETEA (sinuciderea lui) şi l-am întrebat dacă nu ştie ceva precis sau dacă nu ar putea afla ceva în legătură cu toţi 3 arestaţi (BETEA, PAVEL şi RATIU). Mi se pare că a spus că se va interesa, dar nu l-am mai întâlnit de atunci, aşa că până la arestarea mea, aceasta este totul ceeace ştiu eu în legătură cu BETEA.

Mai adaug că la Cluj a stat şi la un fost coleg al lui de şcoală, dar eu nu-i cunosc numele, de profesiune, mi se pare avocat. În orice caz, acesta a fost coleg cu BETEA şi a fost, un timp, funcţionar al Institutului în serviciul exterior - de aceea nu-l cunosc - de unde a demisionat prin 1946. Se pare că numele acestui fost coleg a lui BETEA să fie [illegible] dar nu ştiu exact.

Dau prezenta declaraţie liber, nesilit de nimeni şi conştient.

[illegible].IV.1950

Dosar

PROCES VERBAL DE CONFRUNTARE

Făcut astăzi anul 1953 luna Iulie ziua 3, în Bucureşti.

Noi lt. DRAGHICI TOMA şi lt. GORUN ALEXANDRU ambii din M.S.S., constatând unele contraziceri între declaraţiile reţinuţilor PAVEL CONSTANTIN şi MICSA REMUS, am procedat la confruntarea acestora, rezultatul fiind după cum urmează:

Intrebare PAVEL CTIN

Cunoşti persoana de ţi se prezintă?

Răspuns

Da este MICSA REMUS pe care-l cunosc din anul 1947.

Intrebare PAVEL

Cum l-ai cunoscut?

Răspuns

L-am cunoscut prin BETEA NICOLAE şi RATIU ANTON cu ocazia echipelor care au plecat în Maramureş pentru ajutorarea cetăţenilor din localitate.

Intrebare MICSA REMUS: Dta cunoşti persoana ce ţi se prezintă?

Răspuns Da, este PAVEL CTIN pe care l-am cunoscut după alegerile din 1946 adică prin luna Februarie sau Martie 1947 şi nu aşa cum arată dânsul că l-aşi fi cunoscut cu ocazia plecării echipelor pentru ajutorarea locuitorilor din Maramureş, care au avut loc înainte de alegerile din 1946.

Intrebare PAVEL CTIN

Intre dta şi dl. MICSA REMUS au existat vreodată ură personală sau duşmănie.

Răspuns

Nu.

Intrebare MICSA REMUS

Este adevărat ceace a spus dl. PAVEL CTIN că între dta şi dânsul nu a existat niciodată ură personală sau duşmănie?

Răspuns

Intre mine şi dl. PAVEL CTIN nu a fost niciodată ură personală sau duşmănie, însă între noi amândoi nu există o prietenie apropiată.

Intrebare PAVEL CTIN

Arată dta ce discuţii ai avut cu dl. MICSA REMUS privitor la fuga din ţară a lui LUCRETIU PATRASCANU. Când au avut loc

./. ss/MICSA R. ss/C. G. PAVEL

aceste discuţii, unde şi cine mai era de faţă?

Răspuns

Cu MICSA REMUS n'am discutat niciodată nimic cu privire la fuga din ţară a lui LUCRETIU PATRASCANU.

La sfârşitul lunei Oct.1947 a venit la mine în birou BETEA NICOLAE şi mi-a spus că el merge la PATRASCANU şi că să-l aştept în birou că are să-mi comunice ceva important. După plecarea lui BETEA la L.PATRASCANU, la câteva minute după aceasta, a venit în biroul meu şi dl.MICSA REMUS care mi-a spus că BETEA i-a dat întâlnire în biroul meu. Intre timp a venit deasemeni în biroul meu şi dna GABRIELA ANGELESCU care a adus o pâine de casă. Nu-mi amintesc precis dacă în momentul când dl.MICSA REMUS a venit în biroul meu dna GABRIELA ANGELESCU plecase sau nu.

Peste circa o oră de aşteptare a venit BETEA şi împreună cu el şi MICSA REMUS am plecat pe jos prin Cişmigiu şi am mers la restaurantul Princiar sau Imperial.

In timp ce stăteam la masă MICSA REMUS l-a întrebat pe BETEA "ce-a spus şeful" la care BETEA a răspuns că a acceptat cu greu fiind vorba despre fuga din ţară. Alte discuţii cu această ocazie nu am mai avut după care eu am plecat iar MICSA REMUS şi BETEA NICOLAE au rămas.

Intrebare MICSA REMUS

Confirmi cele spuse de dl.PAVEL CTIN.

Răspuns

Nu, nu confirm. In primul rând vreau să arăt că nu odată m'am întâlnit cu BETEA în biroul lui PAVEL CTIN aşteptându-l acolo şi deasemeni vreau să arăt că niciodată nu am mers împreună cu PAVEL CTIN şi BETEA NICOLAE în restaurantul Princiar sau Imperial aşa cum arată dânsul. Deasemeni nu am avut niciodată vreo discuţie cu dl.PAVEL privitoare la fuga din ţară a lui PATRASCANU în perioada arătată de dl.PAVEL mai sus adică sfârşitul lunei Oct.1947. In ceace priveşte acceptarea lui L.PATRASCANU să fugă din ţară aceasta o ştiam dela BETEA NICOLAE încă cu câteva luni înainte. Precizez că la sfârşitul lunei Oct.1947 mă aflam bolnav şi stăteam în casă şi nu puteam să circul.

Intrebare PAVEL CTIN

Cine făcea parte din grupul care urma să fugă din ţară împreună cu L.PATRASCANU.

Răspuns

Ştiu dela BETEA că din grupul ce urma să fugă din ţară împreună cu L.PATRASCANU cu avionul pilotat de MAX MANOLESCU, făceau parte următorii: LUCRETIU PATRASCANU, SABIN MANUILA cu soţia, BETEA NICOLAE şi eu. Dacă din acest grup urma să facă

./. ss/MICSA R. ss/C.G.PAVEL

parte MICSA REMUS şi RATIU ANTON nu ştiu, însă ştiu dela BETEA NICOLAE că atât MICSA REMUS cât şi RATIU ANTON aveau cunoştinţă despre acest plan de fugă din ţară.

Intrebare MICSA REMUS

Ce ai de spus cu privire la cele declarate de dl. PAVEL CTIN?

Răspuns

Am avut cunoştinţă despre planul de fugă din ţară cu avionul pilotat de MAX MANOLESCU cu care trebuia să fugă următoarele persoane: L.PATRASCANU, BETEA NICOLAE, RATIU ANTON, ZAHARIA şi eu. Nu am ştiut dacă din acest grup urma să mai facă parte SABIN MANUILA şi PAVEL CTIN. Cele arătate mai sus le ştiu dela BETEA NICOLAE, RATIU ANTON şi ZAHARIA.

Intrebare PAVEL CTIN

De câte ori l-ai întâlnit dta pe MICSA REMUS în casa inginerului MUNTEANU unde BETEA stătea ascuns şi ce discuţii aţi avut?

Răspuns

In casa inginerului MUNTEANU, unde BETEA sta ascuns l-am întâlnit întâmplător pe dl. MICSA REMUS de două sau trei ori seara. Cu ocazia acestor întâlniri nu am avut nicio discuţie cu MICSA REMUS. Deasemeni precizez că MICSA REMUS de fiecare dată a venit la BETEA înainte sau după sosirea mea acolo, însă de plecat am plecat împreună.

La toate aceste întâlniri MICSA REMUS a discutat separat cu BETEA NICOLAE fără ca eu să cunosc ce anume au discutat. La una din plecările noastre împreună cu casa ing. MUNTEANU dl. MICSA REMUS mi-a spus că L.PATRASCANU este supărat pe BETEA NICOLAE că l-a băgat într'o serie întreagă de încurcături că l-a făcut pe BETEA aventurier şi i-a cerut lui MICSA REMUS să rupă orice fel de legătură cu BETEA NICOLAE şi prietenii acestuia.

Intrebare MICSA REMUS

Confirmi cele spuse de dl. PAVEL CTIN?

Răspuns

Confirm cele spuse de dl. PAVEL CTIN. In plus vreau să precizez că pe dl PAVEL l-am întâlnit o singură dată în casa la ing. MUNTEANU cu care ocazie erau de faţă RATIU ANTON şi ZAHARIA unde s'a discutat un plan de fugă cu avionul prin forţă în felul următor: Cei care urmau să fugă, fără a preciza nume trebuiau să se îmbarce în avion unii din Timişoara şi alţii din Arad, iar după decolare unul dintre acei care urma să plece trebuia să provoace un incendiu în spatele avionului ca apoi făcându-se

./. ss/MICSA R. ss/C. G. PAVEL

panică să poată fi imobilizaţi piloţi iar conducerea avionului să fie preluată de ZAHARIA şi să schimbe ruta avionului în spre o ţară capitalistă. Deasemenea inginerul MUNTEANU a venit cu propunerea că el are o rudă comandor la aviaţie pe care l-ar putea utiliza pentru realizarea unui plan de fugă. Nu-mi amintesc precis dacă cu ocazia discutării acestor planuri a participat şi PAVEL CTIN sau nu. De la data când s'a discutat aceste planuri de fugă în casa inginerului MUNTEANU eu nu l-am mai văzut pe BETEA.

Intrebare PAVEL CTIN

Ce-ai de spus cu privire la cele declarate mai sus de dl. MICSA REMUS?

Răspuns

In casa inginerului MUNTEANU nu am întâlnit niciodată pe RATIU ANTON sau pe ZAHARIA şi deasemenea în casa ing. MUNTEANU nu am participat niciodată la discutarea vreunui proect de plan de fugă din ţară cu avionul prin forţă. In timp ce BETEA sta ascuns în casa ing. MUNTEANU, m'a chemat la el acasă prin telefon şi mi-a spus că este în discuţie un plan de fugă din ţară, fără a-mi da amănunte şi că să mă gândesc ce prieteni ar putea merge cu noi. Pe loc i-am spus lui BETEA că dacă este vorba de prieteni mă gândesc la MALINAS IULIU, LOZNIOV EUGEN şi TREBICI VLADIMIR, la care BETEA mi-a răspuns că şi el este de acord cu mine şi rămâne să stau de vorbă cu fiecare în parte dacă principial sunt de acord să fugă din ţară. Eu am stat de vorbi că fiecare în parte şi-au fost de acord să fugă din ţară numai LOZNIOV EUGEN şi MALINAS IULIU.

Intrebare MICSA REMUS

Ce însărcinări ai primit dta din partea lui PAVEL CTIN cu privire la L. PATRASCANU şi când?

Răspuns

La începutul lunei Martie 1948 PAVEL CTIN mi-a dat un telefon la Tribunal fixându-mi întâlnire în aceiaş zi seara în jurul I.C.S. La ora fixată ne-am întâlnit şi împreună am mers într'o bodegă din apropierea ICS-ului pe str. Brezoianu. In timp ce consumam la masă, PAVEL mi-a spus printre alte discuţii că PATRASCANU urmează să fie arestat, i se va înscena un proces politic la fel ca al lui TROKI şi că nu este prea târziu să se ascundă, că BETEA NICOLAE i-a lăsat pe cap pe MAX MANOLESCU şi pe MANUILA şi că el (PAVEL) a fost acela care a înlesnit fuga din ţară a lui MAX MANOLESCU şi MANUIIA şi că aşteaptă în curând un curier fără ca să-mi spună nume şi ce fel de curier şi că PATRASCANU

./. ss/MICSA R. ss/C. G. PAVEL

a fost prost că a ezitat atât. Pentru a mă convinge ca eu să merg la PATRASCANU ca să-i spun să se ascundă mi-a spus că de aceeaş părere este şi GOLOPENTIA ANTON, care este bun prieten cu PATRASCANU şi în care PATRASCANU are mare încredere. Chiar atunci la eşirea din bodegă PAVEL CTIN m'a dus la ICS la biroul lui GOLOPENTIA ANTON cu care ocazie GOLOPENTIA a confirmat cele spuse de PAVEL şi mi-a mai spus ca să-l anunţ pe PATRASCANU să se ascundă că încă nu este prea târziu şi că a fost prost că a ezitat atât. Eu am spus lui GOLOPENTIA că personal nu-l pot să-l anunţ pe PATRASCANU şi-l voi anunţa printr'o persoană apropiată lui. Peste o zi sau două i-am comunicat cele de mai suslui PATRASCANU prin EDITH MARCOVICI bună prietenă a familiei PATRASCANU pe care întâmplător am întâlnit-o. Menţionez că din biroul lui GOLOPENTIA ANTON am ieşit împreună cu PAVEL CTIN am mers din nou la o cârciumă vis-a-vis de ICS unde am mai consumat ceva băutură în care timp PAVEL mi-a spus mai văzut că nu e numai părerea mea şi este şi a lui GOLOPENTIA şi că arestarea lui PATRASCANU o să aibe consecinţe şi asupra altor persoane care au fost în jurul lui". Plecând din acea bodegă am mers la el acasă fiind invitat, iar în drum ne-am oprit la locuinţă lui GABI MIHAIESCU unde PAVEL a spus că are puţină treabă şi m-a invitat şi pe mine înăuntru. Sora lui GABI MIHAIESCU a stat de vorbă separat cu PAVEL CTIN şi am văzut când aceasta i-a dat lui PAVEL un pachet cu ţigări americane şi încă un pacheţel în legătură cu care am dedus că sunt pentru BETEA NICOLAE. Ieşind dela GABI MIHAIESCU, am mers la PAVEL acasă, cu care ocazie am cunoscut pentru prima dată personal pe soţia sa.

Intrebare PAVEL CTIN

Confirmi cele spuse de MICSA REMUS?

Răspuns

Nu confirm cele declarate de dl. MICSA REMUS, deoarece cele arătate de dânsul mai sus nu corespund cu realitatea.

Intrebare MICSA REMUS

Mai continui să susţii cele ce ai declarat mai sus?

Răspuns

Susţin cele declarate mai sus şi pot dovedi cu următorii: GOLOPENTIA ANTON, AURORA CORCIOVESCU, PADINEANU COLETA, soţia dlui PAVEL, EDITH MARCOVICI şi LUCRETIU PATRASCANU şi o rudă a lui EDITH MARCOVICI al cărei nume momentan nu mi-l amintesc, care a asistat la discuţiile dintre mine şi EDITH MARCOVICI după ce aceasta din urmă i-a comunicat lui PATRASCANU cele spuse de mine.

Intrebare MICSA REMUS

De servici ţi-a cerut dl. PAVEL CTIN să-i faci în timp ce dânsul sta ascuns?

./. ss/MICSA R. ss/C. G. PAVEL

Răspuns

In cursul lunei Martie 1948 în timp ce făceam serviciu la judecătoria II-a Nicolae Golescu,a venit la mine un cetăţean îmbrăcat într'un costum ţesut ţărănesc care mi-a spus că este o rudă de a lui PAVEL şi mi-a adus un bilet din partea lui PAVEL în care scris: "Eu plec te rog să ai grije de soţia mea semna »PAVEL«. Despre acest bilet i-am comunicat şi lui RATIU ANTON şi cred că i-am arătat şi biletul.

Intrebare PAVEL CTIN

Confirmi cele declarate de dl.MICSA REMUS?

Răspuns

Da cele declarate de dl.MICSA REMUS corespund întru totul adevărului.

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Arestaţi:

ss/MICSA R. ss/PAVEL CONSTANTIN

Anchetatori
Lt.T.Drăghici
Lt.A.Gorun

Urmare: 551

Proces Verbal de Confruntare

Făcut astăzi anul 1953 luna Iulie ziua 3, în Bucureşti.

Noi Lt. Drăghici Toma şi Lt. Goran Alexandru, ambii din M.S., constatând unele contradicţii între declaraţiile reţinuţilor Pavel Constantin şi Micsa Remus, am procedat la confruntarea acestora, rezultatul fiind dusă cum urmează:

Întrebare. Pavel C-tin

Cunoşti persoana ce ţi se prezintă?

Răspuns. ~~Micsa Re~~

Da este Micsa Remus pe care-l cunosc din anul 1947.

Întrebare:

Cum l-ai cunoscut

Răspuns:

L-am cunoscut prin Bella Nicolae şi Roţiu Anton cu ocazia echipelor care au plecat în Maramureş pentru ajutorarea ecloţenilor din localităţi

Întrebare Micsa Remus.

Ştii cunoşti persoana ce ţi se prezintă?

Răspuns:

Da este Pavel C-tin pe care l-am cunoscut după alegerile din 1946 adică prin luna Februarie sau Martie 1947 şi nu aşa cum arată dânsul că l-aş fi cunoscut cu ocazia plecării echipelor pentru ajutorarea a locuitorilor din Maramureş, care au avut loc înainte de alegerile din 1946.

Semnătura:
C.S. Pavel

Urmare: Întrebare Paul C. Tin.

Între D-ta și D-l Micșa Remus a existat vreodată vină personală sau dușmănie?

Răspuns.

Nu.

Întrebare Micșa Remus.

Este adevărat ce a zis dl. Paul C. Tin că între d-ta și dânsul nu a existat niciodată vină personală sau dușmănie?

Răspuns.

Între mine și dl. Paul C. Tin nu a fost niciodată vină personală sau dușmănie, însă între noi amândoi nu există o prietenie apropiată.

Întrebare Paul C. Tin

Arată d-ta ce discuții ai avut cu d-l Micșa Remus privitor la fuga din țară a lui Ionescu Pitușcanu? Când au avut loc aceste discuții; unde și cine mai era de față?

Răspuns.

Cu Micșa Remus n'am discutat niciodată nimic în privire la fuga din țară a lui Ionescu Pitușcanu.

La sfârșitul lunei Oct 1947 a venit la mine în birou Petrea Nicolae și mi-a zis că el merge la Pitușcanu și că să-l aștept în birou că are să-mi comunice ceva important. După plecarea lui Petrea la I. Pitușcanu, la câteva minute după aceasta, a venit în biroul meu și d-l Micșa Remus care mi-a zis că Petrea i-a dat întâlnire în biroul meu. Foarte puțin timp a venit deasemeni în biroul meu și dna Gabriela Angelescu care a adus o pâine de casă. Ele-mi amintesc precis, dacă în momentul când d-l Micșa Remus a venit în biroul meu dna Gabriela Angelescu plecase sau nu.

Semnătura,
P. C. Tin

Urmare: Peste cîteva ore după întîlnirea avută cu Bălea ne-am întîlnit cu el și Micșa Remus. Am plecat pe jos prin Cișmigiu și am mers la restaurantul Principal sau Imperial.

În timp ce ședeam la masă Micșa Remus l-a întrebat pe Bălea "ce-a zis șeful". La care Bălea a răspuns că a acceptat cu greu fiind nevoie deci fuga din țară. Alte discuții cu accente acuzatoare nu am mai avut după care noi am plecat iar Micșa Remus și Bălea Nicolae au rămas.

Întrebare Micșa Remus.

Confirmați cele spuse de d-l Pavel Cristin.

Răspuns

Nu. nu confirm. În primul rînd nouă nu ne-a dat să ne adresăm și am intrat cu Bălea în birou la Pavel Cristin așteptîndu-l acolo și deasemenea nouă nu ne-a dat să ne adresăm cu Pavel Cristin și Bălea Nicolae în restaurantul Principal sau Imperial așa cum arată dânsul. Deasemenea nu am avut nici odată vreo discuție cu d-l Pavel privitoare la fuga din țară a lui Pătrășcanu ci această a fost discutată în prezența d-lui Pavel mai mult adică sfîrșitul lunii Oct 1947. În ce a privit acceptarea lui L. Pătrășcanu să fugă din țară aceasta a știut-o Bălea Nicolae încă cu cîteva luni înainte. Precizez că la sfîrșitul lunii oct. 1947 ne-a găsit la noi și stăteam în casă și nu puteam să ieșim.

Întrebare Pavel Cristin

Știu dacă a făcut parte din grupul care urma să fugă din țară împreună cu L. Pătrășcanu.

Răspuns.

Știu dela Bălea că din grupul ce urma să

Semnătura
C. I. D.
Inv.

Urmare: fugă din țară împreună cu L. Pătrășcanu cu avionul pilotat de Max Manolescu, făcând parte următorii: Lucrețiu Pătrășcanu, Sabin Manoilă cu soția, Betea Nicolae și eu. Dacă din acest grup urma să facă parte Micșa Remus și Ratiu Antoniu; însă știm dela Betea Nicolae că atât Micșa Remus, cât și Ratiu Antoniu aveau cunoștință despre acest plan de fugă din țară.

Întrebare Micșa Remus.

Țeai de vreo cu privire la cele declarate de d-l Pavel Petru?

Răspuns. L

Am avut cunoștință despre planul de fugă din țară cu avionul pilotat de Max Manolescu cu care urmau să fugă următoarele persoane: L. Pătrășcanu, Betea Nicolae, Ratiu Antoniu, Johonia și eu. Nu am știut dacă din acest grup urmau să mai facă parte Sabin Manoilă și Pavel Petru. Cele declarate mai sus le știm dela Betea Nicolae, Ratiu Antoniu și Johonia.

Întrebare Pavel Petru.

De câte ori ați avut întâlnit dta și Micșa Remus în casa inginerului Munteanu-unde Betea stătea ascuns și ce discuții ați avut.

Răspuns:

În casa inginerului Munteanu, unde Betea ședea ascuns l-am întâlnit întâmplător și d-l Micșa Remus de 2 sau trei ori seara. Cu ocazia acestor întâlniri nu am avut nici o discuție cu Micșa Remus. Declarațiunile precizez că Micșa Remus de fiecare dată a venit la Betea înainte sau după venirea mea acolo, însă de fiecare am plecat împreună.

Semnătura: Pavel

Petru

Prezentul [illegible] a fugit [illegible]

Urmare: La toate aceste întâlniri Micșa Remus a discutat zgomot cu Betea Nicolae fără ca eu să cunosc ce anume au discutat. La una din ședințele noastre împreună din care eu și Munteanu d.l. Micșa Remus mi-au spus că d.l. Petrescanu ar urgisit pe Betea Nicolae că l-a băgat într-o rea într-o de încurcătură că l-a făcut pe Betea arestează și i-a cerut lui Micșa Remus să-mpă-mi o fie de legătură cu Betea Nicolae și pictură acestuia.

Întrebare Micșa Remus.

Confirmi cele spuse de d.l. Pavel Ostin.?

Răspuns.

Confirm cele spuse de d.l Pavel Ostin. În plus. Vreau să precizez că pe d.l. Pavel l-am întâlnit o singură dată în casa lui Ing. Munteanu cu care ocazie eram de față Rotiu Antoni și Johanis unde s-a discutat un plan de fugă cu avionul pus forță în fața comitetului. Cei care urmau să fugă, fără a preciza numele trebuiau să se îmbarce în avion unul din Timișoara și altă din Arad iar după decolare unul dintre aceștia urma să facă trebuia să provoace un incendiu în spatele avionului ca apoi facându-se panică să poată fi îmbarcați pilotul în conducerea avionului să fie pilotată de Johanis și să schimbe ruta avionului într-o țară capitalistă. De asemenea ing. Munteanu a mai spus că el are rudă comandor la aviație care ar putea ajuta pentru realizarea unui plan de fugă. Atât mai amintesc precis de că cu ocazia discuției acestor planuri a participat și Pavel Ostin nu mai știu dacă când s-a discutat aceste planuri de fugă

Semnătura

Ing.

Urmare: în casa ing. Munteanu eu nu l-am mai văzut pe Betia ~~nici~~

Întrebare Pavel C-tin:

Ce ai de spus cu privire la cele declarate mai sus de d-l. Micșa Remus?

Răspuns:

În casa ing. Munteanu nu am întâlnit niciodată pe Ratiu Anton sau pe Johanca ci deasemenea în casa ing. Munteanu nu am participat niciodată la discuțiuni privind planul de fugă din țară cu ocazia primului proces. Întâlnirea cu Betia s-a datorat în casa ing. Munteanu, m-a chemat la el printr-un telef; cu ocazia, și mi-a spus că este în discuție un plan de fugă din țară, fără a-mi da amănunte și că nu mă gândesc ca cei prieteni ai lui să mergă cu noi. Pe lângă faptul spus lui Betia că dacă este vorba de prietenii mă gândesc la Mălinoș Iulie Șoșmon. Eugen și Trelici Vladimir, la care Betia mi-a răspuns că și el este de acord cu mine și rămâne să stăm de vorbă cu fiecare în parte dacă principial sunt de acord să fugă din țară. Nu am stat de vorbă cu fiecare în parte și au fost de acord să fugă din țară numai Șoșmon Eugen și Mălinoș Iulie.

Întrebare Micșa Remus.

Ce înregistrări ai primit d-ta din partea lui Pavel C-tin cu privire la I. Pătrășcanu și când?

Răspuns.

În ziua de luni Martie 1948 Pavel C-tin mi-a dat un telefon la tribunal fixându-mi întâlnire în acelaș loc și anume în fața I.C.S. La ora fixată ne-am întâlnit și împreună am mers într-o birjă

Semnătura C. Pavel

Jmj

554

Urmare: dîn oficiul I.C. Sulea și str. Brașoiană.
În timp ce consumam la masă Pavel mi-a spus fără
de discuții că Pătrășcanu urmează să fie arestat,
i-se vîa insera un proces politic le fel ca alții
Troțchiști și că nu este fără țărjie să se ascundă,
că Betea Nic. ia lăsat și lui și Mat Manolescu
și pe Manoilă și că el (Pavel) a fost acela care
a înlesnit fuga din țară a lui Mat Manolescu și
Manoilă și că atrăgîa în curând un curier
fără să-mi spună nume și ce fel de
curier și că Pătrășcanu a fost prost că a ezitat
atît. Pentru a mă convinge că este mare Pă-
trășcanu el să-i spun să nu ascundă nimic spus că
de acest fapt este și Golgoțica Anton, care este
bun prieten cu Pătrășcanu și în care Pătrășcanu
are mare încredere. Chiar atunci la ieșirea din
hodeg Pavel Țăcău mi-a dus la I.C.S. la biroul lui
Golgoța Anton în care acești Golgoția a confir-
mat cele spuse de Pavel și mi-a spus că să nu mai
să Pătrășcanu să se ascundă că încă nu este pri-
țărjie și că a fost prost că a ezitat atît. Eu
am spus lui Golgoța că personal nu-l fost să-l
anunț pe Pătrășcanu și l-ai anunța pentru
persoană angajată lui. Pentru aș fi vrut dorită
i-am comunicat ale de mai sus lui Pătrășcanu
prin Editha. Mărturisesc că dorită pricină a fami-
liei Pătrășcanu și care întîmplător am întîl-
nit. Menționez că în biroul lui Golgoța Anton
am ținut împreună cu Pavel Țăcău am mers din
nou la Cărcinată rugînd de I.C.S. unde am
mai consumat ceva băuturi în care timp
Pavel mi-a spus - ai văzut că nu mai mănînci pîine

Semnătura
C. Sulea

Urmare: mea ni este ni alți Golgenția ni că aceștia
lui Pătrășcanu a săi cele conoscință și alți
persoane care au fost în jurul lui. Plecând din
acest hadeja am mers la el acasă fiind invitat.
Ieșind din dânsa ne-am oprit la locuința lui
Soli Mihăiescu unde Paul a spus că ne putinu
holă și ne-a invitat și pe mine înăuntru. Soția lui
Soli Mihăiescu a ținut de vorbă pe Paul
C-tin și am rămas când acesta ca dat lui Paul
un pachet cu țigări americane și încă un pachetel
înlegștinu cu care am dedus că vrea pentru Petrea
Nicolae. Ieșind dela Soli Mihăiescu, am mers
la Paul acasă, cu care ocazie am cunoscut pentru
prima dată personal pe soția sa.

Întrebare Paul C-tin.

Confirmi cele spuse de Micea Remus.?

Răspuns.

Nu confirm cele declarate de dl. Micea Remus.
deoarece Cele arătate de dânsul mai mult nu corespund cu realitatea

Întrebare Micea Remus.

Mai continui să susții cele ce ai declarat
mai mult.?

Răspuns.

Pentru cele declarate mai mult și pot dovedi cu
următorii: Golgenția Anton, Jurnalist Corciovescu
Pădureanu Colița, soția dlui Paul, Edith
Marconici și Eugenia Pătrășcanu-și o mulți a
lui Edit Marconici de cărui nume momentan
nu mi-l amintesc, care a aflat la discuțiile
dintre mine și Edith. Marconici după ce acesta
dintre urmă ia comunicat lui Pătrășcanu cele

Semnătura Paul

IX

555

Urmare: spuse de mine.

Întrebare Micșa Remus.

Ce serviciu ția cerut dl. Pavel Cristian să-i faci în timpul acestui asasinat?

Răspuns.

În anul lumii Martie 1928. în timp ce făceam serviciu la judecătoria II-a Nicolae Bălcescu am venit la mine un cetățean îmbrăcat într-un costum țărănesc. care mi a spus că este a mea de o lui Pavel, și mi a adus un bilet din partea lui Pavel în care scria: "Eu plec să rog să ai grije de soția mea. semnat "Pavel". Despre acest bilet i-am comunicat și lui Rațiu Anton și cred că i-am arătat și biletul.

Întrebare Pavel Cristian.

Confirmi cele declarate de dl. Micșa Remus?

Răspuns.

Da. cele declarate de d.l. Micșa Remus corespund întrutotul adevărului.

Drept care am încheiat prezentul proces Verbal spre cele legale.

Audietători
D. Ștefănescu
I. Ilieș

Arestați
C. Pavel
Iuliu

Semnătura.

12 Aprilie 1948

3

536

II

Nota.

Referitor la individul Pavel.

Din investigatiile facute la Oradea-Mare in zilele de 8, 9 si 10 aprilie 1948 rezultatele ce urmeaza:

Letitia Popa este fiica preatului Evtian si domiciliaza impreuna in str. Iosif Attila Nr. 6, in fundul curtii, exact in fata palatului Episcopiei Ortodoxe.

In ziua de 9 aprilie preatul Evtian a facut afirmatia categorica ca fiica sa e plecata la Arad, unde va ramane circa o saptamana.

Primele informatii arata ca preatul Evtian a stiut mult

2) ani ca parah în comuna Sâr-bi, din plasa Sălard, la vreo 30 de kilometri de Oradea, comună pe care o vizitează foarte destul de le părea că ar fi avut ţinuta.

Ulterior s'a stabilit că moţia o are tot'o comună din apropierea oraşului Beiuş ţi că întinderea ei ar ~~este~~ fi de 20 de jugăre.

Deasemenea s'a mai stabilit că el este protopapul Oradiei ţi că este cumnat cu preotul Haţa, protopapul Beiuşului, o figură binecunoscută în Judeţ.

Pe tărâm politic preotul Evuţian activează pe linia democratică, din care cauză nu este în bune relaţiuni cu episcopul Papp ţi cu tendinţele episcopiei, cari au tendinţe cu totul opuse.

În seara zilei de 10 aprilie din ordin, cercetările au fost întrerupte.

I. Petrache

838
97

N O T A

De funcţionarii Institutului Central de Statistică trecuţi la Controlul economic iar după desfiinţarea acestuia repartizaţi după cum urmează:

1.= TEODORESCU THEODORA, născută la 1904 în Bucureşti, licenţiată, fostă 17 ani în I.C.S., fost în Controlul Economic, astăzi în Comisia de Stat a Planificării şi asistentă la Politechnică Secţia mecanică.
Domiciliază Bdul Pache No.15 Et.I.=

2.= BANESCU GEORGETA născută la 1919 în Dorohoi, fostă în I.C.S., fostă în Controlul Economic, astăzi în Comisia de Stat a Planificării.

3.= DRAGANESCU ILEANA, născută la 1910 în Craiova, licenţiată în litere, fostă în I.C.S., fostă în Controlul Economic, pensionară la I.C.S.

4.= IONESCU XENIA născută 1915 în Chişinău, fostă în ICS fostăîn Controlul Economic şirevenită în I.C.S. Astăzi lucrează la Cadrele I.C.S.-ului este lectoră a Cercului de Studii a Partidului, găsindu-se actualmente la Sebeş Alba unde urmează o şcoală. Se crede că este ataşată regimului.

5.= MIHAILESCU TRAIAN născut la 1910 în Piatra Neamţ, licenţiat, fostă în I.C.S. fost la Controlul Economic şi revenit în I.C.S. despre care se ştie că a fost demascat ca fost informator al Siguranţei, astăzi fiind arestat de mai mult de un an.

6.= VESTEMEAN HURMUZ MARIA, născută la 1907 în Bucureşti, căsătorită cu ADRIAN membru de partid din I.C.S. Ea nu este membră de partid. O femeie de salon, fostă foarte apropiată de SABIN MANAILA El este consilier, ea este directoare.

7.= MIHAIL MARIA născută în 1912 în Bucureşti, licenţiată fostă în I.C.S. fostă în Controlul Economic şi revenită în I.C.S. lucrând la Sediul din Vama Poştei.

8.= STOIANOVICI TUDOR ALEXANDRU, fost în clica lui PAVEL şi BETEA NICOLAE, născut la 1917 în Filipeşti Prahova, decedat în 1949, fiind bolnav T.B.C.

9.= STOICESCU ECATERINA născută la 10.I.1910 în com. Mija- Buzău licenţiată a Acad.Comerciale, fost în I.C.S. fostă în cadrul Economic, revenită în I.C.S. şi lucrează la recensământul agricol la sediul din Splai.

./.

10.= RATIU ANTON, născut la 1916 în com.Bocleau-Someș, licențiat în Drept, fost în Min.Cooperației, fost în Controlul Economic, fost cu domiciliul în Jules Michelet No.17 până cu un an și jumătate ridicat de organele de Siguranță. Este un element apropiat al fostului Ministru PĂTRĂȘCANU.

11.= AITENILIU IOAN, născut la 1915 în București, licențiat în litere, fost în I.C.S., fost în Controlul Economic, azi la Comitetele Provizorii ale Capitalei.
Cunoscut ca fost legionar.

12.= SUCIU SILVIU VASILE născut la 14.VI.1912 în Zalari-Sălaj, licențiat, fost în I.C.S. fost în Controlul Economic, după desființarea Controlului Economic trecut în Ministerul Industriei și se știe că lucrează la Hunedoara venind foarte rar în București.

13.= CRICU MIRCEA - născută la 1913 în Brăila, licențiat, fost în I.C.S. fost la Controlul Economic, azi în Comisia de Stat a Planificării. Este membru de Partid dar considerat oportunist.

14.= TREBICI VLADIMIR - Născut la 1916 în Cernăuți, licențiat, fost în I.C.S. fost în Controlul Economic, astăzi director în I.C.S., domiciliază în Str.Vasile Lupu.

15.= POPESCU MATEI CORNELIUS, născut la 1919 în Brăila, Inginer, fost în I.C.S. fost în Controlul Economic, azi referent în Comisia de Stat a Planificării, Domiciliază în Str.Mihnea Vodă 3.

16.= MACA VASILE - născut în 1917 în com.Ponor Alba, locotenent, fost în I.C.S., fost în Controlul Economic, azi în Ministerul Agriculturii Administrația Fermelor de Stat.
Domiciliază în Str.Al.Lahovari No.45.

17.= MIHAILESCU TRAIAN - trecut la punctul 5.

ss.C.LEONIDA

Ats. corp

De la active

22 Octombrie 1949

560 94

PAVEL CONSTANTIN

Pavel Constantin, născut la 21 Iulie 1911 în Comuna Hăbud - Judeţul Prahova, fiul lui Gheorghe şi Ioana, licenţiat în Litere şi Filosofie, fost Director la Institutul Central de Statistică, Sublocot.de rezervă, căsătorit cu Elena Bodeanu - funcţionară la Tribunalul Ilfov, domiciliat în Bucureşti - Şoseaua Bonaparte Nr.26,-

Este cunoscut la fişe din mai multe note dintre anii 1937-1939, în care este arătat ca un element de frunte al P.C.R., desfăşurând o intensă activitate pe tărâmul muncii propagandistice.

Apare deasemenea, după 23 August 1944, când este căutat la fişe şi când este arătat ca Referent Şef la Institutul Central de Statistică.

In perioada 1937-1939, este semnalat după cum urmează :

- La 1 Septembrie 1937, face parte dintr'un grup al Tineretului Radical Tărănesc, care intenţionează să scoată o revistă intitulată "Timpuri Noi", revistă urmând să militeze pentru înfăptuirea Frontului Democrat în România.

- La 3 Septembrie 1937, participă în cadrul unui grup al Tineretului Radical Tărănesc (Gh.Popescu,Lungescu, Popescu Mihai) - după o prealabilă consfătuire cu Avocatul Maurer - la o întrevedere cu conducătorii Partidului Socialist (Popovici,Bercovici,Bujor,etc.),în legătură cu înfăptuirea Frontului Democrat în România.

- La 9 Septembrie 1937, este arătat că - împreună cu Avocatul Maurer, Popescu Mihai şi Vasile Nicolae - ştie că la tipografia radical Tărănistă au fost tipărite şi manifeste comuniste, pe lângă cele ale partidului, pentru a fi trimise în Judeţul Dâmboviţa cu echipa de tineri radical ţărănişti plecată în propagandă în seara zilei de 7 Septembrie 1937.

- In Iunie 1938, face parte din comitetul de redacţie al ziarului "Comentar", redactat şi condus exclusiv de elemente democratice.

- In Decembrie 1938, semnează declaraţia protest împotriva politicei antisemite a guvernului german, declaraţie care urma să fie trimisă spre publicare ziarelor din streinătate.

- In Ianuarie 1939, - când era colaborator la ziarul "Lumea Românească" - este arătat că urmează să fie inclus în curând în colectivul P.C.R. însărcinat cu activitatea pentru pace, condus de Avocatul Atanasie Joja.

- La 21 Ianuarie 1939, participă alături de Prof. Graur şi Zaharia, la o consfătuire ţinută la Cofetăria "Nestor" de colectivul pentru pace (Atanasie Joja, Popescu Puţuri şi Vasiliu), unde au loc discuţii pe chestiunea începerii unei acţiuni urgente în cadrul breslelor şi asociaţiilor profesionale. Cu acest prilej, Pavel Constantin, face o scurtă expunere asupra activităţii iniţiate de un grup de studenţi comunişti, în cadrul Ligii Culturale.

- In Februarie 1939, este semnalat în mai multe rânduri că ajută pe David Constantin în acţiunea ordonată de P.C.R. privind intensificarea activităţii clandestine în rândurile studenţimii. Este calificat drept

./.

562 96

"cunoscut agent de infiltrare comunistă în rândurile fostului Partid Naţional Tărănesc".

- In Ianuarie 1945, P.P.C. dă următoarele relaţii despre el: "Vechi şi cunoscut comunist. A fost colaboratorul lui Mircea Damian, fost prim redactor al ziarului "Lumea Românească", proprietatea Colonelului Petre Petrescu".

C.N.S.A.S.

563

REFERAT

(de încheiere a cercetărilor)

Data 26 Aprilie 1954

In urma studierii dosarului de anchetă Nr. ..... deschis împotriva arestatului Pavel Constantin
(numele și pronumele)
am constatat că activitatea criminală a arestatului Pavel Constantin
..... este dovedită prin materialul rezultat
(numele și pronumele)
din cercetările preliminare, iar ca urmare dispunem încheierea cercetărilor din dosarul de față și transmiterea dosarului de acuzare al arestatului
Pavel Constantin prin Procuror, la instanța de judecată.
(numele și pronumele arestatului)

Cuprinsul prezentului referat va fi adus la cunoștința arestatului.

Semnătura anchetatorului.

„DE ACORD"
Șeful Organului de anchetă

Am luat cunoștință de conținutul prezentului referat.

Semnătura arestatului.

Data 26 Aprilie 1954.

REPUBLICA POPULARA ROMANA
TRIBUNALUL SUPREM
COLEGIUL MILITAR

554

Dos.Nr.80/1954

PROCES VERBAL (MINUTA) Nº 60

Astăzi, anul 1954, luna mai, ziua 6.

Tribunalul Suprem, Colegiul Militar, compus conform art.8 din Legea Nr.7/1952 din:

Colonel MOISESCU ILIE, preşedinte
Colonel DEMETER ALEXANDRU, membru
Colonel CIULEI ION, membru.

deliberînd în secret, conform art.291-295 C.J.M. asupra culpabilităţii şi aplicaţiunei pedepsei în cauza penală privitoare pe:

1.-PETREA NICOLAE, 2.-REVESZ LILI, 3.-IONESCU ALEXANDRU învinuiţi pentru complicitate la crima contra păcii, prev.şiped.de art. 2 lit.c din Legea Nr.291/1947, cu modificările ei ulterioare, combinat cu art.121 c.p., 4.-PATRASCANU ELENA, 5.-NEAMTU OCTAVIAN, 6.-RADULESCU POGONEANU CECILIA, 7.-BIRTASU MIRCEA, 8.-IAVORSCHI ADOLF, învinuiţi pentru complicitate la crima de înaltă trădare, prev.şi ped.de art.121 cod penal, combinat cu art.184 c.p.

9.-BETEA NICOLAE, învinuit pentru

a) complicitate la crima de înaltă trădare prev.şi ped.de art. 121 c.p. combbinat cu art.184 c.p.

b) Tentativa la delictul de trecere frauduloasă a frontierei prev.şi ped.de art.579 C.J.M. nemodificat, comb.cu art.267 c.p. modificat prin Decret Nr.212/1948.

10.-PAVEL CONSTANTIN, învinuit pentru:

a) Crima de înaltă trădare, prev.şi ped.de art.190 c.p.

b) tentativă la delictul de trecere frauduloasă a frontierei, prev.şi ped.de art.579 C.J.M. nemodificat, comb.cu art.267 cod penal, modificat prin Decret Nr.212/1948.

11.-ZAHARIA ION, învinuit pentru:

a) tentativă la delictul de trecere frauduloasă a frontierei prev.şi ped.de art.579 C.J.M. nemodificat, comb.cu art.267 cod penal, modificat prin Decret Nr.212/1948.

b) pregătire la delictul de trecere frauduloasă a frontierei,

./.

565

prev.şi ped.de art.267 cod penal,modificat prin Decret Nr.212/1948 şi Decret Nr.134/1948-

12.-RATIU ANTON, 13.-MICSA REMUS,învinuiţi pentru tentativă la delictul de trecere frauduloasă a frontierei,prev.şi ped.de art. 579 C.J.M. nemodificat,combinat cu art.267 cod penal,modoficat prin Decret Nr.212/1948.

14.-TEODORU FLORIN, 15.-PARAU NICOLAE,învinuiţi pentru infracţiunea de favorizarea infractorului,prev.şi ped.de art.284 pct.1 şi aliniat ultim cod penal.

16.-RUPENIAN EMANOIL,învinuit pentru complicitate la infracţiunea prev.şi ped.de art.1 Decret Nr.3494/1940,comb.cu art.9 şi 10 di Legea Nr.415/1938 şi cu art.4 din Legea Nr.656/1944.

17.-BIRTASU AURORA, 18.-CIUCA LIVIA,învinuite pentru infracţiunea prev.şi ped.de art.1 din Legea Nr.284/1947,comb.cu art.1 pct. 2 din Decret Nr.209/1950.

- - -

Pentru motivele ce se vor vedea în corpul sentinţei şi în unire în parte cu concluziunile Procurorului Militar,

In numele poporului

H O T A R A S T E :

Cu unanimitate de voturi declară culpabili pe:

1.-PETREA NICOLAE, 2.-REVESZ LILI, 3.-IONESCU ALEXANDRU,pentru complicitate la crima contra păcii,prev.şi ped.de art.121 c.p. comb.cu art.2 lit.c din Legea Nr.291/1947 cu modificările ei ulterioare.

4.-PATRASCANU ELENA, 5.-NEAMTU OCTAVIAN, 6,-RADULESCU POGONEANU CECILIA, 7.-BIRTASU MIRCEA, 8.-IAVORSCHI ADOLF,pentru complicitate la crima de înaltă trădare ,prev.şi ped.de art.121 c.p. combinat cu art.184 c.p.

9.-BETEA NICOLAE,pentru:

a)complicitate la crima de înaltă trădare,prev.şi ped.de art.121 c.p. combinat cu art.184 c.p.

B)încercare de trecere frauduloasă a frontierei,prev. şi ped de art.579 C.J.M. nemodificat,comb.cu art.267 c.p. modificat prin Legea Nr.4/1948.

11.-ZAHARIA ION,pentru:

a)încercare de trecere frauduloasă a frontierei,prev.şi ped. de art.579 C.J.M. nemodoficat,comb.cu art.267 c.p. modificat prin Legea Nr.4/1948.

b)pregătire la delictul de trecere frauduloasă a frontie-

./.

566

rei prev.şi ped.de art.267 c.p. modificat prin Legea Nr.4/1948 şi Decre Nr.134/1948.

12.-RATIU ANTON, 13.-MICSA REMUS,pentru încercare de trecere frauduloasă a frontierei,prev.şi ped.de art.579 C.J.M. nemodificat comb.cu art.267 cod penal,modoficat prin Legea Nr.4/1948.

14.-TEODORU FLORIN, 15.-PARAU NICOLAE pentru favorizarea infractorului,prev.şi ped.de art.284 pct.1 şi aliniat ultim c.p.

16.-RUPENIAN EMANOIL pentru complicitate la infracţiunea prev.şi ped.de art.1 Decret Nr.3494/194o,comb.cu art.9 şi 1o din Legea Nr.415/1938 şi cu art.4 din Legea Nr.656/1944.

17.-CIUCA LIVIA,pentru infracţiunea prev.şi ped.de art.5 pct.2 Legea Nr.285/1947 comb.cu art.1 pct.2 Decret Nr.2o9/195o.

De asemeni cu unanimitate de voturi că sunt circumstanţe atenuante în favoarea acuzaţilor şi inculpaţilor,PATRASCANU ELENA, NEAMTU OCTAVIAN,RADULESCU POGONEANU CECILIA,BIRTASU MIRCEA,IAVORSCHI ADOLF,BETEA NICOLAE,numai privitor la complicitate la crima de înaltă trădare,PAVEL CONSTANTIN numai în ceeace priveşte crima de înaltă trădare,MICSA REMUS,PARAU NICOLAE şi CIUCA LIVIA.De asemeni,declară neculpabilă pe BIRTASU AURORA pentru infracţiunea ce i s-a pus în sarcină.

- - -

Cu unanimitate de voturi făcînd aplicaţiunea art.121 c.p. comb.cu art.2 lit.c şi art.4 din Legea Nr.291/1947 modoficată prin Decret Nr.2o7/1948 p. condamnă pe PETREA NICOLAE,la 5 (cinci) ani muncă silnică, 1o(zece) ani degradare civică şi confiscarea averii,pe REVESZ LILI la 5 (cinci) ani muncă silnică,1o (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii: pe IONESCU ALEXANDRU,la 15 (cincisprezece) ani muncă silnică,1o (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii, toţi pentru complicitate la crima contra păcii.

+

Făcînd aplicaţiunea art.121 cod penal comb.cu art.184 c.p. şi art.157 c.p. condamnă pe PATRASCANU ELENA la 14 (patrusprezece)ani muncă silnică şi 5 (cinci) ani degradare civică;pe NEAMTU OCTAVIAN la 5 (cinci) ani muncă silnică şi 3 (trei) ani degradare civică; RADULESCU POGONEANU CECILIA,la 3 (trei) ani muncă silnică şi 3 (trei) ani degradare civică; BIRTASU MIRCEA la 1o (zece) ani muncă silnică şi 5 (cinci) ani degradare civică; IAVORSCHI ADOLF la 6 (şase) ani muncă silnică şi 3 (trei) ani degradare civică,toţi pentru complicitate la crima de înaltă trădare.

In baza art.193 c.p. se dispune şi confiscarea averii acuzatei PATRASCANU ELENA.

./.

567

Făcînd aplicaţiunea art.121 c.p. comb.cu art.184 c. p. şi art.157 c.p. îl condamnă pe BETEA NICOLAE la lo (zece) ani muncă silnică, 5(cinci) ani degradare civică pentru complicitate la crima de înaltă trădare.

Făcînd aplicaţiunea art.579 C.J.M. nemodificat,comb.cu art.267 c.p. modificat prin Legea Nr.4/1948,îl mai condamnă la 7 (şapte) ani închisoare corecţională pentru încercare de trecere frauduloasă a frontierei.

Conform art.lol c.p. acuzatul BETEA NICOLAE va executa pedeapsa cea mai gravă adică lo (zece) ani muncă silnică,5 (cinci) ani degradare civică.

+

Făcînd aplicaţiunea art.19o c.p. comb.cu art.157 c.p. îl mai condamnă pe PAVEL CONSTANTIN la lo (zece) ani muncă silnică şi 5 (cinci) ani degradare civică pentru crima de înaltă trădare.

Făcînd aplicaţiunea art.579 C.J.M. nemodificat,comb.cu art.267 modificat prin Legea Nr.4/1948 îl mai condamnă la 3 (trei) ani închisoare corecţională,pentru încercare de trecere frauduloasă a frontierei.

In baza art.193 c.p. dispune confiscarea averii.

Conform art.lol c.p. acuzatul PAVEL CONSTANTIN va executa pedeapsa cea mai gravă,adică lo (zece) ani muncă silnică,5(cinci) ani degradare civică şi confiscarea averii.

+

Făcînd aplicaţiunea art.579 C.J.M. nemodificat,comb.cu art.267 c.p. modificat prin Legea Nr.4/1948,îl condamnă pe ZAHARIA ION,la 4 (patru) ani închisoare corecţională pentru încercare de trecere frauduloasă a frontierei.

Făcînd aplicaţiunea art.267 c.p. modificat prin Legea Nr.4/1948 şi Decret Nr.134/1948 îl mai condamnă la 3 (trei) ani închisoare corecţională pentru pregătire de trecere frauduloasă a frontierei.

Conform art.lol c.p. inculpatul ZAHARIA ION va executa pedeapsa cea mai gravă adică 4 (patru) ani închisoare corecţională.

+

Făcînd aplicaţiunea art.579 C.J.M. nemodificat,comb.cu art.267 c.p. modificat prin Legea Nr.4/1948,condamnă pe RATIU ANTON, la 6 (şase) ani închisoare corecţională pentru încercare de trecere frauduloasă a frontierei.

Făcînd aplicaţiunea art.579 C.J.M. nemodificat,comb.cu

./.

568

art.267 c.p. modificat prin Legea Nr.4/1948 şi art.157 c.p. condamnă pe MICSA REMUS la 2 (doi)ani închisoare corecţională pentru încercare de trecere frauduloasă a frontierei.

Făcînd aplicaţiunea art.284 pct.1 şi aliniat ultim cod penal,condamnă pe TEODORU FLORIN la 3 (trei) ani închisoare corecţională pentru favorizarea infractorului.

Făcînd aplicaţiunea art.284 pct.1 şi alin.ultim c.p. şi art.157 c.p. condamnă pe PARAU NICOLAE la 3 (trei) ani temniţă grea, pentru favorizarea infractorului.

+

Făcînd aplicaţiunea art.1 Decret Nr.3494/194o,comb.cu ar 9 şi 1o din Legea Nr.415/1938 şi cu art.4 din Legea Nr.656/1944 îl condamnă pe RUPENIAN EMANOIL la 2 (doi) ani închisoare corecţională.

+

Făcînd aplicaţiunea art.5 pct.2 şi 14 din Legea Nr.285/ 1947 comb.cu art.1 pct.2 Decret Nr.2o9/195o,prin schimbare de calificare,conf.art.292 C.J.M. din infracţiunea prevăzută de art.1 din Legea Nr.284/1947 şi art.157 c.p. condamnă pe CIUCA LIVIA la 1o (zece luni închisoare corecţională.

Făcînd aplicaţiunea art.4 teza I pct.4 c.p.p. achită de orice penalitate pe BIRTASU AURORA,pentru infracţiunea prev.şi ped. de art.1 din Legea Nr.284/1947 comb.cu art.1 pct.2 din Decretul Nr. 2o9/195o.

+

Conf.art.3o4 al.1 C.J.M. îl obligă să plătească cheltuel de judecată după cum urmează:PETREA NICOLAE 2oo lei,REVESZ LILI 2oo lei,IONESCU ALEXANDRU ,5oo lei,PATRASCANU ELENA 5oo lei,NEAMTU OCTAVIAN 1oo lei,RADULESCU POGONEANU CECILIA 1oo lei,BIRTASU MIRCEA 2oo lei,IAVORSCHI ADOLF 1oo lei,BETEA NICOLAE 3oo lei,PAVEL CONSTANTIN 3oo lei,ZAHARIA ION 1oo lei,RATIU ANTON 1oo lei,MICSA REMUS 1oo lei, TEODORU FLORIN 1oo lei,PARAU NICOLAE 1oo lei,RUPENIAN EMANOIL 1oo lei şi CIUCA LIVIA 5o lei.

In baza art.463 C.J.M. se compută detenţia preventivă a acuzaţilor şi inculpaţilor după cum urmează:PETREA NICOLAE dela 3o august 1951,REVESZ LILI dela 4 noembrie 1952,IONESCU ALEXANDRU dela 18 octombrie 1949,PATRASCANU ELENA dela 28 aprilie 1948,NEAMTU OCTAVIAN dela 23 aprilie 1954,RADULESCU POGONEANU CECILIA dela 23 aprilie 1954,BIRTASU MIRCEA dela 2o aprilie 1953,IAVORSCHI ADOLF dela 1 iunie 1953,BETEA NICOLAE dela 2 aprilie 1948,PAVEL CONSTANTIN dela 9 aprilie 1948,ZAHARIA ION dela 14 noembrie 1949,RATIU ANTON

./.

569

dela 9 aprilie 1948,MICSA REMUS dela 17 septembrie 1952,TEODORU FLORIN dela 26 octombrie 1952,RUPENIAN EMANOIL dela 28 februarie 1950,CIUCA LIVIA dela 15 mai 1953 şi PARAU NICOLAE dela 24 decembrie 1953.

Vor fi puşi imediat în libertate:RUPENIAN EMANOIL,CIUCA LIVIA,ZAHARIA ION,RATIU ANTON şi BIRTASU AURORA.

Hotărîrea este definitivă.

Dată şi citită în şedinţă publică,astăzi 6 mai 1954.

PRESEDINTE,
COLONEL,

MOISESCU ILIE

Membrii: Col.DEMETER ALEX.
Col.CIULEI ION

JUDECATOR ASISTENT
CPT.DE JUSTITIE

VARGA VASILE

C.N.S.A.S.